BABAMIN TANRI OLDUĞUNU SANDIM

EDİTÖR:

PAUL AUSTER

RADYO HİKÂYELERİ

2. BASKI

Çeviri: SİNEM YAZICIOĞLU

can öykü

BABAMIN TANRI OLDUĞUNU SANDIM

EDİTÖR:

PAUL AUSTER

RADYO HİKÂYELERİ

2. BASKI

Çeviri: SİNEM YAZICIOĞLU

can

öykü

1. basım: Ocak 2015, İstanbul
E-kitap 1. sürüm Ocak 2015, İstanbul
Ocak 2015 tarihli 1. basım esas alınarak hazırlanmıştır.

Yayına hazırlayan: Seçkin Selvi

Düzelti: Ebru Aydın, Aylin Samancı
Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

ISBN 978-975-07-2501-2

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com

BABAMIN TANRI OLDUĞUNU SANDIM

RADYO HİKÂYELERİ

Editör

Paul Auster

ÖYKÜ

İngilizce aslından çeviren

Sinem Yazıcıoğlu

Editörün Notu

Yardımları ve destekleri için aşağıdaki kişilere minnettarım: Daniel Zwerdling, Jacki Lyden, Rebecca Davis, Davar Ardalan, Walter Ray Watson, Kitty Eisele, Marta Haywood ve Hannah Misol (bütün *Weekend All Things Considered* ekibi), ayrıca Carol Mann, Jennifer Barth ve (önce, en son ve her zaman) Siri Hustvedt.

P.A.

SUNUŞ

Bunu yapmak gibi bir niyetim yoktu. "Ulusal Hikâye Projesi" fikri kazara oluştu; on altı ay önce bir akşam yemeğinde karımın verdiği fikir olmasa bu kitaptaki parçaların çoğu yazılmamış olacaktı. 1999 yılının Mayıs ayında, belki de Haziran'da, Ulusal Radyo'ya en yeni romanım hakkında bir röportaj verdim. Sohbetimizi bitirdiğimizde *Weekend All Things Considered* programının sunucusu Daniel Zwerdling, programa düzenli olarak katılmak isteyip istemeyeceğimi sormuştu. Soruyu sorduğunda yüzünü göremiyordum bile. Ben New York'ta İkinci Cadde'deki radyo stüdyosundaydım, o ise Washington, D.C.'de; geçen yirmi ya da otuz dakika boyunca birbirimizle mikrofonlar ve kulaklıklar aracılığıyla, fiber optik olarak bilinen sihirli teknolojinin desteğiyle konuşmuştuk. Aklında ne olduğunu sordum, o da emin olmadığını söyledi. Belki ayda bir ya da iki kez yayına katılıp hikâyeler anlatırdım.

Hiç ilgilenmedim. Kendi işim zaten yeterince zordu; beni ısmarlama hikâyeler yazmaya zorlayacak bir iş, ihtiyacım olan en son şeydi. Ancak, ona nezaket gereği eve gidip düşüneceğimi söyledim.

Teklife yeni bir biçim veren kişi, karım Siri oldu. O gece, ona Ulusal Radyo'nun tuhaf teklifinden söz ettiğimde hemen düşüncelerimin yönünü tersine çeviren bir fikir ortaya attı. Otuz saniye içinde hayır yanıtımın yerini evet almıştı. Hikâyeleri kendin yazmak zorunda değilsin, dedi Siri. İnsanları oturtup kendi hikâyelerini yazdır. Onları sana gönderebilirler, sen de radyoda en iyilerini okursun. Yeterli sayıda dinleyici yazarsa bu sıra dışı bir şey haline gelir.

"Ulusal Hikâye Projesi" böyle doğdu. Bu Siri'nin fikriydi, sonra ben onu benimsedim ve onunla birlikte koşmaya başladım.

Eylül ayının sonlarına doğru Zwerdling, Brooklyn' deki evime *Weekend All Things Considered* programının yapımcılarından biri olan Rebecca Davis'le birlikte geldi; böylelikle projenin anafikrini başka bir röportaj biçiminde tanıttık. Dinleyicilere hikâyeler aradığımı söyledim. Hikâyeler gerçek olmalıydı; kısa da olmalılardı, ama konu ya da üslup sınırlaması olmayacaktı. Beni en çok ilgilendiren şey, dedim, dünya hakkında beklentilerimize meydan okuyan hikâyeler, hayatlarımızda, ailelerimizin tarihinde, zihinlerimiz ve bedenlerimizde, ruhlarımızda etkin olan gizemli ve bilinemeyecek güçlerin sırrını açığa çıkaran kısa hikâyeler. Başka bir deyişle, kulağa kurmaca gibi gelen gerçek hikâyeler. Büyük olaylar ve küçük olaylardı sözünü ettiğim, feci olaylar ve komik olaylar, kâğıda dökülecek kadar önemli olduğu hissedilen herhangi bir deneyim. Hiç hikâye yazmadıysanız endişelenmeyin, dedim. Herkes bir-iki iyi hikâye bilir; yeterince dinleyici, katılım çağrısına yanıt verirse, eninde sonunda kendimiz ve birbirimiz hakkında şaşırtıcı şeyler öğrenmeye başlayabiliriz. İnsanlar kendi hayatlarını ve deneyimlerini keşfe çıkacaklar; ama aynı zamanda kolektif bir çabanın, kendilerinden daha fazlasının parçası olabileceklerdi. Onların yardımıyla, dedim, bir gerçekler arşivi, bir Amerikan gerçekliği müzesi oluşturmayı umuyorum.

Röportaj ekim ayının ilk cumartesi günü, tam bir yıl önce bugün yayınlandı. O zamandan beri dört binden fazla hikâye aldım. Bu sayı beklediğimden çok daha büyüktü, geçen on iki ay boyunca da gittikçe genişleyen bir kâğıt denizinde çılgınca yüzerek hikâye taslaklarına boğuldum. Bazı hikâyeler elle yazılmıştı; diğerleri daktilo edilmişti; bazılarının da e-posta mesajlarından çıktıları alınmıştı. Her ay en iyilerinden beş ya da altısını seçmeye uğraşıp *Weekend All Things Considered* programında yayınlanmak üzere yirmi dakikalık bölümler haline getiriyordum. Bu en tatmin edici çalışmam, üstlendiğim en ilham verici görevlerden biri olmuştu. Ama zor anları da vardı. Birçok kez bu hikâyelere tamamen gömüldüğümde, bir oturuşta altmış ya da yetmiş hikâye okudum; her seferinde sandalyeden un ufak olmuş, enerjim tamamıyla tükenmiş bir halde kalktım. Başa çıkılacak birçok duygu, oturma odasına yerleşen birçok yabancı, birçok farklı yönden bana gelen birçok ses. O akşamlarda, iki ya da üç saat içerisinde,

Amerika'nın nüfusunun tamamının evime girdiğini hissettim. Duyduğum, Amerika'nın şarkı söyleyişi değildi. Amerika'nın hikâyeler anlatışını duydum.

Evet, bazı meczuplar tarafından birkaç taşlama ve eleştiri yazısı gönderilmişti, ama beklediğimden çok daha az sayıda. Kennedy suikastıyla ilgili sarsıcı açıklamalara maruz kaldım, güncel olayları İncil'den ayetlere bağlayan karmaşık yorumlarla karşılaştım ve altı şirket ve devlet kuruluşunun aleyhindeki davalarla ilgili gizli bilgileri öğrendim. Bazı kişiler beni sinirlendirecek ve midemi kaldıracak kadar sınırı aştı. Daha geçen hafta, "Kerberos" imzasını kullanan ve adresini "Yeraltı 66666" olarak gösteren bir adamdan bir hikâye teslim aldım. Adam hikâyede Vietnam'da deniz piyadesi olduğu günlerden söz ediyor ve bölüğündeki adamlarla birlikte çalıntı bir Vietnamlı bebeği kamp ateşi etrafında nasıl pişirip yediklerini anlatarak bitiriyordu. Yapmış olduklarından gurur duyuyormuş gibi yazmıştı. Kim bilir, belki hikâye gerçekti. Ama bu, hikâyeyi radyoda sunmaya meraklı olduğum anlamına gelmiyor.

Diğer taraftan, huzursuz kişilerin yazdığı parçalardan bazıları, ürkütücü ve dikkat çekici bölümler içeriyordu. Geçen sonbahar, proje yolunda giderken bunlardan biri, başka bir Vietnam askerinden, orta Batı bölgesinde bir cezaevinde, cinayet suçundan aldığı müebbet hapis cezasını çeken bir adamdan geldi. Adam, elyazısıyla suçunu nasıl işlediğini dağınık bir biçimde anlattığı bir yazılı ifade göndermiş ve belgenin son cümlesini şöyle bitirmişti: "Hiçbir zaman kusursuz olmadım, ama ben gerçeğim." Bir anlamda, o ifade "Ulusal Hikâye Projesi"nin anafikri, kitabı oluşturan ilke olarak sayılabilirdi. Hiçbir zaman kusursuz olmadık, ama biz gerçeğiz.

Okuduğum dört bin hikâyenin çoğu, son sözcüğüne kadar beni yakalayacak ilginçlikteydi. Çoğu basit, anlaşılır görüşlerle yazılmıştı; çoğu onları gönderen kişileri onurlandırıyordu. Hepimizin görünenden derin yaşamları var. Hepimiz bu dünyanın parçası olduğumuzu, ama ondan sürgün edildiğimizi hissediyoruz. Hepimiz kendi varlığımızın alevlerinde kavruluyoruz. İçimizdekileri anlatmak için sözcükler gerekli; katılımcılar da, onlara kendi hikâyelerini anlatma fırsatı verdiğim, "insanlara seslerini duyurma olanağı sağladığım" için bana

tekrar tekrar teşekkür ettiler. İnsanların söyledikleri çoğu zaman hayret verici oldu. Çoğumuzun kendi içimizde ne kadar derin ve tutkulu yaşadığımızı her zamankinden daha çok takdir ettim. Bağlanma duygularımız çok şiddetli. Aşklarımız bizi mahvediyor, bizi tanımlıyor; kendimiz ve diğerleri arasındaki sınırları aşındırıyor. Okuduğum hikâyelerin üçte biri ailelerle, yani ebeveynler ve çocuklar, çocuklar ve ebeveynler, karıkoca ilişkileri, erkek ve kız kardeşler, büyükanneler ve büyükbabalarla ilgili. Çoğumuz için dünyamızı dolduranlar bu insanlar; birbirini izleyen hikâyelerde, karanlık olduğu kadar komik olanlarda da, o ilişkilerin ne kadar berrak ve güçlü bir biçimde ifade edilmiş olmalarından çok etkilendim.

Birkaç lise öğrencisi beyzbol maçında sayı turu yapmaları ve atletizm yarışlarında madalya almaları hakkında hikâyeler gönderdi; ama kendi başarılarıyla övünme fırsatını değerlendiren kişi, bir yetişkindi. Komik gaflar, yürek burkan rastlantılar, ölümden dönme deneyimleri, mucizevi karşılaşmalar, beklenmedik ironiler, önseziler, üzüntüler, acılar, düşler... Katılımcıların yazmayı yeğledikleri konular bunlardı. Dünyayı anladıkça dünyanın daha güç tanımlanabilir ve kafa karıştırıcı olduğuna yönelik inancımda yalnız olmadığımı öğrendim. İlk katılımcılardan birinin etkili bir biçimde ifade ettiği gibi, "Gerçekliğin yeterli bir tanımından yoksun kaldım." Olaylardan emin değilseniz, zihniniz hâlâ gördüklerinizi sorgulayacak kadar açıksa dünyaya büyük bir dikkatle bakma eğiliminde olursunuz; bu dikkatten de daha önce hiç kimsenin görmediklerini görme olasılığı doğar. Bütün yanıtlara sahip olmadığınızı kabullenmeyi istemeniz gerekir. Yanıtlara sahip olduğunuzu düşünüyorsanız hiçbir zaman söyleyeceğiniz önemli bir şey olmaz.

İnanılmaz olay örgüleri, beklenmedik dönüm anları, sağduyuya itaati reddeden olaylar. Çoğunlukla yaşamlarımız on sekizinci yüzyıl romanlarının içeriğine benzer. Daha bugün Ulusal Radyo'dan bana başka bir yığın e-posta mesajı geldi; yeni gelenler arasında, California eyaletinin San Diego kentinde yaşayan bir kadından gene buna benzer hikâye vardı. Alışılmadık olduğu için değil, yalnızca elimdeki en yeni kanıt olduğu için alıntılıyorum:

Sekiz aylıkken bir yetimhaneden evlat edinildim. Bir yıldan daha az bir süre sonra beni evlat edinen babam aniden öldü. Benden büyük

üç evlatlık erkek kardeşle birlikte dul annem tarafından büyütüldüm. Evlatlık olduğunuzda öz ailenizi tanımaya doğal bir merak duyarsınız. Evlendiğim ve yirmili yaşlarımın sonuna geldiğim zaman onları aramaya başlamaya karar verdim.

Iowa'da büyüdüm ve elbette, iki yıllık bir aramadan sonra öz annemin Des Moines'da olduğunu tespit ettim. Buluşup yemeğe gittik. Ona öz babamın kim olduğunu sordum, o da bana babamın adını verdi. Onun nerede yaşadığını sordum; annem de, son beş yıldır yaşadığım yer olan, "San Diego," dedi. San Diego'ya tek bir kişiyi bile tanımadan, yalnızca orada olmak istediğimden emin olarak taşınmıştım.

Sonunda anlaşıldı ki babamın çalıştığı yerin hemen yanındaki binada çalışıyormuşum. Sık sık aynı restoranda yemek yedik. Yaşamını altüst etmeyi hiç istemediğim için karısına varlığımdan asla söz etmedik. Ancak hep bir serseri tarafı olmuş ve karısının yanı sıra hep sevgilisi olmuştu. O ve son kız arkadaşı on beş yılı aşkın bir süredir "birlikteydi"; o kadın, babam hakkındaki bilgimin tek kaynağı olarak kaldı.

Beş yıl önce öz annem Iowa'da kanserden ölmek üzereydi. Aynı anda babamın sevgilisinden, onun kalp komplikasyonları nedeniyle hayatını kaybettiğini haber veren bir telefon aldım. Iowa'daki hastanede yatan öz annemi aradım ve babamın öldüğünü haber verdim. Annem o gece öldü. Her ikisinin de cenazesinin o cumartesi günü aynı saatte olduğu bilgisini aldım; babamınki California'da cumartesi günü saat sabah 11'de, anneminki Iowa'da öğlen 1'de.

Üç ya da dört ay sonra, projenin hakkını vermek için bir kitabın gerekli olacağını sezdim. Çok sayıda iyi hikâye geliyordu; kayda değer hikâyelerin ufak bir bölümünden fazlasını radyoda sunmam olanaksızdı. Bunlardan birçoğu belirlediğimiz formattan çok daha uzundu; radyo yayınlarının kısa süreli doğası da (yalnız, bedensiz bir ses her ay on sekiz ya da yirmi dakika boyunca Amerikan radyo kanallarında uçuşur) beni en akılda kalıcı olanları toplamaya ve onları yazılı olarak saklamaya itti. Radyo güçlü bir araç; Ulusal Radyo da

ülkenin neredeyse her köşesine ulaşıyor; ama sözcükleri ellerinizle tutamazsınız. Kitap elle tutulur bir şey ve elinizden bıraksanız bile yeniden bıraktığınız yere dönüp devam edebilirsiniz.

Bu antoloji, geçen yıl içerisinde gelen yaklaşık dört bin yazının en iyileri olarak değerlendirdiğim 179 parçayı içeriyor. Ama bu ayrıca bütün "Ulusal Hikâye Projesi"nin temsil edici bir seçkisi, minyatür bir örneği. Bu sayfalarda bulunabilecek her bir rüya, hayvan ya da kayıp eşya hikâyesi için, teslim edilmiş olan onlarcası, seçilmiş olabilecek diğer onlarcası vardı. Kitap bir tavuk hakkında altı cümlelik bir hikâyeyle (geçen kasım ayında radyoda okuduğum ilk hikâye) başlıyor ve radyonun yaşamlarımızdaki yeri üzerine hüzünlü bir görüşle bitiyor. Son parçanın yazarı Ameni Rozsa, "Ulusal Hikâye Projesi" yayınlarından birini dinlerken duygulanarak hikâyesini yazmış. Amerikan gerçekliğinin küçük parçalarını yakalamayı umuyordum; ama projenin ta kendisinin de bu gerçekliğin parçası olabileceğini hiç düşünmemiştim.

Bu kitap her yaştan ve her yaşam biçiminden insan tarafından yazıldı. Bunların arasında bir postacı, ticaret gemisinde çalışan bir denizci, bir troleybüs sürücüsü, bir sayaç okuyucusu, bir otomatik piyano tamircisi, bir olay yeri temizleyicisi, bir müzisyen, bir işadamı, iki rahip, eyalet hapishanesinde yatan bir mahkûm ve çeşitli ev kadınları, çiftçiler ve eski askerler var. En genç katılımcı hemen hemen yirmisinde; en yaşlısı doksan yaşına yakın. Yazarların yarısı kadın; diğer yarısı erkek. Yazarlar kentlerde, banliyölerde ve kırsal alanlarda yaşıyor ve kırk iki farklı eyaletten geliyorlar. Seçimimi yaparken demografik bir denge oluşturmayı bir kez bile düşünmedim. Hikâyeleri yalnızca değerlerini temel alarak insanca tutumları, hakikatleri, ilgi çekicilikleri için seçtim. Toplam sayı böyle denk geldi, sonuçlar da tamamen rastlantısal olarak belirlendi.

Bu ses karmaşasına ve çelişen üsluplara bir düzen verme çabasıyla hikâyeleri on farklı kategoriye ayırdım. Bölümlerin başlıkları kendini anlatıyor; ama bütünüyle komik hikâyelerden oluşan "Kaba Komedi" adlı dördüncü bölüm dışında, her bir kategorinin içinde büyük bir çeşitlilik var. Bunların içeriği farstan tragedyaya uzanan bir çeşitliliktedir ve içlerinde karşılaşılan her bir gaddarlık ve şiddet eylemi karşılığında nazik, cömert ya da sevgi dolu bir davranış

görülüyor. Hikâyeler ileri ve geri, yukarı ve aşağı, içeri ve dışarı hareket ediyor; bir süre sonra da başınız dönmeye başlıyor. Bir katılımcıdan diğerine sayfayı çevirdiğinizde tamamen farklı bir kişiyle, tamamen farklı koşullarla ve tamamen farklı bir dünya görüşüyle karşılaşırsınız. Ama bu kitap zaten farklılıklar hakkında. İçinde bazı iyi ve üst düzeyde yazılar var, ama çalakalem ve tuhaf yazılmış hikâye de çok. Yalnızca ufak bir kısmı "edebiyat" olarak adlandırılabilecek bir şeye benziyor. Bu kitap başka türlü, saf ve fazlaca kişisel; yazarlarda eksik olan beceriler ne olursa olsun, yazılanların çoğu unutulmaz hikâyeler. İnsanların kitabı bir damla gözyaşı dökmeden, bir kez bile olsun kahkaha atmadan baştan sona okuyabilecek olmalarını hayal etmek benim için çok güç.

Bu hikâyelerin ne olduğunu tanımlamam gerekseydi onlara kişisel deneyimlerin ön saflarından telgraf yazışmaları, raporlar derdim. Onlar Amerikalı bireylerin özel dünyaları hakkında; ama üzerlerindeki kaçınılmaz tarih izleri, bireylerin kaderlerinin geniş anlamda toplum tarafından biçimlendirildiği çetrefilli yollar tekrar tekrar görülebilir. Çocukluklarından ve gençliklerinden olaylara dönüp bakan bazı yaşlı katılımcılar ister istemez Büyük Buhran ve İkinci Dünya Savaşı hakkında yazıyor. Yüzyılın ortasında doğmuş olan diğer katılımcılar Vietnam'ın etkilerini hâlâ akıllarından çıkaramıyor. O çatışma yirmi beş yıl önce bitti; ama içimizde yinelenen bir kâbus gibi ulusun ruhunda derin bir yara olarak yaşıyor. Birçok farklı kuşaklardan gelen başka katılımcılar da, Amerika'daki ırkçılık hastalığıyla ilgili hikâyeler yazdı. Bu felaket 350 yıldan uzun süredir yanı başımızda; içimizden silmek için ne kadar mücadele etsek de, hâlâ bir deva bulunmuş değil.

Diğer hikâyeler AIDS, alkolizm, uyuşturucu kullanımı, pornografi ve silahlardan söz ediyor. Toplumsal güçler bu insanların yaşamlarına sürekli müdahale ediyor, ama hikâyelerinden hiçbiri toplumu tek başına belgelemeye kalkışmıyor. Janet Zupan'ın babasının 1967'de Vietnam'da bir esir kampında öldüğünü biliyoruz, ama hikâyesinin konusu bu değil. Yazar, görsel ayrıntıları yakalayan dikkate değer bir gözle, babasının Mojave Çölü'nde inatçı ve aksi atının peşinden koşturduğu tek bir öğleden sonranın izini sürüyor; babasına topu topu iki yıl sonra ne olacağını bilerek, hikâyesini onun anısına söylenen sözler olarak okuyoruz. Savaştan bir kez bile söz edilmiyor; ama ima

yoluyla ve yazarın karşısında duran âna tıpkı bir ressam gibi odaklanışıyla, Amerika'nın tarihinden bir dönemin bütününün gözlerimizin önünden geçmekte olduğunu hissediyoruz.

Stan Benkoski'nin babasının kahkahası. Carol Sherman-Jones'un yüzüne bir tokat. Küçük Mary Grace Dembeck'in Brooklyn sokakları boyunca bir Noel ağacını sürükleyişi. John Keith'in annesinin kayıp alyansı. John Flannelly'nin sıcak hava veren paslanmaz çelik ızgaranın deliklerine sıkışan parmakları. Mel Singer kendi paltosuyla mücadele ediyor. Anna Thorsen ahır dansında. Edith Riemer'ın bisikleti. Marie Johnson küçük bir kızken yaşadığı evde çekilmiş bir film izliyor. Ludlow Perry'nin bacakları olmayan adamla karşılaşması. Catherine Austin Alexander'ın, Batı Yetmiş Dördüncü Sokak'taki penceresinden dışarı bakması. Juliana C. Nash'in karda yürüyüşü. Dede Ryan'ın felsefi martinisi. Carolyn Brasher'ın pişmanlıkları. Mary McCallum'un babasının rüyası. Earl Roberts'ın yaka düğmesi. Teker teker bütün hikâyeler zihninizde kalıcı bir iz bırakıyor. 180'e yakın hikâyenin hepsini okuduktan sonra bile onlar sizi bırakmıyor; onları ikna edici bir kıssa ya da iyi bir şakayı hatırlar gibi hatırladığımızı fark ediyoruz. İmgeler berrak, yoğun, ama her nasılsa ağırlıkları yok. Ve her biri cebimize girecek kadar küçük. Yanımızda taşıdığımız aile fotoğrafları gibi.

PAUL AUSTER
3 Ekim 2000

HAYVANLAR

TAVUK

Bir pazar sabahı erken saatlerde Stanton Sokağı'nda yürürken birkaç metre önümde bir tavuk gördüm. Tavuktan daha hızlı yürüyordum, böylece zamanla ona yetiştim. On Sekizinci Cadde'ye yaklaştığımızda onun hemen arkasındaydım. Tavuk caddeden güneye döndü. Yolun üzerindeki dördüncü eve varınca kaldırımda yürümeyi bıraktı, girişteki basamaklara doğru zıpladı ve gagasıyla metal rüzgârlığa sertçe vurdu. Bir an sonra kapı açıldı ve tavuk içeri girdi.

LINDA ELEGANT
Portland, Oregon

SERSERİ

Ku Klux Klan'ın 1920'lerdeki yeniden dirilişi hiç kimsenin tam olarak açıklamadığı bir olguydu. Birdenbire orta Batı kasabaları, zencileri ve Yahudileri toplumdan silmeyi amaçlayan bu gizli örgütün kıskacına kaptırdılar kendilerini. İki zenci ve bir Yahudi ailenin yaşadığı Nebraska'daki Broken Bow gibi kasabalar için hedef Katoliklerdi. Klancılar, papanın Amerika'yı ele geçirmeye hazırlandığını, kilisenin bodrum katlarının cephanelik olduğunu, rahiplerin ve rahibelerin ayinden sonra âlem yaptıklarını fısıldıyordu. Artık Birinci Dünya Savaşı bitmiş ve Hunlar[1] bozguna uğramış olduğundan, nefret edecekleri birilerine ihtiyaç duyan insanların yeni bir ilgi odağı vardı. Şaşırtıcı olan bu insanların çokluğuydu.

Broken Bow ve Custer County'de kitleler, erkekler arasında evrensel sayılabilecek bir "biz ve onlar" dürtüsüne seslenen bu gizli, erkek egemen örgütün gizemli öğretilerine kapıldı. Onlara karşı duran iki kişi de kasabanın bankacılarıydı: John Richardson ve babam, Y. B. Huffman. Klan'dan gelen bir telefon, onları Katolikleri boykot etmeleri yönünde uyardığında buna karşı çıktılar. Her iki banka da direndikçe Klan'ın çabaları sonuçsuz kaldı ama annem Martha, okul yönetimi seçimlerinde bunun bedelini ödedi. Kasabanın tanınmış eczacısıyla ilişkisi olduğu yolunda bir iftirayla seçimlerde hezimete uğradı.

Ku Klux Klan'ın kasaba meydanı çevresinde her yıl yaptığı yürüyüşün tarihi gelip çatmıştı. Yürüyüş için her zaman yaz mevsiminde kasabanın çiftlik sahipleri ve çiftçilerle dolu olduğu bir cumartesi gününü seçerlerdi. Beyaz cüppeler giymiş ve göz delikleri olan koni biçimli başlıklar takmış bir kılıkta, kasabalılara kendi gururlarını ve güçlerini hatırlatmak için güçlü ama ismi saklı liderin peşinden yürüdüler. Kaldırımın ucunda, yürüyüşçüler hakkında

tahminler yapan ve birbirlerine onların gizemli güçlerini fısıldayan bir insan zinciri oluşmuştu.

Sonra bir ara sokaktan hoplaya zıplaya çıkan siyah benekli beyaz bir köpek göründü. Bu arada, Broken Bow sakinleri nasıl kasabadaki herkesi tanırsa köpekleri de tanırlardı, en azından nam salmış olanları. Bizim Alman kurdumuz Hidda ve Art Melville'in av köpeği ünlü şahsiyetlerdi.

Benekli köpek Klan liderine doğru neşeyle koştu ve güzelim eliyle başını okşaması için bağırarak adamın üstüne atladı. "Serseri," sözü dolaşıyordu etrafta. "Bu Doktor Jensen'ın köpeği, Serseri." Bu sırada heybetli lider, kendisinin olduğu ortaya çıkan köpekten kurtulmak için uzun bacaklarını cüppeye çarptırıyordu. "*Eve git*, Serseri, *eve git!*"

Artık bu sözcük kaldırımda, yürüyen kitleden daha hızlı ilerliyordu. İnsanlar fısıldamıyor, işin aslını anladıklarını göstermek için yüksek sesle konuşuyorlardı. Dirsekler, yürüyüşü izleyenleri dürtüyor, kıs kıs gülüşler maceracı ve ani bir rüzgârdan önce hışırdayan yapraklar gibi kaldırım boyunca yayılıyordu. Sonra Doktor Jensen'ın oğlu belirdi ve köpeğe seslendi. "Buraya Serseri! Buraya Serseri!"

Böylece gerilim sona erdi. Biri çıkıp, "Buraya Serseri!" diye bağırdı. Kıs kıs gülüşlerin kaba kahkahalara dönüştüğü an buydu; çok büyük bir kahkaha fırtınası kasaba meydanını kapladı. Doktor Jensen köpeğini iteklemeyi bıraktı ve asaletli yürüyüşüne kaldığı yerden devam etti, ama izleyenlerin umurunda değildi bu. "Buraya Serseri! Buraya Serseri!"

İşte Ku Klux Klan'ın Broken Bow'daki sonu buydu. Doktor Jensen orta karar bir büyükbaş hayvan veterineriydi ve çiftlik sahipleriyle çiftçiler arasında iyi bir isim yapmıştı. Belki de komşularıyla sohbet etmiş olmak için onu aramaktan hoşlanıyorlardı, ama bazıları da onunla dalga geçiyordu. Ara sıra baş belası bir çocuk Doktor Jensen'ı araba kullanırken görür ve, "Buraya Serseri!" diye bağırırdı.

Siyah benekli küçük köpek de bu olaydan sonra evin kapısından uzaklaştırılmadı.

YALE HUFFMAN
Denver, Colorado

1. Hunlar terimi Birinci Dünya Savaşı'nda Almanya'nın önderliğindeki ittifak devletleri için kullanılan bir terim. (Y.N.)

SARI KELEBEK

Filipinler'deki gelenek, kutsal komünyon ayinlerine ilkokul ikinci sınıfta başlamaktı. Her cumartesi, nasıl yürüneceğini, nasıl mum taşınacağını, nereye oturulacağını, nasıl dizüstü çökeceğimizi ve takdis edilmiş ekmek yemek için nasıl dil çıkaracağımızı prova etmek üzere okula gitmek zorundaydık.

Bir cumartesi günü annem ve dayım beni provadan sarı bir Volkswagen Beetle ile aldılar. Arka koltuğa doğru kayarken dayım arabayı çalıştırmak için bir hamle yaptı. Araba kuru kuru öksürdü ve sonra motor durdu. Dayım sessiz bir öfke içinde oturduğu yerde kaldı, annem de dönüp bana ne yapmamız gerektiğini sordu. Sekiz yaşındaydım ve duraksamadan ona, sarı bir kelebek arabaya konana kadar beklemek zorunda olduğumuzu, yoksa arabanın çalışmayacağını söyledim. Annem yalnızca gülümseyip sonra ne yapacaklarını tartışmak için dayıma döndü. Dayım arabadan çıktı ve ona yardım için en yakın benzin istasyonuna gideceğini söyledi. Uyukluyordum, ama dayım benzin istasyonundan döndüğünde uyanıktım. Onun elinde bir şişe benzin taşıdığını, arabaya benzin doldurduğunu, arabanın çalışmadığını, sonra onun biraz daha benzin koyduğunu ve arabanın yine çalışmadığını hatırlıyorum. Bunun üzerine annem arabadan inip bir taksi çağırdı. Sarı bir taksi durdu. Şoför bizi eve bırakmak yerine bizim çaresizliğimize baktı ve dayıma motorun üzerine biraz benzin fışkırtmasını önerdi. Belli ki bu numara işe yaramıştı; bu merhametli adama teşekkür ettikten sonra dayım motoru yeniden çalıştırdı ve araba hemen o anda hareket etti.

Yine uyuklamaya başladım. Yarım blok sonra annem beni uyandırdı. Çok heyecanlıydı ve sesi şaşkınlıkla doluydu. Gözlerimi açtığımda bana işaret ettiği yöne döndüm. Dikiz aynasının etrafında küçük sarı bir kelebek uçuşuyordu.

SIMONETTE JACKSON
Canoga Park, California

PİTON

Vic, pitonu rehabilitasyon merkezinde geçirdiği berbat bir haftanın sonunda aldı. Müşterileri kaçışıyordu. Çakırkeyif Marty sokakta satılan uyuşturuculardan getirdi, ama bunlar da asla olmazdı. Sonra Cüce deliye döndü, üniversiteli hanım evladı gönüllülerden birini yakaladı ve iki saat boyunca alıkoydu. Cüce, üniversiteli kızı boğmak üzereyken Vic ona çelme taktı ve hastaneye götürdü. Aygır ancak Vic, Müdür ve Koca Hemşire sayesinde durdu; omuzlarına bela üstüne bela çullanmıştı.

Daha da kötüsü basın, özel akıl sağlığı kurumlarına karşı savaş başlatıyordu. Akşam haberlerinde Vic, şirketin rehabilitasyon evlerine karşı fırsatçı yaklaşımını savundu. Özel evlerin gri tuğlalı kurumlar karşısında büyük bir ilerleme olduğuna, hastaların demir parmaklıklı pencerelerin arkasına kapatılmak yerine bir topluluk içinde daha iyi yaşadığına inanıyordu. Bütün bu iyiliğe neden olan insanlar neden kâr etmeyecekti ki? Çenesini kapadıktan sonra Vic rahatlayıp kafasını dağıtmak için güçlü bir ihtiyaç duydu.

Karısı Carrie yılanlara katlanamayacağını söylemişti; ama gündüz öğretmenlik yapıp gece barlarda saksofon çaldığı için hep dışarıdaydı. Ayrıca Vic, eve iguanaları getirdiğinde karısı ve kızları ona gerçekten bayılmışlardı. Gümüş renkli olan Zoloft bütün gün yemek odasının ortasındaki yerden tavana kadar cam kafesinde poz verdi. Akşam yemeğinde Vic onun kırpıştırdığı sarı gözleriyle huzur buldu. Pembe olan Prozac'ın çocukların odasında kendi kontrplak kutusu vardı. Dört yaşındaki kızları Sherry, Prozac'ın mağarasına lahana yaprakları itmek için ellerinin üzerinde çömeldiğinde, Vic onu dikkatle izledi. İguanaların keskin pençeleri vardı ve kendisi de zamanında fena yaralanmıştı.

Vic, ev hayvanı terapisi ve köpeklerle kedilerin yaşlılar üzerindeki sakinleştirici etkisi hakkında çok kaynak okudu. Yılan kendi terapi çeşidi olduğu halde, işle ilgili bir harcama olduğunu öne sürebilirdi. Belki bu Carrie'yi ikna ederdi. Kızları alıp yılan alışverişine çıktı; sonra onları piton kampanyasına kattı.

"Anne, çok havalı bu," diye yalvardı büyük kızı Ella.

"Prozac'a arkadaşlık eder," dedi Sherry.

"Ne yer bu?" diye sordu Carrie merakla. Vic onun yumuşadığını görebiliyordu.

"Sorun değil," dedi Vic. "Fare ve tavşan yer, ama onları sürüngen malzemeleri dükkânından temin edebilirim. Bakmak zorunda kalmazsınız."

"Ne olur anne," dedi kızlar bir ağızdan.

Carrie onay verdi; biraz mesafeliydi. Vic onun konserlerinden hiç şikâyet etmezdi. Neden onun hobisi karısını rahatsız etsindi ki? Pitonun ne kadar güzel olduğunu, o karo desenli kalın, sert derisini görene kadar beklemek gerek. Karısı, onun sahip oldukları en iyi sanat eseri olduğunu kabul edecekti.

Vic, pitona Jung adını verdi. Ona Freud demeyi düşündü, ama bu biraz iddialı olurdu. Jung'u kafesinden ilk çıkarışında ve yağlı yılanı boynuna dolayıp sallandırışında Carrie ve kızlar dehşete düştü. Onların sert, pürüzlü derisine dokunmalarına izin verdi. Küçük dilini izlemeye bayıldılar; ince bir alev gibi titrek ışıltısı adeta bir serap gibi hızlı hareket ediyordu. Vic yılanın gücünü ve tehlikesini hissetti, ama yılan onu kontrol edemezdi. Şizofrenlerle dolu bir evle karşılaştırıldığında piton çocuk oyuncağıydı.

Jung'u kendi kafesinden çıkarıp taşıma kafesine yerleştirmenin zor iş olduğunu biliyordu, ama işyerinde değişikliğe ihtiyacı vardı. Rehabilitasyon evinde Vic, Jung'u omuzlarında dikkatlice dengeledi. Sekiz şizofren donakalmış bir halde otururken gürültülü salona sessizlik çöktü. Vic ağır ağır dolaştı, yeterince cesareti olan herkesin pitonun derisine dokunmasına izin verdi. Çakırkeyif Marty'nin sırıtışı Cüce'nin basık yüzüne kadar yayılmış gibiydi. Uyuşturucudan daha iyiydi, grup terapisinden daha iyiydi; dikkatleri hiç dağılmamıştı. Vic güçlü hayvanın kendisini boynuna daha da sıkıca doladığını hissetti. Jung'un çözülmesine izin vererek kollarını iki yana açtı. Pulları

parlayan piton, Vic'in performansından çok memnun görünüyordu. Sahibinin omuzlarından kayarak geniş göğsüne dolandı. Deliler büyülenmiş bir sessizlik içinde olan biteni izlerken Jung, Vic'in gövdesine doğru indi, dehşet verici bir kucaklamayla onu sarmaladı.

JUDITH BETH COHEN
North Weymouth, Massachusetts

POOH

Otuz yıl önceki hippilik günlerimde, Colorado eyaletinin Aspen kentinde hayvanların alınmadığı bir apartman dairesine taşınan evli bir çiftin bırakmak zorunda kaldığı mat beyaz renkli bir Alman çoban köpeğini sahiplendim. Ben ise üç bin metre yükseklikteki dağın tepesinde zorlu bir maden kasabası olan Leadville'de yaşıyordum.

İki kişiydim, maaşla çalışan birçok hippi gibi. İçimden biri Leadville'in merkezindeki bir evde ücretsiz bakıcılık yaparak yaşıyor ve hastanede güvenilir bir biçimde tıbbi deşifre işlemleri yaparak çalışıyordu. Diğer ben, Pooh ve atkuyruğu şeklinde toplanmış uzun siyah saçlı bir Hollanda-Kore melezi olan Jak'la eve dönüştürülmüş iki katlı bir garajı paylaşarak sonsuz çam ormanlarında yaşıyordu. Maaşla çalışan Jak, bir uzay mekiğinde kullanılacak parçaların birleştirilmesi için başkanlıktan tavsiye mektubuna sahip güvenilir bir mekanikçiydi.

Kasabanın dışında yaşayan birçok evcil hayvan gibi, Pooh ormanda özgürce dolaşıyor ve kış bitip de mevsim bahara döndüğünde eve daha da seyrek uğruyordu. Hamile olduğunu fark ettik, ama sonra gözden kayboldu. Ardından komşularımızdan, Pooh'nun karavanlarının altında yavruladığına dair bir şikâyet aldık. On üç yavru! Köpekleri eve geri getirdik. Soluk renkli küçük Pooh çok güzel bir anne olmuştu.

Bir sabah hastanedeki işime başlayacakken kasabanın şerifi aradı. Pooh yavrularını komşunun karavanının altına geri taşımıştı; onlar da hayvan kontrol merkezini aramışlar ve lütfen, şerifin ofisine gelip köpeklerimi alıkondukları sığınaktan çıkarmak için gerekli evrak işlerini halledebilir miymişim? Yapılı bir Oklahoma'lı olan Lahoma adındaki anaç patronum, genellikle sorun çıkarmayan bir kız olduğum için kahve molası iznimi daha erken verdi. Kent merkezini birbirine kattım. Beni dehşete düşüren, köpek başına serbest kalma ücretinin on

dolar olmasıydı. Yüz kırk dolar! Bin dolar bile olabilirdi. Bağırdım, çağırdım, ama ne fayda!

Yaşasın devrim! Kuzu postunda kurttum artık! Hemen "kasabadaki evime" koştum, zarar verici aletler topladım ve büyük bir çamaşır sepeti alıp köpek sığınağına doğru yola çıktım. Şaşırtıcı bir biçimde, sabahın onunda kafesler kilitsiz ve korumasızdı. Yavruları sepete koydum, Pooh'yu üstlerine yerleştirdim ve arabayı dağ geçidine doğru son hızla sürdüm. Kasabanın bir buçuk kilometre dışına hepsini nehrin kenarında bıraktım ve işe geri döndüm.

Yaklaşık bir saat sonra telefon çaldı. Arayan Jak'dı. Yavrular ve Pooh kayıptı! Şerifin ofisi şaşkınlık içindeydi! Köpek hırsızları için bütün bölgede acil durum uyarısı yapılmıştı!

Öğle yemeğinde hayvan sığınağında emniyet güçleri ve Jak'la buluştum. Jak yeterince sinirliydi, o kadar ki bir linç kalabalığı toplamaya kalkışmadan onu bir kenara çekip sakinleştirdim. Rol yeteneği pek yoktu, bu yüzden onu gelişmeler hakkında karanlıkta bırakıp şerif ve yardımcılarıyla masum içki arkadaşlığı ilişkisini koruması için benim bir süre kasabada yaşamama karar verdik. Benimle gurur duyduğu için değil. Ama artık suç işlemiştim, bunu da kendi başıma yapmıştım.

İşten sonra arabayla komşu kasabaya gidip bir paket Purina marka köpek maması aldım. Soğuk gecede, kocaman bir ayın altında, Pooh için nehrin kenarına yiyecek götürdüm. Ve her gece köpek ailesini ziyaret ettim. Beyaz bir kurda benzeyen gururlu Pooh karşımda belirirdi. Ondan sonra da, ay ışığında bana doğru akar gibi, söğüt ağacının köklerine takılıp duran, okşanmaya hevesli on üç güzel, gürbüz köpek yavrusu çıkagelirdi. Bu, hayatımın en büyülü anlarından biriydi.

Sonra bir gece benimle buluşmaya hiç kimse gelmedi. Köpekler gitmişti. Araştırmam mümkün değildi, yapabileceğim tek şey kasabadaki söylentileri beklemekti.

Pooh'nun yavruları şerifin ofisinden evlatlık olarak verildiğinde hiç kimsenin bizi arayıp onların bulunduklarını haber vermemesi tuhaf değil mi?

Birkaç hafta sonra Jak, şerif yardımcılarından biri köpek yavrularını deli gibi koruyarak onu yaklaştırmayan beyaz bir şıllığı

nasıl vurduğunu böbürlenerek anlatınca bir bar kavgasına karıştı.

PATRICIA L. LAMBERT
Eugene, Oregon

NEW YORK KAÇKINI

Kocamın ölümünün ardından yaşadığım kederli anlardan birinde, geceyi tiyatroda geçirmenin iyi geleceği umuduyla bir oyuna gitmeye karar verdim. East Village'da yaşıyordum ve tiyatro Otuz Dördüncü Sokak'taydı. Yürümeye karar verdim. Beş dakika içinde melez bir köpek beni takip etmeye başladı. Köpek, normalde sahibine yapacağı şeyleri yapıyordu, merakla belli bir uzaklıkta dolaştıktan sonra koşarak eşlikçisini kontrol ediyordu. Köpek ilgimi çekti ve onu sevmek için eğildim, ama benden kaçtı. Yoldan geçen birkaç kişi de köpekle meşguldü ve onlar gelmesi için ikna etmeye çalıştı ama köpek onları umursamadı. Bir külah dondurma aldım ve birazını köpeğe ikram ettim, ama o hâlâ yanıma yaklaşmıyordu. Tiyatroya yaklaştıkça köpeğe ne olacağını düşündüm. Kapıdan girmeden önce bana son bir kez yaklaştı ve yüzüme baktı; onda kocamın merhametli gözlerini gördüm.

EDITH S. MARKS
New York, New York

DOMUZ PİRZOLASI

Olay yeri temizlikçiliği kariyerimin ilk zamanlarında Indiana eyaletinin, yaşadığım yere iki saat uzaklıkta olan Crown Point kentinde oturan bir kadının evine gönderildim.

Eve vardığımda Mrs. Everson kapıyı açtı; o anda evden yükselen kanın ve diğer dokuların kokusunu hissedebildim. Bu durum bana içeride ciddi bir kargaşa olduğunu gösterdi. Büyükçe bir Alman çoban köpeği Mrs. Everson nereye giderse peşinden onu takip ediyordu.

Mrs. Everson bana, yaşını almış ve epey hasta olan kayınpederinin orada yaşamasına karşın, eve vardığında evi ne kadar sessiz bulduğunu anlattı. Alman çoban köpeği beni büyük bir etoburun sıkça gösterdiği merakla kokladı.

Bodrum katının ışıkları açıkmış, bu yüzden kadın kayınpederinin orada olduğunu tahmin etmiş. Onu bir sandalyede çökmüş bir şekilde otururken bulmuş. Ağzına iki milimetrelik bir tabanca dayayıp tetiği çekmiş, bu da kafasının büyük bölümünü dağıtmış ve yeni tadilat geçirmiş bodrum katının tamamına beyin, kemik parçaları ve kan sıçratmıştı.

Hızla göz atmak için oraya indim ve sızdırmaz iş tulumu giymem gerekeceğini anladım. Kanda olabilecek herhangi bir şeye karşı korunmak için değil, kıyafetlerime kan bulaşmasın diye.

“Of, ne karışıklık!” diye düşündüm. Bütün çabalarıma karşın kısa zamanda baştan aşağı kana bulandım. Bu işi ne kadar uzun süredir yapsam da, bunu hâlâ iğrenç ve tiksinç buluyorum. Sanırım bu iyi bir işaret.

Bodrumdan çıkardığım tavan kaplamaları, tuhaf giysi parçaları, yaşlı adamın oturmuş olduğu sandalyenin parçaları gibi kirlenmiş malzemelerle birçok kez kamyonetime gidip geldim. Meraklı köpeğin artan bir ilgiyle beni her yerde izlediğini fark ettim.

Zamanla öğrendim ki biri yas tutarken gerçekten acayip bir şey söylemektense hiçbir şey söylememek çoğu zaman daha iyidir. Ama bu kadın mutfak masasında başını eğmiş oturuyor, hayatında hiç ağlamamış gibi hıçkırıyordu. Gerilimi azaltmak için bir şey söylemek zorunda olduğumu hissettim. Köpeği, çalıştığım sırada hâlâ beni izliyordu, bu yüzden buzları eritmek için bunu kullanabileceğimi düşündüm. Dedim ki, "Biliyor musunuz Mrs. Everson? Bu, muhtemelen gördüğüm en sıcakkanlı köpek."

Birdenbire, Mrs. Everson başından aşağıya bir bardak soğuk su dökülmüş gibi dikeldi, beni aptal yerine koyar gibi baktı ve dedi ki, "Öyle mi?.. Sen de domuz pirzolası gibi kokuyorsun!"

ERIC WYNN
Warsaw, Indiana

B

On beş yaşında bir kızken, cinsi bu ülkede pek nadir bulunan bir köpekle tanıştırıldım. Aramızda kayda değer bir elektriklenme oldu. Güçlü bir kişiliği ve buna yaraşır bir adı vardı, B harfiyle başlayan tek bir hece. Her gün okuldan sonra B'yi ziyaret ettim. Üniversiteye başlayıp onu arkamda bıraktığımda deli gibi özledim. On yıl sonra bir yetiştiriciyle iletişime geçtim ve B gibi bir köpek yavrusu hakkında bilgi almak istedim. Bana böyle bir köpek yavrusu için New York City'de tek bakıcılı bir evin uygun olmadığı söylendi. Bana bir yavru satmayı reddettiler.

SPCA'ya[2] üye oldum ve ertesi gün başka bir ülkeye iş gezisi için evden ayrıldım. Orada bir arkadaşım, hafta sonunu geçirmek üzere beni annesinin kır evine götürdü. Annesi benimle tanışmak istemişti. Yemek vakti ona ayrılmış bir yer vardı hep, ama kadın hiç görünmedi. Pazar günü, şehre geri dönmek için arabayla ağaçlı yoldan giderken, hayatımda gördüğüm en büyük, en sakin iki av köpeğinin eşlik ettiği çok uzun boylu, ciddi görünümlü bir kadına rastladık. Arkadaşım bana annesini tanıştırdı. Arabadan çıkmadım, kadın da benimle yalnızca bir-iki kelime etti. Onun dikkat çekici yokluğu için hiçbir gerekçe sunmadan konuşmasını izlerken içimde B ile geçirdiğim okul günlerimden beri hissetmediğim bir duygu uyandı. Kadın ve yanında duran iki köpek arasında aynı açıklanması güç bağlılık vardı. Birbirimizle kısaca vedalaştık ve yola devam ettik.

New York'a döndüğümde, yaklaşık iki hafta sonra bir sabah SPCA'dan bir telefon geldi. Sahiplenmek için uygun bir büyük cins köpek yavrusu vardı. Ülkeden ayrı olduğum sırada yaptıkları aramalara yanıt vermediğim için beni aramaktan vazgeçmişler. Bu arama, veritabanındaki bir hatanın sonucuymuş. Ama köpek yavrusu gerçekten vardı; işi arayıp hasta olduğumu söyledim, bir taksi çağırdım

ve dosdoğru East River'ın yakınındaki Doksan İkinci Sokak'ta bulunan SPCA'ya gittim. Üç katlı köpek kulübelerinin çevrelediği devasa bir labirente benzeyen küçük bir odada küçük bir kafese götürüldüm. Alt katta halsiz bir biçimde yatan siyah bir köpek yavrusu vardı. Bir deri bir kemik olmasının dışında aynı B'ye benziyordu. Kapıyı açtım, yere çömeldim ve köpeğin bana gelmesi için elimden gelen her şeyi yaptım. Katı, duygusuz görevli benim bu yavruyu istemeyeceğimde diretti. Çok kararlı görünüyordu. Ayağa kalktım ve gitmek için arkamı döndüm. Ama sonra, nedendir bilinmez, "Ben" adı geldi aklıma. O adı sesli olarak söyledim ve gittiğim yönde durdum. Arkamı döndüğümde yavru kafesinden fırladı, zıpladı, patilerini boynuma attı, yüzümü yaladı ve üstüme başıma işedi. Görevlinin itirazlarına karşın Ben adındaki bu av köpeğini sahiplendim. O gece geç saatlerde daireme geldiğimizde her ikimiz de yorgunluktan tükenmiştik. Kapıyı açtığımda eşikte, muhtemelen yanlış teslim edilmiş, uçak postasıyla gelmiş mavi bir zarf vardı. Köpek donakaldı, gözlerini zarfa dikti ve ben zarfı yerden alana dek daireye girmedi. Mektubu okurken oturdu ve bana baktı. Mektup, arkadaşımın yurtdışında yaşayan annesinden gelmişti. Pek tanışmamamız nedeniyle, bana mektup yazdığı için özür diliyordu. Adresimi oğlundan almıştı. Bir nedenle, diye yazıyordu, ağaçlıklı yolda gördüğüm köpeği Ben'in aniden öldüğünü bana haber vermenin önemli olacağını hissetmiş. Yalnızca haberim olsun istemiş. Mektubu bitirirken, aradığım köpek yavrusunu bulup bulmadığımı soruyordu.

SUZANNE STROH
Middleburg, Virginia

2. Hayvanlara Karşı Şiddeti Önleme Derneği. (Ç.N.)

İKİ AŞK

1977 yılının Ekim ayında on iki yaşındaydım ve hem beyzbola hem Colby'ye (kasıntı, çokbilmiş kara kedimiz) deli oluyordum. Bir öğleden sonra bu iki aşk ürkütücü bir biçimde kesişti.

Garaj yolunun sonundaki duvarda tenis topu sektirmekten yorulduğum için beyzbol sopamı havaya kaldırıp avluda dört-beş vuruş yaptım. Her bir top yaşlı bir armut ağacının dallarına takıldı. Sonunda elimde tek bir tenis topu kaldı; o da diğerleriyle aynı kaderi paylaştı. O anda umutsuzluğa kapıldım. O ağaca tırmanmayı beceremeyeceğimi biliyordum. Jim O'Toole[3] model eldivenimi toplara atmaya başladım. Eldiven ağaca takıldı. Uyduruk beyzbol sopamı toplara fırlatarak attıklarımı geri almayı denedim. Sopam ağaca takıldı. Spor ayakkabılarımı da kaybetme riskini yaşamadan önce Colby salınarak olay yerine geldi. Kısa süreliğine oturdu, kafasını kaldırıp çaresizliğimi inceledi. Hemen ardından kahramanım kararlılıkla ağaca tırmandı, rehin düşen her bir spor malzemesinin yerini saptayıp üstlerine isabetli pati hamleleriyle vurmak için ustalıkla en uzak noktalarına ulaştı. Dakikalar sonra, olan bitene inanmakta zorlanan aklımın karşısında en sonuncusu da dosdoğru aşağı düştü.

WILL COFFEY
North Riverside, Illinois

3. Amerikalı eski bir beyzbol oyuncusu. (Ç.N.)

TAVŞAN HİKÂYESİ

Birkaç yıl önce, birlikte dinlemekten hoşlanacağımızı düşündüğüm yeni bir CD alıp bir arkadaşımı ziyarete gittim. Çok daha rahat olan koltukta uzanan kediyle göz temasından dikkatle kaçınarak oturma odasındaki bir ahşap sandalyeye tünedim.

Müzik bir süre çaldıktan sonra gözümün ucuyla ikinci bir kedinin merdivenlerden indiğini fark ettim. Alerjisi olan birinden beklenecek bir biçimde, hafifçe yüzümü ekşittim.

"Ama bu bir kedi değil ki," diye beni uyardı arkadaşım. "Bu kızımın tavşanı."

Daha önce duymuş olduğum bir şeyi hatırladım. Arkadaşıma sordum, "Tavşanlar evde serbestçe dolaşmalarına izin verirsen elektrik kablolarını kemirmezler mi, sonra da..."

"Evet," dedi. "Dikkatli olmak gerek."

Ufak şakamı o anda yaptım. Tavşanı yorgunluktan sızarsa hemen beni aramasını söyledim. Ona uğrayıp tavşanı alır, akşam yemeği için pişirirdim. Buna kahkahalarla güldük.

Tavşan uzaklaştı. Kısa süre sonra arkadaşım bir kurşunkalem aramak için odadan ayrıldı. Dakikalar sonra yüzünde bembeyaz bir ifadeyle geri geldi. Ne olduğunu sordum, o da bana tavşanın az önce ayaklı lambanın kablosunu ısırıp elektriğe kapıldığını söyledi, tıpkı tam ona tarif ettiğim gibi. Olay yerine tam da tavşanın bacakları titreyerek öldüğünü görebileceği anda varmıştı.

Kanıtı gözlerimle görmek için yandaki odaya koştum. Cansız hayvan orada yatıyordu, iki ön dişi hâlâ kahverengi kabloya saplıydı. Dişleri her saniye ufak bir elektrik akımıyla çizgi halinde birleşiyordu.

Arkadaşım ve ben birbirimize baktık; biraz sersemlemiş ve şaşkına dönmüştük. Bu olay karşısında gülüşelim mi gerginleşelim mi

bilemiyorduk. Nihayet bir şey yapmak gerektiğinde bir süpürge kaptım ve ağır ağır pişen tavşanı kablodan uzağa ittim.

Ardından bir süre orada öylece durduk ve cesede alık alık baktık. Sonra arkadaşım konuşmaya başladı. Aklına bir şey gelmişti.

"Farkında mısın," dedi, "*herhangi* bir şey dileyebilirdin."

"Ne demek istiyorsun?" diye sordum.

"Tavşanı eve götürüp akşam yemeği yapmaktan bahsettiğinde," dedi, "bu olasılığı ima ettiğinde. Aynı rahatlıkla bir milyon dolar dileyebilirdin ya da istediğin herhangi bir şeyi. İstediğini de elde ederdin. Bu böyle bir andı, dilediğin her şeyin sana sunulacağı bir an."

Hiçbir zaman onun tamamen haklı olduğundan kuşku duymadım.

BARRY FOY
Seattle, Washington

CAROLINA

Honduras'ın kırsal kesiminde Barış Gücü gönüllüsü olarak çalıştığım sırada hükümet, elektrik hattı döşemek için en iyi güzergâhın haritasını çıkarması amacıyla köyüme bir araştırma grubu gönderdi. Adamlardan biri, Pablo, gönlünü bana kaptırmıştı. Onu ne zaman görsem acınacak halde sarhoş olması yüzünden, duygularımız karşılıklı değildi. Her yerde peşimden geliyor, kapımı yumrukluyor ve beni bulamadığında komşulara beyaz hatunun nerede olduğunu soruyordu. Pablo daha sonra iyimser düşüncesinin sınırlarını zorlamaya karar verdi. Pazar günü evleneceğimizi duyurdu ve o bölgede kimsenin görmediği kadar iyi yiyecekler hazırlayıp herkesi düğünümüze davet etti. Ne yazık ki büyük eğlenceye hiç kimse gelmedi, gelin bile.

Pablo sonra, otladığı çayıra ne zaman gitsem koşarak beni görmeye gelen katırım Carolina'yla dertleştiğimi fark etti. Kocaman, sevimli kulaklarına sıkıntılarımı aktarırken o da burnuyla bana sokulurdu. Pablo, katırı araç olarak kullanıp kalbimi kazanmaya karar verdi.

Taktiğindeki sorun, Carolina'nın sarhoşlardan hiç hoşlanmamasıydı. Ne zaman alkol kokusu alsa ayaklarını yere vurur ve homurdanırdı. Pablo bu tüyoyu anlamayacak kadar sarhoştu. Pablo ona yaklaştığında katır ondan uzaklaşmaya çalıştı. Onu yakaladığı andaysa katır Pablo'yu tekmeledi ve yere serdi. Pablo ayağa kalktı, katıra doğru sendeleyerek yürüdü ve yine yere yuvarlandı. Tepeden tırnağa yaralanana kadar vazgeçmedi.

Ertesi gün Pablo, Carolina'nın mutlulukla çimen yediği çayırın karşısında dururken bile onun öldüğü sanrısına kapıldı. Yoldan geçen herkesi katırın defnine yardım için küreklerini getirmeye çağırdı; zira ben ölümüyle yalnız başa çıkamayacak kadar perişandım. Yardımı

reddeden herkese söylendi, onlara tembel ve bana karşı merhametsiz olduklarını söyledi, özellikle de ben bölgenin çocuklarına yardım için bu kadar çok çalışıyorken.

Eş dost bunun ardından Carolina'nın ölümüne ilişkin dedikodunun epey abartıldığını haber vermek için evime geldi. Katır, Pablo'nun söylediklerinin tersine sağlıklı ve huzurlu görünüyordu. Katıra zarar vermemesi ya da şu âna kadar olduğundan daha fazla yararlanmaması için hayvanı başka bir otlağa taşımaya karar verdim. Oraya gittiğimde sızıp yere serilmişti ve katırı aldığımı hiç fark etmedi.

Birkaç gün sonra Carolina'nın sırtında bir dağ yolundan geçerken, görece ayık ama şaşkın görünen Pablo' yla karşılaştım. Ona seslendim: "*Mire! Se resucitó!*" (Bak, ölümden döndü!)

Pablo hayalet görmüş gibi bembeyaz kesildi ve şöyle dedi, "*Dios mií!*" (Aman Tanrı'm!) Arkasına döndü, bütün hızıyla koştu ve bir daha geri dönmedi.

KELLY O'NEILL
Lock Haven, Pennsylvania

ANDY VE YILAN

Andy hayvanlara deli olurdu. Bize her gün yılanları, köpekleri ve kedileri anlatırdı. Bir hayvan hakları eylemcisinin tutkusuyla ve dürüst olmak gerekirse, bir avcının karmaşık sevgisiyle konuşurdu.

Bana günlüğünden bir hikâye okudu. Dediğine göre kendi geçmişinden gerçek bir hikâyeydi bu. Teksas'ta yakın zamana kadar kırsal alan olan ve neredeyse vahşi hayat denilebilecek yeni bir mahallede yaşamaktaydı. On dört yaşlarındaydı ve küçük erkek kardeşinden başka arkadaşı yoktu; o da serbestçe tekmelenebilecek bir kum torbasından farksızdı. Andy'yle yaşayıp onun hikâyelerini dinlemeye alışık olduğum için, Andy ne zaman yaklaşsa kardeşinin ondan kaçtığına eminim. Bu, uyuşturucu bağımlısı olmadan önceydi ve kardeşi ilgisini çekip sıkıntısını dağıtmak için onun yanında değildi. Andy bu yeni mahallede yürüyüşe çıkıp yaban ortamından geriye kalan alana varmıştı.

Burası, yerin ince bir çamur katmanıyla kaplı olduğu bir alandı. Çizmenizin burnuyla üstteki toprağı sıyırabilirdiniz. Hemen altı kayalıktı. Çamur da pek bir şeyin yetişmesi için uygun değildi, ama bu çalılıkların umurunda değildi. Çalılar toprağın üstünü ve altını sarmıştı. Bu bölgede, mahallenin yakınındaki geniş bir yeraltı borusunun içine doğru yönlendirilmiş bir dere akıyordu. Derenin yatağı derindi ve yağmur yağdığında dere güçlü ve tehlikeli bir nehre dönüşüyordu. Andy'ye ve mahalleli çocuklara her gün bu bölgeden uzak durmaları öğütleniyordu. Canı sıkıldığı için Andy dosdoğru oraya gitti. Yolu üzerinde, muhtemelen en az iki metre uzunluğunda koca bir yılan gördü. Yılan derenin yatağında, otların içinden geçerek sürünüyordu. Güneş ışıkları, üzerine vurduğunda ışıldıyor ve parlıyordu. Pulları, bütün renkleri bir araya getiren ve o renkleri, ışık hızıyla ama her seferinde sadece birini yansıtan bir zırh gibiydi. Andy

ondan gözlerini alamadı. Yılanın, Tanrı'nın kendisine verdiği özel bir armağan olduğunu düşündü. Dere yatağından aşağı doğru inene dek onu izledi. Yatak taşlı, tortulu ve tehlikeliydi. Üzerinde yer yer derin çukurlar ve mağaralar vardı. Her iki yanında ot öbekleri türemişti. Andy orada dikildi ve yılanı izledi. Yılan durmuştu. Artık daha da ağır bir şekilde ışıldıyor, alevler saçıyor ve parlıyordu.

Andy kendinden geçmişti; doğru miktarlarda LSD' yi kokainle karıştırıp damarına enjekte etmeye başlayana kadar da bir daha o hale gelmeyecekti. Arkasından gelen arabaları duymadı. Bir kaya parçası ona çarpana dek hareketsiz kaldı.

"Hop!" dedi, "Ne bok yemeye attın taşı?" Arkasına döndü ve tahminen beş erkek ve üç kızdan oluşan bir topluluk gördü, hiçbiri yirmi yaşının üstünde görünmüyordu. İçlerinden bazılarını okuldan tanıdığını sandı.

"Bok diyen kim?" dedi kendisi de sıkkın görünen oğlanlardan biri. Andy bu oğlanın da kana susamış olduğunu hissedebiliyordu, ama temkinli davrandı. "Ben dedim," dedi Andy. Hemen ardından, "Orada öyle büyük bir yılan var ki bahse girerim elini süremezsin," dedi. Herkes o anda yılanın bulunduğu yere baktı. Oğlan, "Ne bok yemeye konuşuyorsun? Onu öldürmem için dokunmama gerek yok," dedi. Sonra bir arabaya yöneldi ve küçük bir tabancayla döndü. Nişan aldı ve yılanı vurdu. Hedefi ıskaladı, ama taş parçaları her yere saçılmıştı. Yılan dere yatağının kenarında sürünerek bir mağaraya girdi.

"Ne yılanı?" dedi oğlan ve hâlâ elinde tuttuğu tabancayla dönüp Andy'ye baktı. "Vuracağım başka bir yılan var mı?" diye sordu. Andy, "Hayır. Ama senin için o yılanı çıkarabilirim," dedi. Bütün oğlanlar gülerek ona isim takmaya başladı. Hiç kimse dere yatağına inemezdi, bir tek yılan dışında. Andy, "Oraya inip yılanı çıkarırsam bana silahını vereceksin," dedi. Oğlan da, "Olmaz arkadaş," diye yanıtladı. Andy, "Yapabileceğimden mi korkuyorsun?" diye sordu. Arkadaş grubunun önünde bozuntuya vermek istemeyen oğlan, "Tamam. Dene. Yılanı çıkarıp buraya kadar getir, o zaman silahı alabilirsin," dedi.

Andy'nin hiç korkusu yoktu. Ya da korkusu varsa bile böyle bir durumda kendisini engellemesine asla izin vermezdi. Dere yatağının ucuna doğru yürüdü ve yılanın girdiğini gördüğü deliğe uzandı. Açı o kadar dardı ki dere yatağındaki oğlanlar ve kızlar onu zar zor

görebiliyordu. “Aptal,” “Bok suratlı,” “Tavuk,” diye bağırıyorlardı ona. Andy hiçbir şey söylemedi. Onu tanıyan biri olarak eminim yüzünde şu gergin, ölüme meydan okuyan gülümseme olmalıydı.

Andy mağaraya vardığında yavaşladı. Dikkatlice çevresinde dolaştı. Sonra dere yatağında uzandı ve ağır ağır girişe doğru süründü. Mağara devasaydı. Güneş doğuyor olmasaydı, bırakın içini, mağaranın kendisini bile kimse fark edemezdi. Ama Andy içerisini görebiliyordu. Tam girişin gerisinde yılanı gördü. Onu mağaranın görünmeyen duvarlarının oluşturduğu zeminin önünde, güneşte ışıldayıp parlarken gördü. Yılanın ağzını esnercesine hareket ettirdiğini gördü. Yeşil gözlerinin boşluğa baktığını gördü. Onu gördü ve yakalayıp başını mağaranın kaya zemininde ezerek öldürdü.

Yolda duran çocukların bağırışlarını duymaz olmuştu, ama şimdi yine duymaya başlamıştı. Israrla, “Baksana!” diyen bir ses geliyordu. Andy, “Geliyorum,” diye yanıtladı. Yeni sorularla bağırıyorlardı ona, “Yılanı çıkardın mı?” sorusuna yine diğerleri cevap veriyordu, “Yok, olmaz! O yılanı çıkarmış olamaz!” Silahlı oğlan, “Zaten aptal tavuğun teki,” dedi. Andy dere yatağından yukarı sürünerek çıkarken hiçbir şey söylemedi. Her iki eline de ihtiyacı vardı, bu yüzden kayaların üzerinde avuçlarını ve dizkapaklarını keserek sürünürken ölü yılanı boynuna doladı. Terlemeye başladı ve kanlı ellerinden önce biri sonra diğeriyle alnındaki teri sildi. Dere yatağının üzerindeki asılı kayaya varınca durdu. Onu hiç kimse göremiyordu. Nefesini tuttu ve kayanın üzerine bir bacağını alıp diğeriyle kendisini yukarıya itti.

Oğlanlar ve kızlar şaşkınlık içindeydi. Hiç kimse hiçbir şey söylemedi, ama Andy sırıtıyordu. Silahlı çocuk hâlâ silahını elinde tutuyordu, ama onun da ağzı açık kaldı. Kızların hepsi ona çekici bir serseriden daha fazlasıymış gibi bakıyordu. Silahlı çocuk, “Hımm, iyiymiş, ama silahımı alamazsın!” dedi. Andy, “Söz vermiştin,” dedi. “Delilere verilen sözler sayılmaz.” Andy çocuğun üzerine yürüdü ve, “Tutamayacağın sözler verme,” dedi. Oğlan geriye bir-iki adım atıp silahını kaldırmaya başladı. “Benden uzak dur!” Andy hiçbir şey söylemedi, aksine ona doğru yürümeye devam etti. Yürürken de artık rengi solmuş ama hâlâ çok büyük olan yılanı boynundan sıyırdı ve silahlı çocuğa fırlattı. Silahlı çocuk yılanı kendinden uzak tutmak için ellerini kaldırdı ve üzerindeki yılanla birlikte sırtüstü düştü. Andy

onun üzerine eğildi, silahı aldı ve, "Yılan sende kalabilir. Artık bir işe yaramaz zaten," dedi. Öteki oğlanlar ve kızlar güldüler. Silahlı oğlan ayağa kalktı ve, "Silahımı geri ver," dedi. Andy, "Benim silahım. Senin yılanın var. Onunla vur," dedi. Silahlı oğlan kavga çıkarmaya hazırdı; ama Andy'nin yüzünde kardeşinin ondan kaçmasına neden olan aynı ifade vardı. Başka bir oğlan, yapılı biri, "Ağır ol! Karşılığında silahını vaat ettin, o da yılanı getirdi," dedi. Sonra Andy'ye baktı ve, "Görüşürüz," dedi. Hepsi arabalarına binip ayrıldı. Kızlardan biri dikiz aynasından baktı. Gülümsedi ve el salladı. Andy eve elindeki silahla yürüdü, yüzünde hâlâ aynı tebessüm vardı.

RON FABIAN
Parma, Michigan

MAVİ GÖKYÜZÜ

1956'da Arizona eyaletinin Phoenix kenti uçsuz bucaksız mavi bir gökyüzü olan bir kentti. Bir gün parmağımda kız kardeşim Kathy'nin yeni papağanıyla evin çevresinde yürürken papağan Perky'ye gökyüzünün neye benzediğini göstermeye niyetlendim. Belki de orada küçük bir kuş arkadaş edinebilirdi. Ona arka bahçeye bakmasını söyledim ve dehşete düşmüş bakışlarımın arasında Perky kanatlanıp uçtu. Muazzam, acımasız gökyüzü kız kardeşimin mavi hazinesini yuttu ve kuş birdenbire kanatlarını çırpıp gitti.

Kathy beni bağışlayabilirdi. Sahte bir iyimserlikle beni Perky'nin yeni bir ev bulacağına ikna etmeye bile çalıştı. Ama böyle bir şeyin olasılığına inanmak için gereğinden fazla açıkgözlüydüm. Bir türlü teselli bulamıyordum. Zaman akıp gitti. Sonunda büyük vicdan azabım hayattaki daha önemli konuların arasında mütevazı bir yer edindi ve hepimiz büyüdük.

Onlarca yıl sonra kendi çocuklarımın büyümesine tanıklık ettim. Onların etkinliklerinde yer aldık, cumartesileri futbol oyunlarını çocukların arkadaşlarının anne babaları Kissell'larla katlanır sandalyeler üzerinde geçirdik. İki aile birlikte Arizona çevresinde kamp yaptık. Sinemaya gitmek için kamyona doluştuk. Çok iyi ahbap olduk. Bir akşam oynadığımız oyun en iyi evcil hayvan hikâyeleri anlatmaktı. Bir kişi, yaşayan en yaşlı kırmızı balığa sahip olduğunu iddia etti. Bir başkasının medyum köpeği vardı. Sonra diğer ailenin babası Barny sahneyi kaptı ve tüm zamanların en iyi evcil hayvanının mavi papağanı Tatlı Turta olduğunu ilan etti.

"Tatlı Turta'yla ilgili en iyi şey," dedi, "onu edinme biçimimizdi. Bir gün sekiz yaşındayken, açık mavi gökyüzünden küçük mavi bir papağan süzülerek indi ve parmağıma kondu."

Nihayet konuşabilecek duruma geldiğimde bu inanılmaz kanıtı inceledik. Tarihler, yerler ve kuşun fotoğrafları uyuşuyordu. Belli ki bu iki ailenin daha tanışmadan çok önce birbiriyle bağlantısı vardı. Kırk yıl sonra kız kardeşime gittim ve şöyle dedim, “Haklıymışsın! Perky hayatta kalmış!”

CORKI STEWART
Tempe, Arizona

ORTADA KALMA

Kız kardeşim ve ben patikadan ağır ağır yürüyerek okuldan eve dönüyorduk. Havada yaz sıcağı vardı ve sanırım ikimiz de yaz olmasını istiyorduk, oysa sonbahardı. Kavak ağaçları yapraklarını dökmüştü. Geyik avcıları çoktan gitmişti. Dağ vadisi yine sessizdi.

Öğretmenimizin bir bomba düşerse yapmamız gerekenleri anlatışı kafamı kurcalıyordu. Söylediklerine göre dışarı çıkmalı, suyolunun içinde sürünmeli ve yolun altında kendimizi emniyete almalıydık. Birçok kez suyolunu incelemiştim ve bana güvenli görünmüştü; ama asla içinde sürünmek istemezdim. Öğretmenimiz pisliğin, radyasyonu engelleyeceğini söylemişti.

Eve giden yolda kız kardeşime bir bombanın düşüp düşmeyeceği hakkında ne düşündüğünü sordum. "Buraya değil, ama muhtemelen ta uzaktaki Kore'ye," dedi.

Öğretmenimizin her sabah duvardaki Kore haritasına işaret ederek savaş hatlarının yerini anlatışını düşündüm. Sanırım Durango Radyo İstasyonu'nu dinleyip okula öyle geliyordu ve bize duyduklarını anlatıyordu.

Eve vardığımızda babamız bütün yaz, yemlerle beslediğimiz öküzü kesmeye hazırlanıyordu. Yardım etmek isteyip istemediğimizi sordu. Kız kardeşim, hayır, dedi, ama ben, elbette, dedim. Galiba kız kardeşim öküzle arkadaş olmuştu.

Babam tüfeğini duvardaki yuvasından aldı, mutfak çekmecesinden bir avuç mermi kaptı ve öküzün tek başına durduğu ahıra doğru yürüdük. Kapıyı açtık, öküzün olduğu ahıra girdik ve kaçmaması için kapıyı kapadık. Tüfeğini doldururken babam bana, en son hayvan kestiğimizde yaptığı gibi, öküzün kulaklarından kendi gözlerine doğru farazi hatlar çekip ardından bu hatların kesişme noktasında öküzü vurmak gerektiğini anlattı. "Beynin en kritik yeri

buradadır; kendilerine neyin çarptığını anlamadan, o anda ölürler," dedi.

Öküz bize bakıyordu ve ne olacağını bilmediği için mutluydum.

Babam dikkatle nişan aldı ve silahı ateşledi. Öküzün yalnızca kıpırdamış olması beni şaşırttı. Galiba babam benden de çok şaşırmıştı. "Iskalamam imkânsızdı," dedi ve öküz hareket etmeden hızla yeniden ateş etti. Ama öküz kafasını salladı. Babam, "Kahretsin!" dedi ve ateş etti. Öküz yine kafasını salladı; ama sonra burnundan koyu bir kan aktığını gördüm ve kafasını yere kadar indirdi. Bunu babam da gördü. Çık kızgın görünüyordu, cebinden bir avuç mermi çıkarıp inceledi ve, "Bunlar nereden çıktı?" diye bağırdı. Avucunun içine baktım; bu mermi kovanlarının saçmayla dolu olduğunu ve başıboş köpekleri korkutmak için kullanıldığını söyledi, bana tüfeği verdi ve beni ahırın ortasında, öküzle baş başa bırakırken doğru mermileri almaya gitti.

Babam gittiğinde öküz bir süre burun deliklerinden kan ve sümük sızarken bana baktı. Sonra kafasını biraz daha salladı ve ahırın çitlerinin çevresinde koşmaya başladı. Gözlerimi üzerine diktim ve o koştukça dönüp durduğum için çok geçmeden başımın döndüğünü hissettim. Nihayet babam geri geldi ve tüfeği benden alıp içine bir mermi kovanı koydu, tüfeği omzuna yerleştirdi, öküz koştukça dönerek nişan aldı ve sonra yüksek sesle, "Hey!" diye bağırdı. Öküz koşmayı bıraktı ve biz de beklemeye başladık. Ardından öküz, kafasını ağır ağır bize döndürdü. Burnu çamurdan yalnızca birkaç santim yukarıdaydı. Beyaz yüzü kanla kaplıydı ve artık ne olacağını biliyor gibiydi.

MICHAEL OPPENHEIMER
Lummi Island, Washington

VERTİGO

Ben on yaşındayken ailem California High Çölü' nde küçük bir yerleşim olan Apple Vadisi'ne taşındı. Babam 1964 yazından beri George Hava Kuvvetleri Üssü'nde görevli bir test pilotuydu. Yerleştiğimiz hardal renkli evin bulunduğu mahalleyi kapsayan beş kilometrelik alanda başka birkaç ev, bin kadar kreozot çalısı, Joshua ağaçları ve kaynanadilleri her yöne yayılmıştı, bir istisna dışında: Mojave Nehri, çölün bir buçuk kilometre aşağısından bize göz kırpıyordu. Babam iki metre boyundaydı ve inanılmaz, fırça gibi kaşları vardı. Öyle bir kahkahası vardı ki sesinin titreşimini midemde hissedebilirdim. At kişnemesini tanıdığım herkesten daha iyi taklit edebilirdi. Bir Tayvan lehçesi ve akıcı görünecek kadar Almanca konuşurdu. Yaşadığımız yörelerde tek kişilik hava gösterileri yapardı ve yerel kahraman sayıldığı kasabasında bir benzin istasyonunda resmi asılıydı. Kırk bir yaşındayken 1967'de Kuzey Vietnam'daki bir esir kampında öldü.

Düşününce, babamın anısına güçlü yönleri nedeniyle sahip çıktığımı anlıyorum. Riskler almak için cesur girişimlerde bulunurdu ve dipsiz kuyu gibi bir iyimserliğe sahipti. Tayvan'da yaşarken her gün otobüsle, oralı bir marangozla birlikte bir Lightning[4] yaptığı Taipei'ye giderdi. Yelkenliyi Amerika'ya götürdük ve Chesapeake Körfezi'nde girdiğimiz her tekne yarışında sonuncu geldik. Babam her zaman yeni şeyler denemeye, hayatlarımıza eğlence katmaya hevesliydi. Bazen aramızdan biri çekimser ya da ürkek davranırdı, ama o, şansımızı denememiz için bizi cesaretlendirecek bir yol bulurdu. Şimdi, kırk dört yıllık gözlerimin bakış açısından babamı düşününce, onun en çok sevdiğim yanının kırılganlığı olduğunu ve bunu sezdiğim için onu koruma arzusu duyduğumu anlıyorum. Sanırım ailemdeki herkes aynısını hissediyordu. Babamın coşkusu bizi hayrete düşürür ama aynı

zamanda onun için korkardık. Belki de öyle büyük bir umut taşıyordu ki, umudunun kırıldığını, hayallerinin yıkıldığını ya da incindiğini görmenin bizim için ne kadar zor olacağını anlamıştık.

Apple Vadisi'ne taşındıktan sonra çok geçmeden Vertigo adını verdiğimiz bir atı sahiplendik. Vertigo büyük, zeki, inatçı ve açık kestane renkliydi; gösterişli yıllarının ardından bilge ve durgun bir hale bürünen eski bir geçit töreni atıydı. Kardeşlerim adına konuşamam, ama ben Vertigo'dan korkuyordum. O da bir şekilde korkumdan haberdardı ve ne zaman yaklaşsam bir toynağını tehditkâr biçimde kaldırarak ya da kuyruğuyla bana vurarak huzursuzluğumdan ve tereddütlerimden zevk alıyor gibiydi. Buna karşın babam ata binmeye hazırdı ve saatlerini at bakımının taktiklerini ve yöntemlerini öğrenmekle harcadı. 1965 Temmuz'unda bir cumartesi öğleden sonra babam Vertigo'ya bindi ve Mojave Nehri'ne doğru yola çıktı. Hepimiz izlemek için ahıra gittik. Annem bile, evin gölgeliğine tırmanan buz çiçeğini çapalayarak yakınımızda durdu. İlkin babam, Vertigo'nun yelesini ve kuyruğunu tımar etti; babam çalışırken at uzanıp ahırın direğindeki toynak fırçasına vurdu; fırça kurumuş çamura düştü. Babam yılmadan Vertigo'nun toynaklarını kontrol etti. Vertigo inleyip homurdandı ve sonra yuları çitten çözmeye koyuldu. Saniyeler sonra sallanarak yürüdü ve uzaklaştı. Babam sallanan yulara uzanırken Vertigo'ya yumuşak bir sesle, "Rrrrrmmmf," diyerek kişnedi. Atı yeniden direğe bağladı ve gemi bağlayarak eyeri kaldırıp tokaları ve kolanı sabitleyerek işe koyuldu. Vertigo homurdanıp sallandı. Kafasını öne doğru sallayıp yelesiyle babamın yüzüne vurdu. Babama yalnızca, "Rrrrrmmmf," demek kaldı. Sonunda hazırlardı. Gün sıcak ve kuruydu. Öğleden sonra üçe geliyor olmalıydı. Yola çıkışlarının görüntüsünü hatırlıyorum, babamın üstü çıplak, kot ve spor ayakkabı giyinmişti, at ise otlanmaya başlayıp karıncalara homurdanırken kafası aşağıdaydı. Babam dizginleri sıkıca çekti, Vertigo kafasını oynattı ve beyaz yelesini havaya savurdu. Bizi ahırın çitlerinde, annemi de çapayla otların başında tutan neydi bilmiyorum, ama hiçbirimizin kılı kıpırdamadı. Onların nehre inişini, Vertigo'nun ağır yürüyüşünü ve sendeleyişini, babamın dizginleri kavrayışını, yelenin huysuzca savruluşunu izledik.

Nihayet çölün sınırını aşıp daha tahammül edilir bir yere, Mojave Nehri'nin serin dünyasına doğru giderek gözden kayboldular. Biz çocuklar o zaman dışarıdan daha serin evimize, kendi tasalarımıza çekilmiştik. Nereye gittiğimi ya da ne yaptığımı hatırlayamıyorum. Yalnızca annemin birkaç saat sonra bizi dışarıya çağırdığını hatırlıyorum. Altı kişilik bir sıra halinde, ellerimizi gözlerimize siper ederek evimiz ve nehir arasındaki çölde arama yaptık. Vertigo'yu başında ve kuyruğunda bir tören gururuyla, yelesi esintiyle taranırken bize doğru bir açıyla sallanarak yürüdüğünü gördüm. Geri dönmek için acelesi yok gibiydi; yalnızca durup otladı. Çok uzaktan gelmemişti ve nehir onun tam yanında parlıyordu. Babamın yaralanmış olabileceğini, attan düşmüş bir halde kaynanadillerinin ya da daha kötüsü, kırmızı karıncaların ve akreplerin arasında tek başına yattığını düşününce mideme bir ağrı saplandı. Ama sonra onu yumuşak kumlarda tuhaf bir biçimde Vertigo'ya doğru koşarken gördüm. At, kafasını salladı ama işe yaramaz otları yemeyi sürdürdü. Eyeri dengesizce bir tarafında asılı kalmıştı.

Babam yaklaştı, onun dizginlere uzandığını gördüm. Vertigo başını savurdu, salınarak dosdoğru eve değil, ama kafası dimdik bir şekilde başka yöne doğru gidiyordu, bizim izlediğimizi biliyor gibi. Bir anda yine durdu ve otları yolmaya başladı. Hâlâ atın bıraktığı yerde duran babam, kollarını indirdi ve bir an için donakaldı. Ardından yine hayvana doğru hamle yaptı. Vertigo yine babam dizginlere erişecek yakınlığa gelene dek bekledi. Bu kez at şaşırmışçasına iki yana zıpladı ve bir kez daha hareketlendi. Sessizlik içinde izliyorduk. Annem çapasına yaslanıp içini çekti.

Vertigo evin önündeki alanda zikzaklar çizerek babamı sinir edip durdu. Babamın, sallanan dizginleri neredeyse yakalayacakken dördüncü kez kaçırdığında kızgın ve öfkeli olduğundan emindim. At koşarken kuyruk sokumuna bir şaplak attı; aramızdaki kısa mesafede bize doğru ağır ağır gelirken ata söven yorgun sesi bana ulaşıyordu.

Annem o noktada içeri girmiş olmalıydı, çölün yamacında duran babam için kaygılandığımızdan hiçbirimiz fark etmedik. Vertigo salınarak ahıra doğru gitti ve kapıda bekledi. Başını dimdik tutuyordu. Burun delikleri genişlemişti ve gözleri parlıyordu. Annemin yine

yanımda, ağabeyim ve kız kardeşlerimle birlikte durduğunu hissettim, hepimiz babamın son dönemeçte yürüyüşünü sessizce izliyorduk.

O yaklaştıkça kendimi daha kötü hissettim. Sıcaktan bunalmış ve terlemiş görünüyordu. Omuzları öne doğru düştü ve başı öne eğildi. "Ne oldu baba?" diye sordu ağabeyim. Babam soruyu yanıtlarken yürümesini sürdürdü, ahırın kapısını açtı ve geride durdu. Vertigo yavaşça içeri girdi ve sakin bir biçimde samanları kemirdi. Babam kapıyı kapayıp sürgüledi. Gelip yanımıza yaklaştı. Kaşlarına takılmış boncuk boncuk terler vardı. "Bu epey zeki bir at. Emektar Vertigo'nun hep bir adım önünde olmak gerek."

Annemin elinde bir şişe buz gibi bira vardı. Babam büyük bir yudum aldığında hiçbirimiz konuşmadık. Hepimiz nehre doğru bakarak, Santa Ana'nın rüzgârı fısıldarken olduğumuz yerde kaldık. Ama eve yürümek için arkamızı döndüğümüzde onun hoşnut homurdanışını duyduk. Bir sonraki cumartesi günü babam yeni atımızı başka bir gezi için tımar edip ona semer vurmak üzere ahıra yine geri dönmüştü.

JANET SCHMIDT ZUPAN
Missoula, Montana

4. Yelkenli yarışlarında kullanılan bir tür tekne. (Y.N.)

NESNELER

YILDIZ VE ZİNCİR

1961'de Massachusetts eyaletinin Princetown kentine yaptığım bir gezide el yapımı ve kişiye özel bir Davud'un Yıldızı kolyesi aldım. Her zaman takıyordum. 1981'de Atlantic City'den yüzerek okyanusa açıldığımda zincir kırıldı ve sörf yaptığım sırada onu kaybettim. 1991'de, Noel tatilinde on beş yaşındaki oğlum ve ben New York eyaletinin Lake Placid kentinde bir antikacı dükkânında dolaşırken bir takı oğlumun dikkatini çekti. Bakmam için bana seslendi. Bu, on yıl önce okyanusun yuttuğu Davud'un Yıldızı idi.

STEVE LACHEEN
Philadelphia, Pennsylvania

RADYO GEZGİNİ

Bu olay başıma radyo gezginliği günlerimde geldi. Mart 1974'te Omaha'da WOW kanalında haber spikeri olarak işe başladım ve ani bir fren yapmak zorunda kaldığım anda Volkswagen böceğimle ailemin Denver'daki evinden ayrılıyordum. Bir tekerlek tepeden aşağıya yuvarlanarak iniyordu ve tam önümden geçti. Şiirsel adalet, diye düşündüm ve yola çıktım.

İki ay sonra Portland'daki KGW'de o çok istediğim iş için ilan çıktı ve Omaha'daki işi bu kadar çabuk bırakıp bırakmamayı düşünürken dairemin penceresinden dışarı baktım ve otoparkta yuvarlanan bir tekerlek gördüm. Tekerlek konuştu, diye düşündüm ve Portland'daki işe başvurdum.

Bir yıl geçiyor, Portland'daki işim yolunda; o kadar ki, Seattle'daki merkez istasyon KING'e terfi teklifi alıyorum. Ama o gece arabamla On Üçüncü Cadde ve West Burnside'ın kesiştiği noktadan geçerken sisin içinden bir tekerlek belirip sokakta yuvarlanıyor.

Ama burada bitmiyor. Başka bir yıl, artık 1976, şirket beni haber müdürü ve sabah haberleri sunucusu olarak Portland'a, KGW'ye geri göndermek istiyor. Bu kez yuvarlanan tekerlek, aslında yalnızca bir tekerlek jantı, Alaska Yolu Viyadükü'nde güneye doğru yol alırken ortaya çıkıyor. Sol şeritte.

77'nin sonu. Yine yoldayım, San Francisco'daki KYA' ya doğru. Müzik setim, kedim ve bütün eşyalarım eski Volkswagen'ime yüklenmiş ve otobana çıkmak üzereyim. Hiç yuvarlanan tekerlek görmemiştim, ama bu sefer arabanın arkasından bir gıcırdama sesi duyuyorum, kaydığımı ve arabanın yoldan çıktığını düşünüyorum. Korkutucu. Tam da kendi arabamın sağ arka tekerleğinin çıktığını ve yolda yuvarlanıp bir hendeğe oturduğunu göreceğim anda frene

asılıyorum. Bir tamirci dingil pimini yerleştirmeyi unutmuş. Yuvarlanan lastik benim lanet olası tekerleğimmiş!

Böylece yuvarlanan tekerlek zinciri kırılmış oldu. Ya da bana öyle geldi, ta ki 1984'e kadar. Yine Seattle'a geri dönmüştüm, artık önemli bir radyo müdürüydüm, ama hâlâ bir iş gezginiydim ve Teksas eyaletinin Houston kentinde çok para veren bir işi kabul ettim. Kent duygularım, artık iki küçük çocuğumun olması ve onları Kuzeybatı Pasifik bölgesinde yetiştirmek isteyişim gibi her içgüdü, bu seçimimin karşısındaydı. Ama önerilen sözleşme ve para, muhakeme gücümü bulandırdı. İşe başlamak için oraya uçtum, karım da arabayla arkamdan geldi. Kuzey Portland'dan çıkıp Interstate 5'e[5] vardığı anda bir *çatırtı*: Karımın Volvo arabasının motor kapağı çevreyolunun üzerinden geçen yoldan gelen bir şeyin çarpmasıyla sarsıldı. Bu şey arabaya çarpıp zıpladı, başka iki arabaya çarptı ve orta şeritte durdu. Sarsılan ama yaralanmayan karım bakınca ne olduğunu gördü: büyük ve iri bir kamyon tekerleği.

Houston'a gittik ama her şey berbattı. Oradaki hayatımız yalnızca bir yıl sürdü, ardından çocuklarımızı yetiştirmek için memnuniyetle Portland'a geri döndük. Huzursuz ayaklara, radyo gezginliğine, yuvarlanan tekerleklere son.

BILL CALM
Lake Oswego, Oregon

5. ABD'nin Pasifik kıyısı boyunca uzanan otoban. (Ç.N.)

BİR BİSİKLET HİKÂYESİ

1930'larda Almanya'da her çocuğun en büyük umudu bir bisiklete sahip olmaktı. Doğum günlerimde ve Hanuka[6] bayramlarında ve ayrıca şaşırtıcı derecede iyi notlarımı ödüllendirmek istedikleri zaman bana verilen paraları yıllarca biriktirdim. Hâlâ hedeflerimden yaklaşık yirmi mark gerideydim. On üçüme bastığım günün sabahı oturma odasının kapısını açtım ve Herr Schmitt'in dükkânının vitrininde ne zamandır hayran olduğum bisikleti görünce şok geçirdim. Bisikletin geniş siyah bir selesi ve pırıl pırıl bir krom iskeleti vardı; geleneksel dar siyah tekerlerin aksine daha fazla çekiş gücü ve daha yumuşak sürüş sağlayan en yeni icatlardan biriydi bu. Onunla bütün kentte yoldan geçenlerin beğenisiyle gururlanarak gezmek için okulun bitişini sabırsızlıkla bekliyordum.

Bisiklet güvendiğim bir eşlikçim olmuştu. Sonra, 1939'da buz gibi bir Ocak sabahı Almanya'dan ve Hitler rejiminden kaçmak zorunda kaldım. Çocukların İngiltere'ye nakledilmesi için hızla örgütlenen sürecin bir parçasıydım. Yalnızca küçük bir bavula iznimiz vardı; ama annem ve babam bisikletimi bana ulaştırmanın bir yolunu bulacaklarına söz verdiler. Bu süre boyunca bisiklet kilerde emniyet altında olacaktı.

Şansıma, yeni arkadaşlarım Middlesex'teki Ashford kentinin metodist kilisesinde faallerdi. Cemaatlerini ailemin bir daire kiralaması için para toplamaya ikna ettiler, bu da resmî onayın ardından onlara Büyük Britanya'da bir sığınak sunacaktı. Bu ilk belgelerle Alman hükümeti annemin ve babamın arkadaşlarıma geniş bir ahşap koli göndermesine izin verdi. Her bir eşya onaylanmalıydı; değerli hiçbir şeye izin yoktu, ama bisikletime itiraz etmediler. Bu arada, annem ve babamın evrakları Britanya İçişleri Bakanlığı'nda hazırdı. Son bir imza

dışında her şey yolundaydı. Ardından savaş başladı ve annemle babamın kaderleri mühürlendi. 1942'de kamplarda can verdiler.

1939'un Eylül ayında bütün bunlar hâlâ geleceğe aitti. İnsan savaşın daha erken biteceğine ve ailesiyle yeniden bir araya geleceğine umut besleyebiliyordu. Bir ay sonra çocuk hemşiresi olarak eğitim alacağım bir okula kabul edildim. St. Christopher's Hastanesi, Londra'dan ve potansiyel bomba tehlikesinden uzaklaşarak İngiltere'nin güneyinde küçük bir köye taşınmıştı. Altı ay sonra bir haftalık tatil için izin aldım. Protokolü izlemek ve yanıma almayacağım bütün eşyalarımı etiketlemek zorundaydım. Bu sorumluluk bilinciyle bisikletimi işaretledim ve park yerindeki olağan konumunda bıraktım.

Birkaç gün sonra müdireden yeni bir kanun çıktığını anlatan bir mektup aldım. Artık bana "Düşman Yabancı" diyorlardı ve ülkeye girişim kıyıdan on beş mil uzaklığına kadar engellenmişti. Yalnızca eğitimim aniden kesilmemiş, aynı zamanda bana yönergelere uymadığım ve hiçbir giysimin bulunamadığı söylenmişti. Bisikletime gelince, var olduğundan bile kuşkuluydular. Böyle inanılmaz yalanlar karşısında öfkeliydim, kızgın ve çaresizdim; ama en çok bana çok iyi arkadaşlık eden bisikletimin yokluğunu hissediyordum.

Gelecek birkaç yıl boyunca, sığınmacıların, yirmi dört saatten uzun bir süre yaşadıkları yerden ayrılacaklarını yerel polise bildirmesini öngören kanuna her zaman uyarak birçok yer değiştirdim. 1945'in sonunda, Londra' da yaşadığım sırada, üzerinde resmî polis damgası olan bir kartpostal aldım. Bir anda paniğe kapıldım. Kart bir an önce karakola gitmemi emrediyordu. Titrememi engelleyemiyordum. Nerede yanlış yapmıştım? Korku ve belirsizlikle baş etmekte zorlanarak hemen karakolun olduğu tepeye doğru yola çıktım ve görevli komiser yardımcısına kartı gösterdim.

"Baksana Mac. Beklediğin kız burada!"

Başka bir polis daha belirdi. "Hiç bisikletiniz oldu mu?"

"Evet."

"Ne oldu ona?"

Hikâyeyi anlattım. Bir süre sonra karakolda bulunan neredeyse herkes beni dinliyordu. Bu bana çok garip geldi.

"Neye benziyordu?"

Tarif ettim. Alışılmadık kırmızı balon tekerlerden söz edince rahatlayarak güldüler. Polislerden biri bir bisiklet getirdi.

"Bu mu?"

Paslanmıştı, tekerleri inmişti ve selesinde bir yırtık vardı ama kesinlikle benim bisikletimdi.

"Ne bekliyorsun? Alıp eve götürsene."

"Teşekkür ederim, çok teşekkür ederim," dedim. "Peki, ama onu nasıl buldunuz?"

"Terk edilmişti, sonra biri bulmuş. Üzerinde hâlâ isim etiketi olduğu için bulan kişi bize teslim etti."

Bisikleti sürerek mutlulukla daireme getirdim. Ama ev sahibem beni gördüğünde çok korkmuştu.

"Londra'da buna binmeyeceksin, değil mi?"

"Neden binmeyecekmişim? Biraz onarım istiyor, sonra yeni gibi olur."

"Ondan değil. Bu geniş tekerler besbelli Alman bisikleti olduğunu gösteriyor. Savaş bitti ama hâlâ o piçlerden ve onları hatırlatan her şeyden nefret ediyoruz."

Yine de iskeleti boyattım, seleyi ve tekerleri tamir ettirdim; ama mahalledeki tek bir gezinti ev sahibemin haklı olduğunu kabullenmem için yeterliydi. Takdir edici bakışların yerine bağırışlar ve yuhalamalar duydum. İki yıl sonra bisikleti bir savaş dönemi eşyaları koleksiyoncusuna birkaç şilin karşılığında sattım.

EDITH RIEMER
South Valley, New York

6. İbrani takvimine göre resmî yılın üçüncü ayının 25. gününde başlayıp sekiz gün süren Musevi bayramı. (Y.N.)

BÜYÜKANNEMİN PORSELENLERİ

1949'da annem ve babam küçücük üç çocukları ve bütün ev eşyalarıyla birlikte Illinois eyaletinin Rochford kentinden Güney California'ya taşınarak büyük bir adım attı. Annem, annesinin elde boyanmış dört kutu porselen yemek takımı dahil birçok değerli aile yadigârını sarıp paketlemişti. Büyükannem, bir unutmabeni çiçeği desenini tercih ettiği bu nefis takımı kendi elleriyle boyamıştı.

Ne yazık ki taşınırken bir şey oldu. Bir porselen kutusu taşınmayı başaramadı. Yeni evimize hiç ulaşmadı. Bu yüzden annemin elinde takımın yalnızca dörtte üçü kaldı; farklı boylarda tabaklar ve bazı servis parçaları vardı; ama fincanlar, fincan tabakları ve kâseler eksikti. Çoğu zaman aile toplantılarında ya da Şükran Günü ya da Noel yemeği için hep birlikte sofraya oturduğumuzda annem eksik porselenler için birkaç kelime eder, yolculuktan sağlam çıkmalarını ne kadar arzu etmiş olduğunu söylerdi.

Annem 1983'te vefat ettiğinde büyükannemin porselen takımı bana kaldı. Ben de onları özel günlerde kullandım ve ben de kayıp kutuya ne olduğunu düşünüp durdum.

Rehinci dükkânlarında ve bitpazarlarında gezmeyi ve değerli nesneler aramayı çok severim. Günün erken saatlerinde tezgâhların arasında, satıcıların mallarını yere serişini izleyerek ileri geri yürümek çok eğlencelidir.

Bir yılı aşkın süredir bitpazarına uğramamıştım, 1993'te bir pazar günü canım gitmeyi çok istedi. Bu yüzden saat sabahın 5'inde yataktan sürünerek çıktım ve şafak sökmeden önceki karanlıkta bir saat boyunca Pasadena'daki büyük Rose Bowl Bitpazarı'na doğru direksiyon salladım. Dış mekândaki tezgâhların arasında ileri geri yürüdüm, birkaç saat sonra artık gitmeyi düşünüyordum. Son köşeyi dönüp aynı hat üzerinde birkaç adım atmıştım ki, yola serilmiş birkaç

porselen gözüme çarptı. Gördüğüm kadarıyla elde boyanmış porselenlerdi bunlar... Unutmabeni çiçeği desenli! Yakından bakmak için hızla bir hamle yaptım ve temkinli bir biçimde bir fincana ve tabağa uzandım... Unutmabeni çiçekleri! Tıpkı büyükannemin porselenleri gibi aynı narin fırça darbeleri ve ağız kısmında aynı simli çizgiyle. Parçaların geri kalanına baktım. İşte fincanlar! Fincan tabakları! Kâseler! Büyükannemin porselenleriydi bunlar!

Antikacı heyecanımı fark etti, yanıma geldiğinde de ona kayıp kutunun hikâyesini anlattım. Porselenlerin Pasadena'da, çocukken yaşadığımız Arcadia'dan hemen sonraki kasabada bir konut satışının ardından geldiğini söyledi. Evin içindekileri gözden geçirirken bahçe dolabının içinde eski ve açılmamış bir karton kutu bulmuş, porselenler de onun içindeymiş. Mirasçılara porselenleri sormuş ve onlar da hiç bilgileri olmadığını, dolaptaki kutunun "hep" orada olduğunu söylemişler.

O gün Rose Bowl Bitpazarı'ndan kollarım inanılmaz hazinemle dolu olarak ayrıldım. Şimdi hâlâ, altı yıl sonra, "evrenin bütün parçalarının" bu eksik porselenleri bulmama ışık tutsun diye toplanmış olmasına hayret ediyorum. Ya uyumaya devam etsem ne olacaktı? Tam da o gün Rose Bowl'a gitmeye beni iten şey neydi? Ya oradan ayrılıp ağrıyan ayaklarımı dinlendirmek için o son köşeyi dönmekten vazgeçmiş olsaydım?

Geçen hafta on beş arkadaşım için bir akşam yemeği partisi verdim. Büyükannemin porselenlerini kullandım. Bu kadar uzun zamandır kayıp olan bu güzelim fincan takımlarında misafirlerime gururla kahve ikram ettim.

KRISTINE LUNDQUIST
Camarillo, California

BASGİTAR

Kariyerimin ikinci ya da üçüncü düzenli sahne programında, haftada altı gün olmak üzere Ohio eyaletinin Toledo kentinde bir otelin lobisinde çalıyordum. Gençtim, müzik yaptığım ve bundan gayet iyi para kazandığım için gururluydum. Bir öğrenci modeli olan eski Epiphone marka caz kasa basgitarım, benim gibi bir profesyonel için besbelli yetersiz kalıyordu.

Ron'un Müzik Dükkânı'nın duvarında asılı duran bir Fender Precision'a vurulmuştum. Doğal sarışındı, dişbudak gövdesi mükemmel bir parlaklıkta cilalanmıştı, krem renginde bir pena koruyucusu ve doğal bir akçaağaç sapı vardı. Ama bu muhteşem enstrümanın asıl göze çarpan özelliği perdesiz olmasıydı. Klavyesi bile yoktu; normal bir basgitarda perdelerin yerinde olması beklenecek ince bir parça abanoz ya da pelesenk, sapının önüne eklenmemişti. Tipik bir şekilde sedef noktalarla, çizgilerle ya da yıldızlarla işlenmiş bir pozisyon göstergesi bile yoktu; yalnızca önünde duran dört telin engellediği, temiz akçaağaç gövdenin sihirli bir biçimde damarlı yüzeyi vardı. Güzel olduğunu düşündüm, onu çalabileceğimi de biliyordum. Dükkândaki bir amplifikatörle denediğimde bu basgitara sahip olmam gerektiğini anladım.

Perdesiz bir elektro basgitarın tellerinin tınısı harika bir şeydir. Modern bir elektronik enstrüman ve geleneksel, ahşap akustik telli enstrümanın tınılarının baş döndürücü bir karışımıdır. Tel titreştikçe ve gitarın sapına, tel ahşaba hafifçe dokundukça notalar tatminkâr bir vızıltıyla sonlanır. Perdeli bir basgitarda imkânsız olan çeşitli ifadeler, parmakların dokunuşundaki nüanslarla elde edilebilir.

Fiyatı günümüz ölçütlerine göre epey düşük olan bu basgitar için 1974'te her halükârda açılmam gerekiyordu; ama biraz açıldım, borçlanarak rüyalarımın enstrümanını satın aldım.

Babam açık kalp ameliyatının ardından hastanede yatıyordu; ben de onu ziyarete gittim. Yeni basgitarımı hastaneye götürdüm, onu babama göstermek için hemşirelerin meraklı ve temkinli gözlerinin önünden hacimli kasasının içinde taşıdım. O kadar gurur duyuyordum işte.

Toledo'daki Hospitality New York Motor Inn Oteli'nde çalıyorduk. Haftada altı gün lobi müziği: pop, rock, swing ve funk. Sinatra'dan Stevie Wonder'a kadar her şey. Konserden sonra her gece gitarist ve ben enstrümanlarımızı (çok havalıydık, onlara "baltalar" derdik) açık resepsiyona bırakır ve kafede oturmaya gider, domuz pastırması ve yumurta yiyip kahve içerdik, ta ki sabah üçe ya da dörde kadar. Basgitarı resepsiyona bırakmanın yanlış olduğunu tahmin etmeliydim. Daha önce arabama hırsız girdiğinde suçla tanışmıştım. Ama toydum, aptaldım, genelde insanlara güvenirdim ve saftım.

Bir gece arkadaşımla kafeden çıktığımızda enstrümanlarımızın gittiğini anladık. Bu şekilde suiistimal edilmemizin şaşkınlığıyla bütün binayı iki kez aradık. Birinin işinin parçası, geçim kaynağı... İnsan nasıl bunları bilerek elimden alacak kadar kötü olabilir? Görkemli yeni basgitarım gitmişti.

İki yıl sonra, yalnızca bir tanıdık olarak gördüğüm bir davulcu beni bir kulüpte kenara çekti ve başka müzisyenlerle doğaçlama yaparken benim basgitarımı gördüğünü söyledi. Basgitar muhtemelen Toledo'da hâlâ benzersizdi ve kentteki her müzisyen onu kaybettiğimden haberdardı. Davulcunun onu fark etmesi zor olmamıştı. Bana basgitarımı sahiplenen adamın adresini verdi.

Tek olasılık, Fender Precision model basgitarımı ele geçiren adamın "çalıntı" bir mal almış olmasıydı; çalıntı olduğunu biliyordu ya da bizzat kendisi çalmıştı. Öyle ya da böyle, onu bulmaya hakkım olduğuna karar verdim.

Marek adında, uzun boylu, kaslı bir eski boksör ve trompetçi, yeni bir yetenek avcısı arkadaşım vardı. Planımı ona anlattıktan sonra cesaretimi toplarken, derdimi anlatırken ve belki de dövüşürken bana destek olması için benimle gelmesini rica ettim.

Bakımsız bir bahçesi olan küçük bir çiftlik evinin önünde durduk, arabadan indik, zili çaldık. Gergindim ve bunu yapmanın hata olduğunu düşünmeye başladım. Genç bir kadın kapıyı açtı. Kendimizi

tanıttık, neden orada olduğumuzu açıkladık. Marek içeri girmek için izin istedi. Kadın duraksamış ve kafası karışmış gibiydi. Bize kocasının evde olmadığını söyledi. Ardından bizi eve aldı.

Oturma odasında tam karşımızda bir gitar standında duran işte benim perdesiz basgitarımdı. Donakalmıştım. İki yıl sonra işte şimdi tam karşımdaydı!

Marek, genç kadına sakince basgitarımın belirgin özellikleri olduğunu, bu nedenle kolayca tanınabileceğini söyledi. Kocasının bu basgitara sahip olabileceği tek yolun yasadışı bir yol olduğunu bildiğimizi anlattı. Polisi aramak ya da dava açmak istemiyoruz, dedi, tek istediğimiz basgitar.

Kadın her geçen dakika daha da huzursuzlanıyordu ve ne yapacağını bilmediği çok açıktı. Bize yine kocasının evde olmadığını söyledi, basgitarla ilgili herhangi bir kararı, onun yokluğunda vermekten tedirgindi.

O sırada, kirli çıkı olduğumdan, bütün belgeleri sakladığım için çok memnun oldum. Ve Fender ürettiği her enstrümana seri numarası eklediği için. Cüzdanımı elime aldım ve içinden Ron'un Müzik Dükkânı'ndan aldığım, üzerinde basgitarın seri numarasının da olduğu orijinal makbuzu çıkardım. Katlamış olduğum makbuzu açtım, ona gösterdim ve, "Bakabilir miyim?" dedim. Dokunmanın bile birçok duyguyu hatırlattığını düşünerek, bu enstrümanın benim için bir atılım noktası gibi, bedenimin iyi şeyler yaptırabileceğim bir parçası olduğunu bilerek basgitarı kavradım. Yavaşça arkasını çevirdim ve ince sapın doğal sarışın dişbudak gövdeyle birleştiği ve sap vidalarını örten alana işlenmiş seri numarasına baktım. Rakamlar tutuyordu.

Basgitarı kadının sayıyı görmesi için elimle havaya kaldırdım. Ona vermiş olduğum makbuzu inceledi, sayının eşleştiğini gördü ve yine bana baktı. Çok huzursuz bir bakış.

Marek ona, "Basgitarı alıyoruz," dedi. Basgitarımı yeniden kaldırdım ve kadını ne yapması gerektiğine dair muğlak bir fikri dahi olmayan bir halde dikilmiş dururken bırakıp kapıdan dışarı çıktık. O anda kadın için üzüldüm, ama aynı zamanda doğru olanı yaptığımı biliyordum.

Basgitarımı geri almıştım. Onu bir daha görmem için önümde büyük engeller olmasına karşın geri almıştım. O basgitarı sonra uzun

yıllar birçok otel lobisinde, gece kulübünde ve konser sahnesinde çaldım. Bu arada, başka basgitarlar aldım ve kendim de üç tane yaptım.

Yıllar önce Fender Precision model perdesiz basgitarımı ödediğimden epey yüksek bir fiyata sattım. Paraya ihtiyacım vardı, ama onu sattığım için bugüne kadar pişmanlık duydum. Müzisyen olarak gelişimimde büyük bir yere sahipti ve uzun yıllar çok işime yaradı.

MARK SNYDER
Milton, Massachusetts

ANNEMİN SAATİ

On yedi aşınma önleyici taşı olan, Elgin marka bir madalyon saatti ve annem onu evlendiği 1916 yılının Eylül ayından önce satın almıştı. Zamanının tipik bir saatiydi, işlevsel ama dekoratifti; dönemin kadını için pahalı bir mücevherdi. Kurma koluna bastığınızda kapağı, saatin yüzeyini gösterecek biçimde açılırdı. Saat bana on üç ya da on dört yaşımda verilmişti, ben de onu bir kol saatine çevirmiştim. Benim için sahip olduğum eşyalardan yalnızca biriydi. 1941 Nisan'ında orduya yazıldığımda onu da yanıma aldım.

Bölüğüm Filipin Adaları'na yönlendirilmişti. Gemide, Pasifik'i geçerken, saati duş alırken bağladığım su borusunda dikkatsizce unutarak az daha kaybediyordum. Şükürler olsun, dürüst bir komando onu buldu ve bana geri getirdi. Saat hâlâ bana pek özel gelmiyordu. Yalnızca işe yarar eşyalarımdan biriydi.

Pearl Harbor'un bombalanmasından sonra Bataan Yarımadası'na çekilmiştik. Artık saatim için biraz endişelenmeye başlamıştım. Düşman bu kadar yakınken annemin bana verdiği bir şeyi yanımda getirdiğim için kendimi aptal gibi hissediyordum. Japonlara teslim olmamız emredildiğinde saatimin onlar için bir hatıra olacağını biliyordum. Onu balta girmemiş ormana atmaya elim varmadı, ama düşmana da kaptırmak istemedim. Beni esir alanları zekâmla püskürtmek için elimden geleni yaptım. Saati sol ayak bileğime taktım ve çorabımı üstüne çektim. Daha fazla koruma için külotlu çorap giydim. Otuz dört ay sürecek bir "saati saklama" oyununa başlamak üzere olduğum aklımın ucundan geçmemişti.

Bölüğüm teslim oldu ve sonra, artık kötü ünüyle bilinen Bataan Ölüm Yürüyüşü'ne çıkarıldık. Saati lastikle sardım ve pantolonumun küçük saat cebine sıkıştırdım. Bir gün, Kuzey Luzon'da açık alanda çalışırken, yerinden hiç ayrılmayan Japon askerlerinden birinin

koruduğu bir kamyonun kasasında duruyordum. Askerin gözleri tam da küçük cebimdeki kabartıyı fark edebileceği seviyedeydi. Eldivenli eliyle uzanarak o noktaya dokundu. Dondum, değerli saydığım eşyamı artık kaybetmek üzere olmanın korkusuyla nefesimi tuttum. Şaşırtıcı bir biçimde, muhafız cebimde ne olduğunu soracak kadar meraklı çıkmadı, böylece saat bir süre için yeniden güvendeydi. Sonra yeni bir parça güderi bulmayı başardım ve saati onunla sararak gömleğimin cebinde sakladım. Ne kadar terlersem terleyeyim saat güvenli ve kuru kaldı.

Çalışma müfrezesi yetmiş gün sürdü. Ondan sonra yine başka bir ölüm yürüyüşü oldu, bu kez iki buçuk yıl kaldığım Cabanatuan esir kampına. Orada saati lastikten sıyırdım ve üstünü gazlı bezle ve bantla sardım. Küçük, gizlemesi kolay bir paket haline gelmişti. Nihayet kampım özgürlüğüne kavuşunca saat ve ben eve doğru yola koyulduk. Kapıdan içeri girdiğimde annemin öldüğünü öğrendim. Hayata tutunuşumun anısına dönüşen saat, artık onun da hayatının anısıydı.

Saate orijinal kapağından bir tane daha yaptırdım ve orijinaliyle eş, bir zincir taktırdım. Annemin saati yeniden zarif bir hanımefendinin madalyon saati olmuştu. Onu karıma verdim. Sonra saatin orijinal zincirinin hâlâ ağabeyimde olduğunu öğrendim. O da saati eski haline getirttiğimi öğrenince zinciri bana verdi. Şimdi annemin satın almasından seksen dört yıl sonra saati kızım takıyor. Hâlâ çalışır durumda.

RAYMOND BARRY
Saginaw, Michigan

KAPANMIŞ DAVA

1950'lerde ergenlik çağında bir çocukken Illinois eyaletinin Bloomington kentindeki kuzenlerimi ziyarete gittim. Bir gün birlikte yürürken popüler bir şarkının sözlerini tartışıyorduk. Şarkıda, "*An Indian named Standing Bear,*"[7] dediklerini söyledim. Kuzenim, "*Standing There*"[8] olduğunu söyledi. Yürümeye devam ederken kaldırımda bir kâğıt parçasına rastladım. Eğilip onu aldım, tam da bahsettiğimiz şarkının nota kâğıdıydı. Daha fazla tartışmadık. Tabii ki haklıydım.

JERRY HOKE
Torrance, California

7. (İng.) Ayakta duran ayı adında bir Kızılderili. (Ç.N.)

8. (İng.) Orada dikilip duran bir Kızılderili. (Ç.N.)

FOTOĞRAF

Bir gece geç saatlerde çalışma odamda çalışıyordum. Gözucuyla bir fotoğrafın yere süzülerek indiğini gördüm. Nereden düştüğünü görmek için baktım; başımın üstünde yalnızca tavan olduğunu, oradan da düşemeyeceğini çok iyi bildiğim için sonra kendime güldüm.

Üzerinde çalıştığım işi bitirdikten sonra yüzüstü düşmüş olan fotoğrafı yerinden kaldırdım, tersine çevirip baktım. Bu fotoğrafı daha önce hiç görmemiştim; fotoğraftaki her biri Silahşor Fare[9] kulakları takmış adamı; küçük kızı ve gençten oğlanı da tanımadım. Baktıkça kafam karıştı, yine fotoğrafın gelmiş olabileceği yere bakındım ve sonra bir ipucu bulmaya çalışamayacak kadar yorgun olduğuma karar verdim. Yatmaya gittim ve fotoğraf aklımdan çıktı.

Ertesi gün yolun karşısında yaşayan genç kadın arka bahçesinde evlendi. Tören çok güzeldi ve birçok insanla ilk kez tanıştım. Nedime bana benim evimde büyümüş olduğunu söyledi ama on sekiz yaşındayken taşınmış; bu da yaklaşık on yıl önce olmalıydı tahminimce. Teyzesi de nedimenin birkaç kuzeni de nikâhtaydı. Bir gün uğrayıp evi görmek ve akrabalarına nerede büyüdüğünü göstermek istediğini söyledi. Orada hepsini davet ettim ve yolun karşısına geçip eve girdik.

Nedimeye, Jane'e, onu daha tanımadan önce mutfak tezgâhının üstüne kazımış olduğu adını bildiğimi söyleyerek takıldım. Dosdoğru oraya gitti ve yazıyı akrabalarına gösterdi. Erkek kardeşiyle birlikte arka merdivenlerden nasıl kaydıklarına ve inişte duvara nasıl çarptıklarına gülerken birdenbire çok hüzünlendi. Burada yaşadığı yıllara dair birçok üzücü anısı da olduğunu söyledi, annesi Nancy bu evde ölmüştü çünkü.

Üst kattaydık ve teyzesine banyodaki güzel karoyu gösteriyordu ki Jane, bana çalışma odamdan seslendi, "Aman Tanrı'm! Bu resmi

nereden buldun? Bunlar babam, erkek kardeşim ve ben!" Fotoğrafın gece yere düştüğünü söyledim ama daha önce hiç görmediğim için nereden geldiğini pek açıklayamadım. Daha fazla gözyaşı...

Jane'e fotoğrafı almasını söyledim. Fotoğrafın onun olması gerektiğini söyledim.

Artık bazen evden çıktığımda sesleniyorum, "Hoşça kal, Nancy. Ben geri dönene dek eve göz kulak ol, olur mu?"

BEVERLY PETERSON
Uniontown, Pennsylvania

9. 1950'li yıllarda Miki Fare'nin televizyon şovu yayına girmeden önce sergilenen Miki Fare gösterilerinde fare kulakları takan çocuk oyuncular. (Ç.N.)

TAVAN ARASINDA BULUNAN ELYAZMASI

1970'lerin ortasında Des Moines'daki *Register* dergisinde bir işe kabul edildim. Babama Des Moines'a taşınacağımı söyleyince bana orada tek bir kez bulunduğu zamandan bahsetti. Bunun 1930'da, Dallas'da Southern Methodist Üniversitesi'nin edebiyat dergisi *Southern Review*'un işletme müdürlüğünü yaptığı dönem olduğunu söyledi. Daha sonra tanınmış bir Teksaslı yazar olan arkadaşı Lon Tinkle, derginin editörüydü. Lon aynı zamanda üniversitede edebiyat dersi veriyordu ve sınıfında sırtında ciddi bir deformasyon olan bir öğrenci vardı. Büyük Buhran dönemiydi ve genç kadın sorununu düzeltecek bir ameliyatı karşılayamayacak kadar yoksul bir ailedendi.

Galveston'da bir pansiyon işleten annesi, bir gün tavan arasını temizliyordu ki eski ve tozlu bir elyazmasına rastladı. Üstüne çalakalem yazılmış sözcüklerde, "O. Henry tarafından," diyordu. Hoş bir hikâyeydi; onu üniversitedeki kızına gönderdi, o da Lon'a gösterdi. Lon daha önce bu hikâyeyi görmemişti; ama O. Henry'nin üslubuna *benziyordu*, O. Henry'ye özgü bir olay örgüsü vardı ve O. Henry adıyla da bilinen William Sydney Porter'ın bir ara Houston'da yaşamış olduğunu biliyordu. Bu yüzden ünlü yazarın kumsala gitmiş, Galveston'daki pansiyonda kalmış, bu hikâyeyi oradayken yazmış ve müsveddeyi yanlışlıkla orada bırakmış olabileceği kuvvetle muhtemeldi. Lon, elyazmasını babama gösterdi, o da New York'taki Columbia Üniversitesi'nden bir O. Henry uzmanıyla bağlantıya geçti. Uzman, babama elyazmasını görmek istediğini söyledi, bunun üzerine babam bir trene atladı ve bulunan hikâyeyi ona götürdü.

Uzman, hikâyenin O. Henry'ye ait olduğunu doğruladı ve babam onu satmak için kolları sıvadı. Nihayet, Des Moines'ın *Register* dergisinin başeditörü Gardner Cowles'la görüşmek üzere Des Moines'a vardı. Cowles hikâyeye bayıldı ve ânında satın aldı. Babam

aldığı parayı Lon Tinkle'ın sınıfındaki genç kadına götürdü. Onun şiddetle ihtiyaç duyduğu ameliyatı olması ve bildiğimiz kadarıyla, hayatının sonuna kadar mutluluk içinde yaşaması için yeterliydi bu para.

Babam O. Henry hikâyesinin konusunu bana hiç anlatmadı. Ama onun, babamın hikâyesinden yani özgürlüğünü araştırdığı O. Henry hikâyesinden daha iyi olduğundan kuşkuluyum.

MARCUS ROSENBAUM
Washington, D.C.

TEMPO PRIMO

Arabayla baş başa birkaç dakikaya ihtiyacım vardı. “Yaşlı Güvenilmez”e elveda demenin üzücü olması beni de şaşırtmıştı.

O araba benim ilk büyük alışverişimdi, boşanma sonrasındaki özgürlüğümün bir simgesiydi. Ayrıcalıklı evlilik sözleşmemizin somut örneği olan ayrıcalıklı bir Honda Accord değildi; Tempo marka bir arabaydı; nabzın atmayı sürdürmesi, hayatın akışını yakalamak için bir şanstı. Belki Ford’dan alacağım daha iyi bir fikir, önümdeki yol için bana daha iyi bir fikir verecekti. Belki tamircimizin beklenmedik cömert indirimi (boşanma fiyatı) iyi şansın habercisiydi. Batıl inançlarımın bu kadar mekanik olduğunu bilmiyordum; ama Tempo’nun kapısını geniş bir teneke şans kurabiyesini açar gibi açtım.

İlk zamanlarda Tempo bir harikaydı. Çocukları okula götürüyor, beni işe götürüyor ve hepimizi Jones Plajı’na taşıyordu. İçinde kovalar, kürekler, erimiş mum boya parçaları bitiyordu. Onun içinde uyudum, ağladım, öpüştüm ve sarıldım, karnımı doyurdum, kustum. O yapay deri koltuklar epey işe yaramıştı. “İçinde yaşanmış” görüntüsü oluşturmuştu ve aslında onun içinde yaşamak zorunda kalmak artık olasılıklar arasında değildi... Sinir krizleri olmuyor, çarpışmalar yaşanmıyordu. Bizim tempomuz ve Tempo’nun düzenli bir ilişkisi vardı.

Ancak ikinci yıla girdiğimizde şans kurabiyesi teorisi çökmeye başladı. İşin gerçeği, rikşa kullansam daha iyi olabilirdi. Amerikan Otomobil Derneği bana çekici kullanma limitimi aştığımı söyledi ve buna kamyonetin beni Triborough Köprüsü’nde arkamdan ittiği gün dahil değildi (çocuğun, “Nasıl hayatta kaldın anne?” diye sormasına neden olan olayın hikâyesi). Çocuklarımdan çok tamircime zaman ve para ayırıyordum. Tempo’nun gitmesi gerekiyordu. Şarkının son bölümüne kesinlikle ulaşmıştık.

Bu arabayı, parçalarına ayırmadan dürüst yollarla satamazdım. İçinde elbette birçok yepyeni parça olsa da, onu parçaları için alacak hiç kimse bulamadım. İhtiyacın olduğunda nerede bu lanet olası çalıntı araba dükkânları? Oto hırsızları arabanın tamamını elli dolara satıp eve taksiyle mi dönüyor? Arabayı hayır için bağışladım.

Ama çekici "Yaşlı Güvenilmez"i son istirahat yerine taşımak için geldiğinde, sigorta ya da park ücreti ödemek zorunda kalmayacağım için çelik gibi keskin bir rahatlama yerine üzgün hissettim. Eninde sonunda o arabada güzel günlerimiz olmuştu. Elveda, elveda demekti, cansız bir nesne için olsa bile, hele de o cansız nesne bizi hem yollarda hem de hayatımızın köşe taşlarına taşımışsa. Arabaya onu bıraktığım için üzgün olduğumu, kendisine ihtiyacı olan insanlara yardım edeceğini söyledim. Sonra, elimde direksiyon kilidiyle, yüzümden gözyaşları süzülürken eve yürüdüm. E insanlar demiryolları için şarkılar, saksılar için şiirler, ağaçlar için oyunlar, beyzbol sahaları için filmler yapmış. Arabam için ağlarken kendimi yalnız hissetmiyorum.

LAUREN SHAPIRO
Bronx, New York

ALINMAMIŞ DERS

Her şeyi kaybettim. Yani, ya kaybedecektim ya mahvedecektim. Takılar. Oyuncaklar. Oyunlar. Elime ne geçse paramparça ettim, tanınmayacak hale getirene kadar ezdim; ya da zamansız ölümünün hükmünü verdim. Kâğıt yedim ve bir keresinde bütün bir kitabı böyle bitirdim. Kitaptaki zavallı Meraklı George yanımdayken merakını uzun süre koruyamadı. Mideme indi. Annem ve babam benim cansız varlıklar için "ani felaket" olduğumu söylerdi. Çok dağınık olduğum için de beni yemek masasında bir daha davet etmeyi düşünmedikleri konukların yanında oturturlardı.

Bir gün ikinci sınıftayken okuldan eve yürüdüm ve ön kapıdan girerken hayretler içerisindeki annem bana bakakaldı. "Carol," dedi yüzünde sakin ama karmaşık bir ifadeyle, "elbisen nerede?" Kafamı eğip baktım ve tokalı rugan ayakkabılarımı gördüm, bir de dizleri yırtık beyaz tayt ve beyaz (ama kirli) pamuklu balıkçı yaka tişört. Annem tam giyinik olmadığımı gösterene kadar fark etmemiştim. Onun kadar şaşkındım; çünkü ikimiz de o sabah elbise giymiş olduğumu hatırlıyorduk. Annem ve ben okula kadar yolda yürüdük; kaldırımlara, okulun bahçesine ve koridorlara baktık, ama ortalıkta ekose bir elbise yoktu.

Ertesi kış annem ve babam bana suni kürkten kahverengi palto ve ona uyumlu bir şapka aldılar. Yeni paltomu ve şapkamı çok sevdim; kollarının ağzına sabitlenen eldivenleri olmadığı için paltoyu giyerken kendimi koca abla gibi hissediyordum. Huyumu bildikleri için bana kapüşonlu bir palto almayı planlamışlardı; ama yalvardım ve dikkatli olup şapkamı kaybetmeyeceğime söz verdim. Hele hele şapkanın kordonlarındaki kocaman kürk ponponlara bayılmıştım.

Bir gün babam işten geldi ve beni odamdan aşağıya çağırdı. Eğilip beni kucakladı ve yeni paltomla şapkamı giyip ona defile yapmamı

istedi. Babama defile yapacak olmanın heyecanıyla basamakları ikişer ikişer çıkarak üst kata fırladım. Hemen üzerime paltoyu geçirdim, ama şapkayı bulamadım. Sinirli bir şekilde yatağımın altına ve dolaba baktım ama şapka hiçbir yerde yoktu. Belki de babam şapkayı takmadığımı fark etmezdi.

Aşağıya uçarak indim ve pistteymişim gibi kıvıra kıvıra yürüdüm; poz verip gülümsüyor, dikkatini bana veren ve ne kadar güzel göründüğümü söyleyen babama paltomla defile yapıyordum. Sonra babam şapkayı da takmamı istedi. "Hayır, babacım sana yalnızca paltoyu göstermek istiyorum. Bir tek üzerimdeki paltoya bak," dedim; hâlâ koridorda süzülerek yürürken kayıp şapka konusunu unutturmaya çalışıyordum. Şapkanın tarihe karıştığını biliyordum. Babam kıkırdıyordu; gülerek benimle oynadığı için çok güzel olduğumu ve sevildiğimi düşünüyordum. Birkaç kez şapka konusuna döndük ve babam kahkahasının tam ortasında bana bir tokat attı. Yüzüme okkalı bir tokat attı ve neden olduğunu anlamadım. Yüzümdeki elinin keskin sesinin ardından annem, "Mike! Ne yapıyorsun! Ne yapıyorsun!" diye bağırdı. Annem nefesini tutmuş ve donakalmıştı. Babamın öfkesi hem annemi hem de beni yaralamıştı. Elimle yanan yanağımı tutarak ve ağlayarak orada öylece durdum. Sonra babam kendi paltosunun cebinden yeni şapkamı çıkardı. Onu sokakta bulmuş ve gözlüklerinin üstünden bana bakarak, "Belki artık dikkatsiz olmamayı ve eşyalarını kaybetmemeyi öğrenirsin," dedi.

Artık yetişkin bir kadınım ve hâlâ kaybettiğim şeyler oluyor. Hâlâ dikkatsizim. Ama o gün babamın bana öğrettiği şey bir sorumluluk dersi değildi. Onun kahkahasına güvenmemeyi öğrendim. Çünkü kahkahası bile canımı yakıyor.

CAROL SHERMAN-JONES
Covington, Kentucky

AİLE ARASINDA BİR NOEL

Bu hikâyeyi bana babam anlatmıştı. Olay 1920'lerin başında Seattle'da, ben daha doğmadan yaşanmış. Babam bazıları evden ayrılmış olan altı erkek, bir kız kardeşin en büyüğüydü.

Ailenin gelir kaynakları ciddi bir darbe almıştı. Babam iflas etmişti, ortada neredeyse bulunacak bir iş yoktu ve ülke adeta buhrandaydı. O yıl bir Noel ağacımız vardı, ama hediyelerimiz yoktu. Hediye alacak durumumuz yoktu. Noel arifesinde hepimiz moral bozukluğuyla yatmaya gittik. İnanılmaz ama yılbaşı sabahı uyandığımızda ağacın altında tepe gibi yığılmış hediyeler vardı. Kahvaltı sırasında kendimize hâkim olmaya çalıştık ama tabağımızdaki yiyecekleri rekor hızda bitirdik.

Ardından eğlence başladı. İlk önce annem gitti. Onun çevresini heyecanlı bir beklentiyle sardık ve paketini açtığında hediyesinin aylar önce "nereye koyduğunu unuttuğu" eski bir şal olduğunu anladık. Babam hediye olarak kırık saplı eski bir balta almıştı. Kız kardeşim eski terliklerini almıştı. Oğlanlardan biri yamalı ve buruşuk bir pantolon almıştı. Ben bir şapka almıştım, kasım ayında bir lokantada unuttuğumu sandığım şapkanın aynısı.

Her bir eski, terk edilmiş eşya, büyük bir sürpriz olarak geri döndü. Çok geçmeden, o kadar çok kahkaha atıyorduk ki son paketin iplerini güçlükle çözebildik. Ama bu cömertlik nereden çıkmıştı? Erkek kardeşim Morris'ti bu. Aylar boyunca yokluğunu fark etmeyeceğimiz eski eşyalarımızı saklıyormuş. Sonra yılbaşı arifesinde, hepimiz yatmaya gittiğimizde hediyeleri sessizce paketlemiş ve ağacın altına yerleştirmiş.

Bunu yaşadığımız en güzel Noellerden biri olarak hatırlarım.

DON GRAVES
Anchorage, Alaska

SALINCAKLI SANDALYEM

1944'ün yazında sekiz yaşındaydım. Hareketli bir çocuktum, New Jersey'in kuzeyindeki evimizi çevreleyen ormanda keşfe çıkmaya bayılırdım. Bu maceralardan birinde, eski bir evin arazisine rastladım. Ev yıkık ve haraptı ama yerde, evde daha önce yaşandığını gösteren izler saçılmıştı. Bu parçaların bazılarını topladım ve sert bir akçaağaç ve meyve ağacından yapılmış küçük bir salıncaklı sandalyeye ait neredeyse bütün parçaların elimde olduğunu anladım. Ormanda birçok kış geçirip sağlam kalmış görünüyordu.

Parçaları eve, anneme götürdüm (babam Pasifik'te donanmayla birlikte denizaşırı bir ülkedeydi). Annem antika eşyaları severdi ve özellikle Amerika'nın koloni dönemi mobilyalarından hoşlanırdı. Parçaları Trenton yakınlarından tanıdığı bir tamirciye götürdü. Adam birkaç eksik çubuğu yerine takarak sandalyeyi yeniden kurdu.

Sandalye, koloni döneminden bir çocuk sandalyesinin tatlı bir örneği haline geldi. Bütün çocukluğum boyunca onu odamda tuttum. Bir noktada bir kahvaltılık gevrek kutusundan kuş çıkartmaları kesip sandalyenin sırtına yapıştırdım. Onarılmış sandalye tamamen bana ait ilk mobilyaydı. En sonunda üniversiteden mezun olduğumda benimle Batı Yakası'na geldi. Apartman dairelerinden kiralık müstakil evlere ve sonunda ailem içim kurduğum evlere kadar birçok taşınmadan tek parça çıktı. Sandalye 1977'de kiralık bir evden halen Puget Sound'daki bir adada yaşadığım eve taşınırken kayboldu. Belli ki adanın başka bir yerinden mobilya taşıyan bir kamyondan düşmüştü. Bu kayıp içimi acıttı. Dönem dönem sandalyeyi hatırlar ve taşınma sırasında daha dikkatli olmadığım için kendimi azarlardım.

On yıl sonra adanın anayolunda (ada yaklaşık otuz kilometre uzunluğundaydı) arabamla giderken yerel bir antikacı dükkânının sundurmasında benzer bir çocuk sandalyesi gördüm. Benim sandalyem

değildi, ama bana kaybettiğim sandalyeyi hatırlattı. Durdum ve arkadaşım olan dükkân sahibine balkondaki sandalye için ne kadar istediğini sordum. Konuşma sırasında ona ayrıntılı bir biçimde anlattığım kayıp sandalyemin hikâyesinden bahsettim. Bana çok tuhaf bakmaya başladı, sonra da dedi ki, "Bu benim yakın zaman önce California'dan bir antikacıya sattığım sandalyeye benziyor. Aslında üst kattaki depoda. Yarın antikacıya gönderilecek." Ona sandalyenin sırtında bir ördek resmi olduğunu söyledim. Bunu üzerine dükkân sahibi sandalyeyi incelemek için yukarı çıktı. Resim tam söylediğim yerdeydi, bu da ona gereken tek kanıttı. Doğal olarak sandalyeyi geri aldım. Artık çocukluğumdan kalan eşyalarla dolu özel bir odada duruyor. O benim için bir "gül goncası".[10]

DICK BAIN
Vashon Island, Washington

10. Orson Welles'in *Yurttaş Kane* filminde Kane karakterinin ölmeden önce söylediği son söz ve çocukluğuna duyduğu özlemin simgesi olan kızağın takma adı. (Ç.N.)

TEKTEKER[11]

1978'de otomatik piyano tamircisi olarak isim yapmak için uğraşıp didindikten sonra kendimi işe boğulmuş ve uzun zamandır birlikte olduğum güzel kız arkadaşımın sevgisini kaybederken buldum. Müşterilerimin tamamlanmamış bir yığın siparişinin yanı sıra satın almış olduğum koca bir yığın tamir edilmemiş enstrümanı araya sıkıştırıyor ve ona hak ettiği ilgiyi göstermiyordum. Nişanlıma onun benim için piyanolardan daha değerli olduğunu göstermek için son çare olarak piyanoların hepsini koleksiyoncular için özel bir ilan dergisine reklam vererek satışa çıkardım. Hepsini, ilk arayana, Pasifik kıyısında yaşayan bir adama sattım.

İşe yaramadı. Kız arkadaşım savaştan çekildi ve alıcının önerisiyle piyanoların onarımında ona yardım etmek üzere Tacoma'ya taşındım.

Batı kıyısını sevmedim. Doğu'dan çok farklıydı ve ilk kez sevdiğim birinden yoksundum. Alıcıyla çalışmayı bıraktım. Ardından kamyonumda sorunlar çıktı ve param suyunu çekti. Gitmeye can attığım için zar zor kamyonu çalıştırdım, havaalanına kadar sürdüm, orada bıraktım ve bilet gişesine gittim. Erkek kardeşim Chicago yakınlarında yaşıyordu. Oraya uçmanın ne kadar tutacağını sordum, sonra elimi cebime attım ve geri kalan bütün parayı çıkardım. Bilet fiyatını ucu ucuna karşılıyordu.

Nişanlımla yeniden bir araya gelmek için yararsız girişimlerden ve ülkeyi tren ve otostopla, manastırlarda falan kalarak birkaç yıl boyunca gezdikten sonra kendimi yeniden batı kıyısında buldum. Ve yine beş parasızdım.

Ardından Saint Helens Yanardağı patladı. O sırada Washington Üniversitesi'nin kütüphanesindeydim ve hepimiz ufuktaki patlamayı izlemek için basamakların önüne koştuk. Korkutucuydu, birçok insanın gerilmesine neden oldu.

Ertesi gün aşırı gergin bir adam, arabasını Pike Sokak Pazarı'nın yakınında sürerken kalabalık bir yaya geçidine dalıp dört kişiyi öldürdü. Kaldırıma saçılmış kanlar içinde ve hareketsiz dört cesetle birlikte bütün olan biteni gördüm. O anda kaldırıma çöktüm ve şehre elveda dedim.

O akşam aynı kesişme noktasında tek başıma otururken kollarımı iki yana açarak haykırdım: "Tanrı'm, batı kıyısından nefret ediyorum! Bir tektekerim olsa onunla Connecticut'a kadar giderim."

Sonra uzaklaştım ve limanın kıyısındaki uyku tulumuma girdim.

Ertesi sabah aynı kesişme noktasında; ama yolun karşısında ve kaldırımda yatar şekilde bir tekteker vardı.

Genellikle hırsızlık yapmam, ama içinde bulunduğum koşullarda biraz minnet göstermem gerektiğini hissettim. Bu yüzden tektekere bindim, yönünü tepeden aşağı doğru çevirdim, "Teşekkürler," dedim ve yola koyuldum.

Yaklaşık yüz metre sonra ayak bileklerim pedal kollarına çarpmaktan öyle çok kan içinde kalmıştı ki durmak zorunda kaldım. Onu aldığım için de endişe duymaya başlıyordum, bu yüzden tektekeri bulduğum yere bıraktım. Tekteker, nihayet ortadan kaybolana dek orada, şehrin en hareketli kesişme noktalarından birinde üç gün boyunca kaldı.

Onun yerine bir trene atladım.

GORDON LEE STELTER
Bogart, Georgia

11. Tek tekerlekli, çoğunlukla sirklerde kullanılan bisiklet. (Y.N.)

MOKASENLER

“Sanırım rahip olmak istiyorum,” dedim. Yıl 1953’tü ve sekizinci sınıfın ortalarındaydım. Annem ve babam hiçbir şey söylemedi, konu da bir daha gündeme gelmedi. Yazın bir gün eve geldim ve birinci kaleci eldivenimi yemek odasındaki masaya fırlattım. Annem ütü yapıyordu. Ona dedim ki, “Gerçekten papaz okuluna gitmek istiyorum.”

Ancak o zaman annem ve babamın Rahip McCollow’la çoktan konuşmuş olduğunu öğrendim. Rahip onlara yaşadığımız bölgede lise düzeyinde üç papaz okulu olduğunu anlatmıştı. Kısa süre sonra beni Wisconsin eyaletinin Madison kentindeki Queen of Apostles Kilisesi’ni ziyarete götürdü. Ertesi öğretim yılı için kaydımı yaptırdım.

Babam kararımdan memnundu. Bir gün çalıştığı ayakkabı mağazasına düzenli olarak gelen bir satıcıya kararımdan bahsetti. Satıcı ona Wisconsin eyaletinin Fond du Lac kentinin yakınlarındaki arazisinde bir papaz okulu olduğunu söyledi. Bir sonraki cumartesi annem, babam ve üç erkek kardeşimle birlikte Calvary Dağı’ndaki Saint Lawrence Papaz Okulu’na gittik.

Okul bir tepenin başındaydı. Oraya ahşap gövdeli steyşın arabamızla gittik. Görünürde hiç kimse yoktu, ama Milwaukee Braves takımının beyzbol maçı bütün hoparlör sisteminden yayınlanıyordu. Bir kapı açıldı ve boş koridordan bir ışık huzmesi sızdı. Işıkta kahverengi bir bornoz ve burnu açık ayakkabı giyen bir adam göründü. Gördüğüm ilk Kapuçin Fransiskeni’ydi. O Kapuçin bizi Rahip Gerald ve rektörle tanıştırdı, o da bizi avluda ve binalarda gezdirdi. Rahip Gerald çalışma odasına dönünce bize bir başvuru formu verdi. Steyşın arabamıza geri döndüğümüzde babam, “Eee, ne düşünüyorsun?” diye sordu.

“Tam istediğim yer,” dedim.

Saint Lawrence Papaz Okulu'nda liseye ve bir yıl üniversite eğitimine devam ettim. Üniversitenin ilk yılında Kapuçinlere katılma fikrine ciddi ciddi yakınlık duyduğumu fark ettim. Eylül 1958'de kendi kahverengi bornozumu ve burnu açık ayakkabılarımı edindim. Kapuçin cüppesini giydim. 1965'te Kapuçin rahibi oldum. Ne zaman takdiriilahi üzerine vaaz vermem gerekse, "Tanrı'nın hemen ardından, benim Kapuçin rahibi olmamın en büyük sorumlusu hiç tanımadığım ve adını bile bilmediğim ayakkabı satıcısıdır," derdim.

1975'te Indiana eyaletinin Huntington kentinde görevlendirildim. Beni sıkça ziyaret eden bir üniversite öğrencisi olan Joe, bana o yaz tatilinde Wisconsin'e gidip gitmeyeceğimi sordu. Gideceğimi söyledim. Eğildi ve sağ ayağından yumuşak tabanlı bir mokasen çıkardı. Topuğu yıpranmıştı. "Bana bundan bir çift bulabilir misin?" dedi. "Bunlardan yalnızca Wisconsin'de satıyorlar." Kaç numara giydiğini bilmiyordu, bu yüzden mokaseni ayağıma giydim. Bana biraz büyük geldi.

Tatilim süresince "bu mokasenlerden" bir çift arayarak birçok mağazaya uğradım. Ayrıca Saint Lawrence Papaz Okulu'ndaki üniversite yurdunu ziyaret ettim ve öğrencilerin yaratıcı posterlerle ve flamalarla süslediği odalarda gezintiye çıkarıldım. Orada bir öğrencinin yatağının hemen yanında "bu mokasenlerden" bir çift vardı. "Kimin yatağı bu?" diye sordum tur rehberine. "Tom Roportal'ın," dedi ve bana çocuğun ana binada derste olduğunu söyledi. Tom'u bulduğumda, "Bu mokasenleri nereden buldun?" diye sordum.

"Fond du Lac'ın anacaddesindeki Jahn'ın ayakkabı mağazasından," dedi.

Arabayla yirmi kilometre uzaklıktaki Fond du Lac'a gittim; mağazanın vitrininde "bu mokasenler" vardı. Mağazaya girdim ve beyefendiye bir çift istediğimi söyledim. "Kaç numara giyiyorsunuz?" diye sordu. "Benim için değil," dedim, "ama deneyeceğim, biraz büyük gelirse doğru numara demektir."

Kasiyer gözlerini göğe doğru dikti, ben de dedim ki, "Biliyorum, numarayı anlamanın yolu bu değil. Ayakkabı mağazasında büyüdüm ben."

"Nerede?" diye sordu.

"Wisconsin eyaletinin Monroe kentinde," dedim.

"Hangi mağaza?" diye sordu.
"Monroe Ayakkabı Mağazası," dedim.
"Vern Peterson'un oğlu musunuz?" diye sordu.
"Hayır, Don Clark'ın oğluyum," dedim.
"Ah, evet!" dedi kasiyer. "Don'un papaz okuluna giden bir oğlu vardı, değil mi?"
"Evet," dedim. "O çocuk benim. Siz o satıcı mısınız?"
Öyleydi.

KAPUÇİN RAHİBİ KEITH CLARK
Mount Cavalry, Wisconsin

ÇİZGİLİ KALEM

İkinci Dünya Savaşı'nın bitişinden bir yıl sonraydı ve Okinawa'daki işgal kuvvetlerinde görev yapıyordum. Geçen birkaç ay içinde üssümüzün avlusunda birçok hırsızlık olmuştu. Pencere karartmaları kesilmiş, dolabımdaki eşyalar kaybolmuştu; ama hırsız, tuhaf bir şekilde, şekerler ve ıvır zıvır gibi hiçbir değeri olmayan şeyler almıştı. Bir keresinde yerde ve tahta masada kurumuş çamurdan ayak izleri görmüştüm. Ufak izlerdi, bir çocuğa ait gibiydiler. Yetim çocuklardan oluşan küçük çetelerin, bulabildikleri şeylerle beslenip çiviyle sabitlenmiş eşyalar dışında her şeyi çalarak adada dolandıkları bilinen bir gerçekti.

Ama sonra Waterman marka pahalı dolmakalemim yok oldu. Artık hırsız fazla ileri gidiyordu.

Bir sabah esir kampından birini aldık. Ona bir çalışma görevi verilmişti. Onu daha önce birkaç kez görmüştüm. Sessizdi, yakışıklıydı, dimdik duruyordu; herkesi dikkatle dinliyordu. Ona bakarken, Japon ordusundaki rütbesi ne olursa olsun (muhtemelen bir subaydı), görevlerini yerine getirdiğini düşündüm. Ve şimdi birdenbire, bu saygın Japon'un gömlek cebine tutturulmuş Waterman marka dolmakalemim tam karşımdaydı.

Onun hırsızlık yapacağına inanamadım. Genellikle iyi bir insan sarrafıyımdır, bu adam da bana güvenilir olduğu izlemini uyandırmıştı. Ama bu kez yanılmış olmalıydım. Ne de olsa dolmakalemim ondaydı ve bizim bölgemizde günlerdir çalışıyordu. Kuşkularımla hareket etmeye ve ona karşı merhametimi görmezden gelmeye karar verdim. Parmağımla dolmakalemi gösterdim ve elimi uzattım.

Şaşkınlıkla geri çekildi.

Dolmakaleme dokundum ve işaret ederek yine onu bana teslim etmesini istedim. Biraz korkmuştu ve çok da samimi görünüyordu.

Ama hiç kimsenin beni kandırmasına izin vermeyecektim. Öfkeli bir yüz ifadesiyle ısrarcı oldum.

Sonunda büyük üzüntü ve hayal kırıklığıyla da olsa, dolmakalemi bana verdi. Eninde sonunda, fetheden ordunun bir temsilcisi ona bir emir verdiyse bir esir ne yapabilir ki? Cezalar itaate karşı koyma durumunda uygulanırdı, o da muhtemelen bu cezalara doymuştu.

Ertesi gün geri gelmedi ve onu bir daha hiç görmedim.

Üç hafta sonra dolmakalemimi odamda buldum. Yaptığım gaddarlıktan ötürü dehşete düştüm. Kurban edilmenin acısını, haksızca rütbenizin alınmasının, güvendiğiniz birinin soğukkanlılıkla öldürüldüğünü izlemenin acısını. Böyle bir hatayı nasıl yaptığımı sorguladım. Her ikisi de altın yaldız çizgileri olan yeşil kalemlerdi, ama birindeki çizgiler düzdü; diğerindeki çizgiler dikineydi. Daha da kötüsü, bu adamın bu pahalı Amerikan ürünlerine ulaşmasının benden ne kadar daha güç olduğunu biliyordum.

Şimdi elli yıl sonra her iki kalem de bende değil. Ama özür dilemek için o adamı bulabilmek isterdim.

ROBERT M. ROCK
Santa Rosa, California

OYUNCAK BEBEK

Yedi yıl boyunca pek sevmediğim bir işte çalıştığım Los Angeles'ta yaşadım. Bir süre sonra bu benim kendimi pek sevmememe neden oldu. Bu durum benim için yalnızca klima ve bedava kahve için ofise gitme noktasına ulaştı. Ama kahveyi hayatımdan çıkardıktan sonra işe gitmek anlamsız görünmeye başladı. Bir yıla yakın bir süre birikimlerimi hesaplayıp durdum; her sabah işi bırakmak, Kuzey Carolina'ya taşınmak ve ormanda yaşamak için yeterli param olana dek geçecek günlerin çetelesini tuttum.

Geçen ilkbaharda öksürmeye başladım. Öksürmeye ilk kez mayısta başladım ve sonra temmuz boyunca öksürüp durdum. Ağustosa gelince iş arkadaşlarım her türlü doktor ve ilaç tavsiyesinde bulunmuşlardı, ama ben neyin yanlış olduğunu biliyordum. İş yağlı urgan gibi boynumdaydı; yanlış hayat tarafından boğuluyordum. Dört aylık şiddetli öksürüğümden sonra kaburgalarımı kıracağımı ya da bağırsaklarımın ağzıma geleceğini düşünerek nihayet istifa ettim. Emek Günü'nde,[12] yapacağımı söylediğim şeyi yapmak üzere arabamla diğer eyalete gittim. Herkes ormanda yaşamaya başlamamın çılgınca olduğunu düşündü. Açıkçası bunun yapılacak en doğru şey olduğuna inansam da, bazen kendi kendimi sorguluyordum.

Los Angeles'tan ayrıldıktan sonraki ilk ayımda bir gece evde hapis kalmaktan bunaldım. Akşam yemeği pişirdim ama nedense yiyemedim. Yerimde oturamıyordum. O eski iş bunalımını ve kaygısını hissediyordum ve kapana kısılmış gibiydim. Günbatımını izlemek için dışarı çıkmak istedim. O kadar huzursuzdum ki, nereye gittiğimi hiç düşünmeden ocağın üstünde yemeğimi bırakıp arabayı çalıştırdım. Bir süre sonra kendimi arabada French Broad Nehri boyunca, ulusal radyo yayınında Los Angeles'ta meydana gelen bir olayın hikâyesini dinlerken buldum. Bilgisayarlar ve Y2K problemiyle

ile ilgili bir şey... Aklım bilgisayarlarla çalışan dostum ve eski iş arkadaşım Marcus'a takıldı. Taşındığımdan beri onunla konuşmamış olduğumu fark ettim, ama şimdi birdenbire endişelenmeye başlamıştım. Marcus sıkıntıdaydı ve kendi kendime mümkün olan en kısa zamanda onunla görüşeceğime söz verdim. Bu sırada bir şey beni sağa çekmeye zorladı. Bazen oturduğum ve akan nehri izlediğim bu park vardı, ama orada durmadım. Onun yerine, nehrin hemen yanındaki eski bir postaneye gittim. O kadar güzel bir yerdeydi ki çoğu zaman postacılık sınavına girmeyi düşünmüşümdür. Yaşadığım yere daha yakın bir postane olsa bile, yalnızca korkuluğa dayanıp suyun akışını izlemek için arabamla oraya kadar giderim. Yani genellikle yalnızca orada bakınmak için dururum. Ama o gün bakınmak yeterli değildi; daha da yaklaşmalıydım.

Üç aylık bir kuraklık yaşanmıştı, bu yüzden nehir gördüğüm en düşük seviyedeydi. Hâlâ arkadaşımı düşünerek kayaların üzerinden yürüdüm. Marcus'un yüzemediğini ve bunun gibi bir şeyi yapamayacağını, yani kayaların üzerine basarak nehri geçemeyeceğini hatırladım. Çok huzursuzlandığım için Marcus'u unutmaya çalıştım. Soğuk gecelerde kulübeme gelip benimle bir şişe şarabı paylaşan güzel bir denizkızı hayal etmeye çalıştım; ama onun hayali kaybolurken Marcus'unki beliriyordu. Onu aklımdan çıkaramıyordum. Marcus tıknaz bir zenci adamdır. O kadar zeki ve mantıklıdır ki çoğu zaman mantıksız olur. Duyarlı ve cömert de olabilir ama çoğu zaman insanları tersler. Bir keresinde, taşınınca beni ziyaret edip etmeyeceğini sorduğumda Marcus, Billie Holiday'in söylediği "Strange Fruit"[13] şarkısını çalıyordu. Şarkının güneyde zencileri linç eden beyazlar hakkında olduğunu söyledi. Marcus'a, yaşadığım yerde böyle şeyler yapmadıklarını söyledim. İnanmayan biri nasıl sırıtırsa öyle sırıttı.

Kayaların üzerindeyken Marcus'u özlüyordum. Ama daha çok da endişeleniyordum. Bazen çok fazla içer ve çok hızlı araba kullanırdı. Üzüntüsünü maskelemek için işkolik olacak kadar işinden nefret eden tipte bir insandır. Bilgisayarlarla kendini öyle özdeşleştirmiştir ki, bazı yönleriyle bilgisayar olmuştur. Bazen sanki Marcus, dünyanın yükünü boynundaki ara yüz bağlantılarıyla yaşıyor gibidir. Ama bütün bunlara karşın bu kayalar üzerinde yürürken Marcus'un yüzünün bir

görüntüsü sürekli aklıma geliyordu: otoparktan ayrılıp Los Angeles'tan uzaklaştığım gün ağlamamak için kendini tutması.

Yarım saat kadar hayatımı nasıl yaşayacağımı düşünerek nehrin ortasında çömeldim. Para çoktan suyunu çekmişti. Dağlarda yalnız hissediyordum ve (Marcus'un tahmin ettiği gibi) hata yapıp yapmadığımı, sessizlik içinde delirip delirmeyeceğimi sorguladım. Kaybolmuş hissediyordum. Nehrin bu noktasına neden geldiğimi bile bilmiyordum. Gerçekten bildiğim tek şey arkadaşımı özlediğim ve iyi olmadığını düşünüp endişelendiğimdi. Sonunda çok uzakta olduğundan ona yardım etmek için yapabileceğim hiçbir şey olmadığını düşünerek eve doğru yola çıktım.

Ve bu olay işte o anda başıma geldi. Nehrin kıyısına doğru, suyun dibindeki iki kayanın arasına sıkışmış bir şey fark ettim. Yaklaştım ve elimi uzattığımda çamura saplanmış bir oyuncak bebek buldum. Tutup çıkardım ve bebeğin tıknaz görünümlü ve şapka takmış küçük bir zenci adam olduğunu gördüm. Kolları teslim olmuşçasına iki yana açılmıştı. İlkin, Marcus'la benzerliğini çok tekinsiz bulduğum için gülümsedim. Birbirlerine o kadar çok benziyorlardı ki kahkaha atmış bile olabilirim.

Ancak bebeği ellerime aldığımda donakaldım. Aniden beni geçici olarak çıldırtan bir dehşetle kuşatıldım. Birileri bebeğin boynuna bir yağlı urgan geçirmişti; asılması için gerekli hazırlıkları yapmış, sonra da nehre atmışlardı. Artık neden buraya getirildiğimi, bütün gün neden Marcus'u düşündüğümü biliyordum. Acı içinde olduğundan emindim. Yardım etmek benim görevimdi. Bu yüzden ince ipi çıkardım, bebeği nehirde temizledim ve onu eve getirdim. Beş bin kilometre uzaktan arkadaşıma yardım ettiğimi biliyordum, ama olanları anlatmak için Marcus'u hiç aramadım. MIT'de[14] çalışan, kara büyüye, paralel evrene ya da dünyanın gizemlerine bel bağlamayacak kadar mantıklı (alaycı?) bir bilgisayar dâhisidir o.

Ama o bebeği nehirden kurtardığım günde Marcus'tan kısacık bir e-posta aldım. Bilgisayarın saatinden tam da nehirde olduğum zamanda yazıldığını anlayabiliyordum. İşteydi, Y2K sorunu için yaptıkları kaotik hazırlıkların tam ortasındaydı. Mesajı, hayatında gerçekten yapmak istediği şeylerle ilgili açıkça konuştuğu, kadınlar ve

iş hakkında vahşi ve eleştirel bir bilinçakışıydı. Fransa'da yaşamak ya da belki tekneyle dünya turuna çıkmak için evini satabileceğini söylüyordu. Şöyle bitiriyordu: "Ama bugün bana tuhaf ve muhteşem bir şey oluyor. Daha hafif hissediyorum. Bir şekilde aniden zihnim berraklaştı ve artık bana sahip olmadıklarını biliyorum. Hâlâ buradayım, ama artık benim sahibim değiller. Hayatımda ilk kez kendimi özgür hissediyorum."

Bu hikâyeyi Marcus'a hiç anlatmadım. Nehirde bulduğum oyuncak bebek artık evimde, hiçbir bilgisayar ya da elektronik cihaz modelinin olmadığı bir odada yaşıyor. Pencereyi, ağaçları ve ışığı gören bir rafta oturuyor. Bebek böyle yaşamaktan çok memnun görünüyor.

ROBERT MCGEE
Asheville, Kuzey Carolina

12. ABD'de İşçi Günü her yıl eylül ayının ilk pazartesi günü kutlanan işçi bayramı. (Ç.N.)

13. (İng.) Tuhaf Meyve. Şarkının sözlerinde Güney eyaletlerinde yaşayan zencilerin linç edilişi anlatılır. (Ç.N.)

14. Massachusetts Institute of Technology (Massachusetts Teknoloji Enstitüsü). (Y.N.)

VİDEO KASET

Görevimin film koleksiyonu için video kasetler almak olduğu bir kütüphanede çalışıyorum. Yıllar boyunca binlerce kaset gördüm. Bir süre sonra tekdüze bir hale geliyor. Ama geçen hafta bir kaset koyup filmi izlemeye başladım. Bir anne ve çocukları arabada yolculuk ediyorlar. Çocuklar nereye gittiklerini soruyor. Anne, "Santa Rosa'ya gidiyoruz," diye yanıtlıyor. İçimden onaylıyorum. Eninde sonunda Santa Rosa, benim memleketim. Bir süre ses ve görüntü kalitesini kontrol ederek izliyorum. Kasedi çıkarıyorum ve ikinci bölümünü takıyorum. Genç bir kız sokakta koşuyor. Bir eve yaklaşıyor, basamaklardan koşarcasına çıkıyor, sundurmayı geçiyor ve bir yatak odası penceresine tırmanıyor. Sandalyemden ileri atılıyorum. Olamaz! Bu benim sundurmam ve bu pencere benim yatak odama çıkıyor. İki kız konuşuyor ama ne söylediklerini duymuyorum. Odaya bakmakla meşgulüm. Sağda pencere, odada dolap yok; ev dolap konulamayacak kadar köhne. Tavan dört metreden yüksek, buna göre perde bulmak çok zor. Kaseti durduruyorum; aklım karmakarışık. Bu, büyüdüğüm evin yatak odası. O yatak odasında büyükannemle, onun yatağının karşı köşesindeki küçük demir yatakta uyudum. Kaseti çıkarıyorum ve yeniden ilk kaseti takıyorum. Sokakta arabayla ilerleyen anne ve çocuklar. Şimdi farklı etnik toplulukların oluşturduğu bir mahalleye giriyorlar. Hispanik[15] çocuklar sokakta oynuyor, Vietnamlı bir kadın gazete okuyor, çeteleri simgeleyen renklerde giyinmiş siyah erkekler çıkmaz sokakta konuşuyor. Araba köşeyi dönüyor. Sandalyemden ileri atılıyorum. Bu sokakta bulundum. Yaz rüzgârı yüzüme çarparken kuzu derisi selesi olan mavi Sears marka bisikletimi bu sokakta sürdüm. Araba bu evde duruyor. Anne iniyor ve sundurmanın basamaklarını çıkıyor. Bir kadın kapıya geliyor. Ekrandan yemek salonuna çıkan tonozdan zencefilli ekmeği görebiliyorum. Mutfakta

konuşuyorlar. Her şey tamı tamına aynı. Pencerenin altındaki mutfak masası, büyük beyaz emaye soba, lavabonun başındaki tek kapılı dolap. Başka bir odadan, benim yatak odamdan bir adam çıkıyor. Omuzlarında bir havlu var. Evdeki tek banyodan geliyor. Yatak odamın kapısında, kapının üst tarafında oval şekilli ufak bir tokmak var. Ona uzandığımı hatırlıyorum. Böyle daha iyi görebilmeme karşın ileriye uzanıyorum. Sundurmanın, köpeğim için çamurdan kurabiyeler yaptığım yan girişini görebiliyorum. Bunun hemen ötesinin, bulduğum ölü kuşu gömdüğüm arka bahçeye, salıncaklı elma ağacına ve büyükbabamın bahçesine çıkan basamaklar olduğunu biliyorum. Kaseti durduruyorum. Birdenbire otuz beş yıl ve binlerce kilometre kayboluyor. İncelikle değişiyorum. Tenimde güneşi hissediyorum, köpeğimin yüzünü görüyorum ve kuşların ötüşünü duyuyorum. Hayatın bazen tekdüze, yinelenen ve yer yer acımasız olduğu bir dünyada içim sihirle doluyor.

MARIE JOHNSON
Fairbanks, Alaska

15. Güney Amerika ve Karayipler bölgesi göçmenleri. (Ç.N.)

EL ÇANTASI

70'lerin başında San Mateo'da PG&E[16] için sayaç okuyucusu olarak çalışıyordum. Departmandaki üç kadından biriydim. Ayda bir Redwood City'de bir mahalleye giderdim. Orada yaşayanların çoğu yaşlı İtalyan çiftler ve dullardı; onlar öldüğünde çocukları evleri onarıp kiraya verirdi. Genellikle ön bahçeden anlayabilirdiniz. Çiçekler ve domates bitkilerinin yerini bakımı kolay çimler almış olurdu.

Joe'nun yaşadığı yer burasıydı: Güzergâhımdaki son blokta küçük bir kulübede yaşardı. Kulübenin bir ön bahçesi ve güzel, bakımlı bir de arka bahçesi vardı.

Her ay öndeki gaz sayacını okurdum ve sonra arkadaki sayacı okumak üzere evin içinden geçebilmek için Joe'nun kapısını tıklatırdım. Bir zamanlar kapkara olan saçları neredeyse tamamen beyazlamış, kapkara gözleriyle gülümseyen, ufak tefek, tombul bir adamdı ve en başından beri kendisine Joe dememi istedi. Muhtemelen yetmişlerindeydi ve her zaman evde olurdu ve anlaşılan tek başına yaşardı. Kapıyı açar ve günün hangi saati olursa olsun, İtalyan aksanıyla, "Günaydın! Günaydın!" derdi. "İçeri gel! İçeri gel! Gel! Gel! Gel!" Joe, ben sayacı okumayı bitirene kadar hep içeride dururdu. Sonrasında bahçede dolaşırdık ve eve götürmem için bana mevsim meyveleri ya da sebzeleri verirdi.

Elektrik sayacı, büyük bir asmanın gölgesinin altındaki duvara dayanmış eski bir piknik masasının yukarısında asılıydı. Masada, ucuna doğru, eski bir el çantası dururdu. Yaşlı bir kadının sahip olacağı bir tür çantaydı bu; aşınmış ve yıpranmış koyu kahverengi deriyle kaplı sert, yuvarlak bir kapağı vardı. Tokası sıkarak kapanan türdendi ve yıllarca kullanılmaktan parlaklığı ve rengi solmuştu. İlkin onun, çantanın sahibinin, nerede olduğunu merak ettim. Hasta mıydı? Ya da belki bu beni sınamak, dürüst olup olmadığımı anlamak içindi.

Sonunda onun varlığını sorgulamayı bıraktım. Çantanın önündeki bankın yanında durup sayacı okurdum; ama hareketsiz bir halde tam karşımda olduğunun hep farkındaydım. Bir keresinde ona neredeyse dokunacaktım.

Joe'nun evine gelmeye başlamadan yaklaşık iki yıl sonra bir ağustos günü hava beklenmedik derecede sıcaktı. Joe'nun kapısını çaldığımda dilim damağım kurumuştu ve sıcaktan bunalmıştım. Sundurmaya doğru yürüdük; piknik masasının başındaki bankta oturmam için ısrar etti. Çantaya bakarak oraya otururken Joe'nun yumuşak, titrek sesiyle, "Alışverişe gidiyorduk... Çantayı buraya koydu... Bir dakika oturması gerekti... Sonra hiç dokunamadım... Yerinden alamıyorum," dediğini duydum.

Ona baktığımda uzaklaştı ve hızla eve girdi. Yeniden dışarı çıktığında gözlerinin içi gülüyordu ve bana gururla büyük bir torbada domatesler, sakız kabaklar ve bir portakallı Fanta verdi.

Sonraki ay, çanta hakkında epey düşündüm; yeniden Joe'yu görmek için sabırsızlanıyordum. Sonunda eylülde evine yeniden uğradığımda yolunda gitmeyen bir şey olduğunu hemen fark ettim. Bahçesi sararmıştı ve yerde çürüyen sebzeler vardı. Hasta olabileceğini düşünerek kapıya koştum ve şiddetle vurdum. Joe'nun gözlerine sahip; ama gülümsemeyen, ince yapılı bir adam kapıyı açtı. "Joe nerede?" dedim.

Adam, erkek üniforması içindeki uzun sarı saçlı kıza dili tutularak bakakaldı. Ardından ne söyleyeceğimi bilememenin tereddüdüyle ona sayaçları okumak için orada olduğumu söyledim. Başka bir adama döndü ve daha önce hiç girmediğim bir yan kapıyı açmasını istedi. Hızla kapıdan evin arkasına ve büyük asmanın çevresinden piknik masasına doğru yürüdüm. Adam yanımda durup bekledi. Sayaca baktım ve defterime bazı sayılar yazdım. İşimi bitirdiğimde tek bir söz söylemeden adamın yanından uzaklaştım. Avludan çıktım ve kapıyı arkamdan kapattım.

El çantası orada yoktu.

BARBARA HUDIN
Bend, Oregon

16. Pacific Gas and Electric Company, (Pasifik Bölgesi Gaz ve Elektrik Dağıtım Hizmetleri). (Ç.N.)

ALTINDAN BİR ARMAĞAN

1937 kışıydı, Noel'den hemen sonraydı. Büyük ekonomik kriz hâlâ sürüyordu, ama moralim iyiydi. Ocak ayının sonunda ilkokuldan mezun olacaktım. Daha on iki yaşındaydım; sınıfımdaki diğer oğlanlardan daha küçük ve daha kısaydım. Annem hâlâ bana kısa pantolon giydiriyordu ve soğuk havalar başladığında yünlü golf pantolon ve dize kadar çoraplar giyiyordum. Sınıf arkadaşlarımın çoğu kısa pantolon giymeyi bırakmıştı, ama yaşları benden daha büyük olsa da hâlâ golf pantolon giyiyorlardı. Yalnızca on dört yaşında ve daha uzun birkaç kişi uzun pantolon giymeye başlamıştı.

Ancak, mezuniyet töreni için bütün oğlanların aynı biçimde giyinmesi bekleniyordu. Beyaz gömlek, lacivert örgü kravat ve lacivert yünlü pantolon giymeleri gerekiyordu. İçlik giyen bir-iki çocuğa ne yapacaklarını sorduğumda mezuniyet günü uzun pantolonla geleceklerini söylediler.

Anneme söylemeden önce mezuniyetten önceki haftaya kadar bekledim. Ona bu haberi olabildiğince nazikçe vermem gerektiğini düşündüm.

Soğuk bir pazartesi günü ikindi vakti olduğunu hatırlıyorum. Karın belirsizleştirdiği sokaklarda ve kaldırımlarda ayak tabanlarımı eze eze yürüdükten sonra okuldan eve gelmiştim. Erimiş ve yeniden donmuş kalın kar tabakalarında derin oyuklar ve izler vardı. Evin içi bana sıcak ve rahatlatıcı gelmişti. Tereyağında kızarmakta olan balığın baş döndürücü kokusunu içime çekerken kalın paltomu koridordaki dolaba yerleştirdim. Evimizde hayatın birkaç lüksünden biri olan bir bardak süt için mutfağa girdim.

"Aman anne," dedim, "nefis kokuyor. Balığa bayılıyorum."

"Şimdi isteme sakın," dedi annem, "hep istersin ya! Unutma, şimdi biraz yersen akşam yemeğinde yiyemezsin."

Bu, oynadığımız küçük bir oyundu ve sonucu hep aynıydı. Gerçekten dikkatini dağıttığımı söyleyene kadar onu usandırırdım. Sonra pes eder ve bana cömert bir parça verirdi. Akşam yemeğinde payıma sürekli tam porsiyon düşerdi.

Bu kez oyunu uzatmadım.

"Anne," dedim, "mezuniyette..."

"Evet?" diye yanıtladı, ocaktaki tavayı sallıyordu.

"Bana birincilik madalyası verecekler," dedim.

Hâlâ ocakta meşgulken omzunun ucundan bana baktı ve ağzı kulaklarına vararak gülümsedi. "Bu harika bebeğim. Baban ve ben orada olacağız, oradaki en gururlu anne baba olacağız."

Yüzümün halinden yanlış bir şey olduğunu anlamış olmalıydı. Ocağa arkasını döndü ve, "Yani?" dedi.

"Yani uzun pantolon giymem gerek."

Beklediğim yanıtı almam uzun sürmedi.

"Bebeğim, şu sıralarda yeni pantolon için paramız yok," dedi sakince. "Biliyorsun bunu."

"Tamam," diye çıkıştım. "O zaman mezuniyete gitmiyorum. Artı, evden kaçacağım."

Bekledim. Annem tavayı birkaç kez salladı ve balık parçalarını tek tek tavadan aldı. Mutfak, tavada cızırdayan erimiş tereyağın sesi dışında çok sessizdi.

Annem bana döndü. Bana uzattığı eli tam ortasına altın gibi kızarmış bir parça balık duran spatulayı tutuyordu.

"Al," dedi. "Masadaki top ekmeklerden birini kesip kendine güzel bir balıklı sandviç yap. Senin yerinde olsam bavullarımı hemen toplamazdım. Pantolon meselesini bir şekilde çözeceğiz."

Annem sandviç yapışımı izledi. Sandviçi yerken de izlemeyi sürdürdü, belli ki her bir ısırıkta zevkten homurdanma şeklim onu eğlendiriyordu. "Bu seni burada tutmalı," dedi.

Bir sonraki cumartesi annem, "Haydi alışverişe çıkalım," dediğinde sorunu çözmüş olduğunu anladım.

Kuşluk vakti kentin üzerine çöken ayaza karşı sıkıca giyinip Westchester Bulvarı'nda işleyen troleybüse bindik. Doğu Bronx'un en iyi alışveriş caddesi olan Güney Bulvarı'nda indik. Giyim mağazamız birkaç blok uzaktaydı. Kendimi bildim bileli pantolonlarımı oradan,

Mr. Zenger'den alırdık. Mr. Zenger'i severdim, onun her zamanki gibi, "Güven bana oğlum, sana en iyisini vereceğim, bu pantolonla milyoner gibi görüneceksin," dediğini duymak hoşuma giderdi.

Ama önce bulvardan aşağıya biraz yürüyüp daha önce hiç fark etmediğim bir yerde durduk.

Annem, "Burada bekle," dedi.

Kapıyı açtı ve cephesi bankayı andıran bir binadan içeri girdi. Kapının üstünde "İpotek ve Kredi" yazan tabelayı okudum.

Annem on dakika sonra çıktı ve pantoloncu dükkânına gittik. Orada Mr. Zenger bana muhtemelen bütün dünyada sahip olunabilecek en güzel, yüzde yüz yün, lacivert bir uzun pantolon giydirdi.

Mr. Zenger iç dikiş payı için ölçümü aldı ve biz beklerken paçaları dikti. Üç dolar elli sent tutmuştu, dikiş masrafları dahil.

Yeni pantolon kahverengi kâğıda sarılmış ve iple bağlanmıştı. Annem, Mr. Zenger'e ödeme yapmaya gittiğinde paketi sıkıca kolumun altına sıkıştırarak tutuyordum. Annemin cüzdanından küçük kahverengi bir zarf çıkardığını, kapalı ağzını yırttığını ve içindekileri çıkardığını gördüm. İçinde dört yepyeni dolar vardı. Katlanmış paraları dikkatle düzeltti ve Mr. Zenger'e verdi. O da parayı kasaya koydu ve anneme elli sent para üstü verdi.

Troleybüste annemin yanında otururken pencere kenarındaydım ve yolun büyük kısmında dışarıya baktım. Eve dönüş yolunun yarısına gelmişken Bronx Nehri Köprüsü'nün tıngırtısından başka bakacak pek bir şey yoktu, ben de ileriye bakmak için oturuşumu değiştirince annemin, kucağında duran cüzdanı üzerinde kavuşturduğu ellerine gözüm takıldı. O anda, her zaman sol elindeki yüzük parmağında olan sade altın alyansın artık yerinde olmadığını gördüm.

JOHN KEITH
San Jose, California

HAVA MUHALEFETİ

Tiger Stadyumu'na (o zaman bilindiği adıyla Briggs Stadyumu) son gittiğimde sekiz yaşındaydım. Babam işten eve geldi ve beni beyzbol maçına götüreceğini söyledi. Beyzbol hayranıydı ve daha önce birçok gündüz maçına gitmiştik, ama bu benim ilk gece maçım olacaktı.

Michigan Bulvarı'nda ücretsiz park yeri bulmak için oraya olabildiğince erken vardık. Maçın ikinci bölümünde yağmur yağmaya başladı, sonra da yağmur sağanağa döndü. Yirmi dakika içinde hoparlörden maçın iptal edildiğini duyurdular.

Yağmurun kesilmesini bekleyerek yaklaşık bir saat stantların altında yürüdük. Bira satışı durunca babam arabaya koşmamız gerektiğini söyledi.

1948 model bir sedanımız vardı, şoför tarafındaki kapı kırıktı ve yalnızca içeriden açılabiliyordu. Nefes nefese ve sırılsıklam bir şekilde yolcu tarafındaki kapıya ulaştık. Babam anahtarları ararken anahtarlar elinden kayıp kanalizasyona düştü. Onları gürüldeyerek akan sudan almak için eğildiğinde başındaki şapka kapının koluna çarpıp yere düştü. Blokun ortasına kadar koşup şapkayı yakaladım ve sonra hızla arabaya döndüm.

Babam çoktan direksiyon başına geçmişti. İçeri atıldım, yolcu koltuğuna çöreklendim ve artık ıslak bir paçavraya benzeyen şapkayı görev bilinciyle babama verdim. Babam bir saniye şapkayı inceledi ve sonra başına taktı. Su, omuzlarıyla kucağına ve ardından direksiyonla gösterge paneline akarak şapkadan döküldü. Babam şiddetle kükredi. Öfkeyle uluduğunu düşündüğüm için korktum. Güldüğünü anladığımda ben de ona katıldım ve kısa bir süre birlikte isterik bir biçimde gülerek arabada oturmaktan başka bir şey yapmadık. Daha önce onun böyle güldüğünü görmemiştim, bir daha da görmedim.

Babamın içindeki derin bir şeyden, hep bastırmış olduğu bir güçten kaynaklanan doğal bir patlamaydı bu.

Yıllar sonra, babamla o gece hakkında konuştuğumda ve kahkahasını hatırladığımı söylediğimde bunun hiç yaşanmadığını diretti.

STAN BENKOSKI
Sunnyvale, California

AİLELER

YALNIZLIK

Annemin cenazesi krematoryumda yakıldıktan bir hafta sonra babam birinden bir Ecoline marka kamyon aldı ve bizi arkasına doldurdu. Arkadaki ucuz plaj sandalyelerinde oturup bira içtik, babam köşeleri çok hızlı döndüğünde biralarımız yere dökülüyordu. Babam bizi Long Island'ın North Fork Yarımadası'nda West Meadow Plajı denen bir yere götürdü. Bungalov bize acıma duygusuyla geçici olarak verilmişti. Annem daha yeni öldürülmüştü ve babam altı ergen çocukla baş başa kalmıştı.

Kaba ve rüzgârlı bir okyanus plajına alışıktık. Yazlık evimiz Atlantik kıyısında, Queens'te küçük bir kasaba olan Neponsit'teydi ve oraya bayılıyorduk. Ama orası artık ölümle kirlenmişti. Annem haziranda bir gece oradaki yatak odasında boğazlanarak öldürülmüştü. İstemiş olsak bile o evde kalamazdık. İnsanlar arabalarıyla oradan geçip parmaklarıyla evi gösteriyordu, polis de kahve fincanları ve parmak izi malzemeleriyle ortalığı mahvetmişti.

Yabancının bungalovu Long Island Sound'daydı. Kumda hiç dalga ya da çakıltaşı yoktu ve uysal, medeni şeyler suda sessizce sallanarak yüzmeye devam ediyorlardı. On sekiz yaşındaydım. En küçüğümüz Sarah on iki. En büyüğümüz Gaby yirmi. Blaise on altı yaşındaydı. Mark on dört ve Heather on üçündeydi. Babam elli bir yaşındaydı. Bize konforlu bir hayat sunmak elinden gelmezdi, bu yüzden bize yalnızlık içinde bir hayat sundu.

West Meadow Plajı'ndan önce mutluca, kafası iyi bir grup saldırgan Amerikalı çocuktuk. Uyuşturucuyu paylaşırdık ama sevdiğimiz giysileri asla; birbirimizin dinlediği müzikten nefret eder ama birbirimizin arkadaşlarını severdik. Kendimizi alaycılık, bunalım ve alkolün bizi tutsak ettiği o evde bulduğumuzda bütün bunlar değişti.

Bungalovun içindeki her şey soğuk ve rutubetliydi. Parlak, korunaksız ampuller ve gaz lambalarıyla aydınlanan oyuncaklar ve çiçek desenli yastıklarla anlaşılmaz bir neşesi vardı. Hepimiz, kendimizin ve büyükannelerimizin elektrik olmayan evlerinde büyüdüğümüz için ışığa aynı derecede duyarlıydık. Işıkları kapatarak, sigaralarımızın ışığında oturduk. Babam birçok içki, reklam broşüründeki her türden içki ve yanında kartonlarca sigara getirmişti, ama pek yiyecek almamıştı. Ailemizde sarhoşla duygudaşlık geleneğini böyle başlatmıştık.

İçmek bir şey değiştirmiyordu; ama yapılacak bir şeydi, ilerleme gibi hissettiren bir şey. Kimsenin söyleyeceği pek bir şey yoktu. Bu yüzden yabancının hasır koltuklarına oturup çok sert içkiler içtik: Cin tonik, votka ve üzüm suyu, rom gibi çok sert içkiler içtik. Dışarıda bir yerde komşular mutluydu. Dört Temmuz zamanıydı ve parti düzenliyorlardı.

Ertesi gün plajın arka tarafına yerleştik, kum tepelerinin ve çimenlerin arkasında uzun saçlarımız ve uzun bacaklarımız ve güneşte yanan Marlboro'larımızla şezlonglarda yayıldık. Başka herhangi biri için sıkıntıdan patlamış görünebilirdik, ama aslında derin düşüncelere dalmıştık. Derin düşünceler. Sound büyük, sönük bir yüzme havuzu gibiydi. İlk iş olarak içmeye başladık, bu iyi bir fikir gibi görünmüştü. Kimse yüzmeye gitmedi.

Buraya gelirken yolun ortasında kamyondan düşen ve neredeyse arkamızdaki adamı öldürecek olan bir kanomuz vardı. Gezinin en büyük numaralarından biriydi o. Birkaç içki sonra Heather, Sarah ve babam kanoyu denizdeki kum yükseltisine götürdüler ve babam dev gibi, kır saçlı bir Golyat gibi esintiyle hareket ederek kanoyu onlar içindeyken sürükledi. Su kırlaşmış göğüs kıllarını karmakarışık etti ve bol şortu sıska poposuna yapıştı. Ceza çekiyormuş gibi yüzü acıyla dolarak kanoyu çekti. Kızlar sodalı içeceklerini ellerinde sessizce tutarak ve babamın sırtına bakarak kanoda oturdu.

Sıcak, güneşli günler ve uzun, tuhaf geceler boyunca öyle yaşadık. Dördüncü gün kuzenim bize bakmaya ve birkaç günlük yaz tatili yapmaya geldi. Gürültücü ve konuşkan bir kızdı ve aramızda sanki açık kalmış ama izlemek istemediğin ayaklı bir televizyonmuş gibi dolaşıyordu. Belki de babamın küçük kızlara içki içirtmemesi

gerektiğini düşündüğünü söyledi. Buna güldük ve sonra çok sessizleştik, bazılarımız da ağlamaya başladı. Kız ertesi gün gitti.

Bu 1980'deydi, yirmi yıl önce. İnanmakta zorlanıyorum; çünkü hepimizin, suyun akışında bir ileri bir geri hareket edip sallanarak hayatın daha iyi olması beklentisiyle zamanı akışına bırakarak hâlâ orada olduğumuzu biliyorum.

LUCY HAYDEN
Ancram, New York

BAĞLANTILAR

Babamın iki kız kardeşi vardı, çocuk doktoru olan Layna ve fotoğrafçı olan Rose. Birlikte bir apartman dairesini paylaştıkları Berlin'de yaşıyorlardı. Yahudi oldukları için Hitler'in 1933'te iktidara gelmesinden kısa süre sonra Almanya'dan kaçtılar ve sonunda Amerika'ya vardılar. Yine bir apartman dairesini paylaştıkları New York'a yerleştiler.

1980'de ikinci kız kardeş öldüğünde onun veraset avukatından bir telefon aldım. Avukat bana işlemi tamamlamak istediğini ve dairenin boşaltılması gerektiğini söyledi. Geri kalan ufak tefek şeyler arasında yüz kadar Almanca kitap vardı. Hitler Almanya'sından gelen çoğu sığınmacının New York'a yerleştiklerini ve onların da yanlarında Almanca kitaplarını getirmiş olduğunu söyledi. Kitap piyasasında bu kitaplardan yığınlar vardı, kitaplar işe yaramazdı, satışa çıkarılamazdı, hatta kimseye verilemezdi. Avukatın önerisi kitapların çöpe atılmasıydı. Bu teklif, Nazilerin kitap yakmasıyla ilgili anıları canlandırdığı için duygularımı incitti. Başka bir çözüm bulmak amacıyla bana birkaç gün daha vermesi için ona yalvardım.

Ben Indiana eyaletindeki Bloomington'da, Indiana Üniversitesi'nin kentinde yaşıyorum. Benim düşüncem kitapları Almanca Bölümü'ne bağış olarak teklif etmekti. Biliyordum ki burada Almanca kitaplar değersiz görülmüyordu ve bölüm başkanı, bölümün kütüphanesine yaptığım bağışı mutlulukla kabul etti.

Kitaplar geldi ve hâlâ kutularda duruyorken kitap koleksiyonuna dikkatle bakan Almanca profesörlerinden birinin birdenbire şaşkınlıktan nefesi kesildi. Birçok cildin iç kapağından kitabın sahibi, Layna Grebsaile'in adının yazılı olduğunu görmüştü. Bölüm başkanına, Berlin'de geçirdiği çocukluk döneminde bu adda birini tanıdığını ve bu kitapların Bloomington'a nasıl geldiğini bilmek

istediğini söyledi. Bölüm başkanı ona benim adımı verdi. Buluştuğumuzda gerçekten de tanıdığı Layna'nın yeğeni olduğumu doğruladık. Ardından, profesör, ailemizin daha önce hiç duymadığım bazı hikâyelerini anlattı.

Profesör Berlin'de büyümüştü. Annesi o daha çok küçükken ölmüştü ve yeniden evlenmeye karar veren dul babası, kız kardeşlerden büyüğü olan Layna'ya kur yapmaya başlamıştı. Bu kurlardan bir şey çıkmamıştı, ama o zamanlarda ergenlik çağında olan geleceğin profesörü Layna'yla bizzat arkadaşlık kurmuştu ve babasıyla onun yolları ayrıldıktan sonra bile arkadaş kalmışlardı.

Genç adam da Yahudi'ydi ve o da Almanya'dan kaçmıştı. Yolculuğu onu, Indiana Üniversitesi'nin önce öğrencisi, sonra öğretim görevlisi olduğu Bloomington'a getirmişti. Oraya yerleşmiş, evlenmiş ve bir aile kurmuştu; ama bütün bu yıllar boyunca, Layna'nın 1957'deki ölümüne dek o ve Layna sık sık mektuplaşarak arkadaşlıklarını sürdürmüşlerdi.

Rose'un 1980'deki ölümünden sonra, aile mektupları, belgeler ve hatıra eşyalarıyla dolu bir sandık bodrumuma taşındı. Kasvetli akşamlarda, geçmişe özlem duyduğumda, sandığı açar ve içindeki hazineye tek tek bakarım. Bir akşam profesörden Layna'ya yazılmış bir tebrik kartına rastladım. Kartı ona hediye ettim.

MIRIAM ROSENZWEIG
Bloomington, Indiana

NOEL'DEN ÖNCEKİ ÇARŞAMBA

Bu olay birkaç yıl önce Noel'den önceki çarşamba günü yaşandı. Kilisedeki koro provasını henüz tamamlamıştık. Süslemeler, sütunlarda kiliseyi çam kokusuyla dolduran çelenkler çoktan asılmıştı. Mabedin içinde büyük bir yapay Noel ağacı vardı. Burası "Çocuklar İçin Oyuncak" programı için hediye bırakma noktasıydı ve altında küçük bir yığın halinde hediyeler vardı.

Neredeyse gece yarısıydı ve bir arkadaşımla park alanında duruyordum. Koronun diğer üyeleri çoktan eve gitmişti. Kilisenin ışıklarını kapayıp ön kapıları kilitleyebilirdik, ama şapelin yan kapısı her zaman açık kalırdı.

Arkadaşım ve ben konuşurken, kırmızı bir dört çeker cip ağır ağır park alanına girdi. Şoför bizi gördüğünde U dönüşü yapıp oradan ayrıldı. Tuhaftı bu, beni kaygılandırdı. Kiliseler saldırıya uğruyordu. Tanrı'nın evinde kapı her zaman açık olur ve bazen sarhoşun teki uyumak için ya da belki şaraptan içmek ve altından mihrabı çalmak için şapele girerdi. Ama işte pahalı bir arazi aracının keşif amaçlı tuhaf geçişi dikkatimi çekti.

Arkadaşım ve ben bunun hakkında tek bir söz etmedik. Konuşmamız bittiğinde arabalarımıza bindik, ama ben eve gitmedim. Blok çevresinde bir tur atıp kiliseye döndüm. Geri geldiğimde cip, şapelin kapısına park etmişti ve kilisenin ışıkları yanıyordu. Gergin bir halde arabamda kısa bir süre oturdum. Sonra kalkıp kiliseye gittim.

Her an kafama bir kurşun isabet edebileceğini bekleyerek lambaların düğmelerini kaldırıp, yaklaştığımı anlamaları için epey ses çıkararak gösterişsiz kilisenin kapısından içeri girdim. Karşıma tedirgin, heyecanlı yabancıların çıkmasını istemiyordum. Basamakların ortasına doğru kendimi yüksek sesle "King of the Road"[17] şarkısını söylerken buldum (neden olduğunu sormayın).

Basamakların kıvrımında döndüm, kilise odasına girdim ve orada, mihrapta sima olarak cemaatimizin üyeleri olduklarını bildiğim bir adam ve bir kadın gördüm. Koroda durduğum noktadan herkesi görüyorum. Kadın her zaman orta koridorda, sağ tarafta yedi sıra arkada otururdu. Güçlü, temiz bir soprano sesi vardı. Bir keresinde onunla konuşup koroya katılmayı düşünüp düşünmediğini sormuştum, ama çok çekingendi. Genellikle kiliseye yalnız gelirdi, ama adamı birkaç kez görmüştüm ve o kadının kocası olduğunu biliyordum.

Her ikisi de ellerinde koca beyaz plastik alışveriş torbaları tutuyordu ve her iki torba yeni oyuncakla doluydu. O torbalarda en az beş yüz dolar değerinde oyuncak olmalıydı. "Çocuklar İçin Oyuncak" programı için oyuncakları yapay Noel ağacının altına istif ediyorlardı.

Kadın utangaç bir yarım tebessümle bana baktı ve bir parmağını dudaklarına doğru kaldırdı. "Lütfen," dedi, "kimseye tek kelime etme."

Donuk bir şekilde onayladım ve oradan ayrıldım.

Bu kadın ve adam kırklarının sonlarındaydılar. Onlar hakkında birkaç şey biliyordum. Çocukları yoktu. Hiç çocukları olmamıştı. Olamamıştı. Kısırdılar.

Burada can alıcı bir nokta yok; olan biten buydu. Ama arabaya binip eve doğru yola çıktığımda uzun süre kesilmeyen hıçkırıklarla sarsılarak ağladım.

JACK FEAR
Massachusetts'te bir yer

17. (İng.) Yolun Kralı. (Ç.N.)

BABAM İŞİNİ NASIL KAYBETTİ

Babam altmış yaşında, emekliliğe birkaç yılı kalmışken işini kaybetti. Çalışma hayatının büyük bölümünde Connecticut'ta bir kauçuk fabrikasında küçük bir baskı servisinin başındaydı. Uzun süre B. F. Goodrich'in sahibi olduğu fabrika yakın zamanda bir Kutsal Kitap'tan alıntı yapıp bir an sonra küfür etmesiyle bilinen orta batılı antika bir işadamına satılmıştı. Fabrikanın hızla para kaybetmeye başlaması kimseyi şaşırtmadı. Şansına babam sık maaş kesintilerinden etkilenmemeyi bilmişti ve idarenin her zaman formlara ve basılı kırtasiyeye ihtiyacı olduğu için şansının biraz daha süreceğini tahmin ediyordu.

Ancak 1 Mart 1975 gecesi, kar maskesi giymiş silahlı üç adam fabrikada belirdi, gece bekçisini ve korumayı kaçırdı, onları birkaç kilometre uzaktaki bir kereste deposunda, gözleri, elleri ve ayakları bağlanmış bir halde terk etti. Saldırganlar fabrikaya patlayıcılar yerleştirmişti ve gece yarısında fabrika yerle bir olmuş, patlama kaldırımları sarmış ve Housatonic Nehri'nin her iki yakasındaki pencerelerin camlarını paramparça etmişti. Kimse ölmedi, ama ertesi sabah yaklaşık bin işçi işlerini kaybettiklerini anladı. Silahlı saldırganların radikal sol bir örgütün üyesi oldukları yönündeki iddialara karşın bir FBI soruşturması şirketin sahibinin, kendisi kadar tuhaf, kendine özgü bir medyum olan danışmanının da katkısıyla olaydan sorumlu olduğunu ortaya çıkardı. İkili, harap binalardan sigorta parası alarak şirketin iflasa doğru gidişini geri çevirmeyi ummuştu. Soruşturma hızlı olsa da ardından gelen dava öyle değildi ve babamın emekli maaşı yıllarca donduruldu.

Babam bu şaşırtıcı haberleri anlatmak için beni aradığında lisansüstü eğitimim için evden uzaktaydım. Mahalle şaşkınlık içindeydi; bölge zaten eyaletteki en yüksek işsizlik oranlarından birine

sahipti. Halkın büyük çoğunluğu bütün hayatları boyunca Housatonic Vadisi'nde yaşamıştı. Nerede iş bulacaklardı? Babam işsizlik ödeneği alma fikrinden nefret ediyordu; bu, dürüst birinin hayatını kazanma biçimi hakkındaki inanışlarıyla çelişiyordu. Büyük ekonomik kriz döneminde ergenlik çağında bir çocukken çukur kazarak iş bulmayı başardıysa, şimdi de Tanrı'nın yardımıyla iş bulabilirdi.

Babam sağlığına çok dikkat etmişti ve hâlâ kırklarının başlarında bir adam gibi görünüyordu. *Double Indemnity*[18] filmindeki Fred MacMurray'inki gibi kalın telli ve dalgalı simsiyah saçlarında beyaz bir tel, güçlükle seçilebiliyordu ve düzenli olarak yaptığı günlük egzersizler karnının dümdüz kalmasını sağlamıştı. Elbette hiç kimse gerçek yaşını ona karşı kullanamazdı. Annem bu olasılığı şiddetle bastırdı; ama gece bekçisinden nakliye memuruna kadar her şeyi dikkate alarak iş ilanlarına hırsla satır satır baktı. Baskı ustalarına hiç talep yoktu.

Sonunda aylar süren retler ve zayıf olasılıklardan sonra yerel bir üniversitede matbaa yöneticiliği için iş olanağı olduğunu duydu. Bu iş onun becerilerine çok uygundu. Eski işi kadar maaş ödemiyorlardı, ama yıllar boyunca edindiği teknik bilgiyi kullanması için ona bir fırsat sunuyordu. Babam koşa koşa işe başvurdu.

Babam başvurusunu açıkça ilgi ve heyecanla inceleyen genç personel görevlisiyle iyi anlaştı. Babam adamı sevdi ve akademik bir çevrede olma fikrinden hoşlandı. Liseyi bitiremediği için hep hayıflanırdı, üniversite kampüsünde çalışmak da adeta cennet gibi olmalıydı.

Dostane konuşmalardan sonra personel görevlisi arkasına yaslandı, ellerini masasına vurdu ve, "Evet, sanırım yeni baskı ustamızı bulduk," dedi. Babama en erken ne zaman işe başlayabileceğini sordu. Üniversitenin politikası bürokratik bir onay aşamasını daha öngörse de, adam, babama şu âna kadarki en nitelikli aday olduğunu ve işe alınmasının birkaç gün içinde kendisine resmî olarak bildirilmesini bekleyebileceğini söyledi.

El sıkıştılar, ama babam kapıya doğru yürürken genç adam arkasından seslendi. "Bir şey daha," dedi gülümseyerek, "başvuruda yaşınızı belirtmeyi unuttunuz." Bu bir hata değildi. Yaşı dolayısıyla

nezaketsiz bir şekilde reddedilmiş olan babam, formdaki alanı boş bırakarak kaçınılmaz olanı geciktirmeyi öğrenmişti. Ama bu kez farklıydı. İş için en uygun kişiydi. İşe alınmış sayılırdı. Neden dürüst olmasındı ki?

"Altmış yaşındayım," dedi babam gururla. Genç adamın tebessümü kayboldu. "Altmış mı?" diye tekrarladı. Kafasını eğdi; alnında bir çizgi belirmişti. Sanki biri ışıkları söndürmüş gibiydi. "Anlıyorum," dedi, sesi aniden duygusuz ve mesafeli bir hale bürünmüştü, "şey, görüşeceğimiz birçok başka aday var, yani size söz veremem. Size haber vereceğiz. İyi günler dilerim."

Ne telefon geldi ne bir mektup. Babam şevkini, çalıştığı son yılların gerçekten değerli olabileceği yolundaki umudunu kaybetti. Elinde altı aylık işsizlik sigortası ödemesi kaldığı halde, çaresizlik duygusuyla bir tekstil boyama fabrikasında işçi olarak çalışmaya başladı. Sendika yoktu. İş çok meşakkatliydi; molalar çok kısaydı ve arka cebinde taşıdığı sandviçten fırsat buldukça hızla lokmalar kopararak iş sırasında halletmeye mecbur bırakıldığı öğle öğününü yiyordu. Doğu Avrupa ve Orta Amerika'dan yeni gelmiş göçmenlerle, Amerika'da iyi bir hayata şikâyet etmeksizin her türlü çalışma koşulunu kabul edecek kadar aç olan insanlarla etrafı sarılı olan babam, fabrikada İngilizce konuşan neredeyse tek kişiydi. Aynı zamanda en yaşlılarıydı.

Annemle babamı o Şükran Günü'nde, babamın yeni işine başlamasının ardından iki aydan daha kısa süre sonra ziyaret ettim. Babam, ne zaman eve gelsem yaptığı gibi beni kucaklamak için koşturduğunda ellerinin sabit boyayla lekelenmiş ve saçlarının tamamen kırlaşmış olduğunu gördüm.

FRED MURATORI
Dryden, New York

18. (İng.) Çifte Tazminat; 1944 tarihli bir Billy Wilder filmi. (Ç.N.)

DANNY KOWALSKI

1952'de babam bizi Idaho'ya götürmek ve kendi şirketini kurmak için Ford'daki işinden ayrıldı. Ama bunun yerine çocuk felci geçirdi ve altı ay suni teneffüs cihazına bağlı kaldı. Üç yıl daha tedavi gördükten sonra, babamın nihayet bu sefer İngiliz araba şirketi Jaguar'da bir pazarlama işi bulduğu, New York City'ye taşındık.

Yeni işin ek kazançlarından biri babama kullanması için verilen arabaydı. Araba zarif, yuvarlak hatlı modellerin sonuncusu olan iki tonda gri renkli bir Jaguar Mark IX'di. Bir film yıldızının garajına ait bir şeye benziyordu.

Doğu Yakası'nda sokaktan yüksek tel çitle ayrılmış asfalt bir oyun bahçesine sahip bir kilise okuluna, Vaftizci Yahya'ya kaydoldum.

Babam her sabah işe gitmeden önce Jaguar'ıyla beni okula bırakırdı. Kansas eyaletinin Parsons kentinden bir nalbantın oğlu olarak arabasıyla gurur duyuyordu ve onunla okula gittiğim için benim de gururlanacağımı düşünüyordu. Arabanın gerçek deri döşemesine ve ön koltukların arkasına takılmış, üzerinde ödevlerimi bitirdiğim kök cevizden küçük masalara bayılıyordu.

Ama ben arabadan utanıyordum. Yıllar süren hastalık ve borçtan sonra, muhtemelen okuldaki çoğunluğu işçi sınıfından İrlandalı, İtalyan ve Polonyalı çocukların geri kalanından daha fazla paramız yoktu. Ama Jaguar'ımız vardı ve Rockefeller ailesi de olabilirdik.

Araba beni diğer çocuklardan, ama özellikle Danny Kowalski'den ayırdı. Danny o zamanlar çocuk suçlu denilen biriydi. Sıskaydı, jöle ve spreyle tsunamiye benzer bir eski zaman topuzu halinde şekillendirdiği bir öbek sarı saçı vardı. "Porto Riko'lu sınır kaçakları" adını verdiğimiz parlak, sivri uçlu çizmeler giyerdi, yakası her zaman kalkık olurdu ve üstdudağında sürekli, özenle çalışılmış zalim bir ifade

vardı. Sustalı çakısı, hatta belki de el yapımı bir tabancası olduğu söylenirdi.

Her sabah Danny Kowalski okulun çitlerindeki aynı noktada bekler ve iki tonda gri renkli Jaguar'ımdan çıkıp okul bahçesine girişimi izlerdi. Ağzından hiçbir zaman tek kelime çıkmazdı; yalnızca keskin, öfkeli gözlerde bakışlarını bana dikerdi. O arabadan nefret ettiğini, benden de nefret ettiğini ve bir gün bu yüzden beni döveceğini biliyordum.

Babam iki ay sonra öldü. Elbette arabayı elimizden aldılar ve çok geçmeden New Jersey'deki büyükannemin yanına taşınmak zorunda kaldım. Yaşlıca bir komşumuz olan Mrs. Ritchfield, cenazenin ertesi günü benimle okula yürümeyi teklif etti.

O sabah okul bahçesine yaklaştığımızda Danny'yi çitte sallanırken, her zamanki yerinde, ceketinin yakası kalkmış, saçları kusursuz şekillendirilmiş, çizmeleri yeni cilalanmış bir halde gördüm. Ama bu kez, ortalıkta seçkinci bir İngiliz arabası olmaksızın bu güçsüz yaşlı kadının eşliğinde onun önünden geçerken sanki aramızda bir duvarın yıkılmış olduğunu hissettim. Artık daha çok Danny gibiydim, arkadaşları gibiydim. Nihayet eşittik.

Rahatlamış bir halde okulun bahçesinde yürüdüm. İşte Danny Kowalski'nin beni dövdüğü sabah buydu.

CHARLIE PETERS
Santa Monica, California

İNTİKAM

Büyükannem demir iradeli bir kadındı, 1950'lerde New York'ta yaşayan ailemizin korkulan büyüğüydü.

Ben beş yaşındayken bazı arkadaşlarını ve akrabalarını Bronx'taki apartmanında bir partiye davet etmişti. Davetliler arasında ticaret hayatı yolunda giden mahalle zengini de vardı. Karısı toplumdaki konumuyla gururluydu ve partideki herkesin bunu bilmesini istiyordu. Benim yaşlarımda, şımarık ve burnunun dikine gitmeye alışık küçük bir kızları vardı. Büyükannem zengin adam ve ailesiyle çok zaman geçirdi. Onları sosyal çevresinin en önemli üyeleri olarak görüyor ve gözlerine girmek için elinden geleni yapıyordu.

Parti sırasında bir ara tuvalete gittim ve kapıyı arkamdan kapadım. Bir-iki dakika sonra küçük kız tuvaletin kapısını açtı ve havalı bir şekilde içeri girdi. Hâlâ tuvalette oturuyordum.

"Küçük bir oğlan tuvaleti kullanırken küçük kızların içeri girmemesi gerektiğini bilmiyor musun?" diye bağırdım.

Orada olmamın şaşkınlığı ve ona karşı yönelttiğim öfke, küçük kızı sersemletti. Ardından ağlamaya başladı. Çabucak kapıyı kapadı, mutfağa koştu ve annesi, babası ve büyükanneme gözyaşları içinde beni şikâyet etti.

Davetlilerin çoğu benim yüksek sesli bağırışıma kulak misafiri olmuş ve buna epey gülümsemişlerdi. Büyükannem hariç. Tuvaletten çıktığımda büyükannem beni bekliyordu. Küçüklüğümün en uzun, en sert azarını işittim. Büyükannem bana görgüsüz ve kaba olduğumu, o tatlı küçük kızın gururunu kırdığımı söyleyerek bağırdı. Misafirler derin bir sessizlik içinde izleyip oturdukları yere çöktü. Büyükannemin o kadar etkili bir kişiliği vardı ki hiç kimse beni savunmaya cesaret edemedi.

Bana attığı nutuk bittikten ve ben huzurundan kovulduktan sonra parti sürdü, ama havası epey sönmüştü.

Yirmi dakika sonra her şey değişti. Büyükannem tuvaletin önünde yürürken kapının altından oluk halinde su sızdığını fark etti.

İki kez çığlık attı, biri şaşkınlıktan diğeri öfkeden. Tuvaletin kapısını açtı, lavaboyla küvetin tıkaçla kapatıldığını ve muslukların sonuna kadar açık olduğunu gördü.

Herkes suçlunun kim olduğunu biliyordu. Davetliler hemen benim çevremde koruyucu bir halka oluşturdular; ama büyükannem o kadar kızgındı ki, kalabalığın üzerinde yüzercesine kollarını sallayarak beni neredeyse yakalayacaktı.

Çok sayıda kuvvetli adam sonunda onu uzaklaştırdı ve sakinleştirdi, ama o uzun bir süre ağzından köpükler ve dumanlar saçmaya devam etti.

Büyükbabam elimi tuttu ve beni pencerenin yanındaki bir sandalyede kucağına oturttu. Bilgelik ve sabırla dolu nazik ve yumuşak huylu bir adamdı. İnsanlarla çok nadiren yüksek sesle konuşurdu ve hiçbir zaman karısıyla tartışmaz ya da isteklerine karşı gelmezdi.

Bana kızgınlık ya da üzüntüyle değil, derin bir merakla baktı. "Söyle bana," dedi, "neden yaptın bunu?"

"Bana hiç yoktan bağırdı," dedim dürüstçe. "Artık bağırması için bir nedeni var."

Büyükbabam hemen konuşamadı. Bana bakarak ve gülümseyerek öylece oturdu.

"Eric," dedi, "sen benim intikamımsın."

ERIC BROTMAN
Nevada City, California

CHRIS

Annemin içmeyi bıraktığı yıldı, yani dikkatsiz bir sürücünün kız kardeşimi yaya geçidinde ezmesinden iki yıl sonra, babamın evin önündeki basamaklarda kalp krizinden ölmesinden bir yıl sonra, erkek kardeşim Ronnie'nin AIDS'ten ölmesinden sekiz ay önce ve bu durumunu açıklamasından altı ay önceydi.

Yaz mevsimiydi, kızım Rachel'ın ve benim birinci sınıf öğrencileri için düzenlenen uyum programı için Boston Üniversitesi'ne gittiğimiz ve ailemin geri kalan üyelerini ziyaret ettiğimiz o dayanılmaz, sıcak yaz. New Mexico'dan hayli pahalıya patlayan bir yolculuk yapmıştık.

Evden ayrılmadan önce yolculuğu arkadaşım Janie' yle tartıştım. Cenaze törenlerine katılmak üzere birçok sefer bu yolu yapmış olduğum için uçak yolculuğundan kaygılanıyordum. Konuşmamızın bir yerinde, "Kuzenim Chris'i, o ölmeden önce görmeyi çok isterim, ama pek şansım yok gibi görünüyor," dedim. Ona AIDS teşhisi konmuştu ve bunu aylar öncesinden aileye bildirmişti. "Bu aralar kimseyle görüşmüyor. Mektuplarıma cevap vermiyor. Provincetown'da bir yerlerde."

"Hiç düşünme," dedi arkadaşım.

"Ne demek istiyorsun?"

"Boston'a git. Provincetown'a git. Düşünme. Yap."

Bana verilen en iyi tavsiyeydi bu.

Uyum programından sonra aile evine gittik ve bizimle görüşüp görüşmeyeceğini sormak için Chris'i aradım. Telesekreterine toplam sekiz mesaj bıraktım. Bunlar annemin, Chris'in annesi olan kız kardeşiyle konuşmadığı yıllardı; yetişkin olduğum ve içmesinin nedeni olmadığımı, en azından çoğu zaman bildiğim halde Lorraine teyzeyi aramak kadar kaba bir şey yapmamaya karar verdim.

Sonra Janie'nin sözleri kulağımda çınladı. "Düşünme."

Bir araba kiraladım ve anneme, Rachel'la birlikte Chris'i bulmaya çalışacağımızı söyledim. Sonradan aklıma gelince, "Bize katılmak ister misin?" dedim.

"Evet." Şişeleri terk ettiğinden beri net konuşmaya başlamıştı.

Ve böylelikle hepimizin kaderi belirlenmişti. Provincetown'a ulaşmak zorluydu. Chris hiçbir telefon çağrıma cevap vermemişti, nerede yaşadığını bilmiyorduk. Benzin istasyonlarında ve çok gerekli "kahve eşlikçisi" dükkânlarında birkaç kez durduktan sonra Cod Burnu'na doğru bilinen yönde haritalarımız ve seyahat rehberlerimizle yola koyulduk. Rachel uyuyakaldı, annem de gözlerini ön camdan ayırmadı. Öğle arasından biraz sonra oraya vardık.

Bir balık lokantasının dışında, merkezî bir yerde bir telefon kulübesi buldum ve nerede olduğumuzu bildiren başka bir mesaj bıraktım.

Annem, Rachel ve ben okyanusa bakan karanlık lokantaya gittik. Annem bir bira içti. Bunun hakkında bir şey söylemedim. Yediğim deniztaraklarının keyfini çıkarıyordum. Rachel ıstakoz salatası yedi. Bira sihirli etkisini göstermeye başlayınca annem, Rachel'la bazı sırlarını paylaştı. Yediğim deniztaraklarının keyfini çıkarıyordum.

Öğle yemeğinden sonra gittikçe daha fazla çaresizlik duygusu içinde, Chris'e bir mesaj daha bıraktım. Telefon kulübesinin serin camına yaslandım ve annemin tek torunuyla kumda oyun oynayışını izledim.

Bundan sonra ne yapacağımı bilmiyordum.

"Hâlâ evde yok," dedim, telefon kulübesinden çıkarken. Duraksayarak bana baktılar. "Peki, o zaman buralarda biraz yürüyelim. Madem buradayız." Uysal davrandılar.

"Sağa mı sola mı?" diye sordum. Önemli ama yanıltıcı bir karar gibi görünüyordu. Şekerleme dükkânlarının, otellerin, lokantaların ve hatıra eşya dükkânlarının bulunduğu bir sokağın her iki ucunun neredeyse tam ortasındaydık, arkamızda körfez, karşımızda tepeler vardı. Her iki yönde de ne olduğu hakkında hiçbir fikrim yoktu.

Rachel omuzlarını silkti, annem de onun tırnaklarını inceledi.

"Tamam," dedim, "sağ olsun." Annem alaycılığımı fark ettiyse de, ki uzmanlık alanlarından biridir, görmezden geldi. Rachel cesaretle gülümsedi ve sallana sallana sağa doğru yürüdük.

Hatırladığım, sıcakta çırpınan ve parlayan sıcak bir kırmızı-turuncu-mavi leke, şortlu adamlar ve yazlık elbiseli kadınlar arasında fırlayarak koşan çocuklar.

Hiç araç geçmeyen sokağı çaprazlama geçtik, sanırım bizi iki ağacın gölgesindeki birkaç davetkâr banka kadar uzanan gür çimleriyle ışıltılı belediye binasındaki renk yoksunluğu çekmişti. Yaklaştığımızda annem turist tramvayının bir yanında, güzergâh ve fiyatlar hakkında bir tabelayı okumak için durdu.

"Bak," dedi işaret ederek. Bana döndü ve bir şey söylemeye başladı, ama ben arkamda bir şeyi takip eden Rachel'ı takip ediyordum.

"Rachel," dedim.

"Patti?" dedi kulağımda tanıdık bir ses.

Döndüm ve kuzenim Chris'i gördüm. Zaman durdu. Bundan eminim. Tramvayın zili çalana dek bütün Provincetown durdu.

"Chris!" diye bağırdım, sesim korkmuş ya da kuşkulu olduğum zamanlarda olduğu gibi yüksek ve çığırtkandı.

"Evet, benim." Gömleğine bağlanmış olan ve hortumu iki düğme arasında kaybolan, içi sıvı dolu bir plastik torbayı koruyarak beni hafifçe kucakladı. Hayal ettiğim raşitik İngiliz denizcileri kadar zayıftı. Saçları incecikti. Dudakları bile inceydi. Yalnızca sesi her zaman olduğu gibiydi. Soykırımı ilan eden sarı Yahudi yıldızı gibi, üzerinde dar ve taşlanmış bir şort, üzerine oturan ekose bir gömlek, güneş gözlükleri ve göğsünde tuttuğu plastik hayat paketi vardı. O anda küçük kuzenim değildi, AIDS'ten ölmekte olan herhangi bir adamdı. Gizlice AIDS'ten ölmekte olan erkek kardeşimdi. AIDS'ten ölmekte olan kuzenimdi.

İnanamamıştım ve bu yüzümden okunuyordu. "Bu benim bankım," diyerek gösterdi, "er ya da geç buradan geçeceğini biliyordum. Ya da hiç gelmeyeceğini."

"Mame teyzeciğim," diye sevgisini göstererek bağırdı Chris ve annemi kucakladı. "Bu da Rachel olmalı..." Yine dikkatli bir kucaklaşma.

Hepimiz Chris'in bankına oturduk ve sanki paylaştığımız aile sırları yokmuş gibi, mutlulukla ve boş boş konuştuk. Rachel çok az şey

söyledi ama gülümsedi. O bir gözlemcidir. Birkaç ay içinde Ronnie amcasının ölümünü kelimenin tam anlamıyla gözlemleyecekti.

Annem de epey gülümsedi. Biranın verdiği canlılık kaybolmuştu, bu yüzden pek konuşmadı. Bir süre sonra konuşacak bir şey bulamaz olduk. Hiç kimse Chris'e tedavisi hakkında bir şey sormadı. O ilaçları kullanırken güneşte kalmaması gerektiğini söylemiş olabilirim. Alaycı bir kahkaha atmış olabilir. Hepimiz doğal olarak, "Hoşça kal," diyeceğimiz âna vardık, kucaklaştık ve öpüştük. "Seni seviyorum Chris," diye fısıldadığımı hatırlıyorum. Bu o kadar yetersizdi ki! Üçümüz döndük ve ilerideki otantik tuzlu su şekerleme dükkânına doğru ağır ağır yürüdük.

Hiçbirimiz dönüp bir kez daha Chris'e bakmadık. Dükkâna girip şekerleme aldık. Dışarı çıktığımızda gitmişti.

İçimi bomboş hissettim. "Haydi deniz kabuğu arayalım," dedim Rachel'ın çocukluk takıntısına başvurarak ve ayakkabılarımızı çıkarıp soğuk kumlarda yürüyerek körfezi geçtik.

Rachel büyük bir ayak tırnağına benzer şekilde bir deniz kabuğu buldu, annem gümüşi mor bir midye kabuğu yakaladı, ben de kumsalda bileylenmiş, cilalanmış, belirsiz bir zaman sürecinde tuzlu su, kum ve rüzgâr tarafından kenarları düzeltilmiş mavi bir deniz camı buldum. Arabaya ve nihayetinde Boston'a gitmek için kumsalda yürürken, yıllar önce ben bikinili genç bir kadınken ve Chris de küçük erkek kuzenimken bana deniz camını tanıtanın o olduğunu hatırladım, annemle kızıma da bunu söylediğimi umarım.

Chris'in mavi deniz camını, Rachel'ın "ayak tırnağı" ve annemin midye kabuğuyla birlikte boş bir enginar kavanozunda saklıyorum.

Ertesi yaz Provincetown belediyesi, belediye binasının önündeki bir bankı Chris Locke'un anısına adadı.

EDWINA PORTELLE ROMERO
Las Vegas, New Mexico

“PUT YOUR LITTLE FOOT”[19]

Annemin saçıma kurdele bağlamasından nefret ederdim. Sarı saçlarım çok inceydi ve ikimiz de akşam bitmeden kurdelenin kayıp gideceğini bilirdik. Kurdeleleri ve elbiseleri sevmezdim, onları yalnızca zorla giyerdim.

Bu gece farklıydı. Bir ahır dansına[20] gidiyordum. Kafamdaki hayalî müzikle sallanmaya başlamıştım. Kuzenim Emma’ymışım gibi yaparsam bunu atlatacağıma kanaat getirdim.

“Kıpraşma. Elbisenin kuşağını düzleştirmem gerek. Bu gece davranışlarına dikkat etmeni ve ağabeyinle ‘Put Your Little Foot’ şarkısında dans etmeni bekliyorum.”

“Aman anne, neden Raymond’la dans etmek zorunda olduğumu anlamıyorum. Küçük kız kardeşiyle dans ederken görülmek istemiyor. Üstelik bütün kuzenlerimiz izleyip bizimle dalga geçecek.”

Annem günlerce bize “Put Your Little Foot” şarkısını çalıştırdı. Pek zekâ gerektirmeyen kolay bir dans olduğunu düşünüyordum, çok çalışmaya da hiç gerek yoktu. Annemin bunu neden bu kadar büyüttüğünü anlamadım. Tek yapman gereken şey, yan yana durmak ve müziğin eşliğinde soldan sağa hareket etmekti. Sağ ayağını ayak bileğinin üzerinde çapraz yapıyor ve yere indiriyordun, sonra adımları diğer tarafa çeviriyordun. Raymond ve ben en başından meseleyi kapmıştık ve dansla ilgili sıkıntı duymamızın tek nedeni birbirimizi düşürmeye ve itmeye çalışmamızdı.

Anne babaların sahneye çıkmasına izin vermedikleri kuzenlerimin alay edip kıkırdayacaklarını biliyordum. Ama annem açık konuşmuştu. Gece geç yatmamızın ve geç vakit akşam yemeği yememizin bedeli “Put Your Little Foot” olacaktı. Ağabeyim ve ben el sıkıştık ve annemi utandırmayacağımıza söz verdik. Ayrıca

kuzenlerimiz bizimle dalga geçerse ertesi gün birlik olup onları dövmek için sözleştik.

Büyük bir ahır dansıydı. İnsanlar çevredeki çiftliklerden ve kasabalardan geliyordu. Bütün konuk odaları ve işçi yatakhanesi doluydu. Uzun zamandır bir ahır dansı olmamıştı. 1942'de benzin vesikayla dağıtılıyordu ve birçok erkek, savaştaydı. Ancak bu yıl çok sayıda erkek izinle eve gelmişti ve teyzemle eniştem, askerler, kovboylar, akrabalar ve hatta çocuklara kadar herkesin bir partiye ihtiyacı olduğuna karar verdiler. Büyük bir "hem yemek hem sohbet" partisiydi.

İnsanlar çoktan gelmeye başlamıştı ve selamlaşmaları duyabiliyordum. "Ne haber! İyi ki hepiniz geldiniz. Ahır dansı için ne güzel bir gece." Kemancı kemanını akort ediyordu, hanımların bazıları da ahırın zeminini son bir kez süpürüyordu. Kuzenim Emma'nın ahıra girdiğini gördüm ve arkasından gittim.

"Emma, Emma, beni bekle."

Emma döndü, elimi tuttu. "Koşma Anna Bess. Terleyip güzel elbiseni mahvedeceksin." Sonra eğilip bana, "Ayrıca annen kurdelenin saçından düşmesinden hiç hoşlanmaz," diye fısıldadı.

Kuzenim Emma'yı çok severim. Beni her zaman güldürür ve onun dünyadaki en güzel, en mükemmel insan olduğunu düşünürdüm. Ahıra girerken elimi sıkı sıkı tuttu.

"Git ve arkadaşlarını bul Anna Bess. Ben Betty Sue' yu görmeye gidiyorum," dedi. Genç yetişkinlere dalgın dalgın baktım, ama çocuklarla oturmamın beklendiğini biliyordum. Ancak köşedeki çocukların arasına katılmak için yürürken Emma'ymışım gibi davrandım.

Müzik başladı. Dansçılar ayağa fırladı, dans tam gaz başladı. Dul annem, her dansta pistteydi. Annemi dans ederken hiç görmemiştim, muhteşemdi. Her zaman bir kavalyesi vardı ve salon danslarında hiç hata yapmıyordu. "Texas Star"[21] dansı benim favorimdi. Onun adımlarıyla dans ediyormuşum gibi yaptım. Ritme göre ayaklarımı vuruyor ve oturduğum yerde duramıyordum. Müziği duyana dek "Put Your Little Foot"u tamamen unutmuştum. Annemin beni görmeyeceğini ya da ağabeyimin beni bulamayacağını umarak kafamı

olabildiğince öne indirdim. Yaklaşan adımlar duydum, ama kafamı eğik tuttum. Ağabeyimin yılışık yüzüne bakmak zorunda kalmak istemiyordum.

Derinden gelen bir ses, "Anna Bess, dans etmek ister misin?" dedi. Kurdelenin hâlâ saçımda olması umuduyla kafamı kaldırdım, karşımda büyükbabamın en iyi arkadaşlarından biri olan Mr. Hillary Bedford duruyordu. Bana selam verdi, elimi tuttu ve beni dans pistine götürdü. Sonra gülümsedi, kolunu omzuma attı, dans etmeye başladık.

Ağır vals temposu kusursuzdu. Mr. Bedford çok zarifti. Dans etmenin böyle hissettirdiğini bilmiyordum. Buz pateni gibi yumuşak ve kolaydı. Mr. Bedford, kendimi dünyadaki en muhteşem dansçıymışım gibi hissedene kadar beni zarifçe yönlendirip döndürdü. Herkes durup bizi izledi. Mr. Bedford cemaatimizin en önemli adamlarından biriydi ve benimle dans ediyordu.

Çok geçmeden genç kızlar babalarıyla, amcalarıyla ya da büyükbabalarıyla dans etmeye başladı. Mr. Bedford ve ben kıvrılarak kuzenlerimizden biriyle dans eden ağabeyimin önünden geçtik. Annem büyükbabamla dans ediyordu. Ortasında Mr. Bedford'la benim olduğum çember, herkes dans pistine çıkana dek genişleyip durdu. Müzik durduğunda herkes alkışlayıp neşeyle bağırdı. Herkes birbirine sarıldı. Özel bir an içerisinde hepimiz aynı ailenin bir parçasıydık. Bu kadar sevginin ortasında olduğum için çok mutlu oldum. Kendimi çocuk gibi hissetmemiştim. Dans edebilen bir yetişkin gibi hissetmiştim.

ANNA THORSON
Sarasota, Florida

19. (İng.) "Küçük Ayağını Koy." Bu çocuk şarkısının müziği *Arzu Tramvayı* filminde de yer yer yinelenir ve Varsovienne (Varşovalı kadın) adlı dansta da kullanılmıştır. (Y.N.)

20. Kırsal kesimde ahırlarda yapılan, ama artık uygun salonlarda da gerçekleştirilen Amerikan halk danslarının genel adı. (Y.N.)

21. (İng.) Teksas'ın Yıldızı. (Ç.N.)

MYRTLE TEYZE

Büyürken annem bize her zaman Arkansas eyaletinin Point Cedar kentindeki kırsal alanda yaşayan akrabalarımız ve atalarımız hakkında gerçek hikâyeler anlatırdı. Bu hikâyelerde genellikle bir amaç ya da bir ahlak dersi olurdu.

Bir zamanlar kız kardeşim ve ben liseye giderken ikimiz de makyaj yapmaya çalışarak banyonun aynasını paylaşma kavgasına tutuşurduk. Annem de bize güzel ama kendini beğenmiş teyzesinin hikâyesini anlatırdı. Yakın zamanda öldüğü ve bazı mülkleri kalsa da vasiyetname bırakmadığı için Myrtle teyzeyi büyükannemiz, büyükbabamız, dayılarımız ve teyzelerimizden biraz duymuştuk. En yakın mirasçıları, içlerinden biri büyükbabam olan ağabeyleriydi. Kız kardeşim ve ben Myrtle teyzenin eski bir fotoğrafını görmüş ve onun güzel olduğunu düşünmüştük.

Annemize göre Myrtle teyze, ince yapısını her zaman koruyan doğal güzellikte bir kadındı. Saçlarını modaya uygun bir şekilde kısa kestirir ve kömür gibi siyaha boyatırdı; bu da bir kadın için 1930'ların başlarında Güney Arkansas'ın kırsal kesiminde yapılacak en iddialı şeydi. Evde öylece oturuyor olsa bile yoğun ruj, rimel, allık ve oje sürerdi. Giysileri en iyisinden, en son modaya uygun olanlardandı ve Myrtle teyze çevrede parasını böyle harcayan belki de tek kadındı. Myrtle teyzenin, birçoğu gezgin pazarlamacılar; ama dedikodulara göre bazıları da aynı bölgede yaşayan evli erkekler olan çok sayıda erkek arkadaşı vardı. Erkek arkadaşlar ona kürkler ve mücevherler alırdı, onu kentteki otellere seyahatlere çıkarırdılar.

Myrtle teyze, annem okula gitmeye başladığında kasabadaki ilkokulda öğretmendi; bu da, bir yıllığına da olsa bölgede üniversiteye giden sayılı kişilerden biri olduğu için şaşılacak bir şey değildi. Annem Myrtle teyzenin sınıfa verdiği ödevlerden birini, bir ev çizme

çalışmasını anlatmıştı. Annem birinci sınıftaki dayımın çok zaman harcayıp ayrıntılı bir pembe ev çizdiğini ve Myrtle teyzenin, "Evler pembe olmaz," diyerek ona zayıf not verdiğini söyledi. Büyüyüp evlendiğinde dayım bir çiftlik arazisi alıp kendi evini yaptı, seçtiği tuğlalar da hafif pembemsi bir renkteydi.

Myrtle teyze birkaç yıl sonra, otuz sekiz yaşında öğretmenliği bıraktığında hâlâ bekârdı. Bebeği olduğunda herkesi şaşırttı. Cemaatte, büyük büyükannem ve kasabanın doktoru da dahil hiç kimse Myrtle teyzenin hamile olduğundan kuşkulanmamıştı; bir gram bile almamıştı ve göbeğini düz tutmak için korse giyerdi. Myrtle teyzenin babası, yani annemin kasabanın da bakkalı olan büyükbabası çok utandı. Doğumdan sonra bir pazar kilisede ayağa kalktı ve herkese Myrtle teyzenin gizlice gezgin bir pazarlamacıyla evlenmiş olduğunu ama ilişkilerinin bozulduğunu ve evliliklerinin bitme sürecinde olduğunu söyledi.

"Kimse emin değil," dedi annem, "ama herkes, kuzen Marcia Lynn'in yumru ayaklı doğmasının nedeninin Myrtle teyzenin hamileliği süresince dar bir korse giymesi olduğunu düşünüyor. Myrtle teyze o kadar kendini beğenmişti ki bebeğinin karnını şişirmesini görmeye dayanamadı ve bebeği gizlemek istedi." Bebeğin yumru ayakları nedeniyle Myrtle teyze bebeği evde, aileden ve çevreden uzak tuttu. Doktor bir ameliyat ve ayak desteğinin Marcia Lynn'in bacağını ve ayağını iyileştireceğini söyledi, ama Myrtle teyze bunları yaptırmadı.

Marcia Lynn odasından çıkmazdı, kimseye görünmeye izni yoktu. Myrtle teyze pencereleri kapalı, perdeleri de ancak ışık girecek kadar hafifçe aralık tutardı. Marcia Lynn bebekken beşiğinde pek ilgi görmeden yattı. Myrtle teyzenin annesi torununu görmek isterdi, ama izin alamazdı. Annemin annesi ve babası Myrtle'a, "Marcia Lynn'i görmemize izin ver! Bırak başka çocuklarla bir arada olsun!" diye yalvarırdı. Myrtle teyze, "İşime karışmayın!" derdi. Marcia Lynn büyürken kiliseye, pikniğe ya da herhangi başka bir yere götürülmedi.

Myrtle teyzenin evi, annemin büyüdüğü tarlanın diğer tarafındaydı, bu yüzden annem ve erkek kardeşi tarlayı geçer ve Marcia Lynn'in penceresinden içeriye gizlice bakarlardı. Marcia Lynn her zaman kendi kendine mırıldanırdı. Çocuklar Marcia Lynn'le

konuşmaya çalışırdı: “Dışarı gel de oynayalım Marcia Lynn!” Myrtle teyze onları duyarsa çalı süpürgesiyle dışarı çıkar ve, “Defolun bu evden!” derdi. Marcia Lynn kendisine yalnızca yemek ve lazımlık getirilen yatak odasında tek başınaydı. Okula gitmeye ya da diğer çocuklarla oynamaya izni olmadığı için çocuklar ona üzülüyordu.

Annem, Marcia Lynn’den beş yaş kadar büyüktü. Annem on iki yaşındayken Marcia Lynn’in yatağının başına doktor çağrıldı. Ateşi vardı. Annem ve erkek kardeşi tarlayı koşarak geçip pencereden içeriye gizlice baktığında doktorun Marcia Lynn’in cansız bedeninin üzerine eğilmiş olduğunu gördüler.

Annem ve dayım tarlaya baktılar ve her ikisi de Marcia Lynn’in çimenlerde koştuğunu gördü! Marcia Lynn dönüp onlara baktı ve gülümsedi, ardından gözden kayboldu. Hayalet görmüş olduklarını bilseler de korkmadılar. Marcia Lynn’in nihayet zorba annesinden ve berbat, yapayalnız hayatından kurtulduğunu biliyorlardı.

LAURA BRAUGHTON WATERS
Eureka Springs, Arkansas

AMERİKAN MACERASI

Her şey 1930'un yazında çözülmeye başladı. Babamın maaşından yapılan kesintiyi reddettiği ve böylece işini kaybettiği zamandı bu. Başka bir iş aramak için çok zaman harcadı; ama bulamadı, daha önce reddetmiş olduğundan daha az maaş için olsa bile. Sonunda, elinde *Argosy* dergisiyle sandalyesine yerleşti, annem de mızmızlanıp yakınmaya başladı. En sonunda evimizi kaybettik.

Onlar için mücevherler bulduğum bir rüyayı hatırlıyorum, ama elimi cebime attığımda tek bulduğum koca bir delikti. Ağlayarak uyanmıştım. Altı yaşındaydım.

Amcalarımdan biri Teksas'tan yazdığı mektupta Kansas'ta çok para kazandırması muhtemel bir lokanta var, diye duyduğunu söylüyordu. Annem ve babam sahip oldukları ne varsa satıp eski bir araba ve çadır bezinden kılıfı olan mataralar aldılar. Kansas'ın bilmediğimiz ovaları için California'dan ayrıldık.

Kansas, California kadar yoksuldu, yalnızca daha soğuktu. Çiftçiler yetiştirdiklerini satamıyordu ve elbette dışarıda yemek yiyemiyorlardı.

Ailem çiftçilerin en azından masalarına yemek koyabilecek durumda olduklarını gördü. Onlar da çiftçi olmaya karar verdi. Arkansas'ta arazi daha ucuzdu, bu yüzden oraya gittik. Ama babam tarımdan ne anlardı ki? Annem, iki küçük erkek kardeşim ve ben bir parça arazide küçük bir eve yerleştik, babam da kasabanın dışında yaşayan bir hanımefendi için çalışmaya gitti. Onu nadiren görüyorduk.

Annem sonraları babamın tarlalardan çok kadının yatağında çalışmış olabileceğini söyledi.

Annem California'dan almış olduğu elbiseleri bir kova süpürge darısı melası ve biraz unla takas etti. O kış un ve sudan yapılan kreplerle süpürge darısı melası yedik. Güzel elbiseleri komşumuzun at

arabasının koltuğunda geçip giderken annem gözyaşlarıyla pencerenin kenarında oturuyordu.

Yeniden ilkbahar geldiğinde annem her birimiz için ikişer giysi yerleştirdiği bir bavul hazırladı. Bebek yaştaki kardeşimi kalçasının bir yanına oturtup bavulu diğer eline aldı. Ardından dört yaşındaki kardeşime ve bana yanından ayrılmamamızı söyledi ve hep birlikte California'ya yürümeye başladık. O yolculukta neler olduğunu anlatmak için koca bir kitap gerekir. Çok şey hatırlıyorum.

Bir seferinde Oklahoma'da bayıldığım zaman, annem başıma ıslak bez koymak için dereye gitmeye çalışırken zehirli sarmaşığa dolandı. Teksas'a vardığımızda bacakları o kadar şişmişti ki yeniden yürüyecek duruma gelene kadar Dallas'ta kalmamız gerekmişti.

Bir kez de kötü bir adam, annem o geceki yatma planlarını geri çevirdiği için bizi çölün ortasında bırakmıştı. Güneş tepemizdeydi ve hiçbir araç geçmiyordu. Bir kasabadan, herhangi bir evden kilometrelerce uzaktaydık. Adam intikam için iyi bir yer seçmişti. Bizi bir motele götürüp odanın gecelik ücretini ödeyen telefon tamircisi tarafından kurtarıldık.

Bir kez de Meksikalıların bir çiftçi kampı yakınlarındaki küçük bir evde kaldık. Hayatımda böyle nezaket görmemiştim. Eğreti barınaklarda yaşıyorlardı. Her zaman, herkesin yüzünde tebessüm vardı, başımı okşarlardı, taze ve sıcak tortillalar ve maaş gününde bir avuç dolusu demir para verirlerdi.

Nihayet Los Angeles. Annemin kız kardeşi bizimle Lincoln Parkı'nda buluşup bize büyükannemizin şimdi yaşadığı yeri gösterecekti. Bütün gün bekledik. Birimiz acıktığını söylese annem göldeki ördekleri işaret ediyor ya da acayip bir çiçeği göstermek için bizi yürüyüşe çıkarıyordu.

Karanlık çökerken, ördeklere ekmek kırıntıları atan yaşlı bir adam, anneme bizi ne zaman eve götüreceğini sordu.

Annem, ailesini kilometrelerce uzaktan getirmiş olduğunu ve Tanrı'nın ve çok nazik insanların yardımıyla, "İyi bir şeyin olacağını," söyledi.

Adam, iyilik sırasının kendisine geldiğini sandığını söyledi. Cüzdanına uzandı, o eski büyük kâğıt dolarlardan iki tane çıkardı ve anneme verdi. Bu kadarı yeterliydi. Bir dolar, Lincoln Moteli'ndeki

oda için ödendi. Diğeri bir bezelyeli domuz eti konservesi ve bir somun ekmek satın almaya yetti ve arta kalan para, Grace teyze yine de gelirse taksi parası için yeterli olacaktı. İyilik, inanç, güven ve sevgiyle ilgili bilmem gereken her şeyi öğrenmiştim.

Yıl 1931'di ve yedi yaşındaydım.

JANE ADAMS
Prescott, Arizona

BİR TABAK BEZELYE

Büyükbabam ben küçük bir oğlan çocuğuyken öldü, büyükannem de her yıl yaklaşık altı ay boyunca bizde kalmaya başladı. Babamın çalışma odasının iki katı genişliğinde, bizim "arka oda" dediğimiz bir odada kalıyordu. Kuvvetli bir koku yayardı. Ne tür bir parfüm kullandığını bilmiyorum ama katmerli, alkol kokan, yere seren, kurbanını bayıltan, köpek öldüren cinstendi. Parfümü geniş bir spreyin içinde saklar, sıklıkla ve bolca kullanırdı. Herhangi bir süre içinde odasına girip soluk almayı sürdürmek neredeyse olanaksızdı. Altı ay Lillian teyzede kalmak için evden ayrıldığında annem ve kız kardeşlerim bütün pencereleri açar, yatak kılıfını değiştirir, perdeleri ve halıları dışarıya çıkarırdı. Ardından bu keskin kokunun dağılması için deli gibi uğraşarak bu eşyaları yıkamak ve havalandırmak için birkaç gün harcarlardı.

Bu, büyükannemin meşhur bezelye olayının yaşandığı zamandı.

Olay sekiz yaşımdaki aklımla bütün Providence'ın yemek yenecek neredeyse en şık yeri olduğunu düşündüğüm Biltmore Oteli'nde oldu. Büyükannem, annem ve ben alışverişle geçen bir sabahın ardından öğle yemeği yiyorduk. Süslü adının ardında aslında bildiğimiz hamburger olduğu bilgisine güvenerek ukalaca Salisbury köftesi istedim. Yemek masaya geldiğinde yanında bir tabak bezelye vardı.

Artık bezelye sevmiyorum. O zaman da bezelye sevmezdim. Her zaman bezelyeden nefret etmişimdir. İnsanların isteyerek bezelye yemesi hâlâ benim için muammadır. Evde bezelye yemem. Lokantalarda da yemem. Bezelyeyi o zaman da elbette yemeyecektim.

"Bezelyeni ye," dedi büyükannem.

"Anne," dedi annem, uyaran bir sesle. "Bezelye sevmez. Çocuğu rahat bırak."

Büyükannem uzatmadı; ama gözlerindeki ışıltı ve çenesindeki gaddar ifade pes etmediğini gösteriyordu. Bana doğru eğildi, gözlerimin içine baktı ve hayatımı değiştiren önemli sözleri söyledi:

"Bezelyeleri yersen sana beş dolar veririm."

Kaçınılmaz sonun gülle gibi üzerime geldiği aklımın ucundan geçmemişti. Yalnızca beş doların *çok büyük*, neredeyse *hayal edilemez* miktarda bir para olduğunu biliyordum ve bezelye berbat bir şey olsa da, benimle o beş dolara sahip olmak arasında yalnızca bir tabak vardı. O rezil şeyleri zorla yutmaya başladım.

Annem kızgındı. Büyükannemde güçlü kozunu oynayan birinin kendinden emin havası vardı. "İstediğimi yaparım, Ellen, beni durduramazsın!" Annem annesine dik dik baktı. Bana dik dik baktı. Hiç kimse annem gibi dik dik bakamazdı. Dik dik bakma olimpiyatları olsa kuşkusuz altın madalya kazanırdı.

Ben elbette, boğazıma bezelyeleri dayamayı sürdürüyordum. Dik bakışlar beni geriyordu ve her bir bezelye tanesi kusma isteğimi artırıyordu; ama beş doların sihirli görüntüsü gözlerimin önünde uçuşuyordu ve sonunda son kalan bezelye tanesini de ağzıma tıktım. Büyükannem gösterişli bir hareketle bana beş doları verdi. Annem sessizlik içinde dik dik bakmayı sürdürdü. Ve bu bölüm bitti. Ya da ben öyle sandım.

Birkaç hafta sonra büyükannem Lillian teyzeye gitti. O akşam yemekte, annem her zaman sevdiğim iki yemeği, köfte ve patates püresini sofraya getirdi. Onların yanında büyük bir kâse içinde, buharı üzerinde bezelyeler vardı. Bana bezelye ikram etti ve ben, masum çocukluğumun son anlarından birinde, teklifini geri çevirdim. Annem koca bir yığın bezelyeyi tabağıma boca ederken buz gibi gözlerle bana baktı. Ardından yıllarca peşimi bırakmayan sözleri geldi.

"Bunları para için yedin," dedi. "Beni sevdiğin için de yiyebilirsin."

Ah, keder! Ah, çaresizlik! Çok geçti; ama kendimi kaçışı olmayan bir cehenneme bilmeden mahkûm ettiğimi şimdi anlamıştım.

"Bunları para için yedin. Beni sevdiğin için de yiyebilirsin."

Buna karşı nasıl bir gerekçe sunabilirdim ki? Hiç gerekçem yoktu. Bezelyeleri yedim mi? Gerçekten de yedim. O gün de yedim, daha sonra ikram edildiği her seferinde de. Beş dolar hızla tükendi. Büyükannem birkaç yıl sonra vefat etti. Ama bezelyelerin mirası

bugün olduğu gibi canlı kaldı. İkram edildiğinde yalnızca dudaklarımı buruştursam bile (çünkü nihayetinde hâlâ o sinir bozucu küçük şeylerden nefret ediyorum) annem o korkunç sözleri bir kez daha söylüyor:

"Bunları para için yedin," diyor. "Beni sevdiğin için de yiyebilirsin."

RICK BEYER
Lexington, Massachusetts

YAPTIĞINI TEMİZLE

Ergenlik dönemimde yatak odam iki yüz yıllık evimizin ikinci katındaki saçağın hemen altındaydı. Pencerenin yanındaki tek kişilik demir karyolada uyuyordum, yatağın yanında lamba ve kitaplar için küçük bir masa vardı. Yazın, misafirliğe gelip giden akrabalarla ve sürekli yemek pişirenlerin varlığıyla evin geri kalanındaki geniş çam döşemenin gıcırtısı dinmek bilmezdi. Geç vakte kadar hastanede çalışan ve bana tek başına bakan annem, karmaşadan kaçmak için çoğu zaman odamda uyuklardı. Yatağımın başındaki masada onun yapılacaklar listesini bulmak benim içim şaşırtıcı değildi.

On sekizinci yaşımın yazında, hayatımda ilk kez, dışarıda gece geç saatlere kadar kalmaya başladım. O zamana dek yıllarca ergenlik bunalımı yaşamıştım, ama artık sonunda annemin başına bela haline gelmiştim. Yazlık işimden sonra dışarı çıkar ve "uygunsuz" arkadaşlarla sabaha kadar dışarıda kalırdım. Annemin buna üzüldüğünü biliyordum, ama benimle doğrudan yüzleşmekten korktuğunu da biliyordum. Genellikle akşam altı buçukta mutfaktayken yollarımız çakıştığında, onun "öfkeli anne performansı" soğuk bakışlar ve çarpılarak kapanan dolap kapakları demekti.

Bir gece, karanlık eve dönerken, yatağıma süzüldüm, yatağımın başındaki lambayı açtım ve annemin yapılacaklar listesini orada gördüm. Annemin geniş, yuvarlak yazısıyla ilk sayfaya dikkatle yazılmış şu sözcükler vardı: "Yaptığını temizle!"

Aceleyle pijamalarımı giydiğim için gözlerimi hemen sayfadan ayırdım. Annem bana ne demek istiyordu? Yaptığını temizle. Annem pazar günleri çalışmaya başlamadan önce Baltimore'daki Üniteryen Kilise'sine birkaç kez gitmek, yaptığımız en dindarca şeydi. Mesajının tonu annem için fazla Baptist'ti, ama bu gizemli soyutlama tam da onun tarzı, diye düşündüm. Çoğu anne tahta kaşık sallar ve, "Ya akşam

onda eve gelirsin ya da seni dümdüz ederim!" derdi. Annem, benimle mutfak masasında oturup sokağa çıkma yasağı ilan etmeden önce yanan çalı[22] aracılığıyla mesaj gönderirdi.

Listeyi bulduğum yerde bıraktım ve hakkında tek kelime etmedim. Sanırım yerini değiştirmezsem varlığını kabul etmeme gerek kalmayacağını düşündüm.

Annem ertesi sabah işe onunla karşılaşamayacağımız kadar erken bir saatte giderdi, ama yazdıklarını kafama kazıdım. Yaptığını temizle! İşe bisikletle giderken bu sözcükleri tekrarlıyordum: Yaptığını temizle! Yaptığını temizle! Ne demekti bu? Annem bana ne anlatmaya çalışıyordu? Neden normal davranıp bana bağırmıyordu? O akşam eve geldiğimde o sayfa ve özenli yazı hâlâ aynı yerdeydi. Yine elimi sürmedim. Mutfakta karşılaştığımızda annem sessizliğini korudu. Beni süzeceğini tahmin ederek ve gözetleyen gözlerini bana dikmesini bekleyerek buzdolabını inceledim. Benden bir tepki, bir değişiklik işareti bekliyor olmalıydı. Gözlerini yüzüme dikmemişti ama benden kaçırmıyordu da. Kalbime sapladığı hançerden pişman olup hiçbir şey yokmuş gibi mi davranmayı umuyordu? Öyleyse neden listeyi ortadan kaldırmamıştı? Onu kaldırırsa oraya koymuş olduğunu doğrulayacağını, ama olduğu gibi bıraksa ikimizin de o sözcükler hiçbir zaman yazılmamış gibi yapabileceğimizi mi hissediyordu benim gibi? Hah! Sorgulayıcı bir bakış mı gördüm şimdi? Yüzümde bir ifade mi yakalamaya çalıştı? Tavrımı anlamaya mı çalışıyor, bir değişiklik izi mi arıyor? Hayır. Kendini tuhaf bir şekilde akşam yemeği hazırlamaya vermiş, tuhaf bir şekilde normal.

Ertesi sabah o sayfaya bakarak giyindim. Yaptığını temizle. Sayfaya hâlâ dokunmamıştım. Günü yine o sözcüklerle geçirdim. Yine, o günün akşamında mutfaktayken annem hiçbir şey söylemedi.

Bir hafta bu şekilde sürdü. Yapılacaklar listesinin yeri hiç değişmedi. Annem bunun hakkında hiçbir şey söylemedi. O sözcükler benimle her yere gitti. Her gece onlara geri döndüm. Bazen sanki odada haşin bir şekilde, "Yaptığını temizleee!" sözünü yineleyen bir papağan varmış gibi hissediyordum. Bazen yatağımın başında, elinde yapılacaklar listesiyle sessizce duran kukuletalı bir rahip varmış gibi hissediyordum.

Bir hafta boyunca bu sözcüklerle boğuştum. Davranışlarımı değiştirmediler, gerçi sonunda erkek arkadaşım benden ayrıldı, ama bu sözcükleri kıldan gömlekmiş[23] gibi giydim. Sonra muhtemelen güneşli ve açık olan güzel ve mucizevi bir gün eve geldim, odama çıktım, yapılacaklar listesine baktım ve okudum: "Yatağını temizle!"

HEATHER ATWOOD
Rockport, Massachusetts

22. Eski Ahit, "Mısır'dan Çıkış", 3:1-21. (Y.N.)

23. Kaba kumaştan ya da hayvan kılından yapıldığı için rahatsızlık veren ve inananların tövbe ve kefaret için çıplak gövdelerine giydikleri üstlük. (Ç.N.)

ÇİFTE ÜZÜNTÜ

“Martha için sürekli endişeleniyorum,” dedi annem hastane koridorunda oturup babamın doktor muayenesinden geçmesini beklerken. “Onu bahçede oynarken bıraktık ve nereye gittiğimizi söylemedik. Umarım bir yerde oturmuş ağlamıyordur.”

Yanaklarımdan süzülen gözyaşlarını sildim. “Ama Martha benim. Hemen yanındayım,” diyerek ona güven vermeye çalıştım.

“Hayır, sen değilsin,” diye yanıtladı annem. “Küçük Martha’m.”

Babamın ani rahatsızlığına alışmaya alışırken geçmişin ve bugünün terk edilme korkuları bizi kuşatmıştı.

Haber bir önceki gece geldi. Babam düşüp kalçasını kırmıştı; kalça ekleminin yenileneceği ameliyat ertesi sabaha ayarlanmıştı. Gece annemin yanında bir arkadaş kalacaktı. “Olabildiğince çabuk geleceğim, sabahın ilk uçağıyla,” diyerek söz verdim.

Elli sekiz yıldır evli olan annem ve babam, annemin son aylarda kafasının iyice karışmasına karşın daha önce hiç acil bir durum yaşamamıştı. “Peki, annen hâlâ hayatta mı?” diye sormuştu son ziyaretimde; daha önce hiç görmediği genç kadına nezaketen yakınlık göstererek. Artık günlük düzeni bozulmuş ve babamın neredeyse sürekli arkadaşlığı ortadan kalkmışken kafa karışıklığı daha da ciddileşmişti.

“Ama Martha için endişeleniyorum,” dedi annem yine, eve dönüp öğle yemeği için masaya oturmuşken. “Onu aramaya çıkacağım.”

“Ama ben Martha’yım,” dedim yeniden deneyerek. “Küçük Martha büyüdü ve bana dönüştü.”

“Çok saçma,” dedi annem. Ön kapıyı çekerek açtı, sokağa çıktı ve sabah gördüğünden emin olduğu küçük kızı görebilmek için sağa sola bakarak gergin bir halde durdu. Görünürde hiç kimse yoktu. Ardından evin arkasına ve arka bahçeden karşı sokağa. “Oradaki insanlara

Martha'yı görüp görmediklerini soracağım." Gittikçe çileden çıkmaya başlayan annem, trafiğin ortasına dalıp işlek sokağı geçmeye hazırdı.

"Hadi eve gidip kiliseyi arayalım," diye yalvardım ona. "Belki orada biri bize yardım edebilir."

Eve dönüş yolunda annem, "Bana bir şey söylemeden böyle gitmek Martha'nın huyu değil. Keşke bir not bıraksaydı," dedi.

Bir not! Annemin gerginliğini azaltmak için bir yol bulduğumu anladığımda eve gider gitmez bir not yazdım ve bir dakika sonra bulunabilecek bir yere bıraktım. "Anne," diye yazıyordu notta, "birkaç gün için Mary Ann'le kalmam gerek. Lütfen endişelenme. İyiyim. Martha."

"Bak," dedim, "burada bir not var. Ne diyor?" Annem yavaşça ve sesli olarak okudu ve hemen o anda sakinleşmeye başladı.

"Çok şükür," dedi. "Durumu iyi. Mary Ann'le birlikte." Gerginlik kaybolunca oturup öğle yemeğimizi bitirdik ve evde huzur içinde bir öğleden sonra geçirdik.

O akşam hastanede annem, babama Martha'nın birkaç gün için Mary Ann'le kalmaya gittiğini ama onun için endişelendiğini söyledi. Babam, "Başka Martha arama. Bizde bir tane var, bu kadarı yeterli," dedi.

Ertesi gün Martha'nın yokluğu hâlâ annemin aklını meşgul ediyordu. "Ne yapıyor olabilir?" diye düşündü. "Çok önceden program yapmadan gittiği olmamıştır. Bir de, babasını görmek için hastaneye gitmesini istiyorum."

Annemi kızının eve en kısa zamanda geleceğine ikna ettim. "Bir de," dedim, "Martha akıllı kızdır. Kendi başının çaresine bakabilir."

"Pazar günü kilise için düzgün giysilere ihtiyacı var," dedi annem.

"Daha perşembe," dedim. "Çok zaman var."

"Mutfakla böyle başa çıkmayı nereden öğrendin?" diye sordu annem ben akşam yemeğini hazırlarken. "Gelip benimle kalman çok ince bir davranış. Bir ailen var mı?" Kız çocuğu olarak olmasa da arkadaş olarak kabul edilerek annemle dostane bir ilişki kurabildim.

Cuma sabahı kuaföre, fizik tedaviye ve markete gittik. Kuaför Lynn'in anneme, "Kızının gelip seninle kalması çok hoş," dediğini duydum.

"Bu benim kızım değil," diye itiraz etti annem, "adı aynı, ama kızım değil." Lynn aramızdan birini yanlış anlamış olabileceğini düşünerek hemen bana baktı, ben de ona pişmanlık duygusuyla dolu bir gülümsemeyle karşılık verdim.

Eve dönüş yolunda annem, "Lynn seni kızım sandı," dedi.

"Dert etmiyorsun, değil mi?" diye sordum.

"Hayır," dedi.

Cumartesi erkek kardeşim gelene kadar ailenin bir parçasıymışım gibi görülmüyordum. "Bob bu yatakta yatacak, sen de eski yatağında uyuyabilirsin," dedi annem o gece. Yeniden meşru olmak güzel bir duyguydu.

"Bak," dedi babam ertesi gün, "Martha baştan beri buradaydı. Endişelenmeye gerek yok."

"Ama bir not vardı!" diye feryat etti annem.

"Notu ben yazdım," diyerek durumu açıkladım. "Çok kaygılı olduğun zaman seni yatıştırmak için yazdım onu," dedim ve annemin ağır ağır feri sönen gözlerinde bir anlığına her şeyi kavradığını gösteren bir işaret yanıp söndü.

MARTHA RUSSELL HSU
Ithaca, New York

HAYATTAN BİR KESİT

Avukat kocamla evliliğim kötü gidiyordu. 15 Kasım 1989'da, doğum günümde boşanma davası açtı ve evrakları bana gönderdi. Eskiden arkadaşım olan kız arkadaşlarından biri, kocam kirayı ödemeye devam etmek istemediği için yaşadığımız evden çıkmam gerektiğini söylemeye geldi. Kocam ortak banka hesabımızı kapattı.

Yaklaşık on yıl önce iki çocuğumuzdan büyüğüne hamile kalmadan önceki zamanlardan beri evden uzakta çalışmamıştım. Houston Heights'taki metruk bir mahallede büyük ve eski bir ev bulup kiraladım, Ocak 1990'da çocukları, çini fırınlarımı ve bütün eşyalarımızı oraya taşıdım. Bir yıl içinde bu yeni evde seramik yapmaya ve seramik dersleri vermeye başladım. Dört yıl boyunca haftada üç ya da dört gece ders verdim, yıllık Noel satışlarım için seramik kaplar yaptım, sabah küçük çocukları okula götürdüm, derslerimin ardından akşamları çocukların ödevlerine yardımcı oldum ve uykudan önce onlara kitap okudum. Her gün yemek pişirirken, sağlıklı beslenmek ve para biriktirmek için her şeyi sıfırdan yaptım; tek istisna bazı geceler kendimizi ödüllendirmek için aldığımız pizzalardı. Evliliğimizin bitişini maddi olarak atlatabileceğim ortaya çıktığında, devlet için çalışan bir çocuk hakları avukatı olan kocam, evde oturan bir anne olduğum ve evliliğimizin durumu nedeniyle bunalıma girdiğim gerekçesiyle hukuki koşulları karşılamadığımı belgelemek ve çocuklarımın velayetini almak için bana dava açtı. Bana çoğu zaman "ot" diyordu.

Annem ve babam bir avukat tutmam gerekeceğini söylediler ve hayatları boyunca dar bir bütçeyle geçindikten sonra bana emekli maaşlarından 15.000 dolar borç verdiler. Bu toplam, bir avukatın ücretini karşılamadı; yalnızca birini bulmamı sağladı, para bittiğinde davayı bırakmayacak, çok nazik ve ilgili bir avukat. Bu avukat, davanın

mahkemelerde sürdüğü altı ay boyunca çocukların "geçici" olarak bana verilmesini sağladı. Yalnızca bu bile 15.000 dolar tutuyordu.

Sonraki altı yıl boyunca çocuklarım ve ben, tepemizde karabulutlarla özel hayatımızı herkesin gözü önünde yaşadık. Mahkemeler birbirini izliyordu. Mahkemece görevlendirilen sosyal hizmetler görevlisi ve onun ardından mahkemece görevlendirilen psikolog, çocuklarımı yetiştirmeye kanunen yeterli olup olmadığım hakkında bilgece bir karar vermeye çalışarak geçmişimizi, bugünümüzü ve geleceğimizi taradı. Boşanmamız 6 Haziran 1992'de karara bağlandı. Yirmi iki yıl boyunca Haziran'ın altısını evlilik yıldönümümüz olarak kutlamıştık.

Velayet savaşı bütün şiddetiyle sürdü. Yıllar önce, geçici velayet duruşmasında, çocukların babalarının yakınında olmasının güvenliklerinden bile daha önemli olduğu gerekçesiyle onlarla birlikte kentten ayrılmamam hükmü verilmişti. Hırsızlar altı kez evime girdi ve istediklerini aldı, sonunda bir polis bana bir köpek almamı önerdi. Evimden bir sokak ötedeki parkta gece yarısı silah sesleri duymak gündelik durum haline geldi, artık hayatımızdan endişe etmeye başlamıştım. Çocuklar uyuduğunda, gece onlara bir şey olacağı korkusuyla çoğu kez yanlarında oturuyordum. 1993'ün Aralık ayındaki Noel satışlarımdan sonra büyüdüğüm, annem ve babamın halen yaşamakta olduğu ve çocuklarımı yetiştirmek için güvenli olan, Houston'dan ve babalarından üç yüz kilometre uzaklıktaki küçük kasabaya taşınmak için gereken parayı fazlasıyla çıkarmıştım.

O yıl Noel boyunca hiç kimseye planlarım hakkında hiçbir şey söylemedim. 1993'ün yılbaşı günü geçen dört yıl boyunca yaptığım gibi iki oğlumu öğle saatlerinde babalarına teslim ettim ve ertesi güne geçici bir adres arayarak başladım. 1 Ocak'ta oğullarımı babalarından almaya gittim, onları yeniden aldığım için minnettardım ve dosdoğru büyükanne ve büyükbabalarının evine götürdüm. 2 Ocak'ta iki kamyondan ilkini kiralayıp, yalnızca en iyi arkadaşım ve kocasının yardımını alarak ve mahkemenin kentte kalmam için sınırlama kararı almasına karşı aceleyle Houston'dan taşınmaya başladım. İkinci kamyonla eve vardığımda oğlanların babasına durumu haber verdim. Birkaç gün içinde Houston'a geri dönmem için dava açtı.

Şimdi düşününce neden tutuklanmadığımı anlamıyorum. Yeniden her hafta düzenli olarak mahkemeye gitmeye başladım. Houston'daki sosyal hizmet görevlilerine yeni evimizin (babamın 1930'da inşa etmiş olduğu ev ve çocukken içinde oynadığım bahçe) fotoğraflarını göndermek zorundaydım. Oğlanların, benim de 1965'te mezun olduğum, yeni okulunu, ahlaki ve akademik gücü açısından incelenmek zorundaydı. Çocuklar ve ben yeniden psikologlarla görüşmek zorundaydık. Çocuklar eski arkadaşlarından ve babalarından ayrıldıkları için bunalımdaydı. Ben de seramik çalışmalarımı internette satmaya çalışıyor ve okullarda yedek öğretmenlik yapıyordum. Hasta olan kız kardeşime ve onun küçük çocuklarına bakıyor, epeydir her şeyi kendileri üstlenmekte zorlanan yaşlı annem ve babama yardım ediyordum. Hiç kimse sadık ve çalışkan avukatım bile kazanmamı beklemiyordu. Mahkemelerin bana hak vermeyeceği aşikâr olduğu için Houston çevresinde yeniden yerleşeceğim bir ev aramaya başlamam öğütlendi.

Dua etmeye ya da beni gerçekten dinleyecek insanlarla konuşmaya yıllar önce başlamıştım. Tanrı'ya dua ettim, Ana Tanrıça'ya dua ettim, rahmetli büyükannem ve büyükbabamla konuştum. Onlara yaşadıklarımızı anlattım. Onlardan bana verebilecekleri bir teselli ya da sonra olacaklarla başa çıkabilme gücü ve cesareti istedim. Başımdan geçenlerin karşılığında onlardan beni daha bilge, daha nazik, daha yararlı, daha etkili biri yapmalarını istedim. Onlardan çocuklarıma da, karşı konulmaz tehlikeler ve sıkıntılardan aynı güç ve bilgelik çıkarma becerisini vermelerini istedim. Onlardan bize bu felaketin ortasında neşe ve keyif imkânı vermelerini istedim; çünkü bu duygular olmaksızın başaramayacağımızdan korkuyordum. Jürinin de bulunacağı mahkeme tarihi saptandı ve jüri üyelerinin adları belirlendi.

1995'in Kasım ayında dört gün boyunca, daha gün ağarmamışken mahkemeye katılmak için Houston'ın merkezine gidip sonra çocuklarım, annem ve babamla birlikte olmak için akşamın karanlığında eve döndüm. Her akşam işler daha kötü görünüyordu. Dördüncü gün annem sabah erkenden kalkıp lehime ifade vermek için Houston'a gitti. O gün en iyi arkadaşım da ifade verdi.

Sonra son tanık olarak kürsüye çıktım. Saçma bir umutla dolu ve mahkeme salonunu tanrılarımın ve yıllar önce kaybettiğim büyükanne ve büyükbabalarımın doldurduğundan emin bir halde, gurur içinde oturdum ve fazla uzatmadan jüriye hikâyemi anlattım. Jüriye, çocuklarımın ve benim bir yıl önce Noel'de çekilmiş bir fotoğrafını göstermem istendi. Bu fotoğraf beni, süslenmiş büyük bir Noel ağacıyla birlikte kırmızı ve yeşil renkli yumuşak yastıklarla dolu, kar tanesi desenleri işlenmiş bir pencere önü sedirinin bulunduğu bir odanın içinde, neşeyle parlayan iki çocuğunu kollarıyla kanatlarının altına almış, mutlu, ışıldayan bir kadın olarak gösteriyordu. Geçen altı yıl içinde peşimizi bırakmayan acı, üzüntü ve korkudan eser yoktu.

Bu fotoğrafı ilk kez gördüğüm ânı hatırlıyorum, onda bir sihir olduğundan emindim. Fotoğrafı elden ele geçirip bakmaları için jüriye verdim ve ona bakan neredeyse herkesin şaşkınlık ve anlayışla iç çektiğini duydum. Jüri karar vermek için çekildi ve birkaç dakika sonra hâkime gönderdikleri bir notta, talep ettiğim nafakanın az olduğunu düşündüklerinden, bana daha yüklü bir miktar bağlanıp bağlanamayacağını soruyorlardı. Önümden geçip giderken birçoğu, mahkemeye gelip fotoğrafı gösterene dek kocama inandıklarını söyledi.

O fotoğrafı bir daha alamadım. Genişti, kırmızı ve yeşil renkli tahtayla çerçevelenmişti. Hâlâ aile mahkemesi binasının bir yerinde sergileniyor. Ama bende fotoğrafın başka kopyaları da var ve hâlâ sihirli olduğundan eminim. Ona her gün bakmak en önemli işim.

JEANINE MANKINS
Orange, Teksas

MARGIE

1981'de oğlum Matthew on üç yaşındayken ödev olarak yazması gereken bir kompozisyon hakkında tartıştık. Düpedüz ödevini yapmak istemiyordu, güzel bir pazar günü öğleden sonraydı ve ödev bitene kadar odasından çıkmasına izin vermeyi reddettim. Günün ilerleyen saatlerinde odasına geri döndüğümde Matthew gitmişti ve kompozisyonu dikkat çekici bir şekilde yemek masasının üzerine bırakmıştı. Ne yazık ki yazdığı şey, ödev olarak verilen konunun parodisiydi ve her üç sözcükten biri açık saçıktı. Oğlum belli ki bana kızgındı, bu da on üç yaş için şaşırtıcı değil, ama yazı bana rahatsız edici geldi. Kocam Richard, Matthew'nun üvey babası, beni bu olayı çok büyüttüğüme ikna etti. "Haydi," dedi ısrarla, "yürüyüşe çıkalım, on üç yaşındayken başıma neler geldiğini sana anlatayım."

O sırada California eyaletinin Venice kentinde deniz kıyısında yaşıyorduk, orada "yürüyüş" karnavala benzer bir mahalle kavgasının parçası olmak demekti. Yerli halk ve turistlerden oluşan yoğun bir kalabalık, tahta kaldırımda ayaklarını sürüyerek yürüyordu. Müzisyenler, pantomimciler, *break* dansçılar, falcılar ve şarkıcılar da anacaddeyi doldurmuştu. Koreli seyyar satıcılar güneş gözlükleri, çoraplar, gümüş takılar ve esrar çubukları satıyor, patenli yetişkinler de kalabalığın içinde son sürat zikzaklar çizerek kayıyorlardı. Fonda bongo çalan, teneke kaplara ve boş şişelere vuran davulcuların çıkardığı değişmez bir ritim hatırlıyorum. Richard koluma girdi. Ardından akan kalabalığa adım attık ve o da hikâyesine başladı:

"Bu olay ailemin New Jersey'ye ilk taşındığı zaman yaşandı. Sekizinci sınıftaydım, uyum sorunları olan, dikkat çekici sıskalıkta bir çocuktum. Oradaki ilk günümüzde, Margie adında şirin, kızıl saçlı bir kıza âşık oldum, o da benden hoşlanıyor gibiydi. Ama Margie ve gruptaki diğer bütün çocukların benden daha fazla cinsel deneyimi

vardı ya da o zamanlar dışarıdan öyle görünüyordu. Bu yüzden endişeliydim. O kadar endişeliydim ki, Margie ne zaman beni öpmek istese ona nezle olduğumu söylüyor ya da başka bir aptalca bahane buluyordum. Nasıl öpüşüleceğini bilmediğimi anlayacak diye korkuyordum. Çok geçmeden Margie benim ertelemelerimden yoruldu ve başka biriyle çıkmaya başladı. İncinmiştim ve aklıma gelen her küfürlü kelimeyi kullanarak ona öfkeli bir mektup yazdım. Aslında çok akıllı olduğumu sanıyordum. Sonra mektubu masamın çekmecesine koydum, annem de nihayet mektubu orada buldu. Annemle babamı bilirsin: Telaş Ailesi. Yaptığım şeye inanamıyorlardı. Neler olduğunu anlamak için hemen Margie'nin ailesini aramak istediler. Onları vazgeçmeye ikna edene kadar epey ağlamış ve yalvarmış olmalıyım. Yani mektuptan hiçbir şey çıkmadı. Okul yılının sonunda Margie ve ailesi New York'a taşındı ve onu bir daha hiç görmedim."

Kocamın bunları söylediği anda kafamı kaldırdım ve tam karşımızda duran ince yapılı, kızıl saçlı ve otuzlarında bir kadın gördüm. Sürü halindeki turistler kalabalıkta kendilerine yol açmaya devam ediyordu, her renkten, yaştan ve bedenden insan, tahta kaldırım boyunca kuzeye ve güneye doğru ilerliyordu. Richard, ben ve kızıl saçlı kadın dışında herkes hareket ediyordu sanki. Sanırım davulcular, teneke ve şişe çalgıcıları hiç durmadı, ama üçümüz orada durup birbirimize bakarken uzun bir sessizlik olduğunu hatırlıyorum. "Margie?" dedi Richard, kadın da yanıtladı, "Richard?" Kocam neşelenmişti. "Olaya bak! Tam da karıma senden bahsediyordum."

Bu, gerçek bir hikâye. Richard ve Margie'nin New Jersey'de ergenlik çağında gençler olarak birbirlerini son gördüklerinden beri on yedi yıl geçmişti. Ama *ben* bu hikâyeyi böyle bitirmiyorum. O günkü olaydan sonra on yedi yıl daha geçti, artık Margie'nin karşımıza neredeyse mucizevî bir şekilde çıkışının bu hikâyenin tek sonu olmadığını biliyorum. Bu yalnızca kocamla benim yemek davetlerinde anlattığımız kısmı. Doğruyu söylemek gerekirse, sanırım bu hikâye o gün oğlumla ilgili içgüdülerimin de doğru olduğu gerçeğini içermeli. Oğlumun kompozisyonu yalnızca ergen öfkesinin göstergesi değildi, aynı zamanda hayatında önemli bir dönemeçti, bugüne kadar bile kavrayamadığı daha karanlık, daha zor bir geleceğe giden bir dönemeç.

Yıllar içinde, Margie'yle karşılaşmamızı hatırlarken, kocam ve ben çoğu kez kendi kendimizi sorguladık: Böyle bir şeyin olması mümkün müdür? Artık yalnızca şunu bilmek istiyorum: Mutlu son olasılığı mümkün müdür?

CHRISTINE KRAVETZ
Santa Barbara, California

BİN DOLAR

Los Angeles'a eğlence sektöründe başarılı olma düşüncesiyle geldim. Oyuncu olarak başladım ve düşük ücretli işlerde çalıştım. Eve zengin ve ünlü olarak dönecek şanslı kişi olacağıma ve sonunda babamın gözüne gireceğime gerçekten inanıyordum. Fena çuvalladım. Planlarımdan biri, beni bir yetenek ve edebiyat ajansında resepsiyon görevlisi olarak çalışmaya yöneltti. Hedefim çalıştığım ajansta bir yetenek avcısı olmak ve senaryomu edebiyat ajansı aracılığıyla satmaktı. Faturalarımı güçlükle karşılayan bir işti bu.

Şirketteki ilk yılımda kredi kartlarımla geçindim. Senaryomu satar satmaz bir daha para sıkıntım olmayacağını tahmin ediyordum. Ajanstaki ikinci yılım daha da kötüydü. Kredi kartlarımın limiti dolmuştu. Her ay kirayı, arabanın masraflarını ve yüksek otomobil sigortasını ödemekte zorlanıyordum. Faturalarımı gittikçe daha az karşılayabilecek duruma geliyordum. Bir ayı ödeyip diğerini atlama taktiği, hesapları planladığım kadar dengelemiyordu. Daha da kötüsü, o ay içinde evi boşaltmam istendi. Resepsiyon görevlisi kadar basit bir iş, bana söylenenden daha büyük sorunlara yol açtı. Geceleri, önümde biriken yığınla işi bitirmeye çalışmakla harcadım; gönderilen fotoğrafları ve özgeçmişleri aldım, dosyaları düzene soktum, mektuplar yazdım ve yetenek avcısı olma hakkında hiçbir şey öğrenmedim. Hafta sonları, senaryo yazımında ortak çalıştığım kişiye göre planlanıyordu. Hiç özel yaşamım kalmamıştı. Yine de bütün umudumla senaryoya başladım. Edebiyat ajansının görevlisi senaryonun dolambaçlı ve eğlenceli olduğunu düşünüyordu, ben de satıldığı zaman, bütün bu mücadeleme değeceğine inanıyordum. Senaryom başarılı olacaktı.

Parasızlık her zaman evdeki hayatımızın merkezinde olmuştu. Her gün gıda, diş teli, kırtasiye, gezi, kamp, izci üniforması masrafları

hakkında bir kavgayla bitiyor gibiydi. Ergenliğimin sonlarında tartışmalar eski arabanın bozulması, üniversite masraflarım, arabayla Los Angeles'a yaptığım gezi ve telefon görüşmeleri hakkında olmaya başlamıştı. Babam ben büyüdükçe dayak atmayı bırakmış olsa da, pis pis bakmayı sürdürdü. Bu bakışlar, daha önce disiplin için kullandığı tokatlar kadar can acıtıcıydı. Babam bu ülkeye hiç parası olmadan ve engelli bir eşle gelmişti. Annem, onun Amerikan hükümetine ömür boyu ilgileneceğine söz verdiği bir sorumluktu. Babam teminat için bir sözleşme bile imzalamıştı.

Gittikçe artan miktarda paraya ihtiyaç duyuyordum. Belli ki nakit için babama gidemezdim. Hayattaki seçimlerimi hiçbir zaman onaylamamıştı. Yardım isteyebileceğim başka hiçbir akrabam yoktu. Los Angeles'taki arkadaşlarım, bir eve dönüş bileti için ya da bu kadar çaresiz birinin yanında olmaya korktuklarından, beni yüzüstü bırakmışlardı. Çalıştığım binanın tepesinden atlamayı düşündüm. Bankaları ve yaşlı insanları soymanın hayalini kurdum. Kafamda ihtiyacım olduğunu düşündüğüm toplam parayı belirledim. On bin dolar işimi tam olarak görürdü, bin dolar da bana hayata tutunma şansı verirdi. Şehrin karanlık tarafında yaşayan nüfusa hitap eden ücretsiz gazeteler vardır. Fahişelerin reklamları, porno sektöründe çalışan mankenler ve oyuncular için ilanlar. Gururla bin dolar ödeyeceğini söyleyen bir ilanı aradım.

Telefonu bir adam açtı. Hazırlıksız ama profesyoneldi. Boyum ve kilomla ilgili alışılagelmiş sorular sorarak başladı, sonra da sergileyeceğim ve sergilemeyeceğim cinsel davranışlar gibi daha ayrıntılı, kişisel sorulara geçti. Bütün bunlar çok acayip görünüyordu. O zaman yirmi altı yaşındaydım. Kahverengi saçlarımı sarıya boyatmış, zayıflamış ve sürekli sigara içerek gerginliğime biraz hâkim olmuştum. O sıralarda Tanrı'ya inanıyordum, ama kötülüğün varlığına inanmıyordum. Telefonda çok tedirgindim. Bu, yapmak istemediğim bir şeydi. Adam sesimdeki duraksamayı fark etmiş olmalıydı. Bir an sonra nasıl bir haftada on bin dolar kazanabileceğimi anlatmaya başladı. On bin dolarla bütün faturalarımı ödeyebilir, arabanın borcunu kapatabilir ve nefes alabilirdim. O öğleden sonra yakındaki bir otelde çekilecek porno film için başrol oyuncusu seçimlerine katılacaktım.

Adam bana filmin yıldızının yakışıklı olduğunu söyledi. Yıldız kısa boylu, esmer tenli ve siyah kıvırcık saçlı çıktı; sıradan bir yüzü vardı, yakışıklı olmaktan çok uzaktı. Otel odasına gitmeden önce elini tutup sıktım.

Giysilerimi çıkarmamı söyledi, ben de istediğini yaptım. Ne yapılmasını istediğini ve nasıl daha yüksek sesle inleyeceğimi anlattı, ben de talimatlarına uydum. Yukarı baktığımda tavanda geniş bir ayna gördüğümü hatırlıyorum. Ne kadar güzel göründüğümü düşündüm. Kendime daha önce hiç çıplakken bakmamıştım. Ayna ve diğer bir cinsel eylem arasında kusmak zorunda hissettim. İzin isteyip tuvalete gittim. Geri döndüğümde sahneyi bitirdik. Yıldız oyuncu hızla duvara çarptı ve, "İşimiz bitti," dedi. Kapıdan dışarı çıktığımızda "bana haber vereceğini" söyledi.

Eve döndüğümde sıcak bir banyo yapıp adamın izlerini vücudumdan sildim. Ağladım; ama başka bir görüşme için kendimi hızla toparlamam gerekiyordu. Önceki deneyimimden sonra konuşmanın ötesine geçmeyi beceremedim. Porno filmde oynayamazdım. Az önce yaptığım şeye katlanamazdım. Görüştüğüm ikinci kişiyle akşam yemeğine gittim; porno film yönetmeni olsa da iyi bir adam çıktı. Bana dolandırıldığımı söyledi. O akşamın sonlarına doğru onunla yattım. Hayır diyecek durumda mıydım ki?

Bir şekilde o ayı bin dolarım olmadan atlatmayı becerdim. Bir kadın oda arkadaşıyla birlikte bir eve taşındım. Erkeklerle çıkmayı bıraktım. Her gece yeni ev arkadaşımın sehpanın üzerinde bıraktığı çikolataları yiyip kusuyordum. Saçımı kısa kestirdim ve koyu kahverengiye boyattım. Bunların dışında, hayatıma aynen devam ettim. O olayı hiç düşünmedim. Olmuştu bir kere. Bitmişti. Daha kötü olabilirdi.

Bir sonraki ay bir doğum günü kutlaması için ailemin evine gittim. Kocasının sevgisini kaybetmiş olan annem, her zaman benimle babam arasına engeller koymaktan zevk alırdı. Bana yaklaşık bir ay önce beklenmedik bir para aldıklarını söyledi. Para toplam bin doları buluyordu. Annem, babamdan parayı bana vermesini istemişti, ama babam bunu reddetmişti. Sinirlerim bozuldu. Arka bahçeye koştum, çimenlerin üzerine oturdum ve hıçkırarak ağladım. Hiçbir şey düşünmeden ya da kendimi hiç durdurmadan ağlamak. Annem ve

babam mutfağın camlı kapısında durdular. İçeri girmem için beni çağırdılar, ama ben kıpırdayamıyordum; onlar da yanıma gelmediler. Sonunda hiçbir şey söylemeden ayağa kalktım ve arabamla eve döndüm.

I. Z.
Los Angeles, California

İZNE ÇIKMAK

Son on beş yıldır beş metrekarelik, kalın çelik parmaklıklı, kollarımı iki yana uzatsam parmak uçlarımla dokunabileceğim duvarların arasında sıkışmış bir hücreye hapsedilmiştim. Sağımda yatağım vardı. Şilte bir krep kadar düzdü ve hemen yanında pis kokuyu engelleyen tahta kapağıyla seramik bir tuvalet vardı.

Hücremin kapısı gıcırdadığında yatakta, uykunun eğişindeydim. Kapı her zaman beni selamlayan bir rahatlamayla açılırdı. Zıplayarak kalktım, koridora çıktım ve otuz metre ötedeki kontrol noktasındaki görevliye seslendim.

“Rahip seni görmek istiyor. Giyin,” dedi görevli. Botlarımı bağladım, ceketimi aldım ve dışarı fırladım. Din adamlarının bürosundan çağrı almak genellikle kötü habere işaretti. Komşumun kafesinin önünden geçerken bana, “Her şey yolunda mı, Joe?” diye sorduğunu duydum.

“Umarım,” dedim. “Galiba acil bir arama yapacağım.”

Ben karla kaplı avluyu geçerken, mahkûmlar dondurucu rüzgârın karşısında öbek halinde birbirlerine sokulmuştu. Çok renkli kapüşonlar, şapkalar ve eldivenlerle örtünmüş zenciler, beyazlar ve Latin Amerikalılar. Bazıları tanıdıktı; ama yalnızca tek başına yaşanan uçsuz bucaksız aşinasızlık denizindeki yüzlerdi çoğu. Birkaçı avluda bitmeyen turlar atıyor, diğerleri dört televizyondan birine bakıyordu. Çoğu, bildikleri tek biçimde zaman öldürmek için ellerinden gelenin en iyisini yaparak boş işlerle uğraşıyordu.

Danışma ünitesine giden telli kapıda geçiş iznimi gardiyanın ahşap kulübesindeki dar yuvaya doğru iteledim. Görevli, sahte bir elli dolarlık banknota bakan kuşkulu bir kasiyer gibi kâğıdı inceledi. Ardından, sınır kapısında bir yabancıyı salıverirmiş gibi bana, “Geç,” dedi. Rahatlamış bir şekilde binaya doğru hamle yaptım. Sonunda,

kızdırırsanız size ânında küfrü basabilecek seksenlik katı bir kadın olan büyükannemle konuşabilecektim.

Haftalardır konuşmamıştık; çünkü federal hapishanedeki on yıllık mahkûmiyetini henüz tamamlayan babam, şartlı tahliyesinin koşulu olarak büyükannemin eviyle arasındaki üçlü telefon bağlantısını kesmişti. Babamla konuştuğumda bana, "Büyükannen hastanede, ama üç güne döner," dedi.

Büyükannemin sağlığı kötüleşse de bu kadar hızlı bir gerileme beklemiyordum. Onun ağlayarak şiş ayaklarından yakındığı son konuşmamızı hatırladım.

"Büyükanne, yürümeye çalışmalısın, bacaklarını esnetip biraz egzersiz yapmalısın," dedim yalvarırcasına.

"Yapıyorum. Anlamıyorsun. Bacaklarım artık hiç tutmuyor. Geçen hafta bankaya giderken kaldırıma kapaklandım."

Acısını dindirmek için ona Doksan Sekizinci Sokak' ta oturduğumuz ve büyükbabamın hayatta olduğu eski güzel günlerden bahsettim. Kendimi mutfakta, büyükannemin, benim ve büyükbabam için pişirdiği altın sarısı Sicilya ekmeklerine bakmak için fırının kapağını açışını izlediğimi hayal ettim. O zamanlar en sevdiğim atıştırmalık yiyecek, tavuklu içle dolu, sıcak ve yuvarlak bir ev yapımı ekmekle büyük bir bardak süt içmekti. Çok güzel günlerdi, şimdi de büyükannemin eskiden yaptığı gibi onlara sıkıca tutunuyordum.

Ama biz mutlu günler hakkında konuşurken, büyükannem acı içinde ağlamıştı. En büyük korkusu bir huzurevinde yaşamaya mecbur bırakılmaktı.

"Kendi evimde ölmek istiyorum. Yabancılarla yaşamak istemiyorum."

"Büyükanne, sana söz, kimse seni huzurevine tıkmayacak. Meraklanma, çıktığımda sana bakacağım."

"Avukatla konuştun mu?"

"Evet, hâlâ çok sıkı çalışıyorlar."

"Umarım ben gitmeden önce eve gelirsin."

"Geleceğim, büyükanne, sen yalnızca kendine dikkat et." Onu ikna edebilmiş olsam da, suçluluk duygum bozuk sütün tadı gibi kafamda kaldı.

Şimdi, rahibin çalışma odasına vardığımızda bir görevli, “İmam seni görmek istiyor,” diyordu. İmam mı? Danışmanım Randazzo, büyükannemi aramak için onunla anlaşmış olmalıydı. Küçük odanın içerisinde dört Müslüman, kokulu yağlarla küçük şişeleri doldurmakla meşguldü. Oda insanın içine işleyen ve keskin yasemin, amber ve hindistancevizi tütsüsü kokuyordu, tıpkı 60’lardaki esrar satan dükkânların kokusu gibi. İmam telefonda konuşuyordu. Ahizeyi kulağından çekti ve ağız kısmını eliyle örttü. Yumuşak bir sesle adamlara odayı terk etmelerini söyledi.

Benim önümden geçerlerken imam telefonda konuşmayı sürdürdü, ben de sabırsızca gözlerimle odayı tarıyordum. Masası şişeler ve kâğıtlarla dolu olsa da, gözlerim oraya pek uygun olmayan tek bir belgeye takıldı. Kâğıtta büyükannemin adının üzerinde benim adımın koyu karakterlerle yazılmış olduğunu fark ettim. Francisco Cenaze Evi’nden gelen ticari bir yazışmaydı.

İmam telefonu kapattı; ben de, “Neler oluyor?” diye sordum.

“Erkek kardeşin Buddy aradı. Seninle konuşması gerekiyor.”

İki gün sonra, saat sabahın altısında, Rizzo adında genç bir görevli tarafından uyandırıldım. İnce yapılıydı, kısa kesilmiş siyah saçları vardı ve günah çıkarma kabinindeki rahibin rahatlatıcı sakinliğinde bir sesle konuşuyordu. Belki sevilen birini kaybetme deneyiminin hissettirdiklerini de biliyordu. Ona minnettardım.

Avluyu geçtiğimizde hava rüzgârlı ve karanlıktı, bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu. İdare binasının içinde sarı saçlı ve kırmızı yanaklı iriyarı bir İrlandalı bana yaklaşıp, “Büyükannenizi duyunca çok üzüldüm,” dedi. Yolculuk için hapishanenin bana verdiği giysileri giydim: mavi kot pantolon, beyaz bir gömlek ve bej renkli bir ceket. Kendi spor ayakkabılarımı giydim. Aynada kendime baktım ve gördüğüm yansımadan tiksindim.

Sonunda beni kalçalarındaki siyah deri kılıflarda duran 38’lik tabancalar taşıyan görevlilerden ayıran kalın bir pleksiglas bölmeli ve özel donanımlı hapishane arabasına bindik. Bacaklarım otuz santimlik, her iki ayak bileğime sıkıca tutturulmuş bir köpek zinciriyle bağlıydı. Ayrıca göbeğimdeki zincirle ellerim de kelepçelenmişti. Bu da bir asma kilitle el bileklerime takılmıştı. Yemek yemek için öne eğilerek

parmaklarımla tuttuğum bir sandviçi ısırmak için boynumu uzatmak zorundaydım.

On beş yıl boyunca hapishanenin taş duvarlarından dışarıya çıkmamıştım. Dağları, ağaçları ve siyah beyaz ineklerin çimenlerinde kaygısızca otladığı çiftlikleri geçtik. Üç boyutlu gerçeküstü bir fotoğrafın bir parçasıymışım gibi hissediyordum. Çok geçmeden yoğun sisle kaplı bir vadiye girdik. Sis bizi ağaçların içten içe yandığı bir orman yangınından sonraki duman gibi yok etti. Birdenbire sisin içinden bir geyik fırladı. Otoyola ve takip ettiğimiz kamyonetin tam önüne doğru adım attı. Şoförün direksiyonu kırma şansı yoktu. Boynum savruldu ve koltuğumun ucuna kaydım.

"Gördün mü?" diye sordu görevli Warren.

Camdan telaşla kayan yağmur damlalarının arasından, yan pencereden dışarı baktım ve geyiğin yolun üzerine serilmiş olduğunu gördüm. Kendimi koltuğumda doğrultmaya çalışırken zincirlerim ve kelepçelerim etimi derinden kesti. Geyiğin dili yumuşak, tüylü çenesinden dışarı sallanıyordu, ağzı da sinirli, kesik kesik buhar solukları verirken hafifçe açıktı.

"*Hâlâ yaşıyor!*" diye bağırdım.

"Evet, ama iyi görünmüyor," dedi görevli Warren. Geyiğin doğrulup ormana geri koştuğunu görmek istedim. Bunun yerine o vadinin üzerinde asılı kalmış sis kadar durağan, ağaçlar katı bir biçimde hareketsiz yattı.

İkindi vaktine doğru ağaçların yerini apartmanlar ve üzerinde birtakım balon şekilli, çok renkli, parlak koyu karakterde harfler olan tuğladan işyerleri aldı. Yapılardan bazıları tahtalarla örtülmüştü. Sonunda Lexington Bulvarı'ndan çıktık, Manhattan'ın rıhtımını ve sonra Brooklyn Köprüsü'nü geçtik ve Atlantik Bulvarı'na vardık. Kent belli belirsiz bir şekilde tanıdıktı, rüya gibiydi.

Kendimi eski günlerde, 1983 model siyah Oldsmobile 98 marka arabamın kolçağına yaslanırken hayal ettim. Küllükte tüten kalın bir esrarlı sigarayla müzik dinlerdim. Tatlı ve yapışkan otun dumanını içime çekmek, keskin kokusunun kıvrılarak uzayan bir biçimde açılır kapanır tavandaki aralıktan akıp gitmesi... Bir zamanlar her şeye sahiptim.

Atlantik Bulvarı'nda sıra sıra mağazalar, içki satan dükkânlar ve her yerde meşgul insanlar vardı. Dar pantolonlar, platform ayakkabılar ve deri ceketler giymiş güzel kadınlar alışveriş torbalarını sallayarak geziniyordu. Latin Amerika göçmenleri, mahallelerindeki havayı tam anlamıyla yansıtan baştan çıkarıcı ritme ve tarza uyumlu bir şekilde kalçalarını sallıyorlardı. Dışarıda koltukların olduğu mobilya mağazaları, dilenen zenci bir evsiz ve sokağı tekerlekli sandalyede telaşla geçen sakat biri vardı.

Cenaze evinin önüne park ettiğimizde görevli Warren, "Dur! Kontrol etmem gerek," dedi.

İki dakika sonra tekrar göründü ve iş arkadaşına başıyla işaret etti. Sonra, Rizzo'nun yardımıyla dikkatlice arabadan çıktım. "Bekle," dedi Rizzo, uzun bir adım atacakken beni durdurarak. "Önce göbeğindeki zinciri ve kelepçeleri çıkaralım."

Asma kilide bir anahtar soktu ve hızlı, çalışılmış bir bükme hareketiyle kilidi açtı. Sırtıma uzandı, zinciri çözdü ve ardından kelepçeleri çıkardı. Gerindim ve bileklerimi ovuşturdum. Bileklerim şişmişti, kızarmıştı ve üstlerinde derin çizgiler oluşmuştu. Rizzo'nun gözetimi altında, hâlâ ayak bileklerime bağlı olan zincire takılmamak için ağır, düzgün adımlar atarak ve topallayarak lobiye girdim.

Erkek kardeşim Buddy karşımda belirdi. Uzun boyluydu, geniş omuzluydu ve giydiği şık siyah takım elbiseyle kusursuz görünüyordu. Beni gördüğü için şaşkın ve memnun olduğunu anlayabiliyordum. El sıkışıp öpüştük. Ardından on beş yıldır görmediğim amcam ağır ağır içeri girdi. Çok daha yaşlı görünüyordu, daha kısa boylu ve bir şarap fıçısı kadar toparlaktı sanki. Bana aynı onu incelediğim şekilde bakarak bir saniye kadar olduğu yerde kaldı. On beş yıl uzun bir süreydi.

"Joey," dedi belirgin Sicilya şivesiyle.

Kollarımla ona sarıldım: "Seni görmek harika, Charlie amca."

"Artık dede oldum," dedi, cüzdanından gururla bir fotoğraf çıkarırken. "Kuzenin Joey ve karısının bir oğlu oldu. Adı Cologero."

Fotoğrafı aldım, şöyle bir göz attım ve bütün bu yılların nereye gittiğini düşündüm. Kuzenim Joey'yi ergenlik çağında Amerikan futbolu oynamak için College Point' teki evinden, üzerinde bir futbol formasıyla fırlarken hatırladım. Şimdi baba olmuştu. Fotoğrafı amcama geri verdim ve, "Tebrikler," dedim.

Kabul odasına girdim ve kız kardeşlerim Gracie ve Maria'yla karşılaştım. Kucaklaştık ve öpüştük, her ikisi de omzumda ağladı. Etrafım, on yıldır görmediğim babam da dahil, diğer aile üyeleriyle sarıldı hemen. Babamın saçları bembeyaz olmuş ve tavşan kürkü kadar incelmişti.

"Gelebildin," dedi.

Kucaklaştık. "Evet baba, güvenlik beni dışarı çıkardı."

Kısıtlamalar nedeniyle babamla o uzaktayken konuşmamıştım. En son on yıl önceki bir ziyarette gördüğüm adamı arayarak orada durup onu inceledim. O adamı bir daha hiçbir zaman bulamayacağımı biliyordum.

Oda sakin ve sessizdi. Bir duvara sandalyeler dizilmiş, diğerine bir koltuk konmuştu. Üzerlerinde lambalar olan masalar vardı ve diğer masalarda nane şekerleriyle dolu kristal kâseler duruyordu. Odanın arka tarafında büyükannem, renkli ve karışık çiçek düzenlemeleri arasında hareketsiz yatıyordu. Yaklaştıkça yeni toplanmış güllerin tanıdık kokusunu alabiliyordum. Elimi bronz tabutunun ucuna koydum ve uzun uzun yüzüne baktım. Onu son kez gördüğüm beş yıl önceye kıyasla daha zayıftı. Teni soluktu ve onu yapmacık gösteren yoğun bir kat makyajla renklendirilmişti. Yüzünde suni sırıtışa daha çok benzeyen bir gülümseme vardı. Bileğinde her zaman özel günlerde taktığı aynı altın bilezik vardı. Bu bilezik ağırdı ve büyükannem yürüdüğünde küçük çanlar gibi çınlayan birçok şans tılsımıyla süslüydü. Tılsımlar, tarihlerin ve içten duygu ifadelerinin yazılı olduğu büyük som altından kalpler ve elmas işlemeli süsler, donmuş bileğinde asılı kalmıştı. Büyükanneme ayak bileklerine kadar uzanan ipek ve dantelli güzel bir pembe gecelik giydirilmişti. Ayaklarında deniz kabuklarının renginde küçük pembe ayakkabılar vardı.

Bütün bu yıllar boyunca bugünü beklemiştim. Ama bu kadar ani olacağını sanmıyordum. Şimdi arkamda bıraktığım şeyler, hatıralarımdı. Hayatlarımızın dağınık kalıntıları, büyükannemin tabutunun kapağına saçılmıştı. Bunlardan biri, 1984'te uzaklara gittiğim yılda, Howard Plajı'ndaki evimizin iskelesinde dururken çekilmiş bir fotoğraftı. Bayraklarla donatılmış, bazıları evimiz kadar yüksek kaptan köşklerine sahip tekneler, kıyıdan ayrılmayı bekleyerek

sakin denizin yüzeyinde yüzüyordu. Büyükannem şort ve spor ayakkabı giymiş ve yüzünde büyük bir gülümseme var. Hemen yanında da kendi yetiştirdiği ışıldayan tazelikte güller duruyor.

Büyükannem evimizde genellikle fırında geniş kaplarda sıcak yiyecekler bulundururdu. Tavuk köftesi ve makarna ya da beyaz patatesli et dolu tencereler, oturup yemek yemek isteyen misafirler için her zaman hazır olurdu. Pazar günleri büyükannem makarna, domates sosu, sarmısak ve yeni toplanmış fesleğenle dolu geniş pastel renkli kâselerle her zaman mükellef bir sofra hazırlardı. Biz de yarım metre yükseklikte köfte, sucuk ve çeşitli etlerle dolu tepsileri birbirimize ikram ederdik. Ağız dolusu yiyeceğin ve gazozla karıştırarak yudumladığım kırmızı şarabın arasında dudaklarımdaki sos kalıntılarını silerdim. Büyükbabam göğsüne gömleğinin içine tıkıştırdığı bir peçete takardı, cebinde de bir dolmakalem taşırdı; makarnasının üzerine büyük bir parça taze ricotta peyniri rendelemekle meşgul olurdu. Kolu yuvarlak, dairesel bir süpürme hareketiyle dönerdi. Rendelemeyi bitirdiğinde peyniri ondan alır ve aynısını yapardım.

Ortaokuldan sonra ocakta ağır ağır kaynayan sosun kokusuyla dolu bir eve döndüğümde bir somun irmikli ekmek alır, bir parçasını koparır ve tatlı kırmızı sosta ıslatırdım. Çok geçmeden büyükannemin, “Çık git buradan!” dediğini duyardım. Bunu huysuz bir şekilde söylemezdi, onun yemeklerini ne kadar çok sevdiğim düşüncesiyle heyecanlanarak, gururla söylerdi.

Görevli Warren’ın başıyla işaret etmesiyle gitme zamanı gelmişti. Herkes beni öperek vedalaşmak için ayağa kalktı. Amcam ve ben son bir kez birbirimize sarıldık; bana, “Sen büyükannenin bütün dünyasıydın, seni her şeyden çok severdi,” dedi. Babam da bana sarıldı, şiddetle ve titreyerek hıçkırıklara boğuldu. Çakılmak üzere olan bir uçakta yere yaklaştıkça birbirine çarpan yolcular gibi birbirimize tutunduk. O an, omzumda babamın akıp duran gözyaşlarını görünce, sanki ben onun babasıymışım, o da benim oğlummuş ve kollarımda teselli bularak bir zamanlar onda aradığım güvenlik duygusunu keşfetmiş gibi hissettim.

Hapishane arabasına doğru yürüdüm ve bileklerime yeniden kelepçe takması için görevli Rizzo’ya ellerimi uzattım. Onun yerine

bana, “Sonra, yemekten sonra takarız,” dedi. Bu beni şaşırttı. Arabaya atladım, pencerenin yanına doğru kaydım ve bu ânı aklımda sonsuza dek kalması gerekecek bir fotoğraf gibi dondurmayı umarak son bir kez dışarıya baktım. Amcamın ceketinin cebine uzanıp bir puro çıkarışını ve kısa, hızlı nefesler alarak yakışını izledim. Arabayla ilerlerken ona el salladım ve yüzümdeki ifadenin üzüntümü gösterip göstermediğini düşündüm.

JOE MICELI
Auburn, New York

BELLEĞİN BİR OYUNU

O zamanlar Brooklyn'de yaşayan on bir yaşında küçük bir kızdım. Babam o yaz hiç beklenmedik şekilde ölmüştü ve hayat annem, iki ağabeyim ve benim için birdenbire çok zorlaşmıştı. On sekiz yaşındaki ağabeyim bir yıldır ordudaydı. On üç yaşındaki diğer ağabeyim, çok ihtiyaç duyduğumuz ek gelir için okuldan sonra ayakçı olarak çalışıyordu. Babam öldükten sonra annem de bir süre çalıştı, ama sağlığı kötüleşmeye başladığında işi bırakmak zorunda kaldı.

Babam her zaman Noel'i çok ciddiye alırdı. Kendimi bildim bileli Noel ağacı, İsa'nın doğumunu anlatan biblolar ve Noel Baba'yla birlikte, her zaman kutlamalarımızın odağında olurdu. Babamın hep kendi küçük kutusunda tuttuğu kırmızı kadife etekli özel bir küçük Kewpie bebeği[24] vardı. Her Noel günü, biz ağacı süslemek üzereyken, babam kutudan bu oyuncak bebeği çıkararak ve onu benim karşımda tutup, "Maria, bu bebek seninle yaşıt," diyerek küçük bir tören yapardı. Ardından küçük Kewpie'yi ağaca asardı.

Babam küçük oyuncak bebeği doğduğum yıl almıştı ve böyle olacağını hiç hesaplamadığı halde, diğer bütün süslemelerden önce ilkin Kewpie oyuncağımı ağaca asması evimizde ufak bir gelenek haline gelmişti.

Ama bu Noel'de ağacımız olamıyordu.

Annem çok gerçekçi bir kadındı ve ağacın, yokluğunu dert etmeyeceğimiz bir lüks olduğuna karar verdi. O zaman, sessiz ama keskin bir küskünlükle, ağaca hiçbir zaman babamın hissettiği kadar değer vermediğini düşündüm. Ağabeyim de bu duruma bozulsa bile duygularını belli etmiyordu.

O akşam kiliseyi ziyaret etmeye gitmiştik ve dönüşte eve sessizlik içinde yürüyorduk. Güzel, açık bir kış gecesiydi; ama tek gözüme çarpan şey önünden geçtiğimiz evlerin Noel ağaçlarının aydınlattığı

pencereleriydi. Neşeli ışıltıları keyifsizliğimi daha da yoğunlaştırdı; çünkü o evlerde kahkahalarını paylaşan, birbirlerine hediyeler veren, mükellef masalarda oturan, konuşan, şakalaşan mutlu aileler hayal ediyordum. O gece Noel'in bütün bunlar dışında bir anlamı yoktu. Evimize vardığımızda da karanlık pencereler tarafından karşılanacağımızı, kapıdan içeri girdiğimizde bir arada ama nihayetinde yalnız olacağımızı, her birimizin artık içimize yerleşen adeta elle tutulur boşluğa dalacağını biliyordum.

Kız arkadaşımın bizimkinden birkaç kapı ilerideki evini geçtiğimizde onun odasındaki ışıkların yanmakta olduğunu fark ettim. Annemden yalnızca ziyaret için, eve dönmeden önce bir süreliğine oraya gitmeme izin vermesini istedim. Annem gidebileceğimi söyledi.

Ama o gece arkadaşımın evine hiç gitmedim.

Onun yerine annem ve ağabeyim ön kapımızın ardında gözden kaybolana dek bekledim ve içgüdüsel olarak dönüp babamın yaklaşık beş geniş blok ötedeki dükkânına doğru yola koyuldum. Dükkân, Kırk Beşinci Sokak ve On Birinci Bulvar'ın köşesinde küçük bir marketti. Bir nedenle, artık boşaltılmış ve kiralık olsa bile babamın çok değer verdiği bu dükkânın önünde olmak istedim. Sanki babama daha yakın olacaktım.

Çevrede pek kimse yoktu. Çok karanlıktı; ama ilk kez çok soğuk ve temiz havasıyla ve yıldızlarla dolu gökyüzüyle gecenin ne kadar güzel olduğunu fark ediyordum. Pencerelerde hâlâ ışıkları yanan ve parlayan ağaçlar, beni o akşam daha erken saatlerdeki kadar etkilemiyor gibiydi. Belki üzerimdeki bu tuhaf etkinin nedeni, ilk kez gece dışarıda yalnız olma cesareti ya da bir şekilde babama daha yakın olacağım duygusuydu. Her ne ise, küskünlük ve keder duygumu dindirmiş gibi görünüyordu.

Sonunda dükkâna yaklaşınca, hemen yanındaki kaldırımdaki büyük, tuhaf şekilli yığınlar gözüme çarptı. Olduğum yerde çakılıp kaldım. Hayal gücüm beni esir almaya başladı ve dönüp eve gidecek gibi oldum. Ama bir şey beni yola devam etmeye zorladı. Yaklaştıkça bu yığınların hiç de canavara benzemediğini, babamın dükkânının yanındaki mağazanın artık Noel ağaçları olduğunu anladım. Bunlar satılmamış ve çöpçünün ya da böyle şeyleri çöplüğe götüren her kimse, onun alması için dışarıya bırakılmıştı.

Birdenbire ağaç yığınlarına doğru koşup karanlıkta bulabileceğim en iyisini seçmeye çalıştığımı hatırlıyorum. Seçmiş olduğum ağacın çok büyük, belki üç-dört metre yükseklikte olduğunu hatırlar gibiyim, ama o kadar da büyük olamazdı. Her neyse, kalın yün eldivenlerimi giymiş olmama şükrederek ağacımı kavradım ve ganimetimi eve doğru biraz taşımaya, biraz da sürüklemeye başladım.

Ruhum Noel'le dolmuştu. Bütün bunların bir şekilde babamla da ilgili olduğunu biliyordum. O geceden başka bir zamanda kendimi ona daha yakın hissedip hissetmediğimi bilmiyorum. Sanki tepemdeki yıldızlarda, her ışıklı pencerede, taşıdığım ağaçta o vardı. Yolda kimseyle karşılaştığımı hatırlamıyorum. Herhalde karşılaşmış olmalıyım; karşılaştıysam da acayip bir görüntü olmalı: kendi kendine hafifçe Noel şarkıları söyleyen, boyundan en az iki kat büyük bir ağacı taşıyan küçük bir çocuk. Ama eminim kimin ne düşündüğünü umursamazdım.

Eve ulaştığımda zili çaldım, ağacı eve sokmak için gerekirse tartışmaya girmeye hazırdım. Ağabeyim kapıyı açtı ve irkilmiş bakışına şaşkınlık içinde, "*Bunu* nereden buldun?" deyişi eşlik etti. Ağacı içeriye aldık, ağabeyim onu nereye yerleştireceğini buldu, biz de ağacı süslemeye başladık. Annem içeri geldi, bizi gördü ama hiçbir şey söylemedi. Bize karışmadı, bizi durdurmak için bir şey de yapmadı. Sonuçta kız arkadaşımın evine gitmemiş olduğumu bildiği halde, beni azarlamamak için hiçbir şey söylemedi.

Ağabeyim ve ben işimizi bitirdiğimizde geri çekilip ağaca baktık. Bizim için kusursuzdu, tek bir hatası yoktu. O kadar heyecanlıydım ki sabahlayıp onu süsleyebilirdim; ama annem çok geç, neredeyse gece yarısı olduğunda ve hepimizin yatması gerektiğinde ısrar etti.

Noel neredeyse bitmişti. Annemin yaptığımı onaylamadığından emindim, birdenbire o ağacın anneme verdiği üzüntünün farkına vardığım için suçluluk hissetmeye bile başlamıştım, en üst noktasındaki neşem de kaybolmaya başlamıştı.

Aklım heyecan ve üzüntüyle karışık bir haldeyken yatmaya hazırlandım. Noel bitmeden önce son bir kez ağacıma bakmak için içeri gittim.

Annem, elinde tanıdık bir küçük kutu tutarak onun önünde duruyordu. Kapının ağzında beni görüp görmediğini bilmiyorum.

Epeydir ağlıyor muydu? Kutuyu açtığında elleri titrer gibiydi. Bana değil, ağaca bakarak kutudaki süsü kendi hizasında havaya kaldırdı.

"Maria," dedi adeta fısıltıyla, her nasılsa sesi farklıydı, komikti, "... bu bebek seninle yaşıt."

Ardından Kewpie bebeğini ağaca astı.

MARY GRACE DEMBECK
Westport, Connecticut

24. 20. yüzyılın başında Amerikalı karikatürist Rose O'Neill'in yarattığı çizgi karakterden yola çıkılarak önce Almanya'da, sonra ABD'de üretilen oyuncaklar. (Ç.N.)

KOMEDİ

DOĞU VE BATI YAKASI

80'lerin ortalarında Washington, D.C.'de bir yeraltı gıda kooperatifinde çalışıyordum. Bir gece üzüm toplarken bir kadının gözlerini dikip bana baktığını fark ettim. Sonunda bana yaklaştı ve, "Michelle? Michelle Golden mısın?" diye sordu. "Hayır," dedim, "Michelle değilim, ama Wisconsin eyaletinin Madison kentinden Michelle'i mi kastediyorsun?" O da, "Evet," dedi, kastettiği kişi tam da oydu. Ona Michelle'i tanıdığımı ve çok kimsenin beni onunla karıştırdığını söyledim. Birkaç yıl sonra Batı Yakası'na taşındım. San Francisco kent merkezinde yürüdüğüm bir cumartesi sabahı bir kadın bana yaklaştı. Gittiği yolda durdu, bana baktı ve sordu, "Michelle? Michelle Golden?" "Hayır," dedim. "Ama hayatta aynı hata iki kez iki farklı yakada nasıl yapılır?"

BETH KIVEL
Durham, Kuzey Carolina

FÖTR ŞAPKA

Bir fötr şapka her zaman babamın kısa kahverengi kıvırcık saçlarını örterdi. İş için gri olanını takardı; bazen küçük buğday taneleri şapkanın siperinde birikmiş traktör yağının damlalarıyla karışırdı. Takım elbisesi için kahverengi ve keyifli pazar gezmelerine çıkmak ya da sıcak bir yaz akşamı bir Roy Rogers filmine gitmek için bej bir şapkası vardı. Belki de günler uzun ve sıcak olduğu, hava çok geç karardığı ya da Star Sineması'nın serin karanlığı tozlu, kuru toprakta çalışmasının ardından babama el salladığı için yaz mevsimi dışında sinemaya hiç gitmezdik.

Babam şapkalarından biri olmadan asla bir yere gitmezdi. Şapkalar arkadaki mutfak kapısının dışında, tahta askılıkta bir sıra halinde asılı dururdu. Aynı ölçü, aynı şekil, aynı Old Spice, Lifebuoy sabunu ve söz dinlemeyen saçlarını ehlileştirmek için kullandığı bir miktar Brylcreem marka briyantin kokusu.

İçeride şapka takmazdı; ama dışarıdayken ya kafasında ya da elinde bir şapka olurdu. Bir kadına şapkasıyla selam verir ya da bir binaya, hatta postaneye girerken şapkasını çıkarırdı. Hiç kötü huyu yoktu, ama şapkası yoksa huzursuzlanırdı. Sinemaya gittiklerinde annem şapkasını arabada bıraktırırdı; o ise kucağında tutmayı yeğlerdi.

Yıllar sonra erkek kardeşim, ben ve ailelerimiz Oregon eyaletinin Portland kentinde annem ve babamla bir mağazaya gittik. Babama yeni bir şapka alması için yardım etmeye çalışıyorduk. Babam bütün şapkaları denedi: Ölçü uymadı, renk uymadı, şapka siperi fazla dardı, şeridinin rengi uymadı. Böyle sürüp gitti, satıcının sabrı tükeniyordu. Babam sonunda mükemmel bir şapka buldu ve geniş bir gülümsemeyle onu anneme gösterdi. Hepimiz derin bir oh çekiyorduk ki annem baktı ve, "Ted, seni yaşlı aptal, bu senin kendi şapkan!" dedi.

JOAN WILKINS STONE
Goldendale, Washington

BİR ADAM PALTOSUNA KARŞI

Karşılaştığımız ilk ve son an, soğuk bir kasım gecesinde şık bir bardaydı. Gazetenin kişisel ilanlar sayfasındaki "... otuzlarının ortalarından kırklarının başına kadar, kendine güvenen, parkta yürümekten ve karanlıkta konuşmaktan hoşlanan bir adamla tanışmak isterim," yazısına cevap vermiştim. Yazısında bana çekici gelen, basitliği ve kıvraklığıydı.

Otuzlarının ortalarında uzun boylu, ince yapılı ve kumral bir kadındı. Alımlıydı ve konuşurken hoş bir göz teması kuruyordu. Hem güzel hem de zekiydi, ondan hemen hoşlandım. Onu mutlaka bir daha görmek istiyordum. Dahası, beni bir daha görmeye yanaşmayacağını hiç hissetmedim. Yeter ki bu akşamın geri kalanını büyük bir hata ya da kaza olmadan bitirebileyim.

Gitmek için ayağa kalktığımızda kalın kışlık paltosunu giyen ilk o oldu. Atkısını düzeltti ve uzun, zarif ellerine şoför eldivenlerini taktı. Hazır olduğunda sabırla bekleyerek öylece ayakta durdu. Bar sandalyesinin arkasından parkamı aldım ve sol elimle paltonun kolunu tutarak sağ kolumu paltonun sağ koluna soktum. Paltoyu üzerime tam geçirmemişken sol kolumu paltonun sol kolunu yakalamak için arkaya doğru uzattım. Ama her nedense hedefimi şaşırdım. Yeniden denedim ve hedefi bir kez daha ıskaladım. Her zamankinden daha kararlı bir şekilde çabalarımı yoğunlaştırdım.

Yaptığım şeye kendimi tamamen kaptırmış bir halde olduğum için bedenimin saat yönünün tersi yönünde bükülmeye başladığını fark etmedim. Bedenim büküldükçe palto da bükülüyordu; paltonun kolu, ittiğim elimle aynı uzaklıkta kalıyordu. Alnımın boncuk boncuk terlemeye başladığını hissedebiliyordum.

Sanki paltonun kolları son birkaç saat içinde birbirine yaklaşmıştı. Üstteki eli ya da daha doğrusu üstteki kolu tutmak için mücadele

ederken homurdanıp sızlandım. Kendimi çözerken düğüm olduğumu nasıl bilebilirdim ki? Bütün bu bükülmelerle bacaklarım tirbuşon gibi burulmaya başlıyordu.

Hiç kimse bükülürken ve hareket halindeki bir palto koluna arkadan dalmaya çalışırken olduğu yerde düz duramaz. Dengemi yitirmeye başladım. Yavaşça yere çöktüm. Beni kısmen örten paltomun katları arasında uzanırken bana eşlik eden kadına baktım. İkimiz de tek kelime etmedik. Hayatında daha önce kendi paltosu tarafından yere serilmiş bir erkek görmemişti.

MEL SINGER
Denver, Colorado

İŞTE EĞLENCE BU!

Üniversitedeki son yılımdan önceki yaz bazı arkadaşlarımla birlikte Jersey Sahili'nde bir yer kiralamıştım. Bir salı gecesi dokuz buçuk sularında evden çıktım ve plaja yürüdüm. Ortalıkta hiç kimse yoktu, ben de giysilerimi çıkardım, deste yapıp bıraktım ve dalgalara atladım. Yirmi dakika boyunca yüzdüm sonra da kıyıya geri döndüm.

Sudan çıktığımda giysilerim yoktu. Durup ne yapacağımı düşünürken sesler geldiğini duydum. Plajda yürüyen bir gruptu bu, hepsi de benim olduğum yöne doğru yürüyordu. Bir hamle yapıp koşarak elli ya da altmış metre uzaklıktaki eve gitmeye karar verdim. Kapının açık olduğunu görebiliyordum ya da en azından kapının açıldığı yöne doğru ışık sızıyordu. Ama eve yaklaştıkça son anda bunun bir sineklik olduğunu anladım. Dosdoğru sinekliğin içinden geçtim.

Şu anda bir oturma odasının ortasında duruyorum. Bir baba ve iki küçük çocuk bir koltukta oturmuş televizyon izliyor, ben de üzerimde hiçbir şey olmadan odanın ortasındayım. Arkama döndüm ve darmadağın olmuş sineklikten geçip koşarak plaja döndüm. Sağa dönüp koşmaya devam ettim ve sonunda derdest ettiğim giysilerimi buldum. Denizde dip akıntısı olduğunu bilmiyordum. Akıntı beni suya girdiğim noktadan yaklaşık dört blok öteye taşımıştı.

Ertesi sabah sinekliği parçalanmış evi aramak üzere plajda dolaştım. Evi buldum ve kapıdan geriye kalan şeyi tıklatmak için eve yaklaşırken içeride bana doğru yürüyen babayı gördüm. Biraz kekeledikten sonra, "Bakın, olanlar için gerçekten kötü hissediyorum, sineklik için size para vermek istiyorum," diyebildim.

Baba sözümü kesip gösterişli bir şekilde ellerini havaya kaldırdı ve dedi ki, "Tatlım, senden hiçbir şey isteyemem. Bütün hafta yaşadıklarımızın hepsinden daha eğlenceliydi bu."

NANCY WILSON
Collingswood, New Jersey

PASTA

Annem ve babamla kuzenimin mezuniyet partisine gittiğimizde ben on dört yaşında, ağabeyim on altı yaşındaydı. Evden çıkıp bir aile toplantısına gitmek, her zaman gerilim ve bağırıp çağırışla dolu olurdu. Babam bir yere gitmekten nefret ederdi. Gidilen yere vardığında orada olmayı sorun etmezdi, ama yola çıkma ve hazırlanma kısmından nefret ederdi. Neredeyse bütün sabah bana ve ağabeyime ergenlik çağında olduğumuz ve ergenlerin yaptığı gibi sırıtıp homurdandığımız için bağırmıştı. Babam, kışkırtılırsa bize yumruk atabilecek, katı kuralcı bir adamdı. Bizi korkuttuğundan değil, ama onu ne kadar kışkırtacağınıza çok dikkat etmeniz ve sonuçlarına katlanmaya hazır olduğunuzu bilmeniz gerekirdi.

Ağabeyim ve ben çoğu zaman birbirimizle didişirdik; başkalarıyla çok nadiren kavga etmemize karşın mahalleli çocukların bize bulaşmaktan korktuğu acımasız, tekmeli tokatlı kavgalardı bunlar. Sanki dövüşmek, size yakın insanlar için ayrılmış içten bir hareketmiş gibi.

Parti, New Jersey eyaletinin Guttenberg kentinde düzenlendi. Bronx'tan gelmiştik, ağabeyim ile ben de görevimizi tamamlayıp eve gitmek ve odalarımıza çekilmek için pastanın kesilmesini bekleyerek mutfakla oturma odasının arasındaki duvara yaslanmıştık. Duvarda sanki kurumuş ve artık alçıpanda oluşan bir sıva hatasına benzeyen iki buruşuk ve ıslak kâğıt havlu gibi duruyorduk. Orada küçük çocuklar da vardı. Onlar dondurma ve pasta beklentisiyle çığlıklar ve kahkahalar içinde odalara koşarak girip çıkıyordu. Ağabeyim ve ben bu tarz heyecanları aşmıştık. Biz havalı olmaya çalışıyorduk. Sonra çocuklardan biri, dişleri farklı düşme ve çıkma aşamalarında olan çocuk, mezuniyet pastasına nişan aldı ve kafasını ustaca şekillendirilmiş pasta kremasına daldırdı. "Bana bakın! Bana bakın!"

diye bağırdı. Ağabeyimin dişlerini gıcırdattığını ve yumruğunu sıktığını gördüm. Ne düşündüğünü biliyordum ve başımla işaret ederek o yamuk dişleri pastaya doğru itmesi için ona cesaret verdim. Gergin çenesiyle gülümsedi ve başını salladı. İkimiz de sonuçların ne olacağını biliyorduk.

Çığırtkan çocuk da bunları biliyordu. Ağabeyimi hedef aldı ve düşündüğünü yapması için ona sataştı. Sonra yine pastaya doğru fırladı ve ağabeyime sataştı. Ağabeyim ağırlığını başka tarafa vererek yapmasını çok istediğim hamleyi yapmaya hazır bir halde kendini duvardan ayırdı, duruşunu hafifçe değiştirirken de babam odaya girince kendine bir içki almak üzere mutfağa gitti. Babam, sürekli dişlerinin arasında duran puroyla yüksek sesle konuşarak henüz ayrıldığı odadan biriyle sohbetine hâlâ devam ediyordu. Çocuk duvarda donmuş bir halde duran ağabeyimi fark etti ve, "Pastanın üstündeyim. Pastanın üstündeyim..." diyerek onu kışkırttı. Babam mutfaktan çıkıp odaya girdi ve, hızlı bir bakışla ne olup bittiğini anladı. Ağabeyimin niyetinin ne olduğunu fark etti ve bu niyetin kimi hedef aldığını çözdü. Babam hemen öne atıldı. Tüttürdüğü purosunu tuttuğu elini kullanarak çocuğun yüzünü pastanın yeşil kremasına itti ve sataşırken attığı çığlıkları boğdu. Ardından, hiç bozuntuya vermeden, sohbetine devam etmek için oturma odasına gitti.

Babam ve benim ayrı düştüğümüz olmuştur, ama onu bu kararıyla hep hatırlayacağım. Onu bu kararı yüzünden hep seveceğim.

G.B.
Ringwood, New Jersey

ANDY'YLE BİRLİKTE MOTOSİKLETE BİNMEK

Andy motosikletinde yaşardı. Bu onun tek yolculuk biçimiydi ve çok da yolculuk ederdi. Bu olay 50'lerde, kuyruk kutusu olan modellerden, kocaman sele çantalarından ve muhafaza cepleri olan *grenaj*'lardan önceydi; Andy de her şeyi giysilerinde taşırdı. En rutubetli günler dışında her zaman uzun içliğini örten bir fanilayı örten bir kazağı örten, bir deri ceketi örten geniş bir motosiklet tulumu giyerdi. Sayısız cebi her türlü eşyayla doluydu, daha büyük şeyler için de bir motosiklet çantası vardı. Şişman olmamasına karşın bu gösterişli giysisi onu Michelin lastik adamı gibi gösterirdi.

Andy, New York'ta Bronx-Whitestone Köprüsü'nün yakınında yaşardı ve ta Long Island'da demiryolu geçidi bekçisi olarak çalışırdı. Ona hafta sonları mahalledeki Triumph ve BSA dükkânlarında ve motosiklet yarışlarında rastlardım. Ama bazen hafta içi sabah evime uğrar ve ben kahvaltı ederken bir bardak kahve içerdi. Annem onu görmekten hiç memnun olmazdı, ama nazik ve misafirperver davranırdı. Sabah ziyaretlerinde arka kapıda onunla karşılaştığında adamın kendisine "genç hanımefendi" diye hitap edilmesine özellikle sinir oluyordu. Annem, haşin ve kaba olabilmesine karşın, onu yardıma ve iyiliğe muhtaç biri olarak sınıflandırmıştı. Andy otuzlarındaydı. Yüzünüze sabit ve deli gibi bakardı, sesinde de insanların dönüp baktığı tiz bir sızlanma vardı.

Birkaç ziyaretten sonra Andy beni motosikletiyle okula bırakmaya başladı. İşine göre tamamen sapa olan, on iki kilometre uzaktaki bir Katolik lisesine gidiyordum. Andy dönemeçleri dönerken ayak *peg*'lerini yere değdirecek kadar hızlı gitse bile, okul otobüsü yerine

onun Triumph Tiger marka motosikletiyle okulun önüne gelmekten çok memnundum.

Bir gün liseye vardığımızda, yemek torbamı unutmuş olduğumu fark ettim. Andy, “Bu kötü oldu,” dedi. Ona yolculuk için teşekkür ettim, o da gitti. Yirmi dakika sonra annem arka kapının çaldığını duydu. Kapıyı açtığında Andy, “Tekrar günaydın genç hanımefendi. Jim öğle yemeğini unutmuş,” dedi. Annem onunla birlikte mutfağa gitti, öğle yemeğimi buldu ve nezaketi için ona teşekkür edip torbayı ona verdi. Bunun üzerine Andy oturdu ve yemeğimi yedi.

JIM FURLONG
Springfield, Virginia

KÜLTÜRLÜ BİR KADIN

Küçük erkek kardeşim, St. John Askerî Okulu'ndan müzik bursu kazandığında on sekiz yaşındaydım ve Wisconsin Üniversitesi'ne gidiyordum. Güzel bir sonbahar günü, akşamüstü ilk konserini verecekti. Konsere katılmam için evden emir almıştım. Annem ve babam beni on birde Langdon Yurdu'nun önünden almak ve onlarla Delafield'a gitmem için plan yapmıştı. Lise bandosunun konseri süresince oturma fikri, benim iyi zaman geçirme anlayışıma kesinlikle uymuyordu.

Erkek kardeşimin salon girişine varmasını beklerken deneyimli, çekici ve kültürlü abla rolünü oynamaya karar verdim. Bu genç hafif sıklet dövüşçülerini gerçekten etkileyebilecektim. Topuklu ayakkabılarımla sabırsızca yere vurarak, askercilik oynayan kırmızı kuşaklı çocuklara beni hiç etkilemediklerini göstermek için canı sıkılmış gibi yaptım, birkaç kez esnedim ve derin derin iç çektim.

Hâlâ erkek kardeşimin gelişini beklerken kadınlar tuvaletine gitmek için izin istedim. Kısa bir süre sonra döndüğümde salondaki herkesin sırıttığını ve kıkırdadığını gördüm. On metrelik bir tuvalet kâğıdı rulosu ayakkabıma takılmış ve attığım her bir kültürlü adımı arkamdan izlemişti.

JOAN VANDEN HEUVEL
Madison, Wisconsin

RAHİP GİYSİLERİ İÇİNDE İLK GÜNÜM

Ekim sonunda güzel, güneşli bir gündü ve dişçi randevum vardı. Rahip değildim; ilahiyat dersleri veriyordum, bir tarikatın üyesiydim. Tarikata tam olarak kabul edildiğim yemin günümden yaklaşık iki ay sonraydı. Bir gün rahip olacaktım, ama bunun için daha yıllar vardı. İlahiyat okulunda cüppe giyerdik; bele oturan ve yünlü kumaştan yapılmış uzun siyah bir giysiydi bu. Yeminlerden sonra halkın içine çıktığımızda geleneksel beyaz rahip yakası taktık ve Katolik rahiplerin giydiği siyah takım elbiseyi giydik. Daha önce bunu hiç yapmamıştım ve yakamla siyah takım elbisemi hiç giymemiştim. Ama bu güneşli ekim günü dişçi randevumu kaçırmamalıydım.

Yani bugün, yaka boynumdayken halkın arasına karışacağım gündü.

Bir daha o zamanki kadar iyi görünmediğimi söylemem gerekir. Yirmi yaşındaydım. Lisede biraz tombuldum; erkek çocuk reyonundaki büyük beden giysileri bilirsiniz. Ama eğitimimizin ilk iki yılında bana oruç günlerini katı bir şekilde takip etmem önerildi. Boğumlarım böylelikle kayboldu. İncecik olmuştum ve kendimi çok iyi hissediyordum. Bütün alçakgönüllülüğümle söylemem gerekirse, genç bir Pat Boone'u andırıyordum biraz. O zaman bunun pek farkında değildim. Sevimli ya da yakışıklı olduğumu düşünmem hiçbir şekilde desteklenmiyordu. Etrafta hiç kız yoktu, randevulaşmak gibi şeyler yoktu. Ama yine de beyaz rahip yakasını takıp şaşırtıcı şekilde üzerime tam oturan siyah takım elbiseyi giydiğimde kendimden epey etkilenmiştim. Ama insanların arasına karışmak! Bu çok zorlu bir hedefti, ben de çok utandığımı hissediyordum. Dişçiye gitmek için otobüse bindim, bu da üzerimde hissettiğim bakışlardan duyduğum rahatsızlığı daha da artırdı. Dişçinin muayenehanesinden yarım blok kadar uzakta indim ve kendimi şehrin bir sokağında yürürken buldum.

Kaldırımdan muayenehaneye kadar gergin ve huzursuz bir şekilde yürürken, ilk kez böyle tuhaf giyinmişken, rahip olmadığım halde rahibe benzerken, beş ya da altı küçük çocuk koşarak, dans ederek ve gülerek bana doğru geldi. Üzerlerinde kostümler vardı. Bir hayalet, bir cadı, bir ayı... Bir okulun Cadılar Bayramı partisinden geliyorlardı. Rahip kostümümle ilk günümdü ve o gün Cadılar Bayramı'ydı. Hepimiz kostümler içindeydik.

EUGENE O'BRIEN
Hubbard, Ohio

MUSEVİ KOVBOY

Lise öğretmenlerinin hep beklediği bir ânı yaşıyordum. Sınıf sessizdi ve arkadaşlarından birinin sosyoloji raporunu sunuşunu pür dikkat dinliyordu. Öğrenciler kültürel miraslarının belirli bir unsurunu seçip araştırmıştı, Bruce da on yaşındayken benimsediği din olan Museviliğe odaklanmıştı. Sınıf arkadaşlarına dua törenlerini gösteriyordu; bu da ergenlik çağındaki çocuklardan yalnızca en cesurunun utanç duymadan altından kalkabileceği bir şeydi.

Bruce uzun boylu, yakışıklı bir son sınıf öğrencisiydi. Fiyakanın kusursuz örneğiydi; ne zaman konuşmaya tenezzül etse yaşıtları onu dinlerdi. Sınıfın önünde durarak, tefilin[25] takmanın kutsal bir davranış olduğunu ve büyük bir sessizlik içinde yapılması gerektiğini anlattı. Beni gururlandıran ve şaşırtan şey, bütün sınıfın aynı nefesi tutuyormuş gibi sessizce oturmasıydı. Bruce dua etti ve siyah şeridi yavaşça koluna sardı, sonra da diğer şeridi bilinçli bir şekilde alnına yerleştirdi. Bir devlet okulunda bu kadar eksiksiz ve hürmetli bir saygıya tanık olabileceğimi hayal edemezdim. Bruce sunumunu bitirdiğinde öğrenciler ona sorularını alçak sesle yöneltti. Bruce onları ustaca bir sabırla yanıtladı, sonra da şeritleri sessiz bir duayla çıkarmak üzere çalışma odama döndü. Amerikalı ergenlere karşı inancım yenilenmişti ve bir hafta boyunca beni dinleyecek herkese bu dinî inanç ve ergenlikte özgüven hikâyesini tekrarladım.

Ertesi yıl Bruce, birçok yeni mezunun yaptığı gibi Şükran Günü tatilinden hemen önce okulu ziyarete geldi. Kendisine hayran bir grup çocuğa üniversiteye gidişini nasıl ertelediğini ve bunun yerine güneyde bir yerde rodeoya katıldığını anlatıyordu. Ağzını yayarak konuşmaya başlamıştı, üzerinde blucin ve arka cebine takılı bir bandanayla kapının girişine yaslanmıştı. Boğaya binmeyi sanki bütün hayatı

boyunca yapmış gibi anlatıyordu. Diğer öğrenciler sınıflarına gittiklerinde merakıma hâkim olamadım ve Bruce'u bir kenara çektim.

"Bruce," diye sordum, "merak ediyorum, kovboy arkadaşların Şabat'ta dinlenmeye çekilmeni nasıl karşılıyor?"

"Ah hayır öğretmenim," dedi. "O dini bıraktım. Artık Evangelistim, yeniden doğuma inanıyorum."

JENNIFER PYE
Rochester Hills, Michigan

25. Tefilin veya tefillin, Musevi erkeklerinin bayram ve cumartesileri hariç, sol kol ve başlarına taktıkları, içlerinde Tevrat'tan bölümler içeren deriden yapılmış iki küçük kübik kutucuk. (Y.N.)

ARKADAŞ KAZANMA VE İNSANLARI ETKİLEME YÖNTEMLERİ

Fort Lauderdale'de bir konut projesi inşa etmek için planların belediyenin inşaat işleri dairesi ile otel ve restoran heyetinden bir mimar tarafından onaylanması gerekir. O mimar Rick Reiley'di ve sabahın erken saatlerinde onunla randevum vardı. Geç kaldığım için, yeşil ışık yandığında en öne geçme umuduyla ışıkta bekleyen bir sürü arabayı geçerek sağ şeride doğru ilerledim. Şansıma, sıradaki ilk araba bir polis arabasıydı ve "Yalnızca Sağa Dönüş" diye bir tabela vardı.

Sağa döndüğümde tek yönlü yollar ve kanalların oluşturduğu bir labirentte umutsuzca kayboldum. Geç kalmaktan hiç hoşlanmam, yola bakmaktansa dikkatimi kent merkezinde yönümü bulmaya vermiştim. İşte o zaman güçlü bir darbe hissettim. Durdum ve arabamın arkasında büyük ve besbelli ölü bir köpek gördüm. Bir eve koştum ve zili çaldım, ama hiç kimse kapıyı açmadı. Bitişikteki eve koşup zili çaldım, tenis kıyafetleri içinde genç bir kadın kapıyı açtı. "Bir köpeği öldürdüm, polisi aramam gerek," dedim. "Telefonunuzu kullanabilir miyim?"

Kadın dışarı baktı ve, "Bu benim köpeğim," dedi.

Polisi arayıp onu sakinleştirdikten sonra kadın bana bir fincan kahve isteyip istemediğimi sordu. Teklifini kabul ettim ve mutfakta oturdum. Masada bir Dale Carnegie kitabı vardı, ben de kimin eğitim programına katıldığını sordum. Dale Carnegie derslerini bölgede ben idare ediyordum ve ders alan herkesi tanıyordum. "Kocam," dedi kadın, kim olduğunu sorunca da bana, "Rick Reiley," dedi.

Harika, diye düşündüm. Bu adamın onayına ihtiyacım vardı ve köpeğini henüz öldürmüştüm.

Mrs. Reiley'ye kocasıyla randevum olduğunu söyledim ve onu arayıp neden geciktiğimi anlatmasını rica ettim. Arabama dönüp birkaç dakika içinde belediye binasına vardım. Rick'in bürosuna doğru yürürken onu surat asmış bir şekilde bana doğru gelirken gördüm. Yanıma geldiğinde beni adeta bir ayı gibi kucakladı ve yüksek sesle, "Bize büyük iyilik ettin, Jerry. Köpeğimiz yaşlı ve kördü, üstelik kanserdi, ne karım ne de ben onu uyutmaya cesaret edebiliyorduk. Yaptıkların için çok teşekkürler," dedi.

JERRY YELLIN
Fairfield, Iowa

BABANIN SAMAN NEZLESİ VAR

Babam burnuna takıntılıydı, onun kölesiydi. Babama göre Tanrı, burnu işyerinde şaka olsun diye yaratmış ve evreni tatil yaptığı pazar gününden önce bitirmek için koştururken tamamen unutmuştu. Babam ve Tanrı'nın epey ortak noktası var: Tanrı bütün varlıkların kaderini omuzlarında taşır, babamın saman nezlesi vardır. Babam durumlarının eşit olduğunu düşünür. "Tanrı saman nezlesi olmak istemez. İnan bana." Evimizde babamın burnuyla meşgul olmadığımız tek bir dakika geçmez. Nasıl başka türlü olabilirdi ki? Burnu, bizimle yaşayan habis bir varlık gibi. Öğleden sonra Dairy Queen'e bir yolculuk, akşam yemeğinden sonra Monopol oynamak gibi planladığımız en ufak değişiklik babamın burnu tarafından veto yerdi. Emektar burun uyurken yapmayı becerebildiklerimiz de, babamın yüzüne çivilenmiş sinirli bir eşekarısı gibi, o uyandığında şaşmaz bir şekilde yarıda kalır. Pikniği kısa keseriz ya da sinemadan ayrılırız ve evde inhalasyon tüpünü ya da burun spreyini aramak için babamın peşinde dolaşırız; biz odalarda devriye gezen beş gulyabani gibi dolaşırken babam da sanki aradığımız şey oymuş gibi, "Burnum, burnum, burnum," gibi bir ilahiyle bize yol gösterir. Pencereden bakanlar polisi çağırmıyorsa kendi aptallıklarındandır.

Babam, her iki burun deliği de akıl almayacak kadar tıkanmış bir şekilde, banyonun lavabosunun başında dikiliyor. Cephanesi önünde duruyor: burun spreyi, burun damlası, burun tıkaçları, burun kremi, Vicks mentollü merhem, kâfur, zeytinyağı, motor yağı, Liquid-Plumr ve Drano marka lavabo açıcılar, patlayıcılar. Çevre Koruma Ajansı'nın onayını, sanayi izinlerini ve mahallenin boşaltılmasını gerektiren bileşimler geliştirmişti. Kapıda dururum ve babam yılan yağlarını karıştırırken, onları burnuna sürerken ve hiç hareket etmeden, sanki onu burnundan kurtarmaya gelecek süvari birliğinin yaklaşan toynak

seslerini dinliyor gibi, bir mucize beklerken izlerim. İstisnasız bir şekilde, borazanlar hiç ötmez, ordu hiçbir zaman gelmez.

"Burnum."

Bazen bu bir istifa bildirisidir. Mendilini göbeğinin üstünde, bilirsiniz, hazır biçimde tutarak koltukta uzanırken, "Burnum," diye homurdanır. Başka zamanlarda bir savaş ilanıdır, özellikle de biçerdöveri onarmak gibi dikkat gerektiren bir şey yapmaya çalışırken. Bit kadar bir çiviyi sıkılaştırırken, gözleri sulanırken, yüzü kıpkırmızı olup şişerken makinenin yanında çömelir. Birdenbire, önceden uyarısı yapılmayan bir uzaylı istilası gibi, tornavidayı bahçeye fırlatır ve sıçrayarak doğrulur, kalçasını akrep sokmuş gibi pantolonunun arka cebinde mendilini arar. Sümkürür. Yüzünü göklere döner. "Burnum!" diyerek kükrer.

Altı yaşındayım. Babam bisikletime zincir takıyor. En başta, zincirin yerinden çıkmasını engelleyemediğim için kabahatim büyük. Babam homurdanıyor. Burun deliğinden temiz bir damlanın süzüldüğünü ve bir yerlinin takabileceği bir hızma gibi orada asılı kaldığını görüyorum. Sessizce birkaç adım geri çekiliyorum. Babam burnunu çekiyor, gömleğinin koluyla burnunu siliyor, tekrar burnunu çekiyor, homurdanarak insan burnu gibi böyle anlamsızca tasarlanmış bir aracın yaratıcısına sövüyor. Gözlerini kırpıştırıp duruyor, gösteriş yapmak için zinciri çekiştiriyor. Ve sonra burun kontrolden çıkıyor. Babam yaralı bir boz ayı gibi kükrüyor, bisikleti havaya kaldırıyor ve yola fırlatıyor. İçindeki akrep dışarı çıkıyor. Sümkürüyor. Kuşlar havalanıyor, memeli hayvanlar yavrularını yuvalarına sürüklüyor, kasaba halkı saatlerine bakıp öğlen çalan itfaiye alarmının neden 10.25'te çaldığını merak ediyorlar. Gürültü, öfkeli haykırışına eşlik ederek su kulesinde yankılanıyor: "BURNUM!!!"

Annem doktoruna bundan söz ediyor. Doktorun söylediğini yanlış anlayıp herkese, "Jerry'nin burun kemiği çarpık," der. Eve broşürler getirip onları babamın beslenme çantasına koyar. Sanki hatırlatılması gerekiyormuş gibi.

Dokuzuncu yaşımın yazında ailece Florida'da tatil yapıyoruz. Annem Cypress Gardens'a[26] gitmek istiyor. Babam gönülsüz. "Benim saman nezlem ne olacak?" Annem çantasını açıyor: İçinde bir armut

koltuğu dolduracak kadar Contac ve Triaminic var. Eyaletlerarası ulaşım yasalarını çiğneyeceğimiz ve sınırda eşyalarımıza el konacağı düşüncesi kafamın içini dolduruyor. Beşimizin otobanın kenarında dikildiğini, trafiğin emekleyecek kadar yavaşladığını, annemin el çantasındakilerin yere saçıldığını, fotoğrafçıların zulanın fotoğrafını çektiklerini hayal ediyorum.

Cypress Gardens'a gidiyoruz. Arabayı park etmeden önce babam saman nezlesi ünlülerinin geçidine katılmak için yola koyulmuş.

"Burnum."

Annem ilaçları çıkarıyor. "İşte, al bunlardan." Annemin yanında katlanır plastik bardaklar ve bir termos dolusu portakal suyu bile var. Cypress Gardens'a gerçekten de gitmek istiyor. "Bunlar işe yaramaz," diyor babam, yine de ilaçları yutarken. İşe yaramıyorlar.

Öfke ve utanç dolu bir gün olarak hatırlıyorum o günü. Babamın burnu yolumuzun bütün kontrolünü ele geçirmişti. Annem ve biz çocuklar kayak gösterisini izlemek istiyorduk; babamın burnu eve gitmek istiyordu. Salkım söğüdün altındaki piknik alanında öğle yemeği yemek istiyorduk; babamın burnu omuz silkip aklımızı kaçırıp kaçırmadığımızı soruyordu.

Babam bahçıvanlara sataşırken ben, kıvrılan patikalarda başı utançtan eğilmiş bir şekilde yürüyorum. "Devam edin. Hepimizi öldürün! Herhalde hayatınızda hiç buhar makinesi kullanmamışsınızdır!" Hiç tanımadığı bu insanlara yaklaşıp yanlarında çakı olup olmadığını soruyor. "Burnum!" diye inliyor yabancıların dehşetli bakışları karşısında. "Burnumu, yüzümden çıkarın! Kesip atın. Ölüyorum burada. Sefaletime bir son verin."

TONY POWELL
Murray, Kentucky

26. Florida'da, Winter Haven yakınlarındaki botanik parkı. (Y.N.)

LEE ANN VE HOLLY ANN

Lise son sınıftayken bir ulusal müzik eğitmenleri kongresinde şarkı söylemek için eyalet korosuna seçildim. Başka yüzlerce öğrenci vardı, bu yüzden koro düzeninde duracağımız yerler belliydi. Farklı yerlere üç çizelge asılmıştı. Çizelgelerin ikisinde bir yerdeydim, diğerinde bir sıra ve bir mevki öndeydim. Kafam karışmıştı; üçüncünün hatalı olduğu düşüncesiyle iki çizelgede gösterilmiş olan yere gittim. Provaların ilk gününün arasında birinin, "Hefflebower!" diye bağırdığını duydum. Arkama döndüğümde tanıdığım hiç kimseyi görmedim, ama sarışın genç bir kadın çağrıya cevap verdi. Birdenbire, daha önce hiç karşılaşmadığım bir olayla karşılaştığımı fark ettim: Heffelbower soyadlı başka biri. Kadının adı Lee Ann Heflebower'dı, benim adımsa Holly Ann Heffelbower. Koro düzeninin karışmasına şaşırmamak gerek. Kadınla tanıştık, Noel zamanı birbirimize tebrik kartları gönderdik, sonra da bağlantımız koptu.

Yedi ya da sekiz yıl sonra hâlâ aynı kasabada, Holly adında bir apartmanda yaşıyordum. Sevgililer gününde, katıldığım kilise korosunun üyelerinden birinin cenazesine gitmeden önce posta kutumu kontrol etmek için eve geldim. Anahtarımı posta kutusuna soktuğumda kilit açılmadı. Posta kutusuna baktım, "Heffelbower" yazıyordu, ben de tekrar denedim. Anahtar dönmedi. Kutuya tekrar baktım, hâlâ "Hefflebower" yazıyordu. Ama hemen solundaki de öyleydi: "Hefflebower". Diğer kutuya anahtarımı soktum, zarflarımı aldım ve cenazeye koştum. Eve döndüğümde Lee Ann'in koridorun diğer ucundaki daireye taşınmış olduğunu öğrendim. Ohio'dan Lincoln'e yeni gelmişti ve kedi beslemeye izin veren tek apartmanda bir daire kiralamıştı. Bu kez çok yakın arkadaş olduk ve sonunda aynı evi paylaştık. İki yıl sonra onun düğününde şarkı söylüyordum.

HOLLY A. HEFFELBOWER
Lincoln, Nebraska

NEDEN KÜRK KARŞITIYIM

Morris amcanın cam temizleme ilacı renginde gözleri vardı. Pembe yüzükler ve fötr şapkalar takar, hastası olacağınız kaşmir pardösüler giyerdi. Bay Rum marka tıraş losyonu ve Küba purosu kokardı, bu da yedi yaşında olan benim için bile, zehirli olduğunu düşündüğüm bir karışımdı. Muhteşem hikâyeler anlatırdı.

Gençliğinde Toronto'ya kaçmış ve kısa bir süre Murray adıyla profesyonel güreşçi olarak bir kariyer edinmeye çalışmıştı. Orada Faye ve Rae teyzelerle tanıştı. Morris amca kadınlara hayır diyemezdi, bunu da pek denemezdi. Bu yüzden ikisiyle de evlendi.

Rae teyze o kadar sevimsizdi ki kendi bebeklerine bile rahatsız edici gelirdi. Morris'ten Whitey Ford'a[27] benzeyen bir kızı vardı, kız doğduğu günden beri ikisiyle de konuşmadı.

Faye teyzenin Erwin ve Sherwin adında ikiz oğlan çocukları vardı. Rivayet o ki, biri çok zeki, diğeriyse "ağır" dı, ama hangisinin hangisi olduğunu hiç anlamadık. Açıkça sormak yasak olduğu için, erkek kardeşimle ben, onların gerçek özelliklerini anlamamızı sağlayacak zekice sınavlar uydurur, ama hiçbir zaman tatmin edici sonuçlar alamazdık.

Her iki kadın şehrin iki ucunda ayrı dairelerde otururdu. Birbirlerini biliyorlardı ve kuşkusuz Morris amcanın karizması nedeniyle, bu düzeni devam ettirmeye karar verdiler. Morris amca, Faye ve Rae'yi mutlu etmek için epey zaman ve para harcadı. Bu kolay bir iş değildi.

Mücevherlerin, son model mutfak eşyalarının ve duvardan duvara halının ikişer ikişer alınması gerekiyordu. Ama her şeyin ötesinde, Kanada'nın bu soğuk mahallelerinde her iki kadın da kürk manto istiyordu. Morris amcanın yalnızca bir mantoyu karşılayabilecek parası vardı. Böylelikle, Morris amcanın zamanının büyük bölümü, Faye ve

Rae'nin kullanabilmesi için mantoyu Toronto'nun bir ucundan diğerine taşımakla geçti.

Hele kış ayları çok zorluydu. Kürk, vizon olduğu günlerdekinden daha çok, manto olarak dolaşıyordu. Bu Morris amcayı epey yormuştu. Mantonun baskısına bir de hayat boyu pastırma ve çilekli gazozla beslenmiş olmasını ekleyince kalp krizi neredeyse kaçınılmazdı.

Morris amcanın masadan kalkarken göğsünü tutması ve yere kapaklanması arasında geçen kısa zaman aralığında manto ortadan kayboldu. Aile hemen ve geri dönülmez biçimde bölündü. Büyük bir kördüğüm halini alan akrabalar iki kampa ayrıldı. Bir taraf mantoyu Faye'in, diğeri Rae'nin aldığını düşünüyordu.

Yalanlar söylendi. Gerçekler söylendi. Yalanlar ve gerçekler eşit derecede yaralayıcıydı. Bağırışlar oldu. Ağlamalar oldu. Önemsiz birkaç parça şey çalındı. Manto bir daha görülmedi.

Yıllar sonra bodrumdaki depolama alanını temizlemede anneme yardım ediyordum. Dolabın derinliklerinden güve yemiş bir ayı kostümüne benzer bir şeyi çıkarırken, "Bu ne?" diye sordum. Lanetli bir sessizlik duydum, naftalin ve Shalimar marka parfüm olduğu anlaşılan kokuları soludum. Anneme baktım. Göz temasından açıkça kaçınıyordu. "Aman Tanrı'm," diyerek yutkundum, "bu Faye ve Rae'nin mantosu! Onu sen aldın! Sendin!"

Neredeyse cüce sayılacak annem şaşırtıcı bir güç ve şiddetle odanın diğer köşesine uçtu ve beni duvara çiviledi. Gömleğimi yakaladı ve, "Kimseye söylememelisin," diyerek tısladı.

"Sakin ol," diyerek sızlandım, "beni öldürürsen erkek kardeşimle baş başa kalırsın."

Hep pratik olan annem, beni kavradığı yumruğunu gevşetti ve meselenin aslına döndü. "Şimdi ne yapacağız?" diye sordu. Bilmiyordum. İtiraf etse onu öldürürlerdi.

Mantoyu olduğu yerden aldım. Çok büyük ve ağırdı; Faye ve Rae iri kadınlar olmalıydı. Mantoyu üzerimde denedim ve aynaya baktım. O sırada iki yaşındaki çocuğum sendeleyerek odaya girdi. Bana bir defa baktı ve üzerimdekini çıkarana kadar çığlık atıp durdu.

FREDDIE LEVIN

27. 1950-1967 yılları arasında New York Yankees takımında oynamış beyzbol oyuncusu. Açık sarı renkteki saçlarından dolayı *whitey* (beyaz) lakabını almıştır. (Ç.N.)

HAVAALANI HİKÂYESİ

Arkadaşlarım Lee ve Joyce, Vermont eyaletinin Kuzey Shrewsbury kentinde, Boston'daki Logan Uluslararası Havalimanı'ndan arabayla dört saat uzaklıkta yaşıyorlar. 1970'lerde Joyce'un amcalarından biri Chicago'da vefat etti. O da arabayla Logan'a gidip cenazeye oradan uçakla gitmeye karar verdi.

Green Dağları'ndan geçip doğuya doğru yol aldı, sonra boş bulunarak sağa sapacağına sola saptı ve hatasını fark edene kadar yarım saat boyunca yanlış yolda ilerledi. Geç kaldığı için biraz paniklediğinden, geri dönüp Vermont'u geçip New Hampshire eyaletinin sınırına ulaştı, artık Logan'dan arabayla yalnızca yaklaşık yarım saatlik uzaklıktaydı. Havalimanı için büyük bir çıkış tabelası gördü ve harekete geçti. Havalimanını gösteren tabelaları takip ederek sonunda oraya vardı; birkaç hangarın bulunduğu geniş, çimenli bir alandı burası. Meğerse New Hampshire eyaletindeki Manchester kentinin yerel havaalanı tabelalarını takip ediyormuş.

Artık uçağı kaçırmaması için gerçekten koşturması gerekiyordu. Hızla otoyola çıktı, güneydeki Logan'a saptı, hızla otoparka girdi ve uçağının kalkmak üzere olduğunu söyleyerek bilet gişesindeki yolculara sıranın önüne geçmek için yalvardı. Yolcular diğer gişe memuruna gitmesine izin verdiler. Joyce ona Chicago'ya gidecek bir sonraki uçağa binmesi gerektiğini söyleyip çek defterini çıkardı ve defterde hiç çek kalmadığını fark etti.

Sahip olduğu tek kredi kartı bir benzin istasyonu zincirine aitti.

Bütün parası tek bir dolardı. Bilet almasına olanak yoktu.

Umutsuz ve ağlamaya hazır bir halde cebindeki son doları çıkarıp cenazeyi kaçıracağını söylemek için akrabalarını aramaya karar verdi. Gözlerinden oluk gibi akan yaşlar içinde telefon kulübesi için bozukluk alabileceği bir makine gördü. Bir doları makineye soktu ve

içinden Massachusetts eyalet piyangosu için iki bilet çıktı. Doları yanlış makineye sokmuştu. Gözyaşlarına boğulurken oradan geçen bir adam omzunu sıvazladı ve, “Endişelenmeyin hanımefendi. Bu, satın aldığınız en iyi şey,” dedi.

Artık Joyce’un tek istediği yalnız kalıp huzur içinde ağlamaktı. Kadınlar tuvaletine gitti.

Oradakilerin hepsi ödemeli tuvaletti.

Umurumda değil, dedi kendi kendine. Zerre gururum kalmadı. Yalnızca tek başıma ağlamak istiyorum. Ellerinin ve dizlerinin üstüne çöktü ve metal kapının altından içeriye sürünmeye başladı.

Yolun yarısındayken bir kadının kendisine şöyle dediğini duydu: “Kusura bakma tatlım. Bu tuvalet dolu.”

RANDY WELCH
Denver, Colorado

GÖZYAŞLARI VE SAÇMALIK

Louisiana'da ağustos ayıydı ve babamın stajyerleri için her yıl düzenlediği partinin zamanı gelmişti. Hava durgun ve nemliydi. Ben sonunda gumbo'nun[28] malzemelerinden biri olacak balığı temizliyordum. Babam bu parti için yiyeceğe pek para harcamamıştı; içki almak için tomarlarca para gitmişti. Balık pulları alüminyum lavabonun dibine yapışmış, mika parçaları gibi parlıyordu.

Evde yaşadığım bütün yıllar boyunca babamın öğrencilerinden hiçbirinin kendisininkinden farklı bir düşüncesini açıkladığını görmedim. Karşı çıkılacak ya da meydan okunacak bir adam değildi babam. Genç doktorların gelmesini beklerken sandalyesinde bir ileri bir geri sallanan Mr. Pickwick[29] siluetini izlediğimi hatırlıyorum. Bir şey dikkatini çekmişti, içki bardağıyla havaya küçük daireler çizerek dikkatle yere bakıyordu. Doktor Hauser erkenden geldi; onu akıl hocasının yanında kıpırdanırken izledim. Diğer stajyerler istiridye kabuğu döşeli araba yolumuza ağır ağır giriş yaptığında ikisini üç katlı bir kırlangıç yuvasının altında dikilip dururken buldular. Babam kırlangıçların sivrisinek nüfusunu yarıya indirebileceğini duymuştu, bu yüzden onlar için bu minyatür gökdeleni inşa etmişti.

Yavru kuşlardan biri yuvadan düşmüş ve yerde, gagası hafifçe açık şekilde yatıyordu. Babam ikinci cin toniğini bitirirken biraz duygusallaşarak onu inceledi. Üzüntüyle başını salladı ve diliyle bir ses çıkardı. Doktor Hauser'e ölü kuşu annesiyle birlikte eve geri koymasını söylediğini duymak beni şaşırtmadı.

Doktor Hauser önce beş metre yüksekliğindeki kuş yuvasına, sonra da kuşa baktı.

"Merdiveniniz var mı?"

"Uzatma Hauser, direğe tırmanıver."

Doktor Hauser, elinde kuşla direğe tırmanmak için birkaç zayıf girişimde bulundu; bu arada doktorların geri kalanı geç geldikleri için sevinerek yarım daire şeklinde dizildiler.

Babam içeri geldi, içkisini tazeledi ve sonra yine dışarı çıktı. Bardağındaki buz tıkırdarken kuş yuvasının altında bir süre durdu.

"Arabayı direğin altına çekip tepesine tırman."

"*Kendi arabam* mı?"

"Tabii ki," dedi babam.

Doktor Hauser arabasını kuş yuvasının altına sürdü. Arabadan inip önce arabanın kaputuna sonra da üstüne bastığında ağırlığıyla tarak kabuğu gibi girintiler oluştu. Hâlâ kuş yuvasına yarım metre kadar uzaktaydı.

"Sanırım olmayacak," dedi, küçük kuşu avucunda tutarken.

"Lanet olsun!" dedi babam.

On yaşındaki erkek kardeşim Matt, biçerdöveri iterek olay yerine geldi. Haki renkli gömleği terden koyulaşmıştı; küçük çimen parçaları pantolonunun paçalarına birbirinden farklı açılarda takılmıştı.

"Matt," dedi babam, "Hauser'in omuzlarına çık."

Kardeşim bir sivrisineği vurdu, sonra da söz dinleyerek stajyerler grubuna doğru yürüdü. Doktor Hauser arabasının üstüne tırmandı, kardeşim de onun omuzlarına çıkmayı başardı. Arka planda sazlıklar sallanırken arabanın tepesinde yalpalayan tuhaf bir ikili olmuşlardı. Kırlangıçlar yabancılara pike yaparak ve saldırarak evin etrafında daireler çizerken yüksek sesle ötüyorlardı. Başka bir doktor, yuvanın küçük kapısına bir nefes kadar uzak olan kardeşime kuşu ihtiyatlı bir şekilde uzattı. Kardeşim öne doğru uzandı. Uzanırken dengesini kaybetti; hepsi dengelerini kaybetti. Önce Matt, sonra doktor, en sonunda da kuş.

Onlar arabaya çarpıp ardından istiridye kabuğu döşeli yolda yuvarlanırken ağır bir gümbürtü duyuldu.

"Tanrı'm!" diye bağırdı Doktor Hauser.

"Baba! Kolum!"

Kardeşimin kolu yamulmuştu, sanki onun değilmiş gibi bükülmüştü. Gözyaşlarını gizlemek için diğer kolunu yüzüne doğru tuttu; istiridye kabukları etini kesmişti.

Doktorlar hemen onun etrafını sardı, biri de Matt'in koluna bir atel bulmak için eve koştu. Bir başkası ilkyardım çantası için arabasına fırladı. İki doktor, Doktor Hauser'le ilgilendi.

"Hareket etme, Don," dedi biri. "Sanırım ambulans çağırsak daha iyi olacak."

Bütün bu kargaşa içinde babam, dikkatini kuşun kabuklu yolda dümdüz olduğu noktaya toplayarak olduğu yerde durdu.

"Zavallı küçük kuş," dedi babam. "Zavallı küçük kuş."

ALICE OWENS-JOHNSON
Black Mountain, Kuzey Carolina

28. ABD'nin güney eyaletlerinde yapılan bir çeşit türlü yemeği.(Ç.N.)

29. Charles Dickens'ın *Mister Pickwick'in Serüvenleri* adlı romanının başkarakteri. Şişman, iriyarı ve gözlüklü biri olarak betimlenir. (Ç.N.)

YEMEKLİ VAGON

Temel eğitimden henüz çıkmış genç bir deniz piyadesiyken bana iki haftalık izin verilmişti. Babam ve kız kardeşlerimi ziyaret etmek için Miami'ye gitmeye karar verdim ve Virginia eyaletindeki Norfolk kentinde trene bindim. Birkaç saat sonra acıkmaya başladım, bu yüzden koltuğumdan kalkıp bütün tren boyunca yemek vagonuna yürüdüm. Gördüğüm kadarıyla hareketli bir yerdi, belli ki buranın tek eğlencesiydi. Jambonlu ve peynirli bir sandviç yedim ve en az iki şişe kola içtim, ardından bazı dergilere bakıp çok havalı görünmek için bir-iki saat orada oturdum. Bu benim ilk ziyaretimdi. Ertesi gün birinin bana vermiş olduğu karton kapaklı bir romanla hazırlıklı olarak oraya geri döndüm. *God's Little Acre*[30] diye hatırlıyorum kitabın adını. Bu kez yemekli vagon neredeyse boştu ve istediğim yeri seçebilirdim. Ben de vagonun iki başındaki yuvarlak bölmelerden birinde aylaklık etmeyi seçtim. Her bölmenin önünde Formica kaplı bir masa vardı ve koltuklar suni deriden yapılmış rahat yastıklarla döşenmişti. Kitabımı masaya koydum, bara gittim ve büyük bir fincan kahveyle kurabiye sipariş ettim, sonra da yerleştiğim bölmeye döndüm. Bu şekilde oturarak kurabiyemi yedim ve kitabı okumaya başladım.

Bölmenin arkasında, yuvarlak delikli paslanmaz çelikten bir sıcak hava mazgalı vardı. Her bir yudum kahveden sonra kâğıt bardağı masaya koyup sağ kolumu müthiş kibar bir tavırla bölmenin arkasına atıyordum. Parmaklarım sıcak hava mazgalına değiyordu. Sonra birkaç parmağımı deliklerin içine sokup çıkarttım. O an için parmaklarımı deliklerde bırakarak okumama odaklandım. Sonra bir yudum daha kahve için hazırken sağ kolumu yukarıya kaldırdım ve inanılmaz bir şekilde parmaklarım dışarı çıkmadı. Deliklere sıkışıp kalmışlardı.

Bu saçmalık, dedim kendi kendime. Bunu yaşamıyorum. Uğraştım, didindim, ama parmaklarım deliklerden çıkmıyordu. Vagon

yeni yolcularla dolmaya başladı. Bir noktadan sonra dört kişilik bir grup oturduğum bölmede işimin bitip bitmediğini sordu, kâğıt oynamak için masaya ihtiyaçları vardı. Onlara müşkül durumumdan söz ettim. Şaşırdılar ama çok da cana yakın davrandılar. Sonra bunu elimi kurtarma girişimleri izledi. Önce buz torbası uygulaması, sonra biraz nemlendirici krem sonra da terapi: "Rahat ol, sakin ol, derin nefes al!" Hayır! Sonra tren çalışanlarından bir grup destek kuvveti olay yerine geldi. Birinin elinde aletlerle dolu bir bez torba vardı. Sıcak hava mazgalının önünü hızla açmak üzere bölmeyi sökmeye koyuldular. Sonra mazgalın vidalarını söktüler ve işte orada, iki metre uzunluğundaki paslanmaz çelik parçaya takılmış ve artık kırışmış bahriyeli üniformamın içinde yemekli vagonun tam ortasındaydım. Parmaklarım kıvrılmıyordu bile. Artık şiştikleri apaçık görülüyordu.

Nihayet tren durdu ve mazgalla birlikte oradan çıkarılıp bir hastanenin acil sevisine gönderildim. Allak bullak olmuş bir stajyer durumla başa çıkmak için elinden gelen her şeyi yaptı, ama hiçbiri işe yaramadı. Sonra hastanenin bodrumuna indirildim, burada bir tamirci mazgalı özenle keserek elimden çıkardı. Çok rahatlamış bir halde ona bütün kalbimle teşekkür ettim.

Ertesi gün Miami'deydim, bütün hevesim kursağımda kalmıştı.

JOHN FLANNELLY
Florence, Massachusetts

30. (İng.) Tanrı'nın Küçük Arazisi/Mezarlığı. (Ç.N.)

BRONX NEŞESİ

Al, üzerinde golf kazağıyla, golf oynamaya her zaman hazır, dışarıda dikilip dururdu. Bu yüzden gidip onunla konuştum. Bana, “Golf oynamaya hazır mısın?” dedi. Ben de, “Pek sayılmaz. Bodrumumda bir el bilardoya ne dersin?” dedim.

Yaptığımız şey buydu. Aşağıya indik ve bodrumun yarısını kaplayan büyük masada oynamaya başladık, ama bilardo masasının yanında, üst katları destekleyen ahşap bir sütun vardı. Bu uzun bilardo ıstakalarından birini kullanmaya çalıştığım her an ıstaka ahşap sütuna çarpıyordu.

Al’e, “Sütun yüzünden bu atışı yapamıyorum,” dedim. Al de, “Neden sopaları kesmiyorsun?” dedi. “İyi fikir,” dedim ve öyle yaptım.

Sonra aklıma daha iyi bir fikir geldi. “Al, belki de bu sütunu yok edip yerine çelik bir direk koymalıyız,” dedim. “Bu harika bir fikir,” dedi.

Böylece Al, ben ve çocuklar benim steyşın arabama bindik ve ev için bu altı metrelik direği almaya Yüz Otuz Sekizinci Sokak ve Morris Bulvarı’nın köşesine gittik. Direk o kadar uzundu ki steyşın arabadan dışarı çıktı. Aşağı yukarı zıplayarak yere vurup, kıvılcımlar ve dumanlar çıkarıp durdu. Bir süre sonra çocuklar, “Hey, baba, baksana! Direk yanıyor!” dedi.

Al ve ben bakındık ve durup direği soğutmamız gerektiğine emin olduk. Eve varır varmaz direği garaj yoluna koyduk. Sonra da, “Bu koca direği eve nasıl sokacağız?” diye meraklandık.

Beton duvarda yarım metrelik bir delik açmamız gerektiğini söyledim. Ardından direği bodrumun tavanına kaydırabilirdik.

Böylelikle delik açtık. Al’e çelik direği dikmeden önce evi krikolar ve ahşap destek sütunlarıyla desteklememiz gerektiğini söyledim. Eski ahşap sütunu çıkarmadan evin çökmesini istemezdik.

Gece yarısına kadar çalıştık. O zamana kadar tamamen tükenmiştik, bu yüzden eve gittim. Ertesi sabah, saat altıya doğru Al'den bir telefon aldım. "Yardım et!" dedi. "Galiba bir şey yanlış gitti. Merdivenlerden su akıyor, çocuklar da tuvaletin ve yatak odalarının kapılarını açıp dışarı çıkamadıkları için bağırıyor!"

Koşarak yolun karşısına geçtim, Al orada golf sopalarıyla ve golf kazağıyla evin önüne dikilmiş, çocuklara bağırıyordu: "Suyu kapatın! Sifonu çekmeyin! Anneniz aşağı kattaki masanın üstünde avizeyi ve tavanı tutuyor!"

Elbette, eve gittiğimde gördüğüm şey tam da buydu. Arlene, masanın üstünde, düşmemeleri için avizeyi ve tavanı tutmaya çalışıyordu. Al bunun ardından üst kata koştu ve çocukları dışarıya çıkarmak için kapıları açtı. Ben aşağı kata, bodruma koştum ve suyu kapattım. Arkamı döndüğümde duvarda açtığımız deliğe sincapların girip çıktığını gördüm. Kısa, kesilmiş çubuklar hâlâ masadaydı ve sincaplar onlarla bilardo oynuyor gibi görünüyordu!

Üst kata çıktığımda karım orada evlilik yıldönümümüz olduğunu söyleyerek bana bağırıyordu. "Kanada'da rezervasyonumuz vardı," diyordu bana, unuttum mu diye soruyordu. "Çabuk, çabuk, gitmemiz gerek!"

Önce Al'e, sonra sırılsıklam olmuş Arlene'e, ondan sonra da tırabzandan kayan Al Jr.'a ve basamakları dizleri üstünde geri çıkan ve yine sırılsıklam olmuş Keith'e baktım. Üst katta kızlar bağırıyordu. "Giysilerim nerede! Bütün giysilerim ıslak!"

O zaman en yüksek sesimle bağırdım. "Durun! Arlene'i masadan alalım ve bu pisliği temizleyelim ki Al gidip golf oynayabilsin."

Ona şöyle dedim: "Evlilik yıldönümüm için yola çıkmam gerek, ama döndüğümde her şeyi düzelteceğim."

Elbette geri döndüğümde Arlene tavanı duvar kâğıdıyla kaplamıştı. Benden duvar kâğıdını yapıştırmamı ve ardından evin geri kalanını boyamamı istedi, ben de öyle yaptım. Ama hâlâ ne olduğunu merak ediyordum, Al de bana, "O gün sen eve gelmeden önce kapıları tavanı bel veren eve göre kesip zımparalaması için bir marangoz çağırdım." Ben bunu bilmiyordum, bu yüzden, doğal olarak, evi krikolarımız ve desteklerimizle dengelediğimizde onu düzeltmiştik, bu yüzden kimse kapıları açamamıştı.

Bunun normal bir ev olmadığını anlamalısınız. Pencerelerden bakan kırk çocukla *The Old Lady that Lived in a Shoe*[31] şarkısından fırlamış gibiydi. Ama elbette bu Al'in umurunda değildi. Arlene'e, "Duvarları yapıştırıp boyamayı unutma. Rengi seçip uyku vaktinden önce çocukların karnını doyurmayı unutma. Golf oynamaya gidiyorum," dedi. O da, "Tamam," dedi, ama her nedense, tamam dediği her an başka bir çocuk beliriyordu. Her yerde çocuklar vardı.

JOE RIZZO
Bronx, New York

31. (İng.) Ayakkabıda Yaşayan Yaşlı Kadın. Eski bir çocuk şarkısı. (Ç.N.)

HIGLEY'DE BİR GÜN

Bir gün, genç bir serbest muhasebeciyken Arizona eyaletinin Higley kentindeki bir müşterimi çiftliğinde ziyaret ettim. Biz sohbet ederken bir şeyin sinekliği tırmaladığını duyduk, müşterim, "Baksana," dedi. Kapıya gitti ve kapıyı açarak epey büyük bir yabankedisini içeri aldı. Bu yabankedisini doğumundan hemen sonra bir kaba yonca tarlasında bulmuştu, hayvan da o zamandan beri ailenin parçası olmuştu. Kapıyı açtığında, kedi banyoya koştu, tuvalete atladı ve "işini görmek" için tuvalete çöktü. Yabankedisi işini bitirdiğinde yere atladı, arka ayakları üstünde durdu ve sifonu çekti.

CARL BROOKSBY
Mesa, Arizona.

YABANCILAR

YETMİŞ DÖRDÜNCÜ SOKAK'TA DANS ETMEK

Manhattan, Ağustos 1962

Sıcak bir öğleden sonra, buradaki üçüncü günüm. Stüdyo daire sıcaktan yanıyor. Bir çekiç ve tornavidayla tek pencereden boya söküyorum. Sonra, güçlü bir hamleyle pervazı tepeye kadar ittim ve kafamı kesintisiz bir çizgi halindeki kırmızı tuğla binalara çevirdim.

Kapı komşularım olan dudağını büküp belini arkaya atmış esmer tenli bebek ile ona memesini uzatmadan önce dudağını yeniden düzelten annesi, sundurmada yelpazeleniyor. Anne, turkuvaz renkli bir pantolon ve şeffaf plastik ayakkabılar içinde bacak bacak üstüne atmış, ayakkabısını topuğunda sallandırarak oturuyor, kadınla sıcaktan çatlayacak bir halde olan beton arasında sadece bir gazete var. Bebek meme emerken anne ince bir puro ve bir şişe *cerveza*[32] arasında gidip geliyor.

Üzerinde atlet olan baba bir elinde radyo, diğerinde bir çalı süpürgesini sürükleyen, yeni yürümeye başlamış bir çocukla racon kesiyor. Çocuk sundurmayı süpürmeye başlıyor ama sonra fikrini değiştirip bunun yerine süpürgenin kıllarını tıngırdatıyor. Mutfak sandalyeleri altı kutuluk pakette Tab, 7Up ve Rheingold'la birlikte dışarıya taşınıyor.

Merdivenin altındaki Japon fırınından siyah fasulye ve safranlı pilavın kokusu olduğum yere kadar geliyor. Anne iddialı kızıl saçlarını topluyor, bebeği Gristedes Marketi'nden aldığı bir kutunun içine atıyor ve elleri belinde, yavaşça bükülüyor. Duruyor, kocasına doğru eğiliyor ve dizleriyle adamın kasığını dürtüyor. Karayipler'in sesi eşliğinde birbirine sürtünen çift yana doğru eğiliyor, hızla birbirlerine

sarılıyor, bükülüyor, devriliyor. Çocuk tahta kâse ve kaşıkla onlara eşlik ediyor; babası onaylayarak ve parlayan altın ön dişini göstererek gülümsüyor. Yeni doğmuş bebek karton kutuda uyurken bongo çalgıcıları kaldırımda diziliyor.

Ben ve yirmi yaşlarında, Nevada'dan geleli bir yıl olan genç kız, donakalmış bir halde olanları izliyoruz. Birdenbire parlayan altın dişli baba başını kaldırıp cehennemden benim pencereme doğru bakıyor.

"Hey, *muchacha!*"[33] diye bağırıyor bana. "Sigaran var mı?"

CATHERINE AUSTIN ALEXANDER
Seattle, Washington

32. (İsp.) Bira. (Ç.N.)

33. (İsp.) Genç kadın. (Ç.N.)

BILL'LE SOHBET

Karım ve ben, Chesapeake Körfezi'ndeki bir üniversite laboratuvarında deniz ekolojisi çalışacağım Güney Maryland'e taşınmıştık. Yerleştiğimiz kent küçük bir taşra şehriydi. Kentin merkezi yalnızca birkaç dükkândan oluşuyordu: bir market, alkollü içki dükkânı, bir berber ve birkaç yer daha. Bir bar vardı, cuma gecesi için planım yoksa bir-iki bardak bira ve belki de bir el tilt oyunu için oraya uğrardım. Barın bir grup sadık müdavimi vardı, bunlar denizde balıkçılık yapan, elektrik santralinde ya da bölgede evler yapan inşaat şirketleri için çalışan mahalleli adamlardı. Aslında onların yanında sırıtıyordum, ama balıkçılık hikâyelerini dinlemeye bayılıyordum. Körfezin eski günlerini anlatmalarını hayretle dinliyordum; dinledikçe gözümün önüne gizemli imgeler geliyordu. Bu gruba bazı barmenler tarafından "şarapçılar" adı takılmıştı ve her zaman ön kapının yakınında, barın ucundaki aynı yerde otururlardı.

24 Kasım'dı ve kendimi bir bardak fıçı Guinness birası yudumlayarak geçici bir süre için barda tek başına otururken buldum. Karımla benim Noel'i ailemle geçirmek için Connecticut'a gitme planımızı düşünüyordum. Bir süre sonra şarapçılar grubundaki adamlardan biri olan Bill'in sohbet için bana işaret ettiğini fark ettim. Bill ve ben geçen iki yılda birbirimizi onlarca kez görmüş, ama hiç konuşmamıştık. Aramızda, iletişim kurmamayı seçen ama yine de birbirine saygı duyan insanlar arasındaki sessiz anlaşmalardan biri vardı.

Bu yüzden Bill benimle konuşmaya başlayınca her nedense şaşırmıştım. Biraz hesapsız gelişmişti sohbet. Başta giriş niteliğindeki kibar konuşmadan sonra Bill hayat hikâyesinin büyük bölümünü kapsayan uzun bir anlatıya başladı. Önceden birkaç içki içmiş olduğu için neşeli bir ruh hali vardı ve konuşmasının bir yerinde bana balıkçı

olduğunu söyledi. Körfeze olan sevgisini ve ekolojisine olan hayranlığını vurguladı. Yeni balıkçı teknesini bütün ayrıntısıyla anlattı ve onu birkaç onarım için limandan daha yeni çıkardığını söyledi. Noel'i, aileyle geçirilecek tatil planlarını ve benzer konuları konuşmaya döndük. Kendisiyle büyükannesinin doğum günlerinin aynı olduğunu ve ilerleyen yaşına karşın hâlâ birlikte kutladıklarını anlattı. Genellikle yabancıları engelleyen çatlaklar ve boşluklardan içeri girmeme izin vererek adım adım hayatını bana açıyordu. Bütün bunlar karşısında biraz şaşkındım; ama yılın kutlama zamanıydı ve Bill'le gerçekten tanışma fırsatını dert etmedim.

Konuşmamız yarım saat kadar sürdü. Sonunda saatine bakıp bana eve gitmesi gerektiğini söyledi; karısıyla çocukları onu bekliyordu. Bana sarıldı, omuzlarımı kuvvetle sıktı ve benimle konuşmanın ne harika olduğunu, muhakkak daha sık konuşmamız gerektiğini söyledi. Onaylayarak elini sıktım ve birbirimizle vedalaştık.

Barda oturmaya devam ettim. O saatte artık arkadaşım Carl da gelmişti. Bill'i tanıyıp tanımadığını, arkadaşlık etmek için beni seçmesi hakkında bir şey bilip bilmediğini sordum ona. Carl sorularımı yanıtlayamadı. Yalnızca Bill'in hep biraz sessiz biri olduğunu söyledi.

Elbette, özellikle barlarda insanın zaman algısı dağınık oluyor, ama barmenin ağlamaya başladığını ve çaresiz bir üzüntü içinde olduğunu fark ettiğim an, sanki Bill henüz barın kapısından dışarı çıkıyordu. Kalabalığın gürültüsü dinmişti ve insanlar fısıldıyordu. Belli ki korkunç bir şey olmuştu. Sonra ortaya çıktı ki Bill eve giderken bir kaza geçirmişti. Hız yaptığı kamyonet yoldan çıkmış ve sık ağaçlıklı ormana dalmıştı. Hemen o anda ölmüştü.

Bu haberle şoka girdim. Nasıl sarsıldığımı tarif etmem neredeyse imkânsız. Carl'a Bill'in muhtemelen hayatında konuştuğu son kişinin ben olduğumu söyledim. Daha önce hiç konuşmamıştık ve bana hayatıyla ilgili o kadar çok şey anlatmış, o kadar küçük kişisel ayrıntılardan söz etmişti ki! Sanki başına bir şey geleceğini önceden biliyordu.

Bir süre sonra Bill'in yas tutan arkadaşları ve akrabalarından uzaklaşıp dışarı çıkmam gerekti. Otoparkta Carl' la birlikte durdum, muhtemelen Bill'in kaza yaptığı yerden dönen birçok polis arabası geçti. Onları, Bill'in kamyonetinden kalanları taşıyan bir çekici izledi.

Çatlamış ön cam, sokak ışıklarının altında parlarken çılgın bir örümcek ağını andırıyordu. Kamyonet çarpmanın korkunç etkisiyle bükülmüştü. Kurtarıcı bir süre dört yol ağzında durdu, sonra da yoluna devam etti. Biz de orada sessizlik içinde uzaktaki karanlık onu yutana dek bekledik.

JOHN BRAWLEY
Lexington, Massachusetts

OTOBÜS YOLCULUĞU

Reno'da otobüse bindiğimde mayıs sonu ya da haziran başıydı. Yıl 1937'ydi.

İlk boş koltuğun yanında durdum. "Oturabilir miyim?" dedim. Pencere kenarında oturan kişi yanında kimsenin olmamasını tercih ettiğini gösteren bir bakış attı, ama sonra başını onaylarcasına salladı. Şaşaalı bir görünüşü ve pahalı giysileri olan yaşlı bir kadındı (gerçi şimdiki yaşımdan muhtemelen yaklaşık on yaş gençti), eskiden hali vakti yerinde dediklerimizdendi. Greyhound otobüsünde göreceğiniz bir tip değildi. Yataklı trenin konforu yerine neden otobüs yolculuğunu seçtiğini merak ettim.

Yanıtın gücüyle adeta oturduğum yerde sarsıldım. "Hâlâ biraz kalmışken kır hayatını görmek istiyorum! Şu Roosevelt işini bitirdiğinde hiçbir şey kalmayacak!"

Franklin D.Roosevelt'i seviyordum, ama bir şey söylemedim. Roosevelt'ten nefret edenler aklın sesini hiç dinlemezlerdi. Ayrıca o sırada içimden tartışmak gelmedi.

O zamanlar sık rastlanan bir nedenle, boşanmak için Reno'daydım. Şimdi bir Greyhound otobüsünde, neşemin ve utancımın çarpışarak birbirine karıştığını hissediyordum. Özgür olduğum için neşeliydim, en başta saçma bir evlilik yapmış olduğum için de utanç duyuyordum. Yirmi üç yaşındaydım.

Yol arkadaşım bir sonraki kentte otobüsten indi. Bir-iki gün dinleneceğini, sonra da Amerika'ya veda niteliğindeki teftiş gezisine devam edeceğini söyledi. Pencere kenarına geçtim, yanıma iriyarı bir kadın oturdu. Kadın hemen uykuya daldı. Yolculuğun geri kalanında horladı.

Jean ve ben birbirimizi nasıl bulmuştuk? Bir mola yerinde elbette. Uzun bir otobüs yolculuğunda hiçbir şey mola yerlerinden daha iyi

karşılanmazdı. Bunlardan birinde durunca şoför, “Sayın yolcular, kadınlar tuvaleti sağda, erkekler tuvaleti solda. Elli dakika içinde kalkıyoruz,” diye seslenirdi. Şoförün arkasında yolcular merakla kıpırdanır ve fısıldaşırdı.

Otobüsün içinde yolcular ikişer ikişer ayrılmıştı, ama dinlenme molasında kaynaşabiliyorduk. Bazılarımız ileri geri hızlı koşular yapıyor, başkaları büfeden aldıkları sosisli sandviçleri yiyerek ayakta duruyordu. Hepimiz de uzun süre üzerinde oturmaktan ağrıyan kaba etlerimizi dinlendirmek için bütün mola boyunca ayakta durduk. Bu molalardan birinde, benim yaşlarımda, benim güldüğüm şeye gülen bir kıza rastladım. Aynı şeye gülmek güvenilir bir tanışma yoluydu, biz de hemen sohbete başladık. Jean, çekici bir gülümsemesi olan kısa boylu, kumral bir kızdı. Ben daha uzundum, fazla uzun diye düşünmüştüm, saçlarım da açık kahverengiydi. Muhtemelen ikimiz de gofre kumaştan, serin tutan ve kendinden kırışık, belden büzgülü ve etekleri diz boyunda elbiseler giymiştik. Jean, teyzesiyle birlikte California’da yaşadığını ve üniversiteye gittiğini söyledi. Şimdi Pennsylvania’daki evine gidiyordu. Ona okuldan ayrıldığımı ve çalışma hayatına atılmayı düşündüğümü söyledim.

Otobüse döndüğümüzde dalavereyle birkaç değişiklik yaptık ve yan yana koltuklara geçtik. Yan yana otururken *Time* adlı yeni çıkan dergiyi ve Thomas Wolfe’u *gerçek* Thomas Wolfe’u okuduk. Korkunç sıcaktan şikâyet ederek dönüşümlü olarak pencere kenarında oturduk. Geniş ön pencereden şoförün ilerlediği yöne bakarken titreyen serapta kaybolan iki yönlü otoyolu, hiçbir zaman ulaşamayacağımız serin gölleri görebiliyorduk.

Konuştuk. Ve güldük. Ve konuştuk. Bazen uyuduk. “Old Mill Stream”[34] ve “Stardust”[35] şarkılarını birleştirerek kimsenin bizi duymaması için alçak sesle şarkı söylüyorduk. Jean’in hiçbir zaman gerçek aşkı yaşamadığını öğrendim, yalnızca birkaç kez birilerinden hoşlanmıştı. Öğretmen olmak istiyordu; dediğine göre, “Öğretebiliyorsan her şeyi yapabilirsin.” Ona boşanmadan söz ettim. Hayretle karşıladı ama durumu kabullendi. Bu genç kadının ortama epey rahat uyum sağladığını; ama benim paramparça olduğumu ve sarsıldığımı fark etmeye başladım.

Uzun yolculukta otobüs yolcuları genellikle kaşınır, pislikten kokar, bacaklarına kramp girer ve sinirlenirler. Jean ve ben bu ortamdan biraz uzaklaşma ihtiyacı duyduğumuza karar verdik ve Ohama, Nebraska'da bir gece geçirdik. Orada büyük dağların gölgesindeki güzel tepeleri inip çıktık. Omaha'da nefes almanın duyulara hitap eden bir zevk olabileceğini öğrendim. Ertesi gün yeniden otobüsle yola çıktık ve yolculuğun geri kalanı bir esinti gibi geçti. Jean'la Pennsylvania durağına ulaştığımızda görüşmeye devam edeceğimize söz verdik. Çok alışılmadık bir şey yaptık. Altmış iki yıl boyunca birbirimize yılda bir-iki kez, bir kıyıdan diğerine mektup yazdık. Jean birdenbire dokuz yıldır tanıdığı bir askere âşık oldu. Evlenip Güney California'ya taşındılar. Ben de yeniden evlendim ve bu sefer iyi bir iş çıkardım.

1999'un başında arkadaşım bir buluşma önerdi. Bu kadar eski bir dostluğun anılarda kalmasının daha güvenli olacağını düşünerek duraksadım. Ama Jean ısrar etti, ben de memnun oldum.

Ağustosta bir hafta sonu buluştuk; biri kısa biri uzun, tıknaz olmayan, hâlâ kadınca bir vücuda sahip, kısa kesilmiş saçları kırdan beyaza dönmekte olan seksenlik iki dul hanımdık. Hâlâ oldukça iyi göründüğümüzü düşündüm. Aramızda kalsın, üç kalp krizi, ufak bir felç, üç katarakt ameliyatı, bir tiroit yetmezliği, bir müzmin bronşit ve sayısız eklemde artrit geçirmiştik. Gözlüklerimizle hazırda bekleyerek ve yardımlaşarak haplarımızı aldık, sonra da ihtiyatlı bir şekilde ama destek almadan yürüdük. İkimiz de işitme cihazına ihtiyaç duymuyorduk.

Hayatlarımızı ve geçen zamanı karşılaştırarak iki bütün gün boyunca konuştuk ve güldük. Çok gururlandığım iki oğlum ve pek gururlanmadığım kariyerim hakkında konuştum; heyecanım kısa sürede söndü.

Jean büyük itibar kazanmıştı. Emeklilerin işgücüne katılımı için yeni yollar bulmalarına yardım eden bir hizmet kuruluşunu kurup yönetmişti. Bütün dünya çapında yaşlılar üzerine araştırma yapan ulusal bir heyete seçilmişti. Çin, Rusya ve Güney Afrika'ya seyahat etmişti. Pazar günkü veda yemeğimizde bir soru belirdi. Bize hayatlarımızı yeniden yaşama fırsatı verilse, tamamen aynısını, en ufak bir değişiklik bile olmadan, bunu yapar mıydık?

Jean, evet, dedi. Ben, hayır, dedim.

Birbirimize baktık.

"Bu neyi gösteriyor?" diye sordu Jean.

"Bir şeyi göstermek zorunda mı?"

"Sanırım öyle," dedi.

"Senin hayatından memnun olduğunu."

"Belki," dedi, "belki de sen hayatına hak ettiği değeri vermiyorsun."

"Belki de..."

Sonra şampanya kadehlerimizi kaldırdık ve dünya için tokuşturduk. Yeniden bir araya gelişimize tokuşturduk ve ne kadar iyi ettiğimizi söyledik birbirimize. Sonra da başka bir buluşma saçmalığına girmeden, sevgiyle ayrıldık.

BETH TWIGGAR GOFF
Batı Nyack, New York

34. (İng.) Eski Değirmen Suyu. (Ç.N.)

35. (İng.) Yıldız Tozu. (Ç.N.)

NEW YORK HAKKINDA KÜÇÜK BİR HİKÂYE

1979'da Manhattan'ın Yukarı Batı tarafında yaşıyordum, 47 Batı, Seksen Beşinci Sokak'ta, Columbus Bulvarı'yla Central Park'ın batı girişinin arasında. O zamanlar geçiş dönemindeki bir mahalleydi burası. Columbus Bulvarı'nın batı tarafı hâlâ alt sınıfa aitti, ama yolun karşısı hızla zenginleşiyordu. Yoksul insanlar rahatsız bir barış içinde genç çalışanlarla omuz omuza yaşıyordu.

Kısıtlı gelirimle geçinebiliyordum; çünkü 1976'dan beri aynı yerde yaşıyordum ve kira denetimi olan bir daireydi. Bina, dar ve kullanışlı birimlerden oluşan bir ızgara plan şeklinde düzenlenmiş, kırmızı tuğlalı eski bir binaydı. Dairelerden –çatı dairesi denilen– biri, iki odaydı, bir diğeri de binadaki tek bahçeli daireydi; arka tarafta ot bürümüş, kedi kokulu ve çınar ağaçlarıyla dolu bir alandı bu. Ev sahibi Mr. Yablons kırklarında, asabi ve kel bir adamdı. Binayı kendisi ve annesi kente indiklerinde kalacakları bir yere dönüştürebilmek amacıyla kiracılarını evden atma planları kurup duruyordu.

Onun ve benim sürekli bozulan bir ilişkimiz vardı. Mali durumum berbattı ve çoğu zaman kirayı geç ödüyordum. Bu öyle bir noktaya geldi ki, benden yalnızca nakit kabul etmeye başladı, bu yüzden kira günü geldiğinde çek defterini bozdurmak ve parayı Yukarı Doğu Yakası'ndaki süslü püslü bürosuna götürmek zorunda kalırdım.

Her zaman kiracılar arasında isyan çıkartmaya çalışıyordum. Ev sahibi ne zaman kabul edilemez numaralarından birini yapsa dairemde bir öfke toplantısı düzenlerdim. Bol miktarda beyaz şarap içer, verip veriştirerek öfkemizi kusar ve iyi zaman geçirirdik.

Yazın New York'ta olmayı çok seviyordum. Sıcaktı ama sakin ve boştu. Hafta içinde tiyatro oyuncuları sendikasındaki işime giderken –

Central Park'ın batısından ve oradaki eski, büyük apartmanlarından paket servisi yapan Küba-Çin lokantaları ve Yahudi şarküterileriyle dolu Broadway'e kadar– geçtiğim gölgeli, boş sokakların ve farklı mahallelerin tadını çıkarıyordum. Bazı geceler yatağımı çatıya sürüklüyor, şehrin seslerini dinleyerek ve esintide serinleyerek sırtüstü yatıyordum ya da kedimle ben yalınayak alt kata inip diğer kiracılarla Seksen Beşinci Sokak'ın seslerini dinleyerek birkaç Budweiser birası içtiğim sundurmada oturuyorduk. O zamanlar sakin, ağırkanlı bir mahalleydi. Yaşlı kadınlar binalarının girişlerine katlanan sandalyelerini koyup yelpazelenerek otururdu. Herkes hava dolaşımı için pencerelerini sonuna kadar açardı, böylelikle bebeklerin ağlamasını, çiftlerin tartışmasını ve televizyonların bağırışını duyabilirdik. İkinci katta oturan Elliot, çalıştığı bardaki çalacağı caz parçalarını prova ederdi, bazen gece yarısından sonraya kadar.

Kira haftasında sıcak bir perşembe akşamı, cebim nakitle ve kollarım büyük kesekâğıtlarında sebze ve meyveyle dolu bir halde erkenden eve geldim. Tek yapmak istediğim eve gelmek, ağır kesekâğıtlarını yere bırakmak ve dairemdeki vantilatörü açmaktı. Sundurmada yardım edecek kimse yoktu, bu yüzden dış kapıyı ayağımla açtım ve posta kutularının yanından sokularak içeri girdim. Birinin arkamdan binaya girdiğini az da olsa fark etmiştim, ama anahtarıma uzanıp içerideki kapıyı açmak için kesekâğıtlarını bir kolumdan diğerine geçirirken dikkatim dağıldı.

Bir sesin, "Bütün paranı bana ver," dediğini duyduğumda holde yürüyordum.

Bu sözcüklerin anlamı herkes için aynıydı. Arkamı döndüm ve tam bir şey söylemeye başlayacaktım ki onu gördüm: Uzun, iriyarı bir adam bana uzun bir bıçak doğrultmuştu.

Ona dik dik baktım.

"Bana paranı ver," dedi

Kendi sesimin, "Delirdin mi? Dükkâna daha yeni gittim. Hiç param yok," dediğini duydum. Bunun hiç anlamı yoktu ve böyle söylediğime inanamadım. Eminim o da inanamamıştır.

"Bütün paranı ver yoksa bıçaklarım seni," dedi.

Ona bütün paramı versem kiramı nasıl öderim, diye düşündüm. Ona paramı veremem. Paraya ihtiyacım var.

“Hayır,” dedim. “Defol!”

Kafası karışmış gibi görünüyordu. Sonuçta ben savunmasız bir kadındım, o da sert görünümlü ve bıçaklı bir adamdı.

“Bütün paranı ver,” diye tekrarladı, ama bu kez daha az direterek.

“Bu binadan defol!” diyerek aynı sertlikte karşılık verdim.

“Bana...” diye başladı yeniden.

“Beni duymadın mı?” diye sözünü kestim. “Defol buradan! Hemen defol buradan!”

Birdenbire merdivenlere baktı. “Hmmm!” dedi, “Peki.” Ardından, binaya girdiği rahatlıkla dışarı süzüldü.

Bir süre afallamış bir halde orada durdum, sonra da dizlerim titremeye başladı. Alışveriş torbalarını yere bıraktım ve pişmiş erişte gibi titreyen bacaklarımın beni taşıyabildiği en hızlı şekilde üst kata koştum. Önce Elliot’ın kapısına vurdum, ama o açmadı, bu yüzden iki kat daha tırmanıp Robert’ın dairesine çıktım. Robert bir televizyon kanalında kameramandı, yani genelde ters durumlarla karşılaşırdı. Kapıyı açtı.

Ne olduğunu olabildiğince çabuk açıklayarak ve benimle polis karakoluna yürümesi için yalvararak hızlı hızlı derdimi anlattım. Karakol yalnızca birkaç blok uzaktaydı. Ama Robert, hayır, dedi, polis ilgilenmezdi. Adam paramı çalmamıştı sonuçta, polis de benim hikâyeme inanmazdı. Bu noktada ona katılıyordum; kendime bile inandırıcı gelmemeye başlamıştım. Sonra Robert yatak odasına gitti, ben de onu takip ettim. Dolabın en üst çekmecesini açtı ve bir tabanca çıkardı. Heyecanlı görünüyordu.

“Bununla ne yapmayı planlıyorsun?” diye sordum.

“Hiç kimseyi vurmayı planlamıyorum,” dedi Robert. “Yalnızca onu korkutmak istiyorum.” Beceriksiz hırsızı teşhis edip edemeyeceğimi anlamak için birlikte dışarı çıkacağımızı söyledi. O noktada sağlıklı düşünemediğimi biliyorum; çünkü Robert’ın sözünü dinleyerek onu dairesinden merdivene, oradan da sokağa kadar takip ettim. Ama mahallede dolaşmaya başlar başlamaz adamı muhtemelen teşhis edemeyeceğimi anladım. Bir tur atıp içeri döndüğümüzde Robert epey hayal kırıklığına uğramıştı.

Bıçaklı adamın neden o kadar kolay vazgeçtiğini anlayamadım. Onu korkutan benim kısa kıvırcık saçlı, yuvarlak yüzlü, pembe yanaklı

görüntüm olamazdı. Onun arkasını dönüp gitmesini sağlayan kim ya da neydi? Vicdanı mıydı? Bir melek mi? Yaşlı Mrs. Yablons mu? Ertesi gün kiramı zamanında ödedim.

Yıllar sonra, Wisconsin'e taşındıktan sonra, Robert'in bunalıma girdiğini ve yatak odasında, kapıyı da kilitleyerek tek başına saatlerce kaldığını duydum. Bana söylendiğine göre silah hâlâ ondaydı.

DANA T. PAYNE
Alexandria, Virginia

BENİM HATAM

Düşük bir saatlik ücret karşılığı Dayton'da bir ticari taksi şirketi için gündüz vardiyasında şoförlük yapıyordum. 1966 yazıydı ve kent bir sıcak hava dalgasının etkisindeydi, ben de dahil herkes aşırı hassastı. Bir öğleden sonra kent merkezinde en iyi günlerini biraz geride bırakmış, geniş, şık bir yer olan Biltmore Oteli'nin önündeki taksi durağında oturuyordum. Durgun havada en ufak esintiyi yakalamak için bütün pencereleri sonuna kadar açmıştım. Havaalanına gidecek bir yolcu çıkmasını umuyordum.

Bunun yerine taksi durağından bir çağrı aldım. Telsizin ucundaki adam bana Wilkie'nin gazete bayisine gidip bir *Racing Gazette*[36] almamı söyledi. Sonra kent merkezindeki Liberal Market'te durup altı şişe Schoenling birası, küçük bir paket Japon balığı yemi ve bir paket White Owl marka puro almam gerekiyordu. Başka marka almam yasaktı ve alışverişte kendi paramı kullanmalıydım; müşteri parayı bana ödeyecekti, bu yüzden faturaları saklamalıydım. Sonra aldıklarımı Üçüncü Sokak' taki adreste 3B numaralı daireye teslim etmemi söyledi; yoksul bir mahallede bulunan bir apartman olduğunu adresten anladım.

Havaalanı yolcusu için şansımı kaybetmek istemediğim, ama aynı zamanda paramı geri alamayabileceğim ya da daha da kötüsü, hırsızların kumpasına gelebileceğim için kendi nakit paramı ortaya sürmek istemediğimden karşı çıktım. Taksi durağındaki, artık sabırsızlanmaya başlamış olan adam bana bu adamın düzenli müşteri olduğunu, ödemede sorun çıkmayacağını ve ya yola koyulmam ya da bunu yapacak başka biri için taksiyi geri getirmem gerektiğini söyledi. Böyle söyleyince ben de yola koyuldum.

Buna karşın müşteriye içimden küfrü bastım. İşsizlik sigortası alan, kendi Japon balığını beslemeyecek ve kendi ahlaksızlıklarını

tatmin etmesi için gerekenleri sağlamayacak kadar tembel bir sokak serserisi olduğunu tahmin ettim. Yaşadığı yerden anladığım kadarıyla bana yeterince para ödemeyecek olan birinin işlerini halletmek beni öfkelendirdi.

Wilkie'nin yerine gittim ve *Racing Gazette* aldım, sonra yolun biraz aşağısındaki Liberal Market'ten Japon balığı yemi, bira ve puro aldım. Ardından, müşterinin adresine doğru sürdüm. Ev 1890'lardan kalma, zar zor yaşanılabilir durumda, eski bir dört katlı, koyu renkli tuğla apartmandı. Böyle yerlerde her zaman hissedildiği gibi önceki günden kalmış tütün, jambon ve küf kokusunu alarak içeri girdim. Üçüncü kattaki hole ulaştığımda 3B numaralı dairenin koyu renkli kapısına vurdum. Kapı hemen açılmadı. Yerde bir şeyin hareket ettiğini duyabiliyordum, ama bunlar ayak sesleri değildi. Sonunda kapı açıldı, ama hiç kimseyi görmedim. Hiç kimseyi görmedim, ta ki aşağı bakana kadar yani.

Karşımda küçük bir kontrplak platformda oturup bana bakan bir adam vardı. İnce yapılıydı ve seyrelmiş siyah saçları vardı, beyaz bir tişört ve belinde ince siyah bir kemer olan gri yün bir pantolon giymişti. Bacaklarının yerinde yalnızca, neredeyse ellerimin uzunluğunda tahta bacaklar vardı.

Çıplak ahşap zeminde küçük bir platform üzerinde sürünerek tek odalı dairesinde dolaşan iki bacağı da kesilmiş bir adamdı. Kendini itmek için her iki elinde birer lastik silindir tutuyordu. Neredeyse tokmakbaşı büyüklüğündeydiler ve kavramak için uçlarında lastik halkalar vardı.

Adam çok kibardı ve hizmetim için minnettardı. Biraları yerleştirmem için 1940'ların sonlarından kalma antika bir küçük Frigidaire marka buzdolabının ve puroları bırakmam için de mutfak masasının yerini gösterdi. Japon balığı orada bir cam kâsedeydi, onu beslememi istedi. Sonra yıpranmış koltuğun önündeki eski cam sehpaya *Racing Gazette*'i koymamı istedi.

Memnuniyetle istediği her şeyi yaptım. Artık gerginlik hissetmiyordum.

Sehpaya *Racing Gazette*'i koyarken mücevher kutusuna benzeyen açık bir kadife kutu gözüme çarptı. Adam kayarak bana ödeyeceği paraya uzanırken kutunun içine baktım. İçinde hafifçe kararmış bir

madalya, bir Purple Heart[37] vardı. Adam ellilerinin ortasında gibi göründüğü için belli ki madalya İkinci Dünya Savaşı'ndandı.

Adam bütün alışveriş ve taksi parasını öderken suçluluk duygusu beni sarmaya başladı. Herhangi bir havaalanı yolcusunun vereceğinden çok daha fazla bahşiş verdiğindeyse suçluluk duygusu içime çöreklendi.

Adam sakin mizaçlı biriydi, belli ki arkadaşlığa ihtiyaç duymuyordu. İşi bittiğinde bana kapıyı gösterdi. Uzun zaman önce durumunu ve yaptığı fedakârlığı kabullenmişti. Acınmaya ihtiyacı yoktu ve hiçbir açıklama yapmadı. Taşındığım güne kadar birçok kez aynı şekilde bu eve gittim, ama adamın adını hiç öğrenmedim ve düzenli görüşmemize karşın hiçbir zaman arkadaş olmadık.

Ne yazık ki, insanlar hakkında önyargılı olmanın birçok konuda birçok zaman insanı yanılttığını öğrenmeden önce o zamanki yaşımdan iki kat yaşlı olmam gerekecekti.

LUDLOW PERRY
Dayton, Ohio

36. (İng.) Yarış gazetesi. (Ç.N.)

37. (İng.) Mor Yürek. İlk ABD askerî nişanı. (Y.N.)

YÖNLENDİRME ADRESİ YOK

Üniversiteden mezun olduktan sonra Massachusetts eyaletinin Somersville kentinde arkadaşım Tom ve onun üç oda arkadaşının yanına taşındım. Yıllarca birçok öğrenciye kiralanmış iki katlı bir evdi bu.

Tom çocukluk arkadaşımdı ama liseden beri birlikte pek zaman geçirmemiştik. Çocukken Tom ve ben, babamın Maryland'deki çiftliğinde dolaşarak komik bir belgeseli çekmiştik. Şimdi de Somerville'de o evdeki hayatımızdan küçük parçaları çekmeye karar vermiştik. Uzun bir yorumun eşliğinde beş oda arkadaşının her birinin odasını, mutfağı, bodrumdaki resim atölyemi, arka bahçeyi, banyoyu ve pasaklı bekâr hayatımızın birçok ve çeşitli ayrıntısını filme aldık.

Yıllar boyunca birçok öğrenci geçici olarak bu evde yaşamıştı, biz de onlara hitaben yazılmış bir yığın posta toplamıştık. Aslında *koca* bir yığın posta. Onları merdivenin tepesindeki geniş kesekâğıdında tutuyorduk. İçinde en az sekiz farklı kişiye gönderilmiş mektuplar, faturalar ve çöp vardı. Kim bilir onları neden biriktiriyorduk; çünkü onları alıcılara göndermeye hiç zahmet etmedik ve hiç kimse de çıkıp onları almadı. Bu eski kiracıları hiç görmemiş ya da onlardan haber almamıştık.

Bir saat uzunluğundaki görsel turumuzun bir noktasında Tom bizim posta koleksiyonumuza zumladı, ben de rasgele bir zarf seçtim. Robert Jaffe adındaki alıcının adını söyledim, zarfı açtım ve içindekileri okudum. Herkese gönderilen bir reklam mektubuydu, ama komiklik olsun diye doğaçlama yaptım.

Görsel turumuzu mutfağa yönlendirdik, ben de Tom' u spagetti ve salatadan oluşan spesiyalitesini hazırlarken kaydettim. Ardından kapı zili çaldı. Kamerayı Tom'a verdim, o kayıtta kaldı, ben de alt kata koştum. Kapıdaki Robert Jaffe adında biriydi, orada yaşadığı

günlerden beri ilk kez uğramıştı, kendisi için mektup olup olmadığını, kimsenin mektuplarını saklama zahmetine katlanıp katlanmadığını görmek için gelmişti.

JOSH DORMAN
Brooklyn, New York

YENİ KIZ

Sıcak, güneşli bir gündü. Çatılar, çalılıklar, asfalt, bisikletlerimizin seleleri, cildimiz, saçlarımız, yani her şey yanıyordu. Allison'ın babası çimleri suluyordu, Allison ve ben de fıskiyeden kıvrılarak fışkıran suyun içinden geçerek sırılsıklam çimenlerde bisiklete biniyorduk.

O zamanlar Prospect Sokağı'nda yaşıyordum. Ben sekiz, Allison da on yaşındaydı. O sokaktaki tek çocuk bizdik, bu yüzden doğal olarak iyi arkadaştık. Barbie bebeklere, Hall & Oates'a[38] olan ilgisini paylaşmadığım halde Allison'a hayranlık duyuyordum. Yazın bisiklete binerek, İpucu oyunu[39] oynayarak ve evliymişiz gibi yaparak evcilik oynayıp epey zaman geçirdik. Ama benden pek hoşlandığını sanmıyorum, ondan hoşlandığımdan da emin değilim. Çoğu zaman ne konuştuğumuzu da pek hatırlamıyorum, ama bir konuşmayı unutamıyorum.

Bisiklete binerken bisikletlerimizin tekerleri çimenlerde hiçbir zaman tamamen kapanmayacak derin ve çamurlu yarıklar açıyordu. Dört yıl sonra annem, babam ve ben taşındığımızda yerdeki yarık izleri hâlâ duruyordu.

Prospect Sokağı'nın ortasında, bisikletinin üstünde dikilip duran ve bizi izleyen küçük kızı ilk gören bendim. Allison'la neredeyse çarpışacakken birinin güldüğünü duydum. Kafamı kaldırıp baktığımda kız tam karşımdaydı.

Gülümsedim. O da bana gülümsedi.

Prospect Sokağı alt orta sınıf beyazların yaşadığı bir mahalledeydi. Evlerin çoğu yaklaşık yetmiş yıllıktı ve basit, dayanıklı yapıları vardı. Budaklı gövdeleri olan birkaç geniş ağaç vardı; ama çoğunlukla az gölge yapan kısa, bodur çalılıklara sahipti. İrlanda yeşili bir şort ve bir tişört giymiş olan kız yolun düzlüğüne kıyasla küçük kalıyordu ama ağzı kulaklarına varan bir gülüşü vardı. Allison'ın evinin tam karşısında

olan ev bir hafta önce satılmıştı, sanırım kız ailesiyle birlikte oraya taşınmıştı.

Allison yay şeklinde akan suyun altından çıktığı sırada bana baktı. Ardından bisikletini durdurdu ve benim neye gülümsediğimi görmek için arkasına döndü. Kıza, merhaba, dediğimde Allison'ın, yüzüme yapışıp kalan gülümsemeyle beni donduran bir küstahlık içinde, "Defol buradan, pis zenci," dediğini duydum.

Kız da gülümsemeye devam etti. Allison bisikletinin selesinden bir bacağını atarak kızla yüz yüze geldi. Bir eliyle bisikletini tutan Allison, diğeriyle yolun karşısındaki evi gösterdi. "Defol buradan dedim pis zenci, yoksa seni döverim."

Kızın gülümsemesi kayboldu. Ben de gülümsemeyi bıraktım. Gözleri çizgi halindeydi, uzun saçlarından da fıskiye ne zaman bizim bulunduğumuz yöne dönse sırtında ince bir hattı ıslatan su damlıyordu. Güneş ışığı onda bir tür hare oluşturarak atkuyruğunda sarkan tellerde yanıyordu. Su bana kulunçlarımın arasından çarpıyor, her bir darbede beni ileriye itiyordu.

Kıza döndüm ve Allison'ın yüzünde gördüğüm nefreti taklit etmeye çalışarak ağzımı alaycı biçimde büktüm. Kızın gözlerinden kaçındım.

Kız, "Belki birlikte oynayabiliriz, diye düşündüm. Adım..."

Allison cevabı yapıştırdı: "Zencilerle oynamam."

Kızın Prospect Sokağı boyunca bisiklete binişini ve onu evinin çimlerine atışını izledim. Sundurmanın merdivenlerini başı eğik, çenesi titrek bir şekilde ayaklarını sürüyerek çıktı ve evin içinde gözden kayboldu. Birkaç dakika sonra pencerelerden birindeki perdeler hafifçe, bir yüz görecek kadar olmasa da küçük kızın annesinin öfkesini hissedecek kadar aralandı. Hepsini bütün çıplaklığıyla hatırlıyorum; orada bisikletimle beklediğimi, yolun karşısındaki evin gül renkli perdelerinin aralandığını izlediğimi, büyük kahverengi elin perdeleri içeridekilerin dışarıyı dikizlemesine olanak verecek kadar açtığını hatırlıyorum.

"Kimdi o?" diye sordum Allison'a, elin aşağıya doğru inerek gözden kayboluşunu ve perdelerin yeniden kapatılışını izlerken.

"Kime ne," dedi. "Geçen hafta taşındılar, annem evimizi mahvedeceklerini söylüyor."

"Onlar sizin evinizi nasıl mahvedecek?"

"Bilmiyorum. Yine de o zenci kızı yakınımda istemiyorum," dedi.

Bunun üzerine şöyle dedim: "Zenciler aptaldır. Belki taşınırlar."

Bir süre daha çimlerin üstünde bisiklete bindik; ama yolun karşısındaki evin sanki yaşayan, bizi izleyen bir varlık olduğunu hissediyordum. Küçük kızın annesinin evden çıkıp gelmesini ve kızından özür dilememizi istemesini bekledim. Ama böyle bir şey olmadı. Güneş batmaya başladığında ve ben de bisikletimle akşam yemeği için eve gittiğimde midem düğümlenmişti.

Sonra zaman zaman küçük kızı evlerinin ön bahçesinde arkadaşlarıyla oynarken gördüm ama onunla hiç konuşmadım, özür de dilemedim. Çoğunlukla Allison'la birlikteydim. Bütün yaz boyunca midemdeki düğüm büyüdü ve gerginleşti, ta ki çözülmesi imkânsız hale gelene kadar. Birkaç ay sonra kız ve annesi taşındığında düğümün kaybolacağını umdum. Öyle olmadı.

Bunlar yirmi yıl önce oldu, ama hâlâ neredeyse her gün o öğleden sonrayı düşünüyorum. Ailem Prospect Sokağı'ndan ayrıldıktan sonra Allison'la hiç konuşmadım, ama umarım o da küçük kızı düşünüyordur. Kız ve annesinin beni unutmuş olmasını her şeyden çok dilerim, ama biliyorum ki unutmadılar.

MARC MITCHELL
Florence, Alabama

38. 1970'li yılların sonları ve 1980'lerin ortalarında popüler olmuş Amerikalı rock'n' roll ikilisi. (Ç.N.)

39. Kartlarda yazılı ipuçlarını izleyerek katilin bulunmasını amaçlayan bir masa oyunu. (Y.N.)

PAZAR SOKAĞI'NDAKİ BUZCU

70'lerin sonlarında üç yıl boyunca San Francisco Belediyesi Demiryolu İdaresi'nin, 8 numaralı Pazar Sokağı hattında troleybüs sürücüsü olarak çalıştım. Pazar Sokağı, toplumun bir bölümünün her gün her iki yöndeki yolculukları için kullandığı önemli bir anayoldu. İşten çıkış saatlerinde göreve başlayıp gece çalışıyordum. İlk birkaç seferim büro çalışanlarını finans bölgesinden merkezin batısındaki konut alanına taşımayı kapsıyordu. Akşamın ilerleyen saatlerinde yolcular daha az çeşitlilik gösteriyordu: gece vardiyasında çalışanlar, eğlence arayanlar ve Pazar Sokağı "gediklileri". Gedikliller, neredeyse istisnasız bir şekilde Pazar Sokağı'nda ya da yakınlarında ya sürekli olarak apart otellerde ya da geçici olarak otellerde yaşayan insanlardı. Apart otellerin en büyüğü, Lincoln adıyla bilinen devasa bir binaydı. Otel, Pazar Sokağı'nın sonunda, rıhtımdan bir blok uzaklıkta yer alıyordu.

Lincoln Oteli yaklaşık iki ya da üç yüz küçük odası olan beş katlı bir binaydı. Bir keresinde oraya talihsiz bir arkadaşımı ziyarete gitmiştim. Bu onun hikâyesi değil, ama binayla ilgili anım o ziyaretten kaynaklanıyor. Dar lobiye girişte küçük, tel örgülü bir kafesle karşılaşıyordunuz. Kafesin içinde tek tük işlem yapan sıkılmış bir veznedar vardı. Onun sağında, cam ya da masif duvarları olmayan eski tipte asansörlerden biri yani başka bir kafes vardı. Asansörün sağında her iki ucunda merdivenler olan uzun, dar bir koridor bulunuyordu. Çıplak parkeler, kullanıldıkları yıllar boyunca yıprandıklarını gösteren izler taşıyordu. Duvarlarda yarım metrede bir, her bir konuğun özel dairelerini oluşturan hücre biçimli küçük odalara açılan kapılar diziliydi.

Lincoln Oteli'nde birçok farklı insan yaşardı. Bazıları geçiciydi, acil barınma ihtiyacını karşılamak için Sosyal Hizmetler Müdürlüğü

tarafından yerleştirilmişlerdi. Birkaçı hapishaneden şartlı tahliye olmuştu. Ama çoğunluğu aylarca ve yıllarca orada kalan uzun süreli kiracılardı, çoğu mütevazı kirayı emekli maaşları, sosyal güvenlik ve sakatlık sigortalarıyla ödemeyi başaran bekârlardı. Birkaçı asgari ücret karşılığı berbat işlerde çalışıyordu. Çoğu orta yaşlı ve yaşlıca denebilecek bir yaş aralığındaydı. Neredeyse hepsinin ortak bir özelliği vardı. Onurluydular. Gelirleri kısıtlıydı, gelecekleri genel olarak karanlıktı, ama onurlu yaşarlardı ve birbirlerine karşı çoğunlukla kibarlardı.

Akşamın geri kalanında her gece aynı zamanlarda aynı yerlere gidiş ve dönüş yönünde yolculuk eden az sayıda sürekli yolcum olurdu. Bunlardan biri, emeklilik yaşında görünen siyah bir adamdı. İnce yapılı ve ortalamadan biraz daha kısaydı, hızlı ve emin hamlelerle hareket ederdi. Onu tasvir ederken “sırım gibi” diyebilirim. Ketum olduğu ve sohbete yanaşmadığı için onu fark etmemiş olabilirdim. Ama her cuma gecesi saat 11.20’de omzuna attığı büyük ve dayanıklı bir yeşil çöp torbası taşıyarak troleybüse binerdi. Torba şıngırdar ve çınlardı. Kısa, sırım gibi kentli bir Noel Baba’nın taşıdığı hediye çuvalının ölçülerindeydi. Niyetinin ne olduğunu merak ediyordum, ama adamın özel hayatına saygı duymayı tercih ettim. Yedinci Sokak’tan biner ve anacaddede, Lincoln Oteli’ne en yakın durakta inerdi.

Birbirini izleyen her cuma gecesi merakım arttı. Dört ya da beş hafta sonra onu sorgulamak için cesaretimi topladım. Troleybüse binip toplu taşıma kartını gösterdiğinde, “Torbada ne taşıdığınızı sorabilir miyim?” dedim. “Buz,” diye cevap verdi. “Buz mu?” “Evet, buz.”

Belli ki konuşkan biri değildi. Ondan bir açıklama bekleyerek daha fazla bir şey söylemedim. Pazar Sokağı gediklileri genelde yalnız insanlar olurdu ve biri kendileriyle ilgilendiğini gösterince onlara hızla açılırlardı. Bu adam daha fazla konuşmadı. Sohbeti sürdürmek için fazla şaşkındım. Bir süre sonra şıngırdayan, çınlayan yüküyle troleybüsten iniyordu.

Ertesi haftanın ortalarında Pazar Sokağı’ndaki Buz Adam’ın gizemini çözmek için yeni bir fırsat yakalamaya karar verdim. Kaygılanmıştım. Ya bir daha ortaya çıkmasaydı? Hayatın hiç

çözülmeyecek gizemlerinden biri mi olacaktı? Bütün cuma günü boyunca buluşma saatimizi bekledim.

Nihayet, 11.20'de Yedinci Sokak durağına yaklaşırken onu "Çuval"la birlikte beklerken gördüm. Troleybüse binerken, "Merhaba," diyerek selamladım. "Merhaba," diyerek karşılık verdi. Belli ki geçen cuma yaptığımız kısa sohbet birbirimize aşina olmamızı sağlamıştı. Sohbeti ben başlattım. "Torbadaki buz mu?" "Evet," diye yanıtladı.

Bütün ketumluğumu bir kenara bırakarak büyük buz çuvalını taşımasının amacıyla ilgili büyük merakımı itiraf ettim. Bana hikâyesini anlattı. San Francisco Üniversitesi'nde, kafeteryanın mutfağında çalışıyordu. Yerleri paspaslayan ve çöpü atan bir temizlikçiydi. Cuma günleri mutfak, hafta sonu için kapanırdı. Okul enerji tasarrufu için dondurucuların fişini çekerdi. Hafta sonu bütün buzlar eriyeceği için istediği kadar buz almakta serbestti.

Neredeyse her işin tuhaf yararları olur. Mutfak çalışanları bedava yiyecek alır. Öğretmenler bazen hâlâ elma alır. Büro çalışanlarının ataş ve lastikleri hiç eksik olmaz. Bu işçi haftada bir taşıyabileceği bütün donmuş suyu alabiliyordu.

Bu noktada, Sevgili Okur, muhtemelen o anda düşündüğüm şeyi düşünüyorsun, onu her cuma gecesi ağır olduğu belli bu yükü taşımaya iten şeyin saçma bir açgözlülük olduğunu. Yanılıyordum. Ayrıntıya girmeye başladığında (tahmin ettiğim gibi) Lincoln Oteli'nde yaşadığını söyledi. Odasında hafta sonu boyunca buzu saklayacak geniş bir buz deposu vardı.

Oteldeki diğer konuklardan çoğu haftalık çekler alırlar ve bazen bir bardak viskiye harcayacak paraları olurdu. Bedava buz için onun odasına rahatlıkla uğrayabilirlerdi. Çoğu zaman bir içki ısmarlanırdı ona. Bazen kabul ederdi; her zaman değil. Davranışlarından ayyaş olmadığı belliydi. Komşularından ufak bir emekliler, sakatlar, tutunamayanlar grubu düzenli olarak onun ganimetini ve kendi ganimetlerini paylaşmak için toplanırdı.

Toplumdaki yeri dayanışmanın merkezindeydi. Kısa sürede eriyecek ve yok olacak buzu taşıyordu. Buz eridikçe insanlar buz ve içkilerini, dostluklarını ve neşelerini paylaşmak için bir araya geliyorlardı.

Zaman değişiyor.

Bugün Lincoln Oteli'nin bulunduğu araziyi Federal Merkez Bankası işgal ediyor.

R. C. VAN KOOY
San Francisco, California

BEN VE BEBE RUTH

1947 yazında bir cumartesiydi. Ertesi gün Cleveland'ın eski Belediye Stadyumu'nda Indians[40] takımının maçından önce bir eski yıldızlar beyzbol maçı oynanacaktı. On üçüme yeni girmiştim. Cumartesileri sıklıkla yaptığım gibi babamla birlikte, raflarda dizili buluşlarla zaman öldürmek için babamın kent merkezindeki patent hukuku bürosuna gittim.

Öğle vakti babam beni yolun karşısındaki Hollenden Oteli'ne ikimiz için sandviç almaya yolladı. İçeri girdiğimde Bebe Ruth'u[41] hemen tanıdım. Gerçek Bebe Ruth, efsanenin ta kendisi, gerçeğin ötesinde. Bir masada başka iki adamla birlikte oturuyordu.

Düşünemeyecek kadar gergin ve heyecanlıydım. Yanımda kalem, kâğıt yoktu, bu yüzden yanına yaklaşıp *onun* kalemi olup olmadığını sormak yerine sokağın karşısına geçtim ve babamın bürosuna doğru dört katı uçarak çıktım.

"Baba," diye bağırdım, "az önce Bebe Ruth'u gördüm! Bana kâğıt kalem ver!" O da benim kadar heyecanlandı, kalemini ve bir yazı kâğıdını titreyen elime sıkıştırdı.

Bir dakika sonra kafenin kapısından içeri daldım. Bebe hâlâ oradaydı, artık tek başına oturuyor ve gazetesine göz gezdiriyordu. Ona doğru atıldım ve, "Mr. Ruth, imzanızı alabilir miyim?" diyerek ciyakladım.

Bana döndü ve gülümsedi. "Elbette ufaklık," dedi. Ardından benim için o bilindik, eski tarzdaki güzel imzasını atarken ekledi: "Beş dakika önce burada olmalıydın ufaklık. Ty Cobb ve Tris Speaker'ı[42] da yakalayabilirdin."

SAUL ISLER
San Rafael, California

40. Cleveland Indians; Cleveland kentinin beyzbol takımı. (Ç.N.)

41. Babe Ruth 1914-1935 yılları arasında oynamış efsanevi beyzbol oyuncusu. (Ç.N.)

42. Ünlü beyzbol oyuncuları. (Ç.N.)

ŞAİRLERİN HAYATI

1958'de henüz Indiana Üniversitesi'nde öğrenciyken her boş zamanımda ve tatillerde arabayla New York'a gitmeye başladım. Benden önceki sayısız şöhret heveslisi sanatçı gibi ben de "kapıları çaldım". Allen Ginsberg, Onuncu Sokak'taki dairesinin kapısına geldi ve ona bir hamburger alırsam benimle konuşacağını söyledi. Ben de, alt kattaki büfeye giderek aynen öyle yaptım, o da bir saat boyunca Shelley ve Mayakovski hakkında durmadan konuştu. Sonra bana gidip Herbert Huncke'yle buluşmamı ve beni ona Allen'ın yolladığını söylememi önerdi. Huncke' nin kapısını çaldım ve karşıma, beni çok sayıda insanın yıpranmış mobilyaları sessizce mesken tuttuğu oturma odasına davet eden solgun, kibar görünümlü bir adam çıktı. "Bir şiir pişiriyoruz dostum," dedi Huncke, "gelsene." Beni mutfağa götürdü ve fırının kapağını açtı. İşte oradaydı! Uçları 175 derecelik fırında kavrulan bir sayfaya daktilo edilmiş bir şiir. Huncke fırının kapağını örttü ve ayaklarını sürüyerek oturma odasına döndü. Onu takip ettim. Herkes hâlâ sessizdi. Bir süre daha orada oyalandıktan sonra aç olmadığıma karar verdim ve oradan sıvıştım.

CLAYTON ESHLEMAN
Ypsilanti, Michigan

KAYIPLAR ÜLKESİ

Üniversitede ders veriyorum, ama önceki yaşamlarımdan birinde çoğunlukla televizyon programlarında konuk oyunculuk yapan bir aktristim. 1970'lerde cumartesi sabahları *Land of the Lost*[43] adındaki bir çocuk programının bir bölümüne çıktım. Programdaki küçük kızın büyümüş halini canlandırdım, yaşayacağı tehlike hakkında onu uyarmak için geçmişe dönüyordum. İkimizin de uzun saçları vardı, ben uçuşan yeşil bir elbise giymiştim.

Beş yıl kadar sonra Burma'ya yolculuk yaptım. Turistler ülkeye yalnızca yedi günlük vizeyle giriş yapabiliyordu. Bangkok'tan kalkan uçak salı günleri iniş yapıyordu, ben de Rangoon'dan Mandalay'e, oradan da Shan eyaletlerine seyahat ederken birkaç Batılı gördüm. Rangoon' un geniş bulvarları Britanya sömürgeciliğinin kalıntıları dışında Myanmar, Batı etkisinden ya da modern dünyanın tuzaklarından uzak kalmış görünüyordu. Myanmar'ın güzelliği ve halkının nazik cana yakınlığı beni büyüledi.

Bir öğleden sonra kırmızı cüppeli rahipleriyle, altın Buddha heykelleriyle ve ziyaretçilerin, ailelerin ve hacıların bitmeyen akınıyla Shwedagon Pagodası'ndan geçerek yürüyordum. Tütsü kokusu her yeri sarmıştı. Bir Buddha heykeline beğeniyle bakarak durmuşken bir adam yanıma gelip bana heykeli anlatmaya başladı. İngilizcesi kusursuzdu. Belli ki iyi eğitimliydi, ben de anlattığı hikâyeye kendimi kaptırdım. Soyadı çok uzun olduğu için ona Dr. P. diye hitap etmemi söyledi. Dr. P. bana tarih ve politika, Budizmin öğretileri, Myanmar halkının ruhçuluk ve kadercilik anlayışı hakkında bilgiler anlatırken saatler akıp gitmişti.

Sonra anlattıklarına ara verdi. "Öğle yemeği vakti," dedi ve bana, ailesiyle tanışmam için birlikte evine gitme teklifinde bulundu. Elbette ona eşlik ettim. Dr. P.nin karısı bizi nezaketle kapıda karşıladı, biz de

çocukları ve torunlarıyla dolu olan evine girdik. Torunlarının arasında sekiz ya da dokuz yaşlarında olan bir kız beni dikkatle inceliyor gibiydi. Sonunda büyükbabasına Myanmar dilinde bir şey söyledi.

"Torunum onda bir fotoğrafınız olduğunu söylüyor," dedi bana Dr. P.

"Öyle mi?" diyerek hoşgörüyle ona gülümsedim.

"Evet," dedi Dr. P., "onu size göstermek istiyor."

Çocuk odadan çıktı ve bir dakika sonra mukavva levhaların üzerinde çerçevelenmiş slaytlardan üç boyutlu görüntüler gösteren Görüntü-Ustası adlı plastik bir oyuncakla geri döndü. Bunlardan birini yıllar önce Giant Redwood Ormanı'ndaki hediyelik eşya dükkânında görmüştüm. Çocuk bana oyuncağı verdi. Gözümü cam lense yerleştirdiğimde şaşkınlıktan donakaldım: *Land of the Lost*'un setindeki uçuşan yeşil elbisenin içindeki fotoğrafıma bakıyordum.

Dr. P.nin oğlu bir ticaret gemisinde tayfa olarak çalışmıştı. Gemi New York'a demir attığında kızı için bu oyuncağı almıştı ve ne tesadüf ki oyuncakta *Land of the Lost*'un benim yer aldığım bölümü vardı. Sonra ne tesadüf ki ben Myanmar'a seyahat etmiş ve ne tesadüf ki beni torununun tesadüfen tanıyacağı evine götüren Dr. P.yle tanışmıştım. Şaşkınlıktan afalladım. Ama en şaşırtıcı şey ailenin tepkisiydi. Hiç şaşırmamışlardı. Fotoğrafım onlarda olduğu için kaderin beni kapılarına kadar getirmesinin tamamen doğal olduğunu düşündüler.

ERICA HAGEN
Batı Hollywood, California

43. (İng.) Kayıplar Ülkesi. (Ç.N.)

GÖKKUŞAĞI

Cochran'ın yaklaşık on üç, Jennie'nin altı yaşında olduğu tatsız bir kış gecesi, onları şehrimizde üniversite öğrencilerinin ve yerel halkın birlikte huzur içinde, hatta bazen dostluk içinde var olmayı başardığı sayılı mekânlardan biri olan mahalle dondurmacısına götürdüm. Üniversitedeki öğrenci kulübünün üye kabul haftası olduğunu fark etmemiştim, ta ki bu buz gibi gecede dişleri titreyen, üzerinde kestane rengi bir deniz şortu ve üzerine hardal ve ketçapla parlak yaylar çizilmiş pis bir beyaz tişörtten başka bir şey giymemiş genç bir adam kapıda belirene kadar. Saçlarına doğranmış soğan serpiştirilmişti, başına şurup ya da melas gibi bir şey dökülmüştü, bu karışım yüzüne akıyor ve kulakmemelerine damlıyordu. Açık kapıda dikilip dururken, her bir nefesinde sis üfürürken bu üzücü manzara sekiz ya da on masadaki müşterilere ve kasiyer kadına, öğrenci kulübüne gidip beş dakikalığına onunla dans etmek isteyecek bir kız bulmak zorunda olduğunu duyuruyordu, kimse gelir miydi, lütfen?

Mekândaki bütün kadınlar, huzursuzca kıvranarak, kıkırdayarak, bakışlarını kaçırarak şaşkınlıktan donmuş yüzlerle baktılar. Beyaz üniformalı kadın garsonlar, dondurmacıyı bırakıp gidemeyeceklerini hep bir ağızdan neredeyse bağırarak söylediler. Bunun üzerine perişan genç, masaları dolaştı, ama hiç kimse onunla göz teması kurmak istemedi. Tiksinti hissetmeden ona bakmak imkânsızdı.

Nihayet bizim oturduğumuz yere ulaştı. "Hanımefendi?" dedi bana yalvaran gözlerle. Onun yakınında olmaya dayanamıyordum. Ama birdenbire aklıma bir fikir geldi. Eğilip Jennie'ye, "Bir öğrenci kulübü partisine gitmek ister misin? Bir tür dans olacak bu," dedim.

Jennie'nin yeşil gözleri aydınlandı. "Evet!" dedi bana kocaman bir gülümsemeyle. Cochran'ın şaşkın bakışını görmezden gelerek genç

adama, “Bu Jennie. Ağır yürümen ya da onu taşıman gerekecek. O zihinsel engelli ve beyin felci var.”

Pusuya düşmüş hayvan. “Ama hanımefendi,” diyerek karşı çıkmaya başladı. “Onu pisletirim, yani...” Ve daha fark etmediysem neye benzediğini göstermek için kollarını iki yana açtı.

“Sorun değil,” dedim, “kızım yıkanabilir. Giysileri de.”

Adamın gözleri çılgınca çevrede dolandı, ama bunun rüyalarındaki öğrenci kulübüne katılmak için tek şansı olduğunun farkındaydı. Bu yüzden Jennie’ye kapüşonlu ceketini giydirdim, delikanlı da onu göğsündeki kurumuş yiyecek süslerini ezecek biçimde bir kalçasına oturttu. Sonra da onu karanlığın içine doğru taşıdı.

Artık Cochran’la mücadele etmek durumundaydım. Her zaman Jennie’nin koruyucusu olan Cochran, yalnızca alışılmadık terbiye duygusuyla bu felaketi önlemekten alıkonmuştu. Oreo bisküvili dondurmasının üzerinden bakan mavi gözleri iri ve korkunçtu.

“Anne!” diye fısıldadı (bana yalnızca kızgınken böyle seslenirdi). “Onun adını bile öğrenmedin! Gittiği öğrenci kulübünü bile bilmiyorsun! Öğrenci kulüplerinde ne yaptıkları hakkında hiç fikrin var mı? Ya onu geri getirmezse?”

“Merak etme,” dedim yapay bir neşeyle, birdenbire ne kadar sorumsuz davranmış olduğumun farkına vararak. “Onu geri getirecek...”

Ama yüreğim daraldı. Cochran haklıydı. Kappa Sig Öğrenci Kulübü’nün kadın temsilcisi olduğum gençlik günlerimden beri çeyrek asırdan uzun bir süre geçmişti ve bugünlerde öğrenci kulüplerinde neler yaptıklarını hiç bilmiyordum. Jennie, Tanrı’nın masum çocuklarından biriydi, bir keresinde bir yabancıyı “tanımadığım bir arkadaşım” olarak tarif etmiş bir çocuktu. Herkes ondan yararlanabilirdi. Aman Tanrı’m, neden durup düşünmemiştim ki? Oturup kök biralı dondurmamın kirlenmiş bir köpük gölüne dönüşünü izledim. Çok geçmeden bu benim sarsak hayatımın bir metaforu oldu. Aklım bana işkence ediyordu. Gazete manşetlerini görüyordum: “MAHALLELİ ÇOCUK KAÇIRILDI... KENDİNİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİSİ OLARAK TANITAN SAPIK...”

Sweet Things Dondurmacısı’nda kaçımızın polise genç adamın eşkalini verebileceğini merak ettim. Belki bir metre yetmiş beş santim

boyunda olabileceğini düşündüm, saçlarını bir çeşit kirli sarı olarak hatırladığımı düşündüm. Yoksa açık kumral mıydı?

"Hemen geri dönecekler," diyerek Cochran'a teminat verdim.

Ve çok geçmeden karşımızdalardı. Artık çok daha az sefil görünen genç adam, Jennie'yi sandalyesine oturttu, bana aptalca, kesintili bir reveransla teşekkür etti ve ardında eşsiz kokusuyla dondurmama batıp çıkan birkaç doğranmış soğan parçasını bırakarak gecenin içinde yeniden kayboldu.

"Jennie!" diye bağırdım coşkulu bir rahatlamayla. "İyi vakit geçirdin mi?"

"Evet," dedi. "Dans ettik, müziğin sesi yüksekti, harikaydı. Anne? Cochran? Fark ettiniz mi? *Adamın gömleğinde gökkuşağı vardı!*"

KATIE LETCHER LYLE
Lexington, Virginia

TANRI TARAFINDAN KURTARILMIŞ

Yetmiş üç yaşında bir kadınım. Hayatımın ilk elli beş yılında ciddi kaygı nöbetleri geçirdim. Bir kalp krizinden ölme ya da keçileri kaçırma korkusuyla yaşadım. Her nasılsa bütün bunların arasında evlenip beş çocuk doğurmayı başardım, ama hiçbir doktor sorunuma teşhis koyamadı.

Sonunda 1981'de panik atak hakkında makaleler okumaya başladım ve sorunun ne olduğunu keşfettiğim için çok rahatladım. Ailemin ve arkadaşlarımın yardımlarıyla bütün hayatım boyunca beni korkutmuş olan bir dünyaya adım atmaya başladım. Bunun ardından birkaç yıl sonra aşılamaz bir güçlükle yüzleşmem gerekti.

Kayınvalidem hastanedeydi ve eve çıktığında birinin yardımına ihtiyacı vardı. Ben Chicago'da yaşıyordum, o da California eyaletinin Santa Monica kentinde. O zamana kadar kocamla birçok iş gezisi için uçağa binmiştim, ama bu ilk yalnız uçuşum olacaktı. Kocam, çok hoşlanacağımı temin ederek bileti birinci sınıfa yükseltti. Bilinmeyen karşısındaki kaygım inanılmazdı. Delirip pilota yere inmemizi ve beni uçaktan çıkarmasını istediğim kâbuslar gördüm.

O kadar çok titriyordum ki koltuğuma oturduğumda hostes iyi olup olmadığımı sordu. Yanımda uçuşta gösterilen filmin müthiş olduğunu söyleyen çok hoş biri oturuyordu, film başladığında da kendimi tamamen ona kaptırdım. Korkunç bir şimşekli fırtına içinde uçuyorduk, yol arkadaşımın korkudan tamamen donakalmış olduğunu fark ettim. Başına bir şey gelmeyeceğini, kocamın İkinci Dünya Savaşı'na B-24 pilotu olarak katıldığını ve bana uçaklar çok iyi yalıtıldığından yıldırım düşmesine karşı dayanıklı olduklarını söylediğini anlattım. Sağ salim indik, ben de uçuşla bu kadar iyi başa çıktığım için çok gururluydum.

Haftalarca Santa Monica'da kaldım ve zamanı geldiğinde eve dönüş uçuşunu düşünmeye başladım. Uçağın kalkacağı tarihte yine hastanelik vakaydım. Kocamı arayıp benimle uçağa binmesini isteyebileceğimi düşündüm. Bu seçenekler arasında bile değildi, bu yüzden uçağa bindim. Koltuğum birinci sınıf bölmesinin ilk sırasında pencere kenarındaydı. Ayağa kalkıp uçaktan tüyme dürtüsüyle mücadele ederken bir dua okumaya başladım. Şuna benziyordu: "Lütfen Tanrı'm, bana yardım et, hemen şimdi. Hemen şimdi!"

Orada gözlerimi yummuş, ellerimle kolçakları kavramış bir şekilde otururken birinci sınıf bölmesinin diğer tarafında bir patırtı duydum. Uçuş görevlileri kabinin önüne tekerlekli siyah kutular itiyordu; müzisyenlerin ve eğlence dünyasındakilerin kullanacağı türden şeylerdi bunlar. Ufak tefek, yaşlı bir adamın benim koltuğumun karşısındaki yere kadar getirilişini izledim. Genç bir adam ve kadın ona yardımcı oluyordu, o da arkası bana dönük şekilde ayakta duruyordu. Adamın paltosunu aldılar, katladılar ve onu şapkasıyla birlikte baş üstü dolabına koydular. Yaşlı adam atkısını elinde tuttu, dikkatlice boynuna sardı ve eliyle göğsüne yerleştirdi. Genç kadın pencere kenarına geçti, yaşlı adam yüzüme bakacak şekilde döndüğünde bana çok güzel bir tebessümle baktı. George Burns'tü o. *Oh God*[44] adlı filmde canlandırdığı Tanrı rolünü daha yeni izlemiştim.

Hayatımda birçok kez dua etmiştim, ama Tanrı bana böyle ani bir şekilde cevap vermemişti hiç. Sanırım Tanrı içinde bulunduğum durumda buna ihtiyacım olduğunu anladı. O zamandan beri tek başıma uçmaktan korkmuyorum.

MARY ANN GARRETT
Elmhurst, Illinois

44. (İng.) Oh, Tanrı'm. (Y.N.)

BENİM HİKÂYEM

Bu benim hikâyem, sizi yeterince iyi tanıdığımda anlatacağım hikâyem. Bunu yazarken yirmi üç yaşındayım; bunlar olduğunda ise on dokuz yaşında, yirmisine basmak üzereydim.

Üniversitenin ikinci sınıfından sonra California'daki orman hizmetlerinde çalışmak üzere bir yaz işine girdim. Georgia'ya kadar bütün yolu tek başıma gitmek istemiyordum, bu yüzden on yıldır en iyi arkadaşım olan Anna' yı benimle arabayla gidip sonra eve uçakla dönmeye ikna ettim. İkimiz de daha önce eyaletlerarası yolculuk yapmamıştık. Babam arabayı yol için gerekli kilolarca acil durum malzemesiyle doldurdu: bir balta, bebe mavisi bir "kadının kendisi yapsın" tipi alet çantası, işaret fişeği, otuz altı saat dayanabilen yedek ışıklama, süslü bir kriko, üç litrelik bir şişe su, (egzoz borusu düşerse kullanılmak üzere) eğilmiş bir duvar askısı, küçük bir ilkyardım seti ve çakmağa takılabilecek bir cep telefonu. Babam bu yolculukta başımıza gelebilecek her şeye karşı bizi koruma yollarını düşünerek geceler boyunca uyanık kaldı.

Güneydoğudan çıkmak için hız yaparak haziranın başında yola koyulduk. Batıdaki dağların ucundaki çayırlığa ulaştığımızda biraz rahatlamaya başladık ve güneybatının çöllerine girdiğimizde biraz ağırdan aldık. Sıcakta altın rengindeki kumtaşı oluşumları arasında direksiyon sallamamı ve Anna'nın avuçlarını ön cama dayayıp bunun elleriyle güneş ışığını tutuyormuş gibi hissettirdiğini haykırmasını hatırlıyorum. O gece Blanding adında küçük bir Utah kasabasında durduk. Oteldeyken harita üzerinde rotamızı çizdik ve erken kalkmaya, Arizona'dan geçip hızla güneye inmeye ve ertesi gece Las Vegas'a varmaya karar verdik.

Şafaktan hemen sonra yola çıkıp 81. Otoyol'dan güneye ilerledik. İki yönlü bir otoyoldu, Blanding'den ayrılır ayrılmaz pelin otları ve

uzaktaki kızıl tepeler dışında bakılacak pek bir şey yoktu. Arabayı ben kullanıyordum, Anna da yolu filme alıyordu. O sabah kamerayı kapattığımızda yolda bir araba kazasının ne kadar korkunç olacağını söyledim; elle tutulur bir yalıtılmışlık vardı, ağaçsız manzara acımasız olduğunu hissettiriyordu. Yeniden ağaçları görmeye can atıyordum.

Birdenbire yolun sağ tarafında tam karşımızda bir adam belirdi. Şarampolden çıkmış gibiydi, kollarını bize sallıyordu.

“Aman Tanrı’m,” dedim, annemin yolda saldırıya uğrayan kadınların televizyonda yayınlanan hikâyelerini düşünerek, “bu da ne böyle?”

“Rachel,” dedi Anna, ellerli kendi tarafındaki camdayken, “adamın yüzünü görüyor musun? O arabayı görüyor musun?”

Dönüp baktım. Görmek istediğim son şey buydu.

Adamın yüzünün yarısı kanla kaplıydı. Onun on beş metre arkasında ters dönmüş ve kuma çakılmış bir kamyon vardı. Pelin otlarının etrafında, bazıları yoldan on beş metre uzağa savrulmuş bedenler gördüm.

Anna penceresini açtı. Adam orada korkunç bir kaza olduğunu ve yardıma ihtiyaç duyduklarını söyledi. Arabayı kenara çektim, flaşörleri yaktım, bu arada Anna cep telefonundan 911’i aradı. Bir süre önce bir tabelaya rastlamıştım; Arizona sınırının sekiz kilometre kuzeyindeydik. Anna adama orada kaç kişi olduğunu sordu. Onun küçük telefona, “Sanırım yaklaşık on beş kişi,” dediğini duydu. Etrafta başka hiç kimse yoktu ve kilometrelerce uzaklıkta görünürde hiçbir şey yoktu. O gün yola çıktığımızdan beri başka araba görmemiştik. Anna telefonu kapattığında biz ve onlar baş başa kalmıştık. Adam adının Juan olduğunu söyledi.

İlk ambulanslar kırk dakika kadar sonra geldi. Bütün sabah boyunca ambulanslar tek tek gelerek kazazedeler için ellerindeki bütün bantları, sedyeleri ve yatıracak yerleri tükettiler. Birkaç kişi yardım etmek için durdu. Tek bir aracın, bütün gece yolculuk eden on yedi Meksikalı göçmeni taşıyan gizli bir kamyonun karıştığı bir kazaydı. Göçmenlerden üçü o gün öldü, on dördünde iç kanama, yaralanma ve kırık sorunları vardı.

Arabadan çıktım ve titreyerek elimizdeki az kalan suyla birlikte şarampole indim. Düz zemine ulaştığımda yaşıtım bir kız bana doğru

koşmaya başladı. Gruptaki tek kadındı o ve yerde sırtüstü uzanan genç bir adamın yanından fırlayıp gelmişti. Kızın yüzünde ve ağzında kan vardı, gözleri de delirmiş gibi bakıyordu. İspanyolca konuşuyordu, elimdeki suyu aldı. Arkasında uzun siyah saçları uçuşuyordu. Adama doğru giderken onu takip ettim ve tekrar tekrar İspanyolca bir şey haykırarak suyu adamın yüzüne dökerken onun yanında diz çöktüm. Bir saniyeliğine kafamı kaldırdım. Diğer adamlar kumda sessizce karınlarının üstünde yatıyordu. Genç adam nefes alırken zorlanıyor ve tıkanıyordu, içimden bir ses bana bütün kemiklerinin kırıldığını söyledi. Malzemelerimizi almak için arabaya koşarak döndüm.

Arabaya ulaşıp yaklaşık iki kumpir patates boyunda olan hazır ilkyardım setini çıkardığımda gülmeye başladım. Fermuarını açıp paketlenmiş küçük gazlı bezlere ve plasterlere baktım; kendime karşı ani, karşı konulmaz bir nefret duygusu beni ele geçirdi. Sürünerek arabanın altına girdiğimi ve ambulansların gelmesini beklediğimi hayal ettim. Bu an sonsuza dek sürebilirdi, ama sürmemeliydi. Başka bir yerden başka bir duygu belirdi ve beni kendime getirdi, oraya ineceğimi ve göreceğim hiçbir şeyin beni geri döndürmeyeceğini biliyordum.

Sonraki dört saat Anna ve ben, Juan'ı çevirmen olarak kullanarak, insanlara sakin olmalarını söyleyerek ya da üşüyüp üşümediklerini sorarak bir kazazededen diğerine koştuk. Anna ve ben yaz için bavula attığım bütün havluları ve çarşafları çıkarıp şoktan titremeye başlayan adamlara sardık. Çok sayıda ürkütücü manzara vardı. Kendimi göz teması kurmak için yüzümü kuma gömerken ve ellerimi sırtlarıyla başlarında hafifçe gezdirirken buldum, rahatlatıcı bir ses tonunda olduklarını umduğum İngilizce sözcükler söylüyordum, içgüdülerimle biliyordum ki kendinizi yalnız hissederseniz ölmeye karar vermek daha kolay olur.

Ambulanslar olay yerine vardığında sağlık görevlilerine adamları sedyeye yerleştirmelerinde yardım ettik, bantlara kum bulaştırmamaya çalıştık ve ikinci sefer için yolun kenarında beklemek zorunda olanların yanında kaldık. Adamlardan birinin nefesi neredeyse kesilmişti, gözleri cam bilyeler gibiydi, ağzı da kan içindeydi. Yüzümü onun yüzünün tam karşısına getirdim ve nefes alması için cesaret vererek göğsünü nazikçe ovdum.

Bütün kemikleri kırılan çocuk öldü, ben de on dokuz yaşındaki karısının onun ağzında yaşam belirtisi ararcasına bağırmasını ve dudaklarıyla dişetlerini ittirmesini izledim. Bir süre donakalmış ve felç olmuş bir şekilde sessizce oturdum. Onun öldüğünü anlayınca kuma yüzükoyun yatmış başka bir sessiz kazazedeye koştum.

Göbeğinin üstüne çakılmış ve ön kolu ortasından kopmuş bir adamla konuşmak için kafamı eğince dikkatle baktım ve başı kuma yaslanmış uzun kır saçlı yaşlı bir adamın derin çizgileri olan yüzünün bana baktığını gördüm. Oraya gitmeye ve gözlerini kapatmaya, üzerine çarşaflardan birini örtmeye, orada öylece ölü ve önemsiz bir şekilde yatmaması için elimden geleni yapmaya çalıştım.

Herkesten daha uzağa savrulmuş, sağlık görevlileri tarafından sedyeye bağlanmış bir çocuk vardı. İçtenlikle gülümseyerek ve İYİ olacağını söyleyerek onunla konuştum. Gözleri ve ağzı kanla kaplıydı, ama beni görebiliyor gibiydi ve bana gülümsedi. Daha sonra, onu Grand Junction'a taşıyan helikopterde hayatını kaybetti.

Diğer herkes olay yerinden alındığında Anna ve ben çevirmenimiz Juan'a âşık olmuştuk. Yirmi yedi yaşındaydı, kusursuz İngilizce konuşuyordu ve kalın telli, koyu renkte kıvırcık saçlı bir kafası vardı. Navajo kabilesinden bir sağlık görevlisi kadın, bir yanında Anna, diğer yanında ben varken onu ayakta tedavi ettiği sırada Juan bu kadar uzun süre saç tıraşı olmadığı için utandığını söyledi. Anna gidip onun çantasını darmaduman olmuş kamyondan aldı; içinde çoraplar olan bir alışveriş torbasıydı bu. Juan'ın kafasında dört yara vardı; kalın telli saçları kanamanın durmasını sağlamıştı. Nihayet onu ambulansa bindirdiklerinde sayıklamaya başlamıştı. Ayrılıyor olduğumuzu fark ettiğinde gözlerinde panik ifadesi vardı ve sedyeden bana doğru uzandı.

"Nereye gidiyorsun?" diye sordu, ben de yola devam edeceğimizi söylemek zorunda kaldım. Böyle söyledim; çünkü başka ne yapabileceğimi bilmiyordum. Onu hastane dünyasına kadar takip edemezdim. Bu kadarı bana yetmişti. Güven dünyasına, insan vücudunun içinde saklı kana ve kemiklere, ağaçlara, konfora ve merhamete dönmeye hazırdım.

"Sana şükran borcumu ödeyemem," dedi Juan, "ama Tanrı sana hakkını verecektir."

Çok kez yıkansam da adamın kokusu üzerimde kaldı. Araba kullandığım sürece kalmış terin ve yoksulluğun acı kokusunun bileklerimden yükseldiğini hissedebiliyordum. Saatlerce bir kum tepesinde deli gibi ileri geri koşmaktan gece bacak kaslarımıza kramp girdi, o gün giydiğim sandaletlerde hâlâ terime bulanmış kum taneleri vardı.

O gece Anna ve ben yorgun ve sarsılmış bir halde Las Vegas'a vardık. Telefonda ağlayarak babama tekrar tekrar, "Çok kötüydü," dedim. Kaza nedeniyle ağladığım tek an buydu. Bir yıl sonra kafamda, "Bir adamın öldüğünü gördün," cümlesini defalarca tekrarlayarak yankılanan bir sesle, soğuk terler dökmüş bir halde gecenin bir vakti uyandım.

Yaşanan bu olayla ne yapılmalı? Arabayı sürdükçe tarihe karışan, bir daha hiç duyulmayacak olan şeylerle, o sabah yaşanan olaylarla ne yapılmalı; olaya gece haberlerinde yer verilmemiş, gördüğümüz hiçbir gazetede yazı konusu olmamıştı. Her ikimizin gördüğü bir rüya da olabilirdi pekâlâ.

Böyle bir hikâyeyi ne yaparsınız? Ders yok, kıssadan hisse yok, sonu bile yok. Anlatmak istersiniz, anlatıldığını duyarsınız, ama neden olduğunu bilmezsiniz.

RACHEL WATSON
Washington, D.C.

DÜNYA KÜÇÜK

1983'ün yazında mimarlık fakültesinde üçüncü yılımı yeni bitirmiştim ve altı aylık bir staj bulmam gerekiyordu. Orta Batı'da büyümüş ve bütün eğitimimi orada almıştım; ama bir seferinde bir ders kapsamında saha çalışması için New York City'de bulunmuş ve oranın yaşamak için çok iyi bir yer olduğunu düşünmüştüm. Bu yüzden, şişkin bir egodan da fazlası ve okul çizimlerimi içeren portfolyomla kuşanmış bir halde Manhattan'a gittim; kötü ekonomiden ve şehrin genç mimarlarla dolup taştığı gerçeğinden habersizdim.

Boston'a taşınan eski bir kız arkadaşla Kalamazoo' dan New York'a bilet ayarladım. Gitmeyi planladığımız sabah berbat bir karın ağrısıyla uyandım, ama ne olursa olsun bu yolculuğa çıkmaya karar verdim. Olaylar çok kötü bir yol arkadaşı olduğumu gösterdi. Bütün yolculuk süresince ishalim durmadı. Herhalde arkadaşım, beni şehre bir otobüs bulduğum White Plains'teki Greyhound otobüs durağında bıraktığında rahatlamıştır.

Otuz Dördüncü Sokak'taki YMCA'de,[45] Sloan House' da bir oda buldum. Güneşli bir pazar öğleden sonrasıydı, ama acımasızca sıcak ve nemliydi. Odam pis kokulu bir iç avluya bakıyordu ve hiç hava almıyordu. Tuvalete mahkûmdum ve binadan çıkmaya cesaret edemiyordum. Ertesi gün bütün iş görüşmelerime başlamadan önce şehri keşfe çıkmış olmam gerektiğini bildiğim halde, odamın kapısını aralık bırakıp çökmüş karyolaya uzandım.

Kapı vurulduğunda acınası ve yatar haldeydim. Siyah kıvırcık saçlı, omzundan sırt çantası sarkan ve benimle yaşıt bir adam kafasını kapıdan içeri uzattı ve kendini içeri davet ettirdi. Olabildiğince tedbirliydim ama arkadaşlığını kabul ettim. Karyolanın ucuna oturdu, havadan sudan konuştuk. Ona nereden geldiğimi, nerede okula

gittiğimi, bu gibi şeyleri anlattım. Kısa bir süre sonra konuşmaya ara verdik, birkaç saniyelik sessizlikten sonra kokain çekmesine ne diyeceğimi sordu. Şaşırmıştım ama, “Elbette,” dedim. Masamda bir-iki çizgi halinde kokain beklerken bunun yerine daha önce yalnızca bir kere bir filmde gördüğüm bir şeye tanık oldum. Adam eğilmiş bir kaşık, bir çakmak ve kullanılmış bir şırınga çıkardı. Ardından kemerini çıkardı. Aslında kokaine biraz eroin karıştırdığını söyledi. “Yalnızca uçmak ya da çakılmak değil,” dedi, “asansöre binmek gibi.”

İğnesini hazırlama aşamalarını sürdürürken bana YMCA’den atılmış olduğunu; ama gidecek başka yeri olmadığında çoğu kez içeri gizlice girdiğini söyledi. Üniversiteyi bırakmıştı ve geçinmek için taksi şoförlüğü yapıyordu. Lisans alıp kendi taksisini çalıştırmak için yeterince para kazanmayı umuyordu. Kokainin etkisine yenik düşmeden önce yarı açık göz kapaklarının arasından bana bakıp, “Biliyor musun, en iyi arkadaşım Michigan Üniversitesi’ne gidiyor ve sanırım kız arkadaşı Kalamazoo’dan,” diyerek mırıldandı. Sonra kendinden geçti ve yatağın ayakucuna çöktü.

Bu sırada basit bir hesap yaptım. Her şey kulağa çok tanıdık geliyordu. Kız arkadaşın kim olduğunu biliyordum. Michigan Üniversitesi’ndeki en iyi arkadaşın kim olduğunu biliyordum. Kalamazoo’dan bir arkadaşım orada okumuştu ve yazın eve döndüğünde New York’taki özel bir okuldan gelen bir oda arkadaşından söz etmişti. Oda arkadaşının en iyi arkadaşı Vassar’a ya da doğudaki pahalı üniversitelerden birine gidiyordu. Öğretim yılının ortalarında en iyi arkadaş, okuldan ayrılmış, anne babasıyla bütün bağlantısını koparmış ve uyuşturucu almak için sahip olduğu her şeyi satmıştı. New York City’de kayıplara karışmıştı. Bu hikâyenin üniversite kampüslerinde duyduğunuz şehir efsanelerinden biri olduğunu sanmıştım.

Ama şimdi bu hikâyenin içindeydim ve buna inanamıyordum. Kırk sekiz saattir Michigan’dan uzaktım, burası büyük bir kentti ve YMCA’deki izbe odamda ishal nedeniyle elim kolum bağlanmışken şehrin samanlığındaki iğne beni bulmuştu.

Her on beş ya da yirmi dakikada bir adam ayılıyordu. Sanki hiçbir şey olmamış gibi kısa bir süre sohbete devam ediyor, sonra yeniden sızıyordu. Ayıldığı ilk sefer ona, “En iyi arkadaşının adı Dave, kız

arkadaşının adı Stephanie. Kızla çocukluğumdan beri tanışırız; birlikte müzik kampına gittik," dedim.

"Ya!" diye mırıldandı. "Vay! Dünya küçük..." Sonra yine sızdı.

Bir saat kadar odamda kaldıktan sonra ondan nasıl kurtulabileceğimi düşünmeye başladım. Nihayet ayıldı, gerindi ve sırt çantasını topladı. Bana Büyük Tren Garı'na gidip kentten ayrılmaya çalışan, ama bilet için yeterli parası olmayan biriymiş gibi yapacağını söyledi. Onun bozuk para için dilenme yöntemi buydu. Daha sonra bir sandviçle tekrar geri gelmeyi teklif etti ve iğnesini odamda saklayıp saklayamayacağını sordu. Ondan bir an önce kurtulmak için böyle yapmasına izin verdim, ama gider gitmez iğneyi tuvalete attım. Bundan sonra kapıyı kapattım ve ertesi sabah taşınmak için başka bir oda ayarladım.

Onu yalnızca bir kez daha, sokağa bakan yeni penceremden gördüm.

O yaz kendime bir stajyerlik bulamadım, sonunda param bitti ve eve dönmem gerekti. Adamla ilgili hikâyeyi ilk anlatan arkadaşım John'la New York'un dışında bir buluşma ayarladım. Son paramı Büyük Tren Garı'nda tren bileti almak için harcadım. Ama en azından bozuk para için dilenmek zorunda değildim.

PAUL K. HUMISTON
Minneapolis, Minnesota

45. (İng.) Young Men's Christian Association, (Genç Hıristiyan Erkekler Birliği). (Ç.N.)

NOEL SABAHI, YIL 1949

Kız kardeşim Jill ve ben Noel Baba'nın bizim için bıraktığı hediyelerle ve küçük kız kardeşimiz Sharon'la oynamak için eve gitmeye can atarak Metodist kilisesinden koşarak çıktığımızda, sis çisentiye dönmüştü. Kilisenin tam karşısında, Greyhound otobüslerinin durduğu bir Pan American benzin istasyonu vardı. Noel nedeniyle kapalıydı, ama kilitli kapının önünde durup kuru kalma çabasıyla dar tentenin altında birbirine sokulmuş bir aileye gözüm ilişti. Kısa bir süre neden orada olduklarını merak ettim, ama sonra Jill'e yetişmek için koşarken onları unuttum.

Eve vardığımızda hediyelerimizin tadını çıkaracak pek zamanımız olmadı. Her yıl verdikleri Noel yemeği için büyükannemizin evine gitmemiz gerekiyordu. Otoyolda şehre doğru yol alırken, kapalı benzin istasyonunda dikilip duran ailenin hâlâ orada olduğunu fark ettim.

Babam otoyolda çok yavaş gidiyordu. Büyükannemlerin evine çıkan sokağa yaklaştıkça araba yavaşlıyordu. Birdenbire babam yolun ortasında U dönüşü yaptı ve, "Buna dayanamıyorum!" dedi.

"Neye?" diye sordu annem.

"Pan Am'daki insanlar yağmurun altında bekliyor. Çocukları var. Noel'deyiz. Buna dayanamıyorum."

Babam benzin istasyonunda durduğunda beş kişi olduklarını gördüm: anne, baba ve iki kız, bir oğlan; toplam üç çocuk.

Babam penceresini indirdi, "Mutlu Noeller," dedi.

"Selam," diye yanıtladı adam. Çok uzun boyluydu, arabanın içine bakmak için hafifçe eğilmesi gerekmişti.

Jill, Sharon ve ben, çocuklara baktık, onlar da bize baktı.

"Otobüs mü bekliyorsunuz?" diye sordu babam.

Adam babamı doğruladı. Ağabeyinin ve bir iş imkânının olduğu Birmingham'a gidiyorlardı.

"Otobüs saatlerce gelmez, burada kalarak ıslanıyorsunuz. Winborn buradan birkaç kilometre uzakta. Orada üstü kapalı bir sundurma birkaç da bank var," dedi babam. "Neden hepiniz arabaya binmiyorsunuz, sizi oraya bırakabilirim."

Adam bir anlığına düşündü ve ailesine işaret etti. Arabaya bindiler. Hiç bavulları yoktu, yalnızca üzerlerindeki giysiler vardı.

Yerleştiklerinde babam omzunun üzerinden arkaya baktı ve çocuklara Noel Baba'nın onları bulup bulmadığını sordu. Üç asık suratın anlatımı babama verilen sessiz cevaptı.

"Hiç öyle sanmıyorum," dedi babam, anneme göz kırparak, "çünkü bu sabah Noel Baba'yı gördüm, sizi bulmakta zorlandığını söyledi, oyuncakları da evime bırakmak için izin istedi. Sizi otobüs durağına götürmeden önce onları almaya gideceğiz."

Üç çocuğun yüzleri bir anda aydınlandı, arka koltukta gülerek ve konuşarak zıplamaya başladılar.

Eve varıp arabadan çıktığımızda üç çocuk ön kapıdan geçip dosdoğru Noel ağacımızın altında dağınık duran oyuncaklara koştu. Kızlardan biri, Jill'in bebeğini kucakladı ve hemen göğsüne bastırdı. Küçük oğlanın Sharon'un topunu kaptığını hatırlıyorum. Diğer kız da bana ait bir şeyi aldı. Bütün bunlar uzun zaman önce oldu ama anılarım berraklığını koruyor. Kız kardeşlerimin ve benim, başkalarını mutlu etmenin neşesini öğrendiğimiz Noel'di bu.

Annem ortanca çocuğun kısa kollu bir elbise giydiğini fark etti, bu yüzden ona Jill'in tek kazağını verdi.

Babam onları Noel yemeğinde bize katılmaları için büyükannemlere davet etti, ama çocukların anne babaları kabul etmedi. Onları konuşarak ikna etmeye çalışsak bile kararlıydılar.

Arabada Winborn'a giderken babam adama otobüs bileti için parası olup olmadığını sordu.

Erkek kardeşi bilet göndermişti, adamın dediğine göre.

Babam cebine uzandı ve bir sonraki maaş gününe kadar kalan son parası olan iki doları çıkardı. Parayı adamın avucuna sıkıştırdı. Adam parayı iade etmek istedi, ama babam diretti. "Birmingham'a vardığınızda geç olacak, bu üç çocuk o zamana kadar acıkacak. Al

bunu. Daha önce parasız kaldığım oldu, ailenizi besleyememenin ne demek olduğunu biliyorum."

Onları Winborn'daki otobüs durağına bıraktık. Arabayla uzaklaşırken, küçük kızın yeni bebeğini kucaklayışını izleyerek olabildiğince uzun süre pencereden dışarı baktım.

SYLVIA SEYMOUR AKIN
Memphis, Tennessee

BROOKLYN ROBERTS

Kendine Brooklyn Roberts derdi. Kendini gizlemek istediği için onu merak ediyordum. Sonra hiç yoktan vurulduğunu ve öldüğünü duydum.

Yirmi üç yaşındayken ev yapımı kurabiyeler, kahve ve çay satışı yapan, kâr amacı gütmeyen bir kooperatifin kafesinde çalışıyordum. Burası aynı zamanda serbest mikrofon mekânıydı. Orada çalmanın tek kuralı müziğin akustik olmasıydı.

Sonunda dükkân açtığımız evden atıldık; çünkü mahalle derneği etrafta "hippi" kılıklıların dolaşmasından hoşlanmıyordu. 1975'in New Orleans'ıydı; oraya bazı şeyler biraz daha geç gelmişti.

Ama kafe dolup taşarken Brooklyn Roberts ara sıra serbest mikrofon için adını yazdırırdı. İnce yapılı, ince kemikli, kirli saçlarını zamanından önce kaybetmekte olan biriydi. Yaşının benden biraz daha büyük olduğunu tahmin ediyordum. Eski moda, işçi sınıfının cumartesi akşamı giysilerine benzeyen şeyler içinde, 1900'lerin başından bir işçiymiş gibi görünürdü her zaman. Gitar ve piyano performansları temizdi. Eski moda blues, Robert Johnson ezgileri gibi şeyler çalardı. Programını bitirir, bahşişlerini alır, eşyalarını toplar ve giderdi. Hayır, ortadan kaybolurdu. Her zaman.

Bir keresinde kafe için o muhitin parkında düzenlenecek bir hayır konserinde çalmasını istedim. Her zamanki gibi güzelce giyinmiş, gitarının yanında ek olarak bir de küçük bir bavul taşıyarak geldi. Küçük sahneye giden yol, çocukların oyuncak demiryolunun işlediği alandan geçiyordu. Kalabalığa yaklaşırken kasıtlı olarak minyatür rayların arasında yürümeye başladı. Bana bakıp gülümsedi. Büyük Ekonomik Kriz döneminden bir gezgin gibi demiryolunda yürürken, büründüğü kişiliğin ta kendisiydi.

O gün, aralara hokkabazlık numaraları katarak eski moda blues şarkılarından harika bir program çıkardı. Bir noktada havaya bir bozuk para atıp ayakkabısının topuğuyla onu eline kadar havaya zıplattı. Parayı yakaladığında seyirciler kadar heyecanlı görünüyordu. Programını bitirip ortadan kayboldu. Birçok insan onunla konuşmak istedi, ama o öylece yok oldu.

O yılın sonlarında daha sonra New Orleans Caz ve Kültürel Miras Festivali'ne dönüşecek olan organizasyona katıldım. Muddy Waters'ın çalacağı programı bekliyordum ki Brooklyn Roberts'ın sahnenin ucuna doğru yerde bir sahne görevlisi ya da menajerle konuştuğunu gördüm. Birkaç arkadaşla konuşmak için arkamı döndüm. Dakikalar sonra, yeniden arkama dönüp baktığımda Brooklyn Roberts piyanoda muhteşem bir ragtime ve Jelly Roll blues parçası çalıyordu. Beş dakika boyunca çaldı. Sanırım sahne amiri ile Muddy, programına hazırlanıncaya kadar çalmasına izin vermesi için konuşmuştu. Hiç kimse onu tanıtmamıştı, hiçbir şey yapılmamıştı. Brooklyn Roberts ortaya çıktı, çaldı ve sonra ortadan kayboldu.

Ertesi yıl New Orleans'ın sokak müzisyenleri yararına bir yardım konseri düzenledim. Grubum çaldı, Brooklyn Roberts da. Yine piyanoda muhteşem bir eski moda blues programı çaldı; yine programın sonunda ortadan kayboldu. Her zamanki dönem giysisi içinde gelmişti; ama sonra benden birkaç sıra uzakta seyircilerin arasında otururken gördüğümde, modern giysiler giymişti ve yumuşak bir plaj şapkası takıyordu. Harika programı için onu kutlamak istediğim için ona seslendim. Olduğu yerde kaldı ve söylediklerim karşısında gülümsedi. Sonra arkasını döndü ve şapkasını biraz daha aşağıya indirdi.

New Orleans'tan ayrıldıktan yıllar sonra bir arkadaşa onu sordum. Parası ve ceketi için vurulup öldürüldüğünü söyledi. Arkadaşım, onun saldırganlara, "Beni ceketim için vurmayacaksınız, değil mi?" dediğini duyduğunu söyledi. Onlar da vurmuş.

Birkaç araştırma daha yaptım. Bulduğum tek şey, onun mahalledeki bir Yahudi toplum merkezinde çok sevilen bir koç, Koç Bob olduğuydu. Hâlâ kartvizitini saklarım. Dört tarafında çiçekli demir işleme deseni var ve adı ortada büyük harflerle yer alıyor: BROOKLYN ROBERTS.

Onun hakkında bildiğim tek şey bu.

ADOLPH LOPEZ
New Orleans, Louisiana

GECELİĞİ 1.380 DOLAR, ÇİFT KİŞİLİK

Hastalıkların tartışılmayacak kadar sıkıcı olduğu bir Manhattan hastanesinde bir yaz. Sekiz oda arkadaşı. Bir gerçeği kavramak. Yarı özel oda, çok zenginlerin ya da bulaşıcı hastalığı olanların dışındakilerin deposu, toplumun en büyük dengeleyicisidir. Normalde hemen kaynaşmayan insanların bir anda kendilerini birlikte uyurken buldukları ve bir tuvaleti paylaştıkları yerdir.

"ON ALTI GÜNDÜR GÜNDE DÖRT KEZ TUVALETE GİDİYORUM VE KARNIMDA ON DÖRT GÜNDÜR BİR AĞRI VAR!" diye bağırdı ilk oda arkadaşım neşeyle yanına yaklaşan herkese. Ama sonra hep bağırdı. Bir Numaralı Oda Arkadaşı eski bir Kırk İkinci Sokak jigolosuydu; otuz yaşındaydı ve kırk beşinde görünüyordu. Buraya geldiğinden beri otuz altı saat boyunca tuvaleti kullanmamış olması sesini kısmaya yetmiyordu. Uydurduğu ishal hakkında bağırmaya devam etti, ta ki tuvaleti Kansas eyaletinin büyüklüğü kadar doldurana dek; sifonu hiç çekmediği için biliyorum bunu. Doktorları onun bir sorununun olmadığını söyledi. Daha da yüksek sesle bağırdı. Onu eve göndermek istediler. Şikâyet mektubu yazarak cevap verdi. Bir hemşirenin ve beyaz paltolu bir adamın gizemli ziyaretine kadar bağırışlar ve öfke nöbetleri birbirini izledi.

"Ona iğne yapmayı öğretiyoruz yalnızca," diyerek güven verdi hemşire, stajyer devasa bir şırıngayı havaya kaldırırken.

"Aman Tanrı'm!" diye bağırdı Bir Numaralı Oda Arkadaşı, iğne yanlış yere saplanınca.

Üçüncü gün kötü saç kesimli arkadaşları geldiğinde, hâlâ kalması için izin vermelerini istiyordu. Bir Numara'yı tanımlanamayan kanunsuz amaçlar için umumi tuvalette gizli gezilere çıkardılar ve bu yolculuklardan birinin ardından geri dönmedi. Hiç kimse şaşırmış görünmüyordu. Bir sonraki konuk için yatağı hazırlayıp gittiler.

İki Numaralı Oda Arkadaşı emekli ve ağır sakinleştirici almış bir Katolik din adamıydı. Bir huzurevinden getirilmişti ve nerede olduğunun farkında değildi. “Bazen senden hoşlandığımı sanıyorum, bazen de senden nefret ediyorum,” diyordu daha önce hiç görmediği bir hemşire yardımcısına sendeleyerek ve tekdüze bir sesle. Düşünmek için durup ardından kararını açıklıyordu: “Bugün senden nefret ediyorum.”

Bir sosyal yardım uzmanı gelip kulağının dibinde bağırdı. “PEDER! BİRAZ DONDURMA ALACAĞIM! İSTER MİSİNİZ?” Adam neşelendi. “ÇİKOLATALI MI, ÇİLEKLİ Mİ?” Rahip çikolatalıyı düşündü. “PEKİ, YİRMİ DAKİKA İÇİNDE DÖNECEĞİM!” Ve odadan uçarak çıktı. İki saniye kadar sonra bir hemşire ilaç vermek üzere içeri girdi.

“Dondurmam nerede?” diye sordu rahip.

“Dondurman yok. Yalnızca haplar var,” diye yanıtladı hemşire. Sonra da rahibin yatağından derin bir homurtu geldi.

“Orospu,” diyerek tısladı rahip.

Üç Numaralı Oda Arkadaşı yakın zamanda evsiz bir uyuşturucu bağımlısıydı ve deri çuvalın içindeki kemik yığınından farksızdı. “Kırk beş kilo!” diye cıvıldadı hemşire, bir metre yetmiş santim boyunda, yirmi yediden elliye kadar bir yaşta olabilecek ve bunu söyleyemeyecek kadar perişan durumdaki adamı tartarken. Yalnızca yemeklerden şikâyet etmeye ya da kan almaya çalışan teknisyenle ağız dalaşı yapmaya yetecek kadar bir süreliğine uyanarak çoğunlukla uyudu. “O kanla ne yaptığınızı biliyorum,” dedi teknisyene tekinsizce. “Onları, tüpü beş dolara satıyorsunuz, beni kandıramazsınız.”

Üç Numaralı Oda Arkadaşı’nın doktorları artan bir telaşla ondan bir HIV testi için resmî onay vermesini istedi, onayı olmadan yasal bir şekilde test yapamazlardı çünkü. “Teşhis koyabilirsek sana gerçekten yardımcı olacak bir ilaç verebiliriz,” diye ona yalvardılar ama adam kılını kıpırdatmadı; HIV testlerinin tıp sistemince çıkarılmış bir tür kötü komplonun parçası olduğunu düşünüyor gibiydi. Her gün biraz daha yalvardılar. O da her gün reddetti. Ben de ona yalvarmak istedim, ama gizli bir bilgiye kulak misafiri olduğum için bunun bana düşmeyeceğine karar verdim. Yine de tuvalete gitmek için yataktan çıkmaya çalıştığı zamanlar, yere kapaklanırsa hemşireyi çağırmaya

hazır bir halde onu dikkatle izledim. Nedense hiç düşmedi. Üç Numaralı Oda Arkadaşı nihayet tıbbi sorunları olan evsizler için bir sığınağa gönderildi. Orada birinin onu ihtiyaç duyduğu yardıma ikna etmesi için dua ettim.

Dört Numaralı Oda Arkadaşı cana yakın, hoş sohbet biriydi ve her yanı yaralarla kaplıydı. Her yemek zamanı gelen bir kız arkadaşı vardı. "Sen beğenir misin diye önce ben bunun tadına bakacağım," derdi adama, onun öğle yemeğini tabaktan sıyırırken. Yemek yerken hiç durmadan arkadaşları hakkında dedikodu ederek, televizyondan ve hiç yoktan gevezelik ederek konuşurdu. En sonunda, "Elimde mal var," diye fısıldardı ve ikisi, kadının cebindeki saklı "mal"la umumi tuvalete topallayarak giderlerdi.

Kız arkadaşının hataları her ne olursa olsun, Dört Numaralı, ona duygusal bir şekilde bağlıydı. O kadar ki yalnızca onun için, kestiği tırnakları bir şişede dikkatle saklardı. "Tırnak kemirmeyi seviyor ama kendi tırnaklarını berbat etmek istemiyor," diye açıkladı, "bu yüzden benimkileri ona veriyorum."

"Ooo, bunlar *iyi* olanlar!" diye bağırdığını duydum kadının.

Her zaman yataklarımızın arasındaki perdenin sıkıca kapalı olduğunu kontrol ettim.

Bu arada, Miss Thomas, koridorun karşısındaki odada kalmaya başlamıştı. Miss Thomas çığlık atardı. Bütün gece. Her gece. Ve kapısı bizimkinin tam karşısında olduğundan, sanki bizimle aynı odada gibiydi. "Evelyn!" diye inlerdi. "Evelyn! Evelyn! Kıçım acıyor! Evelyn! Ne biçim acı bu! ACI! Eve-LYNN! KIÇIM acıyor! EVE-L-Y-N-N!"

Önce belli ki acı içindeki bu zavallı, darmadağın kadın için üzülmüştüm. Yani ertesi sabah onu telefonda normal, mantıklı bir sesle konuştuğunu duyana kadar. "Ah, buradaki hizmet korkunç!" dedi. "Dün gece çığlık atmak zorunda kaldım. Biri gelene kadar bağırıp durdum." O gece Miss Thomas susamıştı. "Evelyn! Bir bardak suya ihtiyacım var! Evelyn! SUSADIM! EVE-L-Y-N-N!" Hastane kurallarını ihlal edip kapımı kapadım.

Beş Numaralı Oda Arkadaşı bir pembe dizi yıldızıydı. Sarışın ve estetikliydi, kusursuz dişleri vardı; hemşireler imzalı fotoğraf için onun tepesindeydi. Bir cep telefonu, kişisel asistanı, emrine ve çağrısına amade bir hastane yönetimi vardı. "Yemeği beğenmezseniz dışarıdan

söyleyebilirsiniz," dedi neşeyle parıldayan hasta kabul görevlisi, ona bir yığın restoran mönüsü verirken.

"Üç hafta önce buraya geldim ve kimse *bana* böyle bir şey söylemedi!" diye seslendim, ama hiç ilgilenmediler.

Pembe dizi yıldızının testisleri iltihaplanmıştı; hiçbir şekilde öfkelenmeden herkesle her zaman memnuniyetle paylaşabileceği bir gerçekti bu. Bir kan teknisyenine, "Sarktıklarını biliyorum, ama o kadar da aşağıya değil!" dedi. Bana da, "*Dizime* sürtündüklerini hissettiğimde onları kontrol ettirmem gerektiğini anladım!" dedi. Telefonda konuşurken, "Doktor muhtemelen yeterince seks yapmadığım için böyle olduğunu söyledi, ama *bunun* doğru olmadığını biliyorum," dedi. Herkes şaşkındı. Tek eksik olan 20x25 santimlik büyük boy fotoğraflardı.

O gece Miss Thomas üşütmüştü. "Evelyn! Battaniyeye ihtiyacım var! Çok ÜŞÜYORUM! Bana BATTANİYE getir! EVE-L-Y-N-N!" Ertesi günün erken saatlerinde açıkça düş kırıklığına uğramış yönetim, pembe dizi yıldızına "daha rahat" edebilmesi için, masrafları hastaneye ait olmak üzere, onu uzak, tek kişilik bir odaya taşıyacaklarını bildirdi.

"Üç haftadır buradayım..." diye başladım, ama yine benimle ilgilenmediler.

O gece Miss Thomas, Evelyn'e seslenmeye başladığında, öfkeli bir ses karşılık olarak yükseldi. "Miss Thomas, bu bağırtıyı kesmeniz gerekiyor! Her gece size çağrı düğmesine basmanızı söylüyoruz, ama bu gürültüyü çıkarmaya devam ediyorsunuz. Biliyorsunuz, uyumaya çalışan insanlar var. Sessiz olmazsanız kapınızı kapamak ve size hiç yardım etmemek zorunda kalacağım, bundan hiç hoşlanmayacağınızı biliyorsunuz!" Sonra, odadan çıkmak için döndüğünde son bir şey söyledi. "Bir şey daha. Adım *Yvonne!*"

Altı Numaralı Oda Arkadaşı yoğun bakımdan çıkarılmıştı. Sanırım komadaydı. "Nasıl yaralandığını hatırlıyor musun?" diye sordu bir sosyal yardım görevlisi. Uzun süreli bir duraksamadan sonra tereddütlü bir ses, "New York'ta mı yaşıyorum?" dedi. Sonra hastanede uzun süredir yatan ve adama yardımcı olması için görevlendirilen birine, "Ne zamandır buradayım?" diye sordu. Adam, "Bilmiyorum, birkaç gün," diye kısa bir yanıt verdiğinde kafasını kaldırıp bakmadı bile. Aslında birinin Altı Numara'nın haftalardır

orada olduğunu söylediğini duymuştum. "Bir şey hatırlamaya başlıyorum..." diye konuşmaya başladı, ama doktor sözünü kesti. "Dinle, şimdi konuşamam, görmem gereken başka hastalar var." Altı Numara'nın hatırlamaya başladığı şeyi hiç duymadım.

Altı Numara'nın sürekli unuttuğu tek şey kırık omzu nedeniyle yatağa bağlı olduğuydu. Bazen, tuvalete gidip gelirken onu üzgün, kafası karışmış ve yatak bağlarına dolanmış bir halde yatağın bir tarafında sallanırken buluyordum. "Bir sıkıntın mı var?" diye sorardım, o da başını sallardı. "Hemşire çağırmamı ister misin?" Ve hızla koşup hemşireyi bulurdum. Nihayet gelip onu zar zor hareket edebilecek kadar sıkı bağladılar, o da nerede olduğunu unutarak bütün çarşafı batırırdı. Sonunda yardımcı hemşire, öfke saçarak koşup gelirdi.

"Senin derdin ne?" diye bağırırdı. "Neden bu pisliği yapıyorsun, sonra da bizi buraya getirip kendini temizletiyorsun? Nesin sen, bebek mi?" Bunun gibi birkaç aşağılamadan sonra pek ses çıkarmamaya başladı. Yatağının yanından geçerken onu pisliğinin içinde, tamamen sefil bir görünümde buluyordum. "Sıkıntın var mı? Hemşireni getirmemi ister misin?" O da, gözyaşlarını tutmaya çalışırken başını yavaşça sallardı.

Yedi Numaralı Oda Arkadaşı, Queens'ten gelen, işçi sınıfından yaşlı bir adamdı. Kanseri için kemoterapi tedavisi görüyordu ve ilk birkaç gününü kusmakla geçirirdi. "Bundan bıktım," dedi karısına, perişan bir halde. "Böyle yaşayacaksam devam etmenin ne anlamı var?" Sonra yine öğürürdü. Bana karşı ondan beklenebilecek kadar sevecen ve cana yakındı, ama zavallı karısı öfkesinin bütün yükünü çekiyordu. "Bu ne böyle?" diye yapıştırırdı karısı bir saatlik yoldan onu ziyarete geldiğinde. "Çekirdeksiz üzüm dedim! Nasıl bu kadar aptal olabilirsin?"

Ama iyileşmeye başladı, iki gün boyunca da neşesi yerindeydi. Yani konuşurken birdenbire gevelemeye başladığı, beni orada olmayan kızıyla tanıştırdığı ve sonra doktorlar onunla konuşurken uyuyakaldığı üçüncü günün sabahına kadar. Uyandığında tek söylediği, "Paris'i özlüyorum," oldu. Onunla tamamen hemfikirdim. O öğleden sonra adamı başka bir kata aktardılar.

Sekiz Numaralı Oda Arkadaşı, o gece geç saatlerde geldi. Kıvrak bir Latino aksanına sahip, derin, hoş bir sesi vardı. Ayrıca uzun, boyalı

tırnakları, gösterişli bir saç modeli vardı ve kendisine Cynthia denmesini yeğliyordu. Daha yirmi yaşındaydı ve göğüs implantasyonlarından biri iltihaplandığı için yüksek ateşi vardı. Ayrıca AIDS'liydi, işsizlik maaşı alıyordu ve ailesi onu reddetmişti. Ama bütün bunların arasında alışılmadık derecede sakin ve filozofça bir haldeydi. Nihayet ertesi gün eve gittiğimde, karısı da dahil hiç kimsenin yerini öğrenmediği kadar aceleyle odası değiştirilmiş olan Yedi Numaralı Oda Arkadaşı için telefon görüşmeleri yapıyordu. "Artık başka katta, tatlım," dedi çılgına dönmüş bir akrabaya yatıştırıcı bir şekilde. "Santrali arayın, onlar size numarasını verir." Ona birinin bana aldığı birkaç dergiyi ve istiflediğim bütün meyve sularını bıraktım. "Gidiyorsun, tam da seni tanımaya başladığım zaman," dedi özlemle, ama eve gitmek için can atıyordum.

Ayrıca, çok geçmeden bir yığın arkadaşı olacağını biliyordum.

BRUCE EDWARD HALL
New York, New York

IŞIKTA BİR EL ATEŞ

1978 yazı. Avusturya kristallerinden tüy küpelere kadar geniş bir çeşitlilikte ürünler satan bir mücevher ve hediyelik eşya satıcısı olarak güneybatıda seyahat ediyordum. Las Vegas'tan Los Angeles'a giden yolda arabası Mojave Çölü'nde bozulan bir sürücüye yardım için durdum. Şansı yaver gitmemişti, planı ve gidebileceği bir yer yoktu, bu yüzden benimle birlikte seyahat etmesine izin verdim.

Adı Ray'di ve yirmilerinin başlarında gibi görünüyordu. Ufak tefek, kaslı, sıska ve yetersiz beslenmiş gibi bir deri bir kemikti. Onun için üzüldüm ve birlikte geçirdiğimiz üç günde ona güvenmeye başladım. Mallarımı satmak için dükkânları ziyaret ettiğimde ona bazı işler vermeye bile başladım. Bir noktadan sonra ona giysilerimden bazılarını verdim, o da giyecek yeni şeyleri olmasından hoşnut oldu. Sakin ve çoğu zaman memnun görünüyordu.

Üçüncü gece Claremont'un doğusundaki Puddigstone Barajı'nın yakınlarında kamp yapmıştık. Giysiler, kitaplar, yiyecekler, ürün örneği kutuları ve yol arkadaşımın sırt çantasıyla seyahat eşyaları için daha fazla yer açmak amacıyla dolaplardaki eşyaların yerini değiştirerek büyük karavanın arka tarafında yere çökmüş, oturuyordum.

Gürültülü bir patlama oldu, ben de kafamın tepesinde keskin, yanma hissi veren bir darbe hissettim. Gazocağı mı patlamıştı? Baktım, ama tek parça görünüyordu. Sonra sürücü koltuğunda oturan Ray'e baktım ve elinde siyah bir silah gördüm. Kolu koltuğun arkasında, tabancayla bana nişan alarak duruyordu. Bana bir kurşun isabet etmişti! Önce beni uyardığını, beni soyacağını sandım. Bir anda bunda bir sakınca görmedim. Hepsini al, diye düşündüm. Hepsini al. Yalnızca beni dışarıda bırak ve bas git.

Başka bir patlamayla sarsıldım, kulaklarım da korkunç, yüksek perdeden bir iniltiyle çınladı. Yüzümden kan sızdığını hissettim,

kafamın tepesi zonkluyordu. Beni uyarmadığını anladım. Beni öldürecek. Öleceğim.

Saklanacak bir yer yoktu. Dolaplarla çevrili rahatsız bir konumda sıkışıp kalmıştım. Yapabileceğim hiçbir şey yoktu. "Rahatla. Bu senin kontrolünün dışında. Nefes al. Uyanık kal," diye kendi kendime fısıldadığımı duydum. Düşüncelerim ölüme ve Tanrı'ya yöneldi. "Benim değil, senin dediğin olur." Bedenimi serbest bıraktım ve gevşemeye, yere yığılmaya başladım. Nefes alıp verişimi izledim, alıp verişimi, alıp verişimi, alıp verişimi...

Ölümüm için hazırlanmaya başladım. İncittiğim herkesin beni affetmesini diledim ve hayatım boyunca beni incitmiş olanları affettim. Yirmi altı yıllık bütün hayatımın renkli ve geriye sarılmış filmiydi bu. Annemi, babamı, erkek ve kız kardeşlerimi, sevgililerimi, arkadaşlarımı düşündüm. "Elveda," dedim. "Sizi seviyorum," dedim.

Başka bir patlama, karavanı salladı, bedenim de sarsıldı. Vurulmamıştım. Mermi birkaç santimle beni sıyırıp dayandığım dolaba saplanmıştı. Hayallere dalıp rahatladım. Şansım bu kadar uzun süremezdi. Bu bir tabancaysa üç mermi daha olacaktı. Yalnızca silahın yarı otomatik olmasını umabilirdim.

Huzur içinde olmak dışında başka hiçbir şey önemli değildi. Karavanım, param, işim, bilgim, kişisel tarihim, özgürlüğüm... hepsi değersiz ve anlamsızdı, rüzgârda uçuşan toz taneleri gibiydi.

Sahip olduğum tek şey bedenim ve hayatımdı, bunlar da çok geçmeden gidecekti. Dikkatim, Benlik dediğim ışık parıltısına odaklandı ve bilincim, farkındalığımı uzam ve zamana yayarak dışarıya doğru genişlemeye başladı. Komutlarımı açıkça duyuyordum: UYANIK KAL VE NEFES ALMAYA DEVAM ET.

Tanrı'ma, Kutsal Ruh'a beni kollarının arasına kabul etmesi için dua ettim. Sevgi ve ışık, deniz feneri ışığı gibi yayılıp çevremdeki her şeyi aydınlatarak içime aktı. Işık içimde büyüdü ve karavanla içindekiler küçük görünene kadar koca bir balon gibi genişledim. Bir huzur ve kabullenme duygusu içimi doldurdu. Bedenimi terk etmek üzere olduğumu biliyordum. Hem geriye hem ileriye doğru hayatımın zaman çizelgesini hissedebiliyordum. Bir sonraki merminin, geleceğe doğru kısa bir mesafede, silahı terk ettiğini, sol şakağımdan içeri girdiğini ve kafamın sağ tarafından beyin parçaları ve kan damlalarıyla

çıktığını gördüm. İçim dehşetle dolmuştu. Hayatı bu genişleyen perspektiften görmek bir oyuncak bebek evine bakmak, bütün odaları bir anda, bütün ayrıntılarıyla görmek gibiydi, aynı anda çok gerçek ve çok gerçekdışıydı. Altın renkli sıcak ve konuksever ışığa sükûnet ve kabullenme duygusuyla baktım.

Dördüncü patlama sessizliği parçaladı, kafam da şiddetle bir tarafa düştü. Kulaklarımdaki çınlama sağır ediciydi. Ilık kan kafama, kollarıma ve kalçalarıma, yere damlayarak hücum etti. Ama tuhaf bir şekilde, kendimi yeniden bedenimin içinde buldum, dışında değil. Hâlâ ışık, sevgi ve huzurla sarılmış bir biçimde, delikleri bulmaya çalışarak kafatasımın içine bakmaya başladım. Belki de deliklerin içinde ışık görebilirdim. Eksik olabilecekleri arayarak duygularımı, becerilerimi, düşüncelerimi ve heyecanlarımı hemen kontrol ettim. Muhakkak ki mermi beni etkilemişti. Kafam güm güm atıyordu, ama tuhaf bir şekilde normal hissediyordum.

Ölümün yüzüne bakmak için suikastçıma bakmaya karar verdim. Kafamı kaldırdım ve gözlerimi ona çevirdim. Şok olmuştu. Koltuğundan fırlayarak bağırdı. “Neden ölmedin be adam? Ölmüş olman gerekirdi.”

“İşte buradayım,” dedim sakince.

“Bu çok garip! Bu tıpkı sabahki rüyam gibi! Ona ateş etmeye devam ettim ama ölmedi! Ama rüyadaki sen değildin, başkasıydı!”

Bu çok garipti. Senaryoyu kim yazıyordu, diye merak ettim. Onu sakinleştirmeye çalışarak ağır ağır ve sükûnet içinde konuşmaya başladım. Düşündüm ki, eğer onu konuşturmaya devam edersem belki bir daha ateş etmez. Karanlıkta pencereden bakarken, “Kes sesini! Hemen kes sesini!” diyerek bağırıp duruyordu. Elinde silahla, kanlı kafamı inceleyerek, kafama sıktığı dört kurşunun neden işimi bitirmediğini anlamaya çalışarak sinir içinde bana doğru yürüdü.

Kanın hâlâ yüzüme aktığını hissedebiliyor ve omzuma damladığını duyabiliyordum. Ray, “Neden ölmediğini anlamıyorum dostum. Sana dört el ateş ettim,” dedi.

“Belki henüz ölmemem gerekiyor,” dedim sakince.

“Evet, ama seni vurdum!” dedi sesindeki düş kırıklığı ve kafa karışıklığıyla. “Ne yapacağımı bilmiyorum.”

“Ne yapmak istiyorsun?” diye sordum.

“Seni öldürmek, bu karavanı almak ve uzaklaşmak istiyordum. Artık ne istediğimi bilmiyorum.” Kaygılı ve kararsız görünüyordu. Ağırlaşmaya, telaş havasından kurtulmaya başlamıştı.

“Beni neden öldürmek istedin?”

“Çünkü senin her şeyin vardı, benim hiçbir şeyim yoktu. Hiçbir şeyimin olmamasından da yoruldum. Bu benim her şeye sahip olma şansımdı.” Pencerelerden dışarıdaki karanlık geceye bakarak hâlâ karavanda bir ileri bir geri yürüyordu.

“Şimdi ne yapmak istiyorsun?” diye sordum.

“Bilmiyorum,” diye yakındı. “Belki de seni hastaneye götürmeliyim.”

Bu olasılık, bu fırsat karşısında kalbim küt küt attı; dışarı çıkmanın bir yoluydu bu. “Tamam,” dedim, ona kontrolü kaybettiğini hissettirmek istemiyordum. Bunun onun fikri olmasını istedim, benim değil. Kızgınlığının kontrolsüz hissetmesinden kaynaklandığını biliyordum ve onu kızdırmak istemedim.

“Neden bana bu kadar iyi davranıyorsun?”

“Çünkü sen de bir insansın, Ray.”

“Ama seni öldürmek istedim! Sen uyurken ya da başka tarafa bakarken silahımı çıkarıp sana hedef aldım hep. Ama sen bana o kadar iyi davrandın ki yapamadım!”

Zaman hissim değişmişti. İlk kurşundan beri ne kadar zaman geçtiğini hiç bilmediğimi fark ettim. Dakikalar sürmüş gibi hissettiğim bir süreden sonra, Ray hâlâ çömelmiş, kilitlenmiş bir halde olan bana yaklaşıp, “Tamam, seni hastaneye götüreceğim. Ama hareket etmeni istemiyorum, yani hareket etmemen için üzerine bir şeyler koyacağım, tamam mı?” dedi.

Artık benden izin alıyordu. “Tamam,” dedim yumuşak bir sesle. İçinde örnekler olan çeşitli kutular aldı ve etrafıma yerleştirdi. “İyi misin?” diye sordu.

“Evet, iyiyim. Biraz rahatsızım, ama sorun değil.”

“Tamam. Seni bildiğim bir hastaneye götürüyorum. Şimdi hareket etme. Ve karşımda ölme, tamam mı?”

“Tamam,” diyerek söz verdim. Ölmeyeceğimi biliyordum. İçimdeki bu ışık, bu güç o kadar güçlü, o kadar kesindi ki! Her nefesim ilk nefesim gibiydi, son değil. Hayatta kalacaktım. Bunu

biliyordum. Ray karavanın açılır kapanır bölmesini topladı, kayışlarını sıkılaştırdı ve motoru çalıştırdı. Karavanın toprak yola çıkışını, asfaltı buluşunu ve özgürlüğüme doğru ilerleyişini hissediyordum.

Ray gittikçe gitti; nereye gittiği hakkında en ufak fikrim yoktu. Hedefimiz, onun dediği gibi bir hastane miydi, yoksa korkunç bir kader miydi? Beni bir silahla öldürme becerisi varsa yalan söyleme ya da daha kötüsünü yapma becerisi de var demekti. Nereye gideceğini nasıl biliyordu? Claremont'taydık. Los Angeles bir saati aşkın bir uzaklıktaydı. Bu saati neyin nasıl olduğunu anlamaya çalışarak, sahneleri başa sarıp geçen üç günü çözümlemek için kullandım.

Nihayet karavanın yavaşladığını, kenara çekildiğini ve durduğunu hissettim. Motor durmuştu. Sessizlik boşluğu doldurdu. Bekledim. Dışarısı hâlâ karanlıktı. Bir binanın önünde durmamıştık. Etrafta hiç ışık yoktu. Burası hastane değildi.

Ray elinde silahıyla bana doğru karavanın arkasına yürüdü. Kutulardan birini çekti ve benim karşımda sünger yatağa oturdu. Başını eğmiş, perişan bir halde görünüyordu. Sözleri umut bulutlarımı yararak dağıttı. "Seni öldürmem gerek," dedi sakince.

"Neden?" diye sordum alçak bir sesle.

"Seni hastaneye götürürsem beni yine hapse atarlar. Dostum, hapse dönemem. Yapamam."

"Beni hastaneye götürürsen seni hapse atmazlar," dedim yavaşça, hâlâ yaralanmış, güçsüz düşmüş numarası yapıyordum. Onu şaşırtacağım, ona hükmedeceğim, silahını elinden alacağım bir fırsat ânını bulabileceğimi biliyordum. İyi olduğumu bilmediği sürece avantajlı sayılırdım.

"Evet, alırlar. Seni vurduğumu anlarlar ve beni tutuklarlar."

"Onlara söylemek zorunda değiliz. Onlara söylemem."

"Sana güvenemem. Keşke yapabilsem, ama olmaz. Hapse dönemem, o kadar. Seni öldürmek zorundayım." Çaresiz görünüyordu. Olmak istediği yer burası değildi. Hiç hareket etmiyordu. Silahı yere doğrultmuş, elinden gevşek bir şekilde sarkıyordu. Kutular hâlâ etrafımda istiflenmişti. Ne kadar gücüm olduğunu, kutuları itip onunla dövüşebilmeme yetip yetmeyeceğini kestiremiyordum. Ufak tefekti ama güçlüydü. Hâlâ adrenalinle dolu muydu? Bu onu daha da güçlü yapardı. Benim gücüm sözcüklerde,

sözcük silahşorluğundaydı. Onu konuşturmaya devam edersem bana daha fazla güç göstermezdi.

"Belki de hastaneye tek başıma gidebilirim, Ray. Orada olmak zorunda bile kalmazsın. Kaçabilirsin."

"Olmaz dostum," dedi kafasını sallayarak. "Onlara anlatır anlatmaz gelip beni bulurlar. İzimi sürerler."

Ses çıkarmadım. Bu işe yaramadı, diye düşündüm.

"Neden ölmedin? Seni başından *dört kez* vurdum. Nasıl oluyor da yaşıyorsun ve konuşuyorsun? Ölü olman gerekir! Iskalamadığımdan eminim," dedi. Bir eliyle kavrayıp sağa ve sola çevirerek yine başıma baktı. "Acıyor mu?" diye sordu. Gerçekten kaygılı görünüyordu.

"Evet, acıyor," diyerek yalan söyledim. "Ama sanırım iyileşeceğim."

"Bak, ne yapacağımı biliyorum. Seni hastaneye götüremem. Seni öylece serbest bırakamam da, polise gidersin çünkü. Neden bana o kadar iyi davrandın ki dostum? Bana hiç kimse daha önce böyle iyi davranmadı. Bu seni öldürmemi zorlaştırdı. Bana durmadan bir şeyler satın aldın, bir şeyler verdin. Ne zaman yapacağıma bir türlü karar veremedim."

Yapıp yapmayacağına değil, ne zaman yapacağına.

"Bu kadar eşyan olsa onlarla ne yapardın Ray?" diye sordum.

"Eve gider ve saygıdeğer biri olurdum, önemli işler yapabilirdim. İşlerimi yola sokacak kadar param olurdu dostum." Ray konuşmaya başladı. Los Angeles'ın doğusundaki evi, etrafındaki yoksulluk, öfkesi, onu aptal gibi hissettiren öğretmenler, çok içip onu döven babası ve sokak kabadayılığı hakkında konuştu. Orduya katılması, bunun işe yarayacağını sanması; ama her an ne yapacağının söylenmesine dayanamaması ve böylelikle birliğini terk edişi hakkında konuştu. Uyuşturucu satması, uyuşturucu satışının kötü gitmesi ve satıcı arkadaşlarından mal çalması hakkında konuştu. Bu yüzden Los Angeles'tan ayrılmak zorundaydı, onu arıyorlardı çünkü. Ayrılmadan önce babasının silahını ve parasını çaldığını, sonra saklanacak bir yer olmadığını anlayarak dönmeye karar verdiğini söyledi. Belki bir kez daha soygun yapar ve zengin olurdu. Yalnızca bir denemeye, bir ışığa ihtiyacı vardı. Hedefi yeterince zenginse uyuşturucu satıcılarına

borcunu öder ve her şeye yeniden başlardı. Bu yüzden duran herkesi öldürmeye karar vermişti. Ona yardım etmeye gelen herkesi. Beni...

O gece, gökyüzünün ağır ağır laciverten maviye doğru değişmesiyle gündüze dönmüştü. Cıvıldayan kuşların sesi hayatta oluşuma şükretmemi sağladı.

"Epey tutuğum ve ağrılarım var, Ray. Ayağa kalkıp esneme hareketleri yapabilsem daha iyi hissederim." Altı saattir hâlâ aynı pozisyondaydım. Kurumuş kan saçlarıma ve yüzüme bulaşmıştı, baldırlarımın önü dolabın bir kapısının ucuna dayanmaktan yaralanmıştı, sırtım tutuktu ve zonkluyordu.

"Tamam, seni bırakacağım, ama aptalca bir şey yapma, tamam mı?"

"Tamam, Ray. Ne yapmamı istiyorsan söyle, öyle yapayım."

Ona olaya hâkim olduğunu hatırlat. Kontrolünü kaybettiğini hissettirme. Bir fırsat kolla.

Etrafımdaki kutuları çekti, elindeki silahla geriledi ve kapıyı açtı. Karavandan yavaşça sürünerek çıktım ve ilk kez gerindim. Yeni gözlerimden dünya ne kadar güzel görünüyordu. Sanki kusursuz bir kristalden yapılmış gibi parlıyordu her şey.

Bir şarampolün dibindeki küçük gölün yakınlarında, evlerin olduğu bir sokakta durdu. Ray, aşağıdaki suya inen toprak yolu gösterdi. Dik yamaçtan inerken düşündüm. "Omzuma vuran bu şey yine ölüm mü? Beni sırtımdan vurup suya mı atacak?" Güçsüz ve kırılgan, ama aynı zamanda mermilerine karşı ölümsüz ve dayanıklı olduğumu hissettim. Dik ve korkusuzca yürüdüm. Beni suyun kenarına kadar izledi ve çömelip serin, berrak suyu üzerime vurarak kanlı ellerimi ve yüzümü yıkarken yanımda durdu. Yavaşça doğruldum ve Ray'le yüz yüze geldim. Bana merakla baktı.

"Şimdi sana bu silahı versem ne yapardın?" diye sordu, silahı bana doğrultarak.

İlk düşündüğüm şeyi söyledim: "Onu suya atardım," dedim.

"Bana hiç kızmıyor musun?" diye sordu. İnanmakta zorlanıyordu.

"Hayır, niye kızgın olayım?"

"Seni vurdum, kızgın olmalısın! Ben deli gibi kızardım! Bu silahı sana versem beni öldürmek istemez miydin?"

“Hayır, Ray, yapmazdım. Neden yapayım ki? Benim de bir hayatım var, senin de.”

“Seni anlamıyorum. Daha önce tanıştığım insanlardan gerçekten daha tuhafsın, gerçekten farklısın. Ayrıca seni vurduğumda neden ölmediğini anlamıyorum.” Sessizlik. Cevapsız kalması daha iyi. Suyun kenarında dikilip dururken Ray’in benim gibi ciddi ciddi bir dönüşüm geçirmiş olduğunu fark ettim. Bir gün önce olduğumuz aynı insanlar değildik artık.

“Şimdi ne yapacağız, Ray?”

“Bilmiyorum. Seni hastaneye götüremem. Seni bırakamam. Ne yapacağımı bilmiyorum.”

Böylece, ikilemine bir çözüm arayarak konuşmayı sürdürdük. Olasılıkları inceledik; neye karar verebilirdik? Önerilerde bulundum, o da neden işe yaramayacaklarını söyledi. Başka önerilerde bulundum. O da dinledi, dikkate aldı, reddetti, insafa geldi. Bir uzlaşma aradık.

Nihayet üzerinde anlaşabileceğimiz bir pazarlık konusu bulduk: Gitmesine izin verecektim, o da benim gitmeme izin verecekti. Onu ihbar etmeyeceğime ya da polise bildirmeyeceğime söz verdim, ama bir şartla; bir daha böyle bir şeyi *asla* yapmayacağına söz vermeliydi. Ray söz verdi. Başka ne seçeneği vardı ki?

Güneş tepelerin ardında yükselirken karavana yeniden girdik. Bildiği bir yere doğru sürerken ben de yolcu koltuğunda oturdum. Park etti, ben de ona elimdeki yaklaşık iki yüz dolarlık bütün nakit parayı, ikinci el dükkânında satabileceğini düşündüğüm birkaç kol saatini verdim. Yolun karşısına beraberce geçtik. Güneş parlıyordu. Günün erken saatleriydi, ama şimdiden sıcaktı. Bir kolunun altında ordu üniformasının ceketi ve uyku tulumu vardı, sırt çantası omzundan sarkıyordu. Yükünün arasında bir de siyah silah vardı.

El sıkıştık. Ona gülümsedim, o da hâlâ kafası karışık bir halde görünüyordu. Sonra, “Hoşça kal,” dedim ve yürüyerek uzaklaştım.

Los Angeles Eyalet Hastanesi’nin acil servis odasında bir doktor küçük metal, deri ve saç parçalarını ayıkladı ve kafa derime dikiş attı. Nasıl olduğunu sordu, ben de, “Vuruldum, hem de dört kez,” dedim.

“Şanslı adamsın,” dedi. “Seni vuran iki kurşun da kafatasını sıyırmış. Bunu polise bildirmen gerekir, biliyorsun, değil mi?”

"Evet, biliyorum," dedim. Şanslı olduğumu zaten biliyordum, ama daha fazlası, kendimi kutsanmış hissediyordum. Polise gitmedim. Bir söz vermiştim ve karşılığında sözler almıştım. Sözümü tuttum. Ray'in de kendi sözünü tuttuğunu düşünmek istiyorum.

LION GOODMAN
San Rafael, California

KAR

Gözlerimi açmadan önce kar yağdığını biliyordum. Kaldırımları kazıyan küreklerin sesini duyabiliyordum ve havada, kent ağır bir kar örtüsü altındayken görülen özel bir sükûnet vardı. Mahalleye, benim bölgeme bakmak için ön cephedeki odanın penceresine koştum. Çok erken olmalıydı. Arkadaşlarımın hiçbiri sokağa çıkmamıştı; yalnızca temizlik işçileri diz boyu karda dolanıyordu. Bir şey kaçırmadığım için rahatlamış bir halde, kız ve erkek kardeşlerimin henüz uyanmadığını anladım. Harcayacak zamanım yoktu. Acele edersem arkadaşlarımın hepsinden önce dışarıda olabilirdim.

Ablamın eski yünlü giysilerinden giydim ama aralarında ellerimi sıcak tutacak eldiven yoktu. Mevsimin başında onları kaybetmiştim. Ayaklarıma ne geçireceğime bir türlü karar veremedim; ayakkabılarım artık kauçuk galoşlarıma sığmıyordu. Ayakkabı giyebilirdim ya da galoşları, ama her ikisini birden değil. Galoşların içine iki çift çorap giymeye karar verdim.

Onları bağlarken tepemde dikilen birinin varlığını hissettim. Ağabey Lenny'ydi bu. Madison Meydanı Bahçesi'ndeki kapalı buz pateni salonunda kaymaya gitmek isteyip istemediğimi sordu. Hemen diğer planlarımı bozdum. On üç yaşındaki ağabeyim beni, dokuz yaşındaki kız kardeşini onunla buz patenine gitmeye çağırıyordu. Gitmek mi? Elbette gidecektim. Ama parayı nereden bulacaktım? Lenny içeri girmenin ve patenleri kiralamanın bir dolar tutacağını söyledi. Ağabeyimle patene gitmek arasında yalnızca iki engel vardı: 1948 fırtınası ve bir dolar. Fırtınayı atlatabilirdim, asıl sorun çıkaran şey bir dolardı.

Arayış başladı. Bazı süt şişelerinin depozitosunu aldık, annemizden beş sent istedik, babamıza bir çeyreklik için yalvardım, palto ceplerinde bir-iki sent bulduk, yataklarımızın altına kaçmış iki

bozuk para keşfettik ve ısıtması olmayan evimizin tren kompartımanları gibi sıralanmış altı odasından birinin bir köşesinde nadir bir sahipsiz paraya rastladık.

En sonunda bir kâse sıcak yulaf ezmesiyle gücümüzü toplayıp zar zor kazandığımız bozuklukları cebimize sıkıştırarak yirmi blokluk yani kentte bir buçuk kilometrelik yolculuğa koyulduk.

Rüzgârın savurduğu kar her yüzeye tutunuyordu. Lenny ve ben, kürekle yolun kenarlarına atılmış bir metrelik kar tepelerine tırmandıkça Alpler'deymişiz gibi davranıyorduk. Bu bizim dünyamızdı artık; bir yığın minik kar tanesi şehri kapatmış ve yetişkinleri evlere tıkmıştı. Gökdelenler beyaz bir kar peçesinin arkasında görünmezdi, biz de New York'un bizim için küçültülmüş olduğunu hayal edebilirdik. Üçüncü Cadde'nin ortasına kadar ezilme korkusu olmadan yürüyebiliyorduk. Neşemize, dışarıdaki karda hissettiğimiz inanılmaz özgürlük duygusuna hâkim olmak zordu.

Kırk Dokuzuncu Sokak'a kadarki on iki blok zor değildi, ama şehri kesen uzun caddeler dondurucuydu. Hudson Nehri'nden esen sert batı rüzgârları ilerlemeyi neredeyse olanaksız hale getiriyordu. Artık ağabeyime uyum sağlamakta zorlanıyordum. Oyunbaz hayal gücümün yerini ayaklarımı kemiren soğuk almıştı. Kafam açıktaydı, eldivensiz ellerimi ceplerimin içinde yumruk yapmıştım ve galoşlarımın birkaç tokası gevşemişti. Lenny'nin bir daha onunla bir yere gitmek için beni çağırmayacağından korktuğum için kendimi bir baş belası durumuna sokmak istemediğimden nazikçe şikâyet etmeye başladım.

Beşinci Cadde'ye yakın bir yerde sığınmak için bir kapı ağzında durduk. Korkarak Lenny'ye tokalarımın açıldığını söyledim. Lenny ceplerinden çıplak kırmızı ellerini çıkarıp karla kaplı, buzlu metal tokaları sıkılaştırmak için eğildi. Lenny'nin benimle ilgilenmesinden utanmış bir halde dosdoğru ileriye baktım ve şifon kar perdesinin içinden bize doğru yürüyen bir adamın görüntüsünü gördüm.

Kaç yaşında olduğunu anlayamadım, bana bütün yetişkinler aynı yaşta görünürdü; ama bu adam uzun boylu, ince yapılıydı ve nazik, yakışıklı bir yüzü vardı. Şapka takmıyordu. Boynunda bir atkı vardı ve paltosu bizimki gibi karla kaplıydı.

Benimle konuşup konuşmadığını hatırlamıyorum. Hatırladığım şey, yüzü benim yüzümün karşısında, önümde çömelmesiydi. Kendimi büyülenmiş ve sessizleşmiş hissederek yumuşak kahverengi gözlere bakarken buldum. Gittiğinde sıcaklığını başıma sıkıca sardığı yumuşak, şarap renkli atkıda hissettim.

O günkü buz patenini hatırlamıyorum ya da eve dönüşümüzü. Anılarımda tek kalan şey kar, bir yabancının nezaketi ve ağabeyim Lenny.

JULIANA C. NASH
New York, New York

BİRLİK ORDUSU'NDAKİ[46] EN HIZLI ADAM

Büyük büyükbabam John Jones, Missouri eyaletinin Green City kentinden uzun bacaklı, mavi gözlü bir köy çocuğuydu. İçsavaş başladığında yalnızca yirmi yaşındaydı. Annesine gidip köleliğe karşı olduğunu ve Birlik'in parçalandığını görmek istemediğini söyledi. Annesi ona On Sekizinci Missouri Gönüllüleri'ne katılması için izin verdi. Birlik'i savaşın en korkunç çarpışmalarından bazılarının merkezindeydi.

Bir noktada alay, bir demiryolu hattını korumakla görevlendirilmişti. Demiryolunu çevreleyen birkaç hendek kazdılar ve sabahın erken saatlerinde Konfederasyon Ordusu'nun[47] bir süvari taburu, mevzilerine ateş açtı. Cephanelikleri bitene kadar mevzilerini korudular. John Jones, düşmanın hendekte ilerlediğini görebiliyordu, öncü konumdaki Birlik askerleri toprak siperlerinden sürünüp ayağa kalktıklarında kafaları kılıç sallayan Konfederasyon süvarilerince kesildi. John Jones ayağa fırladı ve koşmaya başladı. Birçok Güneyli askerin, "Bu Yankee benim!" diye bağırdığını duydu. Omzunun üzerinden baktı ve elbette birçok süvari dörtnala onun arkasından geliyordu. Kendi kendine dedi ki, "Tanrı bana uzun bacaklar verdiyse bu an içindir." Hayatı için koştuğunu biliyordu ve her nasılsa takipteki süvarilerin önünde kalmayı başardı. Bir çalılık gördü, içine daldı ve diğer tarafından koşarak çıktı. Atlar çalılığa geldiklerinde yavaşlamak zorunda kaldılar ve John Jones kurtuldu.

Savaşta hayatta kalanlar ilk kez bir adamın bir atı geçtiğini gördüklerini söyledi.

MICHAEL KURETICH

46. Amerikan İçsavaşı'nda Kuzey eyaletlerinin ordusu. (Ç.N.)

47. Amerikan İçsavaşı'nda Güney eyaletlerinin ordusu. (Ç.N.)

SAVAŞ

1862 NOEL'İ

Konfederasyon ordusundan büyük büyük amcam James McClure Scott'ın, Jeb Stuart'ın komutası altındaki anıları.

Aralık 1862

Arkadaşımla Stuart'ın meşhur "Noel Saldırısı"na gittim; yürüyüş hattı Yankee ordusunun batı kanadının çevresini dolanıyor, sonra Fredericksburg'da Lee'yi karşısına alıyor, Lignum'a geliyor, Kelly's Ford'u geçiyor, Leesburg' da Dumfries ve Buckland'e ve bir grup gencin Başkan Lincoln'ün kuklasını yakarak Noel eğlencesi yaptığı Aldies'e ve Middleburg'a uzanıyordu.

Bu Konfederasyon süvari birliğinin Federasyon'un piyade ordusu tarafından bozguna uğratıldığı Dumfries Savaşı'ndan hemen sonra, Konfederasyon taburları karanlığa kadar yerlerini korudu sonra Buckram'a doğru ilerlediler. Ben öncü koldaydım ve başka bir yerde görevli olduğum için ele geçirilen depoları kaçırmıştım, otuz altı saattir açtım, ayrıca gece gündüz ilerlerken geceleri de at üstünde uyuyarak geçirilen saatlerin yorgunluğuyla perişandım. Kendim ya da atım için yiyecek aramaya zamanım yoktu. Hava sertti ve açlıkla yorgunluk arasında çaresizdim.

Noel gecesi, kolun önünde ilerlerken tarlanın ucunda bir evden gelen ışığı gördüm. Geçişi bitmeden önce kolu yeniden yakalayabileceğimi bilerek sıradan çıktım. Başka birinin eşliğinde tarlaları geçerek ışığa doğru yola koyulduk. Eve ulaşınca attan indim ve kapıya vurdum. İçeride neşeli bir akşam yemeği davetinin tüm sesleri vardı. Nihayet evin sahibi belirdi. İki kişinin akşam yemeği yiyip yiyemeyeceğini sordum. Adam bir soruyla karşılık verdi,

“Kimsiniz?” “Jeb Stuart’ın adamlarıyız,” diye yanıtladım. Adam aniden, “O zaman yanlış yerdesiniz; çünkü bu evdekiler Yankee subayları ve eşleri!” diye bağırdı; ben de ona, “Güçlü ve iyi bir eli tutmazlarsa onlar için daha kötü olur,” dedim. Adam bela istemediğini söyleyerek karşı çıktı, Birleşik Ordu taburları onu ziyaret edip evini yakabilirdi çünkü. “Yemek istiyorum, esir ya da bela değil,” diye karşılık verdim. Bunun üzerine adam karısına sormak için yemek odasına döndü. Onu takiben kapıdan içeri adım atarken, hemen onun arkasında dururken bunun Yankee’ler için benim varlığımın ilanı olacağını anladım.

Akşam yemeği davetindekiler ev sahiplerinin kapıdan, arkasında “savaş yolu”ndan belli ki yeni gelmiş, tamamen silahlı bir Konfederasyon askeriyle belirdiğini görünce şaşkınlık içinde kaldılar. Ev sahibi talebimi açıklarken tabancamı hafifçe kavramış, ayakta dikiliyordum.

Arka kapıya yakın oturan subaylardan biri ayağa kalkmaya yeltendi. Ona, “Lütfen oturun, yalnızca akşam yemeğimi istiyorum,” dedim. Kadınlardan biri, kocasını esir almamam için bana yalvardı. Yanıtım, “Akşam yemeği istiyorum; kimseyi esir almak ya da bela çıkarmak istemiyorum, ama bela çıkarsa en kötüsü onların payına düşer,” oldu.

Masanın, girmiş olduğum kapıya en yakın ucunda benim için hemen bir yer hazırlandı. İki kadın GERÇEK kahve, midyeler, hindi ve bir Noel yemeğini tamamlayacak bütün yiyeceklerle beni durmadan besleyerek başımda bekledi. Yanımdaki tabancam ve aynı masada oturan subaylarla akşam yemeğimi hızla yedim, ama az da olsa çiğnemeyi ihmal etmedim.

Bu sırada Konfederasyon kolu ilerledikçe sesi duyulabiliyordu. Tıka basa dolu bir hale geldiğimde ayağa kalktım ve geri çevrilse de yemeğin masrafını Konfederasyon kurundan vermeyi teklif ettim, tek parça halinde kapıdan çıkıp maceramın sağ salim bitmesinden dolayı büyük bir rahatlık duygusu içinde atıma döndüm. Ata binip uzaklaşırken ve kolumun yürüyüş hattına hızla katılırken evi derin bir sessizlik kapladı. Arkadaşım Yankee’lerin evde olduğu bilgisini ilk aldığında ortadan kaybolmuştu.

GRACE SALE WILSON
Millwood, Virginia

GRAPPA DAĞI

1917 yılının Haziran'ında babam mezuniyet töreninden önce Chicago'daki Kızılhaç Ambulans Birlikleri'ne katılmak üzere Grinnell Üniversitesi'nden ayrıldı. Mevcut ambulansların birçoğu çoktan denizaşırı noktalara sevk edilmişti. Adaylar orduya kaydolanlar gibi eğitim alıyor ve sonra, ambulansın direksiyonunda bir gün bile eğitim almadan Avrupa'nın savaş meydanlarına gönderiliyorlardı.

Babam Kuzey İtalya'ya, Grappa Dağı'nın eteklerine gönderildi. O ve diğer sürücülere birkaç iptidai ambulans verildi. Kamp alanında birkaç turun ardından İtalyan askerlerinin Avusturya-Macaristan güçleriyle ağır bir çarpışmaya giriştikleri bir geçide doğru dağa çıktılar. Yol, keçiyolundan halliceydi. Çoğu zaman, yokuş aşağı inen sürücülerin araçlarına güçlükle hâkim olduklarını bilerek karanlıkta yolculuk etmek zorunda kaldılar.

Saldırı kasım ayında başlayıp bitti. Nihayet Fransa ve İngiltere'den destek kuvvetleri ulaştı ve Alpler'deki kış bölgeyi avucunun içine alırken düşman püskürtüldü.

Düşman siperlere çekildi ve ilkbaharda yeni bir saldırı gerçekleştirildi. Günümüz kayıtları, iki İtalyan seferindeki kayıpların 150.000 kişiden fazla olduğunu tahmin ediyor.

Yaralıların sayısı o kadar çoktu ki dağın eteğindeki tıbbi tesisler dolup taşmıştı. İtalyan askerî komutasından, sıhhiye erlerine yaralı düşman askerlerini göz ardı etmeleri ve yalnızca yaralı İtalyan askerlerini tesise getirmeleri emri verilmişti. Bu kural değişikliği ambulans sürücülerine, en azından babama ters geldi. Babam oraya hayat kurtarmaya gelmişti.

Emir verildikten sonra pek zaman geçmemişti ki, babam bir Avusturya askerini savaş alanından aldı ve ambulansa taşımaya başladı. Bir İtalyan askeri ona durmasını ve adamı bırakmasını emretti. "Bunu

yapmayacağım," dedi babam; İtalyan da, "O zaman seni vurmam gerekir," dedi. Böylelikle asker tüfeğini kaldırdı, nişan aldı ve kollarında yaralı bir adam olan Amerikalı ambulans sürücüsü orada öylece dikildi. Sonsuzluk kadar sürmüş olabilecek bir süre birbirlerine baktılar. İkisi de yirmilerinin başındaydı, ikisi de savaşa katılacaklarını hiç düşünmemişti.

Kim bilir ne kadar süre sonra ikisi de kahkahalarla gülmeye başladı ve asker ona el sallayarak geçiş onayı verdi. Hâlâ gülmekte olan babam Avusturyalıyı dağın eteğine taşıdı.

MARY PARSONS BURKETT
Paw Paw, Michigan

SAVENAY

Birinci Dünya Savaşı sırasında babam orta Batı Fransa'da küçük bir kent olan Savenay'deki Amerikan ordusunda görevliydi. Birkaç yıl önce Savenay'i ziyaret ettiğimde babamın orada çektiği birkaç fotoğrafı da yanımda götürdüm. İçlerinden biri babamı bir kır yolunda iki kızla dururken gösteriyordu. Arka planda küçük bir ev vardı. Savenay'den çok uzaklaşmadan yolun kenarında o evi buldum; alçak bir taş duvarla çevrili, tuğladan yapılmış küçük bir köy eviydi bu. Dış kapıdan geçtim ve kapıyı vurdum. Yaşlı bir kadın üst kattaki pencereden başını çıkardı ve ne istediğimi sordu. Fotoğrafı uzattım ve en iyi Fransızcamla onu tanıyıp tanımadığını sordum. Kadın evin içinde gözden kayboldu. İçerideki başka bir kadınla uzun bir konuşmadan sonra kapıyı açtı. Yaşlı kadın fotoğrafın nereden geldiğini sordu. Ona fotoğrafın babama ait olduğunu ve evin önündeki yolda çekildiğini düşündüğümü söyledim. Evet, gerçekten de öyle, dedi kadın, fotoğraf yolda çekilmişti, o ve kız kardeşi, evin içindeki diğer kadın, fotoğraftaki iki kızdı. Kız kardeşi fotoğrafın çekildiği günü hatırlıyordu, yaşlı kadının dediğine göre. İki asker yolda yürüyordu ve su istemek için durmuşlardı. Ona askerlerin birinin babam olduğunu söyledim ya da çok sonra babam olmuştu. Ne yazık ki yaşlı kadın, annelerinin kızların askerlere su vermesine izin vermediğini söyledi. Bu durum kız kardeşini sinirlendirmişti, kadının dediğine göre. Zaman ayırdığı için ona teşekkür edip ayrılmak için arkamı döndüm. Bir an sonra kadın arkamdan seslendi ve, "Kız kardeşim biraz su ister misiniz diye soruyor," dedi.

HAROLD TAPPER
Key Colony Beach, Florida

ELLİ YIL SONRA

Birinci Dünya Savaşı'nda bir Alman savaş pilotu olan babam, Fransız savaşçıların saldırısında makineli tüfekler, uçağını etkisiz hale getirdiği sırada Fransa'nın doğusunda bir keşif uçuşu yapıyordu. Babam motor gücü olmaksızın İsviçre sınırını geçmeyi başardı ve şaşkınlık içindeki tırpancıların arasından bir tarlaya düştü. Savaşın sonunda tarafsız İsviçre'deki tutsaklığından Almanya'ya döndü, eğitimine devam etti, bir jeolog olarak mezun oldu ve nihayet Amerika'ya göç etti.

Savaş zamanı olan bu olaydan yarım yüzyıl sonra ve önemli bir Amerikan üniversitesinde jeoloji profesörü olarak sürdürdüğü kariyerinin sonuna doğru, bir günlük jeolojik saha araştırmasının sonunda kamp ateşi çevresinde toplanmış bir grup öğrenciye bu deneyimini kısmen anlattı ve öğrencilerinden biri sözünü keserek, "Bırakın hikâyeyi tamamlayayım," diyerek onun sözünü kesti. Bunun üzerine öğrenci, herkesin şaşkınlığı karşısında çiftçilerin babamın arkasında oturan gözlemci-fotoğrafçıyı nasıl ölü bulduklarını, kendinden geçmiş ama yara almamış olan babamı nasıl çıkardıklarını, İsviçre polisi gelip onu bulana kadar ona nasıl yiyecek ve su verdiklerini ayrıntılarıyla eksiksiz olarak anlattı. Öğrenci, çocukluğunda bu hikâyeyi İsviçre tarlalarındaki tırpancı kızlardan biri olan annesinden defalarca duymuştu.

GISELA CLOOS EVITT
Stanford, California

ABLAMLA AYNI YAŞTAYDI

Neredeyse altmış yedi yaşındayım; ama mevsimin döndüğü her ekim ayında on bir yaşıma dönüyorum.

Savaşın son yılında Hollanda'da sonbahar soğuk ve ıslaktı. Ocaklar yanmıyordu, kömür yoktu. Odayı ılık gösteren lambalar yoktu, elektrik yoktu. Adını anmaya değecek akşam yemekleri yoktu. Aşevinden gelen, tuzsuz suda patates kabukları ve lahana yaprakları karıştırılarak yapılan çorba eve ulaştığında soğumuş oluyordu.

O ekim günü hava kararmaya henüz başlamışken, daha önce pek çok kez yaptıkları gibi ordu kamyonları yolumuzu kapattı ve bir müfreze Alman askeri ev ev erkekleri aramaya başladı.

"*Raus! Raus!*"[48] Hoparlör, askerler tavan aralarını ve dolapları kurcalayarak evlerimize girip çıkarken bizi kaldırımda durmamız için dışarıya çıkarıyordu. "*Raus! Raus!*" Küçük erkek kardeşlerim paltolarını almayı unutmuştu. Jacob'un küçük bedeni beni ısıtıyordu.

Sokağımız kadınlarla ve çocuklarla dolmuştu. Askerler Hollandaca anlamadıkları için rahatça konuşabiliyorduk, ama sesimizi alçaltmıştık. Espriler havada uçuşuyordu. Neden burada bu kadar az erkek vardı? Bakire doğumdan haberiniz yok muydu? Neden söz ettiklerini anlamıyordum, ama kahkahalar hoşuma gitmişti. Sonra haberler paylaşıldı. Maastricht'teydiler! Neden kuzeye gelmiyorlardı?

Hava soğumaya başlamıştı. Askerler neredeyse sokağın sonuna kadar gelmişti ve hiçbir erkek bulunamamıştı. Sessizleştik. Ve sonra birinin ağladığını duyduk. Bütün anneler döndü. Ağlayan bir çocuğun sesiydi bu. Meneer van Campen'in evinin eşiğinde bir asker oturuyordu, tüfeği hemen yanına yaslanmış, yüzü paltosunun içinde saklanmıştı. Hıçkırıklarını yutmaya çalıştı, ama sonra vazgeçti.

Bir anne yaklaştı ve onunla yumuşak bir sesle Almanca konuştu. "Sorun nedir?" diye sordu kadın. Asker konuşurken kadın ona doğru

eğildi ve sözü bittiğinde kadın ayağa kalkıp bize, “Bu savaş neredeyse bitiyor olmalı. Bu asker on altı yaşında ve bugün hiçbir şey yememiş.” İki ya da üç anne topluluktan ayrıldı ve evlerine gitti. Bir Alman subayı sokağın yarım blok ötesinden yürüyerek geldi. Korkmuştum ve çok üşümüştüm. Anneler zamanında gelmeyi başardı. Soğuk bir haşlanmış patates, bir parça ekmek, suyu çekilmiş bir elma, topluluktakiler tarafından çocuğa verildi. Subay yaklaştı. Çocuk yeniden bir askere dönüştü. “*Danke,*”[49] dedi ve ayağa fırlayıp tüfeğini kavradı.

Kamyonların motoru çalıştı. İçeri girebilirdik. Savaşın geri kalanında, hayatımın geri kalanında o ağlayan askeri hatırladım. Ablamla aynı yaştaydı.

MIEKE C. MALANDRA
Lebanon, Pennsylvania

48. (Alm.) Dışarı. (Ç.N.)

49. (Alm.) Teşekkürler. (Ç.N.)

LOUIE AMCA ÜZERİNE BAHSE GİRMEK

New York eyaletinin Amsterdam kentindeki bahisçiler o yıl Louie amcam hakkında epey konuştular.

Bir buçuk metre boyunda, yetmiş beş kilo, düztaban, gözleri bozuk ve yaklaşık 35 yaşında olan Louie amca, 1942 ilkbaharında Albany'deki askerî sağlık inceleme heyetine görünmesi için bir mektup almıştı. Anacaddedeki şehir hatları durağında yarı zamanlı olarak sigara ve gazete satmanın yanında, Louie amca bahisçiydi. Önceki sezon beni, ilkokul birinci sınıfa başladığım zamanlarda ve Pearl Harbor'dan aylar önce, Saratoga'daki ilk yarış gününe götürmüştü. Bahis arkadaşları mektubu öğrendiklerinde kahkahalarla güldü, sonra da bahisleri açmaya başladılar. Louie, Amerika'yı savunma mücadelesine uygun muydu? Sonuçlar şaşırtıcıydı; orduya alınacağına oynayan tek kişi Louie amcanın kendisiydi. Böylelikle, önce New York'taki Upton Kampı'na ve sonunda Avrupa'ya gönderilmeden kısa süre önce Amsterdam Tasarruf Bankası'na 350 dolar yatırabildi.

Bana gönderdiği ilk hediye mavi zemin üzerine beyaz bir çizgiyle çerçevelenmiş büyük bir kırmızı haç, yani çizgili İzlanda bayrağıydı. Bazen bir hare gibi beyaz duman çıkaran siyah yanardağ resimli bir kartpostal gelirdi. Bazen haber değil, ama hava hakkında epey bilgi veren bir mektup gelirdi: "İzlanda," diye yazardı, "Amsterdam'ın kışı kadar soğuk, ama daha az karlı." Annem bir yığın haki kazak örerdi, ben çiklet kâğıtlarındaki folyodan kocaman toplar yapardım, kataraktı ve aile durumu nedeniyle askere alınmayan babam da her ay kan verirdi. Louie amcaya ne yaptığımızı yazmaya ve gazete bayisindeki ahbaplarından mesajlar göndermeye devam ettik. "Sor ona," derdi Goody, "İzlanda'da ne iş yaptığını sor." Vurgulamak için purosundan uzun gri bir kül silkerdi. "Zar? Barbut? Poker? Ha ha ha!" Her akşam *Captain Midnight*[50] ve *Portia Faces Life*[51] gibi radyo programlarından

sonra masayı kurardım ve annem soğuk salata ya da buharı üzerinde çorbayla dolu kâseler getirirdi. Sonra saat altı haberlerini dinlerdik. Babam adı geçen ülkeleri ya da kentleri yazardı ve akşam yemeğinden sonra mutfak duvarına asılı dünya haritasındaki kırmızı ve mavi raptiyeleri yerinden oynatırdık. Normandiya Çıkarması'ndan sonra haberler sırasında annemle babamın bakıştıklarını ve anlayamadığım Yidişte kısa yorumlar yaptıklarını fark etmeye başladım. Annemin kuzenlerinden biri hakkında bir telefon konuşmasına şahit oldum; ondan bir yıldan fazla süredir haber alınamamıştı ve o sırada Almanya'da bir yerde savaş esiriydi. Mahallemizdeki iki kişinin siyah kol bantları taktığını gördüm. 1943 sonbaharında kartpostalların artık gelmemesiyle birlikte Louie amcanın izini tamamen kaybettik.

Louie amcanın savaşı nerede geçirdiğini ancak elli yıl sonra öğrendim. Evet, bana Paris'ten küçük bir Chanel No 5 parfümü göndermişti, anneme de hemen benim parfümümle değiştirdiği büyük bir kolonya şişesi. Ve hâlâ kitaplığımda duran güzel sepya ordu fotoğrafını da almıştık. Onbaşı rütbesinin sol manşetinde görüneceği bir açıda oturmuştu; bedeni inceydi, yüzü gülüyordu, koyu renk saçları kısa kesilmişti. 1945 yazında de bir rulo beyaz raf kâğıdı aldım; arka bahçemizdeki ahşap piknik masasında, güneşin altında yumuşayan büyük Crayola pastel boya kutumla gökkuşağı renklerinden bir şekil çizdim ve öndeki balkona gererek astım: "Eve Hoş Geldin Louie Amca!"

Ama onu ailemizin geri kalanını ziyaret etmek için Amsterdam'ın hemen dışındaki Yahudi mezarlığına arabayla götürürken İkinci Dünya Savaşı'nda ne yaptığını sorduğumda yarım yüzyıl geçmişti. Normandiya Çıkarması hakkında şöyle diyordu: "Bu Çinli adam ve ben, silahlarımızı başımızın üstünde tutup suda koşamayacak kadar kısaydık; boğulabilirdik. Bu yüzden çavuş, 'Hey aptallar! Silahlarınızı bırakın! Kıyıya koşun ya da yüzün! Oraya vardığınızda bir şey alın!' diye bağırdı." Bulge Muharebesi hakkında ise: "Liege berbattı, hayatımın en berbat zamanıydı. Radyo odasında çalışıyordum. Sinyal yok, yalnızca bombalar. Ve dışarı çıktığımda..." Bölüğünde hayatta kalan birkaç kişiden biri olduğunu belirtmek dışında sözlerine devam edemedi. Paris'e giriş hakkında: "Çiçekler, müzik, selamlamalar, kucaklaşmalar, daha fazla müzik! Eve döndükten sonra Saratoga'da

orduya alındığım zaman kazandığım paranın tamamını yarışı kazanan ata oynayıp kazandığım büyük para hayatımdaki hiçbir şeyle karşılaştırılamazdı. Ama hiçbir şey Paris gibi hissettirmemişti."

Ona savaştan sonra neden hiç Amsterdam'dan ayrılmadığını, hiç G.I. Bill[52] ya da diğer fırsatlardan yararlanmadığını sordum, o da bana dedi ki, "Tatlım, 1942'de bir sefer buradan ayrıldım, bu da bana ömür boyu yetti."

JEANNE W. HALPERN
San Francisco, California

50. (İng.) Kaptan Gece Yarısı. (Ç.N.)

51. (İng.) Portia Hayatla Yüzleşiyor. (Ç.N.)

52. İkinci Dünya Savaşı'ndan dönen askerlere iş kurma, konut edinme ve eğitim gibi ihtiyaçlar için düşük faizli kredi verilmesini sağlayan kanun. (Ç.N.)

ON GOLLÜ OYUNCU

1942 yılının ortalarıydı. Bölüğüm New York'ta, denizaşırı görev için sıradaydı. Nazilerin denizaltıları her ay binlerce tonluk müttefik sevkıyatını batırıyordu. Konvoy sistemi mükemmelleştirilmemişti, hava desteği yolculuğun yalnızca yüzde onu kadar bir oranda geçerliydi. Çıkmaya can atacağınız bir yolculuk değildi.

Bölükteki en iyi iki arkadaşım hava astsubayı Çavuş "Doc" Saunders ve John Milburn'dü. Hepimiz Amerika'daki son gecemizde hoş, sakin bir akşam geçirmeyi umuyorduk. Düşüncelerimizi toplamak, arkadaşlarla olmak ve evi hatırlamak istiyorduk. Her nasılsa Doc günlük programı gece 10'a kadar dışarıda olabileceğimiz şekilde ayarlamıştı; kendi kişisel Normandiya Çıkarmamız'dan önceki gece küçük bir ayrıcalıktı bu. Fazladan kazandığımız saatlerle John, Doc'u ve beni anne babasının Long Island'daki evine bir veda yemeği için davet etti.

Doc ve ben, John Milburn'ün ailesinin zengin olduğunu biliyorduk. 30'larda, Kuzey Dakota'da zengin olmak, komşularla paylaşmaya yetecek kadar varlığınız olması anlamına gelirdi. Ama John özel akademilere gitmiş, hızlı arabalar kullanmış ve Oxford'dan mezun olmuştu. Avrupa'da savaşın patlak verdiği karanlık günler sırasında John, Athenia gemisindeki birinci sınıf kamarasında eve dönmüştü. Ama Doc ve ben, evine ulaşana kadar John'un ne kadar zengin olduğunu pek anlamamıştık. Zarif düzenlenmiş bir arazinin bahçesinden geçtik. Hizmetçiler kapıda pilot ceketlerimizi aldı.

Akşam yemeği muhteşemdi. Bu Amerikalı aristokrat aile Doc ve beni, kendi oğulları gibi karşılamıştı. Yarından sonra Amerika'yı bir daha görüp göremeyeceğimi merak ediyordum. Ama John'un anne ve babası geleceğimizin sanki onlara çok yakında dönecekmişiz, yemekle

şarabın tadını çıkaracakmışız ve polo gibi yeni şeyler öğrenecekmişiz gibi görünmesi için ellerinden gelenin en iyisini yaptılar.

Zengin erkeklerin çoğu gibi John'un babasının tutkulu bir polo oyuncusu olduğunu öğrendik. Saraya benzeyen evlerinin ikinci kat holünün duvarlarında John'un babasının baştan aşağı polo giysileri içinde, gerçek ölçülerdeki bir resmi vardı. "Babam on gollü oyuncu," dedi John, biz resmin önünden geçerken. Orta Batılı bir genç için bu bir şey ifade etmiyordu; ama çok geçmeden on gollü oyuncu olmanın bir sezonda elli sayı turu yapmak ya da kupa kazanmak gibi bir şey olduğunu öğrendim. "Dünyada yalnızca birkaç on gollü oyuncu var," dediler bize.

Bir yıl geçti. Savaş müttefikler için pek de iyi geçmemişti, ama umut işaretleri vardı. Afrika Kolordusu durdurulmuştu. Göring'in neredeyse hiç uçağı kalmamıştı. Doc ve ben hâlâ birlikteydik, ama arkadaşımız John Milburn başka yere nakledilmişti. Savaş zamanı yazılan mektupların bağlantıları korumanın tek umudu olduğu zamanlarda çok sık yaşandığı gibi bağlantımız koptu.

Sonra bölük İngiltere kırsalının deriliklerinde bir üsse kaydırıldı. Yeni sahadaki ilk günümüzde saygın görünümlü bir adam üssün çevresindeki çitten Doc'a ve bana seslendi. "Yankee'ler," dedi, "benimle bir fincan çay içer misiniz?"

Adamın evi eski İngiliz tarzındaydı. En eski bölümünü kaplayan uzun, saman kaplı bir çatısı vardı, bir yandan da arka tarafta geniş, yeni yapılmış bir ek, bu adamın hali vakti yerinde olduğunu gösteriyordu. Bu beyefendi bizi gezdirdi. Britanyalı bir sporcudan bekleneceği biçimde düzenlenmiş geniş bir çalışma ve dinlenme odasından geçerken olduğum yerde kalakaldım. Orada, bir duvarın tam ortasında bir polo oyuncusunun tablosu vardı. John'un babasının Long Island'da gördüğümüz resmini tamamlayan bir tabloydu bu. "Bu John Milburn' un babası," dedim hayretle. "Onu tanıyor musunuz yoksa?" diye sordu yeni İngiliz arkadaşımız. "O en iyi arkadaşım. Yıllarca polo takımımdaydı. On gollü bir oyuncudur, bilirsiniz işte."

Doc ve ben yeni arkadaşımızın evinde Amerikalı bir polo oyuncusunun tablosunun hâkim olduğu odada pek çok kez çay içtik. O odada yeni arkadaşımız, John Milburn'un çatışmada öldüğünü bildiren bir mektup aldı. Biz on gollü oyuncudan gelen mektubu

okuduk, John'un babası da duvardaki yerinde, omuzlarımızın üstünden sessizlik içinde bizi izliyordu.

PAUL EBELTOFT
Dickinson, Kuzey Dakota

SON EL

Katıldığım en lanetli poker oyunu İkinci Dünya Savaşı sırasında Batı Pasifik'te Ekvator'a yakın bir adadaki çalışma odasında oynandı. Japon bombacıları oyunu ilk saatinde iki kez böldü. Her seferinde yağmurda dışarıya çöken karanlıkta oturduğumuz ve saldırının bitmesini beklediğimiz derme çatma sığınağa koşmak zorunda kaldık.

Koşullar ne kadar kötü olsa da en sinir bozucu şey kimseye iyi bir el gelmemesiydi. Her katılımcı bütün ay boyunca kazandığı para üzerine oynuyordu, bu yüzden bahis için elverişli binlerce dolar vardı. Nihayet, ev sahibi olduğum ve kâğıtları dağıttım için her bir oyuncunun beş dolarla bahse iştirak edeceği son bir el oynamayı önerdim. Bu şekilde biri birkaç dolar kazanır, sonra da çadırlarımıza dönüp gergin bir gecede uyumak için ıslak şiltelerimize uzanırdık. Ama böyle olmadı. Hemen solumdaki oyuncu bahsi pot tutarı olan otuz beş dolarla açtı. Sonraki adam yetmiş dolara çıkardı. Sırası gelen her oyuncu bahsi ya gördü ya da yükseltti. Bahis sırası sağımda oturan Albay Smith'e geldiğinde o bahsi bine çıkardı. Smitty iyi bir arkadaştı ve çok iyi bir poker oyuncusuydu; son birkaç ayda çok para kazanmış olduğunu biliyordum.

Kartlarımı yeniden file ettim; karo üçlüsü, dörtlüsü, beşlisi ve altılısı, sinek dokuzlusu geldi; yani muhtemel bir kent, muhtemel bir floş ve muhtemel bir sıralı floş. En az bin dolara mal olacağı halde oyunda kalıp bir kart seçmeliydim. Diğer iki oyuncu gibi ben de bahsi gördüm. Ortada beş bin dolar olduğunu hesapladım. Oyunculara çektikleri kartları dağıtırken nefes almakta zorlanıyordum.

Kartlarını açan adam, Smitty gibi bahsinden vazgeçmedi. Bir kart aldım. Ele bakmak için cesaret toplamaya çalışarak kartlarımı yeniden file ettim. Yeni karta bakıp karo ikilisi olduğunu gördüğümde öleceğimi düşündüm. Bir sıralı floş! Doğal bir sıralı floşu hayatımda

hiç görmemiştim. Diğer oyuncuların ifadesiz görünmeye çalışan yüzümden duygularımı anlamayacağını umuyordum.

İlk iki bahisçi, bahsi artıran Smitty'ye bop yaptı, Smitty de beni süzdü. "Yüzbaşı," dedi alaycı bir gülümsemeyle, "az önce bir kanarya yutmuş gibi görünüyorsun. Bir içki içmene izin veriyorum. Ama kimsenin hiç yoktan elime bakmasını istemiyorum, bu yüzden iki yüz dolar artırıyorum."

Masadaki paramı saydım, yedi yüz dolar vardı. Çoğu önceki ellerde kazanılanları gösteriyordu; ama yaklaşık iki yüz doları benim bilek gücümün eseriydi. Derin bir nefesle tamamını ortaya sürdüm ve sözümü söyledim: "Beş yüz dolar artırıyorum." Filmlerdeki gibiydi; pantolonuma kadar terlemiştim. Yalnızca Smitty görüyorum, dedi. Kartlarımı açtım ve zafer kazanma edasıyla açıkladım: "Sıralı floş!"

Smitty yutkundu ve, "Ne kadar yüksek?" dedi.

Kalbim kırıldı. Onun kazanmış olduğunu biliyordum. Karo ikilimden altılıma kadar sıralanan kartlarım alabileceğiniz en düşük kartlardı. Beni yedi büyük sinek sırasıyla yendi.

Kucak dolusu parayı gömleğinin içine doldurdu ve katıldığımız için bize teşekkür etti.

Yarım saat sonra Japon ordusunun bir bombardıman uçağı bütün yükünü Smitty'nin ışıkları yanan çadırına boşalttı. O alana saçılmış sekiz bin dolardan fazla para topladık ve dul karısına gönderdik. Ertesi öğlen cenazesinde Smitty'nin terfi listesinde olduğu ve yakında yüzbaşı rütbesi alacağı haberini duyduk. Beyaz mezar taşındaki rütbeyi değiştirdik. Gerçekten de son eldi.

BILL HELMANTOLER
Springfield, Virginia

1945 AĞUSTOS'U

Başka bir görev için albay bize brifing verdi. Altı ay önce Pasifik Cephesi'ne vardığımızdan beri yedinci brifingdi bu. İstihbarat bunu Japon anakarasının işgalini gerektirecek yüksek bir risk olarak tanımladı, raporlar da Japonların planlarımızdan önceden haberdar olduğunu ve kitlesel bir direnişe hazırlandıklarını gösteriyordu. Bu bilgi şaşırtıcı olsa da, ayrıntıları sanki rutin bir brifing gibi dinledik. Zaten aylar önce hayatta kalmak için son bahislerimizi oynamıştık.

"Bu gönüllü bir görev!" diye harladı albay. "Bu görevi üstlenmek istemeyenlerin yalnızca karargâhıma gelmesi, hazır olda durması, gözlerimin içine bakması ve, 'Albayım, ben korkağım, efendim!' demesi gerekiyor. Ardından bir sonraki gemiyle Omaha'daki üsse geri yollanacaksınız. Yeterince açık mı? Gidebilirsiniz!"

Onlarca görevden sonra tükenmiştik. Hiçbirimiz bunu seslendirmese de, her birimiz diğerinin ne düşündüğünü biliyorduk. Ben de böyle düşünüyordum. Oraya gitme ve albaya korkak olduğumu söyleme cesaretimin olmasını dilerdim. Korkuyu kabullenemeyecek kadar yorgun ve gururluyduk. Birçok çarpışmada bulunmuş emektar askerlerdik; sonunda üniformalarımızdaki savaş madalyalarından farksız olacak, güveler yakalarını kemirene ya da bir çocuk Cadılar Bayramı için askıdan çıkarana dek dolaplarımızda kalacaktık. Gerçek korkuyu yaşamaya yetecek kadar da savaş görmüştük. Ama albayın gözlerine bakıp ona korktuğumu söylemekten daha çok korktuğum bir şey vardı. Pasifik'in ortasında aynalarımız olmasa da kendi gözlerimin içine bakmaktan korkuyordum, savaş yorgunu ve korkmuş olsam da albayın çadırına gidecek cesareti hiçbir zaman bulamayacağımı biliyordum. Ama biri, Symes, gerçekten de albaya gitti. Albay sözünün eriydi ve Symes'ı birlikten naklettirdi. Emirleri, yeniden yük almak için Oahu'ya

dönecek bir tedarik gemisi olan Jasper'a binmesiydi. Symes'a gücendim. Ondan nefret ettim. Hepimiz nefret ettik. Symes'ın görevimiz süresince bizimle omuz omuza çarpıştığını, daha fazla ya da eksik değil, hepimiz kadar ateşe atladığını biliyorduk. Ama korkak olduğunu söyleme cesareti bir tek onda vardı, şimdi de bu cehennem deliğinden çıkıyordu. Nakledilecek, masada yemek yiyecek, çarşafları olan bir yatakta uyuyacak, kurşunların ıslığı ve ağır cephanenin içinizi gümleten darbeleri yerine okyanusun dinlendirici ritmini duyacaktı. Belki de savaşın geri kalanını bir üste masa başında ya da bir telsiz alıcısının başında geçirecekti. (Ama yine de savaş madalyaları olacaktı; albaya ne söylediğini bizim dışımızda kim bilecekti ki? Ve bir hafta içinde hepimiz zaten ölmüş olacaktık.)

Symes sırt çantasını toplayıp Jasper gemisine binmeye gittiğinde biz de başka işlerle oyalandık. Bir sonraki çarpışma için toplandık. Nereye gittiğimizi ve ne düşündüğümüzü anlamalarına izin vermeden vedalaşmaya çalışarak ailelerimize, eşlerimize, sevgililerimize mektup yazdık hepimiz. Sonra, askerî araçlara binmeye hazırlandığımız sabah Filipinli kamyon sürücülerinden biri koşarak, heyecanla kollarını sallayarak bize doğru geldi. "Boş verin. Sıkıntı yok. Büyük bomba düştü. Savaş bitti!" dedi. Radyoyu açtık ve Hiroşima'ya atılan bombanın haberlerini dinledik.

Biz, bu haberin anlamını sindirmek için olduğumuz yerde kalakalmışken ikinci bir mesaj aldık: Jasper denizde torpido yemişti; bütün mürettebat kayıptı.

ROBERT C. NORTH'UN
DOROTHY NORTH'A AKTARDIĞI
KADARIYLA
Woodside, California

SONBAHARDA BİR ÖĞLEDEN SONRA

Erkek kardeşim, Georgia eyaletindeki Columbus kentinde eğitim gören Seksen İkinci Hava Bölüğü'nün bir üyesiydi. Onun Kuzey Afrika'da bulunmuş olduğunu biliyorduk; ama ölüm haberini aldığımızda 21 Ağustos 1944'te Fransa'da öldürüldüğü söylendi bize.

O korkunç olayı öğrendiğim öğleden sonrayı şöyle hatırlıyorum.

O gün ne olacağına dair herhangi bir hissim ya da tahminim olduğunu söyleyemem. Okul otobüsü beni yolumuzun ucunda bıraktıktan sonra evimize girdim; beni neyin bekliyor olduğuna dair hiç fikrim yoktu. Yılın en iyi zamanı olduğunu, yazın henüz bittiği, sonbaharın hızla geldiği o altın sarısı günlerden biri olduğunu hatırlıyorum. Ağaçlardaki yapraklar, biz önümüzdeki karanlık mevsime doğru ilerlemeden önce hayat dolu son şarkılarını söylemeye hazırlanarak renk değiştirmeye başlamışlardı.

1944'tü ve lisedeki ikinci yılıma henüz başlıyordum. Annem ve ben çoğu zaman şehir dışında, babamın anne ve babasından bizim ailemize kalan eski evde yalnızdık. Birkaç dönümlük arazimiz, New York'un dışındaki mandıraların ortasındaydı. Babam Barge Kanalı'nda çalışıyordu ve kısmen söz konusu mesafe, ama ayrıca uygulanan katı benzin tasarrufu nedeniyle yalnızca hafta sonları gelebiliyordu. Liseden mezun olur olmaz paraşütçü asker olarak orduya yazılan erkek kardeşim o yıl mart ayında denizaşırı göreve gönderilmişti. Bize yazdığı mektuplar Kuzey Afrika'dandı, ama kısa sürede yer değiştireceğini de ima ediyordu.

Mutfaktan eve doğru yürürken uğraşların kesintiye uğramış olduğu belliydi. Ocaktaki büyük bir demlikten ince bir buhar yükseliyordu, masaya serilmiş kurulama bezinin üstüne dizilmiş ve

doldurulmayı bekleyen boş kavanozlar vardı. Diğer mutfak aletleri, bıçaklar, kepçeler ve huniler mutfağa dağılmıştı. Kavanozları sıkılaştırmak için kullanılan kırmızı lastikleri sakladığımız kutu açılmıştı. Bazı lastikler masaya saçılmıştı. Sanki odadaki bütün hareketlilik bir saniye önce duraklamıştı. Neden her şey bu kadar sakindi? Annem neredeydi? Eve geldiğimde beni hep mutfakta karşılardı. Evde onu aramaya başladığımda parlak bir öğleden sonra güneşi huzmesinin bir sepet domatese vurduğunu fark edişimi hatırlıyorum. Kıpkırmızı parlıyorlardı.

Yemek salonumuz evin kuzey tarafındaydı ve her zaman karanlıktı. Loş ışıkta masada duran buruşmuş bir sarı kâğıt gördüm ve korkunç bir anda her şey benim için açıklığa kavuştu. Kâğıtta savaş yıllarının en korkutucu sözcükleri yazıyordu: "Üzülerek bildiriyoruz ki..."

WILLA PARKS WARD
Jacksonville, Florida

BABAMIN TANRI OLDUĞUNU SANDIM

Bu olaylar İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda California'nın Oakland kentinde meydana geldi. Altı yaşındaydım. O zamanlar savaşın ne olduğunu bilmiyordum, ama bazı sonuçlarının farkındaydım. Bunun bir nedeni, karneye bağlanmış olmaktı, üzerinde adım yazan bir karnem vardı çünkü. Annem, erkek kardeşlerime ait karnelerle birlikte benim için de bir tane saklamıştı. Karartmayı, hava saldırısı uyarılarını ve tepemizde uçan savaş uçaklarının görüntüsünü hatırlıyorum. Babam bir römorkör kaptanıydı ve onun askerî nakliye gemilerinden, denizaltılardan ve destroyerlerden söz edişini hatırlıyorum.

Büyükannemin yeniden işe yarasın diye etin yağını kasap dükkânına götürdüğünü ve merkez bankası binasının kaldırım tarafındaki camlı bölmeye alüminyum hurdaları atmak için kent merkezine gittiğini de hatırlıyorum.

Ama en çok Mr. Bernhauser'i hatırlıyorum. O bizim arka bahçe komşumuzdu. Çocuklara karşı özellikle acımasız ve soğuktu, ama yetişkinlere karşı da kabaydı. Arka çite sarkan bir erik ağacı vardı. Erikler çitin bize doğru olan tarafındaysa onları toplardık, ama çiti geçersek Tanrı bizim yardımcımız olsun. Her şey birbirine girerdi. Anne babamızdan biri bu yaygaranın nedenini anlamak için dışarı çıkana kadar bize bağırıp çağırırdı. Genellikle bu annem olurdu, ama bu kez babamdı. Hiç kimse Mr. Bernhauser'i sevmezdi ama babam bahçesine düşen bütün oyuncakları ve topları sakladığı için ona özellikle karşıydı. Mr. Berhnauser ağacından defolmamız için bize bağırıyordu, babam da ona sorunun ne olduğunu sordu. Mr. Bernhauser derin bir nefes aldı ve hırsızlık yapan çocuklar, kuralları ihlal edenler, meyve çalanlar ve genel olarak bütün canavarlar hakkında şiddetli bir eleştiriye girişti. Sanırım babamın canına tak

etmişti; çünkü hemen sonra yaptığı şey Mr. Bernhauser'e bağırmak ve geberip gitmesini söylemek oldu. Mr. Bernhauser bağırmayı kesti, babama baktı, kıpkırmızı oldu; sonra morardı, göğsünü tuttu, rengi attı ve ağır ağır yere çöktü. Babamın Tanrı olduğunu sandım. Huysuz bir yaşlı adama bağırıp bir komutla ona kendini öldürtmesi, anlama becerilerimin ötesindeydi.

Ray Hink'in, sokağın karşısında oturduğunu hatırlıyorum. Aynı sınıftaydık ve büyükannesi üst katta oturuyordu. Her zaman uzun kollu elbise giyen ufak tefek, yaşlı bir kadındı. Pencerenin kenarında bir opera dürbünüyle oturur ve mahalleyi izleyip dururdu. İyi davranırsak bizim o dürbünden bakmamıza ve masasındaki su mermeri vazoda tuttuğu gül yapraklarını koklamamıza izin verirdi. Bize gül yapraklarının Almanya'dan, vazonun da Yunanistan'dan geldiğini söyledi. Bir öğle vakti bu değerli dürbünü ellememe izin verilmişti, ben de sokağa bakıyordum. Bir taksi kenara çekti ve uzun boylu, sıska bir deniz piyadesi dışarı çıktı. Bagajdan bir sırt çantası çıkaran taksi şoförüyle el sıkıştı, ben de onun savaştan eve dönen Bill amca olduğunu anladım. Büyükannem merdivenlerden onun kollarına doğru koşarak indi. Ağlıyordu. Komşularımızın bazılarının evlerinin pencerelerinde asılı olan yıldızları hatırlıyorum. Büyükannem bunun nedeninin, birinin oğlunu savaşta kaybetmesi olduğunu söyledi. Penceremizde hiç yıldız olmadığı için mutluydum. O gece Bill amca için büyük bir kutlama yaptık. Amcam eve sağ salim döndüğü için mutluluktan coşarak uyumaya gittim. Artık Mr. Bernhauser'i düşünmüyordum.

ROBERT WINNIE
Bonners Ferry, Idaho

KUTLAMA

14 Ağustos 1945; Japonya zaferinin tarihi, Japonya'nın İkinci Dünya Savaşı'nı bitirerek teslim olduğu gün. Ben, Güney Dakota eyaletinin Sioux Falls kentinin dışında bir hava üssünde görevliydim. O gün ikindi vakti Japonya'nın teslim olduğu haberini aldık ve hemen hava üssündeki neredeyse herkes kutlama için şehre doğru yola çıktı. Yeterince cip ve kamyon yoktu, bu yüzden çoğumuz otostop çektik. Her zamankinden daha mavi ve parlak bir gökyüzünün altında çimen yiyen birkaç ineğin, her zamankinden daha beyaz ve parlak birkaç kabarık beyaz bulutun olduğu, nazikçe yuvarlanarak açılan tarlalardan geçerken her şey ne kadar da huzurluydu.

Oraya vardığımda kutlama çoktan başlamıştı. Binlerce asker, yüzlerce siville birlikte şehrin merkezinde toplanmıştı. Kutlama ilerlerken bir şişe bira aldım ve aşağıdaki vahşi, gürültülü manzarayı gözlemlemekte olan topluluğa katılarak tek katlı bir binanın çatısına çıktım. Minnettar siviller askerlere sarılıyor, onları öpüyor ve savaşı kazandığımız için bize teşekkür ediyorlardı.

Bir çiftçi eski püskü bir kamyonetle geldi ve karşılığını ödemek için şapka içinde bağış toplayan tehditkâr bir sarhoş asker topluluğuna hemen ve gönülsüzce kamyonu sattı. Askerler kamyonu alır almaz ateşe verdi. İtfaiyeciler bağıran sirenlerle hemen olay yerine vardı, hortumlarını doğrulttular ve yangın baltalarını kapıp hortumları kesen güruh tarafından zor kullanılarak hemen bastırıldılar. Alev, kamyonu küle döndürürken aralarında askerlerin, sivillerin ve hatta itfaiyecilerin de bulunduğu kalabalık, böğürtülü bağırışlarıyla yapılanı onayladıklarını gösterdi.

Olayların merkezi bir blok aşağıya kaydığı için çatıdan indim ve olanları izledim. Sarhoşlar daha da sarhoş ve gürültücü oldu, insanlık tarihinin en kanlı ve en korkunç savaşının sonunun neşeyle kutlanışı

olarak başlayan şey vahşi, kaotik, şiddetli bir olay haline dönüştü. Dükkân camları kırıldı ve kavgalar çıktı. Olay yerindeki birkaç polis durumu düzene sokmakta zayıf kalıyordu. Olayları bastırmak istiyorlar gibi görünmüyordu bile.

Altı ya da sekiz beyaz askerin siyah bir askeri yumruklamaya giriştiği bir itiş kakış çıktı. "Öldürün o pis zenciyi!" ve, "Öldürün o zenci piçi!" diye bağıranlar vardı. Zenci asker kaçmayı başardı ve yüzünde yaşadığım sürece hiçbir zaman unutmayacağım bir bakışla, katışıksız korkunun bakışıyla bir ara sokağa koştu. Güruh boş viski şişelerini savurarak onu takip etti. Zenci asker şaşkınlık içinde ara sokağın bir çıkmaz sokak olduğunu ve çıkış yolu olmadığını gördü. Onu kurtarmaya gitmem gerektiğini hissettim, ama güruhtan korktum.

Yolun sonuna ulaştığında döndü, peşindekilerle yüzleşti ve onların bir sonraki hamlelerini bekledi. Üzerinden ter damlıyordu. Yüzündeki korku ifadesi çelik iradenin ifadesine dönüşmüştü. Peşindekilerin hepsi bir anda durdu, ona doğru ilerleyen, ona bir yumruk sallayan ve tek bir yumrukla yere serildiğinde hayatının şaşkınlığını yaşayan bir asker dışında. Zenci adam, saldırganının hissiz bedenine basarak yumruklarını sıktı ve, "Şimdi gidiyorum," dedi. Çıt çıkmıyordu. Herkes geriye çekildi ve onun gitmesine izin verdiler. Onu tebrik etmeye niyetlendim ama, "Sana ihtiyacım olduğunda neredeydin?" demesinden korktum. Bundan sonra kutlamaya karşı bütün ilgimi kaybettim ve hava üssüne doğru yeniden otostop çektim.

Bu çirkin olayı düşününce, adamı savunmaya gitmediğim için suçluluk duydum. O suçluluk duygusu bir zamanlar bir kısa öyküde okuduğum bir şeyi hatırlattı bana. Güneyde bir adam sessizlik içinde başka bir adamın linç edilişini izler. Tanık oldukları karşısında hem sarsılmış hem de etkilenmiştir.

Güruh, cesedi bir ağacın dalında sallanırken bırakarak dağılır, adam da araya girmeyecek kadar çok korktuğu için kendinden utanarak eve yürür. Kapıdan içeri girdiğinde karısı, yüzündeki suçluluk ve utanç ifadesini fark ederek patlar: "Bir kadınla birlikteydin, değil mi?"

REGINALD THAYER

Palisades, New York

NOEL, 1945

Savaş birkaç ay önce bitmişti, bizim birliğimiz de Japonya'nın Kyoto şehrinde mevzilenmişti. Noel'imiz, içinde yaşadığımız istihkâm kadar sönük olacağa benziyordu. İmparator Hirohito, "Dayanılmaz olana dayanmalıyız," derken *bizi* kastediyordu. 22 Aralık'ta kolordu karargâhına bir Noel ağacı ve bir paket Noel süsü alması için bir kamyon yolladık.

569. Bölük'teki en aşağılık beş adam, ağacı süslemekle görevlendirildi. Hepsini hapse tıkabilmemiz için bir isyan çıkmasını umuyorduk. Böyle bir şey olmadı. Aslında iyi bir iş çıkardılar. Ama başka hiçbir zaman bir Noel ağacı daha kötü bir dilin etkisi altında süslenmemiştir. "İmkânsız Beşli"nin yıldızı olan Merton Mull, o gün sağlık nedeniyle terhis umutlarını kaybetti. Güçlükle yürüyebiliyordu. Dediğine göre omurgası kaymış disklerden oluşan bir çelenkti. Yemekhane kapısındaki ufacık çatlaktan Merton'un, ağacın tepesine gümüş bir yıldız asarken tavandaki kirişten bir kolunu sarkıttığını gözlemledim.

Üzücüydü. Birliktelik duygusu ve Altıncı Ordu'dan aldığı ödülle uzun süredir gururlanan bölük, Noel gelince çatırdamıştı. Yeni Gine ve Luzon seferleri boyunca bölükte olan birçok kimse eve dönmüş, yerlerini Birleşik Devletler'den gelen acemi askerlere bırakmıştı. Eski muhafız alayı bu on dokuz yaşındaki ukalaların kabadayılıklarını dayanılmaz buluyordu. Onların nefretleri bile yüzeyseldi.

Herkesi bir araya getirmek için bir halkla ilişkiler etkinliğine ihtiyacımız vardı. Noel günü için görev listesini astığımızda bütün rütbelerde söylentiler ve kıpırdanmalar oldu. Bütün küçük işler astsubaylara, cephede savaşmış her bir askere verilmişti. Rütbe ne kadar yüksek olursa iş o kadar düşük düzeyde oluyordu. Kıdemli başçavuş, yemek masalarına servis yaptıktan sonra, bütün mutfak işleri

arasında en nefret edileni yapıp tencereleri ve tavaları yıkayacaktı. Dört madalyası olan ikmal çavuşu Noel gününün büyük bölümünü tuvalet temizleyerek geçirecekti. Müfreze çavuşları genel mutfak temizliğiyle, onbaşılar da usandırıcı sancak nöbetiyle görevlendirilmişlerdi. “Veletler bunu hak etmiyor,” dedi birçoğu. Kıdemli başçavuş yemek sırasında efendiliğini bozdu, ama yalnızca kısa bir süre. Ağacı sürükleyen beş “alçak” adamı “süsledi”. Takdirnamede “görevin gerektirdiklerinin ötesindeki hizmetler”den söz ediliyordu.

İyileşmenin çoğu o gün oldu, ama büyük oranda Noel arifesinde gelen bazı beklenmedik ziyaretçiler nedeniyle. Gizemli bir biçimde bizim halkla ilişkiler yalanımıza Noel’in gerçek ruhunu kattılar. Bunu size hızla anlatacağım.

Bölüğümüzün kâtibi Onbaşı Duncan içeriye inanılmaz haberlerle girdiğinde bölük odasında eve mektup yazıyordum. Ayaklı bir org taşıyan açık kasa bir kamyonla bir grup Japon, kampımıza gelmişti ve giriş için izin istiyordu. Beyaz koro cüppeleri giyinmişlerdi ve Hıristiyan olduklarını iddia etmişlerdi. Duncan’a göre kadınların ikisi su götürmez biçimde melekti.

İzin vermek en katı güvenlik kuralımızı ihlal etmek demekti. Biraz duraksamanın ardından, kalitesiz benzinle çalışan kamyon, boğulan motoruyla istihkâma doğru ilerledi. Orgcu çalmaya başladı ve genç bir koro, yedi kadın ve üç erkek bildik Noel şarkılarını Japonca söylediler. İkisi de erkek olan orgcu ile şoför, kutsal on iki sayısını[53] oluşturmak için gruba alınmış olmalıydı. Bir çay seremonisinin nazik hareketleriyle koristler mumları yaktı ve etrafı dolduran askerlere verdiler. Konserin sonunda hediye olarak ipek mendiller dağıttılar.

Bunun altında kalamazdık. Aşçılarından birinin yardımıyla Yahudi mutfak çavuşumuz fazladan yiyecek aramak için mutfağın altını üstüne getirdi. Kamyona kolilerce meyve sebze yüklediler. Taşıt parkı onbaşısı kamyon şoförüne gizlice beş galon benzin verdi. Diğerleri bir şeyler bulmak için yarışa girdi. Etrafa saçılmış birkaç Japon yeninin yanı sıra çiklet, şeker, diş macunu, tıraş kremi, jiletler, tuvalet kâğıdı, kimi az kimi çok kullanılmış sonsuz sabun kalıpları, benim olduğundan ve Duncan serserisinin bölük odasından çaldığından

kuşkulandığım çöp kutusuna dolduruldu. Bir suç artık pek de önemli değildi. Başından sonuna kadar bütün olay yasadışıydı. Düşmanımız olan Japonlar bizi birleştirmişti. Bunu kaybetmek üzereyken Hıristiyan Japonlardan oluşan küçük bir müzik grubu bizi yeniden birleştirmişti.

İncil, yağmurun hem haklının hem haksızın üzerine yağdığını söyler. Bunun başka bir açıklaması olamaz. Bu unutulmaz Noel'den bir ay kadar sonra Merton Mull sağlık nedeniyle terhis edildi. Şuna benzer sözler okuduğumu hayal meyal hatırlıyorum: "İnzibat Komutanı Mull, kendisini sırt ağrısı olduğuna inandıran kronik bir akıl bozukluğundan mustarip."

LLOYD HUSTVEDT
Northfield, Minnesota

53. İsa'nın on iki havarisi kastediliyor. (Ç.N.)

BİR SANDIK DOLUSU ANI

Washington'da bir soykırım müzesi kurma planları hakkındaki haberleri ilk okuduğumda aklıma hemen Greenwich Village'daki evimin bodrumunda savaştan kalma hatıra eşyalarla dolu büyük mavi sandık geldi. Kırk beş yıldır sandığın içine bakmamıştım ve belki de nihayet sandığın içindekilerin işe yarayacağı bir yer bulmuş olabileceğimi düşündüm. Müze müdürüne bir mektup yazdım, iki gün sonra küratörlerden biri telefon edip malzemeleri görmek için New York'a gelmek istediğini söyledi. Sinirlerime hâkim olmaya çalışarak sandığı bodrumdan çıkardım ve açtım. İlk gördüğüm şey eski askerî çantamdı. İçinden kenarlarında sahiplerinin adları yazılı olan iki ağır Nazi miğferi ve siyah beyaz gamalı haç armalı devasa bir kırmızı bayrak çıkarttım. Piyade birliğim Almanya'ya girdiğinde bütün silahlara el koymamız emredilmişti ve Alman subaylarının kışlaya bitişik silah odalarını "özgürleştirdiğimizde" silah raflarını ve kasalarını boşaltmamız ve içindekileri almamız gerekiyordu. Bize tören için kullanılan silahları hatıra olarak alabileceğimiz söylenmişti, ben de kendime saplarında Nazi işaretleri olan bir kılıç ve bir hançer aldım.

Askerî çantanın yanı sıra iple bağlı iki kahverengi kutu buldum. Kutular çektiğim iki yüz kadar fotoğrafı, Fransa ve Almanya'ya ilerleyişimizi belgeleyen kendi kişisel kayıtlarımı içeriyordu. Arkadaşlarımın topluluk halindeki bilindik fotoğrafları ve savaşın yıkıntıları dışında, bölüğümün müttefiklerce yakalanan ilk üst düzey Nazi olan Hitler'in şansölye yardımcısı Franz von Papen'i esir aldığımızda çektiğim fotoğraflar vardı. Paketi gözden geçirirken görmekten korktuğum fotoğraflara ulaştım.

Savaşın bitişinden hemen önce, Ruhr'da bir yerde, Warstein adında bir kasabada bir duvarla ve dikenli tellerle çevrili bir kampa rastladık. Esir alınan Rusların hayatta bırakılıp köle işçi olarak

kullanıldığı, daha az bilinen ama eşit derecedeki korkunç ölüm kamplarından biriydi bu. Hiçbiri hayatta kalmadı. Yiyecek kıtlaştığından, Alman polisi Rusları kendi mezarlarını kazmaya zorladı ve sonra onları öldürdü. Adamlarımız içinde ve yakınında üzeri örtülmemiş cesetlerin olduğu kazılmış mezarlar buldu. Subaylarımız haklı olarak kasabadaki her Alman vatandaşının kampta gezdirilmesini şart koştu.

Sandıkta rastladığım son eşya hiç de Almanlarla ilgili değildi. Ateşkesten hemen sonra edindiğim bir şeydi. Bölüğüm Ludinghausen adında bir kasabada konuşlanmıştı. Bir gün karargâhtan bir albay, lisede Fransızca ve Almanca eğitim almış olduğumdan, Britanyalı ve Fransız mevkidaşlarıyla yapacağı ve amacını bana açıklamadığı bir konferansta çevirmen olarak kendisine eşlik etmem için beni çağırdı.

Bir sabah erkenden bölükten aydınlık ve harap haldeki kırsal bölgeden geçerek kuzeybatıya ilerledik. Öğleden sonra saat üç sularında kararlaştırılan buluşma yerine, bir misafirhaneye vardık, albay da kendini tanıtmak için içeri girdi. Çok geçmeden toplantının İngilizce yapılacağını ve bana ihtiyaçları olmadığını söylemek için dışarı çıktı.

Cipte oturdum ve bir saat ya da daha uzun bir süre yanımda getirdiğim romanı okudum. Birdenbire sessizlik, bir atın dörtnala giden toynaklarıyla bozuldu. Cipten çıktım ve omzumdaki karabinanın askısını sıkıca tuttum. At, üniformalı bir biniciyi taşıyan bu büyük hayvan hızla ilerliyordu. Karabinamı hazır hale getirdim ve emniyet kilidini açtım.

Binici, beni gördüğünde atı durdurdu. Her ikisi de büyüktü. Batan güneşin önündeki siluetleri, atlı bir heykel gibi görünüyordu. Binici, attan inerken elimde silahla ayakta dikildim.

Artık Alman üniforması giymediğini görebiliyordum; yünlü kumaştan haki bir asker üniforması giymişti, ayaklarında yüksek ve deri binici çizmeleri vardı, şapkası ve ceketin boynundaki şerit kırmızı işaretlerle donatılmıştı. Bu işaretler ne olabilir diye meraklandım. Benden çok daha uzun, çok daha yapılı ve çok daha güçlüydü. Ama hiçbir düşmanca davranışta bulunmadı ve bana doğru yürüdükçe yüzü ağzını dolduran altın dişleri açığa çıkararak geniş bir gülümsemeyle rahatladı.

Kulağa soru soruyormuş gibi gelen bir tonlamayla bana bir şey söyledi: Fransız mıydım? İngiliz mi? Tek bir sözcükle yanıtladım: "Amerikalı."

"Amerikalı mı?" İnanamamıştı. "Amerikalı. Amerikalı," diye tekrarladı. Sonra kendini işaret etti. "*Russki*,"[54] dedi ya da buna benzer bir şey.

Bu yolda yalnız bir Rus süvarinin ne yaptığını anlamaya çalışmak umutsuz bir çaba olurdu. "Amerikalı. Amerikalı," dedi yeniden, mavi gözleri parlayarak. Sonra belinde takılı olan geniş kemeri çözmeye başladı.

Bir an sonra, kemerine takılı olan devasa kılıcı çıkardı, onu iki elinin arasına aldı ve bir tören havasında bana uzattı. Geri adım attım, ama onu üzerime bastırdı. Kılıcı aldım, Rus'u çok memnun edecek şekilde havada birkaç kez salladım. Bunu bir hediye olarak verdiğini el işaretiyle su götürmez biçimde ifade etti.

Onun için bir şey yapmak zorunda olduğumu fark ettim. Ama ona ne verebilirdim ki? Ah, saatim vardı! Onu çıkardım ve adama verdim. Neşeyle parladı ve kıllı bileğine taktı. Sonra miğferini çıkardı, başıyla beni selamladı, atına yeniden bindi, salınarak ve atını dörtnala sürerek yola koyuldu.

MORTON N. COHEN
New York, New York

54. (Rus.) Rus. Ç.N.)

GÜNEŞ ALTINDA BİR YÜRÜYÜŞ

Trieste'nin kuzey eteklerindeki San Giovanni Kışlası'nda konuşlanmış Üçüncü Tabur Sıhhiye Müfrezesi, 351. Piyade Alayı'nın doktorları olarak biz, Mareşal Tito'nun savaş sonrası gözdağı karşısında teyakkuzda bekleyen taburlar için fazlasıyla rahat bir durumdaydık. Olağan ordu usullerinin tersine, askerlerin günlük sağlık raporlarını sabah saatleri yerine 16.00'da ya da öğleden sonra dörtte alırdık. Beklendiği üzere, günlük görevler bittikten sonra sağlık kontrolüne gelen çok az asker olurdu ve insanların akşamı geçirmek için dışarı çıkmaları muhtemeldi. Yardım istasyonunda nöbet sistemiyle her zaman en az bir doktor bulunurdu, böylelikle bize ihtiyaç duyan herkesle ilgilenmek için her zaman hazırlıklı olurduk. Yine de ara sıra görülen ciddi bir hastalık ya da yaralanma dışında, günün büyük bölümünde hemen hemen yapacak hiçbir işimiz olmazdı. Taburun geri kalanı gibi hiçbir zaman kalk borusuyla uyanmazdık; ama kahvaltı saatine yetişecek şekilde yataklarımızdan çıkardık. Bazen kahvaltı süresince bile uyurduk, uyandığımızda da sandviç ve mayonezli lahana salatası için yakındaki İtalyan şarküteriye birini gönderirdik.

Kendimize tanıdığımız başka bir ayrıcalık, tabur ne zaman tam teçhizat bütün gün süren yürüyüşe çıksa ambulansa binmemizdi. Tabur cerrahımız Teğmen William A. Reilly bu uygulamayı hiç sorgulamadı.

Kaçınılmaz olan gerçekleşti. Yürüyüşlerden birinin sonuna doğru tabur komutanımız Teğmen Albay Dured E. Townsend, yürümekte olan taburlarını gözlemlemek için yolun kenarında dikildi. Ambulansımızın geçtiğini gördü, ama görünürde hiç doktor olmadığını fark etti. Ambulansı durdurdu, sürücüye arka kapıları açtırdı ve kafasını içeri soktu. Sedyelerde rahatça uzanarak hiçbir şekilde bitkinlik emaresi göstermeyerek tam karşısında duruyorduk.

Aniden ortaya çıkışı karşısında dilimiz tutulmuştu ve hepimiz oracıkta bizi delik deşik etmesini bekliyorduk. Ama hayır. Ölçülü bir dille bütün söylediği şu oldu: "Çavuş, sizin ve bu adamların yarın sabah yanıma gelmesini istiyorum."

Albay da tam varmak üzereyken, belirlenen yerde, belirlenen zamanda hazır bulunduk. "Şimdi," dedi, "siz, dün taburun yaptığı gibi, bu haritada gösterildiği üzere aynı yola ek olarak sekiz kilometre daha yürüyeceksiniz." Bunu söyleyerek haritayı çavuşumuz Joe Grano'ya teslim etti, o da, "Evet efendim," diyerek albayı selamladı. Böylelikle dokuzumuz da ikişerli kol halinde kapıdan çıktık, sağa dön komutuyla sağa kırdık ve Venezia Giulia' nın ormanlık alanına doğru uzanan tepeye çıkmaya başladık.

İlk tepenin zirvesini geçtiğimizde küçük bir vadiye indik. Becerikli Çavuş Grano'nun önderliğinde sola saparak yoldan çıktık. Birerli kol halinde çalılık bir alandan geçip her iki yanında bulunduğumuz noktayı gözden uzak bir oyuk haline getiren yamaçların yer aldığı bir patikayı izledik. Önderimiz orada durmamızı emretti, biz de çantalarımızı rahatlıkla sırtımızdan attık. Rahatlıkla diyorum; çünkü kurallara uygun bir şekilde doğru hazırlanmış görünseler de, aslında beyzbol topu, eldivenler, bir beyzbol sopası ve ayrıca bir Amerikan futbol topu gibi spor malzemelerimizi yanımızda taşımamızı sağlayan boş karton kutuların şeklini almışlardı. Asker karnelerini arkamızda bırakarak şarküterimizden bir gece önce gerçek öğle yemeği satın almıştık. Bu da sırt çantalarımızdaki uydurma yüklerin arasından çıkmıştı.

İlk saatimiz boş konuşmayla ve ayrıca yirmi dakikalık tepe tırmanışımızın ardından dinlenmeyle geçti. Sonra içliklerimize kadar soyunduk, bir top sahası oluşturduk ve epey heyecanlı bir beyzbol maçı için iki takım kurduk. Hepimiz alay ligindeki "Mavi Doktorlar" takımının beyzbol oyuncularıydık. Maçımızın kişiliğimizi, rekabetçiliğimizi ve sporculuğumuzu geliştirmeye yarayacağını bahane etmiştik. Acıkana dek oynadık, sonra da içimizden birinin kantinimizden getirdiği şarapla birlikte yediğimiz şarküteri yemeğinin tadını çıkardık. Bundan sonra, bir ordu deyişi kullanmak gerekirse, İtalya'nın güneşli gökyüzünün altında şekerleme yapmak üzere kamp kurduk.

Kışlada muhtemelen 16.00 sularında yeniden görünmemiz gerektiğini hesapladık. Bu yüzden, öğle ve ikindi vakitlerinin arasında savaş yorgunluğumuza geri döndük, yeniden takımlar seçtik ve acımasız bir futbol topu yakalamaca oyunu başladı. Üniformalarımızı terden tamamen sırılsıklam ederek ve asker postallarımızı hırpalayarak, elbette kendimiz de birkaç önemsiz yara alarak bütün hırsımızla oynadık.

Oyun bittiğinde şarabın geri kalanını bitirdik, sahte çantalarımızı yeniden topladık ve dönüş yürüyüşümüz için onları sırtladık. Albay Townsend belli ki gelişimizi bekleyerek terli, pis kokan ve kir içinde bir müfrezenin tepeden aşağıya yorgun argın yürüyüp sola doğru yarım yamalak bir dönüş yapışını ve hemen onun önünde hazır ola geçişini ana kapıdan izliyordu. Söylemesine gerek yoktu, ama söyledi. "Sanırım siz sıhhiyecilere kolay unutamayacağınız bir ders verdim, öyle değil mi?"

Elbette kimse ona sesli olarak cevap vermedi. Ama söylediklerinde hemfikirdik.

DONALD ZUCKER
Schwenksville, Pennsylvania

KARANLIKTA BİR EL ATEŞ

Vietnam'da, Da Nang'dan yalnızca yirmi iki kilometre uzaklıkta konuşlanmış genç bir deniz piyadesiydim; ama burası uygarlıktan o kadar uzaktaydı ki dünyanın sonu gibi geliyordu. Toprak bir zeminin ve akşam yakmak üzere mumların olduğu on dört kişilik geniş bir çadırda kalıyorduk. Operasyon üssünün tamamı sık ağaçlarla ve azgın bitkilerle çevrili terk edilmiş bir Vietnam köyünün içindeydi. Bu güneşin yoğun sıcağına karşı kalkan görevi görüyordu, aynı zamanda da bizi keskin nişancıların ateşinden de koruyordu.

Günler ve geceler devriyeye çıkarak, nişancılarla karşılaşarak ve yerel halkla düzenli temas kurarak geçiyordu. Sahadaki bir-iki günün sonrasında bir gün ve bir gece için üsse geri dönmemize izin veriliyordu. "Güvenli" alanımızdayken sakin kalmaya çalışmak, eve mektup yazmak ve arada bir film izlemek dışında pek bir şey yapmıyorduk.

Filmler geniş ahşap direklerle desteklenen metal tavanlı derme çatma bir salonda gösteriliyordu. Dört bir tarafı açıktı ve sıraların arkalığı yoktu. Ön tarafta beyaza boyanmış bir kontrplak sinema perdesi vardı. O da iki sağlam ahşap direkle destekleniyordu ve perdenin altında bir sahne yükseltisi vardı.

Cephedeki askerlerin, düşman için davetkâr birer hedef olacaklarından asla birbirlerine yakın durmamaları, oturmamaları ya da yatmamaları bir savaş kuralıdır, bilimsel olarak kanıtlanmış bir gerçektir, deneyimle sabittir. Özel bir durum varsa ve bir adam kendisini birbirine yaklaşmış iki ya da daha çok kişilik bir topluluğun içinde bulursa, en azından sessiz kalmalıdır.

Hava kararıyordu, salon da hemen hemen doluydu. Film başladı; ama birkaç saniye sonra film şeridinin dişlisi koptu ve makinist, film makinesini kapattı. Birkaç dakika sonra film yeniden başladı. Ve film

şeridinin dişlisi yine koptu. Makinist sorunu düzeltmek için yine makineyi kapattı. Salon zifirî karanlıktı. Filmden sonra çadırlarımıza dönerken önümüzü görmemiz gerektiği için hepimizin feneri vardı. Üssün elektriği sınırlıydı, yalnızca buzdolabı ve diğer önemli işlevler için kullanılıyordu. Ara sıra film izlemenin lüksü için biraz elektrik olması bizim şansımızdı.

Sonraki kırk dakika filmi başlatmak için birkaç boşuna çaba oldu. Kalabalık gürültücü ve sabırsız olmaya başlıyordu. Bazıları bağırıp ıslıklamaya başladığında diğerleri gürültü nedeniyle gerginleşti. Nihayet bazıları salondan ayrıldı. Başka birileri, el fenerlerini yakarak ekranda şekiller çizmeye ve fenerlerin ışığını salonda kalan topluluğun üzerinde gezdirmeye başladı.

Deniz Piyade Kuvvetleri'nde biri size çatışma sırasında "piyade" diye bağırırsa birinin vurulduğunu, yaralandığını ya da öldürüldüğünü hepimiz anlarız. Bu bizi durdurur, feci bir şey yaşanmış olabileceğinin ani farkındalığı içinde bizi afallatır.

İlkin bunu pek duymadık. Sonra çarpışmanın sıcak ânında hep olduğu gibi haber yayıldı. Tuhaf ve gerçeküstü bir andı. Önce bir, sonra on, sonra da kırk fener ışığı salonun önüne doğrultuldu. Çağrı buradan gelmişti. Birinin yaralandığı açıktı. Ekranın hemen altında, sahnenin karanlık alanının ortasında bir deniz piyadesi başka bir deniz piyadesini kollarına almıştı. İkinci deniz piyadesi hissizdi. Kafasından vurulmuştu.

Sonra kendi birlik alanlarımıza döndükten sonra yalnızca bir kurşunun atıldığını anladık. Işıkların ve gürültünün cazibesine kapılan yalnız bir nişancı kalabalığa tek bir kurşun sıkmıştı. Etrafımızı saran yoğun yeşilliğe karşın ışığın büyük bir uzaklıktan görülebileceğini biliyorduk. Yaptığımız onca gürültü yüzünden ateş edildiğini duymamıştık bile. Dikkatsiz davranmıştık. Bunun bedelini ödemiştik.

Bazıları yardıma gitti, sonra bazıları da duruma el koyup otoriter bir sesle, filmin iptal edildiğini açıkladı. Hepimize dağılmamız söylendi. İhtiyatlı davranarak çadırıma dönmeden önce diğerlerinin çoğu gidinceye kadar beklemeye karar verdim.

Salonun arkasına doğru gittiğimde makinistin film makinesinin yanında dikildiğini gördüm. Seyretmeyi beklediğimiz filmin adını

sordum ona. Peter Sellers ve Elke Sommer oynuyor, dedi, *A Shot in the Dark*[55] diye bir film.

O feci günün nemli ve bunaltıcı siyahlığında içim ürperdi. Yıl 1966'ydı. Otuz dört yıl sonra o gece, anılarımda hâlâ başka hiçbir şeyin olmadığı kadar canlı kaldı.

DAVID AYRES
Las Vegas, Nevada

55. (İng.) Karanlıkta Bir El Ateş. (Y.N.)

BİR SİLAHŞOR FARENİN İTİRAFLARI

On iki yaşımdayken gerçek Silahşor Fareler'den biri olmuştum. Walt Disney bana, "Doreen, bir Silahşor Fare olmak muhtemelen hayatında yapacağın en büyük şey," dedi.

Yıllar sonra Vietnam Savaşı sırasında, dünyanın her yerindeki Amerikan askerî tesislerinde düzenlenen USO[56] eğlencelerinde çalıştım. Sonunda 1968'deki Tet Taarruzu sırasında Saygon'a varınca "dost ülke"ye gelmiş oldum. İşgalciler adında Filipinli bir müzik topluluğuyla gösteri yaptım ve Siyah At adındaki Yedinci Ordu Süvari Birliği için çalmak üzere yola çıktığımızda bir aydır her gün sahneye çıkmış ve artık tükenmiştik.

Helikopter inişe geçerken sahneyi andıran bir açık kasa kamyonun önünde üniformalılarla dolu bir saha gözlemlenebiliyor. Pervanenin dönmesi durmadan önce, müzik aletlerimizi yere indiriyoruz. Bir hemşire, kostümümü değiştirebileceğim ve makyajımı tazeleyebileceğim kışlaya kadar bana eşlik ediyor. Birkaç dakika sonra mini etek, üzerime yapışan bir tişört, dizime kadar beyaz çizmeler giyinmiş ve platin renkli saçlarım uzun ve dağınık bırakılmış bir halde yeniden beliriyorum.

Attığım her adım beyaz go-go çizmelerini[57] kırmızı çamura gömüyor. Açık kasa kamyonun basamaklarını çıkarken arkamda çamur topakları kalıyor. Kalabalık çıldırıyor. Mikrofonu ayağından alıyorum, onu yeniden kapmak ve yüksek sesle "Hold On, I'm Coming"[58] şarkısını söylemek için kabloyu zamanında yakalayarak havada sallıyorum. Kalabalık yine heyecandan deliye dönüyor. Ön sıradaki askerlerden bazıları hemşirelerden birkaçıyla dans etmeye başlıyor. Müzik devam ettiği sürece savaşın gerçekliği unutuluyor.

Bir süre sonra bazıları epey sarhoş oluyor. Dişleriyle bira kutularını açıyorlar, her bir yudum arasında isterik kahkahalar

atıyorlar. Bir adamın dudağı açık bir bira kutusuyla kesiliyor. Kanamayı dudağına bira çarparak durdurmaya çalışırken kan fışkırıyor. Bana kanlı dişlerini göstererek derme çatma sahneye doğru gülümsüyor.

Son numaramız "We Gotto Get out of This Place"[59] şarkısı dinleyicileri çılgınlığa sürüklüyor. Topluluk ve ben selam verirken alkışlar sağır edici bir hal alıyor. Sonra gözucuyla sıralarda elden ele geçirilen bir çift Silahşor Fare kulağı görüyorum. Orta sıralarda hoş görünümlü bir adam Miki Fare kulaklarını kafasına takıyor. Sonra "sihirli anlar" başlıyor. Bu, dinleyici kitlesi yek vücut olduğu zaman olur. İsterseniz buna elektrik enerjisi deyin, ya da ânın heyecanı. Fare kulaklı asker ayağa kalkıyor ve Miki Fare Kulübü'nün tanıtım müziğini söylemeye başlıyor. Dinleyiciler tek tek ayağa kalkmaya başlıyor; sonunda bütün dinleyiciler ayağa kalkıp hazır olda duruyor. Artık hepinize hoşça kal deme vakti geldi, M-İ, en kısa zamanda görüşeceğiz, K-İ, çünkü sizi seviyoruz, F-A-R-E!" Bu yetişkin adamları bu kadar saygı içinde şarkı söylerken izlediğimde ağlıyorum. Dünyanın yarısı kadar yol gelmiştim, ama hâlâ geçmişten kaçamamıştım.

Miki Fare her yerdeydi.

DOREEN TRACEY
Burbank, California

56. (United Service Organizations) Amerikan askerleri ve asker aileleri için burs, yardım ve eğlence hizmetleri veren kurum. (Ç.N.)

57. 1960'lı yıllarda moda olan hafif topuklu kadın çizmesi. (Ç.N.)

58. (İng.) Bekle, Geliyorum. (Ç.N.)

59. (İng.) Buradan Gitmeliyiz. (Ç.N.)

SONSUZA DEK

Erkek kardeşim Ralph 1969'un Haziran'ında Vietnam'da öldü. Yirmi bir yaşındaydı. Ben on dokuzumdaydım. Ailemizde ikimizden başka çocuk yoktu ve çok yakın arkadaştık.

Onu kaybetmek hayatımdaki en önemli olaylardan biriydi. O benim dünyamın merkezindeydi ve benliğimi oluşturan her şey onun benliğiyle ilgiliydi. Ancak şimdi elli yaşında bir kadın olarak, onun beni nasıl derinden etkilediğini ve ona olanlar nedeniyle hayatımın nasıl değiştiğini anlıyorum.

Askere alındığında ona hiçbir zaman bir kere bile, "Gitme! Öldürülebilirsin ya da başkalarını öldürmek durumunda kalabilirsin. Hayatın için kaç! Kanada'ya git ya da vicdani retçi ol," demedim.

Zamanı geriye çevirebilseydim, ona şimdi söyleyeceklerim bunlar olurdu.

Erkek kardeşim, kendilerine her söyleneni yapan işçi sınıfı kitlesinden geliyordu. Ben de o sorgulamayan suskun yığına aittim. O zamanlar gençtim ve kendim için düşünmeye henüz başlamamıştım.

Ancak çok yıllar sonra Vietnam'da ne olduğunu anlamak ve hâlâ peşimizi bırakmayan bu ulusal felaket hakkında bilgilenmeye çalıştım.

Savaş hakkındaki kaynakları okumak için kütüphaneye gittiğimde otuzlarımın ortalarındaydım. *Fire in the Lake*[60] adında bir kitap aldım kütüphaneden. Kitap o zamanlar benim düzeyimi aşıyordu ve yalnızca birkaç sayfa okumuştum, ta ki bir gün yakındaki bir dağ yolunda yürüyüşe çıkana kadar. Şansıma, dağ yolunun eteklerinde çok konuşkan ve cana yakın bir adamla karşılaştım. Bana arzusunun savaş muhabiri olmak olduğunu söyledi. Sohbet bundan sonra Vietnam'a ve erkek kardeşime döndü.

Onunla arkadaşlık kurduk ve birkaç gün sonra bana Vietnam hakkında birkaç kitap getirdi. Kitaplar, erkek kardeşim gibi Amerikalı

piyade erleri için ve onlar tarafından yazılmıştı. Yürekten ve içten yazılmışlardı. Böylece ben de, kendilerini sözcüklere dökemeyecek kadar acımasız olaylarla karşı karşıya bulan ve bu acımasızlıkları bizzat yapan genç adamların yüreklerine ve içlerine yolculuk ettim. Ve ayrıca derin sevgiyi ve şefkati yaşamış olanların yüreklerine ve içlerine.

Bir kitap, *Everything We Had*,[61] benim için özellikle sürükleyiciydi. Kısa bir an için Ralph, askerlerden birinin anlattıklarında yeniden canlanmış gibiydi. Kitabın "Zenci Asker" adlı bir bölümüydü. Kitapta anlatılan her anlatının sonunda askerin adı, rütbesi, bölüğü, hizmet dönemi ve katıldığı çarpışmalar sıralanıyordu. Zenci asker, cephedeki erkekler arasındaki derin dostluk bağından söz ediyordu. Teninizin rengi, diyordu, siperde birlikteyken önemini yitiriyor. Ardından, Sicilyalı olarak söz ettiği beyaz bir askerle kurduğu arkadaşlığı anlatıyordu. Bu askerin, Vietnam'dan ayrıldıklarında onu eve götürüp ailesiyle tanıştırmak istediğini söylüyordu. Dediğine göre, o kadar yakınlardı ki her ikisi de diğerinin ne zaman tuvalet ihtiyacı olduğunu biliyordu. Birdenbire, "Sonra o öldü," diyerek sözünü bitiriyordu. Bu olaydan sonra Vietnam'da bir daha başka biriyle yakınlık kurmak için kendisine asla izin vermediğini söylüyordu.

Bu bölümü okurken kalbimin atışını duyabiliyordum. Bu Sicilyalının erkek kardeşim olabileceğinden neredeyse emindim. Kitabın yazarıyla bağlantıya geçtim, o da bana zenci askerin adresini verdi. Ona bir mektup yazıp bahsettiği arkadaşının erkek kardeşim Ralph olduğuna yürekten inancımı doğrulamasını istedim.

Kısa bir zaman sonra havaalanında, iki uçuş arasında bir gazete bayi/kitapçıda oyalanıyordum. Şansıma, Amerikalı piyade erleri hakkında başka bir kitap daha buldum. İçinde fotoğraflar vardı ve bu fotoğraflardan birinde erkek kardeşimle karşılaştım. En arka sırada, yalnızca kafası görünecek şekilde bir asker topluluğuyla birlikte duruyordu.

Bütün bu olaylar üç ya da dört hafta içinde meydana geldi. O zenci askerden hiç haber almadım, mektubum da hiç geri dönmedi. Bu yüzden hiçbir zaman kesin olarak bilemeyeceğim. Çok güzel olurdu. O kişiyle konuşmayı çok arzu etmiştim.

Belki de bu deneyimin en önemli tarafı, erkek kardeşimin neler yaşadığını keşfetmemdi, bunun için de minnettarım. Artık elim kolum bağlı hissetmiyorum. Erkek kardeşim için bugün bile ağladığım halde, uyanık, aklı başında ve canlı hissediyorum. Onu hâlâ özlüyorum ve sonsuza dek özlemeye devam edeceğim.

MARIA BARCELONA
Santa Fe, New Mexico

60. (İng.) Göldeki Yangın. (Ç.N.)

61. (İng.) Sahip Olduğumuz Her Şey. (Ç.N.)

UTAH, 1975

Arkadaşım D.nin aktardığına göre, Vietnam Savaşı sonuçlanmak üzereyken küçük oğlu ona savaşın bittiği gün, kutlama yapmak istediğini söylemiş. “Nasıl?” diye sormuş D., oğlu da, “Arabanın kornasını çalmak istiyorum,” demiş.

Savaş bittiğinde Amerikalılar bunu pek büyütmediler. Geçit töreni olmadı. Bando müziği çalmadı, yalnızca birkaç heyecan gösterisi oldu. Salt Lake City’nin banliyösünde, dokuz yaşında bir çocuğun izin alıp akü bitene kadar babasının arabasının kornasına basması dışında.

STEVE HALE
Salt Lake City, Utah

PEKİ YA?..

25 Nisan 1946'da terhis belgelerimi aldım. İkinci Dünya Savaşı'nda üç yıl süren askerlik görevimden sağ kurtulmuştum ve şimdi trenle New York eyaletinin Newark kentindeki evime gidiyordum. Fort Dix'teki üste son yaptığım şey, askerî kantinden beyaz bir gömlek almaktı, sivil hayata dönüşümün simgesiydi bu.

Gelecek için büyük planımı hayata geçirmeye hevesliydim. Üniversiteye dönecek, kariyerime başlayacak ve rüyalarımın kadınını arayacaktım. Ve o kızın kim olacağını da tastamam biliyordum. Liseden beri ona âşıktım. Soru şuydu: Onu nasıl bulabilirdim? Dört yıldır hiç bağlantımız olmamıştı. Tamam, biraz zaman alabilir, diye düşündüm, ama onu bulacaktım.

Tren istasyonda durdu, ben de çantalarımı topladım, yeni gömleğimi kolumun altına sıkıştırdım ve otobüs durağına indim; eve yolculuğumun son ayağıydı bu. Ve sonra, mucizelerin mucizesi olarak kız tam karşımdaydı, tam da hatırladığım gibi kısa boylu, ince yapılı, koyu renk saçlı, tatlı bir güzel. Beni unutmamış olduğunu umarak ona doğru yürüdüm ve, merhaba, dedim. Unutmamıştı. Beni gördüğü için ne kadar mutlu olduğunu söyleyerek kollarını boynuma doladı ve beni yanaklarımdan öptü. Şans gerçekten de yüzüme güldü, diye düşündüm.

Onun da aynı trende olduğu, öğretmen olmak üzere eğitim aldığı Rutgers Üniversitesi'nden hafta sonu için eve geldiği ortaya çıktı. Beklediği otobüs benimki değildi, ama bu önemsizdi. Fırsatımın elimden kaçmasına izin vermeyecektim. Aynı otobüse bindik, onun otobüsüne; geçmişi hatırlayıp gelecek hakkında konuşarak yan yana oturduk. Ona planlarımdan söz ettim ve satın aldığım gömleği gösterdim, rüyamı gerçekleştirmek için ilk adımımdı bu. İkinci adımın kendisi olduğunu söylemedim.

Erkek giyim ürünleri kıt olduğundan bu gömleği bulmuş olduğum için ne kadar şanslı olduğumu söyledi. Ve sonra dedi ki, “Umarım kocam gelecek ay donanmadan terhis olduğunda senin kadar şanslı olur.” Bir sonraki durakta indim ve hiç arkama bakmadım. Ne yazık ki, geleceğim o otobüste değildi.

Otuz bir yıl sonra, 1977’de onunla yeniden bir lise toplantısında karşılaştım; o kadar koyu renk saçlı, o kadar ince yapılı değildi, ama hâlâ sevimliydi. Ona iş hayatımın yolunda gittiğini, harika bir kadınla evli olduğumu ve ergen yaşlarda üç çocuğumun olduğunu söyledim. O da birkaç kez büyükanne olduğunu anlattı bana. Otuz yıl önceki karşılaşmamızın benim için ne ifade ettiği ve her ayrıntısının belleğimde nasıl yer etmiş olduğu hakkında konuşabileceğimiz kadar zaman geçtiğini düşündüm.

Bana boş boş baktı. Sonra hayatımın yarısını düşünerek geçirdiğim, “Peki ya?..” sorusuna bir nokta koyarak şöyle dedi: “Üzgünüm, ama bunu hiç hatırlamıyorum.”

THEODORE LUSTIG
Morgantown, Batı Virginia

TORTELLINI'NİN PÜF NOKTALARI

Brian ve ben ilişkimizin ilk birkaç ayındaydık ve hâlâ onun için yemek yapmamıştım. Eğitimli bir aşçıydı ve bu da beni çok korkutuyordu. Gerçi ben beğenisini gösteren bir izleyiciydim ve aşçılığıyla beni cezbetmek için *wok* tavası, bıçakları ve tencereleriyle evime geldiğinde benim için hazırladığı her şeyi denerdim. Ama bir aşçı için yemek yapma fikri beni korkutuyordu. Bunun en büyük nedeni, yapmayı bildiğim yemeklerin bir tencerenin içine atıp adına yemek dediğimiz teneke kutular, kavanozlar ve yarım kilo seçimimize göre etten ibaret olmasıydı. Güveç. Lazanya. Ya da oda arkadaşımın kremalı mantar çorbasının içinde soslu domuz eti parçalarından oluşan spesiyalitesi. Güney Ohio'da büyürken yediğimiz standart yemek. Ama elbette California'lı bir aşçıya sunulacak bir şey değil.

Ama suçluluk duymaya başlıyordum. Bu yüzden bir çarşamba günü, benim için pişirdiği yemeklerin birinden sonra ona cumartesi akşamı yemeği hazırlayacağımı duyurdum. Etkilenmiş göründü ve saat yedide geleceğini söyledi.

Marketten bir İtalyan yemekleri kitabı satın aldım ve yapılabilir görünen bir tarif buldum: tortellini. Her şeyi sıfırdan yapacaktım.

Cumartesi öğlen iç malzemeyi hazırladım. Sorunsuz. Unun ortasında açtığım çukurdaki yumurtayla başlayarak hamuru yaptım, bu da şaşırtıcı bir şekilde koca bir hamur tepeciği haline dönüştü. Kendime güvendiğimi hissetmeye başlamıştım. Hatta açıkçası burnum büyümüştü.

"Keryn, şu merdane nerede?" diye seslendim akşam yemeği için ortadan kaybolma sözü vermiş olan oda arkadaşıma.

"Hangi merdane?" diye bağırdı oturma odasından.

"Bilirsin işte," dedim, "tahta olan."

"Merdanemiz yok bizim," diyerek seslendi.

Gözlerimi yummak için durup nerede olduğunu hatırladım. Annemin mutfağında. Üç bin kilometre uzakta. Ve saat akşam altı buçuktu.

Hırlayarak küfrederken mutfağa bakındım. Gözüme akşam yemeği için satın aldığım bir şişe şarap takıldı. Yalnızca bir tutacağı olduğu için annemin merdanesi kadar iyi değildi, ama işe yaramalıydı. Klima açık olduğu halde ter dökerek olabildiğince muntazam yuvarladım. Sonra hamuru bir su bardağıyla kestim ve buradan itibaren yine doğru yola girdim. Bir pişirme kâğıdını muntazam yerleştirerek ve şekil vererek tortellini'lerle doldurdum.

Bitirmek üzereyken zil çaldı. Hamurla dolu tepsiyi buzdolabına tıktım ve giysilerimden unlar dökülürken, yüzüm parlak ve kızarmış bir halde konuğumu karşıladım. O da bu daveti kutlamak için bir şişe köpüklü şarap ve bir gül getirmişti.

Bir kadeh şampanyanın ardından tortellini'yi pişirmeye başlamak için yeterince güç toplamıştım. Su dolu tencere kaynamaya başladı. Ben buzdolabından pişirme kâğıdını çıkarırken beni ilgiyle izledi ve sıra halinde küçük kıvrık şekilleri gördüğünde gözleri yuvalarından fırladı. "Bunları sen mi yaptın? Ellerinle mi yaptın? Ben bile böyle yapmıyorum, makarna makinem var."

Makarnaları kaynayan suya attım ve ardından masaya getirdim. Güzel görünüyorlardı. Oturduk ve onun bir lokmayı ağzına atıp çiğnemesini izledim. Daha da çiğnedi. Daha da çiğnedi. Ben de bir tane denedim. Silgi kadar katıydılar.

Bitmişti. Biliyordum bunu. İyi bir ilişkim olmuştu ve şimdi yemekten sağ salim kurtulacak, baş ağrısı yüzünden erkenden izin isteyecek ve bu yaz akşamında görünürden kaybolacak, bıçak seti ve tavaları benim dairemde bir daha asla kalmayacaktı.

Ama o makarnaları yedi. Evet, biraz kalın olduklarını kabul ederek, ama o kadar da kötü olmadıklarını söyleyerek son lokmaya kadar yedi. Bu yüzden merdane hikâyesini itiraf ettim ona. Gülmedi. Yüzündeki ifade bana aradığım adamın o olduğunu söyledi.

İnsanlar aramızdakinin aşk olduğunu ne zaman anladığımızı sorduklarında Brian onlara, "Benim için ilk yemek yaptığında. Bana tortellini yaptı, hem de sıfırdan," der. Bense, "Ona ilk kez yemek yaptığımda, pişirdiğim tortellini'yi yedi," derim.

KRISTINA STREETER
Napa, California

AŞK

BİLİNÇDIŞI YARDIM

Kıza "Tombiş Yanak" diye ad takmıştı. Sevgi ifadesiydi bu; kızın büyük elmacıkkemikleri vardı. Gülümsediğinde yanakları daha da genişler, neredeyse parlayarak pembeleşirdi. Kızararak başını yere eğerdi, ama utancından değil, köylü bir kızın doğal utangaçlığına sahip olduğundan. Kevin'leyken epey gülümserdi.

Kevin üniversitede oda arkadaşımdı, Tombiş Yanak da onun kız arkadaşıydı. Kevin kendini kentli, kültürlü, zeki sayardı; kibirli ve yapmacık bir hayat onun kaderiydi. Utangaç, elma yanaklı bir köylü kızla evlenmek gelecekteki görünüşüne uymuyordu. Çok ciddileşmeden ilişkilerini bitirmeye karar verdi.

Aylar sonra bir öğleden sonra Tombiş Yanak'la karşılaştım. Oturup malum şeyler hakkında konuştuk: Kevin nasıldı, kimseyle görüşüyor muydu? Onun iyi olduğunu ve bir-iki sefer dışında kimseyle görüşmediğini söyledim. (Kızı özlediğini bilsem de bunu kendisine ya da başkasına itiraf etmeyi henüz istemiyordu.)

Birdenbire bunu açıklamakta zorlanıyorum, ama aklıma bir düşünce ya da bir sahne geldi. Bir süre için başka bir yerdeydim. Buna bir hayal de diyebiliriz; ama böylesi kulağa çok dramatik, bir azizin tezahür ânı gibi geliyor. Havada, yüksek bir yerde, Kevin ve Tombiş Yanak'ın daha önce hiç görmediğim bir gölün kenarında evlenmelerini izledim. İzlerken inanılmaz bir huzur hissi vardı.

Yavaş yavaş Tombiş Yanak'ın konuştuğunu fark ettim. Az önce olanları nasıl anlamlandıracağımı bilmiyordum. Kafam karışmıştı ama tuhaf bir şekilde rahatlamıştım da. Ona bundan hiç söz etmedim. O ve Kevin yeniden bir araya geleceklerse onlara evlenmeleriyle ilgili bir "hayal" gördüğümü söylediğim için olmayacaktı. Bundan hiç kimseye söz etmeyeceğime kendi kendime söz verdim.

Sonra eve vardığımda, ne olduğunu kimseye söylememe kararımı içimden tekrarlayarak bir an için kapının eşiğinde durdum. O zaman bilmiyordum, oysa içeride Kevin arkadaşı Jerry'ye, "Sence Tombiş Yanak'la tekrar görüşmeye başlasam mı?" diye daha yeni sormuştu. Jerry cevap vermeye kalmadan kapıyı açıp, "Bence Tombiş Yanak'la tekrar görüşmeye başlamalısın," dedim. Sanki çenemi tutamıyordum, sanki bir başkası konuşuyordu. Bir tiyatro oyununda repliğini söyleyen bir aktörü izleyen bir seyirciydim. Kevin de benim kadar şaşırmıştı. Bunun tuhaf olduğunu kabul ederek gülüp geçtik. Yıllar sonra hâlâ beni şaşırtıyor.

Görmüş olduğum şey hakkında onlara asla hiçbir şey söylemedim. Hiç kimseye o gölden ya da nikâh sahnesinden söz etmedim. Bir sonraki yaz Kevin ve Tombiş Yanak o gölün kenarında evlendiler.

C.W. SCHMITT
Phoenix, Arizona

BİR YER

Yirmi yaşındayken kırk üç yaşında bir adama âşık oldum. Yıl 1959'du ve haber, ailemdeki herkes için sarsıcı oldu. Hemşirelik öğrencisiydim, John da hastalanıp bizim ünitemizde yatmıştı. Annem ve babam beni, *o adamı* görmekten vazgeçmezsem eğitimime verdikleri mali desteği kesmekle tehdit ettiler.

Bir evlilik geçirmiş ve boşanmıştı, hiç çocuğu yoktu. Benim için John, erkekliğin özüydü; Gary Cooper ve Randolph Scott'ın bir araya gelmiş haliydi. Colorado'da yaşıyorduk ve onunla ilgili her şey, görünüşü, konuşması ve toprağa karşı sevgisi Vahşi Batı'ya ait gibi görünüyordu. Kendini bilen ve kimseye özür borcu olmayan birinin özgüvenli adımlarına sahipti. Çıkık çenesine bayılıyordum, küçük ve havalı kalçalarına bayılıyordum. Hiçbir erkek blucin giymişken daha tahrik edici görünemezdi.

Ne zaman bana gülümsese ve ne zaman düşüncelerini o Batı aksanıyla ifade etse eriyeceğimi sanırdım.

Bir gün, mahallenin mezarlığına paralel olan yoldan arabayla geçerken, "Ha, bu arada, bugün bir mezar yeri satın aldım. Nerede olduğunu bilmek istersin belki," dedi.

"Ne yaptın?" dedim.

"Hmmm," dedi ağır ağır, "bugün kapıya biri geldi ve bu yeni parselden yerler satıyordu. İsa ve Meryem heykelinin hemen yanında bir yer vardı. Anneme çok yakın olduğu için burada gömülme fikrinden çok hoşlandım."

Bu yaşında ölümü düşünmesi karşısında afalladım. Bildiğim kadarıyla sağlığı çok iyiydi. Buna bir anlam veremedim.

"Bak tatlım," dedi, "çok heyecanlanma. Benim bir şeyim yok. Fiyat bana uygun geldi, adam tam karşımdaydı, konumunu beğendim, yani neden olmasın ki?"

O zaman bir yıldır çıkıyorduk ve biliyordum ki bir kere karar verirdi, o kadar. Kararını gözden geçirmesi mümkün değildi. Onun da huyu böyleydi.

Bir yıl daha geçti ve her yerden gelen baskı üzerimde yoğunlaştı. Annemle babam, beni yaşıtım olan adamlarla çıkmaya ikna etmeleri için okul arkadaşlarımın, rahibimin, en sevdiğim teyzemin ve kız kardeşlerimin yardımını istediler. John'un bana gerçekten âşık olduğunu da biliyordum. Bunun bende ve ailemde neden olduğu bütün çalkantıyı görebiliyordu, bu yüzden günün birinde belki de kısa bir süreliğine ayrı kalmamız gerektiğini söyledi. Günlerce ağladım, ama sonunda kabul ettim. Bir süre sonra aynı hastaneden yaşıma daha yakın bir hastane çalışanıyla çıkmaya başladım. Annem ve babam mutluluktan uçuyorlardı.

Üç ay boyunca birbirimizle görüşmeme konusunda anlaşmıştık. Hiç bağlantı kurmamamız gerekiyordu, ama John, gerçek aşkım, sık sık aradı; hâlâ telefonda konuşuyorduk.

Üç ay bitmeden önce hamile olduğumu fark ettim; John'un bebeği değildi. Yıl 1960'tı. Seçenekler yalnızca evlenmek ya da bebeği evlatlık vermekti. Evlenmeye karar verdim. John'a mektup yazdım ama bana cevap yazmadı.

Bebek eylülde doğacaktı. 25 Ağustos'ta gazeteyi aldım ve John'un I-25 otobanındaki bir araba kazasında öldüğünü okudum. Bir gün önce defnedilmişti.

Mezar yerinin nerede olduğunu biliyordum, bu yüzden dosdoğru mezarlığa gittim.

Bu kırk yıl önce olmuştu. Bundan yirmi yıl sonra, babam öldü, annem de John'unkinin hemen köşesinde onun için bir mezar yeri seçti. John'un yakınında gömülü olduğu hakkında hiç fikri yoktu, ben de babamın ölümünün bir yıl öncesine kadar mezar yeri hakkında bir şey bilmiyordum.

Her Anma Günü'nde[62] onun mezarına tek bir gül bırakırım.

BEV FORD
Aurora, Colorado

62. *Memorial Day* Amerika'da şehit askerleri anma günü. (Ç.N.)

SAYISAL AFRODİZYAK

John'la sık sık ayrıldığımız günlerde birbirimizi yalnızca ara sıra görmeye karar verdik. Çıkmak sorun değildi, haftada birden fazla değil. Ayrı hayatlar sürecek, içimizden geldikçe ara sıra buluşacak, ama birbirimize bağlanma kaygısı duymayacaktık.

Bu dönemin başlarında bir gün, John'un tek odalı dairesinde, yerde oturuyorduk. Kendine bir kazak örüyordu, ben de *Fermat's Last Theorem*[63] adlı kitabı okuyordum. Ara sıra ona kitabımdan bölümler okumak için örgü örmesini bölüyordum.

"Bağdaşık sayıları hiç duydun mu? Tam sayılara benziyorlar, ama kendi bölenlerinin toplamı olmak yerine birbirlerinin bölenlerinin toplamı oluyorlar. Ortaçağ' da insanlar meyve parçalarının üzerine bağdaşık sayıları kazırdı. İlk parçayı kendileri yerdi, sonra diğerini sevgililerine yedirirlerdi. Bu matematiksel bir afrodizyaktı. Buna bayıldım; sayısal afrozidyak."

John buna ilgi göstermedi. Matematiği pek sevmez. Benim kadar değil. Birlikteliğimizin bağlayıcı olmayışının bir nedeni de buydu.

Noel bu döneme denk gelmişti ve alışveriş yapmaktan nefret ettiğim için John'u listemden çıkarmaktan memnundum. Birbirimize hediye almayı gerektirmeyecek kadar geçici bir ilişkimiz vardı. Ama büyükannem için alışveriş yaparken bir kare bulmaca kitabı gördüm ve onu John'a aldım. Sık sık *The Nation* dergisinin arkasındaki bulmacaları çözerdik, bu beş dolarlık kitabı ona verebileceğimi düşündüm.

Noel geldiğinde paketlenmiş haliyle geçiciliğin sıradanlığıyla kitabı John'a verdim. Bana hiçbir şey vermedi. Şaşırmadım, ama umursamamam gerekse bile duygularım biraz incindi.

Ertesi gün John beni dairesine davet etti. "Noel hediyeni aldım," dedi. "Geç olduğu için üzgünüm."

Bana tuhaf bir şekilde sarılmış bir tomar uzattı. Açtığımda dikdörtgen bir el örgüsü dokuma kucağıma düştü. Onu yerden aldım ve baktım, kafam karmakarışık olmuştu. Örgünün bir yüzüne 124.155 sayısı işlenmişti; diğerine 100.485. Yeniden John'a baktığımda artık heyecanını daha fazla tutamıyor gibiydi.

"Bunlar bağdaşık sayılar," dedi. Bir bilgisayar programı yazdım ve on iki saat boyunca çalıştırdım. Bunlar bulduğum en büyük sayılardı, sonra da onları çift örgü yaptım. Bu bir tencere tutma bezi. Bunu dün gece veremedim çünkü nasıl dokuyacağımı bir türlü bulamamıştım. Biraz inek öğrenci işi gibi, ama sevebileceğini düşündüm."

O Noel'den sonra çok şey olduk ama ilişkimiz geçici olmadı. Kadim sayısal afrodizyak yine işe yaramıştı.

ALEX GALT
Portland, Oregon

63. (İng.) Fermat'ın Son Teoremi. (Ç.N.)

İKİ KİŞİLİK MASA

1947'de annem Deborah, New York Üniversitesi'nde İngiliz Edebiyatı eğitimi alan yirmi yaşında bir öğrenciydi. Güzeldi, ateşli ama içe dönüktü, kitaplara ve fikirlere karşı büyük bir tutkusu vardı. Okumaya doyamazdı ve bir gün yazar olabilmeyi umardı.

Babam Joseph, Batı Yakası'ndaki bir lisede resim dersi vererek hayatını kazanan genç bir ressamdı. Cumartesileri ya evinde ya da Central Park'ta bütün gün resim yapar ve kendine dışarıda bir yemek ısmarlardı. Söz konusu cumartesi gecesi *Milky Way*[64] adında bir mahalle restoranını seçti.

Milky Way annemin en sevdiği restorandı; o cumartesi de bütün sabah ve öğle saatlerinde çalıştıktan sonra Dickens'ın *Büyük Umutlar*'ının elden düşme bir kopyasını da alarak oraya akşam yemeğine gitti. Restoran kalabalıktı; onu son boş masaya oturttular. Annem gulaş, kırmızı şarap ve Dickens'la bir akşam geçirdi ve etrafında olup bitenle bağlantısı hızla koptu.

Yarım saat içinde restorana yalnızca ayakta müşteri alınır oldu. Yorgunluktan bitkin haldeki kadın garson, anneme yaklaşıp masasını başka biriyle paylaşmak isteyip istemeyeceğini sordu. Annem kitaptan gözünü pek ayırmadan kabul etti.

"Zavallı Pip'in trajik hayatı," dedi babam *Büyük Umutlar*'ın yıpranmış kapağını gördüğünde. Annem ona baktı ve hatırladığına göre o anda babamın gözlerinde tuhaf bir şekilde tanıdık bir şey gördü. Yıllar sonra, bu hikâyeyi bir daha anlatması için ona yalvardığımda nazikçe iç çekti ve, "Onun gözlerinde kendimi gördüm," dedi.

Karşısındaki varlık tarafından tamamen büyülenmiş olan babam, bugün bile kafasının içinde bir ses duyduğuna yemin ediyor. "Bu kadın senin kaderin," dedi ses, bundan hemen sonra da ayaklarının ucundan

başının tepesine kadar bir karıncalanma hissi duydu. O gece annem ve babamın işittiği ya da hissettiği şey her neyse, her ikisi de mucizevi bir şey olduğunu anlamıştı.

Birbirinden uzun süre uzak kalmış iki eski arkadaşın karşılaşması gibi saatlerce konuştular. Sonra akşam sona erdiğinde, annem telefon numarasını *Büyük Umutlar*'ın iç kapağına yazdı ve kitabı babama verdi. Babam onu nazikçe alnından öperek, hoşça kal, dedi ve farklı yönlere yürüyüp gecenin içinde uzaklaştılar.

İkisini de uyku tutmadı. Annem gözlerini, kapattığında bile yalnızca tek bir şey görüyordu: babamın yüzü. Annemi düşünmeden edemeyen babam, bütün gece uyumayıp annemin portresini yaptı.

Ertesi gün, pazar günü, babam anne ve babasını ziyaret etmek için Brooklyn'e gitti. Metroda okumak için kitabı yanına aldı, ama uykusuz gecelerin ardından tükenmişti ve yalnızca birkaç paragraf sonra başının döndüğünü hissetmeye başladı. Böylece kitabı paltosunun cebine koydu, paltoyu da yanındaki koltuğa, sonra da gözlerini kapadı. Tren Brooklyn'in en ucundaki Brighton Beach'te durana kadar uyanmadı.

Artık o saatte trende kimse kalmamıştı ve gözlerini açıp eşyalarına uzandığında paltosu orada değildi. Biri onu çalmıştı ve kitap cebinde olduğu için kitap da gitmişti. Bu da annemin telefon numarasının da gittiği anlamına geliyordu. Çaresizlik içinde, her bir koltuğun altına ve yalnızca kendi vagonuna değil, öndeki ve arkadaki vagona da bakarak treni aramaya başladı. Deborah'la tanışmanın heyecanıyla Joseph onun soyadını öğrenmeyi akıl edememişti. Telefon numarası onunla olan tek bağlantısıydı.

Annemin beklediği telefon hiç gelmedi. Babam onu New York Üniversitesi'nin İngiliz Edebiyatı Bölümü'nde birçok kez aramaya gitti, ama onu hiç bulamadı. Kader ikisine de ihanet etmişti. Restorandaki ilk gece kaçınılmaz görünen şey belli ki kaderlerinde yoktu.

O yaz ikisi de Avrupa'ya gitti. Annem, Oxford'da edebiyat dersleri almak için İngiltere'ye babam da resim yapmak için Paris'e gitti. Annem temmuzun sonlarında, çalışmalarına üç gün ara vererek Paris'e uçtu, yetmiş iki saat içinde yapabileceği kadar kültürü özümsemeye kararlıydı. Yolculukta yanına *Büyük Umutlar*'ın yeni bir

kopyasını aldı. Babamla aralarındaki üzücü işten sonra kitabı okumayı yüreği kaldırmamıştı; ama artık şehri gezerek geçirdiği uzun bir günün sonunda kalabalık bir restorana oturur oturmaz kitabın ilk sayfasını açtı ve yine babamı düşünmeye başladı.

Birkaç cümle okuduktan sonra başgarsonun ona önce Fransızca, sonra kırık bir İngilizceyle masasını paylaşmaktan rahatsız olup olmayacağını sormasıyla kitaba ara verdi. Annem teklifi kabul etti ve yeniden okumaya döndü. Bir an sonra tanıdık bir ses duydu. "Zavallı Pip'in trajik hayatı," dedi ses ve annem kafasını kaldırıp baktığında karşısındaki yine babamdı.

LORI PEIKOFF
Los Angeles, California

64. (İng.) Samanyolu. (Ç.N.)

MÜŞKÜLPESENT SUZY

Üniversiteden sonraki ilk gerçek işim Boston'daki bir ders kitabı yayıncısı için reklam yazarlığıydı. İşyeri, Beacon Hill'de Vernon Dağı ve Joy Sokağı'nın köşesindeydi. Patronum ellilerinin ortasında bir adamdı. Ben yirmi iki yaşındaydım. Ondan hemen hoşlandım ve işyerinde ona yakınlaşmak için eldeki her fırsatı değerlendirdim.

Bir akşam herkes ayrıldıktan sonra bir kitap almak için işyerine geri dönmek gibi bir bahane uydurdum. Hâlâ oradaydı ve birlikte çıkıp Beacon Hill'den meydana kadar yürüdük. Kendi ayrı yollarımıza gitmek üzereyken onunla bir içki içmek isteyip istemeyeceğimi sordu. O zamana kadar karısının yazı, annesiyle Belçika'da geçirmekte olduğunu biliyordum. Akşam yemeğine de kaldık ve benimle eve kadar yürüdüğü anda kalbimi ona tamamen kaptırmıştım.

Bundan sonra elime notlar tutuşturmaya başladı, haftada bir ya da iki kez öğle yemeğinde buluşuyorduk. Çok geçmeden şirket kent merkezinden uzağa, Tremont Sokağı'ndaki yeni binasına taşındı. Benim çalışma odam onunkinin hemen yanındaydı. Bir dergide daktilo şeritleri için bir reklam buldum ve masama asmak için onu kestim. İşyerindeki bir genç kadının karikatürüydü ve reklam metninde "Müşkülpesent Suzy" yazıyordu.

Artık düzenli gittiğimiz öğle yemeği mekânı Tremont Sokağı'na beş dakikadan az bir yürüyüş mesafesinde olan küçük bir İtalyan restoranıydı. Önce ben ayrılır, hep aynı rotayı izler, Jordan Marsh ve Filene's mağazalarını geçer, hemen sola dönüp bir ara sokağa girer ve oraya çıkardım. Birlikte geçireceğimiz değerli zamanı en iyi şekilde değerlendirmek için koşturup dururdum.

Neden olduğunu hiç bilemeyeceğim; ama bir gün Washington Sokağı'na giden köşeden döndüğümde, gözüme takılan bir çift ayakkabıya bakmak için bir dükkânın girişine yöneldim. Vitrini

süzerken yanımdan hızla geçen bir kadını fark ettim. Karısını bir fotoğraftan hatırlıyordum. Bizimle yüzleşmek için restorana gidiyordu.

Birkaç dakika sonra bir yerden bir sandviç alıp ofise gitmek için yeterince güç topladım. Ofisime girdiğimde “Müşkülpesent Suzy”nin gittiğini hemen fark ettim.

SUZANNE DRUEHL
Fort Wayne, Indiana

ÜST DÜĞME

Annemle babamın yaka düğmeleri hakkında kesin fikirleri vardı. Kravat takılsın ya da takılmasın, bir erkek çocuğun gömlek yakasının kapalı olması gerektiğine inanan ekolden geliyorlardı. Evde ya da diğer gayrı resmi ortamlarda önemli değildi. Ama okulda ya da resmî etkinliklerde yakanın ilikli olması gerekirdi. Bu yalnızca bir tarz meselesi değildi. Görgü kurallarıyla ilgiliydi ve ahlaki bir emrin bütün ağırlığını taşıyordu.

Onuncu sınıf, lisenin ilk yılıydı. Sorumluluk sahibi bir oğul olduğum için hâlâ kurallara uyuyor ve her sabah yakamı ilikleyerek çıkıyordum. Ama kurallar Miss Scot' ta işlemiyordu. Matematik öğretmenim, konuşurken bacak bacak üstüne atıp masanın önüne ilişerek oturan uzun boylu, uzun saçlı, genç bir kadındı. Çekinerek söylüyorum ama dizinin üstünde etekler giyerdi, çok üstünde değil, ama yine de üstünde. Otururken üstte duran bacağındaki ayakkabı parmak uçlarından sarkar, ama düşecek gibi de olmazdı.

Şansıma yerim ilk sırada, onun masasının hemen önündeydi. Yaşım için çok gerideydim. Oğlanlar ve kızlar arasındaki farkları biliyordum (annem hemşireydi ve bana organları açıklamıştı) ama geri kalan her şey bir muammaydı. Aslında, o çağın cinsel devriminin yeni üyeleri arasında ben kesinlikle çürüğe çıkmıştım. Ama yine de, beyinlerimizin içinde her nasılsa işleyen simya gücüyle, Miss Scot'ta özel bir şey olduğunu biliyordum.

Bir sabah, öğretim yılının başlamasının üzerinden çok geçmeden, Miss Scot oturduğu yükseklikten ileri doğru eğildi ve beni heyecanlandıran bir şekilde sağ eliyle uzanıp yakamın düğmesini açtı. Bedenimde bir elektrik çarpması oldu ve beni ruhuma kadar yaktı. Tabii annem de bana birçok defa dokunmuştu, ancak hiç böyle

olmamıştım. Miss Scot benim yönüme anlık bir bakış attı, ama hiç duraksamadan sınıfla konuşmaya devam etti.

Annemin yakamın kapalı olmasını istediğini bilerek düğmeyi yeniden kapattım. Bu kadın öğretmenim olabilirdi, ama annemin talimatına karşı koyma hakkı yoktu. Ama Miss Scot'a karşı konulamazdı. Bir kez daha uzandı ve yaka düğmemi açtı ve sonra her iki eliyle yakamı düzeltti. "Böyle daha iyi görünüyorsun," dedi. Beni dudaklarımdan öpmüş olsaydı, o an daha çok heyecan hissedebileceğimi sanmıyorum.

Yakam o gün açık kaldı, ama bu insanın annesine anlatacağı bir şey değildi. O zamandan sonra evden çıkmadan önce yakamı ilikledim, ama sokağa inip birkaç adım attığımda düğmem hemen açılırdı.

EARL ROBERTS
Oneonta, New York

DANTEL ELDİVENLER

Babam Joseph Cycon, 1943'te orduya katıldı ve 1943 yılının Nisan ayında faal olan Altmış Altıncı Piyade Tümeni'nin 262. Alayı'nın F Bölüğü'nde görevlendirildi. 1944 yılının Aralık ayına gelince başçavuş rütbesini kazandı.

1944 Kasım sonlarında tümen, Avrupa'da çatışmaya hazırlanmak için İngiltere'ye gitti. O yılın aralık ayında Bulge Savaşı herkesi şaşırttığında babamın alayı hemen destek gücü olarak sevk edildi. Böylelikle 24 Aralık 1944' te Manş Denizi'nde bir Alman denizaltısı tarafından torpido atışıyla vurulan Leopoldville adlı Belçika askerî nakliye gemisindeydi; 802 hayat sönmüştü. F Bölüğü'nde görevlendirilmiş 197 kişi vardı ve onların yalnızca on dokuzu kurtuldu. Babam İkinci Müfreze'den sağ kurtulan beş kişiden biriydi.

Annem Margaret Gill Cycon, o sırada New York eyaletinin Sidney kentindeki evdeydi, anne babasıyla yaşıyor ve gelecek haziranda doğacak bebeğini bekliyordu. Babamdan 11 Ocak'ta yazılmış bir mektup aldı, ama sansürcüler babamı ona olup biten hakkında kayda değer bir şey anlatmaktan alıkoydular. Bu sırada annem, babamın bölüğündeki askerlerin kaygılı akrabalarından, Noel'den beri haber alamadıkları oğulları ve kocaları hakkında bilgisi olup olmadığını sordukları telefonlar ve mektuplar alıyordu. Annemin kendisi bunalımdaydı ve kaygılıydı, bu yüzden babamdan aldığı bir paketi açmak dışında pek bir şey yapmadı. Pakette Fransız dantelinden bir çift mavi eldiven vardı. Eldivenleri bir arkadaşının ısrarıyla nihayet denediğinde birkaç hafta geçmişti. Eldivenleri giymeye çalıştığında bir parmağı bir türlü oturmadı. İçine bir şey sıkışmıştı. Eldivenin içine küçük bir rulo halinde iliştirilmiş bir gazete haberi vardı. Noel arifesinde batırılmış Leopoldville askerî nakliye gemisiyle ilgili kısa bir haberdi bu. Bu yolla babam sansürcüleri alt edebilmiş ve anneme

birçok iyi arkadaşının hayatını kaybederken kendisinin hayatta kalmış olduğunu duyurabilmişti.

KAREN CYCON DERMODY
Hamilton, New Jersey

SUSAN'IN KUTLAMA KARTLARI

Yirmilerinde bekâr bir kadın olarak Noel'de fotoğraflı tebrik kartları göndermeyi alışkanlık haline getirmiştim. Yıl boyunca kendi fotoğraflarımı birçok pozda çeker ve kartta kullanılacak en iyi fotoğrafı seçerdim.

Bu fotoğraflarda her zaman çıplak olurdum.

Birçok hayran kazandım. Erkekler beni görünce durup, "Susan'ın Kutlama Kartları mı?" derdi. Altı yıl boyunca bu Noel kartlarını gönderdim ve son yıla gelince listem 250 isme ulaşmıştı.

Bir abonem, arabamı tamir eden Ted'di. Benden otuz yaş büyüktü ve sıkı içiciydi, ama çok iyi bir tamirciydi. Ayrıca altın bir kalbi vardı. Kız arkadaşlarının olduğunu biliyordum, ama onlarla hiç tanışmadım.

Ted'e ihtiyacım vardı, bu yüzden her yıl ona bir kart gönderdim. O da bana fotoğraflı tebrik kartları göndermeye başladı, ama fotoğraflarında her zaman elinde kocaman bir balık olurdu.

Kentten taşındıktan sonra Ted'e çok nadiren rastladım, ama ben bırakana kadar birbirimize kart göndermeyi sürdürdük.

Yirmi üç yılı hızla ileri sarın. Eski mahallemdeyim, arabama radyo taktırıyordum. Bekleme odasındayken bir adam bana gelip, "Susan mı? Ben Paul, Ted'in oğlu," dedi.

"Ah, tabii," dedim, "nasılsın?"

Paul bana Ted'in sonbaharda öldüğünü söyledi. O ve kız kardeşi babalarına gömülürken giydirecekleri takım elbiseyi seçmeye çalışıyorlarmış.

Kız kardeşi bir çorap gözünü açınca orada benim Noel fotoğrafını görmüş. "Hey," demiş Paul'e, "bu babamın yanında olmalı." Böylece fotoğrafı takım elbisenin göğüs cebine atmış. Bu da demek oluyor ki, Ted göğsünün üzerinde benim çıplak görüntümle birlikte gömülmüş. Böyle olsun isterdi.

Bir hafta sonra Ted'in kartlarından birini evimde buldum. Balık tutan ve bana gülümseyen fotoğrafıydı. Kartın köşelerini fareler yemişti.

Kartı çevirdim ve orada, Ted'in elyazısıyla şunu okudum: "Susie, on yedi yıldır aklımda ve kalbimdesin. Umarım iyisindir, en iyi dileklerimle, sevgiler, Ted."

SUSAN SPRAGUE
Willamina, Oregon

EDITH

Adı Edith'ti ama hiç kimse ona böyle hitap etmiyordu. Arkasından herkes ona "Edie" diyordu, ama yüzüne karşı ona her zaman "Miss Burgoyne" diye hitap edilirdi. Kasabanın hemen batısında anne ve babasıyla birlikte yalnız yaşardı. Sonra onların gerçek anne ve babası olmadığını öğrendim. Onlar teyzesi ve eniştesiydi, kendisi de teyzesinin kız kardeşinin gayrimeşru çocuğuydu. Teyzesiyle eniştesinin kendi çocukları hiç olmamıştı, bu yüzden bu kız bebek 1906'da doğduktan kısa süre sonra onu alıp kendi çocukları gibi büyüttüler.

Ben on yaşında bir oğlanken bu hesap onu yaklaşık kırk altı yaşında yapıyordu. Topluluğumuzda çoktan bir efsane olmuştu. Belki de, hepsi "son" biçiminde biten Norveç adlarıyla dolu bir köyde kulağa soylu gibi gelen Burgoyne adıydı bunun nedeni. Ama daha büyük olasılıkla, kasabadaki toplum yaşamında diğer insanlara karşı koruduğu mesafeydi. Evli kadınların dünyasında evde kalmış bir kız olarak kilise toplantılarının ya da kadınların sosyal etkinliklerinin bir parçası değildi. Ayrıca üniversite eğitimi almıştı. 1928'de Güney Dakota Üniversitesi'nden müzik lisansıyla mezun olmuştu. Mezuniyeti için babası ona yeni bir Buick satın almış, o da bütün yaz saati elli sentliğine müzik dersi vermek için evden eve dolaşarak bütün kasabada direksiyon sallamıştı. Onunla çalışan çocuklardan biri bendim. Hepimiz piyano çalmak istiyorduk; ama enstrüman çalma disiplininden, derslerdeki aşağılanmadan ve bize "canım" denmesindeki berbatlıktan nefret ediyorduk. Pejmürde giysileri o kadar eski modaydı ki üniversitedeyken giydiklerinin aynısı olmalıydı. Bu onu tuhaf diye yaftalamak için yeterliydi, ama bir de arabasının kilometre sayacını kapladığı yapışkanlı bant vardı. Bir gün dersimden sonra, o hâlâ büyükannemle sohbet etmekteyken evden dışarı koştum,

arabanın içine sürünerek girdim ve bandı kaldırarak çıkardım. 1928 model Buick'inin üzerindeki kilometre sayacı onun 8.300 kilometrenin biraz üzerinde yol kat ettiğini gösteriyordu – yirmi dört yılda 8.300 kilometre!

Bir yaz günü, benzin istasyonunun etrafında bir yerde oturarak vakit öldürürken Miss Burgoyne, postaneye ve öğleden sonra programındaki müzik derslerine giderken arabasıyla oradan geçti. Büyükbabamın erkek kardeşi Pete amca o gün tesadüfen benzin istasyonunda çalışıyordu.

"Edie'nin demiryolu görevlisine ne olduğunu merak ediyorum," dedi, sanki kendi kendine konuşarak.

"Hangi demiryolu görevlisi?" diye sordum.

İşte kasabadaki herkesin yıllardır bildiği hikâyeyi o zaman duydum.

Naples kasabası yolda küçük bir nokta gibiydi. "Gözünü kırpma, yoksa kaçırırsın!" derdik. Vienna'nın yaklaşık sekiz kilometre kuzeyinde ve biraz batısındaydı. Milwaukee Demiryolu'nun bir hattı Sioux Falls'dan çıkıp Vienna ve Naples'dan geçerek ertesi gün dönüş yapıp yine Sioux Falls'a gideceği Bristol'a varırdı. Mis Burgoyne 1935 yazında trene binmeye başlayana kadar Milwaukee yarım yüzyıldır orta Batı coğrafyasının bilindik bir parçası olmuştu.

"Evet," dedi Pete, "o yaz bir gün akşama doğru o yolcu trenine bindi ve ertesi yıl boyunca her hafta üç kez Naples'a yolculuk etti. Orada inip eve yürürdü."

"Neden yapıyordu bunu?"

"Hiç kimse tam olarak bilmiyor. İstasyon şefi, Bill adında bir kondüktöre âşık olduğunu söylüyor, ama o Bill'in bir ailesi vardı. Hiç kimse tam olarak bilmiyor. Bunu yaklaşık bir yıl boyunca yaptı ve sonra başladığı gibi birdenbire bıraktı. En soğuk kış akşamlarında bile Naples'dan eve kadar haftanın üç günü o altı kilometreyi yürürdü."

"Bu Bill'le, kondüktörle nasıl tanıştı?"

"Hiç kimse tam olarak bilmiyor," dedi Pete. "Aralarında bir aşk ilişkisi olduğunu sanmıyorum. Sanırım trene binen ve kondüktörün erkek arkadaşı olmasını arzu eden otuz yaşında yalnız bir kadından ibaretti. Ama bilmiyorum. Hiç kimse tam olarak bilmiyor."

Tren artık yok. Tren istasyonu da. Demiryolu rayları yıllar önce söküldü ve hurdaya çıktı, yerel tren hattı uygulaması terk edildi. Miss Burgoyne'un babası 1950'lerin başında öldü, annesi de birkaç yıl sonra. Miss Burgoyne çiftlik arazisindeki kulübede yaşamaya ve bölgedeki çocuklara müzik dersi vermeye devam etti. O zaman evde kalmış altmışlık bir kadın olarak bir gün muhtemelen ailesinin memleketi olan ve şu anda mezarlarının bulunduğu Iowa'da bilinmeyen bir yere gitmek üzere kasabadan ayrıldı ve bir daha hiç dönmedi. 70'lerin ortalarında bir ara kasabanın sakinleri onun öldüğünü duydu. Dedikodulara göre bir adamla birlikte yaşıyordu bunca zamandır, ama hiç kimse tam olarak bilmiyordu. Bugün yaşamış olduğu yerleşim alanı bile yıkıldı ve tarım alanı olarak yeniden tescillendi.

Şu anda kırk altı yaşındayım, onun 1928 model Buick'inin kilometre sayacının küçük, özenle kesilmiş yapışkanlı bant parçasıyla kaplı göstergesini çaldığım zaman Edith'in yaşındaydım.

Orta yaşın huzursuzluğu ve kararsızlığı üzerime çöktüğünde bazen kulağa soylu gelen adı, asil duruşu, insan ilişkilerindeki nezaketi ve kentli havasıyla üniversite eğitimli müzik öğretmenimi zihnimde canlandırırım.

Onun istasyonda, akşama doğru Milwaukee trenini beklediğini hayal ederim. Tren güneyden bir buhar ve öfke bulutuyla gelir. O trene biner, on dakika sonra Naples'da inip taşlı yolda ikindi vakti eve, teyze-annesinin ve enişte-babasının onu fener ışığında beklediği eve tek başına yürür. Durakların arasındaki on dakika boyunca onu, kırmızı işlemeli ve yarı askerî MILWAUKEE HATTI armalı mavi üniformasının içindeki demiryolu görevlisinin, kondüktörün haftada üç kez Sioux Falls'dan Bristol'a gidip gelişini dikkatle izlediğini hayal ederim.

Bodrum katındaki çalışma odamdaki piyanonun başına oturup neredeyse unutulmuş birkaç parça çalarken Miss Burgoyne'u hatırlarım ve o köyün bütün diğer sakinleri gibi hayaller kurarım.

Ama hiç kimse tam olarak bilmez.

BILL FROKE
Columbia, Missouri

RUHLAR UÇUP GİDER

Kocamın öldüğü duygusu üzerime çöktüğünde çamaşırları yerine koyuyordum. Bir iş gezisindeydi ve daha iki gün önce ondan haber almış olsam da o an artık aramızda olmadığından emindim.

On yıldır evliydik. Üç çocuğumuz o sırada annelerinin üst katta aklını kaçırdığından habersiz, arka bahçede oynuyordu. Başım dönüyordu ve kafam karmakarışıktı. Gezide yanına almadığı şort ve tişörtlerle dolu sepeti yere bıraktım ve yatağımızın ucuna oturdum. Bu his, her ikimizin de yirmilerinde olduğumuz günlerden beri paylaştığımız her şeyi içeren büyük bir dalga halinde hiç yoktan gelmişti. Benim üzerime çökerek gelmişti ve boğuluyordum, hava soluyamıyordum. Göğsüm daralmıştı, ağzım da kurumuştu. Bütün kahkahalar, birlikte çocuk sahibi olmanın bütün neşesi, birlikte geçirdiğimiz hayatın bütün huzur ve güven duygusu saniyenin binde birine sıkışmıştı.

Komşumun karısı Michele öldüğünde hissettiğimin aynısıydı bu. Onun oğlunun nikâhındaydık ve o da evde, kanserden ölmek üzereydi. Aile Michele'i annesi ve ağrı kesici ilaçlarıyla baş başa bırakarak nikâh törenini yapmaya karar verdi. Rahip törende Darin'e, "Bu adamı geline kim veriyor?" diye sorduğu, Darin'in babası Hugh'un da sıradaki yerinden kalkıp, "Annesi ve ben," dediği bölüme gelmişti. O anda o şubat öğleden sonrasının karanlık bulutlarının arasından, İsa ve koyununu anlatan vitray panellerden sızan inanılmaz parlak bir ışık vardı ve kocamın elini törenin tam ortasında, onu bağırtacak kadar kuvvetle sıktığımı hatırlıyorum. Birkaç saat sonra, düğün yemeğine gittiğimizde Michele'in nikâhta Darin'in, Ellen'a verildiği anda öldüğünü öğrendik. Michele'in ön bahçesindeki papatyalar her yıl o gün açıyor.

Bu, büyükannemi kaybettiğimde duyduğum hissin de aynısıydı. Annemin yaşadığı yere pek de uzak olmayan bir yerde kocam ve çocuklarımla ormanda kamp yapıyorduk. Çocukları soğuk nehirde yıkamak canımıza tak etmişti, bu yüzden biz de cipe doluştuk ve sıcak duş almak için anneme gittik. Büyükannem bir süredir hastaydı, ama yakın zamanda evinden Penticton Hastanesi'ne kaldırılmıştı. Anneme onun nasıl olduğunu sordum, o da o sabah büyükbabamla konuştuğunu ve büyükannemin dayandığını söyledi. O anda bayılacak gibi hissettiğimi hatırlıyorum. Gözyaşlarına boğulup anneme sarıldım, o da bu his geçene kadar bana sarıldı. O günün ilerleyen saatlerinde büyükannemin o anda öldüğünü öğrendik.

Yani artık yaşadığım karmaşayı ve paniği anlayabilirsiniz. Bunun aynı his olduğundan neredeyse emindim, ama bir yandan da, onu yatağımızın yanındaki yerde derdest olmuş şekilde "görmeme" karşın, kocamın hâlâ hayatta olduğundan da emindim. Kendimi yerdeki hâlâ sıcak ama cansız bedenine koşarken hissedebiliyordum ve bedenimdeki her bir kas, bunun hayatın sonuna ait bir duygu olduğunu biliyordu.

O akşam ona otelinde ulaşabildim. Korkularımı paylaşmaya fazlasıyla utandığımdan, o gün çocukların yaptıkları şeyler hakkında bir sohbet açtım ve Lima'da havanın nasıl olduğunu sordum. Dördüncü çocuğumuz Claire altı ay sonra doğdu.

Kocam eve yaptığı iki haftalık kısa bir gezi dışında Peru'da dört ay kaldı, mühendislik projesini bitirdi, bu süre içinde aramızdaki her şey normal görünüyordu. İkinci kez eve döndüğünde bana o gezinin sonuna doğru Peru'da bir kadınla tanıştığını açıkladı. Kadının eski Peru güzeli olduğunu ve sanki önceki hayatında onunla evli olduğunu anlattı. Onu beklemek yerine benimle evlenerek korkunç bir hata yapmış olduğunu itiraf etti. Üzgün olduğunu söyledi ve boşanma evrakını bana teslim etmek için izin istedi. Amerika'yı çok seven Peru güzellik kraliçesiyle evlendi. Üvey kız kardeşi Claire'inkini andıran siyah kahverengi buklelere sahip güzel bir küçük kızları var. Ama yalnızca yirmi beş kilometre uzakta yaşamasına karşın diğer dört çocuğunu ve beni pek görmüyor.

Çamaşırları yerleştirdiğim gün hissettiğim şeyin ne olduğunu anlamam birkaç ayımı aldı. Onun bir parçasının öldüğünü

hissetmiştim. Ruhu ailemizin yuvasından çıkmış ve o kadının yuvasına uçmuştu, bu da o kadar hızlı olmuştu ki kalmayı düşünecek zaman da bulamamıştı.

LAURA MCHUGH
Castro Valley, California

YANLIŞ TESLİMAT

Kuzey Carolina eyaletinin Charlotte kentinde posta kuryesi olarak çalışıyorum. Birkaç yıl önce bir gün bir posta kutusuna gittim. Orada yaşayan genç ve boşanmış kadın, Christy yolun kenarında bekliyordu. Bana anlatacak bir hikâyesi olduğunu söyledi.

Altı ay önce ona üzerinde sokak numarası yazan ama mahalledeki başka bir sokakta aynı numaradaki başka bir evi adres gösteren bir mektup bırakmışım anlaşılan. Dışarıda yapacak birkaç işi varmış, bu yüzden mektubu doğru adrese bırakmaya karar vermiş.

Tesadüf bu ya, mektup bekâr bir adam olan Stan'e gönderilmek istenmiş. Kısa bir süre konuşmuşlar ve sonra Stan onu aramış. Çıkmaya başlamışlar ve o zamandan beri birliktelermiş.

Mektubu yanlış adrese teslim ettiğim için utandım, ama bu hoş insanları bir araya getirdiğim için memnundum.

Birkaç ay sonra Christy'nin bahçesine bir "satılık" tabelası dikildi ve nikâh davetiyeleri gönderildi. Kısa bir sürede ev satıldı, nikâh yapıldı ve Christy ile çocukları Stan'in evine taşındı.

Birkaç ay sonra bir "satılık" tabelasını *onların* bahçesinde gördüm. Evliliklerinde bir sorun olabileceğini düşündüm, bu yüzden kapılarına gidip onlara bakmak için bir bahane buldum.

Christy büyük bir gülümsemeyle kapıyı açtı ve devasa karnını gösterdi, "İkizlerimiz olacak!" dedi. "Bu ev yeterince büyük değil, yani taşınmamız gerekiyor."

Kamyonuma doğru yürürken birdenbire, hatalı teslim edilmiş tek mektubumun doğmayı bekleyen iki küçük insana bir hayat şansı verecek olduğu düşüncesiyle birdenbire ürperdim. Müthişti.

JOHN WILEY
Charlotte, Kuzey Carolina

PAUL'LE UÇURTMA UÇURDUĞUMUZ GÜN

Yirmi yıl önce sıcak bir Florida günüydü ve rüzgâr batıdan esiyordu. Paul ve ben içkiyi bırakmaya çalışıyorduk. Birlikte sarhoş olmuş, birbirimizin hayatını mahvedişimizi izlemiş, birbirimizi desteklemiş, birbirimizi yarı yolda bırakmış ve sevmiştik. Paul benim arkadaşım, ruh ikizimdi. Artık uzun zaman süren anormal davranışlarımızdan normal hayatlar yaratmaya çalışıyorduk.

Paul bir doksan beş boyunda, muazzam bir kahkahası ve büyük bir gülümsemesi olan bir adamdı. O zamanlar sörfçüydü, görünüşte her sörfçünün olduğu gibi sarı saçları ve şişkin kasları vardı. Ve elbette alkolü yeni bırakmış bir çocuktu, tıpkı benim gibi.

Ben küçücük bir bikininin içinde kısa boylu, sarışın bir ilkokul öğretmeniydim. Ama gerçekte alkol sorunum vardı ve bir bira olmadan günü nasıl geçireceğim hakkında hiç fikrim yoktu.

Kumsala gittik. 1980'de Florida'da yazın sıcak bir hafta sonu başka yapacak ne vardır ki? Küçük soğutucumuzu sodayla doldurduk, birkaç havlu aldık ve gittik. Paul'ün bir uçurtması vardı. Merak ettiğimi hatırlıyorum... Neden kumsala bir uçurtma getirmişti ki? İnsan neden uçurtma uçurmak istesindi ki? Uçurtma uçurmanın ne anlamı vardı? Paul hep biraz tuhaftı.

Paul'ün yanında bir misina vardı. Misina şeffaf ve dayanıklıydı, çok da uzundu.

Kum tepelerindeki bir palmiye ağacı kümesinin gölgesine kurulduk ve Paul uçurtmayı kurmaya başladı. Kuyruk için ne kullandığını hatırlamıyorum ama uçurtmanın kırmızı olduğunu, pek de büyük olmadığını gerçekten hatırlıyorum... Yalnızca sıradan küçük kırmızı bir uçurtmaydı. Paul misinayı uçurtmaya bağladı, kuyruğa iliştirdi ve havaya bıraktı. Rüzgâr arkamızdan, güçlü bir şekilde batıdan okyanusa doğru esiyordu. Uçurtmayı havalandırmak için

onunla birlikte koşmamız gerekmiyordu. Hiçbir şey yapmamız gerekmiyordu. Paul yalnızca uçurtmayı bıraktı, o da havalandı. Uçuverdi. Paul'ün yüzünde büyük bir gülümseme oluştu.

Çok misinamız vardı, bin beş yüz metre kadar olmalı. Paul uçurtmayı saldı ve uçurtma, okyanusta gittikçe uzaklaşarak inip dans edene, alçalıp yükselene ve dönene kadar ipe asıldı. Nihayet küçük kırmızı uçurtma mavi gökyüzünün ışıltısında kayboldu. Hâlâ orada olduğunu anlamamızın tek nedeni her ikimizin de tuttuğu misinadaki çekiş gücüydü. Bakışlarımızı gökyüzüne diktik, uçurtmayı bulmaya çalıştık, nasıl kaybolduğuna güldük ve sonra Paul bir telle birbirine bağlanmış birkaç konserve kutusu aldı. Onları kumsalda yayılmış olan ve gökyüzünü işaret eden misinaya bağladı.

Konserve kutuları sanki gaipten inip kalkıyordu. Parlak ışıkta onları tutan misinayı görmek imkânsızdı; onları tutan hiçbir şey yokmuş gibi rüzgârda öylece zıplıyor ve sallanıyorlardı. Sonra biri uçan konserve kutularının altında yürüdü ve gökyüzüne tutturulduklarını fark etti. Tekrar tekrar baktı, ileri geri yürüdü, etrafına baktı ve sonunda bizi fark edip bir şey olduğunu anladı, ama ne olduğundan emin değildi. Gençtik ve gülüyorduk.

Daracık siyah mayolu genç bir kadın konserve kutularını gördü ve uzun süre onlara baktı. Onların nasıl oraya çıktıklarını hiç anlamadığını bize göstermekten utanmadı. Nihayet Paul'e yaklaştı ve işin sırrının ne olduğunu sordu. Paul ona söylemedi, kadın da ne olduğunu bulamadı. Sonunda kadın merak içinde kumsalda yürüyerek oradan ayrıldı. Ona söylemeliydik, belki de söylememeliydik. Konserve kutuları sihir gibi görünüyordu.

O günü ikimiz birlikte ve o uçurtmayla, konserve kutularının boşlukta asılışını, insanların onların altında ileri geri yürüyüşünü izleyerek geçirdik. Aslında uçurtmayı bir daha görmedik, yalnızca misinanın çekişi sayesinde orada olduğunu anlıyorduk. Eve dönme vakti geldiğinde uçurtmayı indirmek ikimizin de içinden gelmedi... Bu yüzden onu orada, herkesin ulaşabileceği yüksekliğin biraz yukarısında misinada neşeyle zıplayan konserve kutularıyla denizin üstünde bıraktık. O akşamın ilerleyen saatlerinde Paul uçurtmayı daha sağlam bağlamak için geri döndü ve onu kaybetti. Uçurtma denizde daha da uzağa, muhtemelen Kanarya Adaları'na kadar savruldu. Rüzgâr

kumsalda hemen hemen hiçbir zaman batıdan esmez. O günden beri de hiç o şekilde esmemiştir. Pek de umurumda değil; çünkü o gün öyle esmişti işte.

Paul o zaman arkadaşımdı, şimdi de öyle. Ellili yaşlarımızdayız ve birbirimizden binlerce kilometre uzakta yaşıyoruz. O New York'un dışında buz gibi bir bölgede, uzun boylu ve sarışın bir sörfçü için tuhaf bir yerde yaşıyor. Ben hâlâ Florida'da yaşıyorum. Başka insanlara âşık oluyoruz, ama hiçbir zaman birbirimizi tamamen kaybetmiyoruz. Bu temmuzda yirmi yıldır içmiyor olacağız. İnanıyorum ki bugün bile hâlâ o kumsaldayız, hâlâ konserve kutularımızı kimsenin göremeyeceği sağlam bir ipe asıyoruz ve ikimizin de hissettiği güçlü çekiş sayesinde küçük kırmızı uçurtmanın orada olduğunu hâlâ biliyoruz.

ANN DAVIS
Melbourne, Florida

BİR AŞK DERSİ

İlk kız arkadaşım Doris Sherman'dı. Koyu renk kıvırcık saçları ve parlak siyah gözleriyle gerçekten güzeldi. Gittiğimiz köy okulunun molalarında okul bahçesinde onu ne zaman kovalasam uzun bukleleri rüzgârda uçar ve dans ederdi. Yedi yaşındaydık ve en ufak kural ihlalinde bize tokat atan Mrs. Bridges'ın gözetimi altındaydık.

Benim gözümde Doris birinci ve ikinci sınıfların karışık eğitim gördüğü sınıfımın en çekici kızıydı ve yedi yaşında âşık olmuş bir çocuğun fevri halleriyle onun kalbini kazanmayı aklıma koymuştum. Doris'in sevgisini kazanmak için güçlü bir rekabet vardı. Ama ben kararlıydım ve sonunda inadımın ödülünü aldım.

Ilık bir ilkbahar günü okulun bahçesinde metal bir rozet buldum. Seçim rozeti olmalıydı (belki Roosevelt'in rozetidir). Ön tarafı hâlâ parlak ve ışıltılıydı, ama diğer taraf paslanmaya başlamıştı. Pek duraksamadan bu yeni bulduğum ganimeti Doris'e sevgimin bir göstergesi olarak sunmaya karar verdim. Rozeti açık avucumda (parlak tarafı üste gelecek şekilde) uzattığımda onun etkilendiğini anladım. Koyu renk gözleri parladı ve onu hemen elimden aldı. Sonra hiç unutmadığım sözler peşinden geldi. Gözlerimin içine bakarak ve vakur bir tonda fısıldayarak bana, "Alvin, kız arkadaşın olmamı istiyorsan artık bulduğun her şeyi bana vermelisin," dedi.

Bunun üzerinde bir daha düşündüğümü hatırlıyorum. 1935'te tek bir sent benim yaşımda ve durumumda bir çocuk için küçük bir servetti. Ya gerçekten önemli bir şey bulsaydım, mesela beş sent? Onu Doris'ten saklayabilir miydim ya da ona bir sent bulduğumu söyleyip dört sentlik kârı kendime mi saklardım? Doris bu anlaşmayı diğer birçok rakibimle de yapmış mıydı? Okuldaki en zengin kız olabilirdi.

Bütün bu sorularla yüzleşmemle birlikte Doris'e olan saygım zamanla azaldı. Yüzde ellisini istemiş olsa hâlâ bir şansımız olurdu.

Ama ilişkimizin çok erken dönemlerinde *her şey için* zorbaca talebi goncayı açmadan koparmıştı.

Bu yüzden, Doris her neredeysen ve her kime dönüştüysen sana erken yaşta aldığım aşk dersi için teşekkür ediyorum, daha da önemlisi, aşk ve ekonomi denklemindeki netameli denge için. Ayrıca bilmeni isterim ki zaman zaman, uyuklarken seni hâlâ o okul bahçesinde siyah ve dans eden buklelerine uzanarak kovalıyorum.

ALVIN ROSSER
Sparta, New Jersey

BALERİN

Herkes bana kendilerini deli ettiğimi söylüyor, özellikle de karım. Ona hiçbir zaman güzel ya da şirin olduğunu söylemem, öyle olduğunu düşündüğüm zamanlar bile. Bunun yerine ona hoş göründüğünü söylerim. O da annesinin hoş göründüğünü söyler. Hoş olmanın iyi, gerçekten iyi olduğunu söylerim. Hoş benim için iyidir. Ya bir gün güzel, ertesi gün daha da iyi görünürse? O zaman söylemek için ayırdığım hiçbir söz kalmaz. Her zaman kenara ayırdığınız bir şey olmalı.

Bütün gün kenara hiçbir şey ayırmamış insanlar görüyorum. Bu yüzden en başta ağrı uzmanı olmaya ilgi duydum. Acıyla ilgili en müthiş şey, saçmalamaya yer olmamasıdır. Sohbetle çok zaman harcamaya gerek yoktur. Onları gördüğüm andan itibaren hastalar diğer herkesten umudu kesmiş olur. Kemikte sıyrılacak et kalmamıştır. Acıyı takdir ediyorum. Onurlandırılmayı hak ediyor. Sürekli, bitmeyen acının korkusundan daha temel bir korku yok.

L. ofisime sol bacağındaki ağrı şikâyetiyle geldi. Bu kadın şapşal, diye düşündüm. Onu muayene ettiğimde yalnızca ağrısı olmadığını, ayrıca bacağı kaskatı olduğu için pek rahat yürüyemediğini de anladım. Hem o hem kocası kafayı yemiş gibi gülümsüyorlar. Omurilik tümöründen kuşkulanıyorum ve haklı çıkıyorum. Sinir cerrahından omuriliğine biyopsi yapmasını istiyorum, o da yapıyor. Biyopsiden sonra omuriliğinde daha az sıvı kalıyor ve böylelikle kendine nasıl kateter bağlayacağını öğreniyor, bir bağırsak programına başlıyor ve diğer bacağını da pek kullanamaz hale geliyor. Biyopsi sonuçsuz kalıyor. İnanamıyorum. Dünyaca tanınan patoloğu aramak için çok mesai harcıyorum ve ona benim için hatama bir daha bakıp bakamayacağını soruyorum. “Sanırım iyi bir parça aldım,” diyen sinir cerrahını arıyorum.

“Eh bazen olur bu!” diyerek gülümsüyor.

Tam saha prese başladım. Onu meslektaşlarıma takdim ediyorum, omurilik sıvısını alıyorum, cildine, akciğerlerine, beynine ve kanına bakıyorum. Açıklanamayan bir omurilik tümörü ve yatağına işemesi ve pislemesi dışında hiçbir sağlık sorunu yok. Sonraki birkaç ay içinde tümör daha fazla büyümüyor, ben de önüne bazı ilaçlar atıyorum. Mesane ve bacak kasılmalarını azaltacak bazı haplar ve beni daha iyi hissettirecek bazı steroidler.

Kocası heyecanla gülümsüyor ve karısı benim gözetimimde olduğu için çok mutlu olduklarını söylüyor. İçimde sokağa çıkmamaları için kapıları kilitleyip onları sonsuza kadar içeride tutma dürtüsü hissediyorum. Bütün ihtiyacım olan bu, adamın neşesi ve tümörüyle tekerlekli sandalyesinde iskelet haline gelecek kadar incelmiş kadının duyabilecek herkese, “Bakın, ne kadar iyi bir doktorumuz var. Ona gittiğimiz için çok mutluyuz!” demesi.

Yapılacak pek bir şey yok. Aylardır hiçbir değişiklik olmadı. Bir şekilde yaşayacağını, ama en azından yaşayacağını anladım. Onlardan ara sıra haber alıyorum. Yeniden ilaç yazma, daha fazla fizik tedavi istekleri. Yaklaşık 150 kilometre uzakta oturuyorlar ve bazen on beş dakikalık randevu için geliyorlar. On üç dakikasında sohbet ediyoruz, sonra da onu muayene ediyorum. Onlara başka hastam olmadığı zamanlarda randevu veriyorum. Hâlâ en sevdikleri doktorlarıyım.

Bir cuma günü kocası arıyor. Bu belirtiler kulağa farklı geliyor. Onlara 150 kilometrelik yolu kat edip kliniğe gelmelerini söylüyorum. Yaptığımız tarama, üç ay önceki sonuçta yalnızca beynin göründüğü yerde, beyninin arka tarafında beş santimlik bir tümör gösteriyor. Birkaç dakika içinde basınçtan ölebilir. Kocası bana koşuyor ve binlerce kez elimi sıkarak, “Burada olduğunuza çok seviniyorum,” diyor. Kadının gözleri tümör nedeniyle seğirip duruyor ve başı ağrıyor, ama o da beni gördüğüne seviniyor. O gece sinir cerrahı kafatasının tepesini açıyor. Kadın hızla daha iyi hissetmeye başlıyor. Kentteki birçok patolog ve onkolog bunun seyrek görülen ama nadir olmayan bir tümör olduğunu söylüyor.

Kadın tedavisine başladı ve bugün beni görmeye geliyor. Karıkoca neşeyle ışık saçıyor. Kadının bacakları ince ve kızarık. Üstünde hiç tüy ya da et yok. Ayak tırnakları dehşet verici. “Bakın, bakın!” diyor. Bana

göstermek için tekerlekli sandalyesini iki ayağıyla öne ve arkaya ittiriyor. Sonra, “Bir de buna bakın,” diyor. Kendini elleriyle havaya kaldırıyor. Omurilik hasarı sonucu aşil tendonlarının kısalması ve topuklarını yukarı çekmesi nedeniyle ayakları ve parmak uçları aşağıya doğru duruyor. Yüzü steroidler nedeniyle büyük ve yuvarlak; ay gibi bir yüzü var. İnce bir saç tabakası yüzünü sarıyor. Kaşları kavisli, alnı kırışık içinde. Durmadan gülümsüyor ve hâlâ titreyen gözleriyle bana ayaklarının topuklarında ve parmak uçlarında durduğunu gösteriyor. Çocuk gibi görünüyor. Bir balerin. Kocası gururlu ve o da kadının ayaklarına bakıyor. Sonra kadın yerine oturup yakınıyor. “Bir de bu koca surattan kurtulsam.”

“Hayır,” diyorum ona. “Sen çok güzelsin.” Gerçekten de öyle.

NICHOLAS WIEDER
Los Angeles, California

ŞANS KURABİYESİ

Yıllar boyunca annemle babam bir şans kurabiyesinden çıkan, “Siz ve karınız birlikte mutlu bir hayat süreceksiniz,” yazısının şansını yaşadılar. Bu yazıyı Küba’daki bir kumsalın yakınında gülümserken çekilmiş çerçeveli bir fotoğraflarında sakladılar. Bu fotoğrafı ve şansı görmekten her zaman keyif alırdım; bana bir istikrar duygusu verirdi. Annem ve babam adeta çerçeveye bakma zahmetinde bulunan herkese mutlu olduklarını ve mutlu kalmak için bizzat uğraşacaklarını söylüyorlardı. Ben yirmi altı yıllık harika bir evlilikleri olduğunu söylerdim. Elbette iyi zamanlar da olmuştu, kötü zamanlar da; ama istedikleri hayata ulaşmak için birlikte uğraşabilmişlerdi. Bana göre insan ancak bu kadarını isteyebilir.

Annem elli bir yaşındayken diline agresif bir kanser türü teşhisi kondu. Ameliyat onu dilsiz bırakacaktı ve hayatının sonuna kadar bir beslenme tüpü kullanması gerekecekti. Radyasyon tedavisini seçti, ama kanser lenf nodlarına yayıldı. Onların alınması için boynundan ameliyat oldu. Teşhisten sonra bir yıl içinde tümör diline geri döndü. O kadar güçsüzdü ve zayıflamıştı ki artık ameliyat seçeneği kalmamıştı. Haftalar sonra soluk borusundan ameliyat olmak zorunda kaldı, bu da sesini kaybetmesi ve beslenme tüpünü kullanmaya başlamak zorunda kalması anlamına geliyordu. Babamla birlikte daha fazla ameliyat olmama ve evde kalma kararı aldılar. Bu son derece zor günlerde kocamla evlendim. Babama yardımcı olmak ve annemin yanında kalmak için onların yanına taşındık. Nikâhımdan beş hafta sonra annem bütün aile oradayken evde öldü. (Bunları ağlayarak yazıyorum.)

Ölümünün ertesi günü ailem yemek için dışarı çıktı; büyük bir aile yemeği hazırlayacak havada değildik. Babam bir Vietnam restoranı seçti. Annem hakkında konuşarak ve anılarımızı paylaşarak akşam

yemeği yedik. Acı tatlı anılardı bunlar. Onu hepimiz çok seviyorduk, ama aynı zamanda acısı dindiği için memnunduk. Yemekten sonra şans kurabiyelerimizi açtık. Kocamın şans kurabiyesinde şöyle yazıyordu: “Siz ve karınız birlikte mutlu bir hayat süreceksiniz.” Onu evlendiğimiz gün gülümseyerek çektirdiğimiz bir fotoğrafın çerçevesinde saklıyoruz.

SHARLI LAND-POLANCO
Providence, Rhode Island

KÜLLER

Annem 18 Ağustos 1989'da öldü. Büyüleyici ve çekici bir kadındı; ama her zaman kolay anlaşılacak biri değildi, "birden fazla hayat sürmüştü". İsveç'te doğmuştu, ama damarlarında akan Çingene kanı onu dört evlilik ve dört çocuk vasıtasıyla dünyanın etrafında dolaştırmıştı. İlk kocası İsveçli bir şehir plancısıydı. Bir sonraki bir Rus ressam, ondan sonraki Cod Burnu'ndan bir marangoz, sonuncusu da İrlandalı bir komünistti. Ben onun üçüncü ve en kısa evliliğinin ürünüyüm.

Annem öldükten sonra cesedini yaktırdım. Kuzenim külleri koymak için güzel bir ahşap kutu yaptı. Onunla ne yapacağıma karar vermemiştim, bu yüzden karar verinceye kadar bir dolabın çekmecesinde sakladım. Olası birkaç plan vardı. Biri onu İsveç'e göndermekti. Bir başkası Rio Grande'nin sularına saçmaktı ya da en uzun süre yaşadığı San Francisco'nun rüzgârlı tepelerinden aşağı savurmaktı.

Hâlâ ne yapacağımı düşünürken hırsızlar bir gece evime girdi ve kutu çalındı. Polisin bana söylediğine göre yöredeki çalıntı mal satıcıları o kadar becerikliydi ki annemin birkaç gün içinde Arizona'da bir bitpazarına düşmesi güçlü bir olasılıktı. Yine de hırsızın hatasını anlar anlamaz geri dönüp kutuyu kapının eşiğine bırakacağını düşündüm. Nihayetinde içinde mücevher yoktu, yalnızca bir kül yığını vardı. Ama bu hiç olmadı ve yavaş yavaş ölü annemin hâlâ dünyada gezindiği sonucunu çıkarmak durumunda kaldım, tıpkı hayatında yapmış olduğu gibi. Tuhaf bir şekilde şiirsel bir şaşırtmacaydı bu.

Beş yıl sonra Kutsal Aile Katolik Kilisesi'nin rahibi Jack Clark Robinson'dan telesekreterime bir mesaj düştü. Bu bölgede yaşayan Sara Wilson adında başka biri daha vardı, ben de ara sıra ona

gönderilen mesajları alıyordum. Bu yanlış mesajları dinlerken öğrendiğim kadarıyla kadın bir kilisede aktif olarak çalışıyor ve futbol antrenörlüğü yapıyordu. Doğal olarak rahibin yanlış numarayı aldığını düşündüm. Rahibin çağrısına cevap verdim ve resepsiyon görevlisine yanlış Sara Wilson'ı aradıklarını açıkladım, ama o çağrımı başka bir yere aktardı, ben de açıklamamı tekrarlamak zorunda kaldım. Rahip bana Kerstin Lucid'in kızı olup olmadığımı sordu. "Evet," dedim yavaşça. Kilisenin yeraltı mezarlığında içinde küller olan bir kutu bulmuşlardı, dediğine göre, küllerin içinde de benim izimi buldukları Vista Verde Cenaze Evi'nin koyduğu annemin isim etiketini bulmuşlardı. Rahip Jack yalnızca iki yıldır kilisedeydi, kutunun nasıl ve ne zaman geldiğini bilmiyordu. Ondan önce kilisede çalışan rahiple görüşmüştü, ama adam da kutuyla ilgili hiçbir şey bilmiyordu.

O günün ilerleyen saatlerinde annemi almak için Albuquerque'nin güney vadisine doğru arabayla yola çıktım. Bütün hayatı boyunca pagan gibi yaşamıştı, şimdi onu bir Katolik kilisesinde bulmak ironik bir durumdu. Rahip Jack'in Fransisken Tarikatı'nın kahverengi cüppesi içindeki çıkışı epey sinir bozucuydu, o da sanırım bunu yüzümden okumuştu. Bana annemi nazikçe geri verdiğinde onu saklamaya karar verdim. Ailem ve ben artık onun kutusunun tatillerde ve partilerde süslüyoruz ve dans ettiğimizde piyanonun üstünde olmasına özen gösteriyoruz.

SARA WILSON
Corrales, New Mexico

HARRISBURG

27 Ağustos 1996'da annem beni gecenin bir yarısında uyandırdı ve 911'i aramamı söyledi. Ambulans eve geldi ve babamı Güney Jersey'deki bölge hastanesine götürdü. Ertesi akşam babam komaya girdi, doktorlar da onun Philadelphia'da bir hastaneye sevk edilmesine karar verdi. Annem ve ben hastaneye ulaşana kadar babam ameliyata girmişti.

On iki saat sonra doktorlar bekleme odasına seslendi ve, "Beyninde bir anevrizma meydana geldi. Uyanabileceğini sanmıyoruz," dediler.

Yoğun bakımdaki odasına getirildikten hemen sonra onu görmek için içeri girdik. Onunla konuşurken, "Merhaba baba," dedim ve tam o anda gözlerini açtı.

Doktorlar odaya girip ona birçok soru sordu. "Kaç yaşındasınız? Hangi yıldayız? Başkan kim?" İlk üç soruyu doğru yanıtladı. Fakat ona son soruyu, "Neredesin?" sorusunu sorduklarında, "Harrisburg," diye cevap verdi.

Sonraki birkaç gün boyunca ilerleme gösteriyor gibiydi. Sonra, 4 Eylül'de lisedeki son yılımın ilk gününde beni erkenden evden aldılar. Hastaneye vardığımızda annem beni bekliyordu. "Durumu kötüleşti," dedi. "Doktorlar beyin ölümünü ilan ettiler."

Birkaç dakika sonra bir hemşire yaklaşıp bize oturmamızı rica etti. Sorularımız olup olmadığını bilmek istiyordu. Kelimeler ağzımızdan döküldü, ailemizde hiç kimsenin söylememiş olduğu kelimeler. Bu kelimeler "organ bağışı"ydı. Bunun başkalarına yaşama şansı verebileceğini biliyorduk ve yardımcı olmak istiyorduk.

Cenazeden bir hafta kadar sonra Hayat Hediyesi Donör Programı'ndan bize alıcıların nereden olduğunu ve tedavilerinin nasıl gittiğini anlatan bir mektup aldık.

Liste karaciğer ve böbreklerle başlıyordu. Bir sonraki cümlede şöyle yazıyordu: “Elli üç yaşında, üç çocuklu bir adam Raymond’un kalbini aldı. Pennsylvania eyaletinin Harrisburg şehrinde yaşıyor.” İçim ürperdi ve kâğıdı yere düşürdüm.

İnanıyorum ki babam öleceğini biliyordu, kalbinin onunla birlikte ölmeyeceğini bildiğine de inanıyorum. Yoksa bir şekilde onun Harrisburg’da yaşamayı sürdüreceğini biliyor muydu?

RANDEE ROSENFELD
Egg Harbor Township, New Jersey

ÖLÜM

DÜŞÜNÜLMESİ GEREKEN BİR ŞEY

1970'teki doğum günüm için babam bana bir burç taşı yüzüğü verdi. Bu beyaz altın yüzüğün üzerinde iki yanında küçük elmaslar olan lacivert bir safir taşı vardı. Yüzüğün içine "İNANÇ" sözcüğü yazılmıştı. Bu yüzüğü çok sevdim ve sık sık taktım.

1991 yılının Kasım ayında bir doktorun muayenehanesine gittim ve yüzüğü kazara orada bıraktım. Muayenehaneden ayrıldıktan on beş dakika sonra telefon edip orada çalışanlara yüzüğü aramaları için haber verdim. Muayene odası, o sırada içeride bir hasta muayene edildiği için hemen aranmadı. Hasta ayrıldığında ve oda temizlendiğinde yüzük gitmişti. Bölge polisine, yüzüğün kayıp olduğunu bildirdim ve onlara ayrıntılı bir biçimde tarif ettim. Binanın asansörüne ilanlar astım. Bulana ödül vermeyi teklif ederek bölge gazetesine ilan verdim. Yıllar içinde benzer bir yüzük bulabilmek için birçok farklı kuyumcuyu, ikinci el dükkânını ve antikacıyı aradım, ama hiç bulamadım. Babam 1978'de öldü.

Annemin, kendisine büyükbabası tarafından verilen akuamarin taşlı bir yüzüğü vardı. Onu hep takardı ve ölünce onu takmamı ve hiç çıkarmamamı istediğini söyledi bana. 1991 yılının Ekim ayında ağır bir hastalığa tutuldu ve bir bakımevine gitmek zorunda kaldı.

1995 Mart'ının başlarında bakımevinden bir görevli, aileye annemin birkaç günlük ömrünün kaldığını söyledi. 5 Mart'ta bir kolyenin ucuna onun yüzüğünü taktım. Parmağıma takarsam babamın bana verdiği yüzüğü kaybettiğim gibi bunu da kaybedeceğimden korktum. O öğleden sonra koma halinde yattığı odasında otururken ona sessizce, "Anne, 'öteki tarafa' geçersen belki yüzüğümü bulmama yardımcı olursun, böylece seninkini takmaya korkmam," dedim. Annem 7 Mart'ta öldü.

Perşembe günü, 30 Mart'ta çalıştığım klinikteki hemşirelerden biri bazı evraklar hazırlıyordu. Onunla konuşmak için ofisine girdim ve eli masa lambasının altına doğru kaydığında taktığı yüzük büyük, mavi bir ışık saçtı. "Gloria, ne güzel bir yüzük!" dedim. Daha yakından bakınca bunun 1991'de kaybetmiş olduğum yüzüğün aynısı olduğunu hemen anladım. Ona daha yakından bakmak için izin istedim. İşte, yüzüğün içinde, yıpranmış ama hâlâ görülebilir halde "İNANÇ" sözcüğü vardı. Gloria, erkek arkadaşının onu ikinci el araba satışı için temizlediği bir kullanılmış arabada bulduğunu söyledi. Yüzük bir süredir ondaymış ve daha önce de takmış. Onunla sık sık çalıştım, ama hiç fark etmemiştim. Ona hikâyemi anlattım, o da yüzüğü bana sorgusuz iade etti. O zamandan beri yakın arkadaş olduk. Yüzüğün onun da burç taşı olduğunu söylemem gerek. Doğum günü eylülde, benimkinden iki gün önce.

Söylemeye bile gerek yok, bu olayın anlamı hakkında uzun uzun ve çok düşündüm. Annem komada bir şekilde düşüncelerimi "duymuş" muydu? Yüzüğün bulunması bir tesadüf müydü? Annem "öteki tarafa" ulaşmış ve bir şekilde yüzüğü aramayı başarmış mıydı? Onu bulma arzum yüzüğü bana getiren olaylar zincirini harekete mi geçirmişti? Bu bulmacayı çözemiyordum. Belki de bu bana her iki ebeveynimden bir mesajdı. Emin olduğum tek şey bu olayın bana, "İnançlı ol," demesiydi.

P. ROHMANN
Charlottesville, Virginia

İYİ GECELER

Çocukların biraz daha dışarıda kalmak için yalvardıkları, anne babaların da kendi çocukluklarını hatırlayıp onlara direnmedikleri kusursuz bir yaz akşamıydı. Ama böyle tozpembe anlar bile bitmelidir ve küçükler nihayet yatmaya gidecektir.

Dinginliğin ve geçmeyen sıcaklığın tadını çıkararak yatak odamızın hemen dışındaki küçük balkonda oturduk. Sonra müzik sesi geldi. Bir trompetin eşi görülmemiş, ilkin belirsiz, keşif notalarıydı. Sonra ses, güven kazanarak tatlı ve duygusal bir ezgiye aynı anda hem içten hem yetenekli bir dışavuruma dönüştü.

Evimiz aslında yalnızca kısa, dar bir patika olan sokağın arkasındaki iki dönüm üzerine kurulmuştu. Önde, komşumuzun daha geniş arazisine paralel olan neredeyse boş iki alan ve ceviz ağacı korulukları vardı. Evimizin hemen yukarısındaki tepede, belli ki müziğin kaynağı olan eve baktık ve düşündük.

Eski bir ahşap evdi, belki bölgedeki ilk örnekti, iki katlıydı ve yaşlı ağaçların arasına gizlenmişti. İçine hiç girmemiştik; ama çocuklarımız girmişti, orada yaşayan beş çocuğun hepsinin bizim evimize girmiş olduğu gibi. Onların yaşları bizim üç çocuğumuzla aynıydı. En büyükleri olan on iki yaşındaki oğlan, yolun ve batıya doğru meşelerle kaplı tepelerin sınırını oluşturduğu o korunaklı mahallede yaşayan ve oynayan çocuklar topluluğunun en kıdemli üyesiydi. Mahalleli kızların lideri olan kadınsı ve cesur tek kızları her zaman yaratıcı fikirlerle doluydu. Bütün çocukları kibar, terbiyeli ve iyi ahlaklıydı.

Onların anne babalarını tanımazdık. Baba bir satış temsilcisiydi ve çoğu zaman evden uzaktaydı; iletişim kurduğumuz birkaç kez sakin ve iyi huylu, ama mesafeli görünüyordu. Yumuşak Güneyli aksanıyla ailesinin kökenlerini belli eden anne cana yakın bir kadındı, her zaman nazik ama mesafeliydi.

İlk birkaç notada enstrümanı çocuklardan birinin çaldığından kuşkulandık; ama bir anda bunun yaşça daha büyük, daha antrenmanlı bir müzisyen olduğu belli oldu. Bu geçmişin müziğiydi, dokunaklı ve içtendi, sorguya mahal vermeyen bir yetenek ve tutkunun ürünüydü. Güzel ama kısa süreli müzik çok geçmeden sona erdi. Çok geçmeden ışıklarımızı kapadık ve yattık. Huzurlu gecenin sessizliğinde uykuya daldık.

Ama sessizlik çok sürmedi. Şafaktan bir süre önce uykumuz bölündü; epey yakından siren sesleri, sonra balkon kapısında yanıp sönen duvardaki yaprak desenlerine vuran kırmızı ve beyaz renkte ışıklar. Boğulan sesler, daha fazla siren sesi. Sonra yeniden sessizlik.

Sabah haberimiz oldu. Önce çocuklar duydu. Yan komşumuz olan ailenin babası, o beklenmedik serenadın kaynağı, gece kalp krizi geçirmiş ve kurtulamamıştı.

ELLISE ROSSEN
Mt. Shasta, California

AĞAÇ KATİLİ CHARLIE

Bu, arkadaşım Bruce'un büyük amcası Charlie hakkında anlattığı bir hikâye. Biz ona ağaç katili Charlie diyoruz. Bruce küçük bir çocukken başarılı bir çiftçi olan Charlie Amca ve karısıyla birçok tatil geçirdi. Bu çift birlikte mutlu bir evde iyi bir aile kurmuştu.

Charlie gençken arazisinin çevresine bir duvar boyunca fideler ekti, birçok kurak yaz mevsiminde onları elleriyle suladı ve tarla farelerini ince kabuklarını kemirmekten alıkoymak için ilkbahar ve sonbaharda gövdelerinin çevresini özenle biçti. Bruce onu tanıyana kadar ağaçlar dik ve uzun bir hale geldi, yazın çiçek açmak için çığlık çığlığa birbiriyle yarışan çiçek zincirleri, kışın da muhafazakâr giyimli, asil arkadaşlar olmuşlardı.

Ama yaşlandıkça Charlie'ye bir şeyler oldu. Bir zamanlar gururu ve neşesi olan ağaçlar rahatsızlık kaynağına dönüşmüştü. Ağaçların Tanrı'nın kanununa göre kendisinden daha uzun yaşayacaklarını ve buna karşı koyamayacağını söyler dururdu. Bruce bu sahneleri anlatırken yüzünü bir duygu seli kapladı, ben de Charlie Amca'nın baltasını bileyip soğuktan donmuş bir sabah, tarlada isteksizce çalıştığını görebiliyordum.

Birkaç hafta içinde ağaçların birçoğu kesilmişti. Cesetler, başları ve omuzları eve karşıt yönde bakacak şekilde, dehşetli bir biçimde yere serilmişti. Charlie'nin karısı deliye döndü ve günlerini bir komşunun çiftliğinde geçirdi. Charlie'yi bu kadar dertli görmeye ya da baltanın yaptıklarını veya ağaçların dengelerini kaybedip toprağa çakılmadan önceki her bir darbeyle sallanırken homurdanışlarını duymaya katlanamıyordu.

Bir akşam Charlie'nin karısı döndüğünde karanlık bir evle karşılaştı. Charlie sandalyesinde değildi. Karısı onu, dışarıda yerde

yatarken tepesine düşen bir ağacın ağırlığıyla kafası ezilmiş bir halde buldu.

Kilometrelerce öteden arkadaşları cenazeyi görmeye geldi. Charlie'nin karısı çok geçmeden kasabaya taşındı. Komşular en iyi kütükleri kereste fabrikasına gönderip ağaçların tepelerini yakacak odun olacak şekilde kesti. Çiftlik satıldı. Charlie'den kalan hiçbir şey yok, yere yakın kesilmiş ve artık üzerinde otlar biten ağaç kökleri ve kurtulduğu için dalları o zamandan beri uzayan bir düzine ağaç dışında; onların sayesinde de ev bütün yaz serin kalıyor.

FRANK YOUNG
Staten Adası, New York

ÖLÜNÜN BLÖFÜ

Ben büyürken Queens'te küçücük bir apartman dairesinde yaşardık. Boş arazilerle çevrili yeni bir binaydı. Babam New York'ta şu anda Gotham'ın en gözde yeri olan Aşağı Doğu Yakası'ndan kaçmak için bizi bu çorak topraklara getirmişti. Doğumum bizi banliyönün yakınına getirmek için itici güç olmuştu. Her cuma gecesi babamın arkadaşları bize iskambil oynamaya gelirdi. Oturma odası hareketli bir sokak köşesine dönüşürdü. İki kız kardeşimle iki yatak odalı bir dairede yaşayan ben her zaman oturma odasında uyurdum. Cuma günleri, günün erken saatlerinde *pinochle*[65] oynarken, on yaşında biri için epey geç yatardım. Babam mutfakta madensuyu, soda, viski ve çavdar birasının bulunduğu geçici bir bar kurardı. Şişelerin yanında bir buz tepsisi. Bir bardak altlığı alabilir ya da içkinizi karıştırabilirdiniz. Annem bir ananas kesip sarı dilimleri kırmızı kirazlarla çerçeveleyerek tabağı süslerdi. Yelken açmaya hazır bir tekne gibi görünecek hale getirirdi tabağı.

Öğretmenlerin öğreteceği her şeyi yalayıp yutmaya hazır bir öğrenci gibi erkeklerin etrafında dolanırdım. Oyun masasının üzerinde büyük bulutlar halinde duman tüterdi. Leo Gold her zaman bu dingin, ağır çekim duman halkalarını üfürürdü. Halkalar bozulup uzaklaştığında oyun başlardı. Kartlar dağıtılır dağıtılmaz herkes kartlara yumulurdu. O kadar sessizleşirlerdi ki bardaklardaki buzların eridiğini duyabilirdiniz. Babamın kartlarla oynayışını izlemeye bayılırdım. Becerikli parmakları kusursuz bir isabetle karıştırıp dağıtırken kartlar onun elinde canlanırdı. Sesler ve ritimler her seferinde beni hipnotize ederdi. Leo Gold, duman halkaları üfüren adam, babamın en sevdiği *pinochle* eşiydi. Babam yirmi yıldan uzun süredir Leo'yla iskambil oynuyordu.

Büyüdüm, evlendim, bir aile kurdum; babam da güçten düşmüş yaşlı bir adam oldu. Nihayet bir huzurevine kabul edildi. Onu ziyarete gittiğimde, çok yorgun değilse iskambil oynardık. Babamın eriyip gittiğini görmek bana acı veriyordu, ama iskambil oyunu hayat boyu sürdürdüğü bir şey olmuştu. Bir cumartesi günü, öğleden sonra oynadığı pokerin ardından, babam mutlu görünüyordu. Onu öptüm ve vedalaştım. Ertesi gün öldü.

Cenaze töreni uzak bir mesafede, Long Island'daydı. Babamın cenaze arabasını bir limuzinle takip ettik. Lüks içinde oturmak için tuhaf bir zaman. Sıcak ve güzel bir yaz günüydü. Arkadaşları ve akrabaları babamın mezar yerinde toplandılar. Çamdan yapılmış tabutu yere indirildi. Tabutunun üzerine bir kürek dolusu toprağı ilk ben attım. Mezardan kafamı kaldırıp yukarı baktığımda güneş ışığı gözlerime girdi. Gözlerimi kırptım. Sonra babamın mezarının yanındaki mezar taşında Leo Gold adının yazılı olduğunu gördüm. Bu kişi iskambil oyunundaki Leo olabilir miydi? Annemin dikildiği yere doğru geriye bir adım attım ve ona yaslandım. "Leo Gold burada," diye fısıldadım.

Gözyaşlarıyla kalabalığa bakındı. "Leo nerede?" diye sordu. "Onu görmüyorum."

"Hayır, anne," dedim, "babamın yanında yatıyor."

Granitin üzerine kazınmış Leo Gold adı babamdan bir metre kadar uzakta, her ikisi de hiçliğin ortasında bir mezarlıkta yan yana yatıyorlardı.

Annem, "Bu bizim Leo'ysa baban orada pek yalnız hissetmeyecek. En azından iskambil oynarlar!" diyerek bağırdı.

Hayatın şaşırtmacalarını düşünerek gülümsedim. Ya da ölümün şaşırtmacaları mıydı bunlar? O akşam annem Leo Gold'un numarasını çevirdi. Karısından Leo'nun altı ay önce öldüğünü ve gerçekten de aynı mezarlığa defnedildiğini öğrendik.

JOEL EINSCHLAG
Queens, New York

65. Bir tür iskambil oyunu. (Y.N.)

EN İYİ ARKADAŞIM

Kan bağımız olmasa da Patty Minehart'ı kız kardeşim olarak görürdüm. İlk kez 1943'te, ikimiz de Victory Lisesi'nde ikinci sınıf öğrencisiyken tanışmıştık. En başından beri ruh ikiziydik. Her zaman aramızda birimizin bir ihtiyacı olduğu anda diğerinin haberdar olmasını sağlayan bir şey vardı. 1996'da felç geçirdiğinde mahvolmuştum. Üç gün sonra onda ölümcül bir hastalık bulduklarında kendi hayatımın sona erdiğini düşündüm.

Hastanede yattığı sırada aile üyeleri ve ben, yanında sırayla refakatçi olarak kaldık. Bir pazartesi günü kızı Barbara'nın sırasını almak üzere ertesi gün saat ikide orada olmaya söz verdim. Ama salı sabahı, duş alıp giyindikten sonra aşırı derecede huzursuzluk duydum. Evde amaçsızca yürüdüm; herhangi bir şey yapmak için dikkatimi toparlayamıyor gibiydim. Sonra, saat on birde, hastaneye gitmek için güçlü bir dürtü hissettim.

Onkoloji katına vardığımda Patty'nin ablası Thurza bekleme salonunda oturuyordu. Beni görünce zıpladı ve, "Ah, seni aramışlar!" dedi.

"Hayır," diye yanıtladım, "aramadılar. O aradı."

"Ama numaranı çeviremeyecek kadar güçsüz," dedi Thurza.

"Ama telefonla aramadı," dedim ona.

Thurza şaşkın bir biçimde baktı. Birlikte Patty'nin odasına yürüdük.

O gün öğleden sonra daha geç saatlerde, Patty'nin kız kardeşi Becky, "Bütün sabah seni aramak için onun yatağının başucundan ayrılmaya çalıştım, ama saat on bir gibi Patty, 'Boş ver, ben hallettim,' dedi," diye anlattı bana.

Her zamanki gibi Patty'nin mesajını almıştım.

OLGA HARDMAN
Clarksburg, Batı Virginia

BİLMİYORDUM

Kocam otuz dört yaşında aniden öldü. Ertesi yıl hüzün doluydu. Yalnız olmak beni korkutuyordu, ben de sekiz yaşındaki oğlumu babasız yetiştirme becerim konusunda umutsuzca güvensiz hissediyordum kendimi.

O yıl aynı zamanda “bilmiyordum” yılıydı. Banka beş yüz doların altına düşen mevduat hesaplarından hizmet bedeli kesiyordu; bilmiyordum. Hayat sigortam bitmişti ve yıllık olarak devam etmeyecekti; bilmiyordum. Market alışverişi pahalıydı; bilmiyordum. Her zaman korunmuştum, ama artık hayatı tek başıma sırtlanmak için tamamen hazırlıksızdım. Bilmediğim şeyler tarafından her düzeyde tehdit edildiğimi hissediyordum.

Market alışverişinin yüksek maliyeti karşısında ilkbaharda bir bahçe oluşturdum. Sonra, temmuzda, evin yiyecek bütçesini kısmaya yardımcı olacağını umduğum küçük bir dondurucu satın aldım. Dondurucu geldiğinde beni uyardılar. “Birkaç saat prize takmayın,” dedi nakliyeci. “Yağın yerleşmesi zaman alır. Hemen takarsanız sigortayı attırırsınız ya da motoru yakarsınız.”

Yağı ve dondurucuları bilmiyordum, ama sigortayı attırmayı biliyordum. Bunak bir elektrikçi tarafından elektrik bağlantısı yapılan küçük evimizde çok sigorta atardı.

O akşamın ilerleyen saatlerinde dondurucuyu çalıştırmak içi garaja gittim. Prize taktım. Geri çekilip bekledim. Atan sigortalar ve yanan motor olmaksızın hayat belirtisi gösterdi. Garajdan ayrıldım ve yumuşak, sıcak havayı içime çekmek için araba yoluna yürüdüm. Kocamın ölümünden bir yıldan az bir süre geçmişti. Mahallenin ışıklarının altında, şehrin uzakta kırpışan ışıklarını izleyerek orada durdum.

Birdenbire karanlık oldu, her yer karanlıktı. Evimde hiç ışık yanmıyordu. Mahallede hiç ışık yoktu, kentte hiç ışık yoktu. Dönüp az önce küçük dondurucuyu prize taktığım garaja baktığımda kendimi yüksek sesle, "Ah Tanrı'm, bilmiyordum..." derken buldum ve ağzımdan duyulabilir bir sersemlik baloncuğu çıktı. Dondurucuyu çok erken prize takarak bütün şehrin sigortalarını mı attırmıştım? Bu mümkün müydü? Bunu ben mi yapmıştım?

Eve koştum ve pille çalışan radyomda polis radyosunu açtım. Uzakta sirenler duydum ve "dondurucusu olan dul kadın"ı almaya geldiklerinden korktum. Sonra radyoda sarhoş bir sürücünün anayoldaki devre kesici direğini devirdiğini duydum.

Hem rahatladığım hem de utandığım için afallamıştım; rahatlamıştım, çünkü karartmaya ben neden olmamıştım ve utanmıştım; çünkü bunu yapabileceğimi düşünmüştüm. Orada karanlıkta dikilip dururken, kocamın ölümünden beri yaşadığım korkunun yerini alabilecek bir şey hissettim. Bu duygu hafiflik ve neşe arasında bir yerdeydi. Yanlış yerdeki gücümü fark edince kıkırdadım ve o anda espri gücümü yeniden kazandığımı anladım. Hüzünlü ve korkutucu bir "bilmiyordum" yılı geçirmiştim. Hüzün geçmemişti, ama içimin derinliklerinde hâlâ gülebiliyordum. Kahkaha beni daha güçlü yaptı. Sonuçta az önce bütün şehri karartmamış mıydım?

LINDA MARINE
Middleton, Wisconsin

KALP KRİZLERİ

O adam acil servise kalp krizi geçirirken geldi, sağlık görevlileri suni teneffüs yapıyordu. İki tur epinefrin, atropin ve sodyum bikarbonat almıştı. Nefes borusuna olay yerinde tüp sokulmuştu. Geldiğinde ventriküler fibrilasyon halindeydi. Daha fazla epinefrin ve elektroşok sonuç vermedi ve ölümü ilan edildi: Bölgedeki karavan parkında yaşayan yetmiş bir yaşındaki adamın büyük bir kalp krizine yenik düştüğü sanılıyordu.

O kadın acil servise kalp krizi geçirirken geldi, sağlık görevlileri suni teneffüs yapıyordu. İki tur epinefrin, atropin ve sodyum bikarbonat almıştı. Nefes borusu yoluna olay yerinde tüp sokulmuştu. Geldiğinde ventriküler fibrilasyon halindeydi. Daha fazla epinefrin ve elektroşok sonuç vermedi ve ölümü ilan edildi: Kırk iki yaşındaki kadın buraya babasını defnetmek için gelmişti. Babasının bölgenin karavan parkındaki yerinde kalıyordu. Tatsız ve kokusuz karbonmonoksit onu da zehirlemişti.

DOKTOR SHERWIN WALDMAN
Highland Park, Illinois

BÜYÜKANNEMİN CENAZESİ

Büyükbabam öldükten sonra büyükannem hayatla bütün ilgisini kaybetti. On yıl daha, seksenlerin sonuna kadar yaşadığı halde çoğu zamanını kendi ölümünü bekleyerek endişe ve korku içinde yaşadı. İki korku onu esir almıştı: yalnız ölmek ve hararetli dualarına, günahtan kararlı bir biçimde korunmasına karşın dinî inancının cehennem ateşinde yanma korkusu. Kendi cenazesini planladı.

Indianapolis'te çiftlik evi tarzında bir evde oğlu ve geliniyle birlikte yaşıyordu. Kız kardeşinden kalan, aralarında İsa'nın Kudüs'e girişinin duvar boyu yağlıboya tablosunun da bulunduğu dinî resimler etrafını sarmıştı. Pek hoşlanmasa da, ona dostluk eden birkaç kedi ve köpek vardı. Amcam ve yengem evin arka bölümünde erkek peruğu işi yapıyorlardı. Evde çalıştıkları için büyükannemi neredeyse hiç yalnız bırakmıyorlardı.

Bir pazar öğle vakti hemen arka sokakta oturan bir dost, yengemi ve amcamı arayarak hastaneden yeni çıkmış olan kocasını ziyaret etmeleri için onları davet etti. Büyükannem şekerleme yapıyordu. Yalnızca yarım saatliğine evden uzaklaşacaklardı, o yüzden gittiler.

Doğru ya da değil, itfaiyeciler amcam ve yengemi büyükannemin muhtemelen hiç uyanmadığına ikna ettiler. Uykusunda duman zehirlenmesinden ölmüştü. Yangının nedeni elektrik yalıtımında uzun süredir içten içe yanan ve o pazar günü tutuşmayı seçen elektrik arızasıydı. Hayvanlar da kurtulamadı. Resimler tamamen yandı.Cenaze günü ailedeki herkes hâlâ sarsıntı yaşıyordu. Mezarlıkta yanımda yürüyen ablama söyleyecek bir şey düşünmeye çalıştım. Nihayet onun ve annemin büyükannemin defni için seçtikleri kar beyazı elbisesinin çok hoş olduğunu söyledim.

"Onu biz seçmedik," dedi. "Duymadın mı?"

"Neyi duymadım mı?" diye sordum.

“Çok garipti. Hâlâ içim ürperiyor.”

Açıklamasını bekledim.

“Bu büyükannemin gömülürken giymek için sakladığı elbisesiydi,” dedi.

“Yani?”

“Elbise evdeydi, arka koridordaki dolaptaydı. Dolaptaki her şey duman, alevler ve suyla mahvoldu; bir elbise dışında her şey.”

MARTHA DUNCAN
Surry, Maine

ANACADDE

On beş yıl önce yeniden evlendikten sonra Massachusetts'ten yeni kocamın dişçilik yaptığı (ve hâlâ da bunu sürdürdüğü) New Hampshire eyaletinin Henniker kentindeki Hall Bulvarı'na taşındım. O sırada annemle babam Florida'da yaşıyordu ve onlardan sık sık mektup alıyordum. Mektup babamdan geldiğinde posta adresimizde "Hall Bulvarı" kısmının önünde bir "çizgi" olurdu. Babama neden hemen hemen bütün mektuplarında hep bu çizgi olduğunu sormayı sonunda hatırladım. Sokak adresimizi yazarken zihninin durduğunu söyleyerek yanıtladı; Hall Bulvarı yerine "Anacadde" yazmak istiyordu.

Buraya taşındıktan birkaç yıl sonra kütüphanede bir tarih araştırması yapıyordum. İşte o zaman Hall Bulvarı'nın İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna dek Anacadde adını taşıdığını, ondan sonra adının savaşta öldürülen Hall adlı mahalleli bir çocuğun anısına değiştirildiğini keşfettim.

JUDITH ENGLANDER
Henniker, New Hampshire

BAŞARISIZ BİR İNFAZ

Tomas tanınmış bir foto muhabir. Felaketlerin ortasındaki deneyimlerinden söz ediyor. Palavra atmadan savaş bölgelerini, siyasi olayları, kaybettiği arkadaşlar ve karşılaştığı insanlar hakkında konuşuyor. Seçtiği sözcüklerde İsviçre aksanının vurgusu var. Akıcı olsa da, sözcük dağarcığının kendisini bir durumun gücünü anlatmaktan alıkoyduğuna inandığında zorlanıyor. Kaygılanmamalı. Olaylar basit; anlamları açık.

Saraybosna'da bir seferinde bir doğuma yardımcı olmak için fotoğraf makinesini elinden bırakmak zorunda kaldığını, o bebeğin kendi yerine kafası şarapnelle parçalanan ve ölmek üzere olan bir çocuk yatırıldığı için hastanedeki yatağını kaybedişini anlatıyor. Amerika'da bir seferinde yaşadıkları zorlukları gösterme niyetindeki cüzamlılar tarafından gözlerinin bağlandığını ve parmak uçlarının yapışkan bantlarla sarıldığını anlatıyor. Akşam çöküyor; konuşmamız bir foto muhabir arkadaşının intiharına dönüyor.

"Fotoğrafçılar lanetlidir," diyor Tomas. "Bütün bunlara tanık olursun, ama görüntüler zihninden çıkmaz. Kâbus gibidirler."

"Sen kâbus görüyor musun?" diye soruyorum. Sessizce başını sallıyor ve hikâyesine başlıyor.

Yıl 1994 ve Tomas, Güney Afrika'ya Nelson Mandela'nın seçilmesini haber yapmaya gidiyor. Ayaklanma bütün ülkede hüküm sürüyor; o ve diğer birçok muhabir beyazların üstünlüğünü savunan isyancıların oy verme hakkı kazanmak için çalkalanan zenci nüfusla karşılaşmaya hazırlandıkları yoksul bir bölgeye gidiyor.

Tomas ve meslektaşları bölgeye girerken kazara bir beyaz isyancı konvoyunun içine dalıyor. Mermiler araçları sıyırarak geçse de hiç kimse yara almıyor. Birdenbire araç konvoyu ani bir frenle duruyor. Zenci askerler beyaz isyancılara saldırıyor. Silahlı çatışma başlıyor.

Dehşet içindeki fotoğrafçılar sürünerek ilerleyip arabanın arkasına saklanıyor.

Yavaş yavaş askerler üstünlüğü ele geçiriyor. İsyancıların çoğu artık ya kaçmış ya da öldürülmüş. Sağ kalanlar yaralı ve öfkeli bir halde yatarken, öldürmeye geldikleri insanlara küfürler ve hakaretler savuruyorlar.

Tomas saklandığı yerin tozlu toprağından doğruluyor. Ortaya çıkan tüyler ürpertici yenilginin karelerce fotoğrafını aceleyle çekiyor. Hiç kimse bundan sonra ne olacağını bilmiyor.

Yanında silahıyla bir zenci asker isyancılara yaklaşıyor.

Bir el silah sesi duyuluyor ve hissiz bir beyaz beden, kuru toprağa düşüyor. Başka bir el ateşle asker ikinci bir isyancıyı öldürüyor. Afallamış haldeki Tomas bu ürkütücü sahneyi yalnızca gözlemleyip kaydedebiliyor. Müdahale etmesi olanaksız. İnfazlar sürüyor; kargaşa derinleşiyor. Fotoğrafçılar daha sonra olabileceklerden korkarak nihayet kaçıyor.

Birkaç gün sonra infaz mahallinde bulunmuş olan bir haber kameramanı fotoğrafçıları telefonla arıyor.

"Buraya gelin," diyor, "görmeniz gereken bir şey var."

Tomas montaj odasına girdiğine kaset ilerlemeye başlıyor. Çatışma sahnesi ağır ağır yeniden oynuyor. Tomas isyancıları ve askerleri görüyor. Ama sonra başka birini daha görüyor: kendisini.

O ve bir fotoğrafçı arkadaşı bir tarafta kanlı infazların karelerce fotoğrafını çekerken görülüyor. Sonra onların üzerinde bir görüntü beliriyor; zenci bir asker. Silahı isyancılara değil, her şeyden habersiz fotoğrafçılara doğrultuyor. Asker, elleri titreyerek silahını kaldırıyor, tetiği çekiyor ve... çıt. Hiçbir şey olmuyor. Asker duraksıyor, silahını inceliyor. Silah tutukluk yapmış. Sertçe vurarak mermiyi çıkarıyor. Silahını yeniden dolduruyor. Çıt... Yine hiçbir şey olmuyor. Başka bir darbe, çıkan başka bir mermi ve bir daha dolan bir silah. Çıt... Yine hiçbir şey olmuyor. Sonra görüş alanının dışında, dikkat dağıtıcı bir şey oluyor. Askerler, fotoğrafçıları işlerini bitirmeleri için rahat bırakarak olay yerinden kaçıyor.

Tomas montaj odasında düşüp yere yığılıyor. Az önce kendi ölümünü görmüştür.

DAVID ANDERSON
New York, New York

HAYALET

On beş yaşımdayken Meksikalı ve Meksikalı-Amerikalı üyelerden oluşan bir sivil toplum kuruluşuyla ilgilenmeye başladım. Meksikalı olan babam üyeydi, ben de Cinco de Mayo[66] ve 16 Eylül'deki Meksika'nın bağımsızlık günü için düzenlenen şenlikler sırasında halk dansları gösterilerine katıldım.

Bize dansları öğreten genç kadın bana yalnızca iki kişilik bir dans öğretmeye karar verdi. Büyük olasılıkla bunun nedeni dans etmeye pek yeteneğimin olmaması, ama onun da elimizden gelenin en iyisini yapmamızı istemesiydi. Her halükârda öğrendiğim dans, genç bir çocuğun genç bir kızı onunla dans etmesi için dans pistine çekme gayreti ve kızın da bir yere kadar onu reddetmesi hakkındaydı. Gelecek birkaç yıl içinde bu benim dansım olmuştu ve onu hep tatil programlarında sergiledim. Zaman içinde değişen tek şey partnerimdi; sonuçta üç farklı partnerim olmuştu. Hepsi benden birkaç yaş büyüktü ve babamı tanıdıkları için işin içine ben girdiğimde fazlasıyla saygılıydılar. Sonunda, ergenlik dönemim lise etkinlikleri ve arkadaşlarıyla doldukça tatil programlarına katılımım azaldı. On sekizime gelene kadar dans ettiğim günler benim için çok geride kalmıştı; ama babam daha önce partnerim olan genç adamlar hakkında iyi kötü haberler vermeyi sürdürürdü.

Bir akşam okuldan eve geldim ve okul giysilerimi değiştirmek için odama yöneldim. Okula pantolonla gitmeyi fantezi sayan kızlardan biri olacak kadar yaşım var. Odamın kapısını açtım ve içeri adım atmaya başladığımda yolum üzerinde şaşkınlıktan donakaldım. Oda küçüktü ve baharın ilk günlerinden bir akşam saat altıda içerisi çoktan karanlık olmuştu. Işığı açmaya uzanamadan yatağımda oturan bir görüntü fark ettim, ama bu görüntü zihnimdeydi. Hemen geri çekildim ve kapıyı kapadım. Kalbim atıyordu ve daha da tuhafı,

gördüğüm görüntü siyah dar pantolon, bir bolero ceket ve geniş siyah bir keçe *sombrero*'dan oluşan geleneksel *charro*[67] giysileri içinde genç bir Meksikalı adama aitti. Hiç söze gerek yok, düşüncelerim karşısında şaşkındım ve odama giremediğim için bir şekilde rahatım bozulmuştu. İçeri giremiyordum işte.

O günlerde evimizin nüfusu anne babam, ben ve yalnızca İspanyolca konuşabilen anneannemden oluşuyordu. Kırk yıldır Amerika'da yaşamış olmasına karşın kültürel olarak Meksika'nın bir ürünüydü. Bana evi ve hepsi ben doğmadan uzun zaman önce ölmüş olan ailesi hakkında hikâyeler anlatırdı. Ne yazık ki rahmetli akrabalarının onu ziyaret etmek gibi korkunç bir huyları vardı anlaşılan ya da öyle söylüyordu. "Baban," derdi anneme, "dün gece beni görmeye geldi. İşte bu kapının eşiğinde durdu ve dedi ki..." Ona pek inanmadan, ama uyurken bir hayaletin evimde olduğunu düşününce yine de korkarak kapının eşiğine gözlerimi dikerdim. Ortalama bir Amerikalı kızın görünmeyen bir varlık fikrini bu kadar rahat nasıl kabul edebileceğini açıklamak için buna değiniyorum. Benim için o varlık, açamadığım kapı kadar gerçekti.

Bütün o akşamı odama girmeye çabalayarak geçirdim ve her uğraşımda oturan ve bekleyen genç Meksikalı adamın aynı görüntüsü vardı. Onun tam olarak neyi beklediğini bilmiyordum ve bunu öğrenemeyecek kadar da korkuyordum. Odamdan uzak durarak rahatsız ve açıkçası tuhaf bir akşam geçirdim; ama sonunda saat ona doğru kesinlikle içeri girmek zorunda olduğuma kanaat getirdim. Kapıma doğru yürüdüm ve nefesimi tutarak kapıyı açıp hemen ışığın düğmesine uzandım. Oda aydınlanır aydınlanmaz görüntü kayboldu, benim korkum da. Yatağa girdim, ertesi güne kadar bu deneyimin tamamını zihnimden uzaklaştırmıştım.

Ertesi akşam her zamanki saatte eve geldim ve üstümü değiştirmek için dosdoğru odama gittim. Kapıyı açmadan önce bir an için duraksadım, ama tuhaf bir durum yoktu, ben de sorunsuz içeri girdim. Kısa bir süre sonra akşam yemeği hazırlamakta olan annemle babamı görmek için mutfağa gittim. Annem içeri girdiğimi görünce bana bazı kötü haberleri olduğunu söyledi. Eski dans partnerlerimden biri, yirmi beş yaşlarında Meksikalı genç bir adam olan José ölmüştü.

Babam onu görmeye gittiği için hastanede olduğunu biliyordum; ama bana tedavi gördüğü ve taburcu edilmeyi beklediği söylenmişti. Annemin dediğine göre önceki akşamüstü saat beş sularında ölmüştü.

G.A. GONZALEZ
Salt Lake City, Utah

66. Her yıl 5 Mayıs'ta, Meksika'nın 1862'de Fransa'ya karşı elde edilen zafer için Amerika ve Meksika'da kutlanan bayram. (Ç.N.)

67. Meksikalı kovboy. (Ç.N.)

KALP AMELİYATI

Batı eyaletlerinin birinde çalışan bir kalp cerrahıyım. Yıllar önce yaşlı bir beyefendiye yüksek riskli bir baypas ameliyatı yaptım. Sanıyorum yetmişlerinin ortalarındaydı. Ameliyat başarılı geçmiş görünüyordu, ama üç gün sonra hastada kalp ritmi bozukluğu ortaya çıktı ve kalbi durdu. Ona üç saat boyunca kalp masajı yaptım ve şaşırtıcı bir şekilde onu yeniden hayata döndürebildik. Ancak bu süreç içinde adamda beyin hasarı oluştu. Belirtiler tamamen sıra dışıydı. Artık elli yaşında olduğunu sanıyordu. Ona kalp masajı yaptığım üç saat boyunca hayatının yirmi yılından fazlasını kaybetmişti.

Hastayı birkaç ay boyunca izledim ve bu süre içinde unuttuğu bu yılların onunu geri kazanmış gibiydi. Artık izini bıraktığımda altmış yaşında olduğundan emindi. Kronolojik yaşından yirmi yaş genç birinin gücüne ve enerjisine sahipti.

Bir buçuk yıl sonra iyi bir arkadaşımla golf oynuyordum. O da bir arkadaşını getirmişti, bu adam hastanın damadı çıktı. Beni bir kenara çekti ve kayınbabasının o ayın başında ölmüş olduğunu söyledi. Taziyelerimi sundum. O noktada adam, hiç unutamayacağım bir hikâye anlatmaya koyuldu.

Kalp ameliyatından önce hastam yaklaşık yirmi yıl boyunca alkolik, karısını döven ve iktidarsız bir adamdı. Kalbi durduktan, hayata döndükten ve hafızasının yirmi yılını kaybettikten sonra kendisiyle ilgili bütün bu şeyleri unutmuştu. İçmeyi bıraktı. Yine karısıyla yatmaya başladı ve sevgi dolu bir koca oldu. Bu bir yıldan fazla sürdü. Sonra bir gece uykusunda öldü.

DOKTOR G.
Yer adı gizli

AĞLAMA MEKÂNI

1960'ların başlarında on dört yaşında Güney Indiana'nın küçük bir kasabasında yaşarken babam öldü. Annem ve ben, akrabaları ziyaret etmek için kasabadan ayrılmışken beklenmedik ve çok ani bir kalp krizi onu aramızdan aldı. Eve döndüğümüzde onu ölü halde bulduk. "Seni seviyorum," ya da, "Elveda," demeye bile fırsatımız olmadı. Öylece gitmişti, sonsuza dek. Üniversiteye gitmek için evden ayrılan ablamı da ekleyince, evimiz dört kişilik hareketli ve mutlu bir aileden donuklaşmış iki kişinin dingin bir yas içinde yaşadığı bir yere dönmüştü.

Kaybının getirdiği acı ve yalnızlıkla başa çıkmakta zorlandım, ama aynı zamanda annem için çok kaygılıydım. Babam için ağladığımı görürse acısının daha da yoğunlaşacağından korkuyordum. Ve evin yeni "erkeği" olarak onu daha çok yara almasından koruma sorumluluğu hissediyordum. Böylelikle annemin daha fazla acı çekmesine neden olmadan yas tutabileceğim bir plan tasarladım. Kasabamızda insanlar çöpleri evlerinin arka bahçelerine bakan dar sokaklardaki geniş konteynerlere çıkarır. Orada çöpler yakılır ya da haftada bir çöpçüler tarafından toplanır. Akşam yemeğinden sonra her akşam çöpü atmaya gönüllü olurdum. Kâğıt parçalarını ya da bulabileceğim diğer şeyleri toparlayarak evin içinde bir torbayla koşuşturur ve dar sokağa çıkıp torbayı çöp konteynerine atardım. Sonra karanlık çalılıkların gölgesinde saklanırdım; ağlamaktan tükenene dek kaldığım yer, burası olurdu. Annemin ne yaptığımı anlayamayacağından emin olacak kadar toparlandıktan sonra eve dönüp yatmaya hazırlanırdım.

Bu kaçamak haftalarca sürdü. Akşam yemeğinden sonra bir akşam, ev işi zamanı geldiğinde çöpleri topladım ve çalılıkların arasında her zamanki yerime gittim. Çok uzun kalmadım. Eve

döndüğümde başka bir şey yapmamı isteyip istemediğini sormak için annemi bulmaya gittim. Bütün evi aradıktan sonra nihayet onu buldum. Karanlık bodrumda, çamaşır ve kurutma makinelerinin arkasında kendi başına ağlıyordu. Beni korumak için acısını saklıyordu.

Hangisi daha büyük bilmiyorum; alenen çektiğimiz acı mı, yoksa sevdiğiniz birini korumak için tek başınıza katlandığınız acı mı? Tek bildiğim, o gece bodrumda birbirimize sarıldığımız ve her ikimizi de ayrı, yalnız ağlama mekânlarına sürükleyen ıstırabı dışarıya akıttığımızdı. Ve bir daha yalnız ağlama ihtiyacı hissetmedik.

TIM GIBSON
Cincinnati, Ohio

LEE

1994'ün Şubat ayında on iki yaşındaki yeğenim Lee, bir buz hokeyi maçında oynadıktan sonra aniden ve beklenmedik bir şekilde öldü. Ailemizin o güne kadar başına gelen tek korkunç şey buydu. Annem haber vermek için aradığında kız kardeşimin nasıl bir bunalımda olduğunu zihnimde canlandırdım. Bu düzeyde bir üzüntüyü daha önce hiç yaşamamıştım. Altüst ediciydi.

Kız kardeşim ve ben, ilk çocuklarımıza birlikte hamile kalmıştık, önce benim kızım, sonra onun oğlu dört ay arayla doğmuşlardı. Biz "yaşlı anneler"dik (yirmi sekiz ve otuz bir yaşlarındaydık) ve her ikimiz de evde bebeklerimize bakmak için işlerimizden ayrılmıştık. Çocuklarımızı emzirdik, oğluna benim baktığım bir gün, oğlan biberonu emmeyince yeğenimi bile emzirdim. Lee memeyi aldı, bir rahatlama ifadesiyle bana baktı ve annesinin yerine geçmeme izin verdi. Bu çok mahrem bir şeydi. Bunu aramızdaki bağın ne kadar güçlü ve ölümünün benim için ne kadar sarsıcı olduğunu vurgulamak için anlatıyorum.

Bir cumartesi günü öldü, cenaze de (formaları içindeki bütün hokey takımının katılımıyla) çarşamba günüydü. Cuma sabahı yine dolu dolu ağladım ve Tanrı'dan bana yardım etmesini istedim. Anlamama yardım et, diye dua ettim, kabullenmeme yardım et; beni duyduğunu, var olduğunu, her şeyin bir gün iyi olacağını gösteren bir işaret ver. O sabah dondurucu bir soğuk vardı ve duygusal olarak tükenmiştim, ama köpeğimi yürüyüşe çıkardım. Etrafımın farkında değildim, düşüncelerimde kaybolmuştum. Bahçemden çıkmak üzereydim ki genç bir adam sokakta karşıma çıktı. Sanki gaipten belirmiş gibiydi. Cana yakın ve konuşkandı, bana köpeğim hakkında bir yığın soru sordu. Onu daha önce hiç görmemiştim, bu yüzden mahalleye yeni taşınıp taşınmadığını sordum. Hayır, dedi, on altı yıldır

orada, mahallenin hemen bitiminde bir evde yaşıyormuş. Pek dikkatli bakmıyordum. Bir sisin içindeydim ve sohbetinin durağan akışına fazla tepki vermiyordum. Evinin önüne vardığımızda birbirimize, hoşça kal dedik, ben de kendi yoluma devam etmek için döndüm. Birdenbire onun arkamdan bağırdığını duydum, "Bu arada, ben Lee."

Bunun üzerimdeki etkisini hayal edemezdi. Yalnızca bir işaret istemiştim, şimdi bana o işaret verilmişti. Yardım istemiştim ve isteğim duyulmuştu. Yüzümden süzülen gözyaşlarıyla mahallenin çevresindeki turuma devam ettim. "Bu arada, adım Lee," dememişti. "Ben Lee," demişti. Onun o dondurucu soğuk cuma sabahı ortalıkta hiç kimse yokken dışarıda olması nasıl bir rastlantıydı? Orada yaşadığım bütün bu on bir yıl boyunca benden bir blok aşağıda oturmuştu ve onu daha önce hiç görmemiştim.

"Ben Lee." Bu sözcükler bana büyük bir huzur verdi ve inancım bu sözcükler sayesinde derinleşti. Ne zaman kendim ve dünya hakkında kuşkularım olsa o gün neler olduğunu hatırlıyorum ve bu da işe yarıyor. Kız kardeşime de destek oldu.

JODIE WALTERS
Minneapolis, Minnesota

GÜNEY DAKOTA

1970'lerde Atlanta'nın banliyösünde boşanmak üzere olan anne babamla birlikte yaşayan ergenlik çağında bir çocuktum. Annem Güney Dakota'nın steplerinde büyümüş bir çiftçinin kızı ve bir çiftçinin karısıydı. Bu ülkeye birkaç mütevazı eşyayla gelmiş, büyük ölçekte düz araziler almış ve sonra hayatlarını tarımla kazanmaya koyulmuş dayanıklı bir Alman ve Danimarka soyundan geliyordu. En iyi zamanlarda bile kolay bir hayat değildi bu. Hava koşulları bu düzlüklere büyük ölçüde hükmederdi, hayat onun etrafında dönerdi. Neredeyse her pazar, kilisenin rahibi genellikle değişmesini isteyerek havaya bir gönderme yapar; tohumların büyüyebilmesi için kuraklığın bitmesini, hasadın başlayabilmesi için yağmurun durmasını, hayvanların sağ kalabilmesi için karın bitmesini isterdi. En sonunda büyükbabam hava için Tanrı'ya dua etmekten yoruldu ve karayolu devriyesi olarak iş buldu. Bu iş onu devriye arabasını hiç sektirmeden Mansfield Yemek Kulübü'nün önüne park edip kafayı çektikten sonra yola çıkmasını engellemiyordu. Doğuştan girişken biri olarak el şakalarını, dans etmeyi, partileri ve kadınları severdi. Buna karşın büyükannem utangaç, mahcup ve çalışkandı. Büyükbabam uzaktayken, ki bu da çok sık olurdu, çiftliği ayakta tuttu ve karşısına çıkan hiçbir zor görevden kaçınmadı. Bir keresinde koyunların yem kutusuna girip tıkındıklarını fark etti. Balon gibi şişmiş, acıdan bağırıyorlardı. Yapılması gerekeni yapmadığı takdirde öleceklerini bildiğinden, keskin bir mutfak bıçağıyla her bir koyunu böğründen yararak ustalıkla gazlarını çıkartmaya girişti. Zihnimde yumuşak kahverengi saçlarının topuzunu, giydiği sade elbisesini ve sağlam botlarını, koyunların delinmesini, fermente olmuş yemin ve koyun bağırsaklarının havaya karışan berbat kokusunu canlandırabiliyordum.

Annem üç kız kardeşin en sonuncusuydu. En büyük ablası gönüllü olarak donanmaya katılmıştı[68] ve büyükbabamın bizzat seçtiği bir delikanlıyla evlenmişti. Aslında başka birine, bir Katoliğe âşıktı. Bu kişi burnuna kemik takmış vahşi bir kabile üyesi de olabilirdi, büyükbabam için herhangi bir kızının bir Katolikle evlenebilmesi fikri bu kadar imkânsızdı. Bölgenin emniyet gücünün bir üyesi olarak büyükbabam delikanlı için hayatı dayanılmaz hale getirdi ve kısa bir süre içinde kasabadan kaçırttı. Annemin diğer ablası söz dinleyerek bir çiftçiyle evlenmiş ve dört oğlan çocuğuna sahip oldukları ve toprağı ekmeye devam ettikleri Güney Dakota'da kalmıştı.

Üç kız kardeş sık sık görüşüyorlardı. Bir gün annem Güney Dakota'daki kız kardeşiyle konuşuyordu. Bu telefon görüşmesinde çoğu zaman örneğin kuzen Bernice'in kilise yemeğindeki çekilişte kazandığı hediyeyi arabasının arka koltuğundan almaya çalışırken kayması, başını vurması ve komaya girmesi ya da bir ineğin doğum yaparken telaşlanıp rahmi sarkarken çayırda koşturması ve kanamadan ölmesi gibi bazı trajik olaylar ayrıntısıyla anlatılır. Annem bu acı hikâyeleri yeniden anlatmaktan hoşlanıyor gibidir. Ancak bahsi geçen günde sessizce dinlemiş, az konuşmuş ve telefonu kapattığında da belli ki sarsılmıştı. Teyzem ona Diane Wellington'u bulduklarını söylemişti.

Diane Wellington annemin liseden sınıf arkadaşıydı. Diane yörenin zengin kızıydı ve çoğu, okula sabah atlarına binerek gelen çiftçi kızları olan diğer öğrenciler özel günler için onun giysilerini ve mücevherlerini ödünç alırlardı. Annem Diane'in sessiz ve içine kapanık olduğunu söyledi. Kızlar onun kaliteli giysilerini ödünç alsalar da onun gerçek arkadaşı değillerdi. Ailesi kumsalların ve pahalı restoranların bulunduğu yerlere uçakla tatile giderdi. Çiftçi aileler hiç tatil yapmazdı. Annem ve çoğu arkadaşı eyaletten bile dışarı çıkmamış ve tarım ilaçlama uçakları hariç hiç uçağa binmemişlerdi. Ona hayran olsalar da Diane ortama uymuyordu. Bir gün Diane okula gelmedi. Aynı günün ilerleyen saatlerinde anne babası onun kaybolduğunu söylemek için okulu aradılar. Öğretmenler öğrencileri, Diane'in olabileceği yerler hakkında ayrıntılı bilgi için sorguladı. Ama hiç kimse onu o kadar iyi tanımıyordu. Hiç kimse nereye gitmiş olabileceğini bilmiyordu.

Diane'in sırası günlerce, sonra haftalarca boş kaldı. Nihayet kilitli dolabı temizlendi ve içindekiler eve, anne babasına gönderildi. Suç işleme olasılığı reddedildi. Ara sıra görülen aile içi şiddet patlamaları dışında, ki bu da o zamanlar zaten adli bir vaka olarak görülürdü, suç onların küçük cemaatinde yok sayılırdı. Polis Diane'i firari olarak kaydetti ve kamu davası açtı. Annem ve sınıf arkadaşları Diane'in şehre nasıl kaçtığı hakkında heyecanlı hikâyeler uydurdular. Onu, güzel giysileri içindeki yeni hayatında bir oyuncu ya da manken olarak hayal ettiler. Onun yeni bir kimlik yarattığını, traktör yakıtı ve gübre kokusundan uzak bir teras katında yaşadığını hayal ettiler. Ya da belki zengin bir adamın karısı olmuştu. Onun çıktığını bildikleri delikanlılar sadece kasaba dışındaki üniversite hazırlık okullarındaki oğlanlardı. Belki de ortadan kaybolmasının yüz kızartıcı bir nedeni vardı. Belki de yaşlı bir adamla ya da daha iyisi, evli bir adamla kaçmıştı. Onu Amerika'nın en iyi üniversitelerinden birinde olmayan yakışıklı bir öğrencinin ya da iyi giyimli ve kendisinden çok daha yaşlı bir işadamının kollarında hayal ettiler. Ama nihayet, karşılarına kendi hayatlarındaki başka olaylar çıktıkça hepsi onu ve gizemli kayboluşunu unuttu. Onun anne babasını hiç aramamasını ya da onlara hiç yazmamasını sahiden tuhaf buldular, ama hiç kimse hiçbir zaman bunu dile getirmedi. Annem Diane'i yirmi yıldır düşünmemiş olduğunu söyledi. Şimdi teyzem ona, Diane'in bunca zamandır orada olduğunu söylüyordu.

Tarlaları zaman zaman nadasa bırakmak sık yapılan bir tarım uygulamasıdır. Tohum ekilen ve hasat kaldırılan yılların ardından besinden arınmış tarlalar yeniden zenginleşmeleri için ekilmeden bırakılır. Yağmur, kar ve güneşi özümsedikleri yılların ardından doğa onları yeniden verimli topraklara çevirir. İşte bir çiftçinin sürdüğü de böyle bir tarlaydı. Ve uzun süredir dokunulmayan siyah yüzeyini parçalarken sabanın diskleri kemikleri ortaya çıkardı. Bir kır kurdunun ya da dananın kemikleri değil, su götürmez biçimde insan kemikleriydi bunlar. Kemiklerin Diane Wellington'a ait olduğunu anladılar. Ancak kanımı donduran annemin bana fısıltıyla, geçmişin ağırlığıyla ezilen sesiyle söylediği bir şeydi; derin olmayan mezarında bulunan ergenlik çağındaki kız kemiklerinin yanında avuca sığacak kadar ufak, kuşunkine benzer kemikler vardı: bir fetüsün kemikleri.

Kürtaj onun kemikleri ortaya çıkmadan yalnızca birkaç yıl önce yasal ve güvenli bir hale gelmişti. Bunu düşünmemeye çalıştım: benim yaşlarımda bir kız, karanlık, pis bir odada kürtajcı ve aletleriyle birlikte; araba engebeli tarlalarda hoplarken o arka koltukta can çekiştiğinde, genç hayatı çekildiğinde hissettiği korku ve acı. Ya da o korkunç odada mı ölmüştü? Oğlan onun yanında mıydı? Ya da bu olgun bir adam mıydı, tanıdıkları biri miydi? Kimse onun elini tutmuş muydu? Ya da orada tozun ve otların içinde tek başına yatıp kırmızı stop lambalarının küçülüp ortadan kaybolmasını mı izlemişti? Orada derin karanlıkta tek başına Güney Dakota'nın uçsuz bucaksız gökyüzüne bakarak mı yatıyordu? Eğer öyleyse, yıldızların ışığının onun üzerine düşmüş olduğunu umdum. Ona biraz huzur vermiş, Tanrı'nın ve meleklerin yeryüzüne inip ölümüne dek onun yanında kalmış olduğunu umdum.

NANCY PEAVY
Augusta, Maine

68. İkinci Dünya Savaşı sırasında kadınlar, Amerikan ordusunda sekreterlik görevi için Amerika sınırları içerisinde gönüllü olarak çalışabiliyordu. (Ç.N.)

PHIL'LE İLETİŞİME GEÇMEK

Bu olay 1991'de oldu, ama bazen uzak geçmişin parçası gibi geliyor. Öte yandan, karımın beni hastaneden aldıktan sonra eve götürüşünü dün gibi hatırlıyorum.

Acil servisteki iki kaygı dolu saatle sonuçlanan tuhaf öğleden sonra nedeniyle duygusal ve fiziksel açıdan tükenmiştim. Sağlık görevlileri vardığında yüzümde renk kalmamıştı. Ellerim soğuk ve nemliydi, ter yan taraflarıma ve sırtıma akıyordu. Öleceğimden korkuyordum. Sağlık görevlileri nabzımı ve tansiyonumu ölçtü ve bende bir sorun bulamamalarına karşın yine de hastaneye götürmeye karar verdiler. Birkaç dakika sonra burnumda ve ağzımda oksijen maskesiyle, tam gaz giden bir ambulansın içindeydim. Sonra karım beni arabayla eve götürürken iyi olup olmadığımı sordu. Elbette, hayır, dedim ve sonra, kendimden pek emin olmasam da, tam olarak ne olduğunu tarif etmeye giriştim. Neden olduğu hakkında hiç fikrim yoktu. Her şeyin, evde huysuz bir kedi gibi dolanıp durmama neden olan belirsiz bir huzursuzluk hissiyle başladığını anlattım ona. Bir nedenim olmaksızın soğuk algınlığı kaptığıma inandım ve beş ya da on dakikada bir ateşimi ölçmeye başladım. En hafif deyimiyle davranışım tuhaftı.

Sonra ağrı çıkageldi, önce karnıma, sonra belime. İşte o anda, belimdeki ağrı yüzünden korkmaya başladım. Erkek kardeşim Phil, böbreklerinden birini kaybetmiş ve yıllarca diyalizde kalmıştı. Phil'in nasıl hastalandığını hatırlamaya çalıştım ama aklım işbirliğine yanaşmadı; düşünceden düşünceye koşuyordu ve onu kontrol edemiyordum. Lunaparktaki bir hız treninin içindeymişim gibi hissediyordum. Sonra başım dönmeye başladı ve oturmaya karar verdim. Her nasılsa telefonun yanındaki bir sandalyeye denk geldim. 911'i ararken elim titriyordu.

Arabanın penceresinden dışarı baktım, aklım bir sisin içine sürükleniyordu. Eve dönüş yolunun yarısında karım bana dönüp Phil'in öldüğünü söyledi.

Phil öldü mü? Nasıl olur? Daha bir gece önce onunla telefonda konuşmuştum.

Phil on bir yıl önce Florida'ya taşınmıştı ve o zamandan beri birbirimizi ziyaret etmemiz bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar az sayıdaydı. Ama sağlığı kötüye gitmeye başladığında kendimi onu her hafta birkaç kez ararken buldum. Son zamanlarda sesinde bana öleceğinin farkında olduğunu ve ölümden daha fazla korkmaya başladığını anlatan bir değişim olmuştu.

Ancak bir gece önce konuştuğumuzda Phil'in sesi kulağa yıllardır olduğundan daha rahat, eski halindeki gibi neşeli ve canlı geliyordu. Onunla yeniden yakınlaştığımı hissederek, sanki bizi ayıran 2.500 kilometre yokmuş gibi telefonu kapatmıştım.

Ertesi gün, sağlık görevlileri yüzüme oksijen maskesini yerleştirirken erkek kardeşim son nefesini veriyordu.

Onun uzun bir hayat yaşamayacağını anladığım zamandan beri ölüm döşeğinde erkek kardeşimin yanında olacağıma kendi kendime söz vermiştim. Ama aniden ölme olasılığı aklıma hiç gelmemişti. Belki yalnızca bir rastlantıydı, ama tam Phil'in banyosunda ölü bulunduğu saatte bir panik atak geçirmem nasıl mümkün olabilmişti? Sözümü tutamadığımda bana acısını ve korkusunu gönderdiğine inanmayı tercih ediyorum.

TOM SELLEW
Wadsworth, Ohio

MEKTUP

Basra Körfezi'nden ham petrol yükleyip yükünü dönüşümlü olarak Güney Kore ve Hollanda Antilleri'ndeki Bonaire'de boşaltan dev bir Amerikan tankerinde vardiya subayıydım. Yıl 1980'di. Gemi, Bonaire'de durduktan sonra Basra Körfezi'ne demirliyordu. Güney Atlantik Okyanusu'nu geçiyorduk ve altı gün içinde Güney Afrika'nın Cape Town şehrinden geçecektik. Çalışma dönemimin sonundaydım ve Cape Town'dan uçağa binip Massachusetts'e, eve gidecektim.

Bir gün yemekten sonra gemi mutfağından ayrılırken Singapur'un *The Straits Times* gazetesinin altı ay önceki bir baskısını elime aldım. Öğleden sonra mesaiye kalmayı planlıyordum ve güverteye çıkmadan önce biraz dinlenmek için kamarama yöneldim. Bütün kamaralar, bir bakıma güverteye çıkmamızı engelledikleri için "mesai öğütücü" dediğimiz şezlonglarla donatılmıştı.

Şezlongun gücüne kapılmamak için zamanı geçmiş haberlerle dolu gazetemle şezlonga kuruldum. Özellikle bir haber gözüme çarptı. Mesleği hakkında konuşan bir Amerikan cenaze evinin müdürüyle yapılmış bir söyleşiydi bu. Yaptığı işin en zor tarafının insanlara kederleriyle başa çıkmalarına yardım etmek olduğunu söylüyordu. Kederin en sık rastlanılan ve en acı veren boyutlarından biri, diyordu, ölen kişiye söylemeye ihtiyaç duyulan her şeyin söylenmemiş olduğu duygusuydu. Ölen birine bir mektup yazıp tabutuna koymanın bu ıstırabı büyük ölçüde yatıştıracağını düşünüyordu.

Makaleyi okumayı bitirdiğimde gözlerimi kapatarak gazeteyi bir kenara koydum ve arkama yaslandım. İşte o an bir tabutta yatan annemin görüntüsü belirdi. Bunu savuşturmaya çalıştım, ama çok güçlü ve canlıydı, ben de bir anda kederle doldum. Bu görüntünün içinde ona bir mektup yazdım.

Kullandığım çoğu sözcüğü unuttum, ama hâlâ mektubun anlamını hissedebiliyorum. Ona karşı çok yoğun bir sevgi beslediğimi ifade ettiğimi hatırlıyorum, daha önce yapmaktan kendimi alıkoyduğum bir şeydi bu. Bu görüntüde, onu sevdiğimi hiç söylememiş olmanın o öldüğünde benim için büyük bir üzüntü kaynağı olacağını anladım. Bir süre bunları mektubuma dökmeye uğraştım ve bütün bu süre içinde annemin tabutundaki görüntüsü canlılığını korudu. Kendimi mektubu katlayıp tabutuna koyarken gördüm ve sonunda keder duygusu dindi. Güverteye döndüğümde ne iş yapacağımı düşünmeye başladım.

O akşamın ilerleyen saatlerinde uyandım ve akşamki köprü nöbetim için hazırlandım. Kapının vurulduğunu duydum. Kapıyı açtığımda heybetli bir adam olan kaptan, kapının girişini kaplayarak orada dikildi. Odaya girdi ve oturmamı rica etti. Sonra bunun, işinin en zor kısmı olduğunu söyledi. Bu yolculukta yapmış olduğum her şeyi gözden geçirmeye başladığım için onun söylediklerini yalnızca yarım kulakla dinliyordum. Geçen üç ay içinde beni işten atmasına neden olacak ne hata yapmış olabilirdim ki? Kendimi dikkatimi toplamaya zorlayarak ona bakınca, onu gözlerinde yaşlarla, annemin ölümünü bana haber veren telgrafı okurken gördüm.

BRIAN F. MCGEE
Pensacola, Florida

GENEL PROVA

Seksen dokuz yaşındaki anneme konjestif kalp yetmezliği teşhisi konmuştu. Doktorlar onun kurtulamayacak kadar yaşlı ve hasta olduğunu ve onu "mümkün olduğunca rahat" ettireceklerini söylediler. Hiç kimse ne kadar zamanı kaldığını bilmiyordu; günler, haftalar ya da aylar olabilirdi.

Birlikte sarsıntılı günlerimiz oldu. Hiçbir zaman kolay geçinilecek biri değildi, hele ben çocukken. Belki ben de kolay değildim. Nihayet ben kırk iki yaşıma geldiğimde onun hep istediğim türden bir anneye dönüşmesini ummaktan vazgeçtim. Noel arifesinde onu ve babamı ziyaret ederken göbek bağımı kesip attığımı bütün açıklığıyla ifade ettim. Onunla bir buçuk yıl boyunca konuşmayı bıraktım. Sonra yeniden konuşmaya başladığımızda yalnızca en yüzeysel konulara odaklandım. Bu ona da uydu; aslında bir noktada bana bir mektup gönderip yakınlaşmamızdan dolayı çok memnun olduğunu söyledi.

İçinde yaşadığı huzurevi dört saatlik uzaklıktaydı. Onun ölüm döşeğinde olduğu haberini alınca ziyaretine gitmek için epey zaman ayırmaya başladım. Hastalığının seyriyle ilgili tahminleri aldıktan sonraki ilk ay çok kederli ve mesafeliydi. Ya uyuyor ya da sessizlik içinde, bir ıstırap maskesi halini almış yüzüyle duvara bakıyordu. Bir daha yataktan kalkmak zorunda kalmaması için sonda takılmasında diretti, sonra da ölme işiyle uğraşmaya koyuldu. O ay içinde bir gün yatağının başucundaki sandalyede oturuyordum. Güneş batmıştı, oda da neredeyse tamamen karanlıktı. Sandalyeyi daha yaklaştırdım ve dirseklerimi yatağının ucuna dayadım. O da yüzüme dokunmak için elini uzattı ve yüzümü şefkatle okşadı. Harika bir şeydi.

Birkaç hafta sonraki başka bir ziyaretim sırasında, annem gerçek ölümünden önce gelen altı küçük ölümün ilkini yaşadı. Oraya vardığımda babam bazı ufak tefek işleri için dışarı çıkmıştı. Annemle

bir el remi oynuyordum, o da çılgın gibi hile yapıyordu ki, tuvalete gitmek zorunda olduğunu haber verdi. Yataktan kalkarken ona yardım ettim ve yürüteciyle ağır adımlarla tuvalete gidişini "gördüm". Küçük tuvalete girdiğimizde derin bir nefes verdi ve yere yığıldı. Onu yakaladım, yere yatırdım. Can çekişen biri gibi ıstırapla nefes alıp veriyordu, bilincini kaybetmişti, gözleri açık ama boş bakıyordu. Öylece kalakaldım. Nihayet son bir nefes verdi ve bir daha nefes almadı. Yüzünün maviye, dudaklarının mora dönüşüne tanık oldum. Sonra boynundan nabzına baktım, insanın içini burkacak kadar sıska olduğu için bunu yapmak çok kolaydı. Bakarken nabzı durdu. Tamamen hareketsizleşmişti. Ona orada bir an için, donakalmış bir halde sarıldım. Sesli olarak ona ölüp ölmediğini sordum; elbette bana cevap vermedi. Ölürken yanında olacak kişi olarak beni seçmiş olmasının ne büyük bir onur olduğunu düşündüm ve sonra, hayır, hayır, hayır! Başını nazikçe yere yatırdım ve ona bir telefon edip hemen geri geleceğimi söyledim. Telefona gidip resepsiyonu aradım. Sonra tuvalete döndüm ve ona tepeden baktım. Küçük ve perişan görünüyordu. Yerde başının arkasına doğru oturdum, onu yarı oturur konuma getirdim, birinin oraya varmasının ne kadar süreceğini düşünerek onu kollarımın arasında birkaç dakika tuttum.

Birdenbire bedeni titredi. Neredeyse yerimden fırladım. Sonra düşündüm: Sinir sistemi kendini ayarlıyordu. Birkaç dakika sonra bedeninde yine büyük bir sarsıntı oldu. Bunun ardından yeniden ıstırapla nefes alıp vermeye başladı.

İnanamıyordum; hayattaydı. Annem oflayıp poflarken, sağa sola sallanırken, kollarını lavaboya ve duvara vururken ben de bu yeni gerçekliğe uyum sağlamaya çabalıyordum. Ağlıyor ve homurdanıyordu. Nerede olduğunu söyleyerek onu sakinleştirmeye çalıştım. Nihayet bilinci yerine geldi, gözlerindeki boş bakışlar kayboldu ve tuvaletin zemininde olduğunu anladı. Yürütücüsünü köşeye ittim, "Beni ayağa kaldır! Ayağa kalkmam gerek!" diyerek ona uzandı.

"Seni tek başıma ayağa kaldıramam anne. İnsanlar yardıma gelmek için yolda. Onlar gelene kadar uyanık kal," dedim.

Sonunda halsizleşti ve üzerime çöktü, derin derin nefes alıyordu. Kapı vuruldu, huzurevinin hemşiresi ve resepsiyon görevlisi tuvalete

koşarak ve annemin öldüğünü sanarak içeri girdiler. Ama işte birbirine sarılmış iki canlı insan olarak yerdeydik. Üçümüz annemi tuvalete oturttuk, temizledik ve yeniden yatağa yatırdık. On dakika sonra annem, çılgın gibi hile yaparak beni remi oyununda yeniyordu.

O günün ilerleyen saatlerinde annemin yatağının ucunda oturuyordum. Ne kadar afallamış ve bitkin göründüğümü yalnızca hayal edebiliyordum, çünkü annem bana, "Şimdi tatlım, gerçekten ölürken, yani şu yaşadığım genel provalardan birinde değil, ama gerçekten giderken bilmeni isterim ki seni öpücüklere boğacağım!" dedi. Sonra ellerini başımın etrafında salladı. Gözlerinden taşan sevgiyle, "Öpücük! Öpücük! Öpücük! Öpücük!" dedi.

Onu bu kadar neşe dolu görmemiştim.

Ertesi gün istemesem de ayrılmak zorundaydım. Kapıdan çıkmak üzereyken telefon çaldı. Arayan, annemin bakımıyla ilgilenen huzureviyle çalışan Rahibe Pat' ti. Hemşirenin ona anneme ne olduğunu anlattığını söyledi ve ziyarete gelmesinin iyi bir fikir olup olmadığını sordu. Her iki ebeveynim de Tanrı ya da maneviyat hakkında açıkça konuşmaktan kaçındığı için bence iyi bir fikir olmadığını söyledim. Ama onunla telefonda konuşmak istediğimi söyledim.

Rahibe Pat'e annemin geçen yirmi dört saatte ölümden döndüğünü söyledim. Ona annemin nasıl tamamen ve umutsuzca perişan bir halde olduğunu ve şimdi, olanlardan sonra, mutlu ve hoşnut göründüğünü söyledim. Gece ve gündüz gibiydi, dedim.

Uzun bir sessizlik oldu. Sonra Rahibe Pat dedi ki, "Anneniz çok şanslı bir kadın."

"Efendim?" dedim, düşünerek. "Ölüyordu; bunun şansla ne ilgisi var?"

Rahibe Pat devam etti. Ölüm döşeğindeki insanlarla geçirdiği yirmi küsur yılda, "küçük ölümler" yaşayanların hayatlarının geri kalanında çok huzurlu olduğunu gözlemlemişti. Sanki kısaca bir bakıp çıktıklarını ve öteki tarafta korkacak bir şey olmadığını anladıklarını söyledi.

Annem ve benim bundan sonra altı ayımız daha oldu. Beş kez daha genel prova yaptı ve hepsinden de gurur duydu. Bir seferinde

onu aradım ve telefona geldiğinde, “Tahmin et bugün ne yaptım?” dedi.

“Ne yaptın anne?” diye sordum.

“Yine öldüm!”

Hiçbir zaman havanın nasıl olduğu ve birkaç haber dışında fazla konuşmazdık, ama artık fark etmiyordu. Mavi ışıktan bir yumurtada yaşıyorduk ve bu yumurtanın içindeyken sevgi aramızda akıp duruyordu. Nihayet beklediğim anne karşımdaydı.

ELLEN POWELL
Güney Burlington, Vermont

BİLİNMEYEN KARAR VERME FAKTÖRÜ

Bir cenaze levazımatçıları ailesinden geliyorum. Büyükbabam, amcam ve babam hep bu işi yaptı, ben de olağan sohbet konularının ölü yakma, artan tabut fiyatları ve hava boşluğundan kurtulan cansız bir kolun ani refleksi olduğu bir evde büyüdüm.

"Morgan'ı hatırlarsınız," derdi biri, "kalbi sonunda yedi santim kalınlığında domuz pastırması yağının içine hapsolan şu şişman hırdavatçı. Tanrı cezamı versin, tam moruğu yıkamayı yeni bitirmiştim ki masada dimdik oturuşa geçti. Selüloza dönmüş bağırsaklarında epey hava boşluğu taşıyor olmalı. Neredeyse bana ton balıklı sandviçimi yere düşürtecekti. Patatesi uzatır mısınız lütfen."

Yengemle amcamın cenaze evinin bodrumuna hiç girmedim. Sonra bir gün yengem oraya gitmem için beni çağırdı. Dar merdivenlerden inerken onu yakından takip ettim. Her adımla kaygım ve korkum arttı. Mumyaya benzeyen cesetlerin görüntüsü korkutucu katmanlar halinde beynimde yanıp söndü. Kendime özgü sakarlığımla kendimi bezle sarılı bir kola çarptığımı ve yüzlerce katı, kansız bedenin her yönden yere düşüp ağırlıklarının altında ezilmeme neden olduklarını hayal ettim.

Sonrası rahatlama. Hafifçe puro dumanı ve küf kokan sıcak, halı döşeli odaya girdik. Etrafımda on beş santim yüksekliğinde podyumlar, ölümü muhafaza eden güzel, cilalı kutuları sergiliyordu. Her bir tabut bir Mercedes kadar gösterişliydi ve bu nemli bodrum galerisinde eniştem ikiyüzlü bir satıcıydı.

Bu pahalı kutuların içine göz atmak için parmak uçlarımda durmak zorundaydım. Kenarlarındaki yastığa benzer çerçeveler, uçları incecik dantelle çevrilmiş beyaz ya da pembe satenden yapılmıştı. Ne kadar rahat görünüyorlardı! Bir an bu kutuların gerçek amacını unuttum ve sürünerek içlerine girip yüzümde küçük saten yastığın

yumuşaklığını hissetmek istedim. Kendim için küçük beyaz bir tabut seçtim.

"Jim amca, ben öldüğümde beni buna benzer bir prenses tabutuna koyar mısın?"

Ama yengemle amcam oracıkta kaybolmuşlardı. Onların peşinden bir sonraki odaya gittim.

Soğuk mavi floresan ışıklarının altında iki kadın cesedi çıplak halde, geniş paslanmaz çelik masalarda yatıyordu. Koşarak tabut odasına dönme dürtüsü beni ele geçirdi.

Yengem ilk cesede yaklaştı. Dikkatle nefes alarak ve yüzümdeki sarsıntı ifadesini göstermemeye çalışarak onu takip ettim.

Cesedin derisi inceydi, neredeyse şeffaftı, pastel tonda bir grinin üzerine siyah ve bordo arası bir renkte yaşlılık lekeleri serpilmişti. Göğüsleri, sanki hep koltuk altındaki bu tuhaf konumda olmuş gibi durağan bir süreklilikte göğüskafesinin iki yanına sarkmıştı. Jelatin gibi topaklanmış fazladan iki sıra yağla kaplanmış bir halde olan karnı, mumyaların karakteristik şişkinliğini sergiliyordu. Yabancıların arasında çıplak yatan yaşlı kadın adına utanç duyarak gözlerimi hemen kasıklarındaki geniş, sert ve gri kıl öbeğinden başka yöne çevirdim. Gözlerimle ağır bacakları boyunca uzanan mor varisli damarlarının uzun otobanlarını takip ettim.

İşte ölüm bu.

Soğuk koluna dokundum, sağlam bir odun kadar ağır ve katıydı. İşte o anda bütün korkum dindi. Önümdeki şey kötü, korkutucu bir mumya ya da zombi değildi artık, boş bir kabuktu, üzerinde yattığı paslanmaz çelik masadan daha insan değildi.

Her bir morarmış tırnağa şeftali renkli oje sürdüm ve yengemin özenle gri saç öbeğini şekillendirmesini sessizce izledim. Cesedin soluk yüzüne şeftali renkli pudra sürdüm; ruj ve dudak parlatıcısının da katkısıyla kadın bir zamanlar bir Sears mağazasının vitrininde görmüş olduğum mankeni hatırlatan bir şeye dönüştü.

Ölü bir insanı giydirmek kolay bir iş değil. Beden hayattakinin iki katı ağırlığında ve eklemler hiçbir şekilde bükülmüyor. Amcamın basit bir külotu beline kadar çekebilmek için bu kaskatı kadını yukarı kaldırışını izledim. Gövdeyi yukarı kaldırdığı açı, kadının

mesanesinden masaya, oradan da teyzemin eteğine son bir idrar damlası akıtmaya yetmişti. Hepimiz güldük.

O günün ilerleyen saatlerinde annem ve babamla beklenmedik bir telaşla konuştum. Babama, öldüğüm takdirde cesedimin yakılması için izin istedim.

Bana dürüst bir ifadeyle baktı ve, "Elbette olur, gerçekten istediğin buysa," dedi. O yanıtta keder duyan sayısız yabancıya son arzuları hakkında güvence veren bir meslek erbabının sesini duydum. Onda kızının yaşam ve ölüm hakkındaki ilk önemli kararını henüz duymuş kaygılı bir babayı da duydum.

"Evet, baba," dedim. "İstediğim tam da bu."

HOLLIE CALDWELL CAMPANELLA
Klamath Falls, Oregon

SABAH SAAT 4.05

Çoğu zaman deliksiz uyurum ve sabah kalkmak için nadiren çalar saate ihtiyaç duyarım. Rüyalarım genellikle işle ilgilidir, onları olabildiğince çabuk unutmaya çalışırım. Hatırlamak istediğim rüyaları genellikle hatırlayamam. Hayatımda yalnızca birkaç kez kâbus gördüm.

Rüya basit bir şekilde başladı. Kansas'taki paralı yolda bir kamyon sürüyordum. Hiç kamyon kullanmadım, o sırada Kansas City'de yaşamama karşın paralı yolda hiç bulunmadım. Rüyada geceydi, yalnızca direksiyondaki ellerimle kamyonun farlarının aydınlattıklarını görebiliyordum. Birdenbire karşıma far ışıklarında parlayan bir insan kolu çıktı. Korkmuş bir halde çılgınca frene basmaya çalışırken ona çarpmamak için direksiyonu kırdım, ama kamyonu yavaşlatamadım ve bir beden parçasını geçer geçmez karşımda bir başkası belirdi. Ne kadar uzağa gitsem o kadar çok parçalanmış beden görüyordum. Hızla bana doğru geliyorlardı, ta ki birbirine korkunç bir darbeyle çarpana kadar. Bir an sonra yatakta bağırarak doğruldum.

Bir kâbus gördüğümü anladım. Derin bir nefes aldım ve saatin kaç olduğunu merak etmekten çok, kendimden emin olmak için saate baktım. Saat sabah 4.05'ti.

Cumartesi gününün tadını çıkardım ve rüyayı unuttum. Pazar günü gazetenin hafta sonu baskısını aldım ve her zamanki telaşsız halimle okudum. İlk bölümün sonuna doğru Kansas'taki paralı yolda yatan bir cesedi ezen bir kamyon sürücüsüyle ilgili iki paragraflık bir makale vardı. Kaza cumartesi sabah 4.05'te olmuştu.

MATTHEW MENARY
Burlingame, California

GECENİN BİR YARISINDA

1946'da babam Cincinnati'nin banliyösünde küçük bir bakkal dükkânı satın aldı. Dükkân haftanın altı günü sabah yediden akşam altıya kadar açıktı, babam da neredeyse hep oradaydı, yani o mekâna çok alışmıştı. Dükkândaki bütün aletleri çok iyi tanıyordu.

1980'lerin sonunda bir gece annem uyanınca babamın, üzerinde şapkası ve paltosuyla, giyinik olduğunu gördü. Ne yaptığını sorduğunda babam, "Dükkânda ters bir şey var," dedi ve böylece evden ayrıldı. Sonra anneme gürültülü bir patlamayla uyandığını ve içgüdüsel olarak dükkânda bir şey olduğunu hissettiğini söyledi.

Dükkân evden bir buçuk kilometre uzaktaydı, ama babam gideli daha iki dakika olmamıştı ki telefon çaldı; arayan kişi, "Max orada mı?" diye sordu. Annem ona, babamın dışarıda olduğunu söyledi ve kimin aradığını sordu. Arayan kendini yerel polislerden biri olarak tanıttı ve, "Dükkânın arka kapısının altından su sızıyor," dedi. Annem, babamın yolda olduğunu söyledi.

Arka oda su soğutmalı dondurucularla doluydu ve kapama vanalarından birinin kapağı gecenin bir yarısında patlamıştı. Her nasılsa babam sesi duymuş ve bir şey yapması gerektiğini anlamıştı.

STEVE HARPER
Fayetteville, Kuzey Carolina

DÜŞLER

KAN

1972'nin yazında birkaç haftalığına annemle babamı ziyaret etmek için Minnesota eyaletinin Burnsville kentindeki eve gittim. Alt katta, yani bodrumda uyudum. Ara sıra Mattthew adında on dört yaşında bir çocuk çim biçmeye gelirdi. Bir sabah erken saatlerde, ben uyuyorken, onun dışarıda çimleri biçtiğini duydum. Dikkatimi vermedim ve uyumaya devam ettim.

Rüyamda üst kattaki banyoda lavabonun önünde dikilip aynada yüzüme bakıyordum. Benim yüzüm gibi görünüyordu, ama aynı zamanda bir tuhaflık da vardı. Siyah saçlarımı, mavi gözlerimi, bıyığımı görebiliyordum, ama yüzümün şekli farklıydı. Suyun, giderden saat yönünün tersine kıvrılarak aktığı lavaboya baktım. Ellerimi suyun altına tuttum ve sabunla ovuşturmaya başladım. Yine benim yüzüm olmayan yüze baktım. Onda farklı bir şey vardı, ama bu beni pek rahatsız etmedi.

Ellerimi ovuşturmaya devam ettim, ama sol başparmağım acıdı. Acı epeyce yoğundu, ben de onu bu kadar incitecek ne yapmış olabileceğimi düşündüm. Sanki burkulmuş gibi geldi bana.

Sonra yeniden lavaboya baktım; suya kan karışıyor, saat yönünün tersine doğru dönüp duruyordu. "Ne oluyor?" dedim kendi kendime. Başparmağımdan kan fışkırıyor, eklemin hemen altındaki etli kısımdan akıyor ve sonra kolumdan süzülerek dirseğimden lavaboya damlıyordu. Zonklayan elimi kavradım ve kendi kendime, "Ne yaptın, Jim? Ne yaptın, Jim?" dedim.

Bir sesin beni çağırdığını duydum. "Jim! Jim!" Kalktım ve merdivenin başından bana seslenenin annem olduğunu anladım. Çabuk gelmemi söyledi. Üstüme bir şeyler geçirerek hemen ona koştum. Dediğine göre Matthew çimleri biçerken kendini yaralamıştı, annem de ona yardım etmem için banyoya gitmemi istiyordu.

Hâlâ yarı uyanık bir halde banyoya doğru yürüdüm ve Matthew'yu aynanın karşısında dikilip sol elini lavaboya tuttuğunu görünce afalladım. Kan, başparmağı ve işaretparmağı arasındaki derin yarıktan fışkırıyordu. Kan kolundan suya karışıyor, daireler halinde dönerek gidere akıyordu.

JAMES SHARPSTEEN
Minneapolis, Minnesota

RÜYA YORUMU

Geç yaşta çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin çocuğuydum. Babamın annesiyle babasını hiç tanımadım. Ben doğmadan ölmüşlerdi.

Benden yirmi yaş büyük olan ablam hobi olarak rüya yorumlarıyla uğraşmaya başladı. Bir gün, on sekizimdeyken, onun için bir rüya hatırlamamı rica etti; bana ne anlama geldiğini anlatacaktı.

Aklıma ilk gelen şey yaklaşık on yaşımdan beri gördüğüm ve sık tekrarlanan rüyaydı. Ona rüyayı iki ya da üç ayda bir gördüğümü ve her gördüğümde rüyanın daha uzun ve daha belirgin olduğunu söyledim.

Rüyada, dedim, bir tarlada giden kırmızı bir arabanın yolcu koltuğunda oturuyorum. Arabayı kimin sürdüğünü hiç görmüyorum. Güzel bir yeşil çayırlıktaki bir eve rastlıyoruz. Çakıltaşlı yolda arabayı durduruyoruz. Her iki yandan çökmeye başlamış çimento basamakları olan beyaz, iki katlı bir ev. Sundurmaya çıkan iki basamak ve sundurmada eski bir salıncak var.

Eve girince sol tarafımda (içine hiç girmediğim) bir yemek odası, önümde (hiç çıkmadığım) bir merdiven ve sağımda da bir oda görüyorum. Oda bir çeşit oturma odasına benziyor, hatırladığım renk de bordo. Eski bir sehpalı bank ve kız kardeşlerimin birinin eski bir kamyonetin arkasında çömelirken çekilmiş bir fotoğrafının olduğu storlu bir çalışma masası var. Bordo renkli odadan evin arkasındaki mutfağı görebiliyorum ve arka pencereden dışarı bakabiliyorum. Üzerinde hiç kuruyan çamaşır olmadığı halde eski bir çamaşır ipini fark ediyorum.

Ablama bu hikâyeyi anlattığımda donakalmış bir halde bana baktığını fark etmeye başladım. Ona rüyanın ne anlama geldiğini sorduğumda birkaç dakika boyunca konuşmadı. Nihayet, “O bizim

büyükannemizin eviydi. Az önce büyükannemizin evini eksiksiz tarif ettin, storlu çalışma masasındaki fotoğrafa kadar," dedi.

Büyükannem ben doğmadan üç yıl önce öldü. Ölümünden hemen sonra ev yıkıldı.

V. FERGUSON-STEWART
Indianapolis, Indiana

YARIM TOP

Ellili yılların başında dokuz yaşımdayken, erkek kardeşlerim ve ben boş zamanımızın çoğunu "yarım top" dediğimiz bir oyun oynayarak geçirdik. İçi hava dolu bir lastik topla (tercihen üzerinde bir yıldız olan beyaz, kabarcıklı bir top) başlarsınız ve onu ortadan ikiye kesersiniz. "Saha"mız Boston'daki iki ailelik evimizin küçücük arka bahçesi olduğu için topu gizlice fırlatırdık ve hızlı fırlatmak yasaktı.

Ama yavaş fırlatınca bile o topu dans ettirebilirdik. Avucunuza düzgün bir şekilde oturtursanız top havalanır ve yere düşerken uzaklaşır; yükselerek ayağınızın dibine bile düşebilir. Topun, vuruşu yapan oyuncudan hızla uzaklaştığını görmek, oyuncunun beyzbol sopası olarak kullandığımız kesilmiş hokey sopasını havaya savuruşunu izlemek harika bir duyguydu.

Sayı alma, topu üç katlı evin ne kadar yükseğine vurmayı başardığınıza göre belirlenirdi – gerçi ilk katta yaşayan büyükanneme hep yalan uydurur, ona eve vurmaya çalışmadığımızı söylerdik. İlk kat tek sayı, ikinci kat iki sayıydı ve böyle gidiyordu.

Bir yaz günü ikinci kattaki balkonda durup ağabeyimi arkadaşlarıyla bir oyun oynarken izledim. Onlar büyük çocuklardı, ergenlik çağında çocuklar; biz küçük çocuklar da onlar oynarken genellikle top toplamakla görevlendirilirdik.

Benim işim ikinci kattaki balkona çarpan topları toplamaktı, balkondan yuvarlanıp etrafındaki yağmur oluğuna takılanlar dahil. Balkonun demirinde sürekli zıplıyor, demir çubukların birini sıkıca kavrıyor ve topu yağmur oluğundan çıkarmak için öne eğiliyorduk.

O sabah bunu çok kez yaptım, ama sonra bir şey oldu. Balkon demirlerindeki bir çubuk gevşedi ve elimde kaldı. Ağırlığım beni yana ittirdi ve bendeniz tahta merdivenlere ve oradan da üç buçuk metre aşağıdaki beton girişe doğru inerek yere düştüm.

Ama garip olan şey, bunun olduğunu hiç anlamamış olmamdı. Başka bir dünyaya gitmiştim. Düştüğümde bile, hatırladığım kadarıyla, rüya görüyor olmam gerektiğini düşünüyordum.

Her bir hareketin ağır ağır ve dikkatle üzerinden geçerek, bunu rüyamda görüp görmediğime karar vermeye çalışarak o sabah yaptığım her hareketi gözden geçirdim. Sonunda sakince aslında rüya görmediğim sonucuna vardım. Bu konuda bir şey yapamadan önce yere çakıldım.

Bütün bunlar bir saniyeden uzun sürmüş olamaz, ama bana on dakika gibi gelmişti.

Sağ omzum beton giriş yoluna indi. Kalçam tahta merdivenlere çarptı, bu da çizgi şeklinde, tuhaf görünümlü bir yaraya neden oldu. Şansıma kafam, betonu ucundan ıskaladı.

Annem doktora gitmemde diretti, ama kırığım yoktu. Doktor rüya gördüğümü sandığım için ciddi bir yaralanmadan kurtulduğumu söyledi. Bedenim düşüş sırasında rahatmış, dedi bana ve yere düştüğümde "sekmişim".

O sırada bunu pek düşünmedim. Fena yaralanmadığım için memnundum, hepsi bu. Ama şimdi bunu şaşkınlıkla hatırlıyorum. Neden rüya gördüğümü sanmıştım? Bilinçaltım, bilincim düşüşün gerçekten olmayabileceği fikriyle meşgul olursa korunacağımı "biliyor" muydu? Zihnim bunu yapabiliyorsa, bedenimi düştüğüm yeri değiştirecek şekilde hareket ettirebilir miydi? Bu şans mıydı, yoksa kafamı betona çarpmamı engelleyen başka bir şey miydi?

JACK EDMONSTON
Doğu Sandwich, Massachusetts

CUMA GECESİ

Üniversitedeyken bir yurdun herkesin çok cana yakın olduğu ve birbiriyle iyi anlaştığı bir kanadında kalıyordum. Rahat bir atmosfer vardı, birbirimizin odasına haber vermeden girerdik. Bizimkinin hemen yanındaki odada kalan Andy'nin buzdolabı ve televizyonu vardı, bunlar da 1972'de öğrenci yurtlarında nadir bulunan eşyalardı. Andy istediğimiz zaman onları kullanmamız için bize cömertçe izin verirdi.

Ekim ayında sakin bir cuma gecesiydi. Akşamı ders çalışarak geçirdim, erken yattım ve deliksiz uyudum. Gecenin bir ânında garip ve gerçek gibi görünen bir rüyadan uyandım. Rüyada kendimi odamdan çıkıp Andy'nin buzdolabından soda almak için komşu kapıdan girerken gördüm. Odaya girdiğimde birçok insanın yataklarda ve sandalyelerde oturduğunu gördüm. İçlerinden biri, Andy'nin başı eğik halde odanın ortasında oturan erkek kardeşiydi, yaklaşık bir yıl önce yalnızca bir kez karşılaştığım utangaç, aşırı kilolu bir adamdı bu. Ayrıca Andy'yi, Andy'nin kız arkadaşını ve bizim kanattan diğer dört öğrenciyi de tanıdım. Hepsinin başları eğikti ve umutsuz görünüyorlardı. Sorunun ne olduğunu sorduğumda Andy'nin erkek kardeşi dışında hepsi başını kaldırıp bana baktı. Bir an sonra gözlerini yine kaçırdılar ve sessizlik içinde yere baktılar.

Bu rüyayı bir daha düşünmedim, ta ki ertesi gün öğleden sonra saat iki sularında komşu kapıya gidip Andy'nin buzdolabından soda almaya karar verene kadar. Odaya girdiğimde tıpkı rüyamda gördüğüm konumda oturan birçok insan vardı. Tek fark Andy'nin erkek kardeşinin odanın ortasındaki sandalyede olmamasıydı. Ne olduğunu sorduğumda tıpkı rüyamda karşılaştığım sessiz ve tuhaf bakışlara maruz kaldım. Yeniden sorduğumda Andy gözlerini benden kaçırdı. Yüzü ağlamaktan kıpkırmızı olmuş kız arkadaşı başını kaldırıp

bana baktı. “Andy’nin erkek kardeşi bu sabah korkunç bir kaza geçirdi,” dedi. “Bir çifti ve iki küçük çocuğunu bir yere götürürken araba yoldan çıkmış. Çocukların ikisi de öldü.”

Donakalmış bir şekilde odadan ayrıldım. Kendi odama dönerken rüyamın ve kazanın zamanlamasını hesaplayıp durdum. Tekrar tekrar kendime rüyayı cuma gecesi gördüğümü ve bugünün cumartesi olduğunu söyledim. Bunu söyleyip durdum, çünkü bir hata yapmak istemiyordum. Yıllar sonra zihnimde bu iki olayı karıştırdığımdan kuşkulanmaya başlamamak için emin olmak istedim.

STEVE HODGMAN
Bedford, New Hampshire

FARRELL

Küçük kuzenimin adı Farrell'dı. Kontrol edilemeyen bir epilepsi rahatsızlığı vardı ve annesinin evinin arkasındaki küçük kahverengi odada yaşardı. O günlerde epilepsi ilaçlarına pek umut bağlanmazdı, o da hiçbir zaman bir işe sahip olamadı. Haftada iki kez Bluegrass Et Lokantası'na kadar, yaklaşık bir buçuk blok yürür ve çilekli turta alırdı. Bunun dışında evden çok nadiren ayrılırdı.

Küçükken Farrell'ı yılda bir kez görürdüm. Noel günü hepimiz Plymouth marka arabamıza doluşur ve meyveli pasta vermek için annesinin evine giderdik. Farrell odasından çıkar ve utanç verici bir gayretle bizimle kibar bir dille sohbet etmeye çalışırdı. Çoğunlukla işi aşırı derecede uzun hikâyeler anlatmaya vardırırdı. Muhtemelen bu hikâyelerin esprili olduğunu düşünürdü; çünkü onları anlatırken epey kahkaha atardı ama ne anlattığını zor takip edebilirdim ve dalıp giderdim. Belli bir noktada oradan çıkmak için dua ederek kapıyı izlemeye başlardım. Nihayet babam her iki elini dizlerine çırparak ayağa kalkar ve, "Bu gece gidecek çok yerimiz var. Mutlu Noeller!" derdi. Bunun ardından, öndeki odadaki at kılı koltuğun üzerinden paltoları, şapkaları ve uzun yün atkıları toplama telaşı arasında bir yıl daha ortadan kaybolurduk.

Yaşım büyüdükçe Farrell'ın hikâyelerine daha da az dikkatimi verir oldum. Bu hikâyeler, ziyaretimiz süresince annesinin açık bıraktığı televizyon ışığının etkisinden farksız bir şekilde üzerime çökerdi. Farrell'ın sesi yalnızca, eli dizlere çırparken çıkan kutsanmış sesin başka bir yıl için daha kurtuluşumu işaret etmesine kadar katlanılacak son ses haline gelmişti.

Nihayet ziyaretler sona erdi. Üniversiteye gittim, mezun oldum ve geri döndüm, ama daha fazla meyveli pasta teslim edilmesine eskisi gibi gerek kalmamış görünüyordu. Ziyaretler olmadığında Farrell

benim dünyamdan kayboldu. Benim için artık yaşayan bir insandan çok, çocukluğuma ait bir anıydı.

Bu yüzden bir gece korkunç bir kâbustan korku içinde uyanışım beni çok şaşırttı. Rüyada Farrell geniş bir sokakta, bana göre yolun karşısında dikiliyordu. Abartılı bir kol hareketiyle bizi ayıran dört trafik şeridini geçmem için bana işaret ediyordu. Yüzünde tamamen boş bir ifade vardı, ama bana çok önemli bir şey anlatmak istediğini anlıyordum. Ona ulaşmak için yola çıkmaya çalışıp durdum.

Ancak her seferinde akıcı bir trafik vardı. Kornalar öttü; kamyonlar, arabalar ve büyük sarı otobüsler aramızdan hızla geçti. Yolum kapalıydı ve ona ulaşamadım. Korkuyla uyandım.

Ertesi sabah babam beni arayıp o gece Farrell'ın beklenmedik bir şekilde öldüğünü söyledi.

Sanırım ölüm ânında Farrell'ın bir yanının bana ulaştığı fikrini kabullenebilirim. Ama neden yolun karşısına geçememiştim ki? Yaşayanlar ve ölüler arasında derin bir yarık, uyurken bile ölümlü bedenlerin geçemeyeceği bir uçurum olduğunu düşünmek istiyorum. Belki de bu yüzden bana anlatmak istediği son hikâyeyi duymam engellenmiştir. Ama belki de çok uzun zaman önceki o bitmeyen ziyaretlerde başka birini, annesinin evinin arkasındaki kahverengi odada yaşamını sürdüren birini görmezden gelmeyi çok iyi öğrenmişimdir.

STEW SCHNEIDER
Ashland, Kentucky

“JILL”

Ali’yle bir yaz internette tanıştım ve o zamandan beri neredeyse her gün internette konuştuk. Tartışma konularımız okuldan (o lise üç öğrencisiydi, ben dört) tiyatroya, bir e-posta grubunda paylaştığımız yazılara kadar değişirdi.

Geçmişteki o yaz, bir gece Ali bana intihar planlarının ana hatlarını gösteren bir e-posta gönderdi. Söylediğine göre hayatı artık canına tak ediyordu ve arabasını yoldan çıkaracağı gece üzerine ne giymeyi planladığını tarif ederek devam ediyordu. Hemen ona mesaj gönderdim ve kararından vazgeçirmeye çalıştım. Hiç kimseye anlatmamam için bana yalvarsa da yardım edeceği umuduyla en yakın arkadaşıyla bağlantıya geçtim.

Tam tamına üç saatimi Ali’yle sohbet ederek geçirdim. Bir seferinde ben de intihar etmeye yaklaşmıştım ve onunla mesajlaşmak benim için yorucu ve sarsıcı bir deneyimdi. Nihayet onu arkadaşının ellerine bırakıp uyumaktan başka seçeneğim kalmamıştı.

Uykuya dalarken Ali’nin arabasını yoldan çıkarması zihnimde canlandı. Kendimi rahatlatmak için arabanın önüne kendi görüntümü koydum ve ellerimi kaldırarak onu durdurmaya çalıştım. Uykuya daldığımda bu görüntü zihnimde kaldı. Keşke gerçek dünyada da onun üzerinde aynı etkiyi yapabilseydim, diye düşündüm.

İntihar notu kendisini öldürmeyi planladığı tarihi belirtiyordu. O gün geldi ve onun hâlâ ortalıkta olduğunu görmek beni rahatlattı. Tek kelime etmedi, ama bir hafta sonra e-posta grubumuza gönderdiği bir mesajda bunu kurmaca bir hikâye olarak anlattığını gördüm. Hikâyede adımı “Jill” olarak değiştirmiş ve Virginia’dan internet aracılığıyla görüşmüyormuşuz da Florida’da ona yakın bir yerde yaşıyormuşum gibi anlatmıştı.

Ancak asıl şok, üç saatlik o konuşmayı yaptığımız gece gördüğü rüyayı tarif edişiydi. Rüyada kendini tam arabayla yoldan çıkma aşamasına gelmişti ki "Jill" gaipten, arabanın önüne atladı ve onu durdurmaya çalıştı. Rüya onu uyandırmıştı, diyordu ki, şok ve korku intihar düşüncelerini yeniden düşünmesine yetmişti.

KARA HUSSON
Williamsburg, Virginia

NORMANDİYA ÇIKARMASI

İkinci Dünya Savaşı sırasında büyük kuzenim Morty askere alınmıştı. Temel eğitimi bitirdikten sonra Güney Dakota'daki tıp okuluna gönderilmişti. 1944'te, California'lı ailemden habersiz, Morty'nin sınıfının tamamı okuldan alınmış, bir gemiye konmuş ve Avrupa'nın işgalinde piyade olarak görev almaya gönderilmişti.

Normandiya Çıkarması'ndan bir ay kadar sonra annem kahvaltı sofrasına gelip babama, erkek kardeşime ve bana rahatsız edici bir rüya gördüğünü söyledi. Rüyada yıllar önce ölmüş olan babası ona gelip peşinden gelmesi için işaret etmiş. Annemi bombaların açtığı çukurlarla örtülü, savrulan dumanlarla kaplı enkaz halinde bir savaş alanından geçirmiş. Birdenbire elini kaldırıp, "Daha ileriye gidemezsin; burada kalıp beni bekle," demiş ve ilerideki duman içerisinde kaybolmuş. Çok geçmeden yine ortaya çıkmış ve, "Morty bu. Ağır yaralanmış, ama düzelecek," demiş. Rüyanın sonu buydu.

Annem rüya yüzünden çok üzgündü, ama Morty'nin ailesine ne mektup yazdı ne de telefon etti.

Birkaç ay sonra Morty'nin annesinden onun Normadiya'da ağır yaralandığını, ama (kendi kelimeleriyle) düzeleceğini anlatan bir mektup aldık.

Israrımız üzerine annem Morty'nin ne zaman yaralandığını sormak için bir mektup yazdı. Kesinliğinden tamamen emin olamasak da ailesinin yapabildiği en iyi tahmin (rüyadan da hiç haberleri yoktu) Morty'nin annemin rüya gördüğü günün sabahında yaralanmış olduğuydu.

Takdir edersiniz ki üç saatlik zaman farkı hesaba katılınca Normandiya'da kuşluk vakti California'da hemen gece yarısından sonraya denk gelecektir.

Ben şahsen kehanete ya da psişik olgulara inanmam, bu yüzden fiziğin ya da nörofizyolojinin ötesindeki açıklamaları gerektiren böyle deneyimleri sıcak karşılamam. Ama İngilizlerin diyeceği gibi, işte durum buydu.

RICHARD R. ROSMAN
Berkeley, California

DUVAR

Sınıfa girdiğimde beni bekliyordu. Yüzünü çevreleyen beyaz kolalı başlığı, uçuşan siyah cübbesinin ve belinden sarkan simsiyah tespih tanelerinin yanında iyice göze çarpıyordu. Sıcak, kara gözleri ve konuştuğunda titreyen hafif bıyığıyla seksenlerinde ufak tefek bir Fransız rahibeydi.

"*Fermez la porte, s'il vous plaît,*"[69] dedi bana, kapıyı göstererek. İngilizce konuştuğunda o kadar koyu bir aksanı vardı ki Fransızca söylediklerini anlamak aynı ölçüde kolay ya da daha kolaydı.

Lisedeki son yılımdan hemen sonraki yazdı, ben de Illinois eyaletinin Lake Forest kentinde Kutsal Kalbin Rahibeleri tarafından yürütülen küçük bir Katolik okulu olan Barat Okulu'ndaki bir Fransızcaya giriş dersine kaydolmuştum. Sınıftaki tek öğrenciydim, bu yüzden epey ilerleme kaydettik. Çoğu zaman Fransızca konuştuk, ama ayrıca birçok jest ve mimik de kullandık, birlikte geçirdiğimiz saatler her zaman neşe ve kahkahayla noktalanırdı. Ne zaman Fransızca dilbilgisinde bir kuralsızlığa dikkatini çeksem gülümseyen gözlerle bana bakar ve koyu Fransız aksanıyla bana, "Canım, İngilizcede neden *box*'ın çoğulu için *boxes*, *ox*'un[70] çoğulu için *oxen* diyorsunuz? Şimdi devam ediyoruz!" diye cevap verirdi.

Bir sabah şişmiş gözlerle uyandım, boynum ve boğazım epey şişmişti. Ancak ölümcül görünen durumlarda doktor çağıran annem bile okula gitmeyip evde kalmama karar verdi. Zonklayan bir baş ağrısı ve çok yüksek ateşle günlerce yatakta kaldım. Bir gece anne babama, kendimi uykuya teslim edersem sabaha çıkamayacağımdan korktuğumu söyledim. Annem hiç önemsemedi, ama toplu taşımayla Chicago'ya gitmek için sabahın beşinde kalkmak zorunda olan babam bütün gece başımda kalıp bana kitap okudu. Ne okuduğunu hiç anlamıyordum, ama o delilik ânı içinde kendimi neredeyse ortadan

ikiye ayrılmış uzun bir taş duvarın üzerinde dikilirken gördüm. Tamamen ortadan ikiye ayrılırsa ruhumla bedenimin de ayrılacağını biliyordum. Fransızca öğretmenim elini bana uzatarak yarığın öteki tarafında duruyordu. Elini tuttum, yarığın öte yanına geçtim ve onun yanına gittim. Sonrasında derin bir uykuya daldım ve güvende olacağımı anladım. Ertesi sabah, babam işe gitmeden önce anneme, "Bir doktor çağır," dedi.

Laboratuvar testleri bende "mono" yani yeni tanınmış bir virüs hastalığı olduğunu belirledi. Antibiyotik aldım ve yazın büyük kısmını uyuyarak geçirdim. Bir sabah yenilenmiş ve canlanmış hissederek ve birdenbire dışarıda kuşların öttüğünü fark ederek uyandım. Barat Okulu'nda sevgili öğretmenimle Fransızca derslerime yeniden başlamak için hemen oraya koştum, ama rahibeler bana onun hastalığım sırasında öldüğünü söyledi. Bu dünyayı, duvarın öte yanından bana yardım ettiği gece terk etmişti.

VICKY JOHNSON
Great Falls, Montana

69. (Fr.) Lütfen kapıyı kapatın. (Ç.N.)

70. (İng.) Sırasıyla; kutu ve öküz. (Y.N.)

CENNET

Bu olay başıma altı yaşımdayken geldi. Artık yetmiş beş yaşın üzerindeyim; ama olay sanki daha dün gibi aklımda, tazeliğini koruyor.

Kız kardeşim Dotty benden sekiz yaş büyüktü ve okuldan sonra bana bakma görevini üstlenmişti. Bunu yapmak zorunda kalmaktan nefret ediyordu, ama arkadaşlarını ziyarete gittiğinde onun peşine takılmaya bayılıyordum. Bir öğleden sonra Dotty bir ev ödevi için başka bir kız arkadaşının dairesine gitmek zorunda kaldı ve görev bilinciyle beni o apartmanda üç kat merdivenden çıkardı. Sıkılacağımı biliyordum. Mutfakta ödev yaparlarken her açıdan ihmal edilmiştim. İkisi kıkırdayıp beni görmezden geliyordu. Bana yumurcak ve böcek, dediler ve beni ağlatana kadar sataştılar.

O öğleden sonra yapacak hiçbir şeyim yoktu. Sonuçta yalnızca altı yaşındaydım. Dikkatlerini çekmeye çalıştım, ama çok sıkı çalışıyorlardı ve dönüp bana bakmazlardı. Bu yüzden nöbet geçirmeye karar verdim. Yere uzanıverdim ve ayaklarımı vurmaya başladım. Bağırdım, sağa sola vurdum, elimden geldiği kadar gürültü çıkarmaya çalıştım. Alt kattaki kiracı sese tahammül edemedi ve bir sopa alıp tavana vurmaya başladı. Bu beni korkuttu, ama ısrarla tekmelemeye ve bağırmaya devam ettim. Ne korkunç bir gürültü çıkarıyordum! Ama kız kardeşim beni görmezden gelmeye devam etti, o ve arkadaşı yaptıklarımı ne kadar az umursadıklarını göstermek için yalnızca güldüler. Aşağıdaki kadın da, ikinci kattaki mutfağından bütün gücüyle vurmaya ve bağırmaya devam etti. Nihayet tamamen tükendiğim için ağlamayı bıraktım, ama kadın tavanına vurmaya devam ediyordu. Bedenimde titreşimleri hissedebiliyordum, sonra da bağırtısını duydum: "Oraya geliyorum! Geldiğimde pişman olacaksın!"

Kız kardeşim ve arkadaşım telaşlandı, ben de. Dotty elimi tuttu, beni kapıya sürükledi ve kadının bizim kata doğru yolda olmadığından

emin olmak için kapıyı açıp sesleri dinledi. "Kes sesini," dedi bana sonra da uslu durmamı sağlamak için kolumu çimdikledi. Korkmuştum, hıçkırarak ağlıyordum, ama kız kardeşim ben sakinleşene kadar kolumu çimdikleye devam etti. Merdiven sahanlığında dikilip dururken, kadının gelip gelmediğini anlamak için kulak kabartırken Dotty'nin bedeninin korkuyla sarsıldığını hissedebiliyordum. Merdivenleri inerek binadan çıkamazdık; çünkü bu, kadının kapısının önünden geçmek anlamına gelirdi. Dotty, kadının bizi beklediğinden endişe ediyordu. Tek çıkış yolu merdivenlerden yukarı çıkmaktı.

Dotty beni dördüncü kata, oradan beşinci ve altıncı kata kadar çıkardı sonra da çelik bir kapıya vardık. Şansımıza kapıyı açabildi. Binanın çatısına çıktık, ama ben bunu bilmiyordum. Daha önce hiç çatıya çıkmamıştım ve nerede olduğumuzu bilmiyordum. Buranın neresi olduğunu bilmiyordum. Bir çatıdan diğerine sıçrayıp duvarlardan atladığımızı hatırlıyorum. Sonra Dotty başka bir çelik kapıda durdu, onu açtı ve beni peşinden güvenli bir şekilde merdivenlerden aşağıya indirdi.

Aşina olmadığımız bu blokun kaldırımına çıktık. Hâlâ bugün bile, neden bilmiyorum, ama ayaklarımız kaldırıma değdiğinde cennete gittiğimizi sandım. Cennette olduğumuzu hayal ettim. Etrafıma baktım ve çocukların, tıpkı bizim gibi ip atladıklarını ve her şeyin aynı göründüğünü görünce hayretler içinde kaldım; ama burası cennetse nasıl böyle olabilirdi ki? Köşeyi döndüğümüzde dükkânları ve paketlerle içlerine girip çıkan insanları görebiliyordum ve şaşkınlık içindeydim. "Demek cennet buna benziyor," dedim kız kardeşime, ama o beni dinlemiyordu. Her yeni blok bana bir öncekinden daha heyecan verici geliyordu. Merdivenleri çıkarak ve çatılardan geçerek cennete ulaşmış olduğumuzu düşündüm. Çocukların benim gibi oyun oynadığı bu yerde olmaktan çok mutluydum. Sonra bir köşe daha döndük ve oturduğumuz bloka vardık. "Sokağımız nasıl cennete çıktı?" diye sordum kız kardeşime. Ama bana cevap vermedi. Beni binamızın kapısından içeri çekiştirdi ve, "Kes sesini," dedi.

Yıllar boyunca bu deneyimi kendime sakladım. Bu benim sırrımdı. Gerçekten cennete gittiğime inanmıştım. Yalnızca oraya nasıl

vardığımı anlamamıştım ya da evime dönüş yolunu nasıl bulduğumu. Bu olay Bronx'ta oldu. Biz Vyse Bulvarı'nda yaşıyorduk.

GRACE FICHTELBERG
Ranchos de Taos, New Mexico

BABAMIN RÜYASI

Yıllar önce babam uçmakla ilgili bir rüya görmüştü. Benim için o kadar canlı bir rüyaydı ki bütün arkadaşlarıma anlatmıştım. Zaman geçtikçe bu hikâyeyi o kadar çok anlattım ki sanki benim başıma gelmiş bir şey olduğunu düşünmeye başladım.

Babam Macy's mağazasında fotoğraf makinesi bölümünün yöneticisiydi. Rüyada not defterine bir şey karalamak için göğüs cebindeki mavi tükenmezkalemine uzanıyordu. Babam kalemin arkasındaki yaylı düğmeye bastığında havaya yükseldi. Hemen o anda cam vitrinlerin üzerinde süzülüyor ve tavana doğru yükseliyordu. Bu durumundan çok hoşnutluk duymuş, çok mutlu olmuştu. Sonra parmağıyla kalemin yanındaki klipse bastırdı. Bazı modellerde o klips kalemin ucunu içeri çeker. Babam şaşkınlık içinde kendini düz bir çizgide ilerlerken buldu. Kalemle oynayarak kendi uçuşunun hızını ve yönünü kontrol edebileceğini fark etti; klipse yeniden dokununca geri gidebiliyordu. Çok sevinmiş, büyük bir mutluluk duygusuyla dolmuştu. Dükkânın etrafında oradan oraya uçmaya başladı; çok yüksekte olduğu için de hiç kimse ne yaptığını göremiyordu. Bu yeni yeteneğiyle cesaretlenen babam, sorumlu oldukları bölümlerden koyu renk takım elbise giymiş, papyonunu takmış, uçan, bıyıklı ve ufak tefek haliyle süzülerek geçerken iş arkadaşlarından bazılarına el sallayıp gülümsemeye başladı. Alçalıp yükselirken hiçbir müşteri, tepesinde babamı fark etmedi. Dükkândaki mallara bakmakla epey meşguldüler.

Ertesi sabah kahvaltıda babam aileye rüyasını anlattı. Böyle uçabilmenin, güçlü, özgür ve mutlu olmanın harika bir şey olduğunu söyledi. Bununla ilgili belki de en çok sevdiğim şey, hikâyeyi her anlatışında genişletiyor görünmesi, iş arkadaşlarının tepelerinde

süzülmenin neşesini ve gizli özgürlüğünü tarif ederken yüzünün aydınlanmasıydı.

Babam şimdi seksen yedi yaşında ve uçma rüyasını hatırlamıyor. Bu onu ziyaret eden yüzlerce tuhaf, sıra dışı rüyadan biriydi yalnızca. Bunun hakkında birkaç hafta konuştu, sonra da tamamen unuttu. Ama bir çocuğu en ufak şeyler etkiler, bu rüya da bende iz bıraktı. Kaldırma gücünü hissettim, onu yakaladım ve sahiplendim.

Benim uyarlamamda elimde kalemle havalanıyorum ve havada süzülürken deniz dibindeki bitkilerin dalgalanışını, koyu kahverengi renkli saban izleriyle dolu tarlaları, Büyük Düzlükler'i[71] ve altımdan geçen coşkulu kaynak sularını izliyorum. Sıcağı ya da soğuğu hissetmeksizin Afrika köylerinin titrek ışıklarının ve uçsuz bucaksız mavimsi karların üzerinde kavis çiziyorum. Antarktika dönemecinde bir imparator penguenler ordusunun dilsiz heykeller gibi ilkbaharı bekleyişini, bulanık insan kitlelerinin de metro istasyonlarında un ufak oluşunu görüyorum. Coğrafyadaki değişikliklere karşın, hayalî manzaram sonsuz ve hep güneşli, bu da yerkürenin çukurlu, sarp yüzeyinin üzerinde ilerlerken kendi kıvrak gölgemi izlememe izin veriyor.

Sanırım babam rüyada uçuşun gücü konusunda haklıydı. Bu rüyaların kendi akıl sağlığımın göstergesi olduğunu söyleyemesem de, kaç kilometre yolculuk edersem edeyim onlardan dinlenmiş uyandığımı biliyorum. İradesiz, becerikli ve biraz da sinsi hissediyorum. Sanki gökyüzünde uçuyormuşum gibi.

MARY MCCALLUM
Proctorsville, Vermont

71. ABD'nin orta kesiminin büyük kısmını, Meksika ve Kanada'nın küçük bir bölümünü kaplayan düzlük bölge. (Y.N.)

PARALEL HAYATLAR

Büyüdükleri yere dönebilen, ev olarak adlandırabilecekleri bir yeri olan insanlara hep imrenmişimdir.

Bir süre benim de böyle bir yerim vardı. Bu yer Illinois eyaletinin Mundelein kentinde, 244 Elmwood adresinde, şehrin Oak Terrace olarak bilinen kısmındaydı. 1940'larda yapılmış bu ev, ağaçlarla çevrili üç dönümlük bir arazi üzerine kuruluydu. Mülkün bitişiğinde küçük bir göle dökülen insan yapımı bir kanal vardı. Anne babamın boşanmasından kısa süre sonra annem okulu bitirebilmesi için bana evi satıp Wisconsin eyaletinin Madison kentine taşınma fikrini sordu. Nasıl hayır diyebilirdim, hele on altı yaşın merakıyla?

O günden sonra eski evime karşı güçlü bir bağ hissetmişimdir. Yıllar boyunca neredeyse her gece rüyalarımda oraya döndüm.

Hayatım beni Oak Terrace'dan gittikçe uzaklaştırırken taşınmak alışkanlık haline geldi. Sanırım kök saldığımı hissedebileceğim bir yer arıyordum. Uçakla nereye inersem ineyim, kendimi her zaman yolun ortasına düşmüş kopuk bir kol gibi hissediyordum.

Şansımı denemek için California'ya taşındım. Kız kardeşim Alexandra'nın ikizlerinin, Joey ve Izzy'nin doğumlarını takip etmek için Chicago'ya taşındım. Kendimi kaybetmek için Avrupa'ya taşındım. Bir işi kovalamak için Teksas'a taşındım. Karımın kariyeri için Colorado'ya taşındım. Nerede yaşarsam yaşayayım, o belirgin rüyalarda ev, canlılığını koruyordu. Tanımadık insanlar, tanıdık insanlar, arada bir evin duvarlarından her şeyin tam tersi olduğu başka bir boyuta yolculuk. Ev alevler içinde yanarken çocuklukta en sevilen ev hayvanının mezarı başında durduğum güçlü rüyalar. Çimenlerin üzerine düşmek, çürüyen söğüt yapraklarının bilindik serinliği ve kokusunu hissetmek.

Ara sıra yalnızca yeni sahiplerinin onu ne hale getirdiğini görmek için dönüp evi ziyaret ederdim. Gittiğim ilk sefer aile teknelerine binmiş, göle açılıyordu. Onları rahatsız etmek istemedim, bu yüzden arabaya dönüp kanalın ucundaki köprüye doğru sürdüm. Tekneleri aşağıdan geçtiğinde köprünün parmaklıklarının dışında dikilmiştim; anne, baba ve küçük oğlan çocuğu aynı yöne bakıyorlardı. Ancak küçük kız teknenin zemininde yatıyor ve yukarıya bakıyordu. Göz göze geldik, onun bakışında bir şey beni şaşırttı ve etkiledi. Sanki bir ömür boyu ya da daha uzun bir süredir tanışıyormuşuz gibi birbirimizle bağlantı kurmuştuk.

Birkaç yıl geçti ve kendimi Teksas eyaletinin Austin kentinde yaşarken buldum. Gezilerim sırasında gelecekteki karım Melissa'yla tanışmıştım, o da benimle olmak için eylülde Austin'e taşındı. Geldiği gece biri kapıya vurdu. Melissa'nın köpeği Luna kuyruğunu sallamaya ve kapının altındaki yarığı koklamaya başladı. Pencereden dışarıya baktım ama hiç kimseyi görmedim. Birdenbire kapı açıldı ve büyük ve çikolata renkli bir Labrador içeri girdi. Köpek, "Eve geldim," der gibi bir ifadeyle bana baktı. Luna ve bu garip ama dost canlısı köpek hemen birlikte oynamaya başladılar. Köpeğin tasmasını kontrol ettiğimde adresin benim adresim olan 914 Jones Sokağı olduğunu görmek beni şaşırttı. Tasmanın öteki tarafındaki ad "Zoey"di. Köpekten hoşlandık ve sonunda karışıklığın nedenini bulduk. Taşındıktan sonra önceki kiracı köpeğinin tasmasındaki adresi değiştirmeyi ihmal etmişti. Köpek kaçmış ve eski evine geri gelmişti.

Tam bir yıl sonra karım ve ben Chicago'ya bir yolculuk yaptık. Oradayken ona Mundelein'deki yeri göstermeye karar verdim. Arabayı evin önünde durdurduğumuzda baba dışarıdaydı. Ona orada büyüdüğümü açıkladım, o da, bana eve ne yaptığını göstermek için çok nazik bir şekilde beni içeri davet etti. Çok heyecanlandım.

Kapıyı açtığında güzel ve çikolata renkli bir Labrador dışarı fırladı. Adama köpeğin kaç yaşında olduğunu sordum, o da, "Bu ay bir yaşına girdi," dedi. Sonra ona köpeğin adını sordum, adam da, "Zoey," dedi. Karım ve ben birbirimize baktık.

İçeriye girdik. Ev çok daha küçük görünüyordu. Adamın karısı beni üst kata çıkardı ve orada bütün anılarım canlandı. Bir oyuncak rafında alfabe küplerinin iki çocuğunun adlarını oluşturacak şekilde

bitiştirildiğini fark ettim: Alexandra ve Joey yazıyordu. Melissa ve ben yine birbirimize baktık.

Bu kadın benim rüya kanalıma mı girmişti? O kadar şaşırmıştık ki kadına açılmaya başladım. Ona rüyamda sürekli evi gördüğümü ve bunu umursamayacağını umduğumu söyledim. Dediğine göre evde hep bir ruhun varlığını hissetmiş, ama hiç kimse ona inanmamış.

İlk çocuğu Alexandra'nın kız kardeşim Alexandra'nın beni ziyaret ettiği sırada doğduğunu tahmin ettim. Bu her ikimiz için de önemli ve etkileyici bir ziyaret olmuştu ve yıllarca birbirimizden ayrı yaşasak da yeniden bir araya gelmiştik. Bu kadının oğlu Joey, kız kardeşimin oğlu Joey'nin doğduğu sırada doğmuştu. Bu da yetmezmiş gibi, aynı cinsten aynı adlı bir köpek Teksas'taki kapımı tıklattıktan bir ay sonra aile çikolata renkli bir Labrador almış ve adını Zoey koymuştu.

Biri bana bir zamanlar meleğimiz bize doğru zamanda doğru yerde olduğumuzu söylediğinde paralel zamanın meydana geldiğini söylemişti. Kadere giden ekmek kırıntıları.

TIMOTHY ACKERMAN
Erie, Colorado

ANNA MAY

Kuzey Carolina'nın merkezinde rahat bir konut alanında büyüdüm. Muhitimiz mütevazı bir yerdi ve çoğumuz küçük, eski evlerde oturuyorduk: çalışkan, mavi yakalı babalar, meşgul ev kadınları ve her yaştan hareketli çocuklar.

Ancak bir evde Anna May Poteat adında tek bir kişi yaşardı. Yaşlıca bir kadındı ve bildiğimiz bir ailesi yoktu. Daha yaratıcı çocukların bazıları onun bir cadı olduğuna inanıyordu.

Gerçekte Anna May Poteat kendi halinde düzgün bir kadındı. Her sabah postalarını ve gazetesini almak için kısa bahçe yolunda yürürdü, ama geri kalan zamanda küçük, beyaz kiremitli evinin içinde otururdu.

Bir çocuk olarak muhitte Anna May'i tanıyan sayılı insanlardan biriydim. Sokağımızdaki anneler ona tatil dönemlerinde ev yapımı pastalar ve turtalar verirdi ama ben onu düzenli olarak görürdüm. Yaz aylarında haftada bir çimlerini biçerdim. Emeğimin karşılığı olarak üç dolar alırdım.

Ancak çimlerle işim bittiğinde Anna May benimle hep sohbete girerdi. Sıcak ve nem yüzünden terleyerek, bana ücretimi vermesini beklerken evden yayılan garip kokuları soluyarak oturma odasında dikilirdim, o da kaçınılmaz bir şekilde en sevdiği konu hakkında konuşmaya başlardı. Sesinin yaşı dolayısıyla güçsüz olduğunu hatırlıyorum, ama en yeni zaferinin kanıtını bana göstermek için defterini her çıkarışında sesinde belirgin bir gençlik heyecanı beliriyordu. Defter onun "ilahî yetenek" demeyi tercih ettiği şeylerin kayıtlarını içeriyordu.

Yetenek, kehanet yeteneğiydi. Ünlü insanların ölümlerini ilan eden rüyalar gördüğünü iddia ediyordu; bu rüyaların ve oldukları tarihlerin ayrıntılı bir kaydını tutuyordu. Hatırladıklarını defterin bir

sayfasına not eder ve sonunda, rüyanın öznesi öldüğünde, bu kişinin ölüm ilanını gazeteden keser ve önceki yorumlarının yanındaki sayfaya yapıştırırdı. Onun düşünme biçimine göre bu, rüyasının şu ya da bu ünlü siyasetçi ya da şöhretin ölümünden önce geldiğine ilişkin kesin bir kanıttı.

Bana, Eisenhower, Marilyn Monroe ve Martin Luther King Jr. hakkındaki bölümleri gösterdiğini hatırlıyorum. Kalın defterde birçok başka madde de vardı; ama insanların çoğunluğu daha eski dönemlerdendi ve onların adlarının hepsine aşina değildim. Anna May'in beni orada sıklıkla bir saat kadar bir süre artritli parmaklarıyla sayfaları çevirerek, isabetli olduklarını gördükçe eski tahminlerini artan bir heyecanla anlatarak ya da cesur ve ilham verici insanların kaybı üzerine kederle homurdanarak tuttuğu için kehanet yeteneğiyle gurur duyduğundan kuşkulanırdım.

O sıralarda daha yeni ergenlik çağına girmiştim, üç dolarımı almakla ve onun evinden çıkarken arkamdan iyi şeyler düşünmesiyle daha çok ilgilendiğimi hatırlıyorum. Ama hatırlayamadığım kadar çok kez küçük oturma odasında Anna May'in yanındayken sabırsızlığımı gizleyip onun hikâyelerini dinleyerek otururdum. Annemle babama Anna May'in açıklamalarını anlattığımda beni bunama ve ihtiyarlık olguları hakkında eğitme fırsatını değerlendirdiler. Bana ayrıca zaafına karşın ona saygılı ve terbiyeli davranma görevimi hatırlattılar. Onların talimatlarına uydum ve çimlerini biçmeye, olabildiğince kibar bir şekilde tuhaf düşüncelerine katlanmaya ve ücretimi almaya devam ettim.

Sonra bir öğleden sonra çim biçme makinemle Anna May'in evine geldim. Âdetim olduğu üzere çimlerini biçmeye koyuldum. İşim bittiğinde kapıyı tıklattım, ama cevap veren olmadı. Bu tuhaftı. Kapıyı tıklatmam onun beni buzlu çay ya da sohbet için eve götüreceği ânı gösterirdi hep. O gün akşam yemeğinden sonra annemle babama Anna May'in kapıyı açmadığını söyledim. Babam kaygılı göründü ve beni şaşırtan bir şekilde akşamın ilerleyen saatlerinde Miss. Poteat'ı ziyarete gitti. Çok geçmeden Anna May'in çok hasta düştüğünü öğrendim.

Aynı gece evine hem polis hem ambulans çağrıldı. Anna May'i bulduklarında komaya girmişti ve ölmek üzereydi. Hastaneye götürüldü, ama geceyi çıkaramadı.

Bunu takip eden günlerde yerel kiliselerin üyeleri onun evini temizlemek ve daha sonra Alaska eyaletinin Juneau kentindeki akrabalarından birine gönderilen eşyalarını toplamak için gönüllü oldular.

İki yıl sonra ben lisedeyken, annemle babam bana bu çalışmada bulunan bir kilise üyesinden öğrendiklerini anlattı. Anna May Poteat'ın defteri bulunmuş ve okunmuştu, kilise halkı da onun "ilahî yetenek" meselesini öğrenmişti. Anne May'in defterindeki son maddelerde belli ki kendi ölümüyle ilgili rüyaları yazmıştı. Rüyaların bazı ayrıntılarını not düşerek onları günlüğe yazmış ve sonra, sayfanın sonuna yaptığım iş karşılığında para ayırmayı hatırlaması için bir dipnot eklemişti.

JEFF RAPER
Gibsonville, Kuzey Carolina

UZUN ZAMANDIR YOK

Jimmy 1968'de öldü; ama dört yıl önce adını Eski Vietnam Muhariplerini Anma Sayfası'nda bulana dek onun yasını tutmaya başlamamıştım. Onu bilgisayar ekranında görmenin beni bu kadar etkileyeceğini, bu kadar yaralayacağını tahmin etmiyordum. Otuz yıl uzun bir süre, Jimmy'nin hayatından yedi yıl daha uzun. Ama sanırım yeterince uzun değil. Sanki haberi daha yeni almış gibi hissettim.

O gece rüyamda karnımda geniş bir yara olduğunu gördüm. Havan topundan geriye kalmış bir krater gibi bir şekli vardı. Acil servis doktoru başını sallayarak, "Hemen bunun bir çaresine bakmalısın, ama başka bir doktor bulman gerekiyor. Bu kadar büyük bir yaranın üstesinden gelemem," dedi.

Rüyalar hakkında araştırma yapanlar bazen her karakterin rüyayı görenin ruhunun farklı bir boyutunu temsil ettiğini söyler. Yani eğer hem doktor hem de hastaysam kendime Jimmy'nin ölümüyle yüzleşmenin benim için çok büyük olduğu ve yardıma ihtiyaç duyacağım için bu kadar uzun sürdüğünü söylüyorum.

Sonraki altı ay boyunca Vietnam Savaşı hakkında belgeseller ve filmler izledim; tarihsel anlatımlar, anılar, sözlü tarihler, eve yazılan mektuplar, internet haber gruplarındaki yazılar, dipsiz bir öfkenin ve acının itirafları, geçmek bilmeyen kafa karışıklığı ve çaresizliği aktaran kaynaklar okudum, üstelik savaşa inanmış insanlara da aitti bunlar.

Güney Louisiana'da yaşayan bir veteriner, ilkbaharda deltanın çiçek açtığını görmekten nefret eder; çünkü bu Güneydoğu Asya'nın tropikal ormanları kadar nemli ve bunaltıcı yazın geldiği anlamındadır. Gök gürültülü yaz fırtınalarının sesi top atışı gibi gelir ve yıldırım karanlığı aydınlattığında tıpkı geçen yirmi dokuz yıl boyunca her yaz olduğu gibi, ölmüş arkadaşlarının yüzlerini ve bedenlerini görür.

“Bir ara bu korkunç anıları eninde sonunda unutacağımı düşündüm,” diye yazmıştı bir gece internetteki biri eski muharipler haber grubuna. “Ama artık anlıyorum ki öyle olmayacak.”

Bir orta sınıf banliyösünde yaşayan başka bir eski askere, geçmişin görüntüleri o kadar canlı görünüyor ki bir gece “kamuflaj giysilerini giymiş, yüzüm siyaha boyanmış, az önce bir köpeğin gırtlağını kestiğim garip bir bahçede” buluyordu kendini.

Vietnam Savaşı asla arkamızda bıraktığımız bir şey değil; o hâlâ içimizde, tıpkı rüyamdaki derin, karanlık, kanlı yara gibi.

Aylar boyunca her gece başka türlü, Jimmy’ye elveda dememe izin verecek türden bir rüya görmeyi umarak uyudum. Sonra lisedeki en iyi arkadaşlarımdan biri olan kız kardeşi Ann’i aradım ve otuz yıldan beri ilk kez konuştuk. Bu, uzun zamandır kendim için yaptığım en iyi şeylerden biriydi. Bir saati gülerek ve eski öğretmenlerimizle sınıf arkadaşlarımıza saygısızlık ederek geçirdik, tıpkı eskiden olduğu gibi.

Ann’in Jim adını verdiği ve kısa bir süre önce deniz kuvvetlerine katılarak onun kalbini kıran bir oğlu var. Ann bana Jimmy’nin öldürüldüğü hafta Noel izni listesinde olduğunu, ama tatili kendi adamlarıyla geçirmeye karar verdiğini anlattı. Noel’den altı gün önce başından vurulmuş ve hemen ölmüştü.

Biri öldüğünde hepimizin inanmak istediği şey bu değil mi?

Ann’le konuştuğum gece nihayet Jimmy hakkında bir rüya gördüm. Kamuflaj pantolonu, soluk kırmızı bir tişört ve spor ayakkabılar giyinmiş bir halde yalnızca yürüyüp geçiyordu, tanıyacak kadar yakın, ama dokunamayacak ya da konuşamayacak kadar uzaktı. Dikkatini çekmeye çalışarak ona bakmaya devam ettim, ama elleri cebinde, gözlerini ileriye dikerek düşüncelere dalmıştı. Alacakaranlıktı ve her yönden ufka kadar uzanan bir tarladaydık. Tek başına batıya, batan güneşe doğru yürüyordu, ben de ters yönde yürüyen bir grup insanla birlikteydim.

Geçen haziran Jimmy elli dört yaşında olacaktı. Memleketimize dönünce onun mezarının başında ilk kez durdum. Kendisiyle tamamen aynı 43.000 mezarın arasında sade bir mermer mezar taşına sahip mezarı, bir manolya ağacının gölgesinde, gök mavi ve yakut rengi bir körfezin görüş alanı içinde yer alıyor. Üzerindeki birkaç

sözcüğü ve sayıyı tekrar tekrar okuyorum, ama eğer herhangi bir sır ya da gizem saklıyorlarsa ben onu bulamıyorum.

LYNN DUVALL
Birmingham, Alabama

DİKİŞ DERSLERİ

Küçük bir çocukken ilk dikiş derslerimi yerde oturup kumaş parçalarını eften püften küçük kreasyonlara dönüştürmek için birbirine teyelleyerek aldım. Tepemde, yemek masasında annem dikiş makinesini uçururdu. Ara sıra beni kendi üzerime tutturduğum dikişten sökmek ya da ipliğin ucuna tükürüp iğne deliğinden nasıl geçirileceğini göstermek için dikişine ara verirdi. Çocuk teyellerim kumaş boyunca kıvrılan Mors kodunu andırıyordu.

Annemin derslerinin peşinden hikâyeleri gelirdi; annesinin gazete kâğıdından nasıl bir erkek takım elbisesi kalıbı çıkardığını ve Büyük Ekonomik Kriz zamanında un çuvallarından kendine nasıl elbise yaptığını anlatan hikâyelerdi bunlar. Kayıplarla geçmiş bir çocukluk, savaş, günü çıkarma çabası ve kendi doğumum hakkında birçok şey duydum. Bu hikâyeler nefes almak kadar doğaldı ve onları havayı içime çektiğim gibi içime çektim.

Akşam yemeğine kadar, bitsin ya da bitmesin, dikişlerimiz odayı yemeğe ve aile işlerinin işgaline hazırlamak için bir kenara konulurdu. Ertesi sabah dikiş makinesi yine çıkar ve projelerimiz devam ederdi.

Resmî dikiş derslerim yedinci sınıftaki ev ekonomisi dersinde başladı. Bir dönem dikiş ve bir dönem yemek pişirme, kızları gelecekteki eş ve anne rollerine hazırlamak için zorunluydu. Ergenliğin başındaki ilk zorlu işime başlamak için sabırsızlanıyordum.

Öğretmenim Mrs. Kelso, sıkıca toplanmış kahverengi bukleleri olan sade, sert bir kadındı. Yalnızca kendisi kadar sade malzemeden diktiği döpiyesler giydiği için hiç hayal gücü olmadığından emindim. "Klasik," derdi onlara.

Mrs. Kelso'nun bizim ergenlik öncesi duyarlılığımıza aşılamaya çabaladığı dikiş tekniğinin anneminkiyle neredeyse tek bir ortak noktası bile yoktu. Annem kumaşı yere serer, (elinde varsa) bir kalıp

çıkarır, birkaç iğne iliştirir, keser ve dikerdi. Kısa bir süre sonra yeni bir elbisem olurdu.

Mrs. Kelso kitabi çalışıyordu. Anlaşıldığı kadarıyla bir ergenliğe geçiş töreni olan ilk projemiz, küçük kare kumaşlara çıtçıt dikmekti. İpliği çıtçıtın deliğinden her çekişimizde bir düğüm yapar ve bu düğümü başparmağın tırnağıyla çıtçıtın ucuna yaklaştırırdık. Benim beceriksiz düğümlerim çıtçıtın etrafında bir türlü hizaya girmezdi, bu yüzden bu çalışmayı iki kez daha tekrarlamak zorunda kalırdım. Öğrendiklerimi anneme gösterdiğimde yanıtı, "Ooooo, kimin bu kadar zamanı var?" oldu.

Teknik bir yana, iki öğretmenimin arasındaki en büyük fark, çalışma felsefeleriydi. Annem ıslık çalar ve ellerini çırpardı. Tennessee Ernie Ford eşliğinde "Sixteen Tons"[72] şarkısını söylerdik ve "The Gollywog's Cakewalk"[73] şarkısının yıpranmış plağını çalarken daireler çizerek yürürdük. Annemin ağladığını gördüğüm nadir anlardan biri, elbisemin belindeki büzgüleri ayarlarken bir Çigan müziği plağını dinlediği andı.

Mrs. Kelso için dikiş bir bilimdi, öğrenmek için üniversiteye gitmeniz gereken bir şeydi. Şarkı söylemeye, hatta radyo dinlemeye bile izin vermezdi. Tebessüm, suratının o sert duvarında nadiren bir çatlak oluştururdu. Onu yalnız ve çocuksuz bir kadın olarak hayal ettim, ama her ikisine de uymadığını öğrenince hayrete düştüm.

Sınıfım nihayet gerçek dikiş için uygun bulunduğunda, Mrs. Kelso basit bir evaze etekli ve V yakalı, düğmesiz, fermuarsız, penssiz ve kıvrımsız bir jile seçti. Annem jilem için güzel bir gri pazen kumaş seçmeme yardım etti. Kumaşı kesmeye başlamak için sabırsızlanıyordum.

Kumaşı paketten çıkarmamıza izin vermeden önce Mrs. Kelso bize kalıp talimatlarının yazılı olduğu kâğıdın tamamını okuttu ve kalıp terimleri konusunda bizi sınava tabi tuttu. Nihayet, kumaşımızı büyük masalara serdik, kalıp parçalarını tıpkı düzenleme talimatlarının gösterdiği gibi iğneledik ve çentiklerde küçük üçgen kesikler açarak belirtilen çizgiler boyunca kestik. (Annem çentikleri hiç umursamazdı.) Terzi karbon kâğıdı ve işaretleyici tekerle, kalıptaki bütün dikiş çizgilerini işaretlememiz gerekiyordu. Çizgileri pazen

kumaşıma işaretlemeye çalıştım da çalıştım, ta ki işaretleyici tekerim kâğıdı kesene ve dikiş payları kalıptan ayrılana dek. Hayal kırıklığımı anneme anlattığımda bana dikiş makinesinde dişli kapağının üzerindeki çizgi işaretlerini gösterdi, birini seçip takip etmemi ve işaretleyici tekerleri boş vermemi söyledi.

Mrs. Kelso bize jilenin eteklerini dizimizin altında bir uzunlukta bastırttı. Bu çabanın korkunç sonucu aynada kendini gösteriyordu; un çuvalından bir elbisenin içinde sıska bir tavuğa benziyordum. Notumu hatırlamıyorum.

Bir daha giymeyeceğime yemin ederek jileyi eve getirdim. Annem etek boyunu 1965'in ölçülerine göre kısaltarak, yan dikişleri ince bedenime göre ayarlayarak ve çenemin altında bir fiyonk yapacak şekilde uzun şeritleri olan pembe krep bir bluz satın alarak giysiyi kurtardı.

Mrs. Kelso'yla geçen dönemin sonunda artık bir eş ya da anne olmak istemiyordum. Ama yirmi bir yaşıma gelince her ikisi de oldum; Mrs. Kelso'nun bana öğrettiklerinin çoğunu yapmaya da zamanım yoktu. Ama annemin dersleri her dikişimde hızla çalışmamı sağladı. Uğraşımı, yaptığım her küçük mama önlüğü ve tişörtü süslemeye hazır bebek kusmuklarının miktarına göre ayarladım. Dikiş dikerken şarkı söyleyip el çırptım ve oğlumla oynadım. Tennessee Ernie Ford'un yerini Pink Floyd aldı. Oğlum dikiş dikmek yerine ayaklarımın dibinde Lego'dan kaleler yaptı. Büyüdükçe hikâyelerimin yerini onun son *Star Trek* ya da Piers Anthony romanlarından parçalar okuması aldı.

Sonra zaman eskisi kadar değerli olmayınca ve kusursuzluk iyi bir kumaşın maliyetini haklı çıkarabildiğinde Mrs. Kelso'nun derslerini hatırladım ve diğer kadınların derslerini. Çıtçıtlarımı tutan düğümler asker gibi dizildi. Çentiklerin çok kullanışlı olduğunu fark ettim.

Bu yıl seksen yaşına basan annem artık yatağına karyola etekliği ya da iki buçuk kiloluk köpeğine yağmur geçirmeyen şapka yapma konusunda tavsiyemi almak için beni şehirlerarası telefonla arıyor. Sanırım bu da onun bana, sonunda ona öğretecek bir şeyim olduğunu söyleme biçimi.

DONNA M. BRONNER

72. (İng.) On Altı Ton. (Ç.N.)

73. (İng.) Gollywog'un Pasta Dansı. (Ç.N.)

PAZAR YOLCULUĞU

Kuzenimin eviyle bizim evin arasındaki yol, her pazar bir uçtan bir uca kat ettiğimiz geniş ve boş bir sanayi bölgesinden geçer. Benim bakış açımdan, çelik fabrikalarının, metal döküm fabrikalarının ve kamyonların durduğu akaryakıt istasyonlarının birbirini izleyişi arabanın yan penceresine aktarılmış bir film şeridi gibiydi. O duvarların arkasında ne olup bittiğini hayal ediyorum. Kıllı sırtlarını mekanik bir alete eğmiş, iş gözlüklerinin üzerinden bakan, bir santimlik külleri bir tür kaldırma kuvvetiyle havada asılı duran sigaralarını ağızlarının bir yanına sıkıştırmış orta yaşlı adamlar hayal ediyorum. AM radyosunda hit şarkılar çalıyor; en sevdiğim şarkıyı, The Foundations grubundan "Build Me Up Buttercup"ı[74] çalmalarını umuyorum. Tel örgüler ve dikenli tellerle çevrilmiş boş alanlardan geçiyoruz. Birbirimizle İtalyanca konuşuyoruz, ama ben pek bir şey söylemiyorum. Kendi küçük dünyamda olma lüksü tanınıyor bana. Yaz sıcak ve bunaltıcı, ama camlar açık ve rüzgâr saçlarımın arasından eserken hoş bir his veriyor. Kötü kokusu ve kocaman fareleriyle ünlü şehir kanalizasyonu, belli bir noktada kesişen ve hemen önümüzü kesen demiryolu raylarıyla paralel olan aynı yol boyunca uzanıyor. Uyarı sinyalleri duyuluyor ve bariyer iniyor. Artık uzun mu kısa mı süreceğini merak edeceğimiz bir eğlencemiz var. On beş dakika kadar bekliyoruz. Archie Bell & the Drells grubunun "Tighten Up"[75] şarkısının başında DJ çok hızlı konuşuyor. Böyle yapmalarına sinir oluyorum. Neden yalnızca şarkıyı çalmıyorlar ki? Büyükannem bu akşam yiyebileceklerimiz hakkında konuşuyor. Belki polenta. Belki makarna. Umarım makarna olur. Vagon geçiyor ve bariyer kalkıyor. Bu seferki çok uzun sürmedi. Amcam birinci vitesi atlıyor, vitesi hemen ikiye ve oradan da üçe takıyor.

Ama bütün bunları aslında pek düşünmüyorum. Bunlar yalnızca arka planda, pek fark edilmiyor. Şu anda aklımda olan şey kuzenimde okuduğum çizgi romanlar. Kuzenim benden büyük ve çizgi romanlardan bazıları okumayı söktüğüm yaştan bile önce piyasaya çıkmış. Onda yüzlercesi var, ben de her ziyaretimde onları çıkarması için yalvarıyorum. İçinden her zaman eskileri çıkarmak gelmiyor ya da belki de yalnızca acı çektiğimi görmek istiyor. Bugün birkaç yeni sayı daha okudum. Kaptan Amerika öldü ya da öyle olduğunu sanıyorlar. Hydra ajanlarından kurtulmak için ölmüş gibi yaptı yalnızca. Gerçekten şaşıracaklar. S.H.I.E.L.D. istihbarat örgütünden Nick Fury'yi de çizen sanatçı Steranko, bana cumartesi öğleden sonraları izlemekten hoşlandığım eski gangster filmlerini hatırlatan bir tarza sahip. *The Avengers*'in bazı güncel sayılarını okuyorum. The Vision adında yeni bir kötü adam var; ama şu anda zihni başka birinin kontrolünde olduğu için gerçek bir kötü adam sayılmaz. O bir android, yani bedeni sentetik parçalardan oluşuyor. Bedeninin yoğunluğunu kontrol etmek gibi garip güçleri var. Bedeni çelik sertliğinde olabiliyor ya da duvarlardan geçmek için moleküler yapısını parçalayabiliyor. Bazı çizgi romanlar ta 1940'lardan kalma hikâyeleri yeniden basıyor, ben de kendimi Bowery Boys[76] çetesi gibi görünen, Aşağı Doğu Yakası'nda takılan, boş meşrubat şişelerini bir *The Human Torch* ya da *Sub-Mariner* sayısı satın almak için mahallenin marketine iade ederken hayal etmekten hoşlanıyorum. 40'ların Torch'u bugün okuduğum bir çizgi romanın içindeydi, Coney Adası'nda terör estiren dev bir canavarla savaşıyordu. Bu Torch, günümüzde *Fantastik Dörtlü*'nün gücünü kozmik ışınlara maruz kalması sonucunda elde etmiş Johnny Storm'u olan Human Torch'un tersine, bir biliminsanı tarafından yaratılmış bir android. Ama bugün, The Vision'ın bedeninin eskiden 40'ların Torch'unun bedeni olduğunu öğrendim. Tek ve aynı. Serinin bir yerinde orijinal beden ölmüş ama sonra başka bir biliminsanı tarafından başka bir biçim içinde canlandırılmış. Bütün ayrıntıları bilmiyorum, ama meselenin özüne geleceğim. Okurken, kuzenim bir Western filmi izleyerek ve beyzbol maçını dinleyerek koltukta oturuyor. Büyükannem mutfakta kahve içip büyük teyzem ve

eniştemle görüşüyor. Amcam hiç içeri gelmiyor. Yalnızca bizi bırakıp daha sonra alıyor.

Neredeyse eve vardık. Sanayi bölgesini geçtik ve artık sokaklarda evlerinin önünde dolanan insanları görüyoruz. Kadınlar boyunlarında ıslak havlularla yelpazeleniyor ve limonata içiyor. Erkekler beyzbol maçı dinliyor ve Falstaff birası içiyor. Çocuklar bisiklete biniyor ve beyzbol oynuyor. İçlerinden bir grup, bir yangın musluğunun etrafında toplanıyor. Anlaşılan makarna yiyeceğiz ve biliyorum ki buzdolabında hâlâ biraz karpuzumuz var. Karpuzu gece, cırcırböceklerini dinlemek ve ateşböceklerini izlemek için arka kapıdaki sinekliğin önünde, karanlıkta oturarak yemekten hoşlanıyorum. Bazen ön kapıdaki sinekliğin önünde karanlıkta Mr. Softee'nin dondurma kamyonunun ding dong sesini bekleyerek oturuyoruz.

Yatmadan önce çizgi roman koleksiyonumu çıkaracağım. Bende çok yok, ama olanlara çok değer verir ve onları dönüp dönüp okurum. Hepsini bir hortum olur da alt kata inip lavabonun altına saklanmak zorunda kalırız diye bir kutuda saklıyorum. Hortum bizi gafil avlamaz; çünkü uyarı sinyalinin yeri hemen bizim sokağın içinde, çaldığı zaman kendi düşüncelerinizi bile duyamazsınız. En çok değer verdiğim çizgi romanlarım marketten soda şişesinin depozitosuyla satın aldığım ilk iki çizgi roman, *Daredevil*'in 35 ve *Örümcek Adam*'ın 54 numaralı sayıları. Sonra da büyükannemin bana bir cam parçasıyla kazara elimi kestikten ve hastaneye gitmek zorunda kaldıktan sonra aldığı *Hulk*'un 105. ve *Fantastik Dörtlü*'nün 76. sayıları var. Amcam süper kahramanlara tahammül edemiyor, ama her ikimiz de *MAD*'i ve Harvey Comics'in Richie Rich ve Hot Stuff gibi karakterlerini seviyoruz.

Büyükannem muhtemelen çizgi romanları pek umursamıyor; ama zihnimi meşgul eden bir şey olduğu için mutlu, benim çizimlerimi de destekliyor. Animasyon sanatçılarının çalışırken gösterildiği özel bir Disney programı izledik. İyi ve sürekliliği olan bir işe benziyor. Büyükannem çizimin kullanılabilecek bir yetenek olduğunu biliyor.

Amcam defterlerine bir şeyler çizerdi, benim de bunlara bakmamam gerekirdi. Çizimlerinde hep kutular taşıyan karakterler var ve sanki bir şey inşa ediyorlar gibi görünüyorlar. Şu anda sanırım halter ve karateyle daha çok ilgileniyor, ama geçen hafta dışarı çıkıp yeni

Beatles albümünü aldı. Aynı zamanda yeni bir pikap aldı ve onu mutfak masasına kurdu. Orada oturup plakta "Back in the U.S.S.R." şarkısının açılışındaki jet uçağı sesi başlarken elmanın dönüşünü izledim. Albümün tamamı muhteşemdi ve başka bir dünyadan bir ses gibiydi. Amcamda şu âna kadarki bütün Beatles albümleri var.

Nihayet evdeyiz. Aslında o kadar da uzun bir yol değil, ama o mesafeyi yürümek istemem. Büyükannem hemen bahçe hortumuna gidiyor ve arka bahçeyi iyice suluyor. Bahçeyi düzeltmek için epey uğraşıyor. Ben doğmadan bile orada olan ve hiç incir vermemiş bir incir ağacımız var, ama büyükannem hâlâ ona bakıyor ve her kış üstünü örtüyor. Bir seferinde ağaçtan düşmüş yavru bir sincap buldu. Zavallıcık birkaç günlükten büyük olamazdı, cenin pozisyonundaydı, gözleri hâlâ kapalıydı. Büyükannem onu ilk zamanlarında tedavi etme umuduyla eve aldı. İki yıl boyunca mutfakta duran küçük kutunun başında toplandık. Büyükannem onu beslemek için bir damlalık kullanarak ona baktı. Her gün onun orada, bir battaniyeye sarılı bir halde, elleri hareket ederek yatışını kontrol ettik, ara sıra gözleri açılıp bize bakardı. Ama ne yazık ki bu yeterli olmadı. Elimizden gelen her şeyi yaptık. Onu arka bahçeye gömdük.

Akşam yemeğini hep saçma sapan konuşup birbirimizi kırarak bitiririz. Kendi aramızda bir dil geliştirdik. Belki de bu yalnızca bazı İtalyanca deyişlerin komik sesleridir. Bir şekilde tetiklenir ve büyükannem gülmeye başlar, amcamla ben de ona katılırız, bir de bakmışsınız ki o kadar çok gülmekten yüzlerimiz kıpkırmızı olmuş ve karnımıza ağrılar girmiş, hatta neye güldüğümüzü bile unutmuşuz. Ama sonrasında kendimizi çok iyi hissederiz.

Yatmadan önce büyükannem *Mutual of Omaha*'yı[77] ya da *Jacques Cousteau*'yu izleyecek. Amcam ağırlık kaldırmak için aşağı katta olacak, ben de yeniden çizgi romanlarıma yumulacağım. Gece boyunca tavan pervaneleri boğucu orta Batı sıcağında uyumamızı kolaylaştıracak. Bir tane büyükannemin odasında, bir de amcamla paylaştığım odada pervane var. Eylül olunca artık pervaneye ihtiyaç duymayacağız, ama birkaç hafta o vınlama sesi olmadan uykuya dalmak zor olacak.

Sabah sokağa park eden ve bakkal için süt kutularını boşaltan Sealtest[78] kamyonuyla uyanacağım. Uzaktan uzağa konuşma seslerini ve el arabalarının metal sesini duyacağım. Yarı uyku halindeyim ve krep karışımı tavaya değdiği anda *Chicken Man*[79]'in başka bir bölümü mutfaktan duyuluyor.

BOB AYERS
Seattle, Washington

74. (İng.) Düğün Çiçeğim, Beni Güçlendir. (Ç.N.)

75. (İng.) Ciddileş. Kendini topla.(Ç.N.)

76. 19. yüzyılın ortalarında New York'ta kurulan, yerli halkın çıkarlarını koruyan anti Katolik İrlanda karşıtı çete. (Y.N.)

77. Sigorta ve finans şirketi; yaban hayatıyla ilgili bir televizyon programı hazırlamıştır. (Ç.N.)

78. Bir süt ürünleri markası. (Ç.N.)

79. (İng.) Tavukçu. TV dizisi. (Ç.N.)

DÜŞÜNCELER

MAYONEZLİ SANDVİÇLER

Patty yapışkan bant yerdi. Şu kırmızı yeşil, Scotch marka testere uçlu metal bant kesicilerden birini yanında taşırdı ve ara sıra ağzına bir parça atardı. Onun soluk cildini bu lezzetli yiyeceğe bağlıyordum ve o bantın, Rahibe Edward'ın bizi abone olmaya ve her perşembe öğleden sonra bizim ya da aslında onun ispirto ocaklarının, pipetlerin ve dokuz voltluk acayip bataryaların desteğiyle, hiç yoktan ulusal bir dizkapağı refleksiyle Sputnik'i gölgede bırakmak için eski moda laboratuvar deneylerinin molalarında okumaya zorladığı haftalık gazete *Scholastic Science*'da,[80] okuduğumuz kilometrelerce uzunluğunda bağırsaktan nasıl geçebildiğini merak ediyordum; yere paralel olarak çivilenmiş ahşap ferforje sıralarda öne uzanarak, sorulduğu takdirde önemsiz bilgileri kusmaya hazır olduğumuzu göstermek için imrendiğimiz on beş dakikalık şöhretin hevesiyle muhteşem kaya suratının önüne 130 derecelik bir açıyla sıraya yaslayarak desteklediğimiz ellerimizi uzatırken kullandığımız kısa adıyla "Stir Edward"la[81] aynı Rahibe Edward; her bir bileği altı paket lastiğiyle süslü, otuz santimlik bir cetvel kullanarak parmak eklemleriyle iki buçuk metre uzaklığa yaptığı isabetli atışlardan bir atıcılık madalyası kazanmış ve tıpkı büyücü Merlin gibi diğer ıvır zıvırın yanında gömleğinin manşetinde bir mendil de taşıyan aynı Rahibe Edward. Patty'nin yapışkan bantlara zaafı olabilir, ama benim ana yemeğim, gövdenin merkezine yolculuklarında ideal olarak, siyanürlü Tylenol[82] korkusu şikâyet eden ve baltalarını bileyen eski çalışanları ve sıradan hasta ruhluları zekâlarıyla alt etmek için Amerikan şirketlerini cin fikirli araçlar geliştirmeye itmeden onlarca yıl önce kahverengi toz kristallere ulaşmak için yırtılması gereken parafinli kâğıttan bir mührün kullanıldığı ve bunun da kare bir koliye bantlanan elli sentlik demir parayla pazar sabahları yayınlanan yarım saatlik siyah beyaz C*aptain*

Midnight programlarının sonunda gösterilen Michigan eyaletinin Battlecreek kentindeki bir mağaza adresine gönderildiği takdirde göndericinin plastik bir şifre çözme yüzüğü almaya hak kazandığı Ovaltine'den[83] bir yudumun eşlik ettiği mayonezli sandviçlerdi.

THOMAS CORRADO
Voorheesville, New York

80. Asıl adı: *Science World.* (Y.N.)

81. Burada *sister* (rahibe) sözcüğüne olan ses benzerliğiyle bir söz oyunu yapılıyor. *Stir* İngilizcede "karıştırmak" anlamına gelir. (Ç.N.)

82. Soğuk algınlığı için kullanılan bir ilaç. (Ç.N.)

83. Malt ekstresi, şeker ve peynir altı suyundan yapılan süt aromalı toz içecek. (Ç.N.)

DENİZ KENARI

Bu nereden aklıma geldi, bilmiyorum. Tek bildiğim, bu doğum gününün bir şekilde başka türlü olması gerektiğiydi. Benimle kutlama yapmak isteyen arkadaşlarım olmadığından değil. Ailemden uzak olduğumdan değil. Hatta bir erkekten daha yeni ayrıldığımdan bile değil. Tek bildiğim arabayla uzaklaşmak istememdi. Kendimi tek başıma ve ayrı olarak onurlandırmak istedim. Böylelikle, yirmi beşinci yaş günümde para kavanozumdan bir tomar para aldım, arabama bindim ve sürdüm. Herkese bunun kişisel olmadığını açıklamıştım, yalnızca doğum günüm için uzaklaşıyordum. Açıklamam burada bitmişti.

Kaçınılmaz gün geldiğinde kendimde çok garip bir heyecan fark ettim. Aslında iyi hissederek uyanmıştım. Parayı alıp arabaya bindikten sonra daha da iyi hissettim. Yalnızca yolda ilerleyip daha önce hiç görmediğim binaları görmek bile beni gülümsetti. Her şey heyecan verici ve imkânlarla dolu görünüyordu. Sonra "Nena'nın Restoranı" yazan bir tabela gördüm. Annemin takma adı Nena'dır, bu yüzden sağa döndüm ve kumsala vardım. Sahilin hangi tarafında olduğum ya da nerede biteceği hakkında hiç fikrim yoktu. Martıları, dalgaların ucundaki köpükleri fark ettim. Tuhaf bir şekilde dünyanın odak ayarı yapılmış gibi görünüyordu, ama ayarının bozuk olduğunu daha önceden bilmiyordum.

Arabam suyun hemen kıyısında sıralanmış bu tuhaf görünümlü, arnavutkaldırımlı dükkânların önünde durdu. Kilometreler boyunca görmüş olduğum tek uygarlık izi buydu. Arabam küçük bir pansiyonun önünde park etti, ben de kapıyı açtım. Neden olduğunu hatırlamıyorum, ama içeri girdim ve onlara oda fiyatının ne kadar olduğunu sordum. Fiyatın ne kadar olduğu önemli değildi; orada kalacaktım. Şal deseni takım giymiş bir kadın beni temiz, beyaz

duvarların arasındaki tertemiz merdivenlerden yukarıya çıkardı ve odamı gösterdi. Dantelli yastıklarla kaplı ahşap bir sayvanlı karyola gördüm. Davetkâr bir şömine ve suyun kilometrelerdir takip ettiğim aynı manzarasını gören bir balkon vardı. Pençe ayaklı küvetin üstünde eski moda bir perde askısı vardı. Buzdolabı içeceklerle doluydu ve kahve demliği sabaha kahve hazırlamak için ayarlanmıştı. Kadına teşekkür ettim ve gitmesini bekledim.

Çantamdan CD'lerimi, sonra tütsümü ve sigaralarımı çıkardım. Odayı özümseyecek kadar uzun bir süre orada oturdum. Enerjisi o kadar yabancı ve kusursuzdu ki onu, ondan sızan her şeyi yalnızca hissetmek istedim. Parmaklarımı küvetteki sabunların üzerinde gezdirdim ve kendimi yatağa attım. Özgürdüm, tamamen ve inanılmaz bir şekilde özgürdüm, bütün sorgulamalar ve tereddütlerin ötesinde orada olmam gerektiğini biliyordum.

Merdivenlerden indim ve bugünlük benim olan denizin küçük kuytu kısmını inceledim. Gidip bir sandviç ve bir mayo satın aldım ve yüzümde güneşi hissettim. Yabancılarla konuştum, duvarlardaki yazıları okudum; pastane fırınlarının kokusunu içime çektim ve dudaklarımdaki tuzu tattım. Akşam yemeği ve günbatımı arasında bir ara çantamdan bir kitap çıkardım ve kumsaldayken onu okudum. Güneş battığında ve manikürlü kumsal sakinleri restoranlara çekildiğinde orada kaldım. Güneşin aşağıya yolculuğuna, gökyüzünün de renk dansına başlayışını izledim. Ellerim dizlerimi tutuyor, yumuşak, sıcak, beyaz kumlar da ayak parmaklarımın arasına giriyordu. Ayağa kalktım ve damlaların bedenime çarpma hissini duyma arzusuyla suya doğru gittim. Yürüdükçe bedenimin bu gezegenin bir parçasına dönüştüğünü hissettim. Sanki benden bir parça bu dünyada yalnızca herhangi biri olduğumu ve buraya ait olduğumu hatırlamıştı. Birdenbire okyanusun, günbatımının ve ayın doğuşunun bir parçasıydım ve bedenim dans etmek istiyordu. Öyle de yaptım. Suda koşup oynamaya, zıplamaya, su sıçratmaya, kaymaya, hızla dönmeye, parende atmaya ve dalmaya başladım ve biri gerçekten bakıyorsa bile hiç kimsenin bakıp bakmadığını umursamadım. Aylak aylak gezindim, zıplayarak ve sekerek yürüdüm. Suda yattım ve suyun üzerime abanmasına izin verdim; denizin beni emdiğini hissettim. O kadar özgürdüm ki! Çok da güvendeydim.

Sonunda yorulunca ve gökyüzü kararınca odama döndüm. Oda beni bekliyordu, ben de beklentisine uydum. Akşam yemeğine çıkmadım. Salamlı sandviçimin geri kalanını yemek ve aşk hakkındaki kitabımı okumak; dört gözle beklediğim şeydi bu. Banyo yaptım ve biraz daha tütsü yaktım. Kitabın her bölümünün arasında balkondaki katlanır sandalyede sigara içiyordum. Düşüncelerim en çok bu molalarda yoğunlaşıyordu. Hiçbir erkeğin beni mutlu ya da mutsuz edemeyeceğini hatırladım. Yıldızları ve temsil ettikleri şeyleri hatırladım. Annemle hep arkadaş olmayı arzuladığımı hatırladım. Hiç kimse ve hiçbir şey tarafından yıkılmadığımı hissettim. Her şey kusursuz, düzgün ve ulaşılabilir görünüyordu. Uyumak istemedim, bu duygunun bitmesini istemedim. Bütün gece boyunca bütün yaptığım okumak, sigara içmek, geceleyin kusursuz gökyüzüne bakmak ve iyi olduğumu bilmek oldu. Bu, hayatımda hissettiğim en iyi duyguydu. Başka birine ya da nesneye bağlı değildi ve benden geri alınamazdı. Bana aitti ve kökü hiç kurumayacak bir yerden geliyordu. Daha önce hiç böyle hissetmemiştim; hiçbir şey bu duygunun yakınından bile geçmemişti.

Nihayet uyuduğumda uykum yalnızca iki saat kadar sürdü. Uyandığımda hâlâ aynı duyguyu hissediyordum; uyurken beni terk etmemişti. Pansiyonun etrafında dolandım ve tavandaki bir pencereye çıkan tahta bir merdiven buldum. Merdiveni tırmandığımda çatıda bahçe mobilyaları ve masalarına rastladım. Bütün sandalyeler güneşin okyanusun üzerindeki yükselişini izlemek için doğru açıdaydı. Oturdum. Sandalyeler adeta beni bekliyorlardı. Gözlerim hâlâ uykuluydu, pijamalarım üstümdeydi, başımın üstünü pembeler, maviler, sarılar kapladı. Gözlerimi kapayıverdim. Yalnızca onu hissettim.

Yalnızca yirmi dört saat için ortadan kaybolmuştum. Arabam nihayet o öğleden sonra beni eve getirdiğinde içimde bir şeyin çıt ettiğini biliyordum. O günden beri o çıtlama hiçbir zaman tam olarak geri gitmedi. Yalnızca yirmi dört saat olmuştu.

TANYA COLLINS
Oxnard, California

UZUN BİR KIŞTAN SONRA

Her zamankinden erken kalktım. Hava davetkâr. İlkbahar havası kış havasından farklı. Ağaç dalları kırmızı tomurcuklu dişleriyle tırtıklı. Sonra güneşte soluk yeşil hareler oluşturan açık yeşil tüyler çıkartıyorlar. Yaz yaprakları koyu renkli, gölgeli olacak, ama ilkbahar yaprakları ışığı geçiriyor. İlkbahar ağaçları gündüz vakti yarı saydam tenteler açarak ışıldıyor.

Kuşlar dışarıda, patırtı ederek haberlerini çayırdan dallara taşıyor. Kediler hâlâ yangın merdivenlerine yumulmuş. Taze gündüz havasında çıkıp dolaşmak için hiç acele etmiyorlar. Havanın sonra ısınacağını biliyorlar. Kuşları izliyorlar. Bekleyebilirler.

Hava berrak, temiz, serin. Kokular hafif, yeşilliğin ufak esintileri, kurdele halinde kahverengi çamur, gökyüzünün mavi kokusu. Gün ortası kısa kollu gömlekler için yeterince ılık. Öğle yemeğimi sıcak bir tuğla duvar üzerinde oturarak dışarıda yiyorum. Esinti saçlarımı dağıtıyor ve eteğimin uçlarını uçuşturuyor. Gözlerimi kısmak zorundayım. Her şeyin tadı daha güzel.

Bugüne kadar kışlık paltoma çiçeklerin sessiz gelişini fark edemeyecek kadar yumulmuştum. Birdenbire papatyalar yüzüme gülümsüyor, papağan laleleri gagalı taçyapraklarını sallıyor ve kokulu beyaz çiçekler bir genç kızın saçlarındaki fiyonklar gibi kızılcık ağaçlarına ilişiyor.

Akşam ılık, ince ceketimi giymeliyim. Metrodan eve yürüdüğümde dışarısı hâlâ aydınlık. Saatlerce yürüyebilirdim. Arkadaşlarıyla sokakta oyun oynayan bir çocuk gibi, içeri girmek istemiyorum.

Bu sabah işe gittiğimde pencerelerimi açık bıraktım. İlkbahar ben dışarıdayken sinekliklerden içeri girdi. Sanki büyük bir gümüş anahtar kullanarak çatıyı sardalye kutusunun kapağını açar gibi yuvarlayarak

açmıştım. İçerisi dışarısı gibi kokuyordu. Uyumak için çimenlerin üzerinde uzanmak gibi olacaktı. Çarşaflar serin. Yatak örtüsü sıcak. Pencerelerimin dışında ışık sönüyor. Bu hafta sonu herhalde arabamı yıkarım.

EILEEN O'HARA
San Francisco, California

TRANŞ LİMONLU MARTİNİ

Washington eyaletinde Seattle'daki eski Roosevelt Oteli'nin barında servis edilenden daha iyi bir martini yok. Bu ateşli gevşeticinin bir yudumu bir anda hem kış yağmuru kadar soğuk hem de çöl kadar kurudur. Bir yudumda geçmişiniz ve geleceğiniz billurlaşmış tek bir an olarak şimdiki zamanda çarpışır.

Her şeyin ötesinde martini soğuktur. Yalnızca soğuk değil. Sibirya soğuğu. Hipotermik. Bunu kanıtlayacak bir buz yoktur, ama buz fikri her bir tatlı yudumun içine kazınmıştır. Bu kadar soğuk bir şey nasıl bu kadar çok sıcaklık verebilir? Martiniyi tanımlayan ironi, sihir ve gizem de işte budur.

Kadeh önemlidir. Bu da bu barmenin doğru anladığı şeylerden biri. Klasik huni biçiminden daha üstün hiçbir şey olamaz. Kadehinizi yana eğmek ve damağınızı birikintinin sığ ucunda rahatlatmak istersiniz, kuyunun derinliklerine daldırmak değil. Vermutun zengin aroması kendi varlığını hissettirmeli, aşırı baskın bir vermut tadıyla sizi boğmamalı.

Biçim, evet. Ama boyut da önemli. Tanrılara adak olarak içki sunan bu kişi bunu da doğru yapıyor. Büyük. Cesurca şöyle diyor: Evet, ben martiniyim. Köpüklü şarap değilim. Bloody Mary değilim. Daiquiri değilim. Maceracıyım, dağlara tırmanırım, hayattan zevk alırım. İkinci dublenin ortalarında James Bond'a pabucunu ters giydiririm. Barmene adak içkimi sallamasını, karıştırmamasını söylerken buluyorum kendimi.

V şekilli kabın cazibesi, tercihen garnitür olarak kullanılan zeytin için kusursuz bir yuva olmasıdır. Nazikçe eğim verilmiş kenarlar ideal kayma yüzeyini oluşturur. İşte orada uzanır. Kadeh kaldırılırken sarkacın kuyusunda seksi bir şekilde uzanır, önce bir yana sonra

ötekine yaslanır. İçkinin içinde sallanan tek bir kırmızıbiber parçası görünür.

Tuzlu, sulu etinin lastiksi yeşiline saplanmış plastik kılıç çıkarıldığında votkaya bulanmış zeytin gideceği durağa varmıştır.

Ambrosia içeceği.[84]

Martiniler çenebaz değildir. Martiniyle ıslanan bir sohbet kayda değerdir, bir anda çekingenliğinizi azaltan, alay ve acıma hissinizi artıran bir katalizörle gelişir. Martiniler inceliklidir. İçe dönüktür. Düşüncelidir.

Martini Mahler'dir, alacakaranlıktır, cazın karanlık yüzüdür. Dinleyen tek bir kişinin gözlerinin içine derinden bakmaktır. Aynı anda ruhani, fiziksel, törensel ve benzersizdir. Biri, hiçbiri ya da hepsi olabilirsiniz. Kavrayış ve dönüşümden bir yudum önce. Oyuncu, asi, hayalci.

Martiniler seçici ve düşünceliyken, bira gevezedir ve ham haliyle bırakılmıştır. Geniş el kol hareketleri ve çılgın abartıların eşlik ettiği yüksek sesli tartışmalar için mayalanmıştır. Bira gösterişçi, şakacı ve komiktir. Avukatlar, satıcılar, spor meraklıları.

Bira Bartók'tur. Timpanidir, haşarı hareketlerdir, dramatik kreşendolardır. Bira kalabalıklar, fıkra anlatmak, can alıcı noktaları tahmin edilebilecek sürükleyici hikâyeler ve göbeği hoplatan kahkahalar içindir. Büyük ve yaygaracıdır. Sürat teknesidir.

Martiniler filozofçadır. Düşüncelidir. İlericidir. Alaycı bir zekâya sahiptir. Sessizce oynar. Bilerek gülümser. Yelkenlidir. Hayatın bütün basit karmaşıklığı votkanın ve vermutun yüzeyine yükselir. Dönüşürsün. Yaşarsın. Sen olursun.

Gergindir. Berraktır da. Ayrıca parlaktır da. Martiniler acımasızca dürüsttür. Renklendiricisi yoktur. Tatlandırıcısı yoktur. Süslemesi yoktur. Köpüğü yoktur. Yalnızca içindeki en kötü malzeme kadar iyidir. Ucuz bir vermut votkayı belli eder; hesaplı bir votka vermutu belli eder. Bana arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim.

İyi bir martini o an yaşadığınız deneyimi geliştirir. Bira geçmişteki kişiliğinizi abartır.

Bir martiniyi yalnız başınayken içebilirsiniz, ama içerken hiçbir zaman yalnız olmazsınız. Sizden önceki insanların, kuşakların ve

ülkelerin özü damıtılarak her yudumunuza gelir. Piyanodaki melankolik blues ezgileriyle ve tatlı sert saksofonla iyice karıştırın, elinizde daha önce hiç kimsenin yudumlamadığı hiç kimsenin yudumlamayacağı ve zamanın başından beri herkesin yudumlamış olduğu bir içki olacak.

Martiniler yerlere ve insanlara bağlıdır. İsterseniz Kuzey Amerika'da ya da dünyanın etrafında bir kıtadan diğerine seyahat edin, bir şişe cini ya da votka ve vermutu nerede bulursanız bulun, martinilerinin şehrin, eyaletin, ülkenin ya da dünyanın en iyisi olduğunu böbürlenerek ilan eden bir bar bulacaksınız.

Hepsi de doğruyu söyler.

Sizin deneyiminiz. Sizin keyfiniz. Anılarınız, yalnızca damağınıza çarptığında hissettiğiniz doyurucu hisle değil, içkinin doğduğu, hayatını sürdüğü ve nefes aldığı yerin ve insanlarının zengin tarihiyle ayrılamaz biçimde, sonsuza dek bağlıdır.

Bir votka martinide Rus köylüsünün çektiği acıyı da, Rus çarının kayıtsız pişmanlığını da içinize çekersiniz. İnsanlığınızda, zaferlerinizde, yenilgilerinizde, bu saydam iksire olan inancınızda, özgürleşme, zenginleşme ve sevilme arzunuzda birleşirsiniz.

Bir martiniyi paylaşmak, yalnızca sizin yaşadığınız buzlu bir adanın mahremiyetini keşfe açma davetidir. Her bir yudum, buzul yüzeyin eriyip altındaki zengin tropikal cenneti ortaya çıkarana dek adım adım ve hissettirmeden buzulu çözer.

Bir anda derin yalnızlığınızın ve inkâr edilemez bağlanmışlığınızın farkına varırsınız. Sizden önce gelen her martini içicisine hayat veren kan, damarlarınızdan koşarak akmaktadır. Onunla birlikteyken doğarsınız, yaşarsınız, yaşlanırsınız ve ölürsünüz. Bu yolculuk boyunca hayatı çekilir ya da çekilmez yapan ailenizi, arkadaşları ve aşkı kazanıp kaybedersiniz.

Bilgiye susamışsanız kadehinizin dibinden öteye bakmanıza gerek yok. Rüyalarınızı nazikçe karıştırın, düşünceleriniz ve hayal gücünüz sizi en güzel dileklerin ve umutların ötesine götürecektir.

İyi bir martini hayatınızın bütün kararlarının toplamıdır. Şu anda yeni ve devrimci görünen şeylerin aslında zaten hep içinizde olduğunu, uykuda, kusursuz martiniyi beklediğini fark ettiğinizde bir anda aklınız başınıza gelir.

DEDE RYAN
Boise, Idaho

84. Tanrıların içeceği.

HİÇBİR YER

Teksas'ın batısında, neredeyse New Mexico'da sabah vakti, yol da kıvrılmaya başlıyor. Bu son altmış beş kilometre bitmeyecek gibi görünüyor. Dik bir yokuş çıkıyorum ve öteki arabalar arkamdan geliyor, ama sanki bir saat önce olduğum yerde gibiyim.

Yol geçip gidiyor; saatte yüz yirmi kilometre yapmayı âdet haline getirdim. Bunu istediğimden değil, ihtiyaçtan yapıyorum, artık bir yerde kalıcı olma hissinin kaybı son noktasına ulaştı. Bazı yolculuklar şirketin işleri için, bazıları kişiseldi, bazıları da yaptığım en önemli şeylerdi. Fiilen yaptığım bir iş değil. Arabanın marifeti, ürünü olan kilometrelerce yol da tek sonucu.

İnsan aşina olduklarından uzaktaki böyle bir kaçamaktan dönerken dönüş bir tamamlanmışlık hissi vermez. Var olmanın zihni dolduran uğraşı için özellikle güç olan şeyler yiyecek, yakıt ve dinlenme için elzem molalardır. Ama çoğu zaman bunlar unutulur, kilometreleri aşmak gerekir çünkü...

Ve şimdi, yağmur geçtikten sonra yağmurla sırılsıklam olmuş ve hatta su altında kalmış yolun son üç yüz kilometresini geçerken bu hareketin anlamsızlığını hissettim. Burada, ânın bu parçasında herhangi birinin benim hakkımda ne düşündüğünü bilmem olanaksız, ama birileri buradan geçtiğimden haberdar olduğu için, birilerinin düşünceleri benimle olduğu için biliyorum.

İşte bu anda dışarıdaki iç farkındalığımın ortaya çıkışını duyuyorum. O, bulunduğum geçidin hem üstünde hem içinde başlıyor. O, gürültülü yol hayalimi bölen bir ses. Gece boyunca ton dengesini belirginleştirerek ıslık çalıyor ve sonra ayrılıyor. Ses bana hiçbir yerde olmadığımı söyleyen gürültülü, saldırgan ve hemen o anda uzaklaşan bir hatırlatıcı.

JOHN HOWZE
El Paso, Teksas

ERA ROSE RODOSTA, NERELERDE?

Güzel bir isim, sık sık da düşünürüm bu ismi. Era Rose Rodosta. Boş bakışlı üzgün kahverengi gözleri, kül kahverengi renkte uzun atkuyruklu saçları, kayıtsız sessizliği ve ısrarla akan burnu. Hayatı zaten araftaydı ve biz de onu cehenneme çevirmeye ant içmiştik. Tuhaf aksanları olan yaşlı büyükanne ve büyükbabasıyla oturuyordu. Anne babasının nerede olduğunu hiç kimse bilmiyordu, kimse de öğrenmeye çalışmıyordu. Belki de böylesi daha iyiydi. Bu bilgiyi yalnızca onun yakasına yapışmak için kullanırdık.

St. Louis'deki Gundlach İlkokulu'na gidiyorduk. Hepimiz beyaz ve tertemizdik, kimin ve neyin kabul edilebilir olduğundan emindik. En ufak farkı olanın bile canı çıksın. Kızıl bukleli Stanley'yi hatırlıyorum. Yahudi olduğunu saklamıyordu, asıl sorun da buydu. Keşke bu farklılığıyla ilgili biraz daha... mütevazı olsaydı. Sonra tabii ki küçük Cilia Kay vardı, biri yeşil diğeri kahverengi olan gözlerle doğma gafletinde bulunmuş aptal kız. Üstüne üstlük hepimizden daha yoksul olmak ve anne babası tarafından işletilen eski püskü bir donut dükkânının üst katında oturmak gibi bir şanssızlığı da vardı. Sabahları, her gün yağ damladığı için hep pis kokan giysilerinden gelen kokuyu alır ve hangi donut çeşidi olduğu hakkında şakalaşırdık. Ama en çok Era Rose'u hatırlıyorum.

Mütevazı evlerimizden ve dairelerimizden okula doğru kıvrılan yolda yürürken küçük, besbelli yoksul bir zenci mahallesinden geçerdik. Hakkında konuşmak bile acı veriyor, ama o mahallenin sakinleri bizim sabah eğlencemizdi. Kaldırımın evlere bakan tarafında yer kapmak için itişip dururduk; bu şekilde daha iyi göreceğimizden emindik. Bir aile, çoğu zaman sundurmada oturup aynı kahvaltılık gevrek kutusundan tıkınırdı. Gördüğümüz her şey daha "eksik"ti. Boyası, sinekliği, çimenleri eksik. Ayrıca açık tenleri, hoş görünümleri

ve paraları da eksikti. Alışılmadık saç kesimlerini gördükçe kıkırdardık; dik dik bakardık ama hiç konuşmaz ya da gülümsemezdik. Ama sürekli aklıma gelen bu görüntüden daha canlı bir şekilde hatırlıyorum Era Rose'u.

Era Rose ne kadar kolay bir hedefti. Hiç karşılık vermezdi. Dik durur, mesafeli ve bağımsız görünürdü. Ama yine de bazı şeyler zırhını delip geçerdi, çünkü onda ara sıra bir gözyaşına rastlardım. Daha iyisini bilmek üzere yetiştirilmiştim, bu yüzden alaycı kalabalığın sınırındaki yerimi korudum. İçimden bir ses, "Bu kız çok ilginç," diyordu, ama hiçbir zaman onu tanıma cesaretim olmadı. Beynim bu tartışmaya giremedi bile.

Era Rose yırtık pırtık ikinci el giysiler giyerdi. Dikişleri bastırılmamış soluk ekose giysiler, sarkık çoraplar, bir de her zaman akan bir burun. Artık biliyorum ki Era Rose'u kıskanıyordum. En sevdiğim konuda, resimde benden daha iyiydi. Bu benim okulda tanınmamı sağlayan şeydi, ama içten içe onun daha yetenekli olduğunu biliyordum. Daha önemlisi, o kendi için çizerdi. Güzel ve doğal bir şekilde, her zaman çizerdi. Yüzleri kıskandığım ama taklit edemediğim doğal hatlara ve kırışıklıklara sahipti. Okul günlerim harika, yaratıcı imgeleriyle dolu defterine kıskanç bir bakış atmadan tamamlanmazdı. Onun işlerini taklit etmeye çalışırdım, bu hedefin imkânsızlığını anlamadan. Era Rose, dördüncü sınıfa gittiğim sırada bir ara bilincimde acı çeken, büyüleyici bir varlık olarak belirdi ve Beaumont Lisesi'nin birinci sınıfı boyunca odağımın dışında kaldı.

Dokuzuncu sınıfa geldiğimizde Era Rose şekil değiştirmeye başladı. Burun çekmesi bitmişti. Bacakları uzamıştı, hatları da hâlâ korkunç olan giysilerinin altına saklanmış ince ve kıvrımlı bir hale dönüşmüştü. Ara sıra saçına değişik bir model yapar, hatta bazen ruj sürerdi. Kadife bir ciltle kaplıydı, kül kahvesi saçları dolgun ve parlaktı. Adına, katılamayacak kadar meşgul olduğum sanat kulüplerinin isim listelerinde rastladım; sonra bir gün onun bir resim odasından çıkarken biriyle yürüyüp konuştuğunu gördüm. Ağzı o âna kadar gözlemlediklerim arasında gülümsemeye en yakın olan şekildeydi. Lise ikinci sınıfta ona hiç kimse pek dikkat etmedi, ama şimdi kelebeğin uçuştan önce kanatlarını kurutmuş olduğunu anlıyorum. Onu son görüşüm kırk üç yıl önceydi. Okula devam ettim,

St. Louis County'ye, oradan da Normandy Lisesi'ne gittim, ama dönüp baktığımda Era Rose'u çok sık hatırlıyorum.

Bu güzel isimli kıza ne oldu kim bilir? Bazen bir güç beni itekliyor ve telefon rehberlerine bakıyorum. Şansım yaver gitmiyor. Bir umudum var, ama o kadar yoğun ki ölçüsü kaçıyor; iyi yaşadığını, ona mutluluktan yoksun geçirdiği bütün o yılları telafi edecek iyilikler bahşedildiğini umuyorum. Era Rose, hiç arkadaş olmadığım kız.

CAROLYN BRASHER
Wentzville, Missouri

PETER

Peter ve ben on yedi yaşındaydık. Her ikimiz de kuzey Michigan'da bir yatılı okulda öğrenciydik. Onun tehlikesiz, rahat konuşulabilen ve buna karşın tutkulu biri olduğunu düşündüğüm için yakınlık duydum. İnce yapılıydı. Masmavi gözlü sarışın bir çocuktu, hafif kambur durarak yürür, diğer herkesin kemik çerçeveli gözlük taktığı bir dönemde yuvarlak tel çerçeveli gözlüğün içinden bakardı. Yazar olmak istiyordu.

Karlı bir akşam, yemekte karşılıklı oturduk. Peter düşünceli bir halde bana baktı. Sonunda, "Bir ve on arasında bir rakam tut," dedi. Tuhaf bir istekti, ama sonuçta Peter da tuhaftı. O yıl ulusal şiir yarışmasını kazanmıştı ve bunu sınıfa smokinle gelerek kutlamıştı. Böylelikle ben de isteğine uydum. Karşıdan ışıltılı iki rakamının yansıtıldığı bir sinema ekranı hayal ettim. Peter başını hafifçe iki yana yaslayarak bana doğru eğdi. "İki mi?" dedi bir an sonra. Üç kez daha denedik. Her seferinde Peter doğru tahmin etti. Şaşırmıştım. Aynısını bir ve yirmi arasındaki sayılarla yapıp yapamayacağımızı sordum. Biraz daha uzun sürdü, ama birkaç dakika boyunca Peter zihnimin sahnesinde dans eden her sayıyı saptamaya devam etti.

"Bunu nasıl yapıyorsun?" diye sordum. Bunu yalnızca bazı insanlarla yapabildiğini, biri "olana" dek aklından sırasıyla bütün sayıları geçirdiğini söyledi. Merakla sayılar yerine nesneleri tahmin etmeyi hiç deneyip denemediğini sordum. Denemediğini söyledi. "Bak," dedim, "bu kafeteryada bir nesne hayal edeceğim, sen de ne olduğunu söyleyeceksin." Peter duraksasa da kabul etti. Ben gözlerimi yummuş, Peter da başını eğmiş ve yana yaslamış bir halde geniş yemek salonunda oturuyorduk. Yirmi saniye sonra başını doğrulttu. "Süt makinesi mi?" Evet! İki kez daha denedik. Her seferinde söylediği tahmini sözcükler zihnimdeki görüntülerle eşleşti.

Peter'ın başı ağrımaya başladı. Ama ben heyecanlıydım ve onu daha da fazlası için zorladım. "Tamam, bir şey *yaptığımı* hayal edeceğim... bir hareket. Bana ne olduğunu söyleyeceksin." Peter gönülsüzce kabul etti. Sırtımı arkaya yaslayarak oturdum ve kendimi duştayken, su yüzüme ve göğsüme akarken, parmaklarım saçımı şampuanla ritmik bir şekilde ovarken canlandırdım. Bu bir dakika kadar sürdü, ama Peter sonunda başını kaldırdı. Giysilerimi mi yıkadığımı sordu. Evet, ama yanıt tam değildi. Ama en gerekli kısımlarını doğru tahmin etmiş gibiydi: su, beyaz köpükler, temizlenme. Bir sonraki ve en son girişimimizde, zihnimde kendimi masamda daktiloyla, parmaklarım tuşlara saplanarak yazı yazarken canlandırdım. Yine bir dakika kadar sonra bir mektup mu yazdığımı sordu. Tuşlar, mektup, sözcükleri düzenleme işi... Bunu bir şekilde *görmüş* olduğuna inandım.

Akşam yemeğinden sonra karların içinde yürüdük. Ben salına salına yürüyordum, ama Peter sessiz ve düşünceliydi. Yakınımızdaki bir binadan bir öğrenci çıktı ve hızla yanımızdan geçti. "Benim yanımdayken gergin oluyor... Onu kaygılandırıyorum," dedi Peter. Bana duyguların ve düşüncelerin ona ayrı ayrı değil, birlikte, tek parça olarak geldiğini anlattı.

O gecenin ilerleyen saatlerinde, yatakhanenin koridorundan Peter'ın odasına döndüğümde Peter çoktan kapısının önüne gelmiş, bekliyordu. Odasında oturup Barbra Streisand dinledik. Garip ve rahatsız görünüyordu. Aramızdakilerin bir anda değişmiş olduğunu hissettim. "Artık arkadaş olamayız," dedi sonunda, tebessümüne utanç bulaşmıştı. Belliydi ki yeteneğinde Peter'a acı veren bir şey vardı. Her nasılsa, ben de yakınlaştıkça o acının bir parçası olmuştum. Şaşkınlık içinde ricasını kabul ettim.

O zamandan beri geçen yirmi beş yıl içinde, kendi hayatımın değişen ışığında bunun anlamını kavramaya uğraşıyorum. Bir akademisyen, eğitimli bir kuşkucu olma yolunda karar kıldığım halde, eğitimim o gecenin yaşadığım şeyin gerçek olduğuna dair kanımı sarsmadı. Nesnel olarak bilme ya da anlama becerimizi aşsalar da gerçekler yine de gerçektir. Bu hikâyeyi metafiziğin genelde donuk bakışlarla karşılandığı akademik çevrelerde ihtiyatla paylaştım. "Yüzünün ifadesini ya da başka bir ipucunu değerlendiriyordu

muhtemelen," diye ısrar ederlerdi. Sanıyorum ki anlamak zorunda kalmadan bir şeye inanabilirsiniz.

Yıllar önce Johnny Carson'ın programında kendini "düşünce okuru" olarak tanımlayan İnanılmaz Kreskin'i gördüm. On beş dakika boyunca insanların düşüncelerini ortaya çıkardı, gizli nesneleri buldu ve tahminler yürüttü. Ama beni etkileyen bu değildi. Beni yakalayan şey, kendini belli eden sevgisi, yaptığı şeye olan sevgisi ve daha da önemlisi, işbirliği yaptığı insanlara olan sevgisiydi. Peter'ın yeteneğini hep bir lanet olarak görmüştüm. Ne de olsa kim kendi hayatını başkalarının korkusu, nefreti ve kıskançlığıyla savunmasız bir şekilde karşılaşarak geçirmeyi seçerdi ki? Ama insanların düşünce ve duygu selinde gerçek zamanda yüzen ve oradan neşeyle çıkan Kreskin vardı karşımda. Anladım ki Peter'ın acısının insan ruhunun nesnel bir görüntüsüyle karşılaşmakla ilgisi yoktu. Bu *kendisiyle* ilgiliydi.

Peter'ı bulmak için her biri şanssız birçok girişimde bulundum. Nasıl geçindiğini merak ediyorum. Yeteneğini hiç kullanıp kullanmadığını merak ediyorum (derler ki her büyük terapist bir yere kadar bu yeteneğe sahiptir). Ya da ondan kaçtı mı? Ama çoğu zaman, Kreskin gibi, iyi olanı görmeyi öğrendiğini umuyorum.

MARK GOVER
Lansing, Michigan

ARİTMETİĞE GİRİŞ

Bazen annemle dükkânların olduğu sokağa giderdik. Aslında orada çok az dükkân vardı, bizim bir zamanlar orada olan dükkânımızın yerinde pek bir şey yoktu, artık şimdi hiçbir şey yok. Yalnızca arabaların deli gibi hız yaptığı, annemle yürüdüğüm yerde arabaların bitmeyen telaşlı geçişine sahne olan bir anayol var. Elimi onun avucuna koyuyorum, tepemizde ağaçların sallanan dallarını görüyorum ve yaprakların yeşil homurtusunu duyuyorum, bunlar biz yürüdükçe üzerimizi bir güneşlik gibi örtüyor; seyahat acentesinin sahibi de Macar gazetesi *Népszava*'yı okuyarak oturduğu düz arkalıklı sandalyeden bize bakıyor, bize el sallamak için bakıyor, penceresinde bir transatlantik resmi var, soluk mavi ve kırmızı, tanıdığımız hiç kimse bir transatlantiğe binmez; ama resim yine de orada, her an kapımıza gelebilecek bir olasılığın hatırlatıcısı. Annem omuz çantası dediği el çantasını taşıyor, "Nereye gidersen git yanında temiz bir mendil olsun," diyor bana. Onun "fare peyniri" dediği şeyi alacağız, ben de bunun farelerin en sevdiği yiyecek olduğunu düşünüyorum. Ama bu, babamın kahvenin ve gazetelerin, *Daily Mirror*'ın ve *Daily News*'un, *Bridgeport News*'un ve Macar gazetesinin –hiç kimse *New York Times* okumuyor– yanında sattığı peynirli sandviçler için. "Şeker dükkânı sahibi," diyor babam ona okul kayıtları için bilgi almak isteyen öğretmenlere ne söylemem gerektiğini sorduğumda. Ama sattığı tek şey bu değil, biz bundan ibaret değiliz.

"Peki babanın işi ne?" diye soruyor öğretmen. Sayılar istiyorlar, hayatımız boyunca bizi takip edeceğini söyledikleri kayıtlar için tam adres istiyorlar. Ama sayıları hiç kafamda tutamıyorum. Cherry ve Pine'ın köşesi diyorum onlara, çünkü yalnızca sözcükleri hatırlayabiliyorum. Ve bu sözcükleri birlikte söylemeye bayılıyorum, kiraz ve çam, hiç gitmediğimiz serin kuzey ormanları gibi, kiraz da

şeker kutusundaki Smith Brothers naneli şekerleri gibi, kırmızı ve tatlı ama dilinizde karanlık bir tat bırakan siyah meyankökü kadar iyi değil, ya da HB nane şekerleri kadar iyi değil; kutusuna bakınca "*Hospital Brand*"[85] diye okuyorum bu markayı, çünkü gördüğüm her şeyi okurum, sözcükler benim için gıda ve hava gibi. Annem de bana bu kadar çok okumaktan vazgeçmemi söylüyor, akıllı olmak para kazandırmıyormuş çünkü. Mavi Dodge'un nerede park ettiğine bakın da diyebilirdim öğretmenlere. Babam her sabah onu kullanır, adımlarının arka merdivenlerdeki patırtısını duyarım, rüyalarımı böldüğü için ona gücenirim. Sabahın erken saatleri en iyisi, der bana. Babamın mavi arabasına bakın, sodaların ve bana verdiği eski fanila parçalarıyla temizlediğim şeker kutusundaki hünnapların orada bulabilirsiniz. Dişinize yapışan mücevherler gibi parfüm tadında hünnaplar, annem de dişlerini yeni yaptırdım diyor, ama diş sözcüğünü yanlış telaffuz ediyor, bu da bana doğru telaffuzun çok önemli olduğunu söyleyen öğretmenlerin dediklerine uymuyor. Onlara adresi bilmediğimi ama her öğleden sonra, önümde beyaz küp şeklinde harflerle adlarımızın yazılı olduğu soluk yeşil tenteyi, babamın dükkânının taş basamaklarını ve sineklerin rahat uçması için delikleri olan tahta çerçeveli sinekliği görene kadar demiryolu köprüsünün altından, sonra da metal sesiyle çınlayan fabrikalardan geçen bir uyurgezer gibi oraya giden yolu bulabildiğimi söyleyebilirim. Ama benden bekledikleri bu değil. Yalnızca sayıları hiç hatırlayamıyorum. Babamın gösterdiği gibi para üstü vermek için geriye doğru sayamıyorum. "Çocuğu kasaya yaklaştırma," diyor müşteriler babama. Oradaki ince yüzlü adamın resmi, bizim hiç ulaşamayacağımız bir şeyi gösterirken on sentlik bozuklukları nasıl toplayabilirim; bizim üzerimizde gücü olan biri, yalnızca oradaki cilalanmış ve ince görüntüsünden bile anlayabiliyorum bunu. Müşteriler bozukluklarını kasaya çarpıyor, ben de demir paranın üzerinde başı çimenlere doğru eğilmiş bizonu görüyorum, onun güneşin gücünü hissedebildiğim, kilometrelerce uzanan açık alana, geniş düzlükteki yerine ışınlanırken ayaklarımın altında çimenleri hissedebiliyorum ve başlarını kahvelerine ve gazetelerine gömmüş, kasanın başındaki yerlerinde dikkatli ve ayrı ayrı duran müşteriler gibi

bizon da beni görmezden geliyor. Ayaklarının dibini babamın gösterdiği gibi dikkatlice süpürürken onlara rahatsızlık vermemeye çalışıyorum. Bu dünyada başarılı olmak istiyorsam ihtiyacım olan şey sayılar, herkesin bildiği bir şey bu. Ama hiç kimse sayıların karşımda bütün açıklığıyla gördüğüm gerçek hayatlarından hiç söz etmiyor. Hiç kimse okulda bundan söz etmiyor. Geçip giden sayıları nasıl gördüğümden.

Uzayıp giden sayılar dizisini başlatma cesaretini gösteren güce sahip Bir sayısı. Ama o yalnız. Kendisiyle birlikte gidecek kimsesi olmayan 0. Yalnızsa gücü ne işe yarar ki? Şanslı iki böyle değil, bir çiftin parçası, tek sayı değil, çift sayı. Etrafında elektrikli x ışınları saçan tehlikeli üç. Flash Gordon'un evrenin kötü kalpli hâkimi Ming'i bile öldürecek ölümcül ışınları. Üç, kâğıt çöplerini ateşe veren ve bir daha yangın tehlikesi yaşamayalım diye okuldan atılan Richie Swenson gibi. Bana dört göz diyor. Ne haber dört göz, diyor. Atılmış ve sokakları bizon kadar özgürce arşınlayacak kadar özgür olan Richie Swenson asla dört olamayacak. Dört şişman, rahat ve güvende. Beş, üstü açılır kırmızı bir araba. Altı da ezik, mesaiye kalması gerek. Yedi sonsuz hüzün, bundan eminim. Bütün dünyanın hüznü omuzlarına çökmüş, üzerinizden atamadığınız eski bir hüzün paltosu gibi. Keşke yedinin hüznünü bilmeseydim. Keşke ondan kurtulabilseydim, ama dünyanın yedi rakamında saklı sonsuz hüznünün bilgisi sonsuza dek benimle. Sekiz güvenilir ve sönük, yedinin gücünü hiç bilmeyecek bile. Dokuz çok zeki ama bu pek önemli değil; dokuz hiç mutlu olamaz. On da hepsinin hâkimi, şehrin daha iyi bir yerindeki tepede yaşıyor.

Onları nasıl toplar ya da çıkarırım? Hayatlarını nasıl karıştırırım? Johnny'nin on elması varsa ve Jimmy ikisini alıyorsa Johnny'nin kaç elması kalır? Ah Johnny, zaten nasıl bu kadar çok elman oldu ki? Büyük evinizde bu kadar kolay elde ettiğiniz elmalarınızı alan Johnny. Jimmy içeri girer ve dışarı çıkar. Ailenin hiç elması kalmaz. Peki, elmaların kokusundan ne haber? Elmalar teyzemin uyuduğu tavan arasındaki pencere kenarına dizili. Yeşil ve sarı lezzetler onların adı, teyzem onları dizmiş, çünkü elma kokan bir odada uyumak harika bir şey diyor. Tavan arasında onun vatandaşlık kitabındaki bütün hikâyeleri bir bir okuyorum. "Mabel, bu çocuğun okuyuşunu dinle,"

diyor ikinci sınıf öğretmeni beşinci sınıf öğretmenine götürmem için bana verdiği notta. Aritmetiği bir türlü beceremiyorum. Bu kız aptal herhalde, diyor herkes. Onlara inanıyorum.

SANDRA WALLER
New York, New York

85. (İng.) Hastane markası. (Ç.N.)

BİR JANT KAPAĞI HAKKINDA DÜŞÜNCELER

Kuzeybatıda sonbahardı. Eski arkadaşım Keith'le Seattle'daki evinde geçirdiğimiz hafta sonu anıları içimi ısıtmış ve ruhumu doyurmuştu. Şimdi, saatlerce araba kullandıktan sonra eve dönüş yolunun ritmine uyum sağladım. Altımda homurdanan şişman tekerlekleri olan sağlam arabamın rahat titreşiminin, karayolunun bu nadiren yolculuk edilen alanındaki manzarayı aydınlatan altın ışığın ve radyonun yumuşak, neredeyse bilinçaltından gelen sesinin dalgın halimde payı vardı. Bu hayaller içinde kaybolmuş bir halde, kendimi gitgide özellikle dikkatimin ve algımın açıldığını hissettiğim hoş bir farkındalık durumuna kaptırıyordum. Meraklı bir beklenti hali de bunu izledi.

Yaklaşan bir trafik işaretine odaklandım ve okuduğumda ilerideki kasabanın adını hayal meyal hatırladığımı hissettim. Akılda kalıcı ve güzel bir addı ve orayı başka bir arkadaşın, Shawnee'nin yıllar önce onu son gördüğümde yerleşmeye niyetlendiği yer olarak hatırladım.

Sapak az ilerideydi, ben de kendimi çıkış rampasına doğru süzülürken buldum. Bir pazar öğleden sonrasıydı, sokaklar sakindi. Arkadaşımı bir ziyaretle şaşırtmanın nasıl olacağını hayal ederek arabayı anacadde boyunca sürdüm. Birkaç dakika içinde buranın tam da Shawnee'nin cazip bulacağı türden bir yer olduğunu anladım. Birçok görkemli, yaşlı ağaç kaldırımlara gölgesini vuruyordu ve sıcak öğleden sonra saatlerinin keyfini birlikte çıkaran küçük insan toplulukları kaygısızca bir araya geliyorlardı.

Bir telefon kulübesini fark edince arabayı kenara çektim ve arkadaşımın adresi ya da işyeri hakkında ipuçları bulmak için telefon rehberini karıştırdım, ama ikisini de bulamadım. Şaşırtıcı bir şekilde,

hissettiğim beklenti duygusu yoğunlaştı. Bunu, aramaya devam etmem için bir yüreklendirme olarak yorumladım ve iki saati daha işyerlerinin pencerelerine göz atarak, Shawnee'nin eski püskülüğüyle belirgin aracını arayarak ve yerel halka onu tanıyıp tanımadıklarını sorarak geçirdim. Görünen o ki, bu çabaların hiçbiri beni arkadaşıma yaklaştırmadı.

Sonunda, akşamın yaklaşmakta olduğunu fark edince beyhude arayışımdan vazgeçtim. Kasabada heves kırıcı son bir turdan sonra beni yeniden karayoluna götürecek rampaya girdim. Hızı artırdıkça arabanın sağ tarafından gelen tuhaf bir şıngırtı duydum. Nereden geldiğini belirlemeden önce, düşen ve beton kaldırımda sendeleyen bir jant kapağının keskin metalik sesiyle şaşkına döndüm. Frene bastım ve gözlerimi uzakta çılgınca seken jant kapağından ayırmadan arabayı dar yoldaki bankete doğru yönlendirdim. Arabadan çıktım ve jantın sarı çayırlığa girdiğini gözlemlediğim noktaya doğru aceleyle yürüdüm. Mis kokulu bitkilerle dolu çayıra adım attım ve birkaç dakikalık bir aramadan sonra gümüşi çanağı dik bir yamacın altında bir yerde buldum. Şarampolün ardından yoldan görülemeyecek bir boşluğa kadar güçlükle indim ve tozlu kapağı almak için yere çömeldim.

O anda, uzakta boğulan bir motorun sesini duydum. Kafamı kaldırınca sık çam ormanının içinden bana doğru gelen eski bir kırmızı cip gördüm. Cipin şoförünü tanıdığımda gözlerim doldu ve kalbim küt küt atmaya başladı. Bu Shawnee'ydi. Çökmüş jant kapağını tutarak çömeldiğim çukura yaklaştığında aramızdaki kirli ön camda göz göze geldik.

Bir an için dikkatim, jant kapağının dışbükey yüzeyinde görünen bu tekinsiz manzaranın yansımasına kaydı. Bu geniş düzlemde hem kendimi hem de arkamda uzayıp çevremde ve karşımda duran manzarayla birlikte diskin çevresinde oransız bir şekilde birleşen karanlık şarampolü gördüm. Motorun sesi daha da arttı ve araç parlak yüzeyde görünmeye başladı. Bu küçük hareketliliğin tam tepesinde alacakaranlığın canlı ve kızılımsı tonları vardı.

Bu tuhaf ve yeni boyut içerisinde bir an için, tanık olduğum olayların inanılmaz bir şekilde bir noktada birleştiğini kavramam mümkünmüş gibi göründü bana. Anlamak için uğraştım, ama bu meydan okuma için uyanmadan önce hislerim benden birkaç metre

uzaklıktaki bir toz bulutunun içinde sarsılarak duran paslı cipin varlığını algılamakla meşguldü. Hemen ayağa fırladım, epey gecikmiş ve kuşkusuz gizemli bir buluşma için şaşkına dönmüş arkadaşımı koltuğundan çekerek dışarı çıkardım.

ROGER BRINKERHOFF
Galilee, Pennsylvania

ARIZONA'NIN PRESCOTT KENTİNDE EVSİZ OLMAK

Geçtiğimiz ilkbahar, hayatımda büyük bir değişiklik yaptım; orta yaş krizinden de mustarip değildim. Elli yedi yaşımda bundan çok uzağım. Emekli olmak için sekiz yıl daha bekleyemeyeceğime kadar verdim, sekiz yıl daha avukat sekreteri olamazdım. İşimden ayrıldım, evimi, mobilyalarımı ve arabamı sattım, kedimi komşuma verdim ve Arizona eyaletinin Prescott kentinde, otuz binlik bir nüfusu olan, Bradshaw Dağları'na kurulmuş, iyi bir kütüphaneye, bir bölge üniversitesine ve güzel bir meydana sahip bir yöreye taşındım. Her şeyi satarak elde ettiğim gelirle yatırım yaptım, artık ayda 315 dolarlık faiz alıyorum. Bu parayla yaşıyorum.

Adım gizli. Hiçbir sigorta planına kayıtlı değilim. Hiçbir şekilde işsizlik maaşı almıyorum, hatta yemek fişleri bile. Salvation Army'de[86] karnımı doyurmuyorum. Kimseden broşür almıyorum. Hiç kimseye bağımlı değilim.

Üssüm Prescott; burada ihtiyacım olan her şey bir-iki kilometre içerisinde, yürüme mesafesinde. Daha uzağa gitmek için saat başı kentte ring sefer yapan bir otobüse biniyorum, bu da günde üç dolara geliyor. Bir posta kutum var, yılda kırk dolar tutuyor. Kütüphanemde internete bağlı, bir e-posta adresim var. Kiralık depom ayda yirmi yedi dolar tutuyor, ona günde yirmi dört saat erişebiliyorum. Giysilerimi, kozmetik ve hijyenik malzemelerimi, birkaç mutfak eşyasını ve kâğıtlarımı orada tutuyorum. Aylık yirmi beş dolara depodan bir blok ötedeki bir arka bahçenin kuytu bir köşesini kiraladım. Burası benim, soğuğa dayanıklı çadır, uyku tulumu, şilte ve fenerle tamamlanan yatak odam. İçinde bir şişe su, el feneri, Walkman, tuvalet malzemeleri ve yağmurluk bulunan sağlam bir sırt çantası taşıyorum.

Yavapai Koleji'nin olimpik ölçülerde bir havuzu ve kadınlar için bir dolap odası var. Üniversitede ders alıyorum ve bu hizmetlere erişimim var; ücreti aylık otuz beş dolar. Oraya her sabah "tuvalet" ve duş ihtiyacımı karşılamak için gidiyorum. İhtiyacım oldukça küçük çamaşır yığınıyla çamaşırhaneye gidiyorum; aylık on beş dolar tutuyor. Yeni hayat biçimimin en önemli tarafı iyi görünmek. Kütüphaneye gittiğimde hiç kimse evsiz olduğumu anlayamaz. Kütüphane benim oturma odam. Rahat bir sandalyede oturup kitap okuyorum. Kulaklıkla güzel müzikler dinliyorum. Kızımla e-posta aracılığıyla bilgisayara harfler yazarak görüşüyorum. Dışarısı yağmurluyken ıslanmıyorum. Ne yazık ki kütüphanede televizyon yok, ama kolejdeki öğrenci kantininde bir televizyon buldum. Çoğu zaman *The News Hour*, *Masterpiece Theater* ve *Mystery*[87] programlarını izleyebiliyorum. Kültürel ihtiyaçlarımı daha da çok doyurmak için ücretsiz olarak yerel amatör tiyatro kumpanyasının genel provalarını izliyorum.

Hesaplı ve besin değeri yüksek yiyecekler yemek yaşadığım en büyük güçlük. Bütçem yiyecek için ayda iki yüz dolar harcamama izin veriyor. Bir piknik tüpüm ve eski tip bir kahve makinem var. Her sabah depoya gidip kahve yapıyorum, termosuma dolduruyorum, sırt çantama koyuyorum, parka gidiyorum ve kahvemin tadını çıkarıp Walkman'imde *Morning Edition*[88] programını dinlemek için güneş alan bir köşe buluyorum. Park benim arka bahçem. Hava ılık olduğunda zaman geçirmek için çok güzel bir yer. Çimenlerin üzerine serilip kitap okuyabiliyor ve şekerleme yapabiliyorum. Olgun ağaçlar hava sıcak olduğunda hoş bir gölge yapıyor.

Prescott'ta hava ilkbahar, yaz ve sonbaharda nefis olduğu için yeni hayat biçimim şu âna kadar rahat ve keyifli geçti, gerçi Paskalya zamanı hafta sonu kar yaptı. Ama hazırlıklıydım. Bir parkam, botlarım, eldivenlerim var; hepsi iyi ısıtıyor ve su geçirmez.

Yemeğe geri dönelim. Jack in the Box'ta bir dolar tutan dört seçenek var: Jack Kahvaltısı, Jumbo Jack, tavuklu sandviç ve iki sığır etli taco. Parkta kahvemin tadını çıkardıktan sonra bir Jack Kahvaltısı alıyorum. Halk merkezinde iki dolara sıcak bir öğle yemeği yiyebileceğim bir gıda programı var. Akşam yemeği için Jack in the Box'a dönüyorum. Albertson marketinden taze meyveler ve sebzeler

alıyorum. Ara sıra Pizza Hut'a gidiyorum, sınırsız yemek 4 dolar 49 sent. Akşam depoya döndüğümde piknik tüpümde mısır patlatıyorum. Yalnızca su ve kahve içiyorum; diğer içecekler çok pahalı.

Farklı bir yemek yeme deneyimi yaşamak ve bunu kültüre ayrılmış bir akşamla birleştirmek için başka bir yol keşfettim. Kent merkezinde bir sanat galerisi var, yeni sergilerin açılışları gazetede duyuruluyor. İki hafta önce elbisemi ve külotlu çorabımı giydim, açılışa gittim, atıştırmalıkların tadını çıkardım ve resimleri beğeniyle inceledim.

Saçlarımı uzamaya bıraktım, lisedeki gibi atkuyruğu yapıp bağlıyorum. Artık saçlarımı boyamıyorum. Gri halini seviyorum. Bacaklarımı ya da koltuk altlarımı tıraş etmiyorum, tırnaklarıma oje, yüzüme rimel, fondöten, allık ya da ruj sürmüyorum. Doğal görüntünün bedeli yok.

Koleje gitmeye bayılıyorum. Bu sonbaharda seramik, dinî müzik ve kültürel antropoloji dersleri alacağım; bilgilenmek için, kredi toplamak için değil. İstediğim bütün kitapları okumaktan çok hoşlanıyorum, ama buna yeterli zamanım olmuyor. Hiçbir şey yapmamak için de zamanım oluyor.

Elbette kötü yanları da var. Geldiğim yerdeki arkadaşlarımı özlüyorum. Kütüphanede çalışan Claudette benimle arkadaş oldu. Yerel gazetede köşe yazarı ve insanlardan bilgi almada çok becerikli. Nihayet ona kim olduğumu ve nasıl yaşadığımı anlattım. Beni başka türlü yaşamaya zorlamıyor ve ona ihtiyacım olduğunda yardımıma koşacağını biliyorum.

Kedim Simon'ı da özlüyorum. Karşıma bir kedi çıkmasını ümit etmeye devam ediyorum, özellikle de kış bastırmadan önce. Tüylü bir bedenle uyumak ve ona sokulmak çok hoş olacaktır.

Umarım kışı çıkarırım. Prescott'ta çok kar yağışı ve uzun süren dondurucu soğuklar olduğunu söylediler. Hasta olursam ne yapacağımı bilmiyorum. Genellikle iyimserimdir, ama endişeleniyorum. Benim için dua edin.

B.C.
Prescott, Arizona

86. Bağış dükkânları ve hayır kuruluşları olan bir yardım örgütü. (Ç.N.)

87. Sırasıyla; Haber Saati, Başyapıtlar Tiyatrosu, Gerilim. (Y.N.)

88. Sabah Gazetesi. (Y.N.)

ORADA OLMAK

Hayatımın ilk yedi yılında (1953-1960) Güney Michigan'da yirmi dönümlük bir çiftlikte yaşadım. Babam kırk kilometre uzaktaki bir alet ve kalıp üretim fabrikasında çalışırdı ama o ve annem "iyi hayat" olarak gördükleri kırsal alanda yaşamayı tercih ettiler. Aşağıda anlatılanlar o süre içerisinde belirli bir yaz akşamının hatırası.

Üzerimde en hafif pamuklu kumaştan yaz pijamalarımla ayakta dikiliyorum. Üst düğmeler boynumda açık duran yaka klapasına kadar çıkıyor, tıpkı büyükbabamın giymiş olabileceği bir spor gömlek gibi. Alt parça, çekip bırakarak haziranda bir cumartesi akşamı yeni banyodan çıkmış temiz bedenime nazikçe çarptığım esnek bir bel lastiğiyle tutturulmuş. Hafif bir esinti pijamanın torbalanan kısımlarını dalgalandırıyor ve hafif bir elektrik akımı gibi üzerimde dönüyor. Hiç ağırlığım yokmuş gibi hissediyorum.

Babam çimleri kesmeyi yeni bitirdi. Çim biçme makinesini bahçe yolunda gri cüruf briketli garaja çekerken çakıltaşlarının çıtırtısını ve çim biçme makinesinin çıngırtılı yankısını duyuyorum. Babam yazın onunla ilgili çocukluk anılarımda hep üzerinde olan giysiler giyiyor: beyaz bir V yakalı tişört ve torba gibi gri iş pantolonu. Saçları siyah ve tepesi dümdüz kesilmiş. Babam ince yapılı, bir seksen boyunda, boynu ve kolları güneşten kavrulmuş ve çillenmiş, özellikle de araba kullandıkça pencerenin dışında aynı açıyla tuttuğu sol kolu. Biçme makinesini yerine yerleştirmek haftalık işinin bittiğini gösteriyor. Anılarımda babam hiç kimseninkiyle karıştırmayacağım o ağzını bir tarafa çarpıtan keyifli gülümsemesiyle gülümsüyor. Biçme makinesinin gürültüsüyle boğulan sesler geri dönmeye başlıyor; akşam vakti puslu bir dinginlikle sesi kesilen bir kumrunun ötüşü havaya yayılıyor.

Ötüşün geldiği yöne bakıyorum ama yalnızca çamurlu ormanlarla çevrili diz boyu çimenliği görüyorum. Çoktan kararmış derinliklerinden, kurbağaların görünmeyen ama ayaklarımın altındaki serin çimenler kadar gerçek olan tekdüze homurdanma sesi geliyor.

Annem beyaz saçlı bir bebeği, erkek kardeşim Pat'i kucağına almış, eski metal bir katlanır sandalyede oturuyor. Uçuşan bir yaz elbisesi giymiş, kendi diktiklerinden biri, dünyanın tepesinde oturmak, yaşadığınız sokak ve sarı bir kuş hakkında bir şarkı söylüyor hafifçe. Yeni açmış leylakların, yeni kesilmiş çimenlerin, inek gübresinin, Ivory marka sabunun kokusunu alıyorum. Ablam Marianne ön bahçedeki koca sedir ağacının altında öne ve arkaya süzülürken ip salıncağın ritmik gıcırtısını duyuyorum, kızıl sarı saçları ve geceliği rüzgârdaki bayraklar gibi birlikte uçuşuyor. Kız kardeşim Sharon, pijamalarının içinde, siyah beyaz bir kediyi okşayarak sundurmanın ucunda oturuyor.

Traktör garajın hemen önünde park edilmiş. Ağabeyim Mike, traktörün koltuğuna oturmuş, direksiyonu tutuyor. Yolda traktör sürmekle büyük adam olduğunu sanıyor. Mike'ın saçları benimki gibi. Annem, kafamızda kalanlar saçtan çok süete benzesin diye yazın saçımızı elektrikli tıraş makinesiyle kesti. Erkek kardeşim Kevin birkaç metre ötede duruyor ve benekli midillimiz Jerry'ye bir avuç dolusu çimen yediriyor. Kevin'in saçında da süet görünümü var. O da Mike da pijamalarını giymiş.

Çiftlikle ilgili başka anılarım da var, belli ki dramatik, gülünç ya da korkutucu oldukları için aklıma yer etmiş anılar bunlar. Ama pijama gecesi anım farklı. Çimenlerin üzerinde öylesine yalınayak dikiliyorum. Kumruyu, ip salıncağı, annemi ve babamı, kız ve erkek kardeşlerimi, ağılı, leylakları, ormanları hatırlıyorum; her biri azalan güneş ışığının dağılan aydınlığıyla yıkanıyor.

TIM CLANCY
Marquette, Michigan

ORTALAMA BİR HÜZÜN

Bugün radyoyu açmaya uzanırken biraz utanç duyuyorum. Radyo genelde ihmal ettiğim bir arkadaş; yalnızca hayat hüzünlü ve umutsuz bir hal aldığında aramayı düşündüğüm bir arkadaş. Ona her zaman suçluluk duygusuyla yüzüm kızarmışken dönüyorum, ama o hep beni bekliyor; her zaman beni kabul etmeye hazır.

İlk defa yalnız yaşamaya başladığımda, çoğu insan gibi, her gün sabahları uyandığımda ve akşamları da işten geldiğimde dinliyordum. Yazın ilk New York kuşatmamın sonucunu beklerken, radyodaki sesler tahammül edebildiğim tek seslerdi.

Ve böylece ilk ilişkim kötüye gittiğinde kendimi kahverengi tuğla duvarlı bir apartman dairesinde buldum ve yine radyoya döndüm. O ufacık mutfakta ilk kez kızarttığım yuka bitkisinin tadı, dumana doymuş perdelerin kokusu ve Murphy's marka parke cilası, iş görüşmeleri, haberler, Berkshire bölgesindeki üye radyo istasyonlarının uzun uzun okunan listesi... Bunların hepsi birbiriyle ve benimle ilişkili, o yalıtılmışlık duygusunun tadı, kokusu, donuk havası.

Radyo sonuçta yalnızlar için, yerinden yurdundan edilmiş ve bağlantılarını yitirmiş kimseler için tasarlanmış. İnatla tek bir yöne bakan, hırpalanmış bedenin bütün olarak katılımını bekleyen televizyonun aksine, radyo her yerdedir. Bekârların radyoya ihtiyaçları vardır, çünkü yalnızca o en küçük dairelerin bile barındırdığı devasa boş alanları doldurabilir. Dikkat dağınıklığımız nedeniyle bize gönül koymaz, onu açtığımız andan itibaren anlayışla başlar.

Radyonun sesi koruyucu meleğimizdir; her zaman hazır ve nazırdır, alçakgönüllüdür. İşimizi yapmaya devam ederken radyo sabırla bizi takip eder. Sürekliliği en beklenmedik ve keskin yalnızlık duygumuzu bile yatıştırır, ruhlarımız ve hiç ulaşamadığımız duvarlar arasındaki boşlukları hafifletir.

Bu şekilde radyo bağışlayıcıdır, yalnızların da bağışlanmaya ihtiyacı vardır.

Geçen ilkbaharda bütün hayatım beni terk ediyor gibiydi, ihtiyacım olan bir işi alamadım, ilişkim bitti. Karşıma çıkan ilk, en küçük ve en dökük daireyi tuttum. Daha fazla aramaya sabrım ya da cesaretim yoktu. Kokuları değiştirdim. Radyo dinledim. Sözcükler de beklenmedik bir şekilde bana dönmeye başladı.

Olasılıkların telaşıyla ürperirken beni rahatlatan şeyler ve alışkanlıklarım beni alt ederek gittiler; bana en yakın havanın farkına varmaya başladım. Bu hava tenimi biliyordu, kendi sesimle ısınıyordu. Bir sığınak bulduğum için sessizleştim. İçimi saran soğuktan sade ve ışıltılı sözcükler çıkardım. Onlar bana doğru yüzdü, ağıma takılmaya gönüllü oldular.

Aylar boyunca yeni arkadaşlıklardan kaçınarak, önceki ilişkimden kurtulan birkaç arkadaşımı da ihmal ederek bu şekilde yaşadım. Kahveyle, tostla, kirli camlarıma meydan okuyan güneşle yetinmeyi tercih ederek yeni bir iş bulmayı erteledim. Bugünler hoşgörülü ve savunulamaz nitelikteydi; iş bulmalıydım, eski arkadaşlıklarımı canlandırmalıydım, yenilerini bulmalıydım. Hasat bozulacaktı.

Her gece uyumadan önce ağlasam da, bu dönem yaşadığım en tatlı ve dolu bir süreçti. Her ânı kendi istediğim gibi süzdüm ve yudumladım; her gün kesintiye uğramayan zamanıma karşı açgözlülüğümü yeniden doğruladım ve tek davetlim radyoydu.

Böyle yalnızken güçlendim. Ama hayatın pratiği yavaş yavaş bu sürecin vadesini doldurdu. Bir arkadaşımla birlikte bir daire tuttum, işe girdim. Âşık oldum.

Âşık olmak kendinizi bir köşeye resmetmek gibidir. Etrafınızı boyadığınız renkle coşarken arkanızda azalıp giden özgürlüğü unutursunuz. İhmal edilince nehrim yavaşladı, yakaladığım balıklar azaldı. Radyoyu dinlemeyi bıraktım. Bir kez daha yalnız geçirilen zamanı, yayılacağım bir şey yerine, harcanacak ya da miras bırakılacak bir şey olarak düşünmeye başladım.

Ve şimdi, artık unuttuğuma göre, her şey yeniden çökmeye hazırlanıyor, bir aşk daha beni terk ediyor; kendi başıma bir daire tutacağım. Havanın ayaza döndüğünü, duvarların bedenimden uzaklaştığını hissediyorum.

Titreyerek, kaygı içinde aylardır ilk kez radyoyu açıyorum. Radyoda Paul Auster, gece yarısı Brooklyn sokaklarında bir Noel ağacını sürükleyen babasını kaybetmiş bir kız çocuğunu anlatan bir hikâye okuyor. Bizden kendi hikâyelerimizi göndermemizi istiyor.

Bazı koşullar var: hikâyeler hem kısa hem gerçek olmalı.

Ama anlatabileceğim hiçbir ölüm yok, tekrarlanmaya değecek hiçbir gezim olmadı. Çılgın bir şans ya da inanılmaz bir felaket denk gelmedi bana. Yalnızca ortalama bir hüznüm var. Daha da kötüsü, haftalardır yazamıyorum, zihnim bunun yerine olası ayrılıklarla, olası değişimlerle delik deşik.

Sonra aklıma bir fikir geliyor: bu an, yalnızlığın dostane eli. Radyo beni yumuşacık sesiyle dolduracağı odalara, yalnız geçirilen zamanın sıcak ışığına geri çağırıyor.

Bu daveti ancak bu satırları yazarken fark ettim. Benim hikâyem bu, şu andaki dönüm noktasıyla tamamlanmış hikâyem.

Bazen terk edilmek iyi şanstır. Kayıplarımızın arkasından bakarken benliğimiz kendi içimize geri döner.

AMENI ROZSA
Williamstown, Massachusetts